

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego 2026

Report on the socio-economic situation of Świętokrzyskie Voivodship 2026

Urząd Statystyczny w Kielcach Statistical Office in Kielce

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Kielcach. Świętokrzyski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Kielce. Świętokrzyskie Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by

Ewy Tomczyk

Zespół autorski i opracowanie redakcyjne**Editorial team and editorial works**

Iwona Boksza-Nowak, Łukasz Gibowski, Dominik Górski, Aneta Królik, Rafał Młynik, Ewa Morąg, Mateusz Orzechowski, Aldona Paliwoda, Ireneusz Rusak, Magdalena Szczepanek, Olga Szymocha, Sylwia Świtoń

Tłumaczenie

Translation

Mateusz Orzechowski, Olga Szymocha

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Dominik Górski, Aneta Łyżwa, Ireneusz Rusak

ISSN 2084-7092

Publikacja dostępna na stronie internetowej:
Publication available on website:

<http://kielce.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.
When publishing Statistical Office data please indicate the source.

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Kielcach przekazuje Państwu kolejną edycję rocznego „Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego”. Publikacja stanowi kompleksowe opracowanie analityczne, odnoszące się do kluczowych wyzwań rozwojowych na poziomie krajowym i regionalnym, zdefiniowanych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

Raport zawiera diagnozę zjawisk powiązanych z monitorowaniem środowiska naturalnego, procesów demograficznych, kapitału ludzkiego i społecznego, gospodarki, infrastruktury oraz potencjału administracyjnego samorządów.

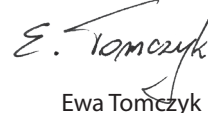
W opracowaniu przedstawiono analizę zagadnień rozwojowych w różnych przekrojach terytorialnych, ukazując zróżnicowanie społeczno-gospodarcze w całym województwie, w tym na obszarach strategicznej interwencji (OSI). Kontynuujemy również prezentację – w formie Aneksu – wybranych informacji dotyczących OSI. Zgodnie z definicją zawartą w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 są to gminy zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta tracące swoje funkcje społeczno-gospodarcze, dla których przewidziano specjalne instrumenty wsparcia.

Szeroki zakres danych dla obszarów funkcjonalnych (w tym OSI) jest dostępny także w Banku Danych Lokalnych w dedykowanym module pn. „Obszary funkcjonalne” (pod adresem <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/obszary>) oraz w corocznej publikacji Głównego Urzędu Statystycznego pt. „Rozwój regionalny Polski – raport analityczny.”

Dane prezentowane w Raporcie w większości dotyczą roku 2025, a w przypadku ich braku – roku 2024. Dla zapewnienia szerszej perspektywy zmian dokonano porównań z rokiem poprzednim, a tam gdzie to możliwe – również z rokiem 2015. Wybrane wskaźniki odniesiono ponadto do średnich wartości krajowych.

Mam nadzieję, że publikacja dostarczy Państwu wielu cennych i inspirujących informacji o województwie świętokrzyskim oraz będzie przydatnym źródłem wiedzy dla wszystkich osób zaangażowanych w realizację długoterminowych strategii rozwoju.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Kielcach

Ewa Tomczyk

Kielce, kwiecień 2026 r.

Preface

Statistical Office in Kielce presents You the next edition of the annual "Report on the socio-economic situation of Świętokrzyskie Voivodship". This complex analytical study refers to key development challenges at the country and regional level defined in the National Strategy of Regional Development 2030.

The publication includes the diagnosis of the phenomena connected with monitoring of the natural environment, demography, human and social capital, economy, infrastructure as well as administrative potential of local governments.

In the study the analysis of the development issues by different territorial cross-sections have been presented. This illustrates socio-economic differentiation of the whole voivodship, including areas of strategic intervention (ASI). We also continue presentation (in the Annex form) of the selected information concerning areas of strategic intervention. According to the definition included in the National Strategy of Regional Development 2030, ASI are gminas threatened by durable marginalisation as well as cities losing their socio-economic functions for which special support instruments have been provided.

Wide range of data for the functional areas (including ASI) is also accessible in the Local data Bank in the dedicated module "Functional areas" (at the address <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/obszary>) as well as in the annual publication of the Statistics Poland "Regional development of Poland - analytical report".

Data presented in the Report refers to 2025, and in the case of unavailability 2024. To provide a broader perspective of changes taking place, comparisons were made to the previous year and, where possible, to 2015. Selected indices were also referred to the average magnitudes in Poland.

I hope that this publication will provide a lot of valuable and inspiring information of Świętokrzyskie Voivodship and will be the useful source of knowledge for all persons engaged in the realisation of the long term development strategies.

Director
of the Statistical Office
in Kielce

Ewa Tomczyk

Kielce, April 2026

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych	20
Symbols	20
Ważniejsze skróty	20
Major abbreviations	20
Skróty i pełne nazwy sekcji PKD 2007 stosowane w publikacji	21
Abbreviations and full names NACE Rev. 2 (PKD 2007) sections used in the publication	21
Synteza	22
Executive summary	32
Rozdział 1. Województwo na tle kraju.	41
Chapter 1. Voivodship against the background of the country.	41
Rozdział 2. Województwo na tle pozostałych województw.	44
Chapter 2. Voivodship against the background of other voivodships.	44
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	52
Chapter 3. Area and territorial division of voivodship	52
Rozdział 4. Środowisko	54
Chapter 4. Environment	54
4.1. Powierzchnia	54
4.1. Area	54
4.2. Zużycie wody. Ścieki przemysłowe i komunalne	56
4.2. Water consumption. Industrial and municipal wastewater	56
4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	62
4.3. Pollution and protection of air	62
4.4. Ochrona przyrody. Lasy	64
4.4. Nature protection. Forests	64
4.5. Odpady przemysłowe i komunalne	68
4.5. Industrial and municipal waste	68
4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	72
4.6. Economic aspects of environmental protection.	72
Rozdział 5. Społeczeństwo	75
Chapter 5. Society	75
5.1. Kapitał ludzki.	75
5.1. Human capital	75
5.1.1. Demografia.	75
5.1.1. Demography	75
5.1.2. Edukacja	89
5.1.2. Education	89
5.1.3. Zasoby pracy	100
5.1.3. Labour resources.	100
5.2. Jakość życia	110
5.2. Quality of life.	110

	Str. Page
5.2.1. Zamożność mieszkańców	110
5.2.1. Inhabitant's wealth	110
5.2.2. Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	120
5.2.2. Social assistance and family support	120
5.2.3. Warunki mieszkaniowe.	130
5.2.3. Housing conditions	130
5.2.4. Ochrona zdrowia.	139
5.2.4. Health care	139
5.2.5. Kultura	147
5.2.5. Culture	147
5.2.6. Bezpieczeństwo publiczne	153
5.2.6. Public safety.	153
5.2.7. Społeczeństwo informacyjne	157
5.2.7. Information society	157
5.2.8. Aktywność społeczna	159
5.2.8. Social activity	159
Rozdział 6. Gospodarka.	164
Chapter 6. Economy	164
6.1. Produkt krajowy brutto	164
6.1. Gross domestic product	164
6.2. Przedsiębiorczość	168
6.2. Entrepreneurship	168
6.2.1. Podmioty gospodarki narodowej	168
6.2.1. Entities of the national economy	168
6.2.2. Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	173
6.2.2. Research and development activity as well as innovation activity	173
6.2.3. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	182
6.2.3. Using of information and communication technologies in enterprises	182
6.2.4. Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych.	184
6.2.4. Financial results of non-financial enterprises	184
6.2.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	189
6.2.5. Investment outlays of enterprises	189
6.3. Produkcja i usługi	193
6.3. Production and services	193
6.3.1. Rolnictwo	193
6.3.1. Agriculture	193
6.3.2. Przemysł	200
6.3.2. Industry	200
6.3.3. Budownictwo.	206
6.3.3. Construction	206
6.3.4. Rynek wewnętrzny	213
6.3.4. Internal market	213
6.3.5. Transport.	215
6.3.5. Transport	215

	Str. Page
6.3.6. Energia	221
6.3.6. Energy	221
Rozdział 7. Zarządzanie rozwojem	225
Chapter 7. Development management.	225
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	225
7.1. Revenue of local government units.	225
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego.	229
7.2. Expenditure of local government units	229
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	232
7.3. Result of budgets of local government units.	232
7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich	236
7.4. Projects co-financed by the European funds	236
7.5. Planowanie przestrzenne i rewitalizacja.	241
7.5. Spatial planning and revitalisation	241
Rozdział 8. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim	248
Chapter 8. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship	248
Rozdział 9. Wybrane dane o Kielcach	254
Chapter 9. Selected data on Kielce.	254
Aneks. Wybrane dane dla Obszarów Strategicznej Interwencji na tle miast i obszarów wiejskich w województwie świętokrzyskim	258
Annex. Selected data for the Areas of Strategic Intervention against the background of cities and rural areas in Świętokrzyskie Voivodship	258

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Województwo na tle kraju	41
Table 1. Voivodship against the background of the country	41
Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania	54
Table 2. Geodetic area by land use.	54
Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku	57
Table 3. Water consumption by needs during the year	57
Tablica 4. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	59
Table 4. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	59
Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	62
Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	62
Tablica 6. Odpady przemysłowe	68
Table 6. Industrial waste	68

	Str. Page
Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	70
Table 7. Municipal waste collected separately during the year	70
Tablica 8. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2015-2024 (ceny bieżące)	73
Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management in 2015-2024 (current prices)	73
Tablica 9. Ludność	76
Table 9. Population	76
Tablica 10. Wychowanie przedszkolne	90
Table 10. Pre-primary education	90
Tablica 11. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny	98
Table 11. Number of persons who sat/passed the matriculation examination	98
Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL	106
Table 12. Economic activity of the population aged 15–89 in the 4 quarter by LFS	106
Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	115
Table 13. Average monthly wages and salaries in enterprise sector	115
Tablica 14. Świadczenia społeczne.	116
Table 14. Social benefits	116
Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny	118
Table 15. Average monthly available income	118
Tablica 16. Świadczenia pomocy społecznej	121
Table 16. Social assistance benefits	121
Tablica 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	122
Table 17. Beneficiaries of social assistance at domicile	122
Tablica 18. Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+”	125
Table 18. „FAMILY 500+” child-support benefit	125
Tablica 19. Świadczenia na rzecz rodziny.	126
Table 19. Benefits to the family	126
Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce	128
Table 20. Nurseries and children's clubs	128
Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe	131
Table 21. Dwelling stocks	131
Tablica 22. Wodociągi	133
Table 22. Water supply system	133
Tablica 23. Kanalizacja	135
Table 23. Sewage system	135
Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych.	137
Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	137
Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej.	140
Table 25. Health care facilities.	140
Tablica 26. Instytucje kultury	147
Table 26. Cultural institutions	147
Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki	156
Table 27. Road accidents and their results	156
Tablica 28. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu.	158
Table 28. Households with access to the Internet at home and Internet users	158

	Str. Page
Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	160
Table 29. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register	160
Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	169
Table 30. Entities of the national economy in the REGON register	169
Tablica 31. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według źródeł finansowania (ceny bieżące)	175
Table 31. Intramural expenditure on R&D by source of funds (current prices)	175
Tablica 32. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)	177
Table 32. Intramural expenditures on R&D by origin of funds (current prices)	177
Tablica 33. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji	179
Table 33. Innovative enterprises by types of introduced innovations	179
Tablica 34. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	187
Table 34. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	187
Tablica 35. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)	192
Table 35. Investment outlays of non-financial enterprises (current prices)	192
Tablica 36. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych	195
Table 36. Yields of selected agricultural crops	195
Tablica 37. Przemysł	203
Table 37. Industry	203
Tablica 38. Budownictwo	206
Table 38. Construction	206
Tablica 39. Budownictwo mieszkaniowe	209
Table 39. Residential construction	209
Tablica 40. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	214
Table 40. Indices of retail sales of goods (current prices)	214
Tablica 41. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni	216
Table 41. Public roads by type of surface	216
Tablica 42. Drogi publiczne o twardej nawierzchni	217
Table 42. Hard surface public roads	217
Tablica 43. Komunikacja miejska	220
Table 43. Urban transport	220
Tablica 44. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	223
Table 44. Consumers and consumption of electricity in households	223
Tablica 45. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego	226
Table 45. Revenue of budgets of local government units	226
Tablica 46. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	229
Table 46. Expenditure of budgets of local government units	229
Tablica 47. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	233
Table 47. Result of budgets of local government units	233
Tablica 48. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r.	234
Table 48. Debt of local government units in 2024	234
Tablica 49. Wartość umów/decyzji o dofinansowanie w ramach Umowy Partnerstwa 2021–2027 na terenie województwa do 31 grudnia 2025 r.	237
Table 49. Value of grant agreements/decisions under the Partnership Agreement 2021–2027 in the Voivodship until 31 December 2025	237
Tablica 50. Obszary zdegradowane w gminach	245
Table 50. Degraded area in gminas	245

	Str. Page
Tablica 51. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim	248
Table 51. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship	248
Tablica 52. Wybrane dane o Kielcach	254
Table 52. Selected data on Kielce	254

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych wytworzonych w 2024 r.	44
Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste generated in 2024.	44
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2025 r..	45
Chart 2. Natural increase per 1,000 population in 2025.	45
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2025 r.	45
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2025.	45
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2025 r.	50
Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2025	50
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2024 r. (ceny bieżące)	50
Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2024 (current prices)	50
Wykres 6. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku	56
Chart 6. Land reclaimed and managed during the year	56
Wykres 7. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	60
Chart 7. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	60
Wykres 8. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2024 r.	66
Chart 8. Area of special nature value under legal protection in 2024	66
Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	69
Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita.	69
Wykres 10. Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	71
Chart 10. Municipal waste generated during the year per capita	71
Wykres 11. Nakłady na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015-2024 (ceny bieżące)	74
Chart 11. Outlays on fixed assets by source of financing in 2015-2024 (current prices)	74
Wykres 12. Ludność	76
Chart 12. Population	76
Wykres 13. Indeks starości	79
Chart 13. Ageing index	79
Wykres 14. Mediana wieku ludności	80
Chart 14. Median age of population	80

	Str. Page
Wykres 15. Małżeństwa zawarte	82
Chart 15. Marriages contracted	82
Wykres 16. Ruch naturalny ludności	83
Chart 16. Vital statistics of population	83
Wykres 17. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	86
Chart 17. Net migration for permanent residence per 1,000 population	86
Wykres 18. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek	91
Chart 18. Children in pre-primary establishments by type of establishments	91
Wykres 19. Ludność według poziomu wykształcenia według BAEL	93
Chart 19. Structure of population by level of educational attainment by LFS	93
Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży	94
Chart 20. Pupils and graduates of primary schools for children and youth	94
Wykres 21. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2024/2025	96
Chart 21. Students of post-primary schools by types of schools in the 2024/2025 school year	96
Wykres 22. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2023/2024	97
Chart 22. Structure of graduates of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2023/2024 school year	97
Wykres 23. Absolwenci uczelni według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2023/24	99
Chart 23. Graduates of higher education institutions by broad fields of education in the 2023/24 academic year	99
Wykres 24. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD i płci w 2025 r.	101
Chart 24. Employed persons in the national economy by PKD/NACE sections and sex in 2025	101
Wykres 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego	104
Chart 25. Registered unemployment rate	104
Wykres 26. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów	107
Chart 26. Activity rate by quarters	107
Wykres 27. Wynagrodzenia według zawodów	112
Chart 27. Wages and salaries by occupations	112
Wykres 28. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	116
Chart 28. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	116
Wykres 29. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2024 r.	119
Chart 29. Subjective evaluation of material situation of household in 2024	119
Wykres 30. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn	124
Chart 30. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons	124
Wykres 31. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	130
Chart 31. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	130
Wykres 32. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności	143
Chart 32. Doctors and nurses per 10 thousand population	143
Wykres 33. Lekarze specjaliści	144
Chart 33. Medical specialists	144
Wykres 34. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć	146
Chart 34. Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms	146

	Str. Page
Wykres 35. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2024 r.	151
Chart 35. Events organised by culture institutions and event participants in 2024	151
Wykres 36. Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy	158
Chart 36. Individuals ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months	158
Wykres 37. Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy	159
Chart 37. Individuals using e-government services during the last 12 months	159
Wykres 38. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)	165
Chart 38. Indices of gross domestic product (current prices)	165
Wykres 39. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów (ceny bieżące) Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju	165
Chart 39. Gross domestic product per capita by subregions (current prices) Relative deviations from the national average value.	165
Wykres 40. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące).	166
Chart 40. Gross value added by kind of activity (current prices)	166
Wykres 41. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące).	168
Chart 41. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices).	168
Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej	169
Chart 42. Entities of the national economy	169
Wykres 43. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD 2007	172
Chart 43. Entities of the national economy by selected PKD 2007 sections	172
Wykres 44. Spółki handlowe według rodzaju kapitału	173
Chart 44. Commercial companies by type of capital	173
Wykres 45. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R	175
Chart 45. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D	175
Wykres 46. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca.	176
Chart 46. Intramural expenditure on R&D per capita	176
Wykres 47. Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo	178
Chart 47. Internal R&D personnel per 1,000 economically active persons	178
Wykres 48. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem	180
Chart 48. Share of revenues of industrial enterprises from sale of new or improved products in total revenues from sales	180
Wykres 49. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe na 1 mln mieszkańców	181
Chart 49. Patent applications filed by domestic entities per million inhabitants	181
Wykres 50. Przedsiębiorstwa posiadające łącze internetowe o prędkości przynajmniej 100 Mbit/s (w % przedsiębiorstw korzystających ze stałego łącza szerokopasmowego)	183
Chart 50. Enterprises with access to the Internet with a speed of at least 100 Mbit/s (in % of enterprises using fixed broadband connection)	183
Wykres 51. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	183
Chart 51. Enterprises receiving orders via computer networks	183
Wykres 52. Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	185
Chart 52. Share of export in total revenue from sale of products, goods and materials	185

	Str. Page
Wykres 53. Przedsiębiorstwa wykazujące zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	186
Chart 53. Enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises	186
Wykres 54. Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)	191
Chart 54. Indices of investment outlays of non-financial enterprises (current prices)	191
Wykres 55. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemioplodów rolnych i ogrodnich w 2025 r.	195
Chart 55. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2025.	195
Wykres 56. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	196
Chart 56. Cattle density per 100 ha of agricultural land	196
Wykres 57. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych.	197
Chart 57. Pigs density per 100 ha of agricultural land	197
Wykres 58. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej).	198
Chart 58. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)	198
Wykres 59. Dynamika skupu mleka krowiego	198
Chart 59. Indices of procurement of cows' milk.	198
Wykres 60. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe).	203
Chart 60. Indices of sold production of industry (constant prices)	203
Wykres 61. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące).	204
Chart 61. Sold production of industry by PKD sections (current prices).	204
Wykres 62. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.	205
Chart 62. Indices of average paid employment in industry.	205
Wykres 63. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD	205
Chart 63. Average paid employment in industry by PKD sections	205
Wykres 64. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)	207
Chart 64. Indices of sold production of construction (current prices)	207
Wykres 65. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	207
Chart 65. Indices of construction and assembly production (current prices)	207
Wykres 66. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)	208
Chart 66. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)	208
Wykres 67. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie.	208
Chart 67. Indices of average employment in construction.	208
Wykres 68. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania.	209
Chart 68. Indices of the number of dwellings completed	209
Wykres 69. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa	210
Chart 69. Dwellings completed by forms of construction	210
Wykres 70. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	214
Chart 70. Indices of retail sales of goods (current prices)	214
Wykres 71. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni	217
Chart 71. Structure of hard surface public roads	217
Wykres 72. Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2024 r.	220
Chart 72. National lines of scheduled bus transport in 2024	220
Wykres 73. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	222
Chart 73. Structure of electricity consumption by economy sectors	222
Wykres 74. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2024 r.	232
Chart 74. Expenditure of local government units budgets by divisions in 2024	232

	Str. Page
Wykres 75. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2024 r.	233
Chart 75. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2024	233
Wykres 76. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich	239
Chart 76. Grants received by local government units for the implementation of European projects	239
Wykres 77. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR według obszaru interwencji w 2024 r.	247
Chart 77. Structure of revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR by intervention areas in 2024	247
Wykres 78. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku ogółem na 1 mieszkańca w 2024 r.	259
Chart 78. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground during the year per capita in 2024.	259
Wykres 79. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem 2024 r.	260
Chart 79. Population connected to wastewater treatment plants in % of total population in 2024	260
Wykres 80. Odpady komunalne wytworzone na 1 mieszkańca w 2024 r.	262
Chart 80. Municipal waste generated per capita in 2024.	262
Wykres 81. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych wytworzonych w 2024 r.	263
Chart 81. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste generated in 2024.	263
Wykres 82. Gęstość zaludnienia w 2025 r.	264
Chart 82. Population density in 2025.	264
Wykres 83. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2025 r.	265
Chart 83. Non-working age population per 100 persons of working age in 2025	265
Wykres 84. Udział ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności w 2025 r.	266
Chart 84. Share of population at age 65 and more in total population in 2025	266
Wykres 85. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2025 r.	267
Chart 85. Natural increase per 1,000 population in 2025	267
Wykres 86. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w 2025 r.	267
Chart 86. Net migration of population for permanent residence per 1,000 population in 2025	267
Wykres 87. Pracujący w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania na 1000 ludności w 2025 r.	268
Chart 87. Employed persons in the national economy by place of residence per 1,000 population in 2025	268
Wykres 88. Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2025 r.	269
Chart 88. Registered unemployed persons per 100 persons of working age in 2025	269
Wykres 89. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2024 r.	270
Chart 89. Dwelling stocks per 1,000 population in 2024	270
Wykres 90. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2025 r.	271
Chart 90. Dwellings completed per 1,000 population in 2025	271
Wykres 91. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2024 r.	272
Chart 91. Percentage of population using water supply system in 2024	272
Wykres 92. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2024 r.	273
Chart 92. Percentage of population using sewage system in 2024	273

	Str. Page
Wykres 93. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w 2024 r.	274
Chart 93. Percentage of population using gas supply system in 2024	274
Wykres 94. Liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2024 r.	275
Chart 94. Population per out-patient health care provider in 2024	275
Wykres 95. Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną w 2024 r.	276
Chart 95. Population per generally available pharmacy in 2024	276
Wykres 96. Liczba ludności na 1 placówkę kultury w 2024 r.	276
Chart 96. Population per culture center in 2024	276
Wykres 97. Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną w 2024 r.	277
Chart 97. Population per library establishment in 2024.	277
Wykres 98. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2025 r.	278
Chart 98. Number of foundations, associations and social organisations entered in the REGON register per 10 thousand population in 2025	278
Wykres 99. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności w 2025 r.	279
Chart 99. Entities of the national economy in the REGON register per 1,000 population in 2025	279

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ i NO ₂ w 2024 r.	44
Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM _{2,5} , PM ₁₀ and NO ₂ in 2024	44
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2025r. (przeciętne w roku).	46
Map 2. Employment rate by LFS in 2025 (annual averages)	46
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2025 r. (przeciętne w roku).	46
Map 3. Unemployment rate by LFS in 2025 (annual averages)	46
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2024 r.	47
Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2024.	47
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2024 r.	47
Map 5. Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2024	47
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia)	48
Map 6. Dwellings stocks per 1,000 population in 2024 (as of 31 December).	48
Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia).	48
Map 7. Out-patient health care units in 2024 (as of 31 December)	48
Mapa 8. Produkt krajowy brutto ^a na 1 mieszkańca w 2024 r. (ceny bieżące).	49
Map 8. Gross domestic product ^a per capita in 2024 (current prices).	49
Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2025 r. (stan w dniu 31 grudnia)	49
Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2025 (as of 31 December).	49
Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w 2024 r.	51
Map 10. Hard surface public road in 2024	51

	Str. Page
Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2024 r.	51
Map 11. Energy from renewable sources in 2024.	51
Mapa 12. Podział administracyjny województwa w 2024 r.	52
Map 12. Administrative division of voivodship in 2024	52
Mapa 13. Podział województwa według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2024 r.	53
Map 13. Division of voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2024.	53
Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2024 r.	58
Map 14. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2024	58
Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2024 r.	61
Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2024.	61
Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2024 r.	65
Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2024	65
Mapa 17. Lesistość w 2024 r.	67
Map 17. Forest cover in 2024.	67
Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2024 r.	71
Map 18. Municipal waste collected in 2024	71
Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2015–2025	78
Map 19. Population changes in 2015–2025	78
Mapa 20. Przyrost naturalny ludności w 2025 r.	85
Map 20. Natural increase in 2025.	85
Mapa 21. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2025 r.	88
Map 21. Net migration of population for permanent residence in 2025	88
Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2024/2025	92
Map 22. Pre-primary education in the 2024/2025 school year	92
Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci młodzieży w roku szkolnym 2024/2025	95
Map 23. Pupils in primary schools for children and youth in the 2024/2025 school year	95
Mapa 24. Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2025 r.	102
Map 24. Share of women in the total number of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2025.	102
Mapa 25. Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2025 r.	103
Map 25. Average age of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2025.	103
Mapa 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2025 r.	105
Map 26. Registered unemployment rate in 2025.	105
Mapa 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2024 r.	114
Map 27. Average monthly gross wages and salaries in 2024	114
Mapa 28. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2024 r.	123
Map 28. Scope of use of social assistance at domicile in 2024	123
Mapa 29. Żłobki i kluby dziecięce w 2024 r.	129
Map 29. Nurseries and children clubs in 2024	129
Mapa 30. Warunki mieszkaniowe ludności w 2024 r.	132
Map 30. Housing conditions of population in 2024	132

	Str. Page
Mapa 31. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2024 r.	134
Map 31. Consumption of water from water supply systems in households in 2024	134
Mapa 32. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2024 r..	136
Map 32. Population using sewage system in 2024.	136
Mapa 33. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2024 r..	138
Map 33. Population using gas supply system in 2024	138
Mapa 34. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2024 r.	141
Map 34. Out-patient health care in 2024	141
Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2024 r.	147
Map 35. Expenditures of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2024.	147
Mapa 36. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2024 r.	152
Map 36. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2024	152
Mapa 37. Zagrożenie przestępczością w 2025 r.	155
Map 37. Crime risk in 2025	155
Mapa 38. Bezpieczeństwo na drogach w 2025 r.	157
Map 38. Road safety in 2025.	157
Mapa 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2025 r.	161
Map 39. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register in 2025	161
Mapa 40. Podmioty gospodarki narodowej w 2025 r.	171
Map 40. Entities of the national economy in 2025	171
Mapa 41. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w 2024 r. (ceny bieżące).	190
Map 41. Investment outlays in enterprises per capita in 2024 (current prices)	190
Mapa 42. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2024 r.	201
Map 42. Sold production of industry (current prices) in 2024	201
Mapa 43. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2024 r.	202
Map 43. Average employment in industry in 2024.	202
Mapa 44. Mieszkania oddane do użytkowania w 2025 r.	212
Map 44. Dwellings completed in 2025	212
Mapa 45. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2024 r.	218
Map 45. Improved hard surface communal and district roads in 2024	218
Mapa 46. Ścieżki rowerowe w 2024 r.	219
Map 46. Cycle paths in 2024	219
Mapa 47. Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę w gospodarstwach domowych w 2024 r.	224
Map 47. Consumption of electricity in households per consumer in 2024.	224
Mapa 48. Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2024 r.	227
Map 48. Own revenue of budgets of gminas per capita in 2024	227
Mapa 49. Dotacje dla gmin na 1 mieszkańca w 2024 r.	228
Map 49. Grants for gminas per capita in 2024.	228
Mapa 50. Wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca w 2024 r.	231
Map 50. Investment expenditure of gminas per capita in 2024.	231
Mapa 51. Zadłużenie gmin w % do dochodów ogółem w 2024 r.	235
Map 51. Debt of gminas in % of revenue in 2024.	235
Mapa 52. Dotacje otrzymane przez gminy na realizację projektów europejskich w 2024 r.	240
Map 52. Grants received by gminas for the implementation of European project in 2024.	240

	Str. Page
Mapa 53. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2024 r.	241
Map 53. Share of the European investment grants in total investment expenditure in 2024	241
Mapa 54. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2024 r.	242
Map 54. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2024.	242
Mapa 55. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2024 r.	244
Map 55. Activity of the gminas in the field of revitalisation in 2024	244
Mapa 56. Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz gminy zagrożone trwałą marginalizacją w województwie świętokrzyskim wyznaczone w KSRR 2030	258
Map 56. Cities and towns losing socio-economic functions and gminas threatened by permanent marginalisation in Świętokrzyskie Voivodship designated in the KSRR 2030	258
Mapa 57. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku ogółem na 1 mieszkańca w 2024 r.	259
Map 57. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground during the year per capita in 2024	259
Mapa 58. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem 2024 r.	260
Map 58. Population connected to wastewater treatment plants in % of total population in 2024.	260
Mapa 59. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca w 2024 r.	261
Map 59. Water consumption for needs of the national economy and population per capita in 2024.	261
Mapa 60. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w 2024 r.	261
Map 60. Share of areas under legal protection in total area in 2024.	261
Mapa 61. Odpady komunalne wytworzone na 1 mieszkańca w 2024 r.	262
Map 61. Municipal waste generated per capita in 2024.	262
Mapa 62. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych wytworzonych w 2024 r.	263
Map 62. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste generated in 2024.	263
Mapa 63. Gęstość zaludnienia w 2025 r.	264
Map 63. Population density in 2025.	264
Mapa 64. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2025 r.	265
Map 64. Non-working age population per 100 persons of working age in 2025	265
Mapa 65. Udział ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności w 2025 r.	266
Map 65. Share of population at age 65 and more in total population in 2025.	266
Mapa 66. Pracujący w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania na 1000 ludności w 2025 r.	268
Map 66. Employed persons in the national economy by place of residence per 1,000 population in 2025.	268
Mapa 67. Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2025 r.	269
Map 67. Registered unemployed persons per 100 persons of working age in 2025	269
Mapa 68. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2024 r.	270
Map 68. Dwelling stocks per 1,000 population in 2024	270
Mapa 69. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2025 r.	271
Map 69. Dwellings completed per 1,000 population in 2025	271
Mapa 70. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2024 r.	272
Map 70. Percentage of population using water supply system in 2024.	272

	Str. Page
Mapa 71. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2024 r.	273
Map 71. Percentage of population using sewage system in 2024	273
Mapa 72. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w 2024 r.	274
Map 72. Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2024.	274
Mapa 73. Liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2024 r.	275
Map 73. Population per out-patient health care provider in 2024	275
Mapa 74. Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną w 2024 r.	277
Map 74. Population per library establishment in 2024	277
Mapa 75. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2025 r.	278
Map 75. Number of foundations, associations and social organisations entered in the REGON register per 10 thousand population in 2025	278
Mapa 76. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności w 2025 r.	279
Map 76. Entities of the national economy in the REGON register per 1,000 population in 2025	279
Mapa 77. Dochody własne budżetów gmin i miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2024 r.	280
Map 77. Own revenue of budgets of gminas and city with powiat status per capita on 2024.	280
Mapa 78. Dochody gmin i miasta na prawach powiatu na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach ogółem w 2024 r.	280
Map 78. Revenue of gminas and city with powiat status for the financing and co-financing of EU programs and projects in total revenue in 2024.	280
Mapa 79. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin i miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2024 r.	281
Map 79. Investment expenditure of budgets of gminas and city with powiat status per capita in 2024.	281

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak (Δ)	nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification presented in an abbreviated form
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
zł PLN	złoty zloty
tys. thousand	tysiąc thousand
mln	milion million
mld bn	miliard billion
g	gram gram
kg	kilogram kilogram
dt	decytona deciton
l	litr litre
ha	hektar hectare
m ²	metr kwadratowy square metre
m ³	metr sześcienny cubic metre

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
hm ³	hektometr sześcienny cubic hectometre
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
dam ³	dekametr sześcienny cubic decametre
kWh	kilowatogodzina kilowatt hour
GWh	gigawatogodzina gigawatt hour
GUGIK	Główny Urząd Geodezji i Kartografii Head Office of Land Surveying and Cartography
wol. vol	wolumin volume
szt. pcs	sztuka piece
p.proc. pp	punkt procentowy percentage point
r/r y/y	rok do roku year on year
dok. cont.	dokończenie continued

Skróty i pełne nazwy sekcji PKD 2007 stosowane w publikacji

Abbreviations and full names NACE Rev. 2 (PKD 2007) sections used in the publication

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych Electricity, gas, steam and conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Trade; repair of motor vehicles	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości Real estate activities
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca Administrative and support service activities

Synteza

Powierzchnia w 2024 r.

grunty zrekultywowane	-47,8% r/r	W ciągu 2024 roku zrekultywowano mniej gruntów niż w 2023 r., natomiast zwiększyła się powierzchnia gruntów zagospodarowanych.
grunty zagospodarowane	+7,8 krotnie r/r	

Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe w 2024 r.

zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	-5,0% r/r	W 2024 r. zmniejszyło się zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, przy czym do spadku przyczynił się przede wszystkim przemysł, który stanowił 90,0% całkowitego zużycia w województwie.
do wód i do ziemi odprowadzono 1048,7 hm ³ ścieków	-5,1% r/r	Odnotowano spadek ilości ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi. Pomimo to wzrosła ilość ścieków wymagających oczyszczania. W dalszym ciągu największa część ścieków oczyszczana była z podwyższonym usuwaniem biogenów (43,8%). Kolejny rok z rządu wzrosła ilość ścieków nieoczyszczanych.
liczba oczyszczalni: przemysłowych	31	W latach 2015-2024 liczba oczyszczalni przemysłowych zmniejszyła się o 8, natomiast wzrosła – o 3 liczba oczyszczalni komunalnych. Kolejny rok z rządu zwiększył się udział osób korzystających z oczyszczalni ścieków komunalnych. W 2024 r. było to 70,2% ogółu mieszkańców województwa.
komunalnych	118	

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza w 2024 r.

emisja zanieczyszczeń pyłowych	-2,5% r/r	W 2024 r. wypuszczono do atmosfery 0,8 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło 5,4% krajowej emisji pyłów. Emisja zanieczyszczeń gazowych wyniosła 12581,6 tys. ton. Spośród 78 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza - 55 wyposażonych było w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych. Znaczną część zanieczyszczeń pyłowych stanowiły zanieczyszczenia cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych (42,3% ogólnej emisji pyłów w województwie), natomiast głównym rodzajem zanieczyszczeń gazowych był dwutlenek węgla 99,7%. Stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych pozostawał nadal na jednym z najwyższych poziomów w kraju – 99,9%. Wskaźnik redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez CO ₂) wyniósł 54,3%.
emisja zanieczyszczeń gazowych	+0,9% r/r	

Ochrona przyrody. Lasy w 2024 r.

udział powierzchni prawnie chronionej w powierzchni ogółem	65,0%	Na koniec 2024 r. powierzchnia prawnie chroniona była o 0,2% mniejsza niż w 2015 r. W latach 2015–2024 wzrosła powierzchnia rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.
--	-------	--

Odpady przemysłowe i komunalne w 2024 r.

zbiór odpadów komunalnych	+2,8% r/r	W 2024 r. zebrano więcej odpadów komunalnych ogółem w porównaniu do 2023 r. W przeciągu roku zebrano więcej odpadów zbieranych selektywnie.
---------------------------	-----------	---

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska w 2024 r.

nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	-40,1% r/r	W 2024 r. spadły nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska, w tym nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu.
--	------------	--

nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej	-11,5% r/r	Mniejsze niż w 2023 r. były nakłady na gospodarkę wodną, w tym na ujęcia i doprowadzenia wody.
Ludność w 2025 r.		
liczba ludności na koniec grudnia	1147,3 tys.	W latach 2015-2025 obserwowano coroczny spadek liczby mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Na koniec 2025 r. liczba ludności była o 8,7% mniejsza niż w 2015 r. W badanym okresie zarówno przyrost naturalny, jak i ogólne saldo migracji pozostały ujemne. Obserwowano postępujący proces starzenia demograficznego ludności województwa. Zmalały potencjalne i bieżące zasoby pracy.
przyrost naturalny na 1000 ludności	-6,75	
saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności	-2,26	
Edukacja w roku szkolnym 2024/2025		
liczba uczniów szkół dla dzieci i młodzieży:		W roku szkolnym 2024/2025 (podobnie jak w roku poprzednim) wystąpił spadek liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Wśród nich dominowały dzieci uczęszczające do przedszkoli, a ich udział wyniósł 71,8%.
wychowanie przedszkolne	-4,1% r/r	
szkoły podstawowe	+6,0% r/r	Zwiększyła się grupa kształcących się w szkołach podstawowych. Spadek dotyczył natomiast uczniów szkół ponadpodstawowych.
szkoły ponadpodstawowe	-5,7% r/r	Mniejszą liczbę uczniów odnotowano w większości typów szkół na tym szczeblu kształcenia (oprócz branżowych I stopnia i policealnych).
liczba studentów	+4,6% r/r	Zatrzymany został spadek liczby studentów. Wzrost liczby studentów wystąpił tylko na uczelniach niepublicznych, podczas gdy na publicznych było ich nieznacznie mniej niż przed rokiem.
Zasoby pracy		
liczba pracujących w gospodarce narodowej (według stanu na 31 października 2025 r.)	422,7 tys.	Liczba pracujących w relacji do grudnia 2024 r. spadła o 3,4%. Pracujący w gospodarce narodowej w województwie świętokrzyskim stanowili 2,8% tej populacji w kraju.
stopa bezrobocia rejestrowanego w 2025 r. (według stanu w dniu 31 grudnia)	8,4%	W końcu 2025 r. stopa bezrobocia rejestrowanego była wyższa niż przed rokiem o 0,8 p.proc.
współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 4 kw. 2025 r.	55,7%	Wyniki BAEL wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem 2024 r., zwiększyła się aktywność zawodowa badanej subpopulacji. Odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia oraz spadek stopy bezrobocia. Nadal wyższą aktywnością zawodową charakteryzowali się mężczyźni i mieszkańcy wsi. Zmniejszyła się liczebność subpopulacji biernych zawodowo.
wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 4 kw. 2025 r.	53,8%	
stopa bezrobocia według BAEL w 4 kw. 2025 r.	3,3%	

Zamożność mieszkańców

przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w 2024 r.	+16,4% r/r	W podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz jednostkach sfery budżetowej (niezależnie od liczby pracujących) odnotowano wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w 2024 r. do 7664,18 zł.
przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w październiku 2024 r.	+40,0% w relacji do 2022 r.	Pomimo wzrostu, płace w gospodarce narodowej w województwie świętokrzyskim pozostały jednymi z najniższych w kraju. W 2024 r. stanowiły 88,8% średniej płacy krajowej, podczas gdy przed rokiem – 86,7%, a w 2015 r. – 86,3%. W 2024 r. mniej zarabiano jedynie w województwach podkarpackim i warmińsko-mazurskim. Zgodnie z wynikami badania struktury wynagrodzeń w październiku 2024 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie ogółem brutto dla jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób wzrosło do 8156,35 zł. Pozostało jednak niższe niż przeciętne w kraju (w 2024 r. o 8,8%, a w 2022 r. o 16,8%). Nadal więcej zarabiali mężczyźni oraz zatrudnieni w sektorze publicznym.
przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2025 r.	+9,1% r/r	W 2025 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosło do 7708,38 zł. W skali roku wzrost wynagrodzeń odnotowano zarówno w sferze produkcji, jak i usług.
przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w 2025 r.	+1,1% r/r	W 2025 r. przeciętne wynagrodzenie w województwie świętokrzyskim stanowiło 86,3% średniej krajowej, podczas gdy przed rokiem – 85,5%. W 2025 r. niższe płace niż w województwie świętokrzyskim odnotowano jedynie w województwach: lubelskim, podkarpackim i warmińsko-mazurskim.
przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacona w 2025 r. przez:		W 2025 r. odnotowano wzrost w skali roku zarówno przeciętnej liczby świadczeniobiorców ZUS (o 0,9% do 261,5 tys. osób), jak i przeciętnej liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia z rolniczego systemu ubezpieczeń (o 2,1% do 53,5 tys. osób).
ZUS	+8,7% r/r	Przeciętne emerytury i renty wypłacane w 2025 r. wzrosły w porównaniu z rokiem poprzednim, przy czym świadczenia wypłacane przez ZUS były nadal wyższe niż świadczenia rolników indywidualnych (3666,07 zł wobec 2202,29 zł).
KRUS	+5,6% r/r	
dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w 2024 r.	+18,1% r/r	W 2024 r. dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym wzrósł do 2856,17 zł, w tym dochód do dyspozycji do 2819,66 zł. Choć poprawiła się sytuacja dochodowa, to przeciętny dochód rozporządzalny na 1 osobę odnotowany w województwie świętokrzyskim był jednym z najniższych w kraju. W 2024 r. niższe wartości odnotowano w województwach opolskim i podkarpackim.
w tym dochód do dyspozycji	+18,4% r/r	W 2024 r. odsetek gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną co najmniej jako raczej dobrą wzrósł do 50,7%. Jednocześnie udział gospodarstw oceniających swoją sytuację jako raczej złą lub złą zmniejszył się do 3,2%.
odsetek gospodarstw oceniających swoją sytuację materialną w 2024 r. jako:		
dobrą	+2,0 p.proc. r/r	
raczej dobrą	-0,8 p.proc. r/r	
przeciętną	0,0 p.proc. r/r	
raczej złą	-1,0 p.proc. r/r	
złą	-0,2 p.proc. r/r	

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny w 2024 r.

rzeczywista liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej	+0,3% r/r	W 2024 r. odnotowano wzrost rzeczywistej liczby osób, którym przyznano na podstawie decyzji świadczenia społeczne w ramach zadań własnych i zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego W 2024 r. z tej formy wsparcia skorzystało 36,2 tys. osób.
osoby, którym decyzją przyznano świadczenia w tym	+0,6% r/r	Więcej osób otrzymało świadczenia pieniężne, podczas gdy zmniejszyła się liczba osób, którym przyznano pomoc niepieniężną.
pieniężne	+1,4% r/r	W 2024 r. świadczenia w formie pieniężnej przyznano na podstawie decyzji 30,6 tys. osobom, natomiast w formie niepieniężnej otrzymało je 18,1 tys. osobom.
niepieniężne	-0,8% r/r	
udzielone świadczenia pomocy społecznej w tys. zł	+19,8% r/r	W skali roku wypłacono więcej świadczeń zarówno w ramach pomocy pieniężnej, jak i pomocy niepieniężnej. W 2024 r. kwota świadczeń ogółem wyniosła 196774,4 tys. zł, w tym w formie pieniężnej 105172,5 tys. zł, a niepieniężnej 91601,9 tys. zł.
w tym		
pomoc pieniężna	+22,6% r/r	
pomoc niepieniężna	+16,7% r/r	
gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	-2,4% r/r	Kolejny rok z rządu środowiskowa pomoc społeczna została skierowana do mniejszej liczby gospodarstw domowych, jak również zmniejszyła się liczba jej beneficjentów. W efekcie w 2024 r. z pomocy korzystało 27,1 tys. gospodarstw, przy czym liczba beneficjentów wyniosła 50,0 tys. osób.
beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	-5,4% r/r	
zasięg korzystania z pomocy społecznej	-0,2 p.proc. r/r	W 2024 r. zasięg korzystania z pomocy społecznej zmniejszył się do 4,3%. Pomimo tego województwo świętokrzyskie obok: podlaskiego (4,3%) kujawsko-pomorskiego (4,6%) oraz warmińsko-mazurskiego (5,2%) pozostało w grupie województw o największym zasięgu wsparcia z pomocy społecznej.
udzielone świadczenia rodzinne w tys. zł	+20,9% r/r	Kwota wypłaconych świadczeń rodzinnych ogółem wyniosła w 2024 r. 667534 tys. zł.
w tym		
zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	-24,1% r/r	Wśród wydatków na świadczenia rodzinne podstawowe znaczenie miały wydatki na pomoc skierowaną do rodzin z dziećmi. W 2024 r. kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami zmniejszyła się do 59585 tys. zł. W 2024 r. po raz kolejny odnotowano spadek liczby rodzin pobierających to świadczenie, jak również dzieci, na które rodzice otrzymali zasiłek.
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	-4,1 p.proc. r/r	Odsetek dzieci w wieku 17 lat i młodszych, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku, zbliżony był w województwie kujawsko-pomorskim (13,7%), natomiast wyższy był w województwach: podkarpackim (13,8%), podlaskim (13,9%), lubelskim (14,1%) oraz warmińsko-mazurskim (14,9%).

Warunki mieszkaniowe w 2024 r.

liczba mieszkań w województwie	466,8 tys.
przeciętna powierzchnia mieszkania	77,9 m ²
korzystający z sieci:	
wodociągowej	92,0%
kanalizacyjnej	61,9%
gazowej	43,5%

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. mieszkania w województwie stanowiły 2,9% zasobów mieszkaniowych kraju. Warunki mieszkaniowe systematycznie się poprawiają – zwiększa się powierzchnia mieszkań (o 5,1% od 2015 r.) i zmniejsza liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie (o 13,3%).

Na przestrzeni lat 2015-2024 na terenie województwa rozwinęła się także infrastruktura komunalna. W 2024 r. sieć wodociągowa była rozwinięta bardziej niż sieć kanalizacyjna, jednak ta druga miała większą dynamikę wzrostu w analizowanym okresie.

Najmniej rozwinięta w województwie była sieć gazowa, której dynamika wzrostu w ostatnim roku znacząco spadła.

Ochrona zdrowia w 2024 r.

przychodnie	+13 placówek r/r
praktyki lekarskie i lekarzy dentyistów	-5 placówek r/r
udzielone porady w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej	+2,1% r/r
szpitale ogólne (stacjonarne)	+1 placówka r/r
szpitale dzienne	+1 placówka r/r
leczeni w trybie stacjonarnym	+5,3% r/r
leczeni w ramach opieki dziennej	+22,2 % r/r
łóżka na 10 tys. mieszkańców	+1,1 r/r
wykorzystanie łóżek	+1,4 p.proc. r/r

W 2024 r. w lecznictwie ambulatoryjnym funkcjonowały 683 przychodnie oraz 134 praktyki lekarskie i lekarzy dentyistów. Liczba udzielonych w nich porad była większa niż przed rokiem i w 2024 r. wyniosła 10229,1 tys.

Według stanu na koniec 2024 r. działało 25 stacjonarnych szpitali ogólnych udzielających świadczeń w trybie stacjonarnym i dziennym.

Według stanu na koniec 2024 r. działało 10 szpitali udzielających świadczeń w trybie wyłącznie dziennym (tzw. szpitale jednego dnia).

W stacjonarnej opiece zdrowotnej (bez ruchu międzyoddziałowego) odnotowano wzrost hospitalizacji (w 2024 r. leczono 286,0 tys.).

Więcej osób leczono w ramach opieki dziennej (z ruchem międzyoddziałowym) realizowanej w szpitalach ogólnych stacjonarnych i dziennych (w 2024 r. 59,7 tys. osób).

W skali roku zwiększyła się dostępność łóżek szpitalnych (do 45,8 w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców) oraz wzrósł stopień ich wykorzystania (do 75,0%).

Kultura w 2024 r.

czytelnicy bibliotek publicznych	-0,4% r/r
zwiedzający muzea i wystawy	-6,8% r/r
widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych	+18,7% r/r
widzowie w kinach stałych	-2,3% r/r
liczba osób na 1 placówkę kultury	10,5 tys.

W porównaniu z 2023 r. pomimo spadku liczby czytelników w bibliotekach publicznych i punktach bibliotecznych odnotowano wzrost liczby wypożyczonego księgozbioru. Mniejsza była także liczba zwiedzających muzea i wystawy oraz widzów w kinach stałych. Zwiększyła się natomiast liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych oraz liczba uczestników imprez w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach.

W 2024 r. wydatki budżetów gmin i miasta Kielce na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie niższym niż rok wcześniej i wyższym niż w 2015 r.

Bezpieczeństwo publiczne w 2025 r.

przestępstwa stwierdzone	-0,2% r/r
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw	1,1 p.proc. r/r
wypadki drogowe	-7,2% r/r

Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była niższa niż w 2024 r. Wzrósł wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw do 73,1%. Na drogach województwa Policja odnotowała mniej wypadków.

Społeczeństwo informacyjne w 2025 r.

gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu	91,4%
osoby w wieku 16-74 lata korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu	51,4%

Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu był o 3,2 p.proc. mniejszy niż w 2024 r. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się o 2,0 p.proc. odsetek osób korzystających z usług administracji publicznej.

Aktywność społeczna w 2025 r.

fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	+3,2% r/r
--	-----------

W 2025 r. utrzymał się wzrost w skali roku liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Na przestrzeni lat 2015-2025 ich liczba zwiększyła się o 36,7%.

Produkt krajowy brutto w 2024 r.

wstępny szacunek	+9,1% r/r
PKB na 1 mieszkańca	74695 zł

Według wstępnego szacunku w 2024 r. kolejny rok z rządu notowano wzrost produktu krajowego brutto (PKB). Podobnie jak przed rokiem jego dynamika była wyższa niż w skali kraju.

Wartość PKB na 1 mieszkańca (podobnie jak przed rokiem) lokowała świętokrzyskie na 13. miejscu w Polsce. W relacji do średniej krajowej była większa niż w roku poprzednim oraz w 2015 r.

W latach 2015–2024 odnotowano wzrost PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w stosunku do średniego poziomu w Unii Europejskiej. Na koniec tego okresu relacja ta wyniosła 60%.

Podmioty gospodarki narodowej w 2025 r.

podmioty wpisane do rejestru REGON	+1,4% r/r
podmioty nowo zarejestrowane	-11,2% r/r
podmioty wykreślone	-0,8% r/r

W 2025 r. utrzymał się wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. W ich strukturze w dalszym ciągu dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których udział w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 75,7%. W strukturze podmiotów wzrósł udział spółek handlowych. Zmalał natomiast udział spółek cywilnych.

W 2025 r. odnotowano spadek liczby nowo zarejestrowanych podmiotów, do czego przyczyniły się głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Mniej niż przed rokiem było wykreśleń z rejestru REGON. Pomimo ogólnego spadku wyrejestrowanych podmiotów, wzrosła liczba wykreślonych spółek cywilnych (o 13,3%).

Działalność badawcza i rozwojowa w 2024 r.

nakłady wewnętrzne na działalność B+R +2,4% r/r

W 2024 r. odnotowano wzrost nakładów wewnętrznych na B+R do 509,4 mln zł. Nakłady te stanowiły 1,0% ogółu nakładów przeznaczonych na tą działalność w Polsce, co dało 15. lokatę. Niższy udział odnotowano jedynie w województwie w lubuskim.

Struktura poniesionych nakładów nie uległa zasadniczym zmianom. Według rodzajów prowadzonych badań, podobnie jak w latach poprzednich, w 2024 r. najwięcej środków finansowych zostało przeznaczonych na prace rozwojowe, a w dalszej kolejności na pozostałe rodzaje badań.

intensywność prac B+R 0,60% PKB województwa

Na przestrzeni lat 2015-2024 zaangażowanie przedsiębiorstw z województwa świętokrzyskiego w działalność badawczą i rozwojową oraz innowacyjną pozostawało na jednym z najniższych poziomów w kraju. W 2024 r. niższą intensywność prac B+R, mierzoną udziałem nakładów na działalność B+R w PKB województwa, niż w województwie świętokrzyskim odnotowano jedynie w lubuskim.

odsetek przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie w okresie 2022-2024: 34,7% przemysłowych
27,0% usługowych

W latach 2022-2024, podobnie jak w okresach wcześniejszych, aktywność innowacyjna przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim kształtowała się poniżej średniej krajowej.

odsetek przedsiębiorstw, które wprowadziły innowacje w okresie 2022-2024: 30,7% przemysłowych
26,8% usługowych

O ile w latach 2022-2024 niższy niż w województwie świętokrzyskim udział aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw przemysłowych odnotowano w czterech województwach, to mniej aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw usługowych było w ośmiu województwach.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach w 2025 r.

przedsiębiorstwa z dostępem do Internetu 99,8%

W 2025 r. dostęp do szerokopasmowego Internetu posiadały prawie wszystkie przedsiębiorstwa.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2025 r.

wynik finansowy netto +6,0% r/r

Wyniki finansowe uzyskane w 2025 r. przez badane przedsiębiorstwa w województwie świętokrzyskim (o liczbie pracujących powyżej 49 osób, prowadzące księgi rachunkowe, z wyjątkiem przedsiębiorstw rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych), były lepsze niż uzyskane w roku poprzednim.

Odnotowano wzrost wyniku na sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz spadek wyniku na pozostałej działalności operacyjnej, natomiast wynik na operacjach finansowych pozostał ujemny.

Skala wzrostu wyniku na sprzedaży produktów, towarów i materiałów pozwoliła na wypracowanie wyższego niż przed rokiem wyniku finansowego netto.

W efekcie wynik finansowy netto zwiększył się do 3565,4 mln zł.

W efekcie wynik finansowy netto zwiększył się do 3362,8 mln zł.

wskaźnik poziomu kosztów	+0,3 p.proc. r/r	W 2025 r. zmniejszyła się rentowność badanych przedsiębiorstw (brutto do 6,1% a netto do 5,0%) a zwiększył się poziom kosztów (do 93,9%). Poprawiła się płynność finansowa – I stopnia (do 51,8%), a II stopnia (do 114,0%).
wskaźnik rentowności obrotu:		
brutto	-0,3 p.proc. r/r	Zmniejszył odsetek przedsiębiorstw wykazujących zysk netto (do 78,7%), przy spadku udziału przychodów tych przedsiębiorstw w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności (do 84,6%).
netto	-0,1 p.proc. r/r	
wskaźnik płynności finansowej:		
I stopnia	+3,0 p.proc. r/r	
II stopnia	+10,4 p.proc. r/r	
odsetek przedsiębiorstw wykazujących zysk netto	-4,0 p.proc. r/r	

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

nakłady inwestycyjne zrealizowane w województwie świętokrzyskim w 2024 r.	-12,2% r/r	Nakłady inwestycyjne zrealizowane w województwie świętokrzyskim, tj. klasyfikowane według lokalizacji inwestycji, przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osiągnęły w 2024 r. wartość 4545,0 mln zł (w cenach bieżących).
nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych w 2025 r.	+3,7% r/r	W 2025 r. zwiększyły się nakłady inwestycyjne poniesione przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa świętokrzyskiego (o liczbie pracujących powyżej 49 osób, prowadzące księgi rachunkowe, z wyjątkiem przedsiębiorstw rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych). Nakłady (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2025 r. wyniosły 2504,7 mln zł (w cenach bieżących).
w tym na:		Więcej wydatkowano zarówno na budynki i budowle, a jak i na zakupy. Największym inwestorem pozostały przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przemysłu, a przede wszystkim firmy przetwórstwa przemysłowego, które w 2025 r. poniosły 57,9% ogółu nakładów w województwie.
budynki i budowle	+4,3% r/r	
zakupy	+3,4% r/r	

Rolnictwo w 2024 r.

zbiory zbóż podstawowych z mieszankami	+24,9% r/r	W 2025 r. w wyniku lepszego plonowania zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi uzyskano większe zbiory niż przed rokiem. Wzrost produkcji odnotowano także w przypadku pszenicy, żyta, ziemniaków oraz rzepaku i rzepiku, a spadła produkcja buraków cukrowych.
pogłowie bydła	-7,1% r/r	W 2025 r. w odniesieniu do roku poprzedniego zmniejszyło się pogłowie bydła. Zwiększyła się natomiast liczebność trzody chlewnej i owiec.
pogłowie trzody chlewnej	+0,2% r/r	

Przemysł w 2025 r.

produkcja sprzedana przemysłu	+6,2% r/r	W 2025 r. odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych). Sprzedaż wzrosła w przetwórstwie przemysłowym oraz w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji. Zwiększyła się wydajność pracy w przemyśle.
-------------------------------	-----------	--

Budownictwo w 2025 r.

produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące)	+16,9% r/r	W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa. Zwiększyła się także wydajność pracy w budownictwie mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia.
produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	-5,3% r/r	Mniejsza niż przed rokiem była produkcja budowlano-montażowa. Spadek produkcji wystąpił w podmiotach prowadzących działalność przede wszystkim w zakresie robót budowlanych specjalistycznych oraz w jednostkach specjalizujących się w budowie budynków.
liczba mieszkań oddanych do użytkowania	-17,9% r/r	Oddano do użytkowania mniej mieszkań niż rok wcześniej. Zwiększyła się natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania i w 2025 r. wyniosła 100,7 m ² .
wydane pozwolenia na budowę lub dokonane zgłoszenia z projektem budowlanym	-10,3% r/r	
liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto	-6,1% r/r	W skali roku o ponad 10% zmniejszyła się liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym.

Spadek wystąpił także w obszarze mieszkań, których budowę rozpoczęto.

Rynek wewnętrzny w 2025 r.

sprzedaż detaliczna	bez zmiany r/r	W 2025 r. sprzedaż detaliczna (w cenach bieżących) w porównaniu z analogicznym okresem 2024 r. nie uległa zmianie. W większości grup zanotowano jednak spadek, przy czym największy wystąpił wśród podmiotów handlujących pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami (o 74,8%).
sprzedaż hurtowa	-2,5% r/r	Niższa w skali roku była również sprzedaż hurtowa, zarówno w jednostkach handlowych, jak i niehandlowych.

Transport w 2024 r.

długość dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej	-0,8% r/r	W 2024 r. zmniejszyła się długość dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej. Pod względem gęstości sieci dróg publicznych o twardej nawierzchni województwo świętokrzyskie zajmowało jedną z czołowych lokat w kraju (3. miejsce).
liczba pasażerów regularnej komunikacji autobusowej	+22,6% r/r	Znacznie zwiększyła się w skali roku liczba pasażerów regularnej komunikacji autobusowej. Więcej osób niż przed rokiem skorzystało także z komunikacji miejskiej..
liczba pasażerów komunikacji miejskiej	+1,7 r/r	

Energia w 2024 r.

produkcja energii elektrycznej	-3,7% r/r	W 2024 r. w województwie świętokrzyskim, w relacji do roku poprzedniego, zwiększyła się moc zainstalowana i osiągalna elektrowni. Zmalała natomiast produkcja energii elektrycznej.
zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	+4,9% r/r	Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2024 r. było wyższe niż w roku poprzednim. Zwiększyła się także liczba odbiorców energii elektrycznej. Efektem wyższego wzrostu zużycia energii niż liczby odbiorców był wzrost zużycia energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r.

dochody ogółem	+16,9% r/r	W latach 2015–2024 dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego rosły. W skali roku wzrosły zarówno dochody ogółem, jak i dochody własne. Więcej środków budżety JST otrzymały także z tytułu dotacji ogółem oraz subwencji ogólnej.
dochody własne	+15,7% r/r	
dochody ogółem na 1 mieszkańca	+17,9% r/r	

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r.

wydatki ogółem	+11,2% r/r	W 2024 r. wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego były wyższe od tych zrealizowanych rok wcześniej. Wzrosły wydatki bieżące. Zmalały natomiast wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne). Wydatki inwestycyjne w latach 2015–2024 ulegały znacznym wahaniom i w 2024 r. stanowiły 21,2% wydatków ogółem.
udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	21,2%	

Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r.

deficyt budżetów JST	40,7 mln zł	W 2024 r. jednostki samorządu terytorialnego ogółem zamknęły rok budżetowy deficytem (podobnie jak rok wcześniej). Zdecydował o tym ujemny wynik budżetów gmin oraz budżetu miasta Kielce.
relacja deficytu budżetowego JST do dochodów ogółem	0,3%	

Executive summary

Area in 2024

land reclaimed	-47.8% y/y	In 2024, less land was reclaimed than in 2023, while the area managed land increased in comparison to the previous year.
land managed	+7.8 times y/y	

Water consumption. Municipal and industrial wastewater in 2024

water consumption for needs of the national economy and population	-5.0% y/y	In 2024 water consumption for needs of the national economy and population decreased, however drop was caused mainly by industry which accounted for 90.0% of total consumption in voivodship..
into the waters or into the ground	-5.1% y/y	Decrease of wastewater discharged into the waters or into the ground was noted. Despite that fact the amount of wastewater requiring treatment increased. The biggest part of wastewater was still treated with the use of increased biogene removal (43.8%). Next year in a row the amount of untreated wastewater increased.
1,048.7 hm ³ of wastewater was discharged		
number of wastewater treatment plants:		In the years 2015-2024 number of industrial wastewater treatment plants decreased by 8, while number of municipal wastewater treatment plants increased by 3. Next year in a row, the share of population connected to municipal wastewater treatment plants increased. In 2024, it was 70.2% of total population of the voivodship.
industrial	31	
municipal	118	

Pollution and protection of air in 2024

emission of particulates	-2.5% r/r	In 2024, 0.8 thousand tonnes of particulates was emitted to the atmosphere, which accounted for 5.4% national emission of particulates. Emission of gaseous pollutants amounted to 12,581.6 thousand tonnes.
emission of gaseous pollutants	+0.9% r/r	
		Among 78 plants of significant nuisance to air quality – 55 possessed systems to reduce emission of particulates.
		A significant part of particulates was from cement, lime and refractory materials (42.3% of total emission of particulates in the voivodship), while the main kind of gaseous pollutants was carbon dioxide – 99.7%.
		The level of particulates reduction still remained one of the highest in Poland – 99.9%. The index of gas pollutants reduction (excluding CO ₂) amounted to 54.3%.

Environmental protection. Forests in 2024

share of area under legal protection in total area	65.0%	As of end of 2024 area under legal protection was by 0.2% smaller than in 2015. In the years 2015–2024 area of nature reserves, landscape parks and nature and landscape complexes has increased.
--	-------	---

Industrial and municipal waste in 2024

municipal waste collection	+2.8% y/y	In 2024, more municipal waste was collected in comparison to 2023. Within a year, more waste collected separately was collected.
----------------------------	-----------	--

Economic aspects of environmental protection in 2024

outlays on fixed assets for environmental protection	-40.1% y/y	In 2024, outlays on fixed assets for environmental protection, including outlays on protection of air and climate, decreased.
outlays on fixed assets of water management	-11.5% y/y	Smaller than in 2023 were outlays on water management, including outlays on water intakes and systems.

Population in 2025

population as of end of December	1147.3 thousand	In the years 2015-2025 the decrease in number of population in świętokrzyskie voivodship was observed every year. As of end of 2025 number of population was by 8.7% fewer than in 2015. During the period under review, both natural increase and net migration remained negative. A progressive demographic aging process of the voivodship's population was observed. Potential and current labour resources have decreased.
natural increase per 1,000 population	-6.75	
net internal and international migration per 1,000 population	-2.26	

Education in 2024/2025 school year

number of pupils and students in schools for children and youth:		In 2024/2025 school year (similarly to the previous year) the decrease in number of children attending pre-primary education occurred. Among them predominated children attending nursery schools and their share amounted to 71.8%.
pre-primary education	-4.1% y/y	
primary	+6.0% y/y	The group of pupils learning in primary schools increased. However, the decrease concerned post-primary students. The smaller number of students was noted in the majority of types of schools at this educational level (excluding stage I sectoral vocational schools and post-secondary schools).
post-primary	-5.7% y/y	
number of students	+4.6% y/y	The decrease in number of students was halted. The growth in number of students occurred only in non-public schools while in public ones there was slightly fewer of them than in the previous year.

Labour resources

number of employed persons in the national economy (as of 31 October 2025)	422.7 thousand	Number of employed persons decreased in relation to December of 2024 by 3.4%. Employed persons in the national economy in świętokrzyskie voivodship accounted for 2.8% of this population in Poland.
registered unemployment in 2025 (as of 31 December)	8.4%	As of end of 2025 r. registered unemployment rate increased in relation to 2024 by 0.8 percentage.
activity rate by LFS in quarter 4 in 2025	55.7%	LFS results indicate that in comparison to the corresponding period of 2024, economic activity of the surveyed population increased. Employment rate was increaseand and unemployment rate was decreased. Higher economic activity still characterized men and residents of rural areas. The subpopulation of economically inactive persons decreased.
employment rate by LFS in quarter 4 in 2025	53.8%	
unemployment rate by LFS in quarter 4 in 2025	3.3%	

Inhabitant's wealth

average monthly gross wages and salaries in national economy in 2024	+16.4% y/y	In entities of the national economy employing more than 9 persons and entities of the budgetary sphere, regardless of the number of employed persons, average monthly gross wages and salaries in 2024 increased to PLN 7,664.18.
		Despite the increase, wages and salaries in the national economy in świętokrzyskie voivodship remained among the lowest in the country. In 2024, the average monthly gross wages and salaries in świętokrzyskie voivodeship accounted 88.8% of the national average, while the year before – 86.7%, and in 2015 – 86.3%. In 2024 only in podkarpackie and warmińsko-mazurskie voivodships the average gross monthly wages and salaries were lower.
average monthly gross earnings in October 2024	+40.0% compared to 2022	In accordance with results of the survey on the structure of earnings in October 2024 average monthly gross earnings for units with more than 9 employed persons increased to PLN 8,156.35. However, the average monthly gross earnings in the voivodship remained lower than the national average (by 8.8% in 2024, and by 16.8% in 2022). Men and persons employed in the public sector still earned more.
average monthly gross wages and salaries in enterprise sector in 2025	+9.1% y/y	In 2025 average monthly gross wages and salaries in enterprise sector increased to PLN 7,708.38. Over the year, an increase in average monthly gross wages and salaries was recorded, both in production and service.
		In 2025, the average monthly wages and salaries in the świętokrzyskie voivodship accounted 86.3% of the national average, while the year before – 85.5%. In 2025 only in lubelskie, podkarpackie and warmińsko-mazurskie voivodships the average gross monthly wages and salaries were lower.
average monthly number of retirees and pensioners in 2025	+1.1% y/y	In 2025, an annual increase was recorded in both the average number of Social Insurance Institution beneficiaries (by 0.9% to 261.5 thousand persons) and the average number of retirees and pensioners receiving benefits from the Agricultural Social Insurance system (by 2.1% to 53.5 thousand persons).
average monthly gross retirement and other pension paid in 2025 by:		Average monthly gross retirement and other pension paid in 2025 were higher than the year before. However, benefits paid by Social Insurance Institution were still higher than benefits of farmers (PLN 3,666.07 compared to PLN 2,202.29).
Social Insurance Institution	+8.7% y/y	
Agricultural Social Insurance	5.6% y/y	
average monthly available income per capita in household in 2024	+18.1% y/y	In 2024 average monthly available income per capita increased to PLN 2,856.17, of which disposable income increased to PLN 2,819.66. Although the income situation has improved, the average disposable income per capita recorded in świętokrzyskie voivodehip was one of the lowest in the country. In 2024, lower values were recorded in the opolskie and podkarpackie.
of which disposable income	+18.4% y/y	
share of households assessing their financial situation in 2024 as:		In 2024, the percentage of households assessing their financial situation as at least rather good increased to 50.7%. At the same time, the share of households assessing their situation as rather bad or bad decreased to 3.2%.
good	+2.0 percentage points y/y	
rather good	-0.8 percentage points y/y	

average	0.0 percentage points y/y
rather bad	-1.0 percentage points y/y
bad	-0.2 percentage points y/y

Social assistance and family support in 2024

beneficiaries of social assistance benefits (total real number of persons)	+0.3% y/y	In 2024 the real number of persons who received social benefits on the basis of a decision as part of their own tasks and tasks commissioned to local government units increased. In 2024, 36.2 thousand persons benefited from this form of support.
beneficiaries granted by the decisions of which financial assistance	+0.6% y/y +1.4% y/y	More persons received financial assistance, while the number of persons who received non-financial assistance decreased. In 2024, financial benefits were granted based on the decision to 30.6 thousand persons, while in non-financial form they were granted to 18.1 thousand persons.
non-financial assistance benefits granted in thousand PLN	-0.8% y/y +19.8% y/y	Over the year, more benefits were paid both in financial and non-financial assistance. In 2024 the total amount of benefits was PLN 196,774.4 thousand, of which financial amounted to PLN 105,172.5 thousand, and non-financial reached PLN 91,601.9 thousand.
of which financial assistance	+22.6% y/y	
non-financial assistance	+16.7% y/y	
households benefiting from social assistance at domicile	-2.4% y/y	For another year in a row, social assistance at domicile was directed to a smaller number of households, and the number of its beneficiaries decreased as well. As a result, in 2024, 27.1 thousand households benefited from the assistance, and the number of beneficiaries amounted 50.0 thousand persons.
beneficiaries of social assistance at domicile	-5.4% y/y	
scope of use of social assistance at domicile	-0.2 percentage points y/y	In 2024, scope of use of social assistance at domicile decreased to 4.3%. Despite this, świętokrzyskie voivodship, along with: podlaskie (4.3%), kujawsko-pomorskie (4.6%) and warmińsko-mazurskie (5.2%) remained in the group of voivodships with the largest scope of use of social assistance at domicile.
family benefits granted in thousand PLN	+20.9% y/y	The total amount of family benefits paid in 2024 amounted to PLN 667,534 thousand.
of which family allowances including appendices	-24.1% y/y	Among the expenses for family benefits, the most important was expenses for assistance aimed at families with children. In 2024, the amount of family benefits including appendices paid decreased to PLN 59,585 thousand. In 2024, there was another decline in the number of families receiving this benefit, as well as the number of children for whom parents receive the benefit.
share of children aged under 17 years, for which the parents shall receive family allowances in the total number of children in this age	-4.1 percentage points y/y	The percentage of children aged 17 and younger for whom parents receive family allowance in the total number of children at that age (13.7%) was similar in kujawsko-pomorskie voivodship, while it was higher in the following voivodships: podkarpackie (13.8%), podlaskie (13.9%), lubelskie (14.1%) and warmińsko-mazurskie (14.9%).

Housing conditions in 2024

number of dwellings in voivodship	466.8 thousand	As of 31 December 2024 dwellings in the voivodship accounted for 2.9% of dwelling resources in Poland. Housing conditions are systematically improving - the area of apartments is increasing (by 5.1% since 2015) and the number of people per apartment is decreasing (by 13.3%). In the years 2015-2024 in the area of the voivodship municipal infrastructure also developed. In 2024, water supply system was more developed than sewage system but the second one had higher dynamics of growth in the analysed period. The least developed in the voivodship was gas supply system, the growth dynamics of which significantly decreased in the last year.
average dwelling area	77.9 m ²	
population using:		
water supply system	92.0%	
sewage system	61.9%	
gas supply system	43.5%	

Health care in 2024

out-patient departments	+13 units y/y	As at the end of 2024, in out-patient health care there were 683 out-patient departments and 134 medical practices. The number of consultations provided in out-patient health care was higher than in the previous year and amounted to 10,229.1 thousand in 2024.
medical practices	-5 units y/y	
consultations provided in out-patient health care	+2.1% y/y	
general hospitals (in-patient)	+1 units y/y	As at the end of 2024, there were 25 general hospitals (in-patient) providing in-patient and day care services.
day care hospitals	+1 unit y/y	As at the end of 2024, there were 10 hospitals providing day care (the so-called one-day hospitals).
in-patients	+5.3% y/y	In in-patient health care (excluding inter-ward transfer), a increase in hospitalization was recorded (286.0 thousand persons were treated in 2024).
in-patients treated in daily care	+22.2% y/y	There was increase in the number of persons treated in day care mode (with inter-ward transfer) provided in in-patient hospitals and day care hospitals (59.7 thousand persons were treated in 2024).
hospital beds per 10 thousand inhabitants	+1.1 y/y	Over the year, the availability of hospital beds increased (up to 45.8 per 10 thousand inhabitants) also usage of beds increased (up to 75.0%).
usage of beds	+1.4 percentage points y/y	

Culture in 2024

public library users	-0.4% y/y	Compared to 2023, despite the decrease in the number of library users of public libraries and library service points, there was an increase of the number of loans collection. The number of museum and exhibition visitors and audience in indoor cinemas are decreased. However the number of audience in theatres and music institutions participants and in events in entres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres also increased.
museum and exhibition visitors	-6.8% y/y	
audience in theatres and music institutions	+18.7% y/y	In 2024, expenditure of gminas and city of Kielce on culture and national heritage per capita was higher than in the previous year and lower than in 2015.
audience in indoor cinemas	-2.3% y/y	
number of persons per cultural establishment	10.5 thousand	

Public safety in 2025

ascertained crimes	-0.2% y/y	Number of ascertained crimes in completed preparatory proceedings was lower than in 2024. The rate of detectability of delinquents increased to 73.1%. The Police noted decreased accidents on the roads.
rate of detectability of delinquents	1.1 pp y/y	
road accidents	-7.2% y/y	

Information society in 2025

households with the access to Internet	91.4%	The share of households with access to Internet at home was by 3.2 pp lower than in 2024. In comparison to the previous year the share of persons using services of public administration increased by 2.0 pp.
persons aged 16-74 using services of public administration with the help of Internet	51.4%	

Social activity in 2025

foundations, societies and social organisations entered into REGON register	+3.2% y/y	In 2025, the increase in annual terms in number of foundations, societies and social organisations maintained. During the years 2015-2025 their number grew by 36.9%.
---	-----------	---

Gross domestic product in 2024

preliminary estimate	+9.1% y/y	According to preliminary estimate in 2024 next year in a row there was growth of gross domestic product (GDP). Similarly to the previous year its dynamics was higher than in the whole Poland.
GDP per capita	74,695 PLN	Value of GDP per capita (similarly to the previous year) situated świętokrzyskie at 13 position in Poland. In relation to national average it was higher than the year before as well as in 2015. In the years 2015–2024 growth of GDP at purchasing power parity was noted in comparison to the average level in the European Union. As of end of this period this relation amounted to 60%.

Entities of the national economy in 2025

entities entered into REGON register	+1.4% y/y	In 2025, growth of number of entities of the national economy maintained. In their structure still predominated natural persons conducting economic activity which share in total number of entities amounted to 75.7%. The share of commercial companies increased in the structure of entities. However, the share of civil law partnerships decreased. In 2025, the decrease in number of newly registered entities was noted. It was mainly due to natural persons conducting economic activity. Number of deregistered entities was fewer than the year before. Despite the general decrease in number of deregistered entities, the number of deregistered civil law partnerships increased (by 13.3%).
newly registered entities	-11.2% y/y	
entities removed	-0.8% y/y	

Research and development activity in 2024

internal outlays on R&D activity	+2.4% y/y	In 2024, there was an increase in internal outlays on R&D activity to PLN 509.4 million. These outlays accounted for 1.0% of the total outlays allocated to this activity in Poland, which allowed to take 15th place. Lower share was recorded only in the lubuskie voivodship. The structure of the incurred outlays has not changed significantly. As in the previous years, in 2024 the most funds were allocated to development works, and then to other types of research.
intensity of R&D works	0.60% GDP of the voivodship	During the years 2015–2024 participation of enterprises of świętokrzyskie voivodship in research and development as well as innovation activity remained at one of the lowest levels in Poland. In 2024, a lower intensity of R&D works, measured by the share of outlays on R&D activity in GDP of the voivodship, than in świętokrzyskie voivodship, was recorded only in lubuskie voivodship.

share of innovation active enterprises in the period 2022-2024	34.7% industrial 20.7% services	In 2022–2024, as in the previous periods, the innovative activity of enterprises in świętokrzyskie voivodship was below the national average. While in the years 2022–2024 the shares of innovation active industrial enterprises were lower than in świętokrzyskie voivodship in four voivodships, there were less innovation active service enterprises in eight voivodships.
share of enterprises which introduced innovations in the period 2022-2024	30.7% industrial 26.8% services	

Using information and communication technologies in enterprises in 2025

enterprises with Internet access	99.8%	In 2025 almost all enterprises had access to broadband Internet.
----------------------------------	-------	--

Financial results of non-financial enterprises in 2025

net financial result	+6.0% y/y	Financial results obtained in 2025 by the surveyed enterprises in świętokrzyskie voivodship (employing more than 49 people, keeping books of account, excluding enterprises of agriculture, forestry and fishing, financial and insurance activities as well as higher education institutions; independent public health care institutions; cultural institutions with legal personality and trade unions, religious and political organizations) were better than those obtained in the previous year.
----------------------	-----------	---

There was increase in the result on sale of products, goods and materials and decrease in the result on other operating activities, while the result on financial operations remained negative.

The scale of the increase in the result on sale of products, goods and materials allowed to generate a higher net financial result than a year ago.

As a result, the net financial result increased to PLN 3,565.4 million.

cost level indicator	+0.3 percentage points y/y	In 2025, profitability of the surveyed enterprises decreased (gross to 6.1% and net to 5.0%) and cost level indicator increased (to 93.9%). Financial liquidity improved – first degree (up to 51.8%), and second degree (up to 114.0%).
turnover profitability indicator:		

gross	-0.3 percentage points y/y	The percentage of enterprises reporting net profit decreased (to 78.7%), with a decrease in share of these enterprises' revenues in the total amount of revenues from total activity decreased (to 84.6%).
net	-0.1 percentage points y/y	

financial liquidity indicator:	
first degree	+3.0 percentage points y/y
second degree	+10.4 percentage points y/y
percentage of enterprises with net profit	-4.0 percentage points y/y

Investment outlays of enterprises

investment outlays in świętokrzyskie voivodship in 2024	-12.2% y/y	Investment outlays in świętokrzyskie voivodship, i.e. classified in accordance with the localization of investments, by enterprises employing more than 9 people, reached in 2024 the value of PLN 4,545.0 million (in current prices).
---	------------	---

investment outlays of non-financial enterprises in 2025	+3.7% y/y	In 2025, investment outlays incurred by enterprises with a seat in świętokrzyskie voivodship (employing more than 49 people, keeping books of account, excluding enterprises of agriculture, forestry and fishing, financial and insurance activities as well as higher education institutions; independent public health care institutions; cultural institutions with legal personality and trade unions, religious and political organizations) increased. Outlays (in current prices) on new property and improvement of the existing items, incurred in 2025, amounted to PLN 2,504,7 million.
of which buildings and structures purchases	+4.3% y/y +3.4% y/y	More was spent on buildings and structures, as well as on purchases. The largest investor remained enterprises operating in the field of industry, and above all enterprises of manufacturing, which in 2025 incurred 57.9% of the total outlays in the voivodship.
Agriculture in 2025		
production of basic cereals with mixtures	+24.9% y/y	In 2025, as a result of the better yield of basic cereals and cereal mixtures bigger production than the year before was obtained. Growth of production was also noted in wheat, rye, potatoes as well as rape and turnip rape while production of sugar beets declined.
cattle livestock	-7.1% y/y	In 2024, cattle decreased in comparison to the previous year. However, the herd of pigs as well as sheep increased
pigs livestock	+0.2% y/y	
Industry in 2025		
sold production of industry	+6.2% y/y	In 2025, sold production of industry increased (in constant prices). The sale rose in manufacturing as well as water supply; sewerage, waste management and remediation activities. Work efficiency in industry increased.
Construction in 2025		
sold production of construction (current prices)	+16.9% y/y	In the annual terms, the increase in sold production of the construction was recorded. Labour productivity in construction, measured by the value of sold production per 1 employee, also decreased, with a simultaneous growth of average employment.
construction and assembly production (current prices)	-5.3% y/y	
number of dwellings completed	-17.9% y/y	Construction and assembly production was lower than the year before. The drop was noted in the entities conducting mainly specialised construction activities as well as units specializing in construction of buildings.
building permits granted or registrations with a construction project	-10.3% y/y	
number of dwellings in which construction has started	-6.1% y/y	Number of dwellings completed was lower than the year before. However, the average useful floor area of dwelling completed increased and in 2025 amounted to 100.7 m ² . Number of dwellings on which building permit was granted or registration with a construction project was made decreased by more than 10% in annual terms. The drop was also noted in the sphere of dwellings in which construction has started.
Internal market in 2025		
retail sales	unchanged y/y	In 2025, retail sales (in current prices) remained unchanged compared to the same period in 2024. The decrease was noted in the majority of groups, with the highest among entities trading in motor vehicles, motorcycles and parts (by 74,8%). Wholesale sales, both in commercial and non-commercial units was also lower year-on-year.
wholesale	-2,5% y/y	

Transport in 2024

length of improved hard surface public roads	-0,8% y/y	In 2024 the length of improved hard surface public roads decreased. In terms of density of hard surface public road network świętokrzyskie voivodship occupied one of the top positions in Poland (third place).
number of passengers in regular bus transport	+22.6% y/y	
number of passengers in urban transport	+1.7% y/y	The number of passengers in regular bus transport significantly increased in annual terms. More people than a year ago used also urban transport.

Energy in 2024

electricity production	-3.7% y/y	In 2024, in świętokrzyskie voivodship in relation to the previous year the installed capacity as well as maximum capacity of power plants increased. However, electricity production decreased.
electricity consumption in household sector	+4,9% y/y	Electricity consumption in household sector in 2024 was higher than in the previous year. The number of electricity consumers also increased in annual terms. The effect of higher growth of electricity consumption than number of consumers was the increase in electricity consumption per consumer.

Revenue of local government units in 2024

total revenue	+16.9% y/y	In the years 2015–2024, total revenue of local government units increased. Both total revenue and own revenue increased over the year. Local government units also received more funds from total grants and general subvention.
own revenue	+15.7% y/y	
total revenue per capita	+17.9% y/y	

Expenditure of local government units in 2024

total expenditure	+11.2% y/y	In 2024, the total expenditure of local government units was higher than the one realized in the previous year. Current expenditure increased. However, capital expenditure (including investment expenditure) decreased. Investment expenditure in the years 2015–2024 fluctuated significantly and in 2024 accounted for 21.2% of total expenditure.
share of investment expenditure in total expenditure	21.2%	

Result of local government units in 2024

deficit of local government units	40.7 million PLN	In 2024, local government units closed budgetary year with a deficit (just like a year ago). This was due to the deficit of the gminas budgets and the budget of the city of Kielce.
relation of budgetary deficit of local government units to total revenue	0.3%	

Rozdział 1. Województwo na tle kraju

Chapter 1. Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Województwo na tle kraju
Table 1. Voivodship against the background of the country

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Świętokrzyskie
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2024 (as of 31 December) in %	0,2	0,3
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2024 r. w hm ³ Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2024 in hm ³	8042,3	1103,9
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2024 r. w hm ³ Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2024 w hm ³	6921,8	1048,7
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2024 r. w dam ³ Total municipal wastewater treated in 2024 in dam ³	1421608	36307
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2024 r. w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2024 in tonnes/year:		
gazowych gaseous	168201440	12581607
pyłowych particulates	15345	830
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2024 r. w % Total area under legal protection in total area in 2024 in %	32,2	65,0
Lesistość w 2024 r. w % Forest cover in 2024 in %	29,6	28,3
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2025 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2025 (as of 31 December)	119	98
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2025 r. Natural increase per 1,000 population in 2025	-4,48	-6,75
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2025 r. Net migration for permanent residence per 1,000 population in 2025	0,29	-2,26
Przeciętne trwanie życia w 2024 r. w latach: Life expectancy in 2024 in years:		
mężczyźni males	74,9	74,4
kobiety females	82,3	82,5
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2024/25 Children aged 3–6 years in pre-primary education establishments ^a per 1,000 children aged 3–6 in 2024/25 school year	971	948

a łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a Including children in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 1. Województwo na tle kraju (cd.)
Table 1. Voivodship against the background of the country (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Świętokrzyskie
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w 2025 r. w % (przeciętne w roku) Employment rate by LFS ^a in 2025 in % (annual averages)	971	948
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w 2025 r. w % (przeciętne w roku) Activity rate by LFS ^a in 2025 in % (annual averages)	58,6	55,6
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w 2025 r. w % (przeciętne w roku) Unemployment rate by LFS ^a in 2025 in % (annual averages)	3,1	4,2
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2025 r. (stan w dniu 31 grudnia) Registered unemployed persons per 1 job offer in 2025 (as of 31 December)	34	45
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w 2025 r. (w zł) Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^b in 2025 (in PLN)	8934,98	7708,38
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2025 r. (w zł) Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2025 (in PLN)	4054,57	3666,07
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2024 r. (w zł) Average monthly available income per capita in households in 2024 (in PLN)	3167,17	2856,17
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w 2024 r. (w %) At-risk-of-poverty rate after social transfers in 2024 (in %)	13,8	14,4
Współczynnik Giniego w 2024 r. (w %) Gini coefficient in 2024 (in %)	26,0	24,1
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2024 r. (w %) Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2024 (in %)	3,1	4,3
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2024 r. (w tys. zł) Social assistance benefits granted in 2024 (in thousand PLN)	4667736	196774
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2024 r. Children staying in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 in 2024	219	191
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2024 r. Population per out-patient health care unit in 2024	1375	1417
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2024 r.:		
lekarze doctors	37,7	33,2
pielęgniarki nurses	58,7	71,8
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2024 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2024	42,6	45,8
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca ^c w 2024 r. (w zł) Gross domestic product (current prices) per capita ^c in 2024 (in PLN)	97357	74695

a Wyniki badania zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności rezydującej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Wstępny szacunek.

a The survey results have been generalized using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. b Data concern economic entities employing more than 9 persons. c Preliminary estimate.

Tablica 1.
Table 1.

Województwo na tle kraju (dok.)

Voivodship against the background of the country (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Świętokrzyskie
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2025 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2025 (as of 31 December)	1458	1167 ^a
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2025 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2025 (as of 31 December)	25	5 ^a
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^b w 2024 r. Internal R&D personnel per 1,000 economically active persons ^b in 2024	9,4	2,4
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^c w 2025 r. (w %) Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^c in 2025 (in %)	78,2	79,0
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c w 2025 r. (w %) Cost level indicator in non-financial enterprises ^c in 2025 (in %)	95,4	93,9
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^c w 2025 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^c in 2025 (previous year=100; current prices)	103,6	103,7
Obsada bydła ^d na 100 ha użytków rolnych w 2025 r. (w szt.) Cattle density ^d per 100 ha of agricultural land in 2025 (in heads)	41,8	26,3
Obsada trzody chlewnej ^d na 100 ha użytków rolnych w 2025 r. (w szt.) Pigs density ^d per 100 ha of agricultural land in 2025 (in heads)	62,0	30,0
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle ^e w 2025 r. w zł Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in industry ^e in 2025 in PLN	866960	734494
Produkcja sprzedana budownictwa ^e (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w 2025 r. w zł Sold production of construction ^e (current prices) per 1 average employed person in construction in 2025 in PLN	1025043	853351
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2025 r. Dwellings completed per 1,000 population in 2025	5,6	3,4
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2024 r. w km (stan w dniu 31 grudnia) Public roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2024 in km (as of 31 December)	101,4	126,9
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2024 r. w km (stan w dniu 31 grudnia) Length of railway lines operated per 100 km ² in 2024 in km (as of 31 December)	6,3	6,2
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2024 r. w % Share of renewable energy sources in production of electricity in 2024 in %	29,0	30,2

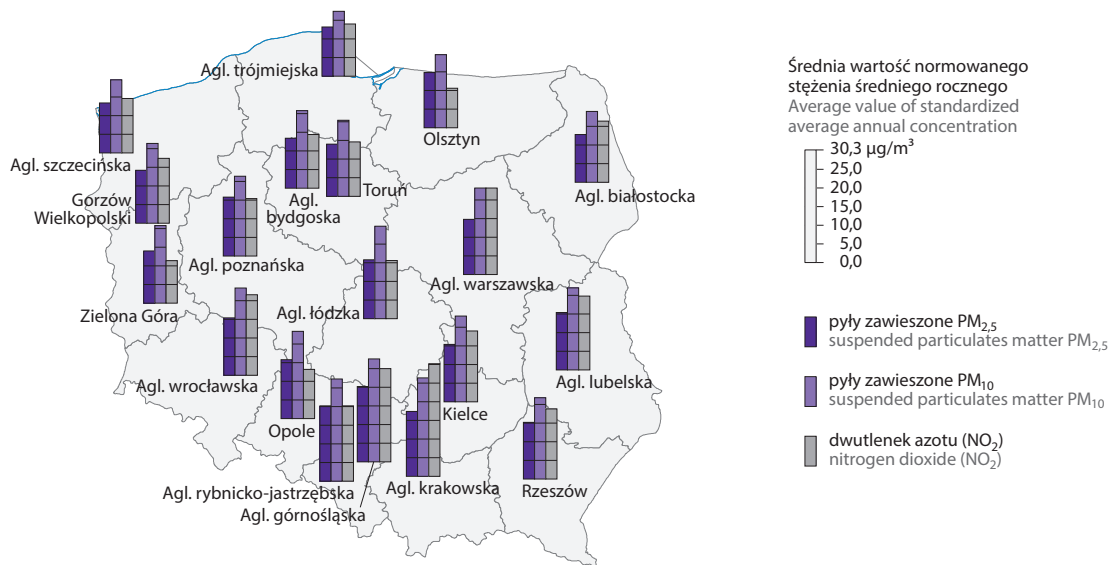
a Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. b Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. d Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2025 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2023 r. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Excluding entities for which the information about business address does not exist in the REGON register. b Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. c Data concern economic entities employing more than 49 persons. d As of 1 June. The data on agricultural land as of June 1, 2023 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2025. e Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Rozdział 2. Województwo na tle pozostałych województw

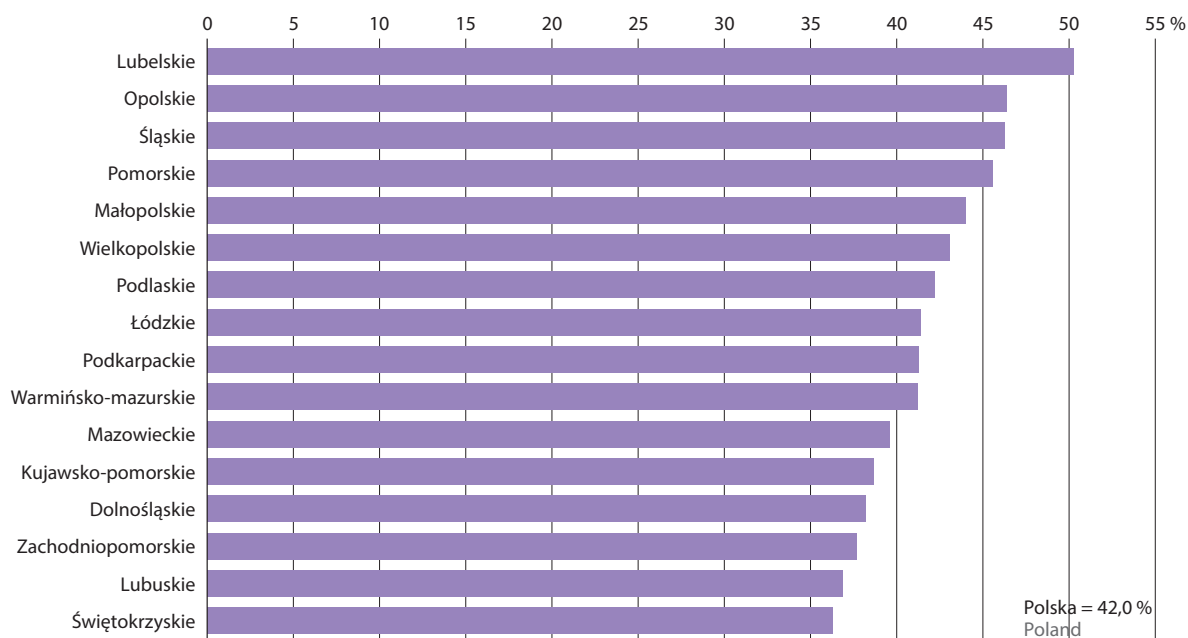
Chapter 2. Voivodship against the background of other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2024 r.
 Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2024

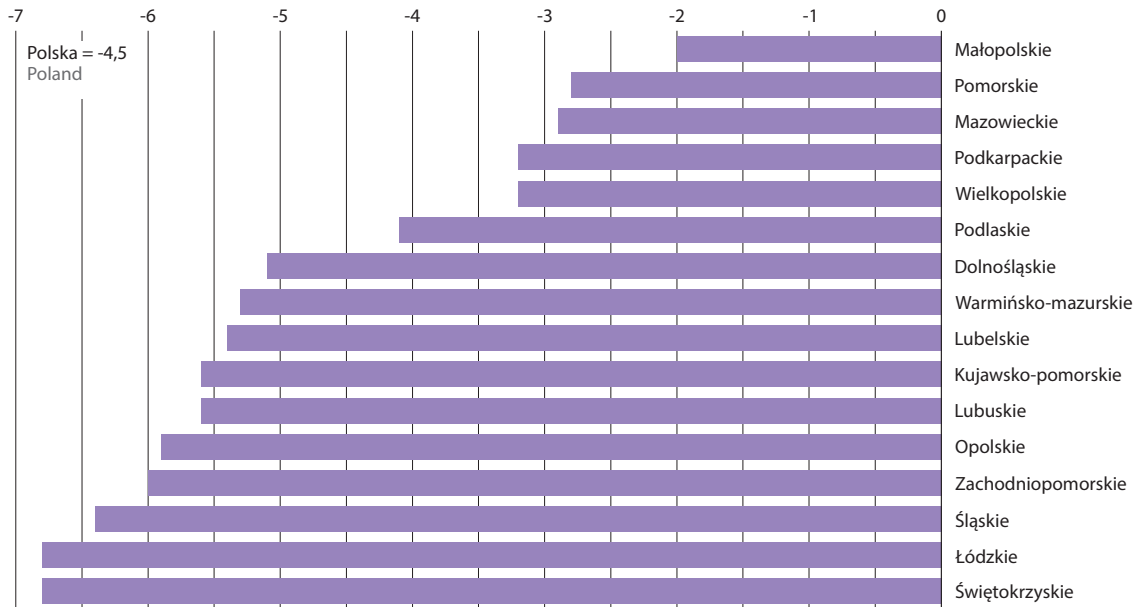

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych wytworzonych w 2024 r.

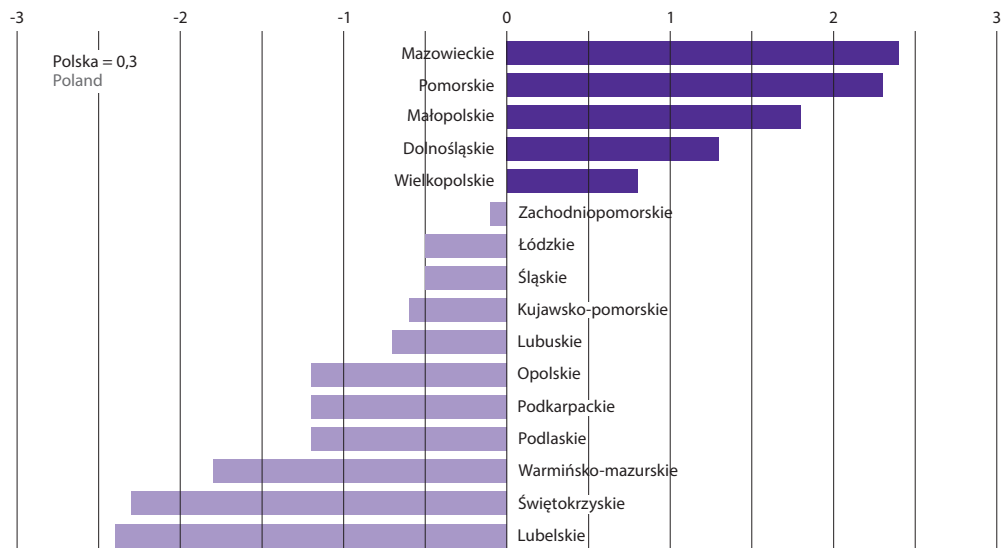
Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste generated in 2024

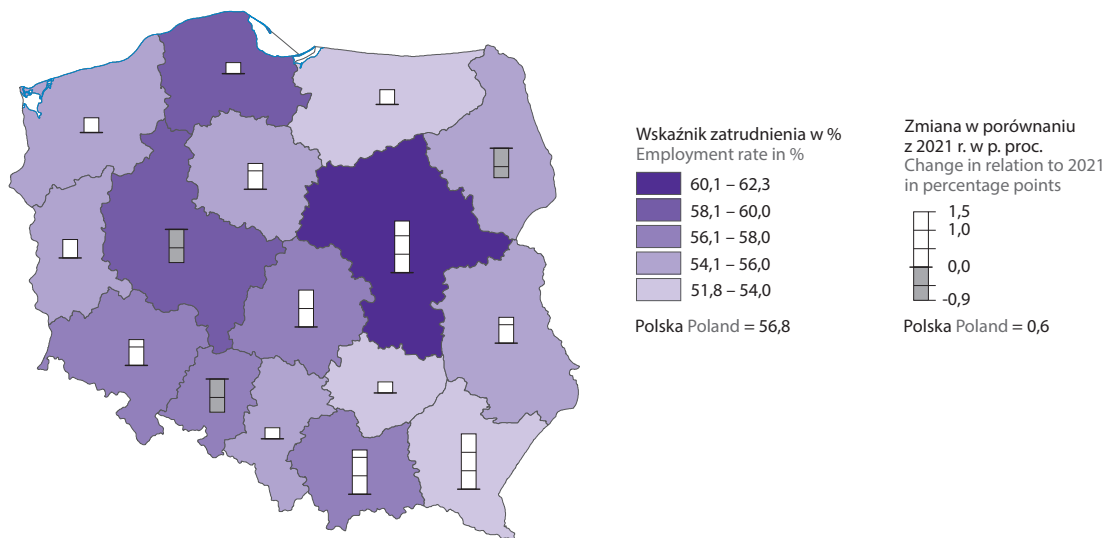
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2025 r.
 Chart 2. Natural increase per 1,000 population in 2025

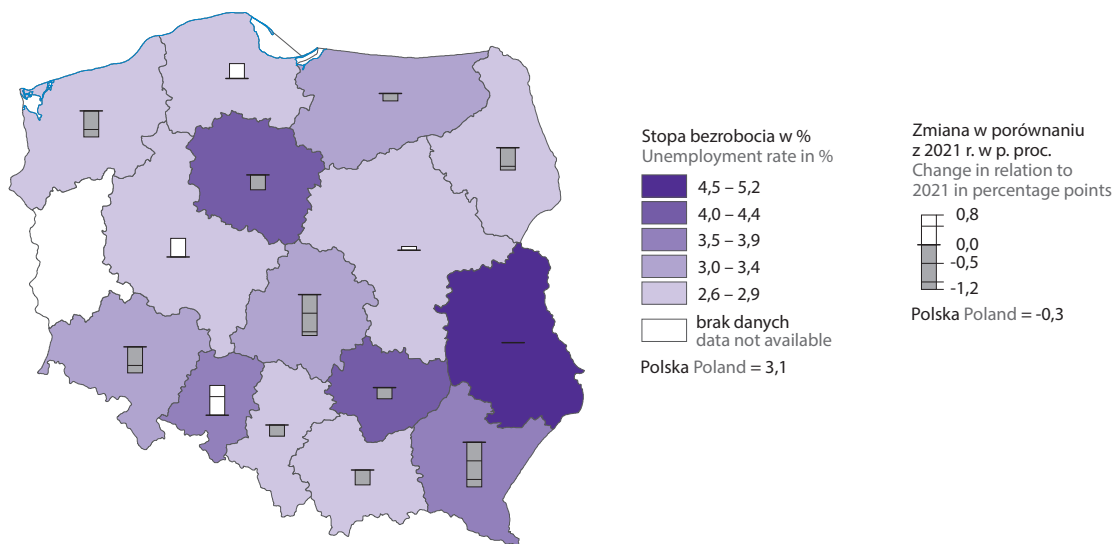
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2025 r.
 Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2025

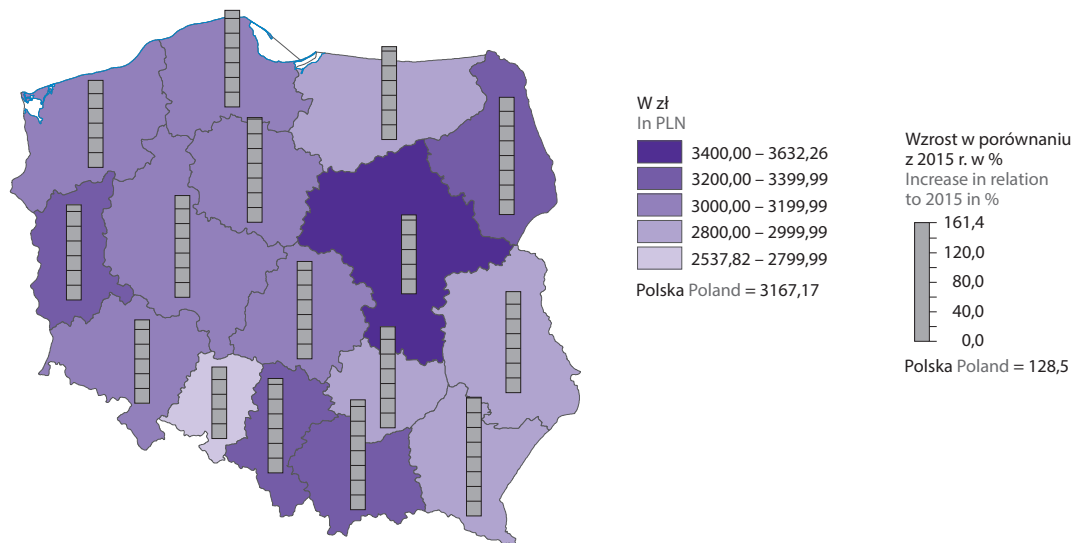
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2025r. (przeciętne w roku)
 Map 2. Employment rate by LFS in 2025 (annual averages)

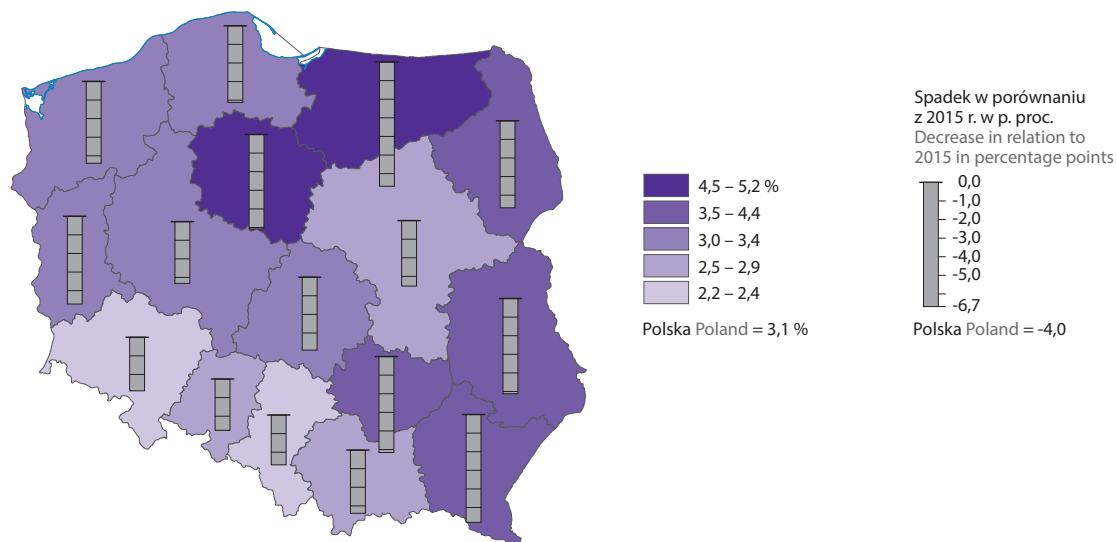
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2025 r. (przeciętne w roku)
 Map 3. Unemployment rate by LFS in 2025 (annual averages)

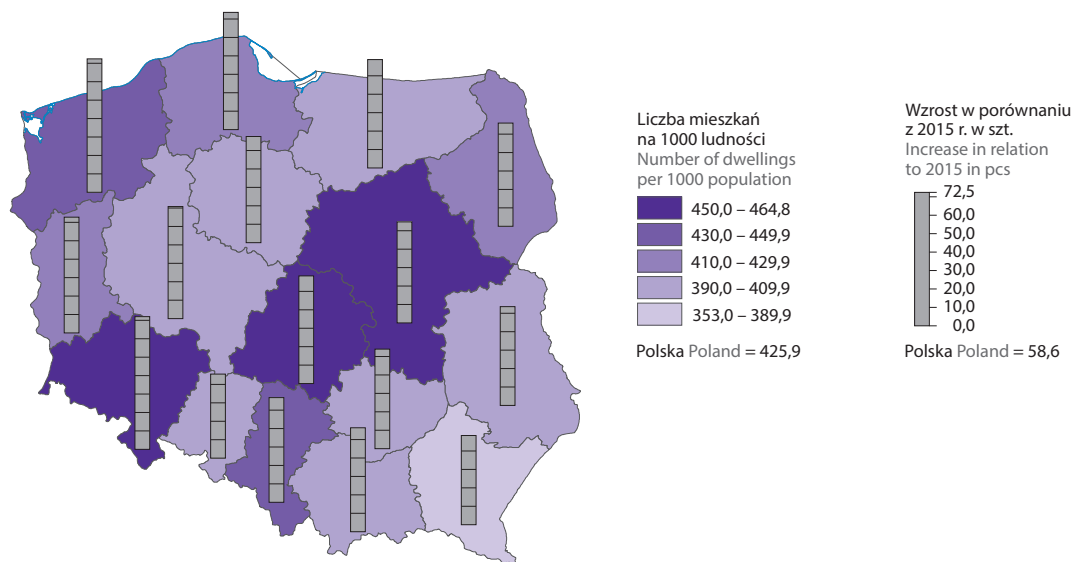
Mapa 4. Przekiętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2024 r.
 Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2024

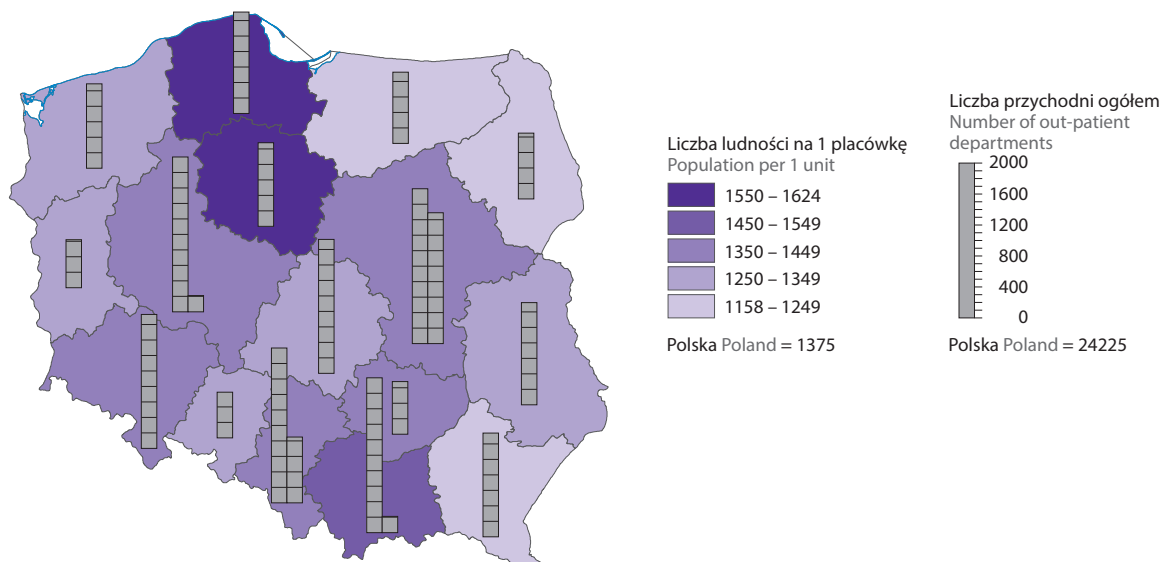
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2024 r.
 Map 5. Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2024

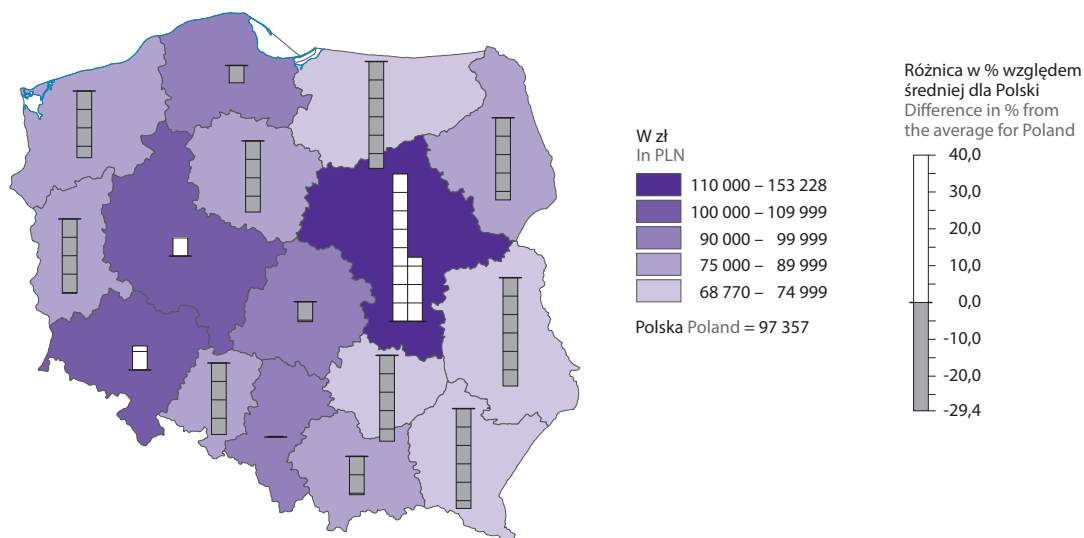
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 6. Dwellings stocks per 1,000 population in 2024 (as of 31 December)

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 7. Out-patient health care units in 2024 (as of 31 December)

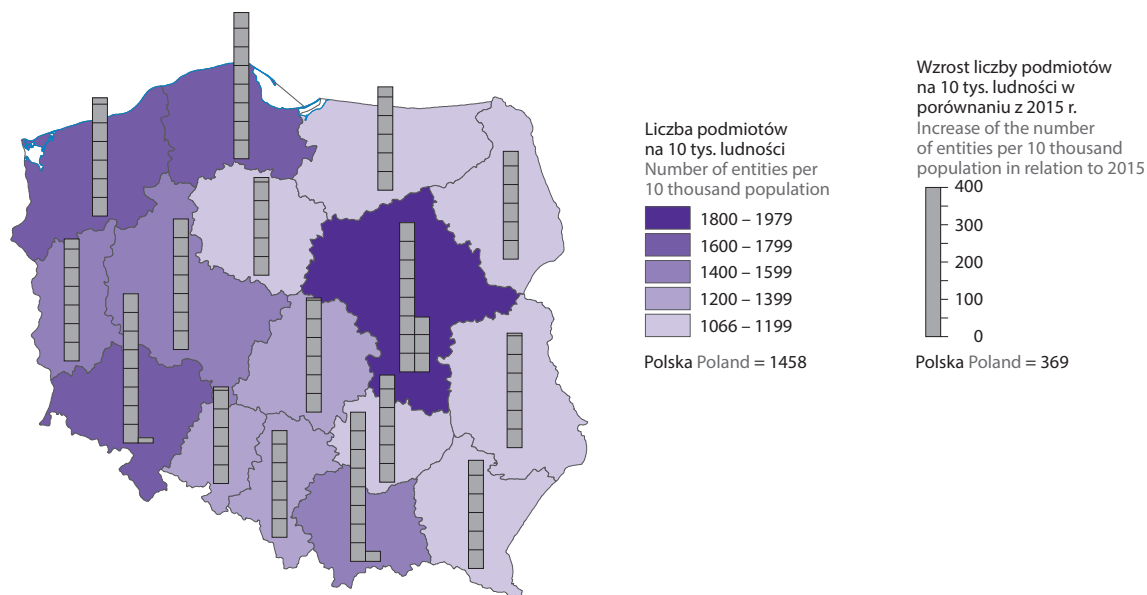

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2024 r. (ceny bieżące)
 Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2024 (current prices)

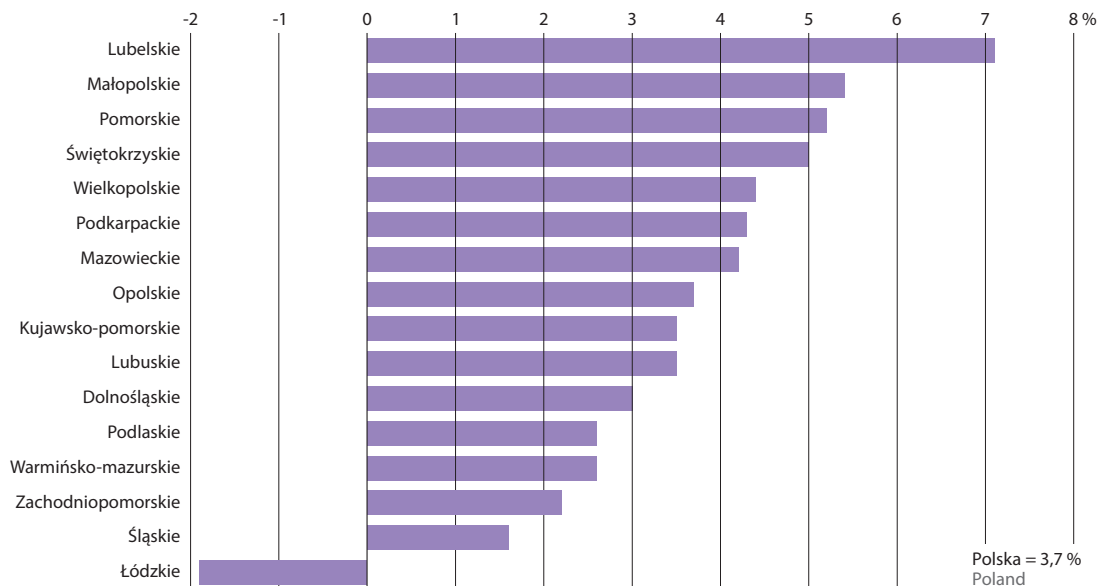
^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
^a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2025 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2025 (as of 31 December)

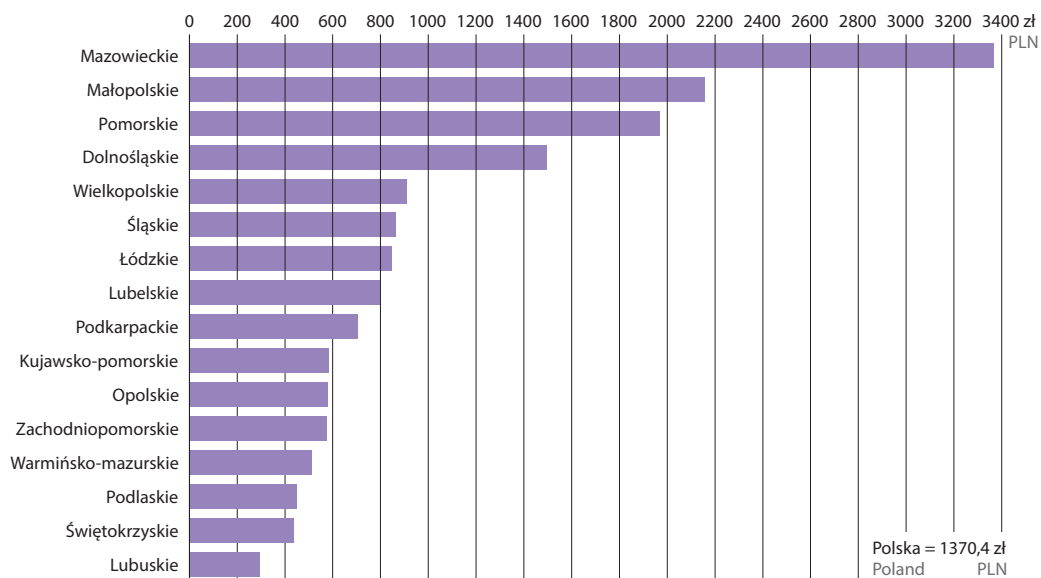
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2025 r.

Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2025

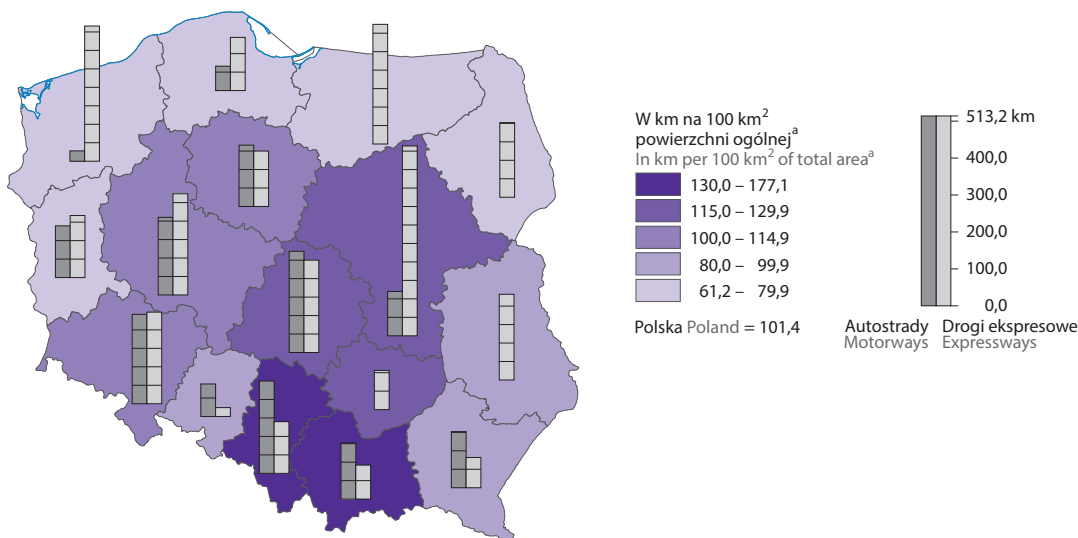

Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2024 r. (ceny bieżące)

Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2024 (current prices)

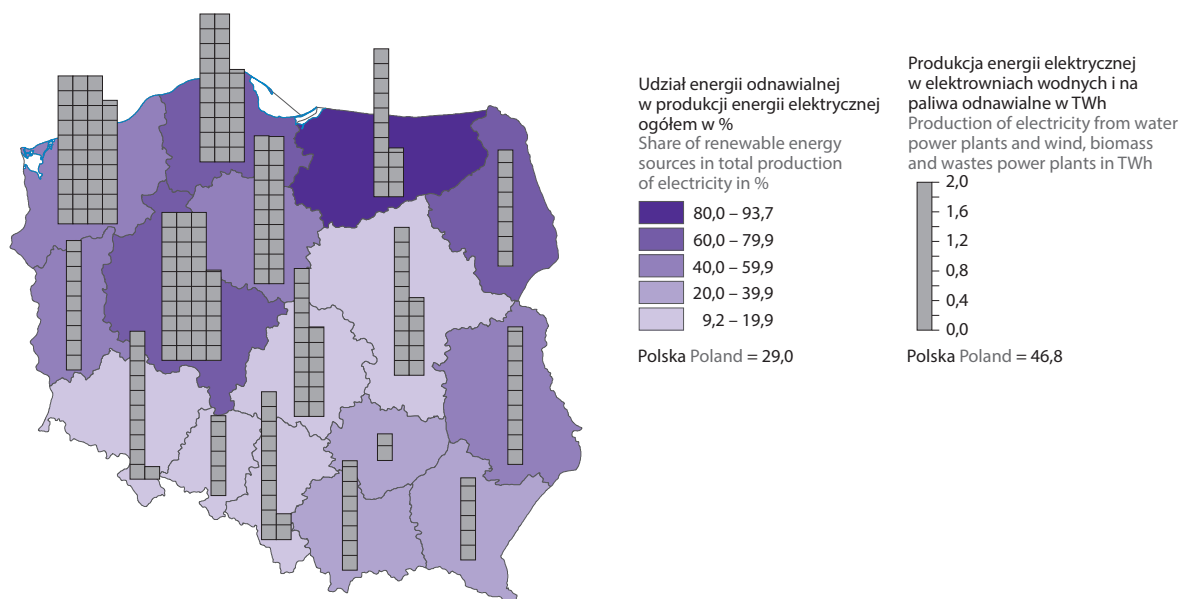

Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w 2024 r.
 Map 10. Hard surface public road in 2024

a Dane nie obejmują gmin, które nie złożyły sprawozdań; we wskaźniku uwzględniona jest całkowita powierzchnia jednostek, wliczając obszar morskich wód wewnętrznych.
 a Data exclude gminas that did not submit reports; the indicator takes into account the total area of the territorial units, including the area of internal waters.

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2024 r.
 Map 11. Energy from renewable sources in 2024

Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa

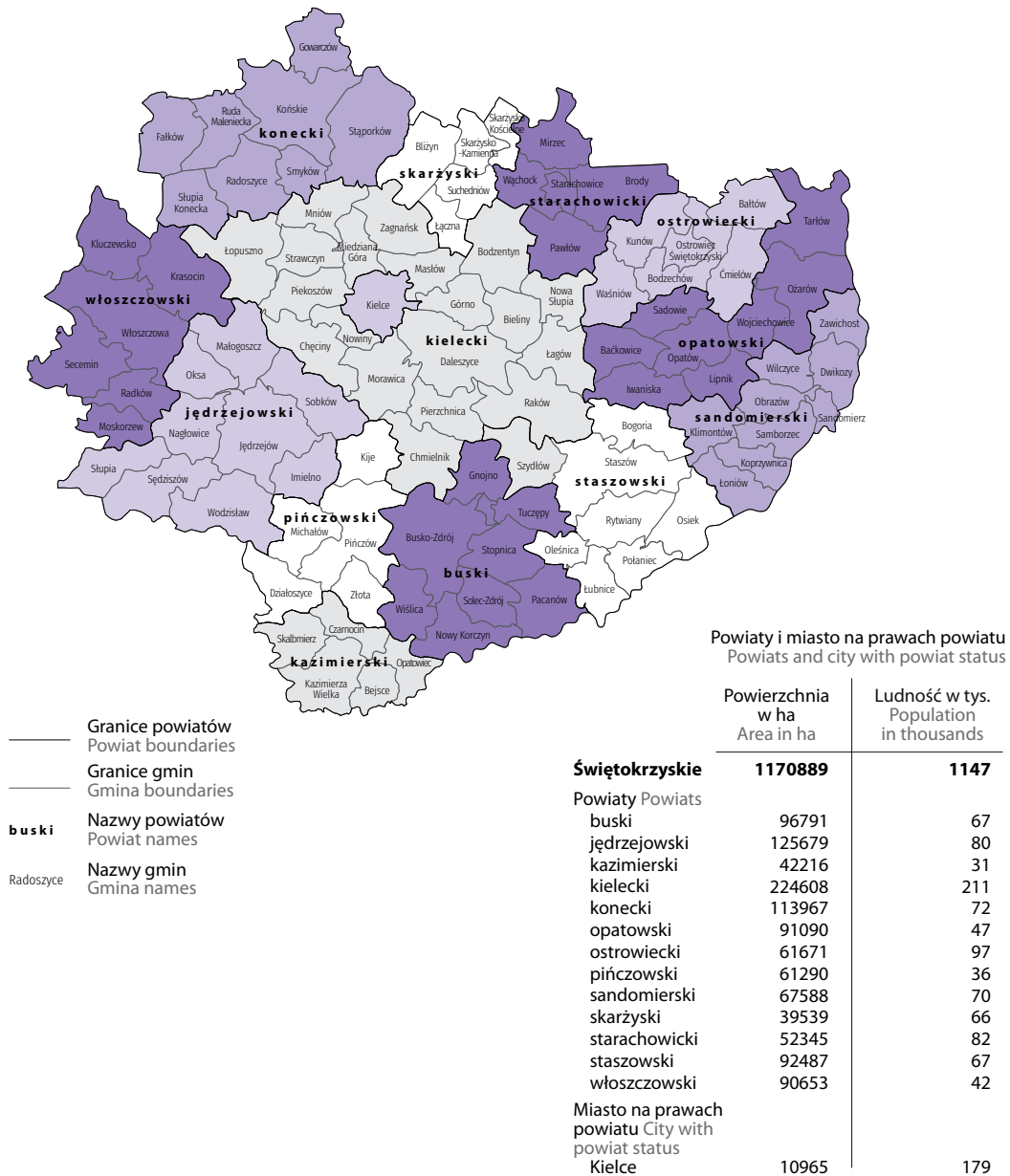
Chapter 3. Area and territorial division of voivodship

Mapa 12. Podział administracyjny województwa w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Administrative division of voivodship in 2024

As of 31 December

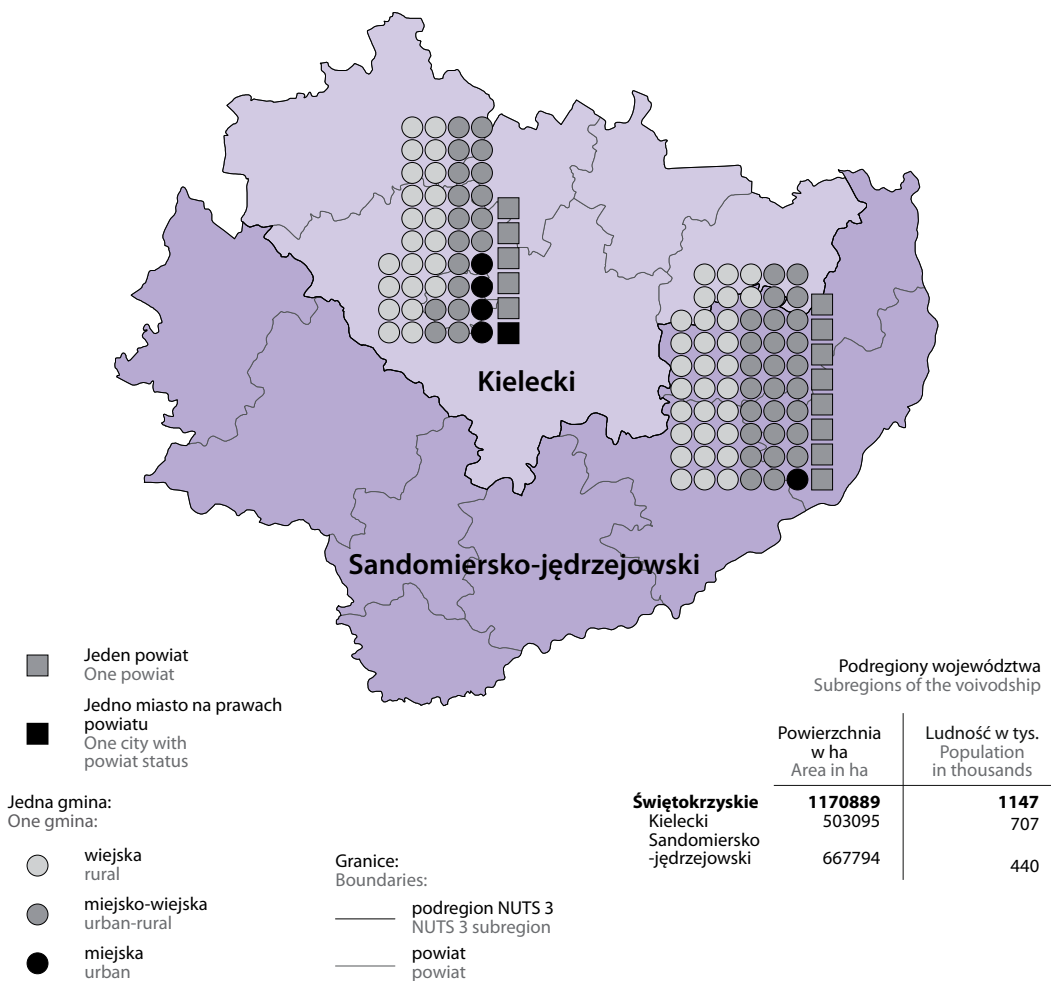

Według stanu w dniu 1 stycznia 2025 r. województwo świętokrzyskie zajmowało powierzchnię 11709 km², co stanowiło 3,7% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2025 r.) mieszkało 1147 tys. ludności, tj. 3,1% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 98 osób (jedenasta lokata w kraju). W miastach mieszkało 45,1% ludności województwa.

Mapa 13. Podział województwa według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 13. Division of voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2024 As of 31 December

Rozdział 4. Środowisko

Chapter 4. Environment

4.1. Powierzchnia

4.1. Area

Zgodnie z ewidencją geodezyjną 1 stycznia 2025 r. użytki rolne i grunty leśne zajmowały 93,3% powierzchni województwa.

Na przestrzeni dziesięciu lat obserwowane było zwiększanie powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych oraz gruntów pod wodami powierzchniowymi, a zmniejszanie powierzchni nieużytków.

W 2024 r. zrehabilitowano mniejszą, a zagospodarowano większą powierzchnię gruntów niż w poprzednim roku.

Województwo świętokrzyskie położone jest w południowo-wschodniej części Polski. Graniczy z 6 województwami (lubelskim od wschodu, podkarpackim od południowego wschodu, małopolskim od południa, śląskim od zachodu, łódzkim od północnego zachodu oraz mazowieckim od północy). Część granic województwa jest naturalna. Na wschodzie i południowym wschodzie wyznacza je Wisła, a na zachodzie Pilica. Prawie cały region położony jest w lewobrzeżnej części dorzecza Wisły.

Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania

Stan w dniu 1 stycznia

Table 2. Geodetic area by land use

As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025	
	w ha in ha				Polska=100 Poland=100
Powierzchnia ogólna Total area	1171050	1171050	1170878	1170889	3,7
w tym: of which:					
Użytki rolne Agricultural land	751624	757315 ^a	753129 ^a	752490 ^a	4,0
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	345895	338115	339239	339409	3,6
Grunty pod wodami powierzchniowymi Lands under surface waters	8675	8786	8989	9019	1,1
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanized areas	54724	57017 ^b	59944 ^b	60418 ^b	3,2
Nieużytki Wasteland	8573	8356	8228	8216	1,8

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. b Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.
Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item „forest land as well as woodland and shrubland” until 2016. b Including areas used for the construction of public roads or railways.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Zgodnie z ewidencją geodezyjną, na początku 2025 r. województwo świętokrzyskie zajmowało obszar 1170,9 tys. ha, tj. 3,7% powierzchni kraju. Ponad 93% powierzchni przypadało na użytki rolne oraz grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione. Użytki rolne zajmowały 64,3% ogólnej powierzchni województwa (752,5 tys. ha), a największą ich część stanowiły grunty orne – 45,1% (528,4 tys. ha). Grunty leśne łącznie z zadrzewionymi i zakrzewionymi obejmowały 29,0% powierzchni (339,4 tys. ha), grunty zabudowane i zurbanizowane – 5,2% (60,4 tys. ha), grunty pod wodami – 0,8% (9,0 tys. ha), nieużytki – 0,7% (8,2 tys. ha), a pozostałe grunty (tereny różne) – 0,1% (1,3 tys. ha).

W 2025 r. powierzchnia ogólna województwa świętokrzyskiego w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się o 11 ha, a w odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się o 0,2 tys. ha. W stosunku do roku ubiegłego powierzchnia użytków rolnych w 2025 r. zmniejszyła się o 0,6 tys. ha (o 0,1%), a w odniesieniu do 2015 r. – wzrosła o 0,9 tys. ha (o 0,1%). W porównaniu z latami 2024 i 2015 zwiększyła się powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych odpowiednio: o 0,5 tys. ha (o 0,8%) i o 5,7 tys. ha (o 10,4%). Powierzchnia gruntów leśnych oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych zwiększyła się w stosunku do 2024 r. o 0,2 tys. ha oraz była mniejsza niż dziesięć lat wcześniej o 6,5 tys. ha (o 1,9%).

Grunty zdegradowane - grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

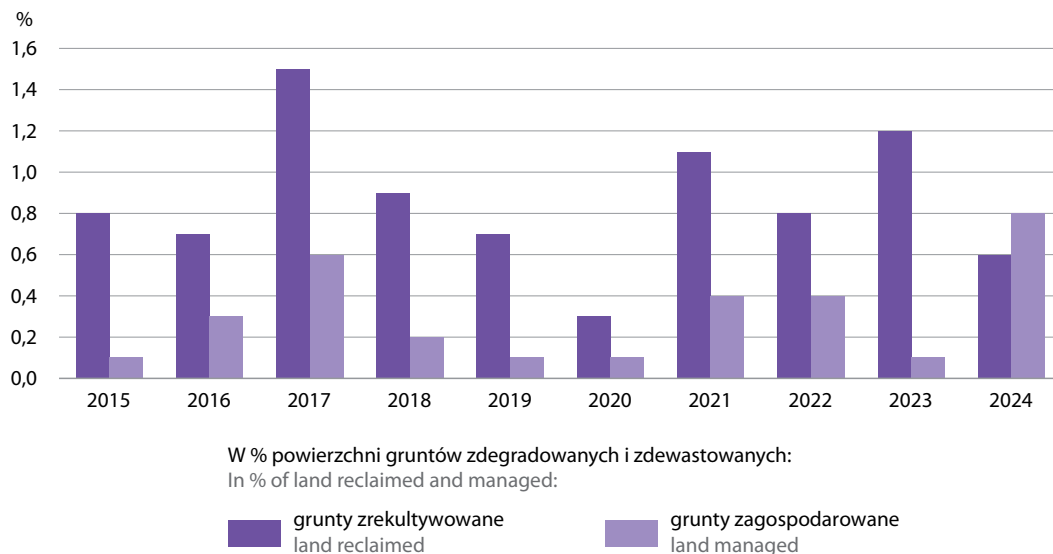
Grunty zdewastowane - grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów - nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolnictwu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Na koniec 2024 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania wyniosła 3,8 tys. ha. Tereny te stanowiły 0,3% powierzchni województwa (podobnie jak w 2023 r.) oraz 6,3% tych gruntów w kraju (tyle samo co rok wcześniej). Zdecydowana większość z nich (96,6%) to grunty zdewastowane, które utraciły całkowicie wartości użytkowe. Pozostałe 3,4% powierzchni gruntów wymagających rekultywacji zajmowały grunty, których wartość użytkowa zmalała m.in. w wyniku zmian środowiska oraz działalności przemysłowej (grunty zdegradowane). W odniesieniu do stanu z końca 2023 r. powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji zmniejszyła się o 28 ha, przy czym spadek ten dotyczył terenów zdewastowanych (o 35 ha), a wzrost - zdegradowanych (o 7 ha). Porównując do 2015 r. odnotowano wzrost powierzchni wymagającej rekultywacji (o 290 ha), w tym gruntów zdewastowanych było o 195 ha więcej oraz zdegradowanych o 95 ha więcej.

W ciągu 2024 r. zrehabilitowano 24 ha gruntów, tj. mniej o 22 ha niż przed rokiem i o 4 ha niż w 2015 r. W ciągu roku zwiększyła się jednak powierzchnia gruntów zagospodarowanych (o 27 ha do 31 ha). Stopień rekultywacji i zagospodarowywania gruntów zdewastowanych i zdegradowanych był nadal niezadowalający i stanowił w 2024 r. odpowiednio 0,6% i 0,8% ogólnej powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych (wobec 1,2% i 0,1% w 2023 r.). Udział gruntów zrehabilitowanych i zagospodarowanych województwa w powierzchni kraju wyniósł 2,0%, w 2023 r. – 1,4%, a w 2015 – 1,2%.

Wykres 6. Grunty zrehabilitowane i zagospodarowane w ciągu roku
Chart 6. Land reclaimed and managed during the year

4.2. Zużycie wody. Ścieki przemysłowe i komunalne

4.2. Water consumption. Industrial and municipal wastewater

W 2024 r. na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie świętokrzyskim zużyto mniej wody niż przed rokiem. Zmniejszyło się zużycie w dominującym pod tym względem przemyśle, natomiast wzrosło w obszarze napełniania i uzupełniania stawów rybnych oraz wodociągów w gospodarstwach domowych.

W 2024 r. do wód lub do ziemi odprowadzono mniej ścieków komunalnych i przemysłowych niż w roku poprzednim. Ich głównym źródłem pozostawały w świętokrzyskim zakłady przemysłowe. Odprowadziły one 18,4% ścieków przemysłowych w kraju. Odnotowano wzrost ilości ścieków wymagających oczyszczania. Jednocześnie zwiększył się udział ścieków oczyszczanych. Kolejny rok z rzędu wzrósł odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków.

W 2024 r. zużycie wody ogółem w województwie świętokrzyskim wyniosło 1103,9 hm³, tj. o 5,0% mniej niż w 2023 r. i o 17,6% mniej w stosunku do 2015 r. Stanowiło to 13,7% zużycia krajowego (2. miejsce po mazowieckim).

W przeliczeniu na 1 km² zużycie wody w województwie świętokrzyskim było zdecydowanie najwyższe w Polsce i w 2024 r. wyniosło 94,3 dam³ przekraczając niemal czterokrotnie średnią krajową.

W 2024 r. zużycie wody w przemyśle wyniosło 994,0 hm³ (18,1% w skali kraju), tj. 90,0% ogólnej ilości wody zużytej na potrzeby gospodarki narodowej i ludności. W stosunku do 2023 r. zużycie wody na cele przemysłowe zmniejszyło się o 5,7%, zaś porównując do 2015 r. – o 19,3%.

W 2024 r. pobór wody na potrzeby przemysłu wyniósł 995,9 hm³ i był o 5,7% mniejszy niż przed rokiem oraz o 19,2% niż w 2015 r. Jego głównym źródłem były wody powierzchniowe, które pokrywały 98,2% potrzeb zakładów przemysłowych. Pozostałe 1,8% poboru wody na cele przemysłowe pochodziło z wód podziemnych (16,9 hm³), a także z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych – 0,6 hm³.

Do napełniania i uzupełniania stawów rybnych zużyto 65,4 hm³ wody (7,9% zużycia krajowego), co stanowiło 5,9% ogólnego zużycia wody w województwie. Na ten cel wykorzystano o 0,1% więcej wody niż rok wcześniej i o 2,6% niż w 2015 r.

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych wyniosło 35,7 hm³ i zwiększyło się w porównaniu z 2023 r. o 6,6%, a w relacji do 2015 r. – o 2,5%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca zużycie wody w gospodarstwach domowych (podobnie jak przed rokiem) było mniejsze niż średnio w kraju i wyniosło 30,7 m³ (w Polsce 35,5 m³).

Tablica 3.
Table 3.

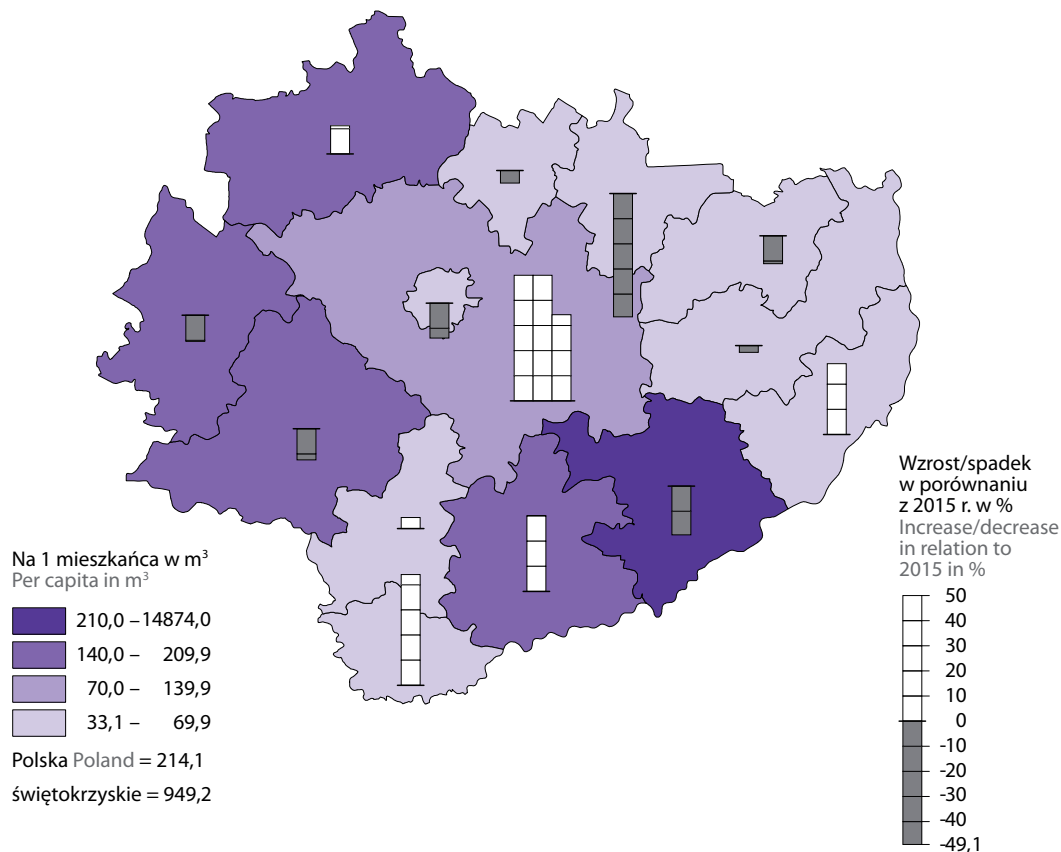
Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku
Water consumption by needs during the year

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	w hm ³ in hm ³				Polska=100 Poland=100
Ogółem ^a Total ^a	1339,3	1034,4	1162,3	1103,9	13,7
w tym: of which:					
Przemysł Industry	1231,3	927,7	1054,2	994,0	18,1
Rybactwo ^b Fishing ^b	63,8	63,3	65,4	65,4	7,9
Gospodarstwa domowe Households	34,8	35,0	33,5	35,7	2,7

a Do 2018 r. łącznie z nawodnieniami w rolnictwie i leśnictwie. b Napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych.
a Until 2018, includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

W 2024 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca wyniosło w województwie świętokrzyskim 949,2 m³. Zdecydowanie najwięcej zużywano w powiecie staszowskim (14874,0 m³/osobę). Na kolejnych miejscach znalazły się powiaty: konecki (185,9 m³/osobę), włoszczowski (152,8 m³/osobę) i buski (152,6 m³/osobę). Najmniejsze zużycie na 1 mieszkańca odnotowano natomiast w powiatach kazimierskim i skarżyskim, w których na 1 osobę wykorzystywano odpowiednio 33,1 m³ i 39,8 m³ wody.

Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2024 r.
 Map 14. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2024

W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca wyniosło 117,9 m³. Pomijając gminę Połaniec, w której z uwagi na obecność elektrowni zużycie wody kształtowało się na ekstremalnie wysokim poziomie, w gminach zmarginalizowanych zużycie wody było większe niż średnio w województwie wynoszące 98,6 m³.

Relatywnie niskie było zużycie wody w miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze. W 2024 r. na 1 mieszkańca zużywano w nich 55,7 m³ wody, tj. ponad 1/4 mniej niż w świętokrzyskich miastach ogółem, gdzie wyniosło 75,5 m³ na 1 mieszkańca.

Na stopień degradacji i zanieczyszczenia zasobów wodnych w znacznym stopniu wpływa ilość wytwarzanych ścieków. W 2024 r. w województwie świętokrzyskim do wód lub do ziemi odprowadzono 1048,7 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, co stanowiło 15,2% ścieków odprowadzonych w kraju. Wielkość ścieków odprowadzonych zmniejszyła się o 5,1% w stosunku do 2023 r., a w relacji do 2015 r. o 19,3%. W Polsce w skali roku odprowadzono do wód lub do ziemi o 1,3% więcej ścieków, natomiast w relacji do 2015 r. odnotowano spadek o 21,6%.

W 2024 r. do wód powierzchniowych lub do ziemi bezpośrednio z zakładów odprowadzono 1012,4 hm³ ścieków przemysłowych (18,4% w skali kraju). Ilość ścieków przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi zmniejszyła się w stosunku do 2023 r. o 5,4%, a do 2015 r. o 19,9%.

W województwie siecią kanalizacyjną odprowadzono 36,3 hm³ ścieków komunalnych (więcej o 2,1% niż w 2023 r. i o 3,1% niż w 2015 r.).

Spośród ogółu odprowadzonych ścieków – 74,2 hm³ to ścieki wymagające oczyszczania (7,1% ogólnej ilości

ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi), tj. 3,4% wielkości krajowej. W porównaniu z 2023 r. ilość ścieków wymagających oczyszczenia w województwie wzrosła o 6,7%, a w stosunku do 2015 r. zmalała o 4,3%. Odnotowano wzrost ilości ścieków nieoczyszczanych. Bezpośrednio do wód lub do ziemi, bez procesu oczyszczenia, odprowadzono 9,7 hm³ ścieków wymagających oczyszczenia (w 2023 r. – 9,4 hm³, a w 2015 r. – 14,9 hm³). Pozostałe ścieki wymagające oczyszczenia – 64,5 hm³ (w 2023 r. – 60,2 hm³) zostały oczyszczone w oczyszczalniach komunalnych i przemysłowych.

Jako ścieki wymagające oczyszczenia przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Tablica 4.
Table 4.

Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	154	150	151	149
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater during the year in dam ³	35222	33812	35566	36307
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	42303	38712	33995	37916
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	61,7	65,8	69,9	70,2

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

Największa część ścieków w województwie świętokrzyskim oczyszczana była z podwyższonym usuwaniem biogenów – 28,3 hm³ (43,8% ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia), w dalszej kolejności biologicznie – 22,5 hm³ (34,9%) oraz mechanicznie – 13,6 hm³ (21,0%), a najmniej chemicznie – 211 dam³ (0,3%). W porównaniu z rokiem 2023 najbardziej zwiększyła się ilość ścieków oczyszczanych chemicznie (o 39,7%) i biologicznie (o 20,5%). Ilość ścieków oczyszczanych mechanicznie wzrosła o 1,5%, a z podwyższonym usuwaniem biogenów o 1,0%.

W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się udział ścieków oczyszczanych w ściekach wymagających oczyszczenia. W 2024 r. wyniósł on 87,0% (w 2023 r. – 86,5%). Pozostał on jednak wyraźnie większy niż w 2015 r., gdy ukształtował się na poziomie 80,8%. Wskaźnik ten był mniejszy niż średnio w kraju, gdzie wyniósł 93,3%.

Oczyszczalnia ścieków - zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W końcu 2024 r. w województwie świętokrzyskim działało 149 oczyszczalni ścieków przemysłowych i komunalnych (w Polsce 4071). Wśród nich było 118 oczyszczalni ścieków komunalnych (w kraju 3250) –

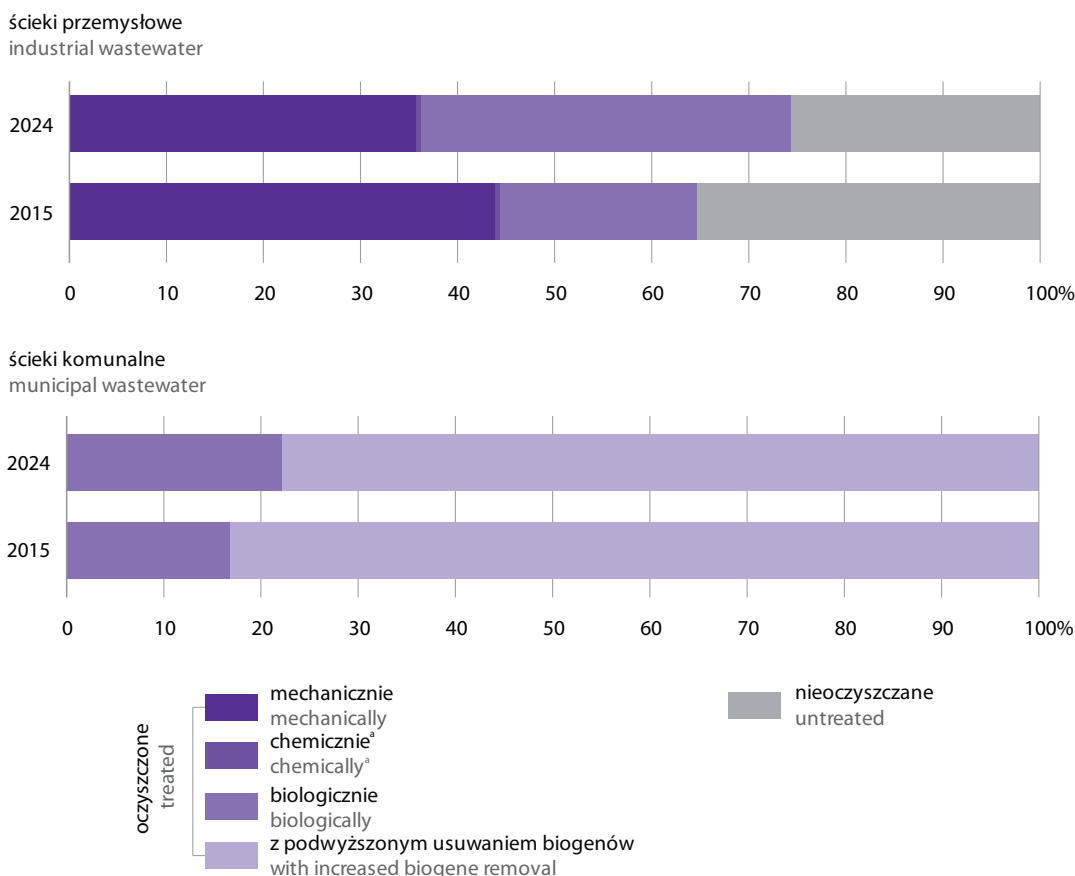
83 oczyszczalnie typu biologicznego i 35 z podwyższonym usuwaniem biogenów (w kraju odpowiednio 2435 i 809, które uzupełniane były przez 6 oczyszczalni mechanicznych). W porównaniu z 2023 r. liczba oczyszczalni ścieków komunalnych w województwie pozostała bez zmian, a w stosunku do 2015 r. wzrosła o 3 (w kraju odpowiednio wzrosła o 1 oraz zmniejszyła się o 23).

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim liczba przemysłowych oczyszczalni ścieków zmniejszyła się o 2 i wyniosła 31. Była także o 8 mniejsza niż dziewięć lat wcześniej. W kraju odnotowano spadek liczby obiektów tego typu w skali roku o 20 (do 821), a do 2015 r. o 108. Wśród oczyszczalni ścieków przemysłowych znajdowało się 17 typu biologicznego (512 w kraju), 12 – mechanicznego (172), 2 – chemicznego (93). Nie było natomiast oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów (w kraju działały 44 oczyszczalnie tego typu).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r. ogólna przepustowość oczyszczalni komunalnych wyniosła 211,6 dam³ na dobę (w 2023 – 210,2 dam³/d, a w 2015 – 203,2 dam³/d), co stanowiło 2,4% wielkości krajowej. Największą przepustowość posiadały oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów, których całkowita przepustowość wyniosła 161,5 dam³/d.

Przepustowość w oczyszczalniach przemysłowych wyniosła 176,5 dam³/d (w 2023 r. – 176,5 dam³/d, a w 2015 – 203,1 dam³/d). Spośród typów oczyszczalni przemysłowych zdecydowanie największą przepustowość posiadały oczyszczalnie mechaniczne – 168,0 dam³/d.

Wykres 7. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
Chart 7. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

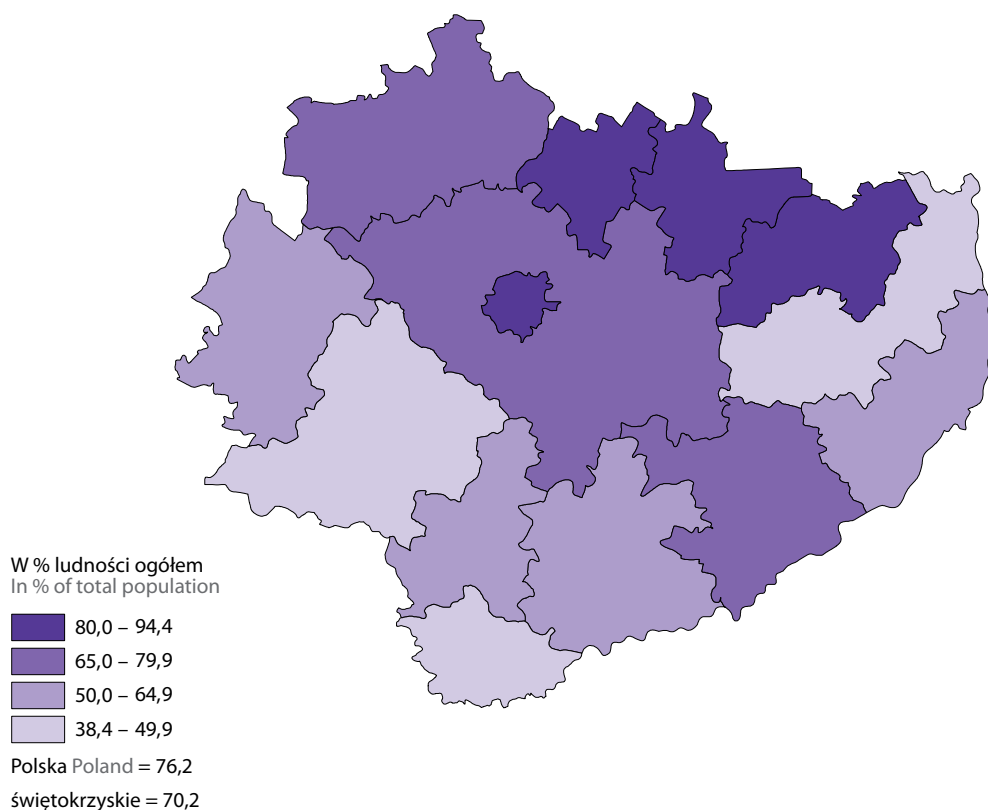

a Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.
a Data concern only industrial wastewater.

Dane o ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Na koniec 2024 r. z oczyszczalni ścieków korzystało 812,4 tys. ludności województwa świętokrzyskiego, tj. 70,2% ogólnej liczby mieszkańców. Oznacza to wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,3 p.proc., a w odniesieniu do 2015 r. o 8,5 p.proc. W kraju odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wyniósł 76,2% i był wyższy odpowiednio o 0,3 p.proc. i 3,5 p.proc. W miastach województwa świętokrzyskiego z oczyszczalni ścieków korzystało 95,4% ludności (spadek o 1,0 p.proc. w stosunku do 2023 r.), a na wsi – 49,4% (wzrost o 1,3 p.proc. w odniesieniu do 2023 r.). W kraju wskaźniki te ukształtowały się odpowiednio na poziomie 94,6% i 49,3%.

Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2024 r.
Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2024

Najwyższy udział korzystających z oczyszczalni ścieków odnotowano w mieście Kielce (94,4%). Ponadto wyższy niż średni w województwie poziom tego wskaźnika wystąpił w stosunkowo silnie zurbanizowanych powiatach: skarżyskim (84,4%), starachowickim (83,4%), ostrowieckim (80,9%) oraz w powiecie kieleckim (71,9%). Najniższy udział korzystających z oczyszczalni ścieków charakteryzował natomiast powiaty: kazimierski (38,4%), jędrzejowski (41,3%) i opatowski (43,1%).

W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją odsetek korzystających z oczyszczalni ścieków kształtował się znacznie poniżej średniej w województwie i w 2024 r. wyniósł 39,4%. Na przestrzeni roku uległ jednak stosunkowo dużej poprawie (o 2,5 p. proc.). W miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze wskaźnik pozostawał na wysokim poziomie i w 2024 r. wyniósł 96,1% (w 2023 r. – 97,3%).

4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.3. Pollution and protection of air

W 2024 r. zwiększyła się emisja zanieczyszczeń gazowych, ale zmniejszyła się pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. Odnotowano spadek ilości zanieczyszczeń zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń. Stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych nie zmienił się na przestrzeni ostatnich lat i był jednym z najwyższych w kraju, natomiast wzrósł w przypadku zanieczyszczeń gazowych.

Źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza są m.in. tzw. punktowe źródła emisji, czyli zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza. Na koniec 2024 r. na terenie województwa świętokrzyskiego działało 78 takich zakładów (w 2023 r. - 82, a w 2015 r. - 85). Większość z nich (70,5%) wyposażona była w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 7,7% gazowych (w 2023 r. odpowiednio 73,2% i 8,5%, a w 2015 r. 82,4% i 4,7%). W kraju 56,3% posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 16,3% gazowych (w 2023 r. odpowiednio 57,3% i 16,4%, natomiast w 2015 r. 66,3% i 13,5%).

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku. Obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych - ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku. Obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	tys. ton/rok thousand tonnes/year				Polska=100 Poland=100
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	12539,2	11195,7	12463,4	12581,6	7,5
w tym: of which:					
Dwutlenek siarki Sulphur dioxide	21,8	16,3	8,0	7,7	6,2
Metan Methane	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0
Tlenki azotu Nitrogen oxides	21,0	11,1	8,9	9,5	6,9
Tlenek węgla Carbon monoxide	43,8	32,4	23,2	19,2	8,7
Dwutlenek węgla Carbon dioxide	12449,2	11132,8	12421,8	12543,8	7,5

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (dok.)

Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	tys. ton/rok thousand tonnes/year				Polska=100 Poland=100
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	1,9	1,4	0,9	0,8	5,4
w tym: of which:					
Ze spalania paliw From fuel combustion	1,2	0,8	0,4	0,3	4,9
Niezorganizowana Unorganised	0,1	0,0	0,0	0,0	1,2

W 2024 r. wypuszczono do atmosfery 0,8 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło 5,4% krajowej emisji pyłów. W porównaniu z poziomem sprzed roku, emisja pyłów zmniejszyła się w województwie oraz w kraju odpowiednio o 2,5% i o 4,1%. Istotny spadek nastąpił w relacji do 2015 r. (w województwie o 57,4%, a w Polsce o 65,3%). Znaczną część zanieczyszczeń pyłowych w województwie stanowiły zanieczyszczenia cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych (0,4 tys. ton), ich udział stanowił 42,3% ogólnej emisji pyłów w województwie (w kraju wskaźnik wyniósł 10,3%). Stosunkowo duża część pyłów w regionie pochodziła ze spalania paliw (38,9%), ale ich wielkość w stosunku do 2015 r. została ograniczona o 72,8%.

W analizowanym roku w województwie świętokrzyskim emisja zanieczyszczeń gazowych wyniosła 12581,6 tys. ton i zwiększyła się w stosunku do 2023 r. o 0,9% i o 0,3 % do 2015 r. Wzrost ogółem emisji zanieczyszczeń gazowych wynika z większej emisji dwutlenku węgla (CO₂ stanowi niemal 100% emisji wszystkich zanieczyszczeń gazowych). W 2024 r. udział województwa świętokrzyskiego w emisji zanieczyszczeń gazowych wytworzonych przez zakłady szczególnie uciążliwe w kraju stanowił 7,5% (więcej o 0,3 p.proc. w porównaniu z 2023 r. i o 1,6 p.proc. w stosunku do 2015 r.).

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w 2024 r. zatrzymano w województwie 1047,1 tys. ton pyłów, tj. mniej o 2,2% niż w 2023 r. i o 16,5% w porównaniu z 2015 r. W kraju zatrzymano i zneutralizowano 13,7 mln ton tych zanieczyszczeń (5,3% mniej niż w poprzednim roku). Udział zatrzymanych i zneutralizowanych zanieczyszczeń pyłowych w województwie stanowił 7,7% ogólnej ich ilości w kraju.

Jednocześnie w urządzeniach do redukcji zatrzymano i zneutralizowano 44,9 tys. ton gazów (bez dwutlenku węgla), co stanowiło 1,8% wielkości ogólnopolskiej. W relacji do poprzedniego roku nastąpił wzrost o 1,8% ilości zanieczyszczeń gazowych poddanych procesowi redukcji.

Stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych pozostawał nadal na jednym z najwyższych poziomów w kraju i wyniósł 99,9% (tyle samo w kraju). Odnotowano zmiany we wskaźniku redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), który w 2024 r. wyniósł 54,3% (w kraju 74,0%) i wzrósł zarówno w stosunku do roku poprzedniego, jak i 2015 (odpowiednio o 2,9 p.proc. i 33,7 p.proc.).

W 2024 r. największa emisja zanieczyszczeń do powietrza (podobnie jak przed rokiem) pochodziła z zakładów przetwórstwa przemysłowego (sekcja C Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007). W omawianym roku w województwie świętokrzyskim z zakładów sekcji C pochodziło ³/₄ emisji zanieczyszczeń pyłowych i 37% gazowych (z CO₂).

4.4. Ochrona przyrody. Lasy

4.4. Nature protection. Forests

Województwo świętokrzyskie charakteryzuje się największym w Polsce udziałem terenów prawnie chronionych w łącznej powierzchni województwa.

W okresie dziewięciu lat obserwowano nieznaczne zwiększenie powierzchni parku narodowego, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz zmniejszenie obszarów chronionego krajobrazu.

Województwo świętokrzyskie wyróżnia się znaczną różnorodnością biologiczną. Żyje tu wiele cennych gatunków fauny i flory, które współtworzą wyjątkowy charakter tego terenu. O wysokiej atrakcyjności przyrodniczej świadczy najwyższy w Polsce udział terenów prawnie chronionych w łącznej powierzchni województwa.

Ustanowienie obszarów prawnie chronionych o szczególnych walorach przyrodniczych stanowi formę zabezpieczenia ekosystemów przed skutkami niekontrolowanej antropopresji. Na koniec 2024 r. w województwie świętokrzyskim obszary te zajmowały 760,5 tys. ha, tj. o 11,1 ha więcej niż przed rokiem oraz o 1,2 tys. ha mniej niż w 2015 r. Obszary prawnie chronione stanowiły 65,0% powierzchni – o 0,1 p.proc więcej niż w 2023 r. Udział ten był dwukrotnie większy od ogólnopolskiego, który ukształtował się na poziomie 32,2%. Najwyższy odsetek obszarów prawnie chronionych odnotowano w powiatach pińczowskim (98,6%) i buskim (96,5%), a najniższy w sandomierskim (7,4%) i opatowskim (14,5%). Udział obszarów prawnie chronionych wykazywał duże zróżnicowanie między gminami zmarginalizowanymi. Wartość wskaźnika w gminach zmarginalizowanych w 2024 r., podobnie jak w 2023 r., nie uległa zmianie i wyniosła 54,0%. Spośród tej grupy gmin, w 6 jednostkach udział obszarów prawnie chronionych w 2024 r. wyniósł 100,0%. Najwięcej tych gmin było w powiecie ostrowieckim (2) – Bałtów i Waśniów. W grupie tej znalazły się też gminy: Ruda Maleniecka (powiat konecki), Mirzec (starachowicki), Gnojno (buski) i Oksa (jędrzejowski).

Park narodowy - obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody - obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy - obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu - tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 - obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Na terenie województwa świętokrzyskiego znajdował się 1 park narodowy (Świętokrzyski Park Narodowy) o powierzchni 7694,7 ha (2,4% powierzchni parków narodowych w kraju). Położony był on na terenie trzech powiatów, przy czym zdecydowana większość jego powierzchni (92,3%) znajdowała się w powiecie kieleckim, a pozostałe 6,9% w skarżyskim i 0,8% w ostrowieckim.

Na koniec 2024 r. w województwie świętokrzyskim zlokalizowane były 73 rezerwy przyrody o łącznej powierzchni 3,9 tys. ha. W okresie dziewięciu lat przybył 1 rezerwat przyrody i o 93,6 ha została powiększona ich powierzchnia. Największy obszar zajmowały rezerwy leśne, które stanowiły 33,3% ogólnej powierzchni rezerwatów w województwie oraz faunistyczne (19,6%). Ponadto w świętokrzyskim znajdowało się 9 parków krajobrazowych o łącznej powierzchni 126,4 tys. ha (10,8% powierzchni województwa i 4,8% obszaru parków krajobrazowych w Polsce). Ich powierzchnia zwiększyła się o 2,6 ha w stosunku do 2015 r. Największymi parkami w 2024 r. były Nadnidziański Park Krajobrazowy (o powierzchni 22,9 tys. ha) i Cisowsko-Orłowiński Park Krajobrazowy (20,7 tys. ha).

Wyznaczonych było 21 obszarów chronionego krajobrazu. W 2024 r. zajmowały one 625,5 tys. ha, tj. 53,4% powierzchni województwa i 8,9% powierzchni obszarów chronionego krajobrazu w kraju. Powierzchnia tego obszaru w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 0,2%.

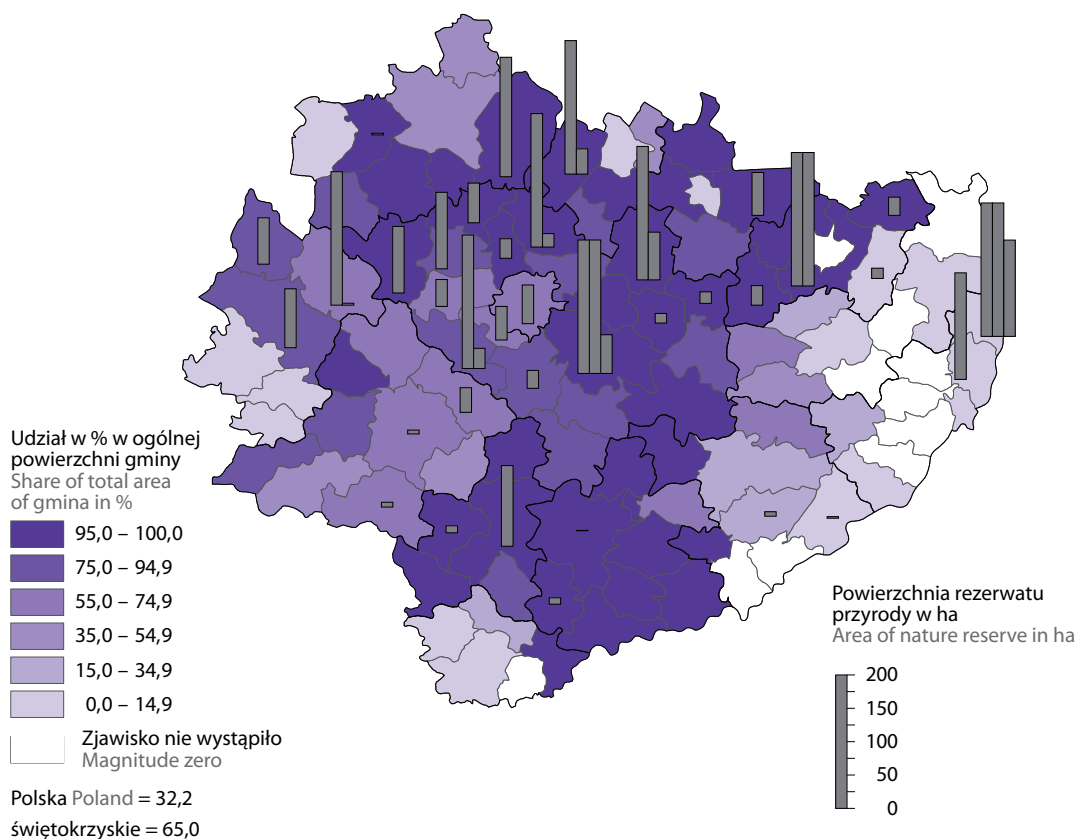
Liczba pomników przyrody na koniec 2024 r. wyniosła 806 (o 27 więcej niż rok wcześniej oraz o 92 więcej niż w 2015 r.). Najwięcej z nich znajdowało się w powiecie kieleckim (131), a także w powiatach jędrzejowskim i opatowskim (po 90). Większość pomników przyrody to pojedyncze drzewa – 535. Stosunkowo licznymi obiektami o takim charakterze były również grupy drzew (107) i skałki (66).

Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2024

As of 31 December

Do indywidualnych form ochrony przyrody należą użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. W województwie świętokrzyskim zdecydowanie najczęściej spotykana była pierwsza z tych form. Na koniec 2024 r. odnotowano 124 użytki ekologiczne, podczas gdy liczba stanowisk dokumentacyjnych wyniosła 18, a zespołów przyrodniczo-krajobrazowych 13. Powierzchnia

nia użytków ekologicznych w 2024 r. wyniosła 795,1 ha, tj. więcej o 1,4% niż w 2023 oraz o 43,1% więcej niż w 2015 r. Stanowiska dokumentacyjne zajmowały 30,5 ha (tyle samo co w 2023 r. i o 0,6% więcej niż w 2015 r.), a zespoły przyrodniczo-krajobrazowe 107,4 ha, tj. podobnie jak 2023 r. i o 3,1% więcej niż w 2015 r.

Wśród form ochrony przyrody wymienić należy obszary Natura 2000. W 2024 r. specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) zajmowały 13,3% powierzchni województwa (w kraju 11,2% powierzchni Polski), natomiast obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) – 1,9% (w kraju 15,9%). W latach 2015-2024 powierzchnia specjalnych obszarów ochrony siedlisk zmniejszyła się o 63,4 ha, a obszar specjalnej ochrony ptaków nie zmienił się.

Oprócz obszarów objętych ochroną prawną, ochronie środowiska przyrodniczego służą także tereny zieleni. Wpływają one na kształtowanie zdrowego otoczenia, a tym samym poprawę warunków bytowych mieszkańców. Na koniec 2024 r. łączna powierzchnia ogólnodostępnych parków i zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej wyniosła 1289,9 ha i w stosunku do 2023 r. zmniejszyła się o 0,4%, a w odniesieniu do 2015 r. zwiększyła się o 15,9%.

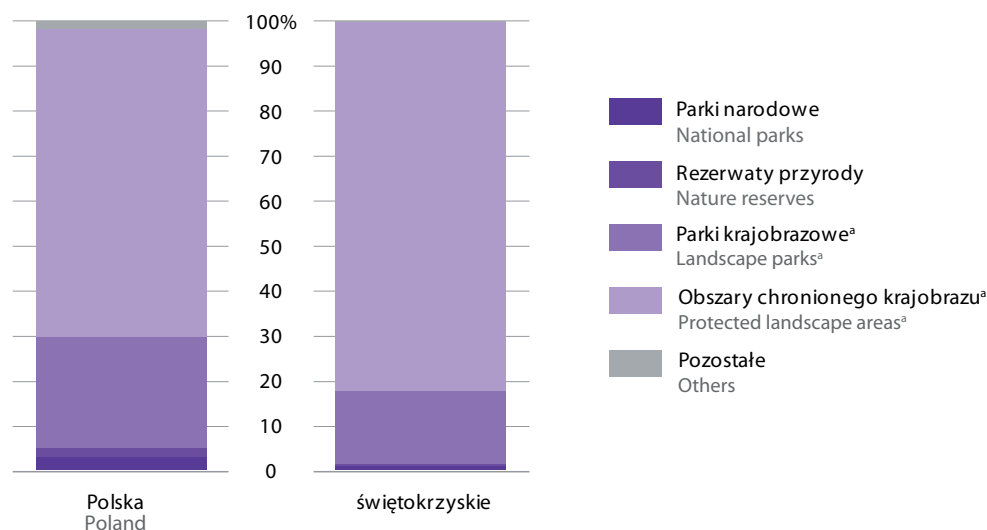
Najliczniejszym gatunkiem zwierząt chronionych w województwie w 2024 r. był bóbr europejski. Populacja tych zwierząt w regionie wyniosła 17,5 tys. sztuk, a udział w kraju – 11,2%. Odnotowana liczba bobrów była wyższa zarówno niż w 2023 r., jak i w 2015 r. odpowiednio o 9% i ok. 150%.

Wykres 8. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 8. Area of special nature value under legal protection in 2024

As of 31 December

a Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a Excluding nature reserves and other forms of nature protection (documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes) situated in the area of landscape parks and protected landscape areas.

Na koniec 2024 r., powierzchnia gruntów leśnych w województwie świętokrzyskim wyniosła 337,8 tys. ha, w tym 98,0% stanowiły lasy. Na przestrzeni roku powierzchnia gruntów leśnych zmniejszyła się o 0,5 tys. ha (o 0,2%), a w relacji do 2015 r. odnotowano wzrost o 0,2 tys. ha (o 0,1%). Na koniec 2024 r. na terenie województwa znajdowało się 3,6% ogólnej powierzchni gruntów leśnych w Polsce. Równocześnie malała powierzchnia gruntów związanych z gospodarką leśną, która w ciągu roku zmniejszyła się o 7,0 ha i na koniec 2024 r. wyniosła 6,6 tys. ha.

Powierzchnia lasów w 2024 r. wyniosła 331,2 tys. ha i zmniejszyła się o 0,5 tys. ha (o 0,2%) na przestrzeni roku, a w porównaniu z 2015 r. zwiększyła się o 0,1 tys. ha.

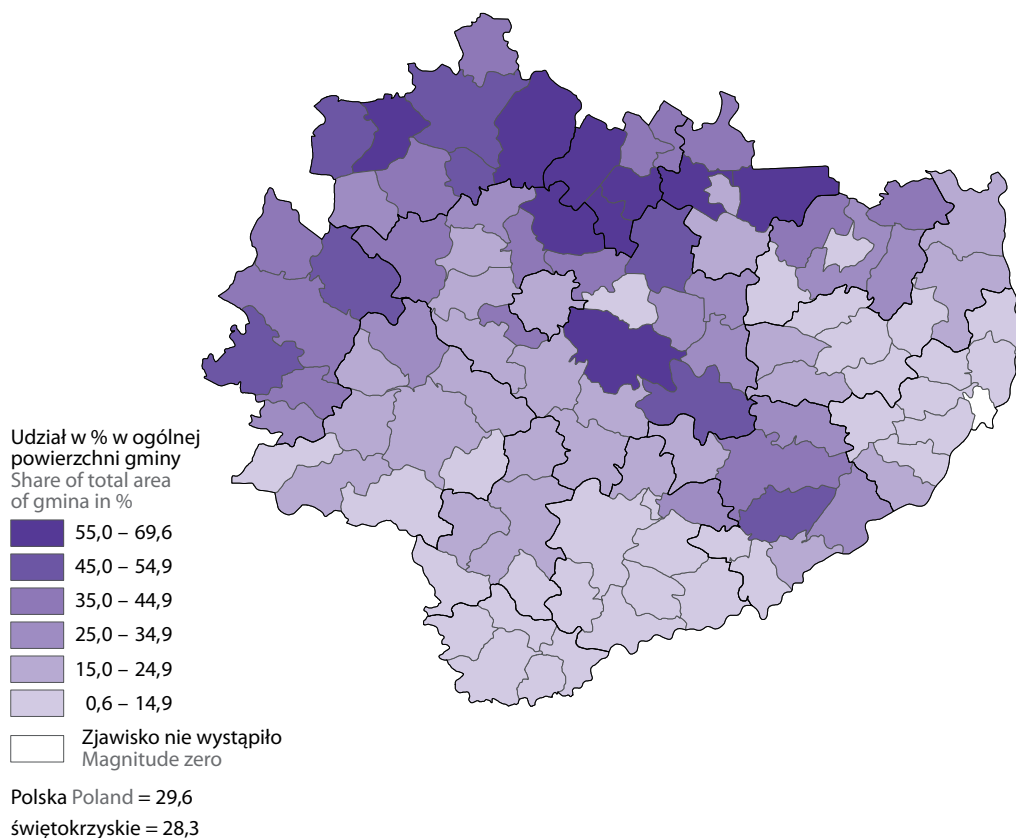
Wskaźnik lesistości w województwie był nieznacznie mniejszy od krajowego (wynoszącego 29,6%) i ukształtował się na poziomie 28,3%. Jego wartość lokowała świętokrzyskie na 10 miejscu wśród województw. W stosunku do 2023 r. i 2015 r. wskaźnik lesistości nie zmienił się. Jego najwyższy poziom odnotowano na północy województwa w takich powiatach jak: skarżyski (56,7%), konecki (48,7%) i starachowicki (45,2%), zaś najniższy był w kazimierskim (3,2%) i sandomierskim (7,2%).

W miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze wskaźnik lesistości w 2024 r. wyniósł 20,6% (wobec 20,5% w 2023 r.). Spośród tych miast, podobnie jak w roku ubiegłym, największą wartość wskaźnika odnotowano w miastach: Skarżysko-Kamienna (38,5%), Staszów (36,5%) i Starachowice (21,3%). Najniższy odsetek odnotowano w miastach Busko-Zdrój i Jędrzejów (po 0,1%). Dotychczas lasów nie odnotowano w Sandomierzu. Wartość wskaźnika w gminach zmarginalizowanych w 2024 r., podobnie jak w 2023 r., nie uległa zmianie i wyniosła 23,6%. W 2024 r. najwyższą wartość wskaźnika w gminach zmarginalizowanych odnotowano w gminie Ruda Maleniecka (55,1%, powiat konecki), a najniższą – w gminie Skalbmierz (0,6%, kazimierski).

W strukturze własnościowej lasów w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w całym kraju, dominowały lasy publiczne (71,7%). Wśród nich zdecydowaną większość (95,2%) stanowiły lasy znajdujące się w zarządzie Lasów Państwowych. Udział lasów prywatnych wyniósł 28,3%.

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni danego obszaru (kraju, województwa, powiatu, gminy).

Mapa 17. Lesistość w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Forest cover in 2024
As of 31 December

4.5. Odpady przemysłowe i komunalne

4.5. Industrial and municipal waste

W 2024 roku wytworzono więcej odpadów i większa ich ilość została poddana odzyskowi. Zwiększyła się ilość odpadów unieszkodliwionych oraz zwiększył się ich udział w odpadach wytworzonych.

Wzrosła ilość zebranych odpadów komunalnych ogółem, w tym zmieszanych oraz zebranych selektywnie.

W 2024 r. wytworzono 5177,3 tys. ton odpadów przemysłowych (5,0% w skali kraju). Ich ilość zwiększyła się o 30,9 tys. ton (o 0,6%) w porównaniu do 2023 r. i była mniejsza o 1949,9 tys. ton (o 27,4%) niż w 2015 r.

Według stanu na koniec 2024 r. ilość odpadów składowanych (nagromadzonych) wyniosła 90949,2 tys. ton, tj. więcej o 9,8% niż w 2023 r. i o 63,2% niż w 2015 r. Odpady te stanowiły 4,9% odpadów składowanych w Polsce.

Większość wytworzonych w ciągu 2024 r. odpadów została unieszkodliwiona we własnym zakresie – 2460,9 tys. ton (47,5%, wobec 45,4% w 2023 r.). Ilość unieszkodliwionych odpadów była o 5,3% większa niż w 2023 r. i stanowiła 14,6% odpadów unieszkodliwionych w Polsce.

Procesowi odzysku w 2024 r. poddano 1576,1 tys. ton odpadów (1508,2 tys. ton w 2023 r.), a innym odbiorcom przekazano 1114,2 tys. ton (o 12,3% mniej niż przed rokiem). Najmniej odpadów było magazynowanych czasowo – 26,1 tys. ton. W ciągu roku ich liczba zmniejszyła się o 15,0%, a w stosunku do 2015 r. nastąpił ponad 2-krotny wzrost.

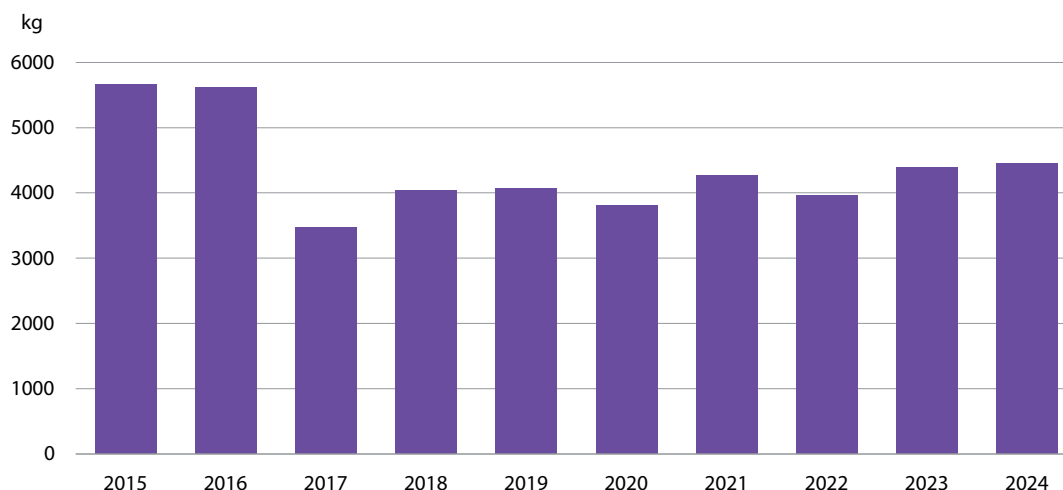
Tablica 6.
Table 6.

Odpady przemysłowe Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2023	2024	
	w tysiącach ton in thousand tonnes	Polska=100 Poland=100	w tysiącach ton in thousand tonnes			Polska=100 Poland=100
Odpady wytworzone (w ciągu roku) - ogółem Waste generated (during the year) - total	7127,2	5,4	4593,2	5146,4	5177,3	5,0
w tym: of which:						
unieszkodliwione we własnym zakresie conditioned by waste producer on site	2521,9	9,5	2797,4	2337,5	2460,9	14,6
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	1419,8	1,9	698,8	1270,0	1114,2	1,8
magazynowane czasowo temporarily stored	11,1	0,6	139,8	30,7	26,1	3,4
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^a (stan w końcu roku) - ogółem Waste landfilled to date (accumulated) ^a (at the end of the year) - total	55721,2	3,3	73388,7	82862,6	90949,2	4,9

a Na składowiskach (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.
a On own landfills (including heaps and settling ponds).

Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
 Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim wytworzono 341,3 tys. ton odpadów komunalnych (2,4% wytworzonych w kraju). W porównaniu z 2023 r. ich ilość zwiększyła się o 2,8%, a w stosunku do 2015 r. była większa o 63,2%. Zdecydowana większość (88,4%) tego typu odpadów pochodziła z gospodarstw domowych. W stosunku do 2023 r. zebrano ich o 2,7% więcej, a w odniesieniu do 2015 r. o 82,5% więcej.

W 2024 r. zebrano 217,5 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych, tj. o 0,7% więcej niż w 2023 r. oraz o 41,1% więcej niż w 2015 r. Ich udział w odpadach zmieszanych w kraju wynosił 2,7%. Na gospodarstwa domowe przypadało 185,1 tys. ton, tj. 85,1% ogólnej ilości zmieszanych odpadów komunalnych.

Fracjami o dominującym udziale w tej grupie były: zmieszane odpady opakowaniowe – 24,9% ogólnej ilości odpadów zebranych selektywnie – (spadek o 1,4 p.proc. w stosunku do 2023 r.), odpady biodegradowalne – 24,1% (wzrost o 0,6 p.proc.), szkło – 16,9% (spadek o 2,5 p.proc.) oraz odpady wielkogabarytowe – 13,7% (wzrost o 2,1 p.proc.). W 2024 r. odpady zebrane selektywnie stanowiły 36,3% odpadów komunalnych ogółem (w kraju 42,0%), podczas gdy w 2023 r. – 35,0%, a w 2015 r. – 26,3%. W województwie świętokrzyskim najwięcej odpadów komunalnych zebrano selektywnie w podregionie kieleckim – 83,7 tys. ton, tj. o 6,5% więcej niż w 2023 r. Stanowiło to 67,6% ogółu odpadów zebranych selektywnie w województwie. W podregionie sandomiersko-jędrzejowskim zebrano 40,1 tys. ton (o 7,0% więcej niż rok wcześniej). W przekroju powiatów najwyższy udział selektywnej zbiórki odpadów w 2024 r. odnotowano w buskim (51,1%). Wysokim poziomem tego wskaźnika charakteryzował się także powiat jędrzejowski (42,2%) oraz powiat kielecki (42,0%). Najniższy odsetek odpadów zebranych selektywnie wystąpił natomiast w powiatach: koneckim (17,7%), kazimierskim (22,4%) i włoszczowskim (25,7%). Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych wyniósł w miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze 35,9%, tj. o 2,4 p.proc. więcej niż w 2023 r. Analogicznie do 2023 r. najwyższą wartość wskaźnika wykazano w mieście Busko-Zdrój (56,3%, o 0,8 p.proc. więcej niż rok wcześniej), a najniższą – w mieście Końskie (14,3%, tj. o 0,5 p. proc. więcej w skali roku). Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych dla gmin zmarginalizowanych w 2024 r. wyniósł 33,4%, co oznacza wzrost o 2,6 p. proc. względem roku poprzedniego. Najwyższy udział odpadów zebranych selektywnie wśród gmin zmarginalizowanych osiągnęły gminy: Mirzec (54,7%) w powiecie starachowickim, Tarłów (46,8%) w opatowskim i Nowa Słupia (45,0%) w kieleckim, zaś najmniejszy – gmina Bejsce (20,4%) w kazimierskim.

Na koniec 2024 r. na obszarze województwa funkcjonowało 12 czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane były odpady komunalne. Było ich o 1 więcej niż w 2023 r. i o 1 mniej niż w 2015 r. W stosunku do stanu z 2015 r. ich powierzchnia zmniejszyła się o 6,7 ha (11,2%) do 53,2 ha.

W 2024 r. funkcjonowało 54 dzikich wysypisk i było ich o 86 mniej niż w 2023 r. oraz o 17 więcej niż w 2015 r. Powierzchnia dzikich wysypisk w ciągu roku zmniejszyła się o 11,9% do 77,8 tys. m² oraz była 3,8-krotnie większa od notowanej w 2015 r. Obszar dzikich wysypisk w województwie stanowił 4,3% ich powierzchni w kraju.

Odpady komunalne - odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

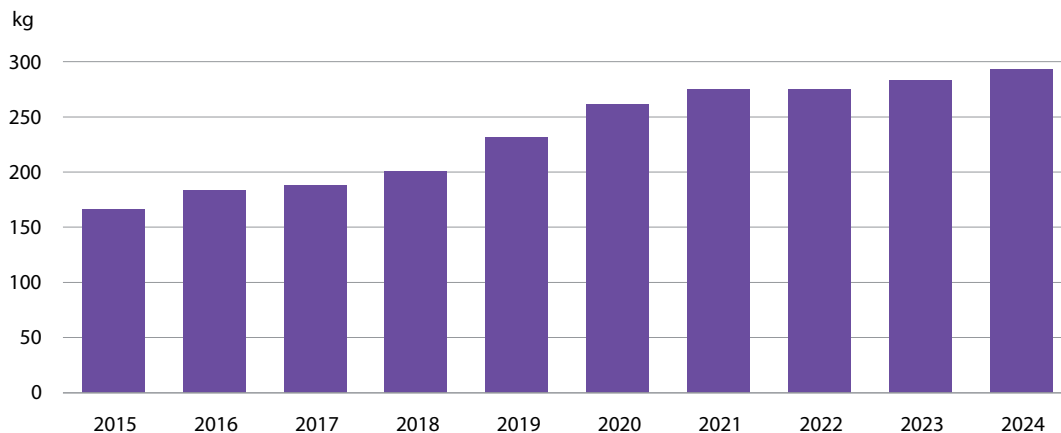
Tablica 7.
Table 7.

Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Municipal waste collected separately during the year

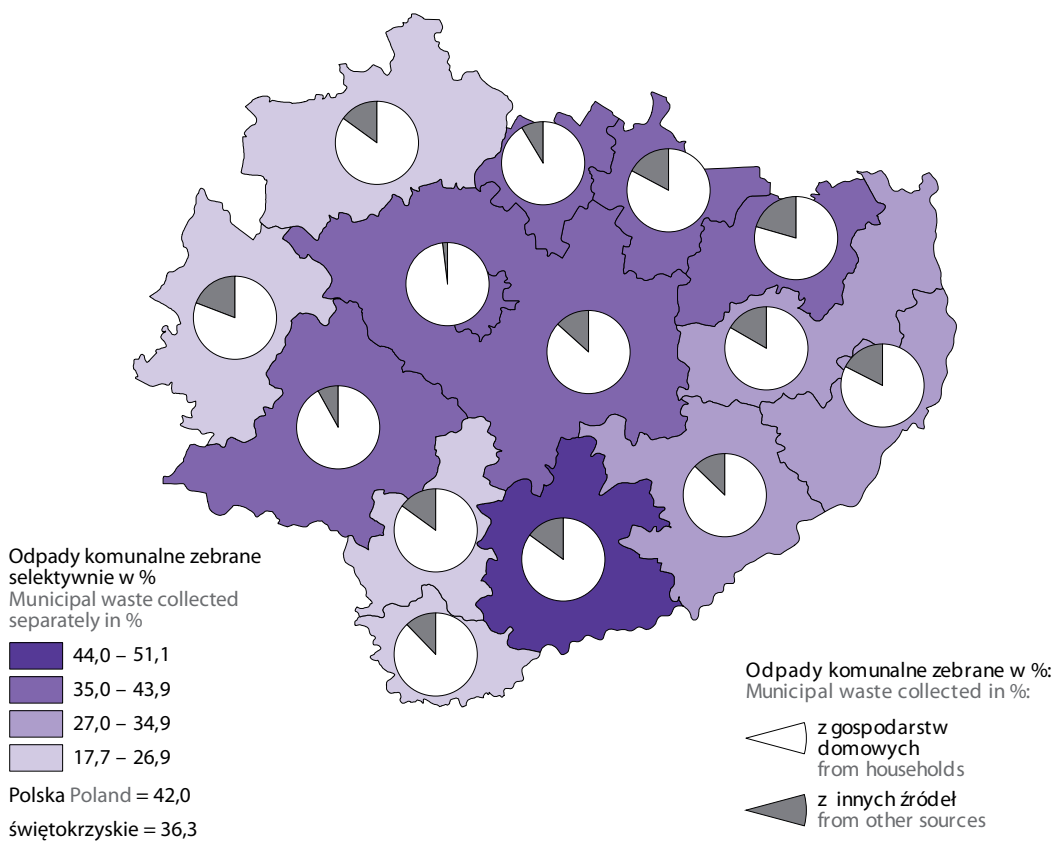
Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2023	2024			
	Ogółem Total	w tym z gospodarstw domowych of which from house- holds	Ogółem Total			w tym z gospodarstw domowych of which from house- holds		
			w tonach in tonnes			Polska= =100 Poland= =100	w tonach in tonnes	Polska= =100 Poland= =100
Ogółem Total	54953,7	47738,1	97992,9	116041,8	123806,9	2,1	116521,6	2,1
w tym: of which:								
Papier i tektura Paper and cardboard	6970,4	4520,0	6708,0	11039,9	11630,1	1,8	9387,2	1,8
Szkło Glass	8922,4	8554,8	24525,0	22516,7	20939,5	2,8	19727,9	2,8
Tworzywa sztuczne Plastics	14345,8	13041,6	5462,0	6407,7	6264,9	1,0	5356,1	1,0
Metale Metals	125,3	105,3	98,7	23,4	16,7	0,3	16,5	0,4
Tekstylia Textiles	107,0	90,8	26,1	32,0	41,5	0,6	41,5	0,6
Zużyte urządzenia elektryczne i elek- troniczne Waste electrical and electronic equip- ment	1049,2	1034,0	1605,5	1130,1	1343,1	3,0	1305,4	3,0

Wykres 10. Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca

Chart 10. Municipal waste generated during the year per capita

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2024 r.

Map 18. Municipal waste collected in 2024

4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.6. Economic aspects of environmental protection

W 2024 r. w województwie zmniejszyły się nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska oraz nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej.

Najważniejszymi źródłami finansowania inwestycji służących ochronie środowiska były środki własne jednostek, środki budżetowe i fundusze ekologiczne.

Efektami rzeczowymi inwestycji służącymi ochronie środowiska i gospodarce wodnej były: rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, budowa oczyszczalni ścieków oraz ujęć wody i stacji uzdatniania wody.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska poniesione w 2024 r. wyniosły 341 mln zł, co stanowiło 2,3% nakładów w Polsce. Nakłady te w porównaniu z 2023 r. spadły o 228,7 mln zł (o 40,1%), a w stosunku do 2015 r. zmniejszyły się o 125,2 mln zł (o 26,9%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca na ochronę środowiska przeznaczono średnio 293 zł. Wartość ta była o 27,3% mniejsza niż w skali kraju. W 2023 r. w województwie na 1 mieszkańca na ochronę środowiska przeznaczono średnio 486 zł, a w 2015 r. 370 zł. Pod względem kierunków inwestowania w ochronie środowiska najwyższe nakłady poniesione zostały na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 194,2 mln zł (56,9% ogółu nakładów służących ochronie środowiska w województwie), a rok wcześniej – 259,8 mln (45,6%). Nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wyniosły 65,8 mln zł (19,3% ogółu nakładów służących ochronie środowiska), a na gospodarkę odpadami – 39,0 mln zł (11,4%).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w województwie świętokrzyskim w 2024 r. wyniosły 84,9 mln zł i były o 11,0 mln zł (11,5%) niższe od poniesionych przed rokiem i o 26,7 mln zł (46,0%) większe niż w 2015 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca na gospodarkę wodną przeznaczono średnio 73 zł, tj. o 24,1% mniej niż w skali kraju. W 2023 r. w województwie przeznaczono średnio 82 zł na 1 mieszkańca, a w 2015 r. – 46 zł. Nakłady służące gospodarce wodnej wykorzystywano głównie na ujęcia i doprowadzenia wody (75,6%).

Najważniejszymi źródłami finansowania inwestycji służących ochronie środowiska w 2024 r. były środki własne jednostek (45,3%), środki budżetowe (33,0%) i fundusze ekologiczne (10,6%). Inaczej kształtowała się struktura finansowania inwestycji w gospodarkę wodną. W tym przypadku znaczne środki pochodziły ze środków budżetowych (44,0%) i środków własnych (41,9%).

Wśród efektów rzeczowych inwestycji służących ochronie środowiska w województwie świętokrzyskim w 2024 r. należy wymienić budowę 135,6 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki (297,3 km w 2023 r.) oraz 9,6 km sieci odprowadzającej wody opadowe (100,7 km w 2023 r.). Ponadto do eksploatacji oddano 3 biologiczne oczyszczalnie ścieków komunalnych o przepustowości 1348 m³ na dobę oraz 550 indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości 631 m³ na dobę (wobec 489 oczyszczalni o przepustowości 555 m³ rok wcześniej). Efektem inwestycji w gospodarkę wodną były ujęcia wody o wydajności 1829 m³ na dobę, 117,8 km sieci wodociągowej (2700 m³ oraz 100,5 km w 2023 r.) oraz budowa stacji uzdatniania wody o przepustowości 429 m³ na dobę (wobec 20 m³ na dobę rok wcześniej).

Tablica 8.

**Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej^a
w latach 2015-2024 (ceny bieżące)**

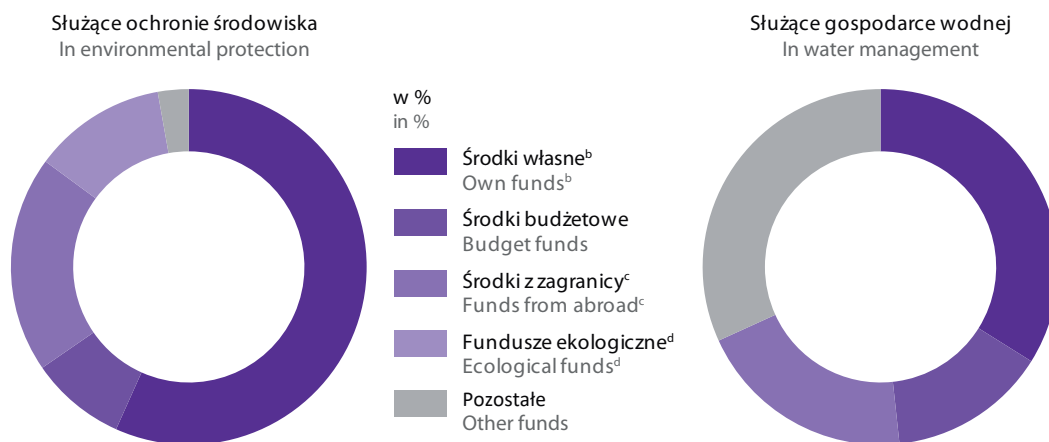
Table 8.

 Outlays on fixed assets for environmental protection and water management^a in 2015-2024
(current prices)

Wyszczególnienie Specification	W tysiącach złotych in thousand PLN	Polska=100 Poland=100	Na 1 miesz- kańca ^b w złotych Per capita ^b in PLN
Ochrona środowiska - ogółem Environmental protection - total	3585380,3	2,9	2947,9
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	1097076,7	2,8	902,0
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of waters	1832128,0	3,2	1506,4
gospodarka odpadami waste management	207843,0	1,7	170,9
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem protection of biodiversity and landscape	.	.	.
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environment protection	397017,4	4,0	326,4
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	720868,3	2,4	592,7
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	383618,1	2,7	315,4
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	43641,5	0,8	35,9
zbiorniki i stopnie wodne water reservoirs and falls	.	.	.
obwałowania przeciwpowodziowe flood embankments	.	.	.

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.
a By site location of investment. b Average value for a given period.

Wykres 11. Nakłady^a na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015-2024 (ceny bieżące)
 Chart 11. Outlays^a on fixed assets by source of financing in 2015-2024 (current prices)

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie ze środkami z budżetu gmin będących inwestorami. c Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji. d Pożyczki, kredyty i dotacje.

a By site location of investment. b Including funds from budgets of gminas which are investors. c Non-refundable and refundable funds received from international programmes of aid funds (including the Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion. d Loans, credits and grants.

Rozdział 5. Społeczeństwo

Chapter 5. Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

5.1.1. Demografia

5.1.1. Demography

Województwo świętokrzyskie zarówno pod względem obszarowym, jak i ludnościowym zalicza się do najmniejszych regionów w Polsce. Jest również jednym z najsłabiej zurbanizowanych obszarów w kraju. Notowany w latach 2015–2025 spadek liczby ludności w województwie (o 8,7%) był wynikiem niekorzystnych tendencji zarówno w zakresie ruchu naturalnego, jak i migracji.

W badanym okresie obserwowano postępujący proces starzenia demograficznego ludności województwa. Mediana wieku wzrosła do 45,9 roku. Współczynnik starości zwiększył się do 23,8%, a indeks starości wzrósł do 188. Zmalały potencjalne i bieżące zasoby pracy.

Stan i struktura ludności

Dane dotyczące ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się według krajowej definicji zamieszkania i dotyczą liczby stałych mieszkańców gminy skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast zaliczani są stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

Szacunki stanu i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w kolejnych okresach spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony), migracjami ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz wewnętrzne na pobyt czasowy), a także przesunięciami ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta. Dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obejmują wyłącznie migracje zarejestrowane). Dane o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego.

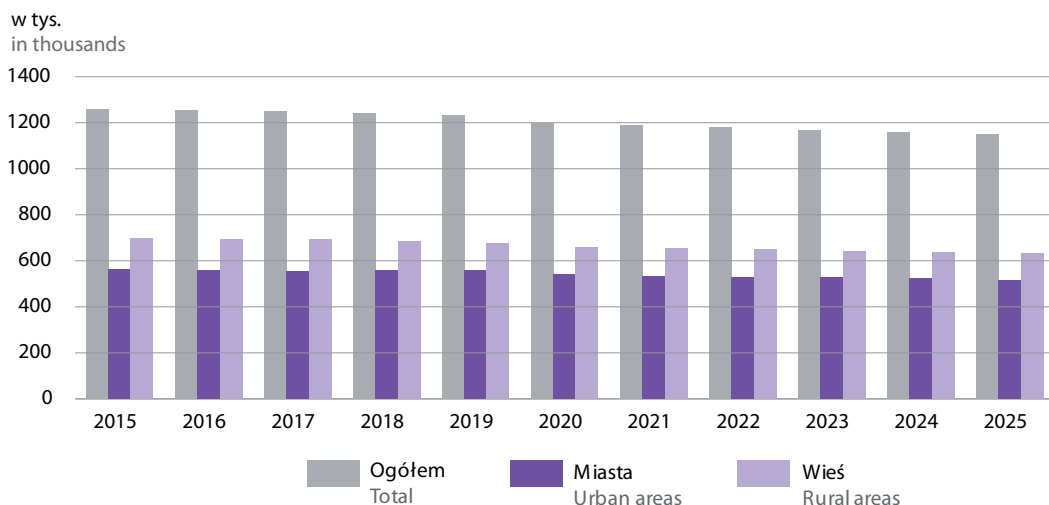
Dane o ludności oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2015–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011,
- dla lat 2020–2024 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

W końcu 2025 r. w województwie świętokrzyskim mieszkało 1147,3 tys. osób. Ludność województwa świętokrzyskiego stanowiła 3,1% populacji kraju. Mniejszą liczbą ludności charakteryzowały się województwa: podlaskie, lubuskie i opolskie.

W porównaniu z 2024 r. liczba ludności województwa świętokrzyskiego zmniejszyła się o 10,7 tys. osób (tj. o 0,9%). W relacji do 2015 r. spadek wyniósł 8,7%. Skala obu ubytków była najwyższa w kraju. Straty demograficzne w większym stopniu dotknęły tereny wiejskie niż miejskie – od 2015 r. ubyło 9,4% mieszkańców wsi, wobec 7,9% mieszkańców miast. W tym samym okresie populacja mężczyzn zmniejszyła się o 9,1%, a kobiet o 8,4%.

Wykres 12. Ludność
 Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 12. Population
 As of 31 December

Świętokrzyskie należy do słabiej zaludnionych województw w kraju. Gęstość zaludnienia w 2025 r. wyniosła 98 osób na 1 km² (w kraju średnio 119 osób); wyższa była w miastach (618 osób) niż na wsi (58 osób).

W miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze gęstość zaludnienia wyniosła 926 osób na 1 km², a w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją – 52 osoby.

Z analizy rozkładu wskaźnika na poziomie powiatów wynika, że najmniejsza gęstość zaludnienia wystąpiła w powiecie włoszczowskim (46 osób/km²), a największa – w Kielcach (1631osób/km²).

Świętokrzyskie jest jednym z 4 województw w kraju (obok podkarpackiego, lubelskiego i małopolskiego) z przewagą ludności zamieszkującej obszary wiejskie. Poziom urbanizacji w województwie wyraźnie odbiega od przeciętnego w kraju. W końcu 2025 r. udział mieszkańców miast w ogólnej liczbie ludności województwa wyniósł podobnie jak przed rokiem 45,1%, podczas gdy w kraju osiągnął 59,3%.

W miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze zamieszkiwało 19,3%, a w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją 18,3% populacji województwa.

Tablica 9. Ludność
 Table 9. Population

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Ogółem (stan w dniu 31 grudnia) w tysiącach Total (as of 31 December) in thousands	1257,2	1199,6	1158,0	1147,3
Polska=100 Poland=100	3,3	3,1	3,1	3,1
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	105	105	106	106
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	44,6	45,0	45,1	45,1
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	55,4	55,0	54,9	54,9
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	107	102	99	98

Podobnie jak w latach poprzednich kobiety stanowiły większość mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Ich liczba na koniec 2025 r. wyniosła 590,0 tys. osób, a udział ukształtował się na poziomie 51,4%. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) pozostał na ubiegłorocznym poziomie i wyniósł 106 (w kraju 107). Przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn obserwowana była zarówno w miastach, jak i na wsi. W miastach w 2025 r. wskaźnik osiągnął wartość 113 wobec 111 w 2015 r. Na wsi podobnie jak w 2015 r. na 100 mężczyzn przypadło 101 kobiet. Na koniec 2025 r. w miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze współczynnik feminizacji wyniósł 114, a w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją 101.

W latach 2015–2025 proces depopulacji w województwie świętokrzyskim objął 13 powiatów (w tym miasto Kielce). Największy ubytek ludności odnotowano w powiatach: skarżyskim (o 13,9%), ostrowieckim (o 13,3%), koneckim (o 12,7%) i opatowskim (o 12,3%). Jedynym powiatem, w którym nie odnotowano ubytku ludności był powiat kielecki, gdzie w latach 2015–2025 liczba mieszkańców wzrosła o 1,3%, co było głównie efektem napływu ludności z Kielc.

Spośród 102 gmin spadek liczby ludności odnotowano w 94 jednostkach (w granicach 2,2% - 16,5%), przy czym największy ubytek miał miejsce w gminach: Tarłów (o 16,5%), Stąporków (o 15,9%), Fałków (o 15,8%), Słupia Konecka (o 15,5%), Zawichost (o 15,3%), a najmniejszy – w gminach Chęciny (o 2,2%) i Rytwiany (o 2,5%). W pozostałych 8 gminach odnotowano wzrost liczby ludności od 3,6% do 15,3%, przy czym największy w gminach: Morawica (o 15,3%), Masłów (o 13,9%), Miedziana Góra (o 12,6%), Górnio (o 9,5%), Strawczyn (o 7,5%), Nowiny (o 6,5%), a najmniejszy – w gminach Daleszyce (o 4,3%) i Piekoszów (o 3,6%). Wszystkie gminy, w których odnotowano wzrost liczebności populacji należały do powiatu kieleckiego.

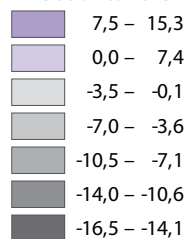
Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2015–2025

Stan w dniu 31 grudnia

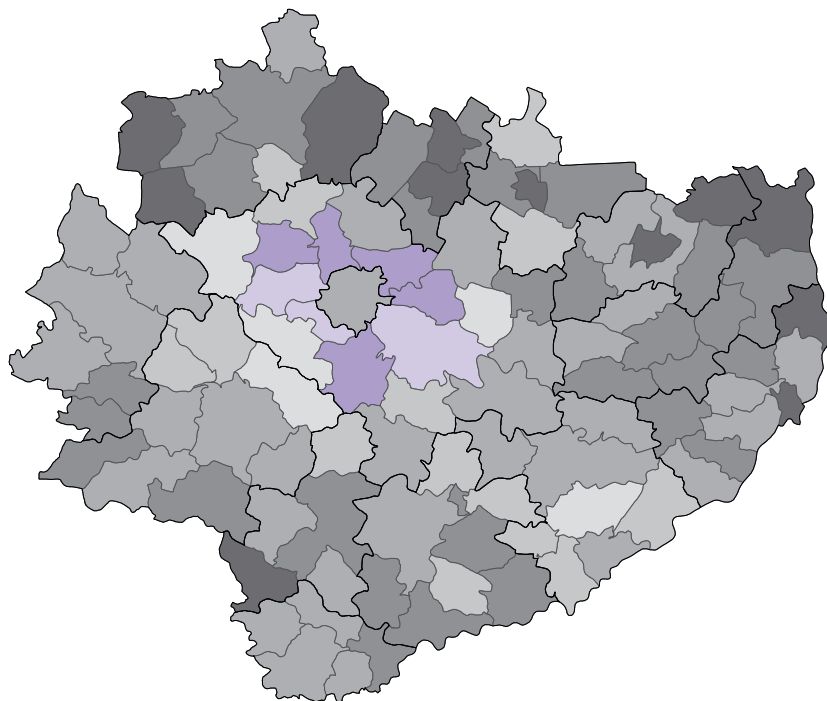
Map 19. Population changes in 2015–2025

As of 31 December

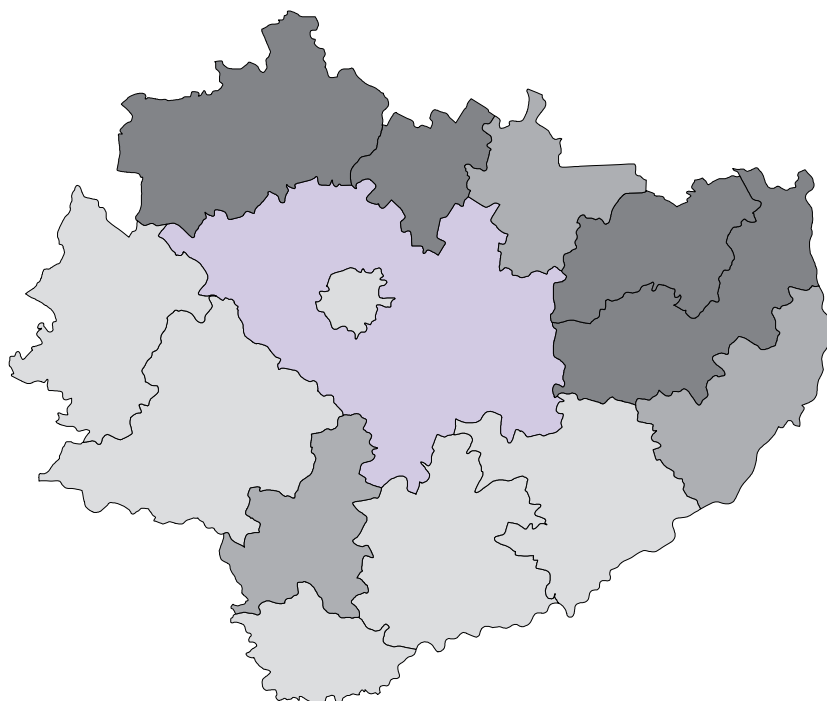
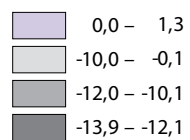
Wzrost/spadek
w porównaniu
z 2015 r. w %
Increase/decrease
in relation to 2015 in %

Polska Poland = -2,9
świętokrzyskie = -8,7

Wzrost/spadek
w porównaniu
z 2015 r. w %
Increase/decrease
in relation to 2015 in %

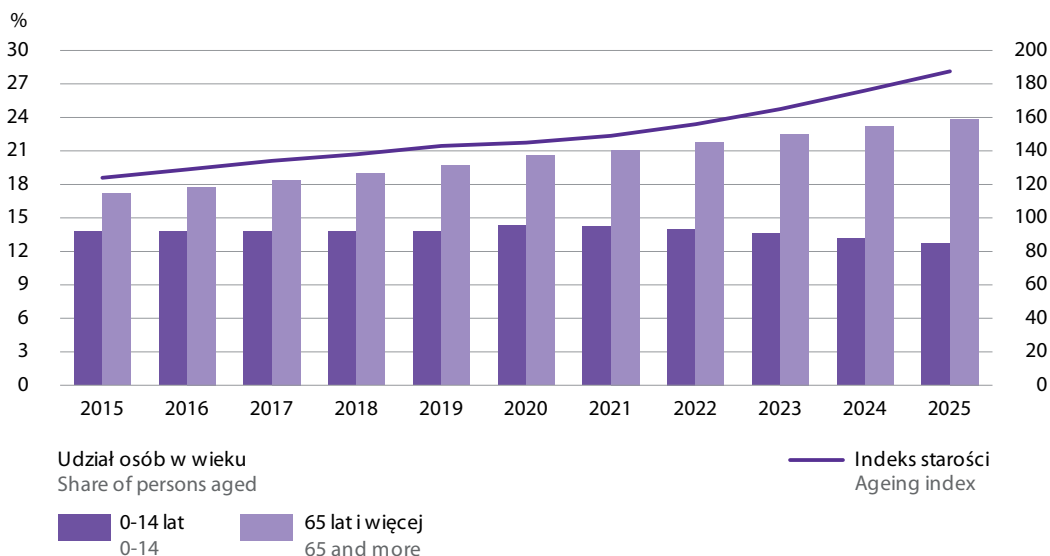
Zmiany odnotowane w strukturze ludności według biologicznych grup wieku potwierdziły postępowanie procesu starzenia się ludności województwa świętokrzyskiego. Charakteryzuje się on wzrostem odsetka osób starszych przy jednoczesnym zmniejszaniu udziału dzieci i młodzieży. Zgodnie z rekomendacjami ONZ społeczeństwo, w którym udział osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem przekracza 6% można nazwać starym.

W końcu 2025 r. odnotowano 145,9 tys. osób w wieku 0-14 lat (o 16,0% mniej niż w końcu 2015 r.) oraz 273,6 tys. osób w wieku 65 lat i więcej (o 26,8% więcej niż przed dziesięcioma laty). W efekcie na przestrzeni lat 2015-2025 udział ludności w wieku 0-14 lat zmniejszył się o 1,1 p.proc. do 12,7%. Z kolei udział ludności w wieku 65 lat i więcej, określanej jako współczynnik starości demograficznej, wzrósł o 6,6 p.proc. do 23,8% (w miastach – o 8,7 p.proc. do 27,1%, na wsi – o 5,0 p.proc. do 21,2%). Na koniec 2025 r. w miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze współczynnik starości demograficznej wyniósł 29,2%, a w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją – 22,6%. W miastach tracących funkcje społeczne najwyższy współczynnik odnotowano w: Busku-Zdrój (30,6%), Końskich (30,4%) i Skarżysku-Kamiennej (30,3%), a najniższy w Sandomierzu (26,7%). W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją najwyższy współczynnik odnotowano w: Opatowcu (29,3%), Radkowie (28,8%) i Działoszycach (28,0%), a najniższy w Bielinach (17,1%).

Na zaawansowany proces starzenia się ludności wskazuje rosnący indeks starości czyli relacja pokoleniowa dziadków i wnuków, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0-14 lat. O ile w 2015 r. na 100 wnuków przypadało 124 dziadków, to w 2025 r. było to już 188. Nadwyżka roczników starszych nad młodszymi była szczególnie wyraźna w miastach, w których indeks starości w 2025 r. wyniósł 234, wobec 155 na wsi. Na koniec 2025 r. w miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze indeks starości wyniósł 283, a w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją – 170. W miastach tracących funkcje społeczne najwyższy indeks starości odnotowano w: Końskich (302), Busku-Zdrój i Skarżysku-Kamiennej (po 295) oraz Ostrowcu Świętokrzyskim (294), a najniższy w Jędrzejowie (253) i Sandomierzu (259). W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją najwyższy indeks starości odnotowano w: Opatowcu (280), Radkowie (247) i Działoszycach (239), a najniższy w Bielinach (108).

Wykres 13. Indeks starości

Chart 13. Ageing index

Odnosząc omawiane wskaźniki do przeciętnych wartości dla kraju, można wnioskować, że proces starzenia się ludności województwa świętokrzyskiego charakteryzował się większą dynamiką. W Polsce w latach 2015-2025 udział osób starszych w ogólnej liczbie ludności zwiększył się z 15,8% do 21,1%, a indeks starości wzrósł ze 106 do 148.

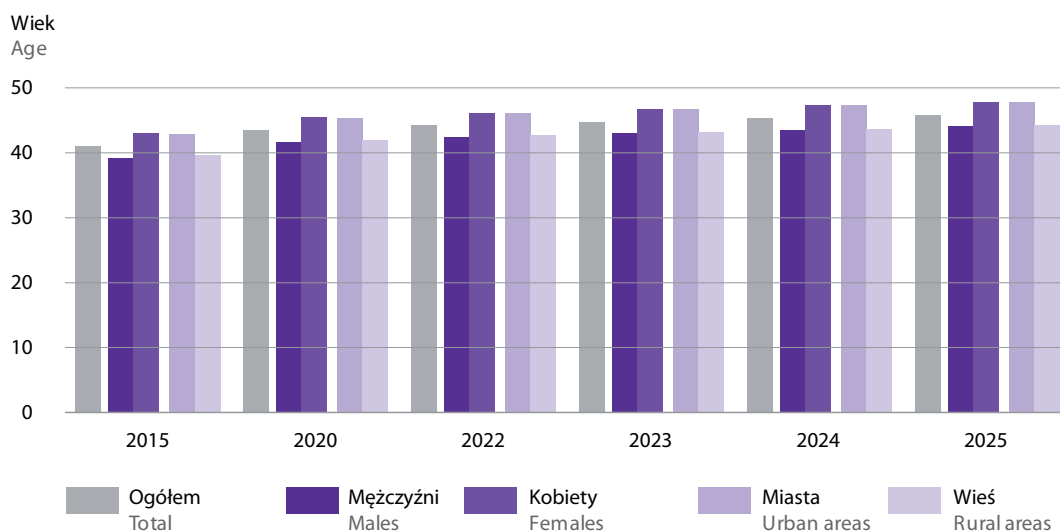
Istotne znaczenie w analizie sytuacji osób starszych ma wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, określający relację pomiędzy osobami najstarszymi a ich potencjalnymi dziećmi. Wskazuje on, ile osób w wieku 85 lat i więcej przypada na 100 osób w wieku 50-64 lata. Wraz ze wzrostem tego wskaźnika maleją szanse na zapewnienie nieformalnej opieki najstarszym osobom. W latach 2015-2025 w województwie świętokrzyskim (a także w kraju) obserwowano wzrost tego wskaźnika. O ile w 2015 r. na 100 osób w wieku 50-64 lata przypadało 10 osób w wieku 85 lat i więcej, to w 2025 r. było to 14 osób (w kraju odpowiednio 9 i 12). Zarówno poziom, jak i tempo zmian wskaźnika wsparcia międzypokoleniowego różniły się w zależności od miejsca zamieszkania. W miastach miał tendencję wzrostową (z 8 do 15), natomiast na obszarach wiejskich utrzymał się na poziomie z 2015 r., tj. 12.

Ważną miarą procesu starzenia się ludności, zwłaszcza z punktu widzenia potrzeb w zakresie usług pielęgnacyjnych i zdrowotnych, jest wskaźnik starzenia podwójnego. Określa on udział osób sędziwych (powyżej 84 lat) w populacji osób starszych (w wieku 65 lat i więcej). W latach 2015–2025 wartość tego wskaźnika zmniejszyła się w województwie świętokrzyskim z 12,5% do 11,3%. Wskaźnik starzenia podwójnego różnicowało miejsce zamieszkania. W miastach miał tendencję wzrostową (z 10,3% do 11,1%), natomiast na obszarach wiejskich – spadkową (z 14,6% do 11,6%). W kraju wskaźnik starzenia podwójnego we wszystkich analizowanych latach był niższy niż w województwie i w 2025 r. wyniósł 10,8%.

Kolejnym miernikiem stopnia zaawansowania procesu starzenia się ludności jest mediana wieku, tj. granica wieku, którą połowa osób w danej zbiorowości już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła. Przyjęło się oznaczać społeczeństwa jako stare demograficznie, gdy wartość mediany jest w przedziale 30–34 lata. Można więc powiedzieć, że mieszkańcy województwa świętokrzyskiego (a także Polski) są społeczeństwem starym demograficznie. W 2025 r. mediana wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego wyniosła 45,9 roku (w 2015 r. – 41,0 roku). Wiek środkowy dla mężczyzn to 44,1 roku, a dla kobiet – 47,8 roku (w 2015 r. odpowiednio 39,2 i 43,1 roku). Mediana ludności zamieszkałej na wsi wyniosła 44,2 roku, a w mieście – 47,9 roku (w 2015 r. odpowiednio 39,6 i 42,9 roku).

Wykres 14. Mediana wieku ludności

Chart 14. Median age of population

Dla gospodarki najistotniejsza jest struktura populacji według ekonomicznych grup wieku. Zmiany pokoleniowe zdeterminowały niekorzystne przekształcenie struktury ludności. W województwie świętokrzyskim kurczą się potencjalne i bieżące zasoby rynku pracy, tj. maleje udział populacji w wieku przedprodukcyjnym (w wieku 0–17 lat) i produkcyjnym (mężczyźni w wieku 18–64 lata i kobiety w wieku 18–59 lat), a rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej). Podobne prawidłowości lecz o niższym natężeniu odnotowano w kraju.

Na koniec 2025 r. liczba dzieci i młodzieży w wieku 0–17 lat (osób w wieku przedprodukcyjnym) wynosiła 184,2 tys. osób i była o 13,0% mniejsza niż w 2015 r. Podstawowy wpływ na zmniejszenie liczebności grupy osób w wieku przedprodukcyjnym miała niska liczba urodzeń żywych, która oscylowała w województwie od 10,6 tys. w 2015 r. do 6,1 tys. w 2025 r. W efekcie udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności zmniejszył się z 16,8% do 16,1% (w kraju – z 18,0% do 17,7%).

Na przestrzeni lat 2015–2025 liczba ludności w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 16,6% do 651,5 tys. osób, a jej udział w populacji ogółem zmalał z 62,1% do 56,8% (w kraju – z 62,4% do 58,2%). Zwraca uwagę spadek odsetka osób w wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata) z 38,5% do 32,4% w populacji ogółem (w kraju – z 39,4% do 34,4%) przy wzroście odsetka osób w wieku produkcyjnym niemobilnym (45–60/65 lat) z 23,6% do 24,4% (w kraju – z 23,0% do 23,8%).

Jednocześnie wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym (o 17,7% do 311,5 tys. osób), jak również udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności – z 21,0% w 2015 r. do 27,2% w 2025 r. (w kraju – z 19,6% do 24,1%).

Na skutek zmian w ekonomicznych grupach wieku wzrósł współczynnik obciążenia. W 2025 r. w województwie świętokrzyskim na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadło 76 osób w wieku nieprodukcyjnym wobec w 2015 r. 61 osób (w kraju w 2025 r. 72 wobec 60 w 2015 r.). Większe nasilenie tych zmian obserwowano w miastach. W 2025 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadły tam 83 osoby w wieku nieprodukcyjnym, podczas gdy na wsi było to 71 osób. W 2015 r. relacja ta ukształtowała się na poziomie 62 osoby w miastach i 60 na obszarach wiejskich. Na koniec 2025 r. w miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze współczynnik obciążenia wyniósł 87, a w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją – 74. W miastach tracących funkcje społeczne najwyższy współczynnik obciążenia odnotowano w: Busku-Zdrój (95), Skarżysku-Kamiennej (89) oraz Końskich i Ostrowcu Świętokrzyskim (po 88), a najniższy w Staszowie (79). W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją najwyższy współczynnik obciążenia odnotowano w: Radkowie (89), Opatowcu (84), Seceminie i Działoszycach (po 82), a najniższy w Bielinach i Mniowie (po 66).

Znaczące i niekorzystne zmiany można zaobserwować analizując cząstkowe wskaźniki obciążenia, tj. relacje liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym oraz liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. Niekorzystne zmiany dotyczyły przede wszystkim wskaźnika dla grupy w wieku poprodukcyjnym. W województwie na koniec 2025 r. obciążenie to wyniosło 48, przy czym w miastach osiągnęło wartość 56, a na wsi 42. W 2015 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadły 34 osoby w wieku poprodukcyjnym (w miastach 37, na wsi 31). Na koniec 2025 r. w miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniosła 62, a w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją – 45. W miastach tracących funkcje społeczne najwyższy współczynnik odnotowano w: Busku-Zdrój (68), Końskich oraz Skarżysku-Kamiennej (po 64), a najniższy w Staszowie (55) i Sandomierzu (56). W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją najwyższy współczynnik obciążenia odnotowano w: Radkowie (61), Opatowcu (60) i Działoszycach (57), a najniższy w Bielinach (33) i Mniowie (55).

Zmiany obciążenia w przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym nie był tak znaczące, gdzie wskaźnik na koniec 2025 r. wyniósł 28 (w miastach 27, na wsi 29), wobec w 2015 r. – 27 (w miastach 25, na wsi 29).

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 czerwca).

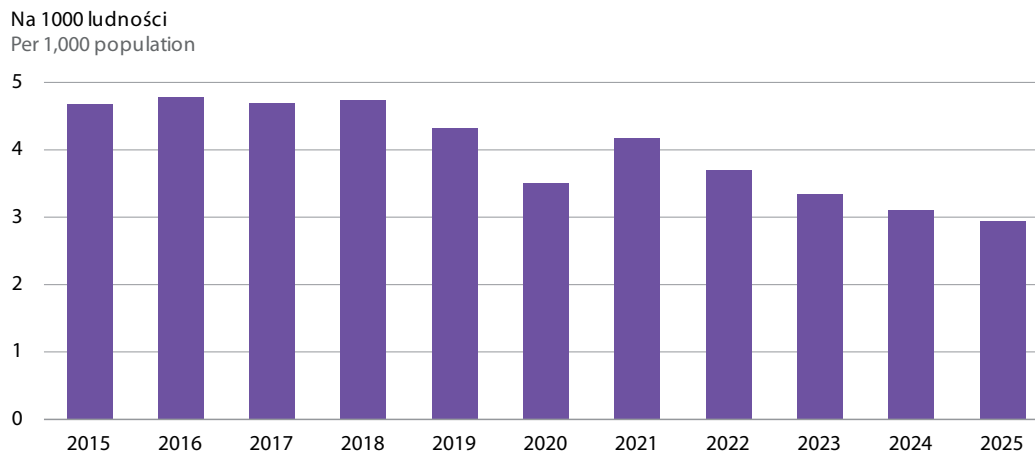
Zjawiska związane z liczbą zawieranych małżeństw odgrywają znaczącą rolę w kształtowaniu procesów demograficznych, bowiem nadal większość dzieci pochodzi z formalnych związków.

W 2025 r. zawarto 3,4 tys. małżeństw, tj. mniej o 0,2 tys. (o 6,4%) niż w roku poprzednim oraz o 2,5 tys. (o 42,4%) niż w 2015 r. W miastach województwa świętokrzyskiego zawarto 1,5 tys. małżeństw (mniej o 4,0% niż przed rokiem i o 38,3% niż w 2015 r.), a na wsi – 1,9 tys. (mniej o 8,2% niż w ubiegłym roku i o 45,4% niż w 2015 r.). W latach 2015-2025 liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludno-

ści zmniejszyła się w województwie świętokrzyskim z 4,68 do 2,94 (w kraju – z 4,91 do 3,56), przy czym w miastach – z 4,38 do 2,92, a na wsi – z 4,92 do 2,96.

Wykres 15. Małżeństwa zawarte

Chart 15. Marriages contracted

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

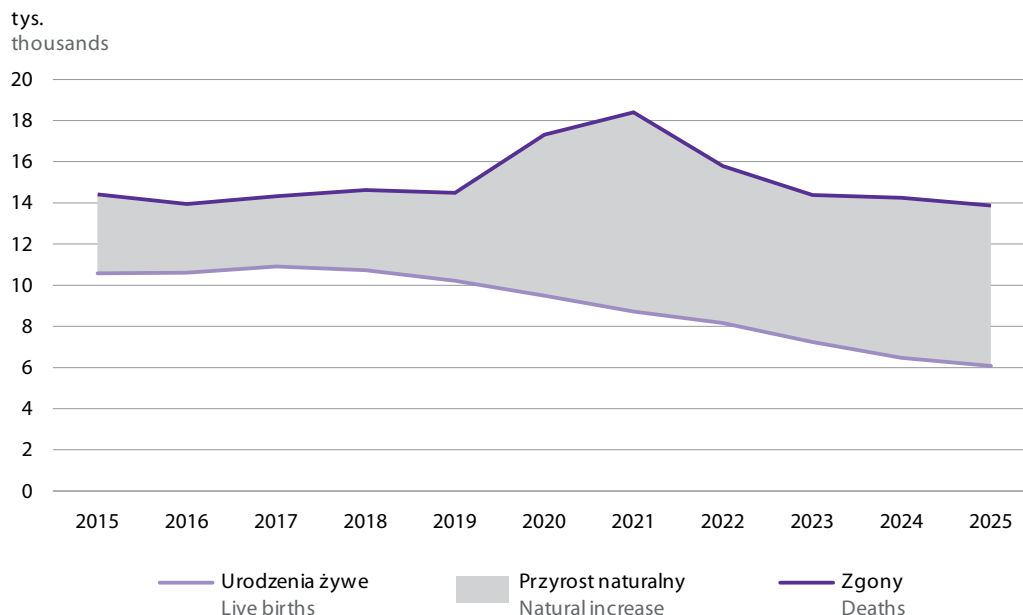
W 2025 r. w województwie świętokrzyskim odnotowano 6,1 tys. urodzeń żywych, tj. mniej o 6,0% niż przed rokiem i o 42,5% niż w 2015 r. W miastach urodziło się 2,7 tys. żywych dzieci (mniej o 3,9% niż rok wcześniej), a na wsi – 3,4 tys. (mniej o 7,6%). W porównaniu z 2015 r. w miastach odnotowano spadek liczby urodzeń żywych o 39,0%, natomiast na wsi o 45,0%. W kraju liczba urodzeń żywych była mniejsza o 5,4% niż przed rokiem oraz o 35,5% niż w 2015 r.

Współczynnik urodzeń, który obrazuje liczbę urodzeń żywych na 1000 ludności, wyniósł w 2025 r. 5,28, wobec 5,56 przed rokiem i 8,40 w 2015 r. W 2025 r. w miastach województwa współczynnik urodzeń wyniósł 5,14 wobec 5,39 na wsi (w 2024 r. 5,29 wobec 5,79 a w 2015 r. 7,77 wobec 8,90). W każdym roku analizowanego okresu notowana w świętokrzyskim liczba urodzeń na 1000 ludności była mniejsza od średniej w kraju, gdzie w 2025 r. wyniosła 6,37, wobec 6,70 rok wcześniej i 9,60 w 2015 r.

W 2025 r. w województwie świętokrzyskim zmarło 13,9 tys. osób, tj. mniej o 2,7% w odniesieniu do roku poprzedniego i o 3,8% w stosunku do 2015 r. Zgony odnotowane na wsi stanowiły 52,6% ogółu. Ponad połowę zmarłych (52,3%) stanowili mężczyźni.

Na 1000 ludności przypadają w 2025 r. 12,03 zgonów, wobec 12,25 w 2024 r. i 11,44 w 2015 r. W 2025 r. w miastach współczynnik zgonów wyniósł 12,64 wobec 11,53 na wsi (w 2024 r. 13,05 wobec 11,60 a w 2015 r. 10,72 wobec 12,02). W kraju liczba zgonów na 1000 ludności była niższa niż w województwie świętokrzyskim i wyniosła 10,85 (wobec 10,88 w 2024 r. i 10,27 w 2015 r.).

Wykres 16. Ruch naturalny ludności
 Chart 16. Vital statistics of population

Główne przyczyny zgonów pozostają niezienne, a płeć zmarłych nie różnicuje zasadniczo ich struktury. Tak dla kobiet, jak i mężczyzn najczęstszymi pozostają choroby układu krążenia i nowotwory złośliwe. W pierwszym przypadku odsetek zmarłych był wyższy wśród kobiet, w drugim – wśród mężczyzn. Różnice te wynikają z proporcji płci osób starszych – kobiety przeważają liczebnie wśród osób w bardzo zaawansowanym wieku, dla których choroby układu krążenia są najczęściej wskazywane przez lekarzy jako przyczyna zgonu. W 2024 r. choroby układu krążenia stanowiły 38,3% przypadków śmiertelnych. Wśród mężczyzn były one przyczyną 32,3% z nich, a wśród kobiet – 45,0%. Udział zgonów z powodu nowotworów wyniósł 26,9%, przy czym spowodowały one zgon 28,0% mężczyzn i 25,7% kobiet. Łącznie choroby układu krążenia i nowotwory były przyczyną 65,3% wszystkich zgonów w województwie świętokrzyskim. Pozostałe powody zgonów związane były głównie z objawami, cechami chorobowymi i nieprawidłowymi wynikami badań klinicznych i laboratoryjnych (11,1%), chorobami układu oddechowego (6,7%) oraz trawiennego (4,4%), a także przyczynami zewnętrznymi, które obejmują urazy, zatrucia i inne wypadki (4,0%).

W 2025 r. odnotowano 18 zgonów niemowląt (w 2024 r. 32, a w 2015 r. 40). W przeliczeniu na 1000 urodzeń żywych współczynnik natężenia zgonów niemowląt wyniósł w 2025 r. 2,96, wobec 4,94 przed rokiem i 3,78 w 2015 r. W 2025 r. w miastach województwa współczynnik ten wyniósł 2,62 wobec 3,23 na wsi (w 2024 r. 4,68 wobec 5,15, a w 2015 r. 3,43 wobec 4,03). W kraju współczynnik zgonów niemowląt w 2025 r. wyniósł 3,26 (w 2024 r. 3,57 wobec w 2015 r. 4,00).

Niska liczba urodzeń od lat stanowi jedną z głównych bolączek województwa. Na przestrzeni okresu 2015–2025 współczynnik dynamiki demograficznej w województwie świętokrzyskim kształtował się poniżej 1,000 co oznacza, że urodzenia nie rekompensowały zgonów. Szczególnie trudny był 2021 r., kiedy to 9,7 tys. osób więcej zmarło niż urodziło się w województwie. W omawianym okresie współczynnik dynamiki demograficznej zmniejszył się z 0,734 w 2015 r. do 0,439 w 2025 r. (w kraju – z 0,935 do 0,587). Z zarejestrowanych danych wynika zatem, że w 2025 r. zgony tylko w 43,9% zostały zrekomensowane przez urodzenia (w miastach – w 40,6%, na wsi – w 46,8%).

Proces depopulacji województwa ujęty w bezwzględne wartości wyraża przyrost naturalny.

Przyrost naturalny ludności – różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów.

W województwie świętokrzyskim w latach 2015–2025 obserwowano ujemny przyrost naturalny. Przyrost naturalny osiągnął na koniec 2025 r. wartość minus 7782 osób, wobec minus 7777 w 2024 r. i minus 3830 w 2015 r.

W przeliczeniu na 1000 ludności wskaźnik przyrostu naturalnego wyniósł w 2025 r. minus 6,75, podczas gdy w 2024 minus 6,69, a w 2015 r. minus 3,04. W każdym roku analizowanego okresu notowany w województwie świętokrzyskim wskaźnik był mniejszy od średniej w kraju, gdzie w 2025 r. wyniósł minus 4,48 wobec minus 4,17 rok wcześniej i minus 0,67 w 2015 r.

W 2025 r. w miastach województwa przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł minus 7,50 wobec minus 6,13 na wsi (w 2024 r. minus 7,76 wobec minus 5,81, a w 2015 r. minus 2,94 wobec minus 3,12).

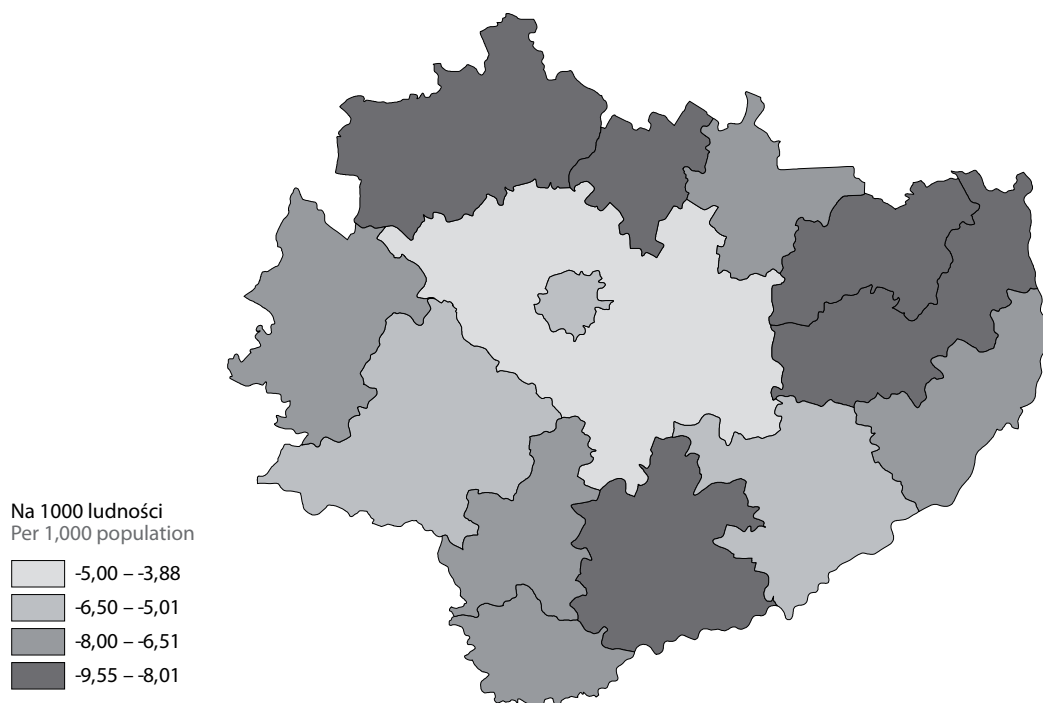
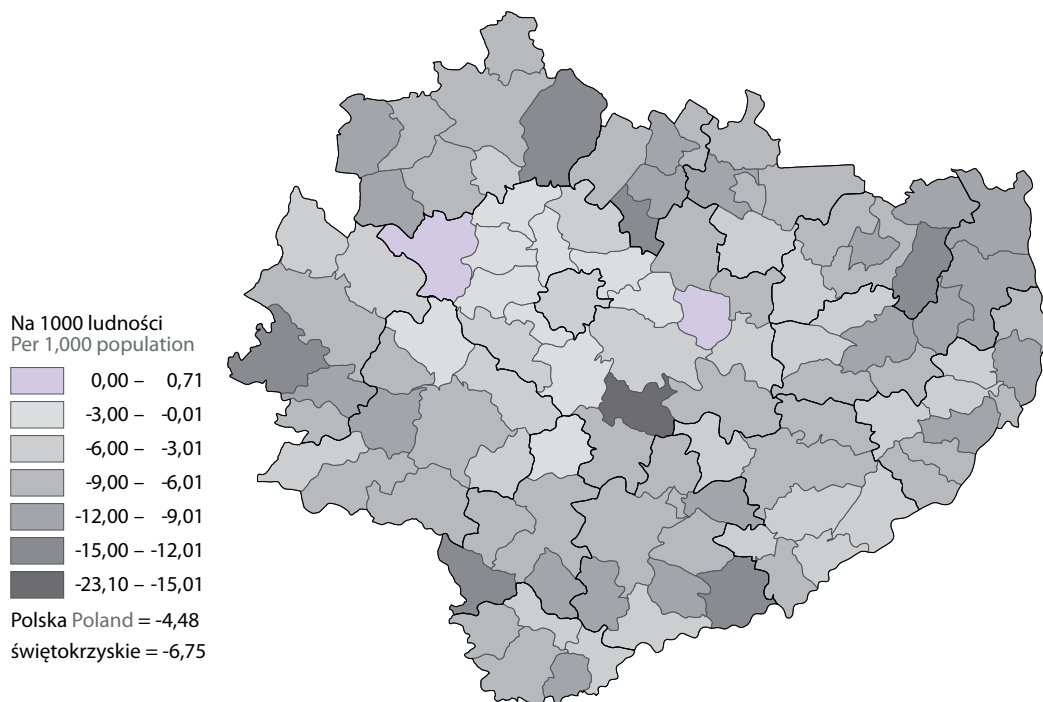
W 2025 r. w miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł minus 9,02, a w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją – minus 6,57.

W latach 2015-2019 dodatni przyrost naturalny występował jedynie w powiecie kieleckim, a od 2020 r. już w żadnym z powiatów województwa świętokrzyskiego nie odnotowano przewagi urodzeń nad zgonami.

W 2025 r. najmniejsze straty zaobserwowano w powiecie kieleckim, gdzie przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł minus 3,88. W 2025 r. najniższą wartość tego współczynnika odnotowano w powiatach: skarżyskim (minus 9,55), koneckim (minus 9,15), opatowskim (minus 9,03) i ostrowieckim (minus 9,02). Biorąc pod uwagę niższy podział terytorialny, na 102 gminy ujemny współczynnik przyrostu naturalnego wystąpił w 100 gminach województwa, z najniższą wartością w gminie Pierzchnica (minus 23,10). Dodatnią wartość współczynnika odnotowano w gminie Bieliny (0,71), a w gminie Łopuszno liczba urodzeń była równa liczbie zgonów.

W miastach tracących funkcje społeczne najniższy przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w: Busku-Zdrój (minus 10,63), Ostrowcu Świętokrzyskim (minus 9,87), Skarżysku-Kamiennej (minus 9,61) oraz Końskich (minus 9,39), a najwyższy w Staszowie (minus 6,18). W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją najniższy współczynnik odnotowano w: Działoszycach (minus 12,76), Seceminie (minus 12,33), Fałkowie (minus 11,40), Radkowie (minus 11,50), a najwyższy w Bielinach (0,71).

Mapa 20. Przyrost naturalny ludności w 2025 r.
Map 20. Natural increase in 2025

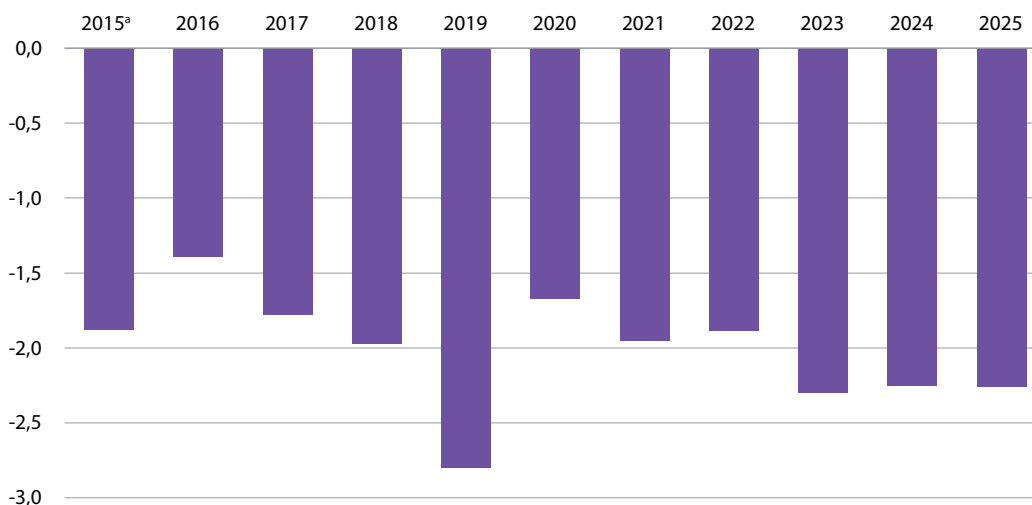
Migracje, obok przyrostu naturalnego, stanowią istotny czynnik kształtujący rozmieszczenie terytorialne, proces starzenia się ludności oraz depopulację regionu. Corocznie z województwa wymeldowuje się więcej osób, niż się w nim osiedla.

W ramach migracji wewnętrznych z pobytu stałego w województwie świętokrzyskim w 2025 r. wymeldowało się 12,2 tys. osób, a zameldowało 9,5 tys. osób. Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały w województwie świętokrzyskim w 2025 r. wyniosło minus 2,7 tys. osób (przed rokiem minus 2,8 tys. a w 2015 r. minus 2,3 tys.). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały w 2025 r. osiągnęło wartość minus 2,33, wobec minus 2,37 przed rokiem oraz minus 1,80 w 2015 r.

Migracje zagraniczne w województwie świętokrzyskim charakteryzują się niewielką skalą. W 2025 r. liczba powracających z zagranicy i meldujących się na pobyt stały w województwie przewyższała liczbę emigrujących o 90, a w 2024 r. o 135 osób. Saldo migracji zagranicznych na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności ukształtowało się w 2025 r. na poziomie 0,08, wobec 0,12 przed rokiem.

Wykres 17. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności

Chart 17. Net migration for permanent residence per 1,000 population

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
 a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

Od 2015 r. utrzymywało się ujemne ogólne saldo migracji na pobyt stały (wewnętrznych i zagranicznych) i mimo okresowych wahań, skala ubytku ludności w województwie świętokrzyskim pozostawała wysoka w całym badanym okresie. W przeliczeniu na 1000 ludności ogólne saldo migracji na pobyt stały w 2025 r. wyniosło minus 2,26 (w kraju 0,29).

W miastach saldo migracji corocznie kształtowało się znacznie mniej korzystnie niż na wsi. W przeliczeniu na 1000 ludności ogólne saldo migracji na pobyt stały w 2025 r. wyniosło w miastach minus 4,17 wobec na wsi minus 0,68. W miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze ogólne saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosło minus 4,44, a w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją – minus 3,71.

Biorąc pod uwagę poziom lokalny, na przestrzeni lat 2015-2025 w powiatach województwa świętokrzyskiego w 2025 r. dodatnie ogólne saldo migracji na pobyt stały odnotowano jedynie w powiecie kieleckim (w 2025 r. 1,59 w przeliczeniu na 1000 ludności). W pozostałych powiatach ogólne saldo migracji na pobyt stały było ujemne i w 2025 r. wahało się od minus 4,74 w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie opatowskim do minus 1,17 w buskim.

Spośród 102 gmin dodatnie ogólne saldo migracji na pobyt stały w 2025 r. odnotowano w 20 jednostkach, spośród których 10 należało do powiatu kieleckiego. Najwyższe dodatnie ogólne saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w gminach: Nowiny (11,72), Morawica (7,97)

i Masłów (7,30). W gminach: Solec-Zdrój, Opatowiec i Raków napływ migracyjny był równy odpływowi. W pozostałych 79 gminach ogólne saldo migracji na pobyt stały było ujemne, w tym najniższe w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w gminach: Połaniec (minus 8,32), Mniów (minus 8,24) i Łagów (minus 8,19).

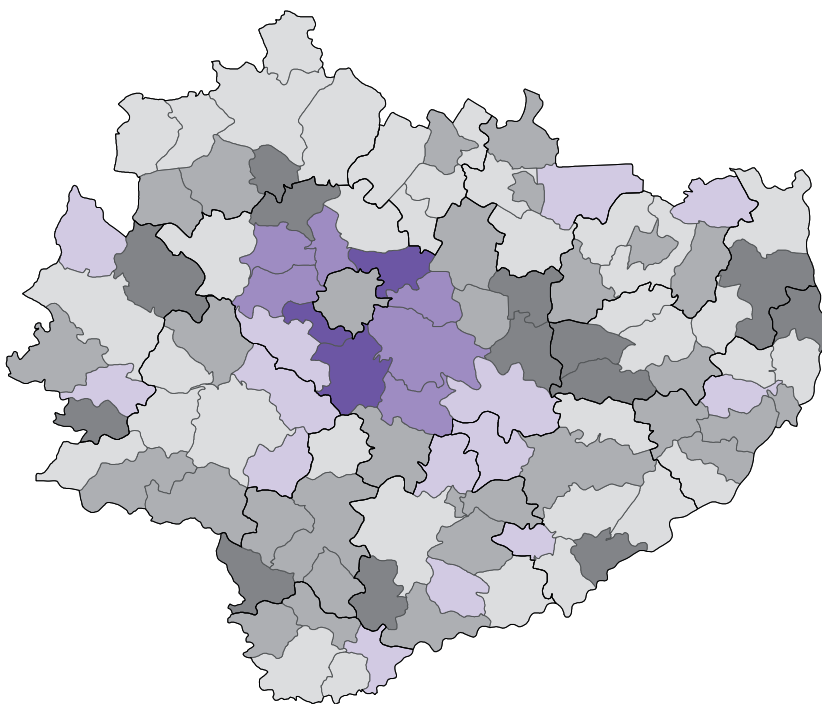
W miastach tracących funkcje społeczne najniższe ujemne ogólne saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w: Staszowie (minus 6,55), Jędrzejowie (minus 5,75) i Sandomierzu (minus 5,33), a najwyższe w Busku-Zdrój (minus 2,14) i Starachowicach (minus 3,36). W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją najniższy współczynnik odnotowano w: Mniów (minus 8,24), Łagów (minus 8,19), Baćkowice (minus 7,61), Zawichost (minus 7,39), Iwaniska (minus 7,16). Dodatkowo ogólne saldo migracji na pobyt stały odnotowano w 5 gminach: Imielno (0,97 na 1000 ludności), Radków (0,89), Obrazów (0,83), Oleśnica (0,54), Bałtów (0,33). W 2 gminach (Opatowiec i Raków) napływ migracyjny był równy odpływowi.

Mapa 21. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2025 r.
 Map 21. Net migration of population for permanent residence in 2025

Na 1000 ludności
 Per 1,000 population

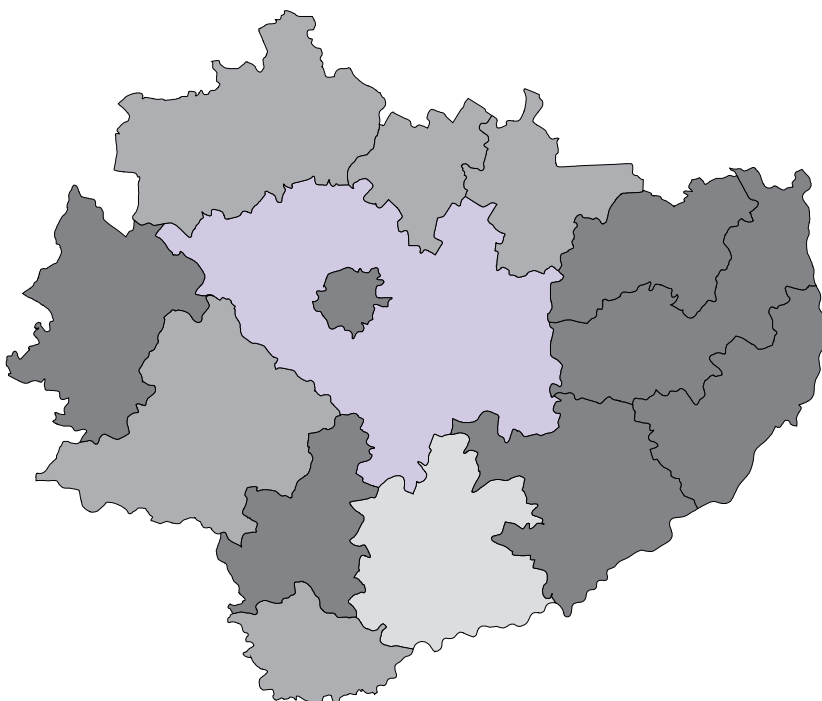
6,00 – 11,72
3,00 – 5,99
0,00 – 2,99
-3,00 – -0,01
-6,00 – -3,01
-8,32 – -6,01

Polska Poland = 0,29
 świętokrzyskie = -2,26

Na 1000 ludności
 Per 1,000 population

0,00 – 1,59
-1,50 – -0,01
-3,00 – -1,51
-4,74 – -3,01

5.1.2. Edukacja

5.1.2. Education

W roku szkolnym 2024/2025 odnotowano spadek liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Z kolei pod względem liczby uczniów sytuacja była zróżnicowana. Zwiększyła się grupa kształcących się w szkołach podstawowych. Zmalała natomiast liczba uczniów szkół ponadpodstawowych. Do tego spadku przyczyniły się przede wszystkim dominujące pod względem liczebności technika i licea ogólnokształcące. Odnotowano obniżenie zdawalności egzaminów maturalnych.

Po spadku w latach poprzednich zwiększyła się liczba studentów, przy czym wzrost wystąpił jedynie na uczelniach niepublicznych.

Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, zdawalności egzaminów i o wydatkach jednostek samorządu terytorialnego, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Od roku akademickiego 2017/2018 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Dane dotyczące zdawalności egzaminów pochodzą z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Informacje dotyczące wydatków jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Finansów.

W roku szkolnym 2024/2025 w województwie świętokrzyskim funkcjonowało 769 placówek wychowania przedszkolnego: 365 przedszkoli, 324 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz 80 punktów przedszkolnych. W stosunku do poprzedniego roku liczba placówek zmniejszyła się o 14, a w porównaniu z rokiem szkolnym 2020/2021 – o 27. Na przestrzeni czterech lat zwiększyła się populacja przedszkoli (o 6). Mniej było natomiast punktów przedszkolnych (o 16) i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych (o 16). W tym okresie przestał również funkcjonować jedyny w województwie zespół wychowania przedszkolnego. Liczba placówek wychowania przedszkolnego na obszarach wiejskich zmniejszyła się w ciągu roku o 10, a w relacji do roku szkolnego 2020/2021 – o 36. W miastach pomimo spadku w skali roku (o 4) liczba placówek była o 9 wyższa niż cztery lata wcześniej.

Liczba oddziałów w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2024/2025 wyniosła 2075, tj. o 39 mniej niż rok wcześniej. Pomimo to pozostała większa (o 19) niż w roku szkolnym 2020/2021.

Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2024/2025 w województwie świętokrzyskim wyniosła 38,4 tys. i była mniejsza o 4,1% niż przed rokiem oraz większa o 0,9% niż w roku szkolnym 2020/2021. W skali kraju odnotowano spadek liczby dzieci w skali roku (o 3,9%) oraz wzrost w stosunku do roku 2020/2021 (o 2,0%).

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tablica 10. **Wychowanie przedszkolne**
Table 10. Pre-primary education

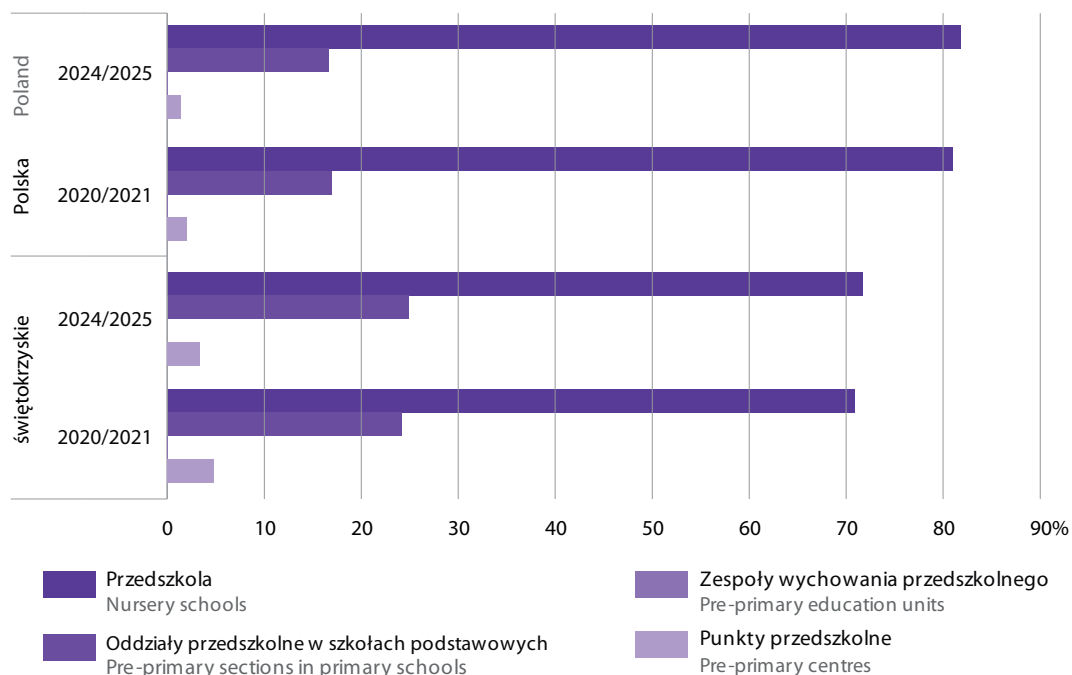
Wyszczególnienie Specification	2020/2021	2023/2024	2024/2025
Placówki ^a Establishments ^a	796	783	769
miasta urban areas	281	294	290
wieś rural areas	515	489	479
W tym przedszkola Of which nursery schools	359	369	365
w tym specjalne of which special	13	14	15
Dzieci ^b Children ^b	38027	40030	38386
miasta urban areas	21562	23099	22454
wieś rural areas	16465	16931	15932
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	10088	10938	10685
5 lat 5	10020	10508	10199

a Przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne. b Łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a Nursery schools, pre-primary sections in primary schools, pre-primary education units and pre-primary centres. b Including children staying in units performing health care activity.

Największa grupa dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym uczęszczała do przedszkoli. Udział tych placówek zwiększył się z 71,0% w roku szkolnym 2020/2021 do 71,8% w roku szkolnym 2024/2025. Na przestrzeni czterech lat wzrósł także odsetek dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych (z 24,1% do 24,9%), natomiast zmalał do punktów przedszkolnych (z 4,8% do 3,3%).

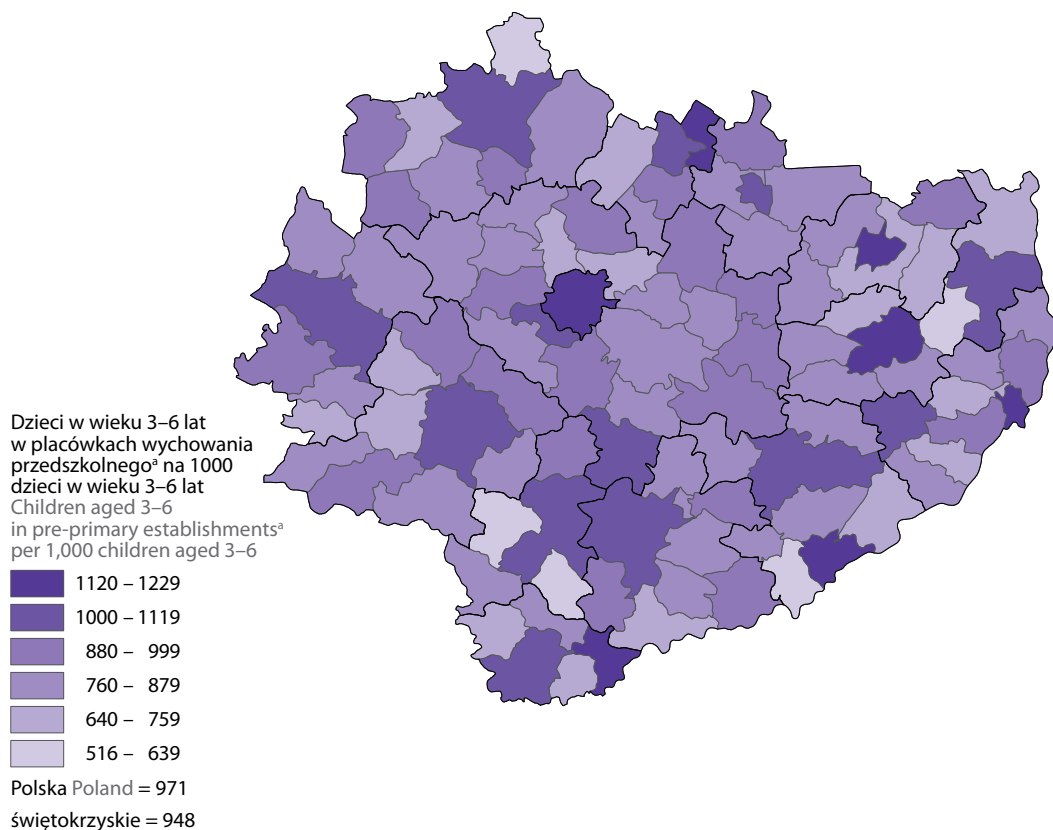
W całej Polsce w roku szkolnym 2024/2025 udział dzieci uczęszczających do przedszkoli był wyższy niż w świętokrzyskim (81,8%). Niższy był natomiast odsetek kształcących się w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych (16,7%) i punktach przedszkolnych (1,4%).

Wykres 18. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego^a według typów placówekChart 18. Children in pre-primary establishments^a by type of establishments

^a Łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
^a Including children staying in units performing health care activity.

Liczba dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w przeliczeniu na 1000 dzieci tej grupy wieku w roku szkolnym 2024/2025 wyniosła w województwie świętokrzyskim 948 osób. Najwyższy poziom tego wskaźnika wystąpił w Opatowie – 1229 na 1000 dzieci w tym wieku. Wysoki był także m.in. w: Skarżysku Kościelnym (1217), Połańcu (1184), Opatowcu (1171) i Sandomierzu (1169), natomiast jego najniższą wartość odnotowano w Łubnicach (516) i Wojciechowicach (529).

Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2024/2025
 Map 22. Pre-primary education in the 2024/2025 school year

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a In nursery schools, pre-primary sections in primary schools, pre-primary education units and pre-primary centres; including children staying in the units performing health care activity.

W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2024/2025 objętych było 6,6 tys. dzieci, tj. o 3,9% mniej niż przed rokiem. Liczba dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w przeliczeniu na 1000 dzieci tej grupy wieku w roku szkolnym 2024/2025 była niższa niż średnio w województwie i wyniosła 826. Wskaźnik ten cechował się dużym zróżnicowaniem. Do gmin zagrożonych trwałą marginalizacją należały zarówno 2 gminy o najniższej w województwie wartości tego wskaźnika (Łubnice i Wojciechowice), jak i Opatów o najwyższym jego poziomie.

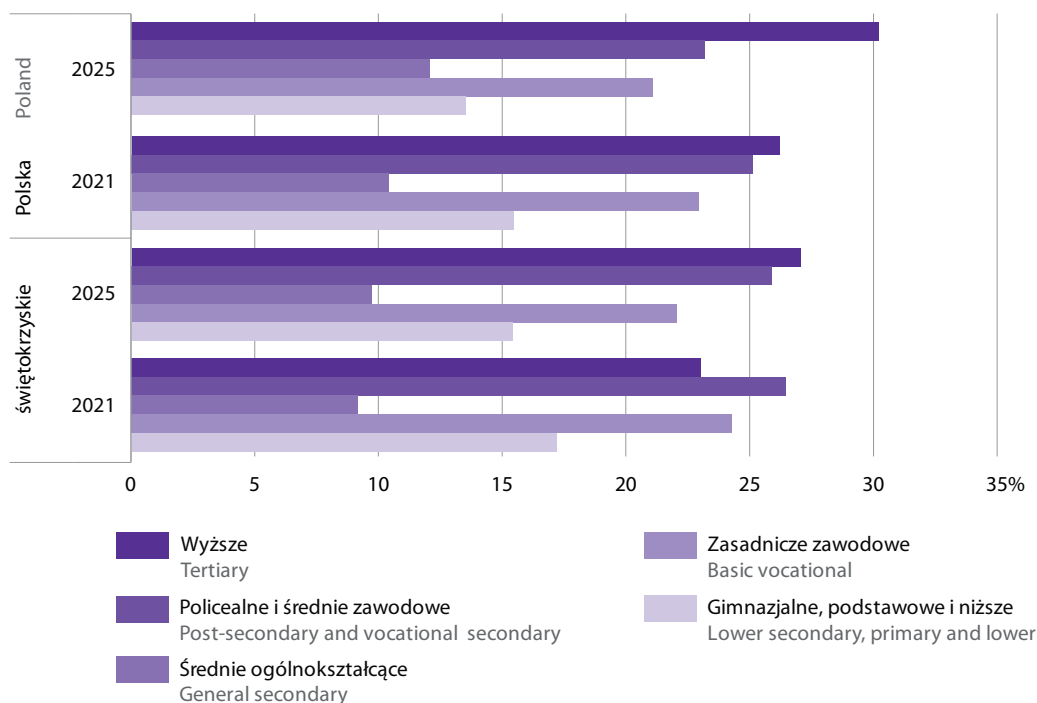
W miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze wychowaniem przedszkolnym objęto 7,7 tys. dzieci, tj. o 4,1% mniej niż przed rokiem. Liczba dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w przeliczeniu na 1000 dzieci tej grupy wieku w roku szkolnym 2024/2025 osiągnęła 1261. Była przy tym mniejsza niż w miastach województwa świętokrzyskiego ogółem, dla których wyniosła 1372. Spośród miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze najwyższą wartością wskaźnika charakteryzowało się miasto Busko-Zdrój – 1973, natomiast najniższą Skarżysko-Kamienna – 1037.

Edukacja

Lata 2021-2025 to okres podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Według BAEL udział osób z wykształceniem wyższym zwiększył się z 23,0% do 27,0%. Wzrósł również odsetek posiadających wykształcenie średnie ogólnokształcące (z 9,2% do 9,7%). Podobne tendencje widoczne były również w skali kraju, gdzie udział osób z wykształceniem wyższym zwiększył się z 26,2% do 30,2%, a średnim ogólnokształcącym z 10,4% do 12,1%. W województwie świętokrzyskim w tym okresie zmalał natomiast udział osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (z 26,4% do 25,9%), zasadniczym zawodowym (spadek z 24,2% do 22,0%) oraz gimnazjalnym, podstawowym i niższym (z 17,2% do 15,4%).

Wykres 19. Ludność^a według poziomu wykształcenia według BAEL

Chart 19. Structure of population^a by level of educational attainment by LFS

a W wieku 15–89 lat.

a Aged 18–89.

Edukacja w szkołach podstawowych

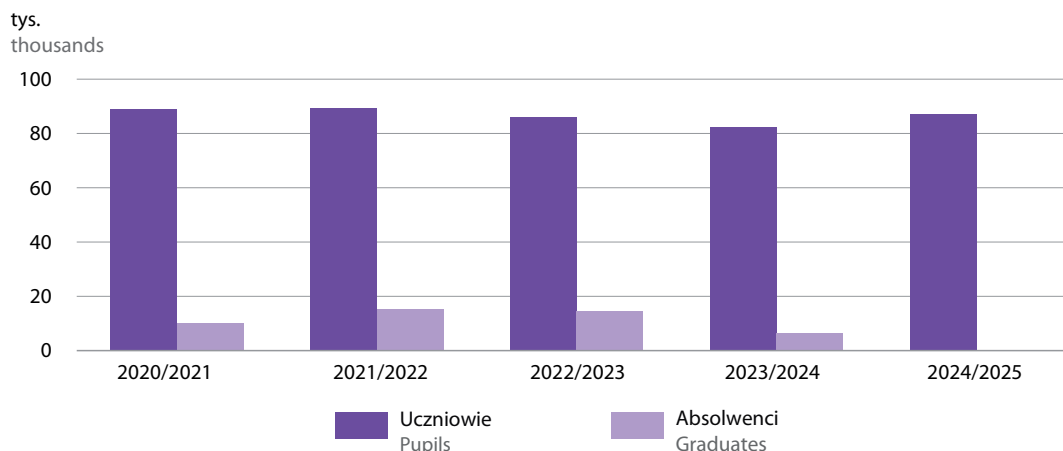
Uczniowie i absolwenci

W roku szkolnym 2024/2025 w województwie świętokrzyskim działały 534 szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) – o 6 mniej niż rok wcześniej. Uczęszczało do nich 87,2 tys. uczniów. Liczba uczniów zwiększyła się w ciągu roku o 6,0%. Większość (49,4 tys.) uczyła się w miastach. Na wsi w szkołach podstawowych kształciło się 37,8 tys. osób.

W roku szkolnym 2023/2024 szkoły podstawowe w województwie świętokrzyskim ukończyło 6,3 tys. dzieci i młodzieży, tj. o 56,2% mniej niż w poprzednim roku szkolnym. Absolwentami szkół miejskich było 3,4 tys. osób, podczas gdy na wsi szkoły te ukończyło 3,0 tys. dzieci i młodzieży.

Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży

Chart 20. Pupils and graduates of primary schools for children and youth

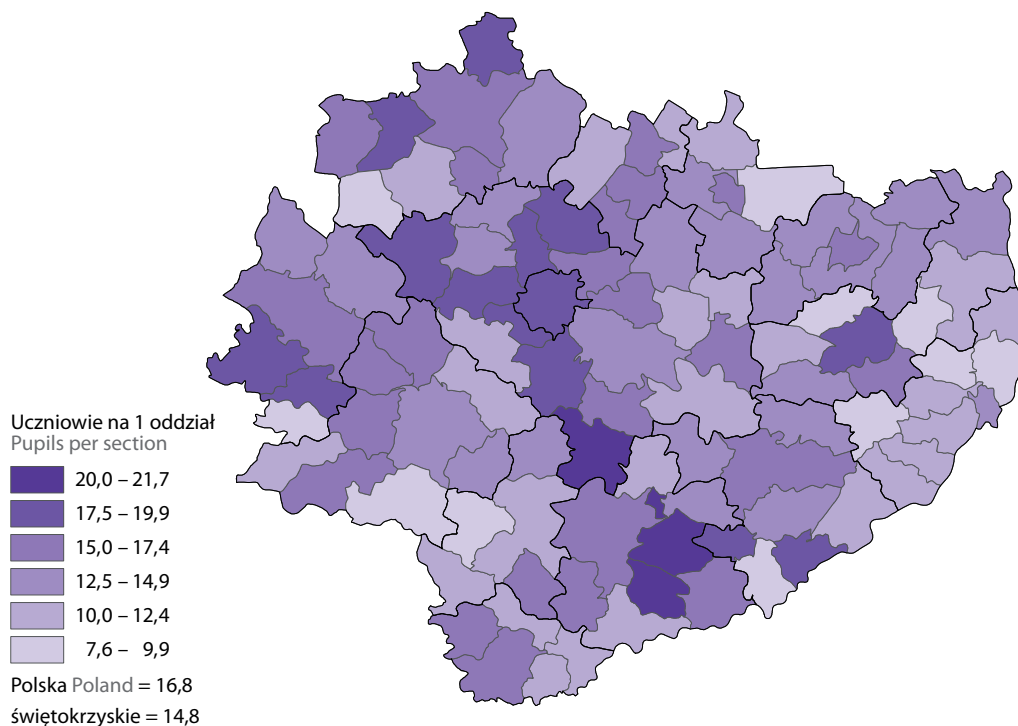

W roku szkolnym 2024/2025 średnia wielkość oddziału w szkole podstawowej (łącznie ze specjalnymi) wyniosła 14,8 uczniów (przed rokiem – 14,5). Najwyższą była w: Stopnicy – 21,7, Chmielniku – 20,6 i Solcu-Zdroju – 20,5. Najmniejszą wielkość oddziału odnotowano natomiast w: Wojciechowicach – 7,6, Słupi Koneckiej – 7,9 oraz Sadowiu i Łubnicach – po 8,4.

W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją w roku szkolnym 2024/2025 w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży kształciło się 14,4 tys. dzieci, tj. o 4,4% więcej niż przed rokiem. Średnia wielkość oddziału była w nich mniejsza niż przeciętnie w województwie i wyniosła 12,2. Wśród 10 gmin w województwie o najniższym poziomie tego wskaźnika znajdowało się 7 gmin zmarginalizowanych (Wojciechowice, Sadowie, Łubnice, Moskorzew, Dwikozy, Wilczyce i Klimontów). Najwyższą średnią wielkością oddziału spośród gmin zmarginalizowanych charakteryzowały się natomiast Raków (19,0) i Łopuszno (18,4).

W miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży kształciło się 17,5 tys. dzieci, tj. o 5,8% więcej niż przed rokiem. Liczba uczniów na 1 oddział w roku szkolnym 2024/2025 wyniosła 16,8 i była nieco mniejsza niż w miastach województwa świętokrzyskiego ogółem, gdzie osiągnęła 17,7. Spośród miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze najwyższą wartością wskaźnika charakteryzowało się miasto Busko-Zdrój – 22,3, natomiast najniższą Sandomierz (13,8).

Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci młodzieży w roku szkolnym 2024/2025
 Map 23. Pupils in primary schools for children and youth in the 2024/2025 school year

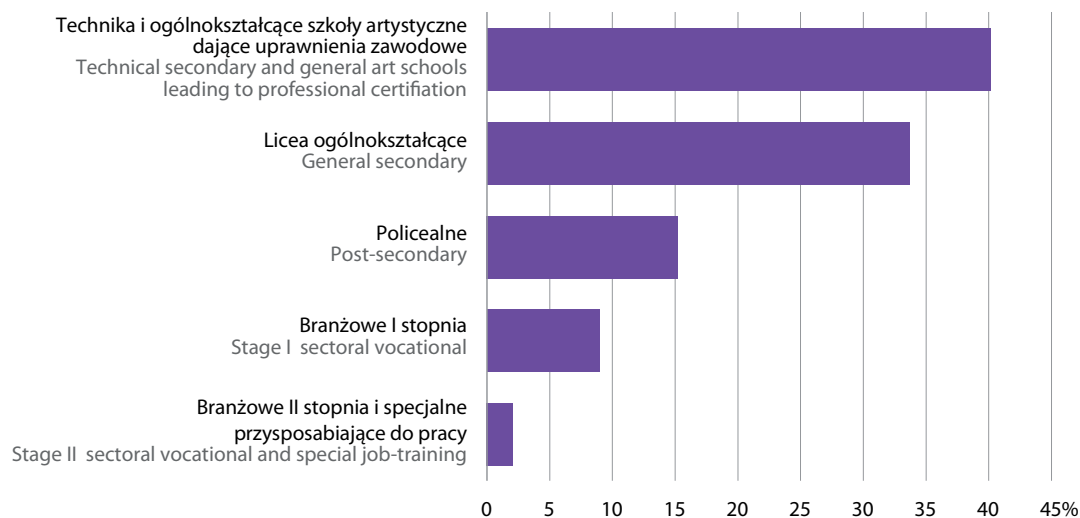
Edukacja w szkołach ponadpodstawowych

Do szkół ponadpodstawowych zalicza się: specjalne szkoły przysposabiające do pracy, branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia, licea ogólnokształcące, technika, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

W roku szkolnym 2024/2025 w województwie świętokrzyskim funkcjonowało 299 ponadpodstawowych szkół dla młodzieży (73 licea ogólnokształcące, 69 techników, 63 branżowe szkoły I stopnia, 22 specjalne przysposabiające do pracy, 16 branżowych szkół II stopnia, 2 ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz 54 szkoły policealne). W stosunku do poprzedniego roku szkolnego ubyły 3 technika i 1 liceum ogólnokształcące. Więcej było natomiast branżowych szkół I stopnia (o 1). Liczba pozostałych typów szkół nie uległa zmianie.

Wśród szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w roku szkolnym 2024/2025 największą liczbę uczniów skupiały technika, do których uczęszczało 24,4 tys. osób (39,6% ogółu uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży). Ich liczba na przestrzeni roku zmniejszyła się o 8,3%. Spadek liczby uczniów odnotowano także w zajmujących drugie miejsce pod względem liczebności liceach ogólnokształcących, w których kształciło się o 8,0% mniej osób niż przed rokiem (do 20,7 tys.), szkołach branżowych II stopnia (o 14,1% do 0,8 tys.), szkołach artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe (o 11,3% do 0,3 tys.) i specjalnych szkołach przysposabiających do pracy (o 0,4% do 0,5 tys.). Więcej było natomiast uczniów szkół policealnych (o 3,5% do 9,4 tys.) i branżowych I stopnia (o 3,0% do 5,5 tys.).

Wykres 21. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2024/2025
 Chart 21. Students of post-primary schools by types of schools in the 2024/2025 school year

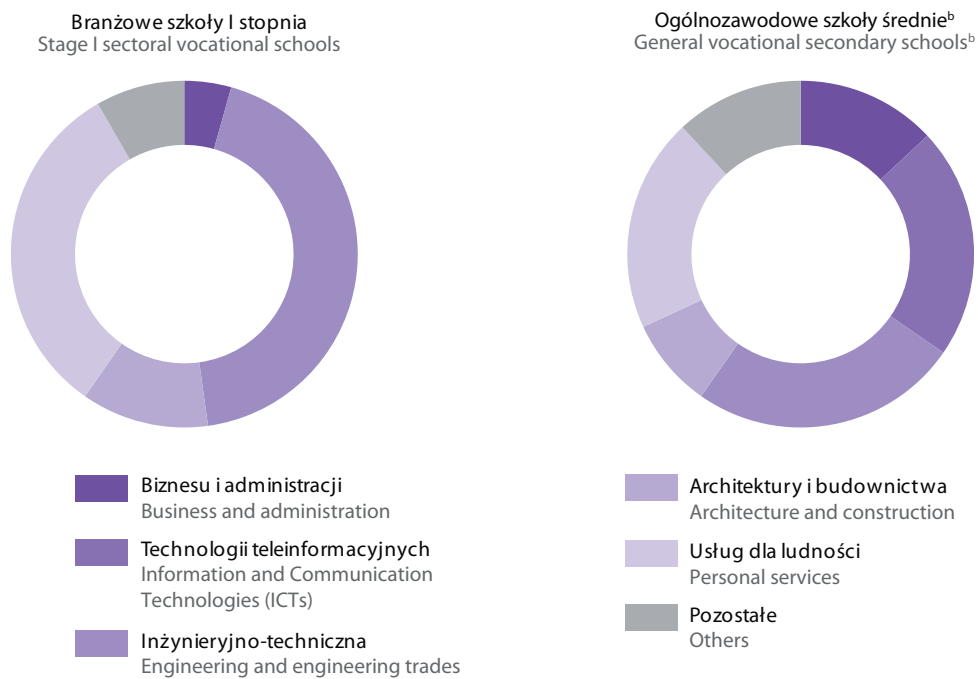
Liczba absolwentów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w roku szkolnym 2023/2024 wyniosła 13,0 tys. i była o 5,7% mniejsza niż rok wcześniej. Spadek ten był przede wszystkim wynikiem mniejszej liczby absolwentów techników (o 11,8% do 4,0 tys.) i liceów ogólnokształcących (o 9,5% do 4,4 tys.), a ponadto branżowych szkół I stopnia (o 8,6% do 1,1 tys.) i specjalnych szkół przysposabiających do pracy (o 1,1% do 92 osób). Wzrost liczby absolwentów odnotowano natomiast w: branżowych szkołach II stopnia (ponad czterokrotnie do 0,4 tys.), szkołach policealnych (o 1,2% do 2,9 tys.) i szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe (o 4,3% do 49 osób).

Wśród absolwentów branżowych szkół dla młodzieży I stopnia w roku szkolnym 2023/2024 dominowały zawody z podgrupy inżynieryjno-technicznej (43,4%), usług dla ludności (32,0%) oraz architektury i budownictwa (11,9%).

Wśród absolwentów ogólnozawodowych szkół średnich obejmujących branżowe szkoły II stopnia, technika i szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe największą popularnością cieszyły się trzy kierunki kształcenia: inżynieryjno-techniczne (25,1%), technologie teleinformacyjne (21,6%), i usługi dla ludności (19,9%). Dużą grupę tworzyła także m.in. młodzież kończąca naukę na kierunkach biznesu i administracji (13,0%).

Wykres 22. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2023/2024

Chart 22. Structure of graduates of vocational school for youth by narrow fields of education^a in the 2023/2024 school year

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-2013). b Branżowe szkoły II stopnia, technika i artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-2013). b Stage II sectoral vocational schools, technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

Wyniki egzaminu maturalnego

W 2025 r. do egzaminu maturalnego przystąpiło 4,1 tys. kobiet i 3,8 tys. mężczyzn. Populacja kobiet przystępujących do egzaminu zmniejszyła się w ciągu roku o 0,6%, natomiast w relacji do 2021 r. – zmalała o 14,8%. W przypadku mężczyzn odnotowano wzrost w skali roku o 4,3%, ale liczba przystępujących do matury pozostała mniejsza niż przed czterema laty – o 8,2%.

Zdawalność egzaminów maturalnych w 2025 r. była nadal wyższa wśród kobiet niż mężczyzn i wyniosła odpowiednio 82,5% i 78,6%. Niezależnie od płci odnotowano spadek zdawalności w stosunku do roku poprzedniego. Udział kobiet, które zdały egzamin maturalny obniżył się o 3,8 p.proc, a mężczyzn – o 6,6 p.proc. Pomimo to w przypadku obydwu płci zdawalność była większa niż w 2021 r. W grupie kobiet odsetek zdających wzrósł w tym okresie o 5,6 p.proc., a mężczyzn – o 6,9 p.proc.

Tablica 11. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny
Table 11. Number of persons who sat/passed the matriculation examination

Wyszczególnienie Specification	2021	2024	2025
Kobiety Femals			
przystąpiło sat the matriculation examination	4828	4135	4112
zdało passed the matriculation examination	3713	3567	3394
Mężczyźni Males			
przystąpiło sat the matriculation examination	4086	3596	3750
zdało passed the matriculation examination	2931	3065	2948

Szkolnictwo wyższe

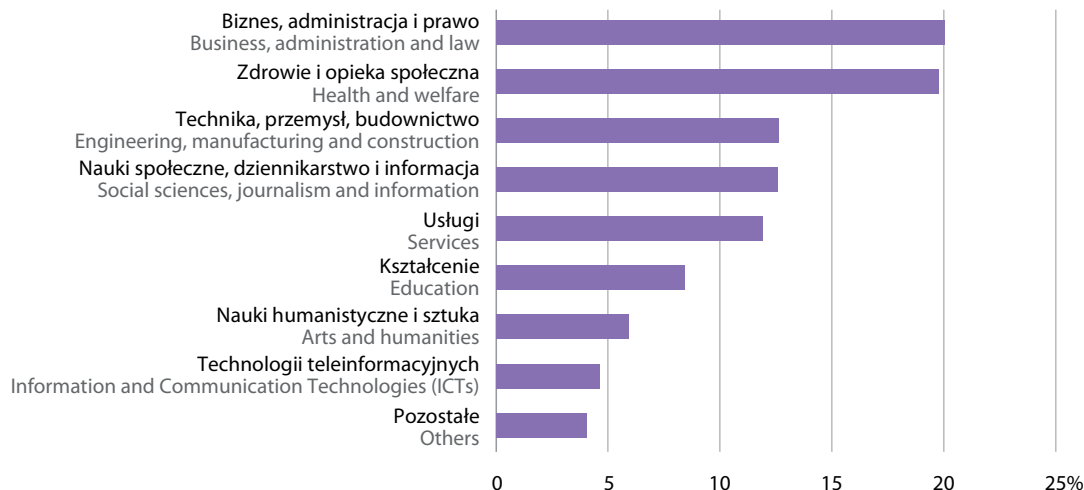
W roku akademickim 2024/2025 w uczelniach wszystkich typów z siedzibą w województwie świętokrzyskim kształciło się 20,7 tys. studentów, tj. o 4,6% więcej niż przed rokiem. Spośród nich większość uczęszczała do uczelni publicznych (65,8% ogółu). Wzrost liczby studentów wystąpił tylko na uczelniach niepublicznych (o 16,2%), podczas gdy na publicznych było ich nieznacznie mniej niż przed rokiem (o 0,5%).

Większość studentów kształciła się na studiach stacjonarnych (65,4%). Liczba studiujących stacjonarnie wzrosła w ciągu roku o 6,7%, podczas gdy niestacjonarnie – o 1,0%.

Najwięcej osób kształciło się na kierunkach związanych ze zdrowiem i opieką społeczną (24,6% ogółu), biznesem, administracją i prawem (18,5%) oraz naukami społecznymi, dziennikarstwem i informacją (13,2%).

W roku akademickim 2023/2024 uczelnie opuściło 5,3 tys. absolwentów (o 5,5% mniej niż w roku akademickim 2022/2023). Spośród nich 3,5 tys. uzyskało dyplomy uczelni publicznych. Stanowiło to 65,6% ogółu absolwentów, wobec 66,8% rok wcześniej.

Najwięcej absolwentów ukończyło naukę na kierunkach związanych z biznesem, administracją i prawem (20,0%), zdrowiem i opieką społeczną (19,8%), a także techniką, przemysłem i budownictwem oraz naukami społecznymi, dziennikarstwem i informacją (po 12,6%).

Wykres 23. Absolwenci uczelni według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2023/24^aChart 23. Graduates of higher education institutions by broad fields of education in the 2023/24 academic year^a

^a Absolwenci, którzy uzyskali dyplomy ukończenia studiów w 2024 r. Łącznie z cudzoziemcami. Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F-2013).

^a Graduates who obtained higher education diplomas in 2024. Including foreigners. According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F-2013).

Kształcenie dorosłych

W roku szkolnym 2024/2025 w województwie świętokrzyskim funkcjonowały 22 licea ogólnokształcące dla dorosłych (spadek o 1 w stosunku do roku poprzedniego). W 2024 r. szkoły te ukończyło 0,5 tys. uczniów, spośród których 48,3% stanowiły kobiety.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wskazują, że w latach 2020-2024 udział osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w województwie świętokrzyskim był znacznie niższy niż średni udział w Polsce. W 2020 r. wyniósł 2,1% (w Polsce 3,8%), a w 2024 r. – 4,0% (w Polsce – 10,0%). Wskaźnik ten ukazuje zarówno uczestnictwo w edukacji formalnej, jak i pozaformalnej, obejmującej różnego rodzaju kursy, warsztaty i szkolenia w miejscu pracy lub poza nim. W 2024 r. województwo świętokrzyskie uplasowało się na 16. pozycji w kraju pod względem udziału w kształceniu lub szkoleniu osób w wieku 25-64 lata. Dla porównania najwyższym udziałem uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu osób w wieku 25-64 lata charakteryzowały się województwa: małopolskie (16,8%), dolnośląskie (12,7%) i podlaskie (12,3%).

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale „Edukacja”

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na edukację, tj. oświatę i wychowanie, edukacyjną opiekę wychowawczą oraz szkolnictwo wyższe i naukę w 2024 r. wyniosły 4274,8 mln zł.

Najwięcej na ten cel przeznaczyły gminy (2475,5 mln zł), a w dalszej kolejności powiaty (929,9 mln zł), miasto na prawach powiatu (818,2 mln zł) oraz województwo (51,3 mln zł).

W porównaniu z rokiem poprzednim wydatki na edukację zwiększyły się o 24,7%, przy czym najszybciej rosły one w przypadku samorządu województwa o 50,3%. Wydatki powiatów zwiększyły się o 33,5%, miasta na prawach powiatu – o 24,4%, a gmin o 21,4%.

W 2024 r. wydatki na edukację stanowiły 33,0% ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Największą część budżetu na ten cel przeznaczały powiaty (40,1%), a najmniejszą województwo (5,0%).

Wśród wydatków na edukację dominowały środki przeznaczone na oświatę i wychowanie (94,3% ogółu). W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły one o 24,6%. Więcej wydatkowano także na edukacyjną opiekę wychowawczą (o 26,7%) oraz szkolnictwo wyższe i naukę (o 21,8%).

5.1.3. Zasoby pracy

5.1.3. Labour resources

Mieszkańcy województwa świętokrzyskiego pracujący w gospodarce narodowej w końcu października 2025 r. stanowili 2,8% ogółu pracujących w Polsce. Ich liczba w porównaniu z końcem 2024 r. obniżyła się o 0,8%. Przeciętny wiek pracujących w gospodarce narodowej w województwie wyniósł 44,2 roku, przy średniej dla kraju 43,1 roku.

W końcu grudnia 2025 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz wzrost stopy bezrobocia rejestrowanego. Urzędy pracy w województwie świętokrzyskim dysponowały 16,6 tys. ofertami zatrudnienia. Na koniec 2025 r. na 1 ofertę pracy przypadało 45 zarejestrowanych bezrobotnych.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w 4 kwartale 2025 r. wskazują, że w ujęciu rocznym zwiększyła się aktywność ekonomiczna mieszkańców województwa i zmniejszyło się obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi.

Według stanu w końcu października 2025 r., liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie świętokrzyskim wyniosła 422,7 tys. osób. Stanowiło to 2,8% ogółu pracujących w gospodarce narodowej w kraju. Mniejszy udział odnotowano tylko w województwie opolskim (2,3%) i lubuskim (2,4%). W porównaniu z końcem grudnia 2024 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie zmniejszyła się o 3,4 tys. osób, tj. o 0,8%. W kraju spadek był mniejszy i wyniósł 0,1%.

Dane o **pracujących w gospodarce narodowej** (stan na ostatni dzień miesiąca) od grudnia 2022 r. są prezentowane na podstawie administracyjnych źródeł danych. Dane dotyczą pracujących we wszystkich podmiotach gospodarki narodowej.

Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zalicza się:

1. pracowników najemnych (od 2022 r. zmiana nazwy, wcześniej zatrudnieni), czyli osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór) lub stosunku służbowego na czas określony i nieokreślony, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy;
2. pracodawców i pracujących na własny rachunek, łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin;
3. osoby wykonujące pracę nakładczą;
4. członków spółdzielni produkcji rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych);
5. duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

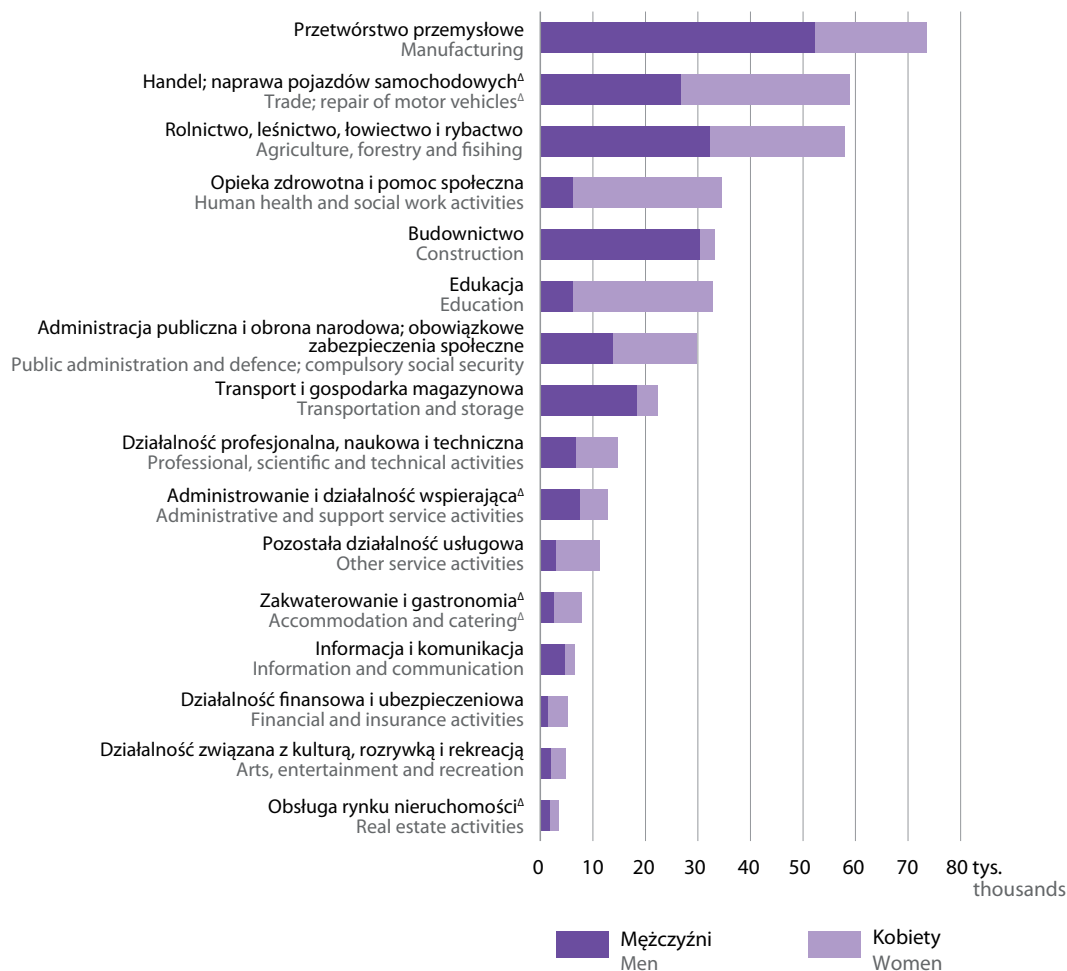
Najwięcej pracujących mieszkańców województwa (132,6 tys., tj. 31,4% ogółu) świadczyło pracę w podmiotach liczących 5 i mniej pracujących, a następnie w podmiotach zatrudniających 50–249 osób (78,9 tys., tj. 18,7%) i 10–49 (76,6 tys., tj. 18,1%). Najmniej (19,3 tys. osób, tj. 4,6%) pracowało w jednostkach o liczbie od 6 do 9 pracujących.

W końcu października 2025 r. w województwie świętokrzyskim najwięcej osób pracowało w podmiotach gospodarki narodowej z sekcji przetwórstwo przemysłowe (73,6 tys., tj. 17,4% ogółu pracujących w gospodarce narodowej). W handlu; naprawie pojazdów samochodowych pracowało 59,0 tys. (14,0% ogółu pracujących w gospodarce narodowej), a w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie 57,9 tys. osób (13,7%). Udział pracujących w pozostałych sekcjach wahał się od 0,9% w obsłudze rynku nieruchomości do 8,2% w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej).

Największy odsetek pracujących kobiet odnotowano w podmiotach prowadzących działalność w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (81,9%) oraz edukacji (80,7%). Mężczyźni wyraźnie dominowali w budownictwie (91,5%) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (82,5%).

Wykres 24. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD i płci w 2025 r.

Stan w dniu 31 października

Chart 24. Employed persons in the national economy by PKD/NACE sections and sex in 2025
As of 31 October

Wśród ogółu pracujących w gospodarce narodowej, zarówno w kraju jak i województwie świętokrzyskim, przeważali mężczyźni. W końcu października 2025 r. ich udział w województwie wyniósł 53,7% (w kraju 52,6%). W odniesieniu do grudnia 2024 r. w województwie świętokrzyskim zmniejszyła się liczba zarówno pracujących kobiet (o 1,6 tys.), jak i mężczyzn (o 1,8 tys.).

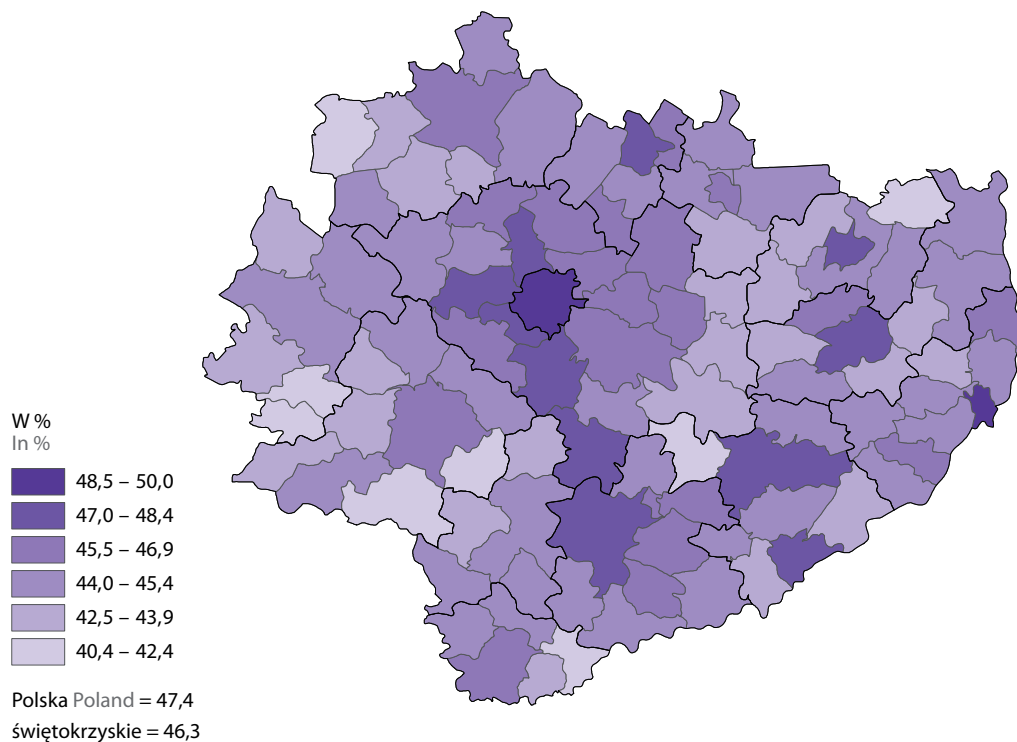
Przewaga mężczyzn wśród pracujących występowała we wszystkich gminach województwa. Wyższy niż średnio w województwie udział pracujących kobiet (powyżej 46,3%) wystąpił w 22 gminach – największy w gminach miejskich: Kielce (50,0%) i Sandomierz (49,8%). Najniższe odsetki kobiet wśród pracujących wystąpiły w gminach wiejskich: Bałtów (40,4%), Fałków (41,0%) i Radków (41,5%).

W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją udział mężczyzn wśród pracujących ogółem, podobnie jak w grudniu 2024 r. wyniósł 55,8%. Największy odsetek mężczyzn odnotowano w gminach: Bałtów (59,6%), Fałków (59,0%) i Radków (58,5%), najmniejszy w gminach Zawichost (53,3%) i Koprzywnica (54,0%).

Mapa 24. Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2025 r.

Stan w dniu 31 października

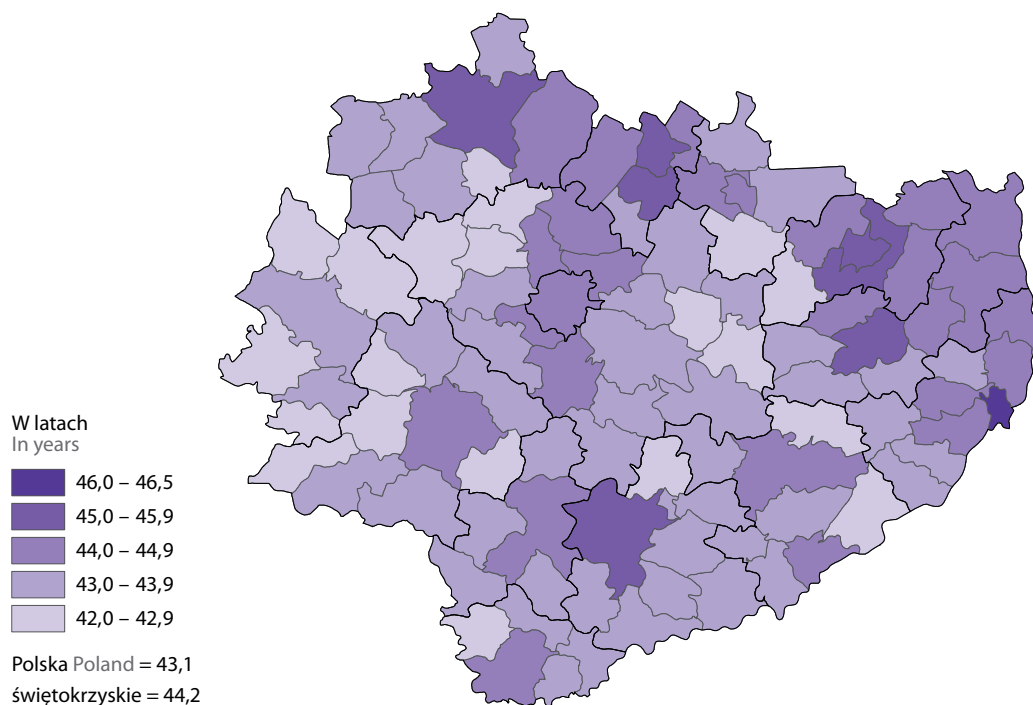
Map 24. Share of women in the total number of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2025
As of 31 October

Według stanu na koniec października 2025 r. średnia wieku osób pracujących w gospodarce narodowej w województwie świętokrzyskim wyniosła 44,2 roku (w Polsce 43,1 roku). Średni wiek mężczyzn był wyższy niż kobiet (odpowiednio 44,3 roku wobec 44,2 roku). Najstarsi pracujący zamieszkiwali gminy miejskie: Sandomierz (46,5 roku) i Ostrowiec Świętokrzyski (45,9 roku). Najniższy w województwie średni wiek pracujących wystąpił w gminach wiejskich: Smyków (42,0 lata) oraz Strawczyn i Imielno (po 42,3 roku).

W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją średnia wieku pracujących w porównaniu z grudniem 2024 r. była wyższa we wszystkich jednostkach, zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet. Najwyższym średnim wiekiem charakteryzowali się pracujący w gminach: Dwikozy (44,8 roku), Obrazów (44,7) i Tarłów (44,5), a najniższym – Imielno (42,3) oraz Łągów i Nagłowice (42,5 roku). Wśród mężczyzn średni wiek kształtował się od 45,1 roku w gminie Obrazów do 42,4 w Imielnie. Wśród kobiet rozpiętość była większa i została wyznaczona przez średni wiek w gminach Dwikozy (44,9 roku) i Moskorzew (41,9 roku).

Mapa 25. Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2025 r.
 Stan w dniu 31 października
 Map 25. Average age of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2025
 As of 31 October

Bezrobocie rejestrowane

Dane o **bezrobociu rejestrowanym** podano na podstawie badania, które opiera się na rejestracji osób w powiatowych urzędach pracy. Osoby te muszą spełniać kryteria przedstawione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w której określono je jako bezrobotne oraz w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

W końcu grudnia 2025 r. w powiatowych urzędach pracy województwa świętokrzyskiego zarejestrowanych było 35,7 tys. bezrobotnych, co w stosunku do grudnia 2024 r. oznacza wzrost o 3,5 tys. osób (10,7%). W kraju również odnotowano wzrost liczby bezrobotnych (o 12,9%). Bezrobotni z województwa świętokrzyskiego stanowili 4,0% ogółu bezrobotnych w kraju (o 0,1 p.proc. mniej w porównaniu z 2024 r.).

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

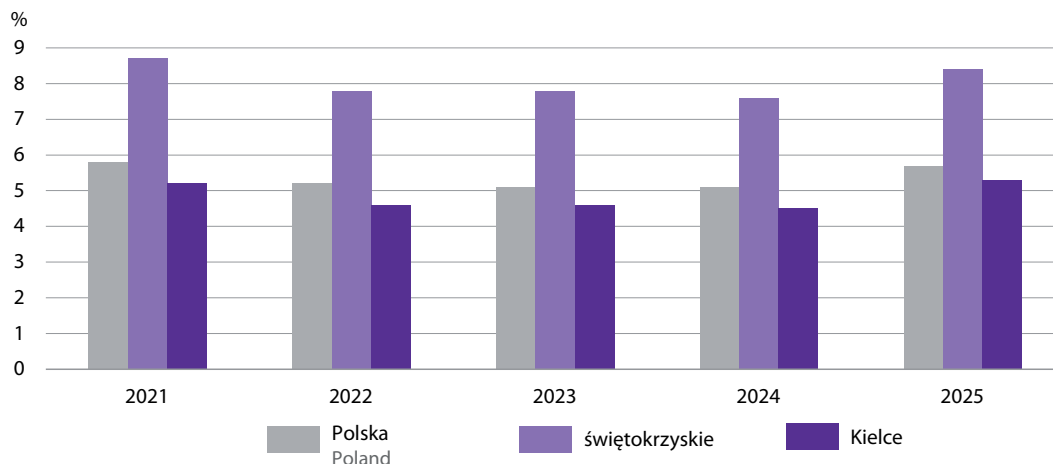
Od 2020 r. wskaźnik ten podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowaną na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020. Dane te nie są w pełni porównywalne z okresami wcześniejszymi.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2025 r. wyniosła 8,4% i była wyższa o 0,8 p.proc. w stosunku do obserwowanej rok wcześniej. W kraju pozostawała wyraźnie niższa. Na koniec 2025 r. wyniosła 5,7% wobec 5,1% rok wcześniej. Stopa bezrobocia w świętokrzyskim należała do jednej z wyższych w kraju i ulokowała województwo na 14. miejscu przed warmińsko-mazurskim (9,3%) oraz podkarpackim (9,3%).

Wykres 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 25. Registered unemployment rate
As of 31 December

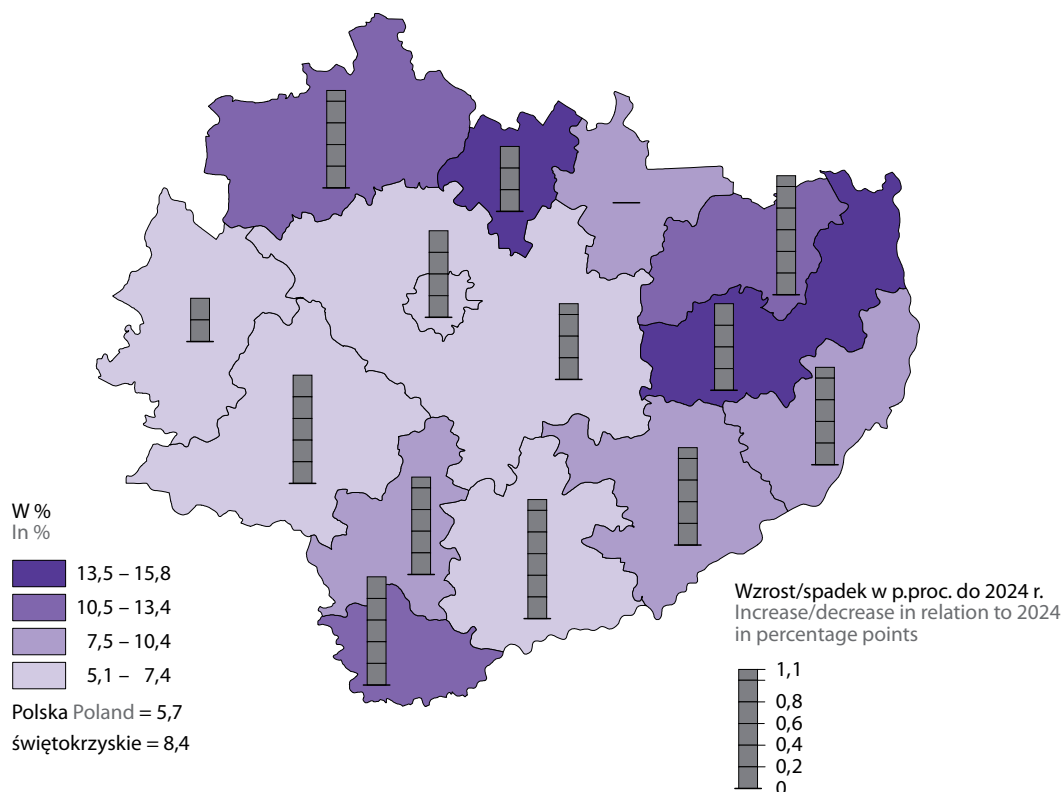
W województwie świętokrzyskim utrzymało się duże zróżnicowanie stopy bezrobocia w przekroju terytorialnym. Różnica pomiędzy najniższą i najwyższą wartością omawianego wskaźnika w końcu grudnia 2025 r. wyniosła 10,7 p.proc. (wobec 11,0 p.proc. przed rokiem). Rozpiętość ta została wyznaczona przez stopę bezrobocia w powiecie opatowskim (15,8%) i buskim (5,1%). W porównaniu z analogicznym okresem 2024 r. stopa bezrobocia była wyższa w większości powiatów województwa świętokrzyskiego, przy czym najbardziej w powiecie buskim i ostrowieckim (po 1,1 p.proc.), a najmniej – we włoszczowskim (o 0,4 p.proc.). W powiecie starachowickim stopa bezrobocia pozostała na poziomie z poprzedniego roku. W stolicy województwa – Kielcach stopa bezrobocia ukształtowała się na poziomie 5,3%, tj. o 0,8 p.proc. wyższym niż w 2024 r.

Mapa 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2025 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 26. Registered unemployment rate in 2025

As of 31 December

W strukturze bezrobotnych, podobnie jak rok wcześniej, przeważali mężczyźni. Na koniec 2025 r. mężczyźni stanowili 53,0% ogółu bezrobotnych (o 2,2 p.proc. więcej niż rok wcześniej). Mimo, że w 2025 r. wzrosła liczba bezrobotnych kobiet, to ich udział wśród ogółu bezrobotnych spadł z 49,2% w 2024 r. do 47,0% w 2025 r. W kraju odwróciła się struktura bezrobotnych ze względu na płeć. W 2024 r. wśród ogółu bezrobotnych przeważały kobiety. W 2025 r. ich udział zmniejszył się natomiast do 49,6%.

W województwie świętokrzyskim bezrobocie w większym stopniu dotyka mieszkańców wsi. W końcu grudnia 2025 r. stanowili oni 52,5% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy (mniej o 0,9 p.proc. niż przed rokiem). Udział bezrobotnych mieszkańców miast zwiększył się do 47,5%. W skali całego kraju wśród bezrobotnych przeważały osoby z miast (55,9% wobec 44,1% na wsi).

Wciąż poważny problem na rynku pracy województwa świętokrzyskiego stanowi zjawisko długotrwałego bezrobocia. Osoby, które w okresie ostatnich dwóch lat pozostawały bez pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy, w końcu grudnia 2025 r. stanowiły 50,6% ogółu bezrobotnych (o 0,4 p.proc. mniej niż rok wcześniej).

W 2025 r. wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych najwięcej było osób w grupie wieku 35–44 lata. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł w skali roku o 0,2 p.proc. i wyniósł 25,5%. Najmniej wśród bezrobotnych było osób najmłodszych, tj. w wieku 24 lata i mniej (14,4%). Ich udział zwiększył się w skali roku o 0,7 p.proc. Odsetek osób najstarszych (55 lat i więcej) w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszył się o 1,0 p.proc. i na koniec 2025 r. wyniósł 14,7%.

Znaczną część bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy stanowiły osoby o najniższym poziomie wykształcenia. W końcu 2025 r. osoby z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym oraz zasadniczym zawodowym/branżowym I stopnia stanowiły łącznie 44,2% ogółu bezrobotnych (od-

powiednio 19,5% oraz 24,7%). W grupach tych utrzymuje się dominacja mężczyzn (odpowiednio 62,9% oraz 64,7%). Osoby z wykształceniem policealnym oraz średnim zawodowym/branżowym II stopnia stanowiły 27,0% (udział mężczyzn w tej grupie wyniósł 51,1%). Najmniej liczną zbiorowość bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (12,4%) oraz wyższym (16,4%). W grupach tych zmniejszyła się dominacja kobiet (odpowiednio o 2,7 p.proc. do poziomu 57,4% oraz o 0,4 p.proc. do poziomu 65,1%).

W skali roku zwiększył się udział bezrobotnych z niepełnosprawnością o 0,4 p.proc. (do 7,0%). W ramach tej grupy udział osób posiadających prawo do zasiłku wyniósł 23,5% (o 0,9 p.proc. więcej niż w 2024 r.).

W porównaniu z 2025 r. odsetek bezrobotnych absolwentów zwiększył się o 0,4 p.proc. (do 4,7% ogółu bezrobotnych). Wśród bezrobotnych absolwentów przeważali mężczyźni (53,4%). Zarówno w 2024 r., jak i 2025 r. pracy po ukończeniu nauki szukał podobny odsetek bezrobotnych kobiet i mężczyzn (odpowiednio 4,3% kobiet wobec 4,2% mężczyzn w 2024 r. oraz 4,6% kobiet wobec 4,7% mężczyzn w 2025 r.).

W ciągu 2025 r. do powiatowych urzędów pracy w województwie świętokrzyskim wpłynęło 16,6 tys. ofert zatrudnienia. W końcu grudnia 2025 r. w województwie na 1 ofertę pracy przypadało 45 bezrobotnych, w kraju – 34. Najkorzystniejsza sytuacja w województwie miała miejsce w m. Kielce (15 bezrobotnych na 1 ofertę) i powiecie jędrzejowskim (17). Z kolei najmniej korzystnie sytuacja przedstawiała się w powiecie włoszczowskim, gdzie na 1 ofertę pracy przypadało 1065 bezrobotnych.

Aktywność ekonomiczna ludności

Źródłem danych kwartalnych o **ludności aktywnej zawodowo** (tj. pracujących i bezrobotnych według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wytycznych Eurostatu) oraz o **osobach biernych zawodowo**, tj. tych, którzy pozostają poza siłą roboczą jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Od 1 kwartału 2021 r. w BAEL wprowadzono zmiany metodologiczne wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego badania (badanie zasadnicze obejmuje osoby w wieku 15–89 lat, do 2020 r. włącznie były to osoby w wieku 15 lat i więcej) oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo.

Od 4 kwartału 2023 r. do uogólniania wyników BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności rezydującej Polski pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021. Dane za okres od 1 kwartału 2019 r. do 3 kwartału 2023 r. zostały przeliczone zgodnie z nową podstawą uogólniania wyników.

Tablica 12.
Table 12.

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL^a Economic activity of the population aged 15–89 in the 4 quarter by LFS^a

Wyszczególnienie Specification	2021	2024	2025	2025 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	533	522	521	17912
pracujący employed persons	514	503	503	17346
bezrobotni unemployed persons	19	20	17	567
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	425	417	415	12456

Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL^a (dok.)
 Table 12. Economic activity of the population aged 15–89 in the 4 quarter by LFS^a (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2021	2024	2025	2025 Polska Poland
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	55,6	55,5	55,7	59,0
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	53,7	53,5	53,8	57,1
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	3,6	3,8	3,3	3,2

a Populacja osób bezrobotnych dotyczy osób w wieku 15–74 lata.

a The unemployed population includes a people aged 15–74

W 4 kwartale 2025 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w województwie świętokrzyskim liczyła 521 tys. osób, a biernych zawodowo 415 tys. Ludność aktywna zawodowo obejmowała 503 tys. pracujących i 17 tys. bezrobotnych. Łącznie stanowili oni 2,9% aktywnych zawodowo w kraju. Większą część aktywnych zawodowo w województwie stanowili mężczyźni (53,6%). Według miejsca zamieszkania przeważali mieszkańcy wsi, których udział w liczbie aktywnych zawodowo wyniósł 56,8%.

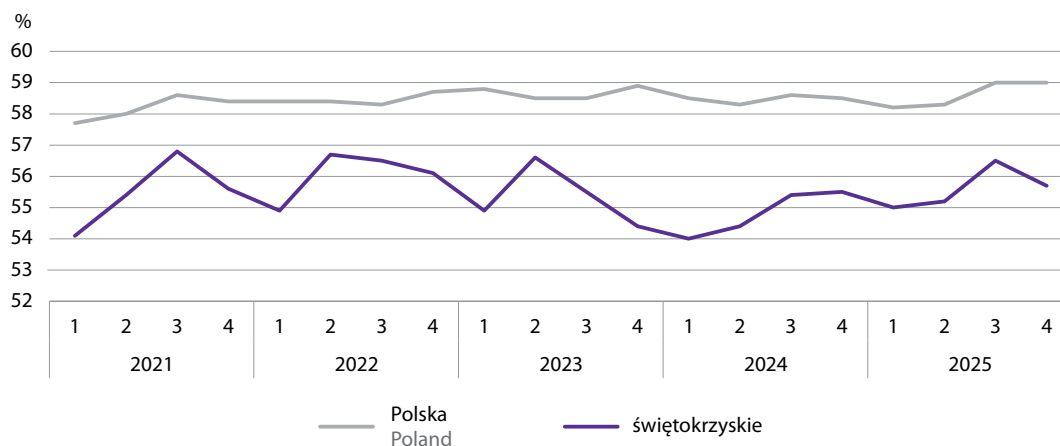
W porównaniu z 4 kwartałem 2024 r. populacja aktywnych zawodowo zmniejszyła się o 1 tys. osób (tj. o 0,2%). W kraju odnotowano wzrost o 1,0%. Spadek liczby aktywnych zawodowo w województwie to efekt ich mniejszej liczby w grupie kobiet o 0,8% w porównaniu z poprzednim rokiem, podczas gdy wśród mężczyzn ich liczba utrzymała się na poziomie sprzed roku. Wzrost liczby ludności aktywnej zawodowo w stosunku do analogicznego kwartału 2024 r. wystąpił na terenach wiejskich (o 1,0%). W miastach było ich o 1,7% mniej.

Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL obliczono jako udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

W 4 kwartale 2025 r. współczynnik aktywności zawodowej dla województwa świętokrzyskiego wyniósł 55,7% (dla kraju – 59,0%). Niższą wartość współczynnika odnotowano w warmińsko-mazurskim i podkarpackim (po 55,3%). W ujęciu rocznym obserwowano wzrost aktywności zawodowej w województwie (o 0,2 p.proc.), a w skali kraju o 0,5 p.proc.

Wykres 26. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów

Chart 26. Activity rate by quarters

W podziale według płci wyższą wartość współczynnika aktywności zawodowej zanotowano wśród mężczyzn (61,7%) niż wśród kobiet (49,9%). Większą aktywność wykazywali mieszkańcy wsi, dla których współczynnik wyniósł 58,0%, podczas gdy dla mieszkańców miast 52,9%. W skali roku wzrost wartości współczynnika zanotowano dla mężczyzn (o 0,2 p.proc.) oraz mieszkańców wsi (o 0,8 p.proc.). Spadek wystąpił natomiast wśród kobiet (o 0,1 p.proc.) oraz osób zamieszkałych w miastach (o 0,6 p.proc.).

Wartość współczynnika aktywności zawodowej różnicuje wiek. Najwyższą aktywnością zawodową charakteryzowały się osoby w wieku 35–44 lata (91,0%), 45–54 lata (88,6%) i 25–34 lata (84,3%). W najmłodszej grupie wiekowej (15–24 lata) procentowy udział aktywnych zawodowo w liczbie ludności w tym wieku wyniósł 35,5%, a w najstarszej (55–89 lat) – 26,2%. W skali roku największy wzrost wartości współczynnika wystąpił wśród osób w wieku 45–54 lata (o 1,6 p.proc.). Spadek odnotowano wśród osób w wieku 15–24 lata oraz 35–44 lata (po 0,3 p.proc.).

Utrzymują się różnice aktywności ekonomicznej w zależności od wykształcenia. Niezmiennie, najwyższą wartość współczynnika odnotowuje się wśród osób z wyższym wykształceniem (77,3%), natomiast najniższą wśród osób o najniższym poziomie wykształcenia, tj. gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego (17,4%). W skali roku wzrost wartości współczynnika odnotowano wśród osób z wykształceniem: gimnazjalnym, podstawowym niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego, średnim ogólnokształcącym oraz zasadniczym zawodowym/branżowym I stopnia kolejno o: 4,0 p.proc., 0,9 p.proc. i 0,2 p.proc. Spadek odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym (o 2,9 p.proc.) oraz policealnym i średnim zawodowym (o 0,1 p.proc.).

Do pracujących według BAEL zaliczono osoby w wieku 15–89 lat, które w okresie badanego tygodnia: wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- a. z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą,
- b. z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych),
- c. z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

W analizowanym kwartale zbiorowość pracujących w województwie świętokrzyskim liczyła 503 tys. osób. Stanowiło to 2,9% ogółu pracujących w kraju. Poziom zaangażowania zawodowego mężczyzn był wyższy niż kobiet (53,9% wobec 46,1%), a mieszkańców wsi wyższy niż mieszkańców miast (57,3% wobec 42,7%).

W porównaniu z 4 kwartałem 2024 r. populacja pracujących w województwie pozostała na poziomie sprzed roku, w kraju zwiększyła się o 0,6%. W województwie zwiększyła się liczba pracujących mężczyzn (o 1,5%), a zmniejszyła liczba pracujących kobiet (o 1,7%). Liczba pracujących w stosunku do analogicznego kwartału 2024 r. zwiększyła się na wsi (o 2,1%), w miastach wystąpił spadek (o 2,7%).

Wskaźnik zatrudnienia według BAEL obliczono jako udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

W 4 kwartale 2025 r. wskaźnik zatrudnienia w województwie świętokrzyskim wyniósł 53,8% (w kraju 57,1%). W gorszej sytuacji było województwo podlaskie (53,7%), podkarpackie (53,3%) oraz warmińsko-mazurskie (53,0%). W ujęciu rocznym zaobserwowano wzrost udziału pracujących w ogólnej liczbie ludności województwa o 0,3 p.proc.

W podziale według płci wyraźnie wyższą wartość wskaźnika zatrudnienia zanotowano wśród mężczyzn (60,0%) niż wśród kobiet (48,0%). Udział pracujących w ogólnej liczbie ludności różnicowało również miejsce zamieszkania. W ogólnej liczbie ludności wsi udział pracujących wyniósł 56,5%, podczas gdy w ogólnej liczbie ludności miast 50,6%. W skali roku wzrost wartości wskaźnika wystąpił wśród mężczyzn (o 1,2 p.proc.) oraz wśród mieszkańców terenów wiejskich (o 1,4 p.proc.). Wśród kobiet odnotowano spadek wskaźnika zatrudnienia o 0,6 p.proc., a w miastach o 1,0 p.proc.

Najwyższą wartość wskaźnika zatrudnienia notowano wśród osób w wieku 35–44 lata (88,9%) oraz 45–54 lata (86,1%), a najniższą wśród osób najstarszych, w wieku 55–89 lat (25,7%) i najmłodszych w wieku 15–24 lata (32,7%). W skali roku najwyższy wzrost wskaźnika wystąpił wśród osób w wieku 15–24 lata (o 3,3 p.proc.) oraz 35–44 lata i 45–54 lata (po 1,0 p.proc.). Spadek odnotowano tylko wśród osób w wieku 25–34 lata (o 0,3 p.proc.).

Udział pracujących mieszkańców różnicował poziom wykształcenia. Najwyższy poziom wskaźnika zatrudnienia notowany był w grupie osób z wykształceniem wyższym (75,0%). Wskaźnik powyżej średniej w województwie wystąpił także wśród posiadających wykształcenie policealne i średnie zawodowe/branżowe II stopnia (58,4%). Najniższy dotyczył osób, które ukończyły co najwyżej gimnazjum (17,4%). W skali roku wzrost wartości wskaźnika zanotowano w grupie osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym lub bez wykształcenia szkolnego (o 6,1 p.proc.), średnim ogólnokształcącym (o 1,7 p.proc.) oraz zasadniczym zawodowym/branżowym I stopnia (o 0,5%). Spadek wystąpił w grupie osób z wykształceniem wyższym (o 2,5 p.proc.) oraz policealnym i średnim zawodowym/branżowym II stopnia (o 1,8 p.proc.).

W 4 kwartale 2025 r. populacja bezrobotnych w województwie świętokrzyskim liczyła 17 tys. osób i stanowiła 3,0% ogółu bezrobotnych w kraju. Wśród bezrobotnych więcej było kobiet niż mężczyzn (52,9% wobec 47,1%), natomiast pod względem miejsca zamieszkania przeważali mieszkańcy miast (52,9%). W porównaniu z 4 kwartałem 2024 r. zbiorowość bezrobotnych w województwie zmniejszyła się o 3 tys. osób, tj. o 15,0%. W kraju odnotowano wzrost o 14,5%. W województwie w ujęciu rocznym liczba bezrobotnych mężczyzn zmniejszyła się o 1/3, kobiet było o 12,5% więcej. Liczba bezrobotnych mieszkańców miast była o 12,5% wyższa, a wśród mieszkańców wsi było ich o 27,3% mniej.

W 4 kwartale 2025 r. osoby niepracujące i nieposzukujące pracy, czyli zbiorowość biernych zawodowo liczyła 415 tys. osób i stanowiła 44,4% ogółu ludności województwa świętokrzyskiego w wieku 15–89 lat. W kraju udział ten kształtował się na poziomie 41,0%. Wśród biernych zawodowo w województwie przeważały kobiety, których udział wyniósł 58,5%. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania przeważali mieszkańcy wsi, którzy stanowili 51,7% ogółu biernych w województwie. Poza rynkiem pracy pozostawały najczęściej osoby o najniższym poziomie wykształcenia (co najwyżej gimnazjalnym) – 28,7% biernych zawodowo, osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym I stopnia (24,8%) oraz policealnym i średnim zawodowym (22,2%). Osoby z wykształceniem wyższym oraz średnim ogólnokształcącym stanowiły odpowiednio 14,5% i 9,9% biernych zawodowo.

W ciągu roku liczba biernych zawodowo zmniejszyła się o 2 tys. osób, tj. o 0,5%. W skali kraju populacja analizowanej zbiorowości zmniejszyła się o 1,2%. W województwie w ujęciu rocznym spadki wystąpiły wśród mężczyzn (o 1,7%) oraz mieszkańców wsi (o 2,3%). Zbiorowość biernych zawodowo kobiet nie zmieniła się, a w miastach osób biernych zawodowo było o 0,5% więcej.

Najczęściej wskazywanym powodem braku aktywności zawodowej (przyczyny bierności określane są dla populacji biernych zawodowo w wieku 15–74 lata), podobnie jak przed rokiem, było pobieranie świadczeń emerytalnych, na co w 4 kwartale 2025 r. wskazało 53,9% biernych zawodowo. Kolejnymi przyczynami bierności zawodowej były: nauka i uzupełnianie kwalifikacji (20,4%), choroba lub niepełnosprawność (12,2%) oraz obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (5,3%).

W analizowanym okresie zaobserwowano zmniejszenie obciążenia pracujących osobami niepracującymi. W 4 kwartale 2025 r. na 1000 pracujących przypadało 859 bezrobotnych i biernych zawodowo (rok wcześniej 869). Było to wyższe obciążenie niż średnio w kraju (odpowiednio 751 oraz 760).

Stopę bezrobocia według BAEL obliczono jako udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

W 4 kwartale 2025 r. stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim ukształtowała się na poziomie 3,3% i była wyższa od notowanej w kraju o 0,1 p.proc. W trudniejszej sytuacji były m. in. województwa lubelskie (4,8%), kujawsko-pomorskie (4,1%) oraz warmińsko-mazurskie (4,0%). Wyższą stopę bezrobocia w województwie odnotowano w populacji kobiet (3,7% wobec 2,9% wśród mężczyzn) oraz mieszkańców miast (4,0% wobec 2,7% wśród mieszkańców wsi).

W odniesieniu do analogicznego kwartału roku poprzedniego stopa bezrobocia w województwie zmniejszyła się o 0,5 p.proc. (w kraju w tym samym okresie odnotowano wzrost o 0,4 p.proc.).

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Jakość życia mieszkańców to wzajemna relacja i przenikanie się takich obszarów życia społecznego jak dobrobyt społeczny (gwarantujący zaspokajanie potrzeb materialnych), standard bytowy (mieszkanie) oraz dostęp do infrastruktury społecznej. Relacje międzyludzkie, poziom zaufania i aktywność obywatelska budują kapitał społeczny, który stanowi cenny zasób determinujący rozwój kraju i regionów.

5.2.1. Zamożność mieszkańców

5.2.1. Inhabitant's wealth

Wyniki badania struktury wynagrodzeń według zawodów, zrealizowanego w latach 2022 i 2024, dostarczyły cennych informacji na temat kondycji finansowej zatrudnionych w powiązaniu z szerokim zakresem zmiennych (m.in. wiekiem, stażem pracy, wykształceniem, zawodem oraz sekcją PKD). Pomimo wzrostu, przeciętne wynagrodzenie brutto w województwie pozostawało niższe niż średnio w kraju. Lepsze warunki płacowe oferowali pracodawcy z sektora publicznego. Więcej zarabiali mężczyźni niż kobiety. Najwyższe dochody osiągały osoby o najdłuższej aktywności zawodowej oraz legitymujące się wyższym wykształceniem. Do najlepiej zarabiających w województwie grup zawodowych należeli przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy, specjaliści oraz technicy i inny średni personel, a do najsłabiej pracownicy usług i sprzedawcy oraz pracownicy przy pracach prostych. Najkorzystniejsze warunki płacowe oferowali pracodawcy z sekcji: działalność finansowa i ubezpieczeniowa, rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, górnictwo i wydobywanie, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, ochrona zdrowia i pomoc społeczna oraz administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne. Najniższe przeciętne wynagrodzenie otrzymali natomiast zatrudnieni w administracji i działalności wspierającej, a także w zakwaterowaniu i gastronomii.

Badanie struktury wynagrodzeń według zawodów - realizowane co dwa lata, ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Wyniki dotyczą osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych, które w roku badania przepracowały cały miesiąc październik. Dane w opracowaniu dotyczą przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń nominalnych brutto, prezentowanych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

Badanie struktury wynagrodzeń to unikatowe badanie, bo jako jedyne pozwala na szczegółową analizę zróżnicowania wynagrodzeń miesięcznych i godzinowych z uwzględnieniem cech osób fizycznych, takich jak: płeć, wiek, poziom wykształcenia, staż pracy, wykonywany zawód, a także cech charakterystycznych zakładów pracy tych osób, m.in.: rodzaj działalności, sektor własności, wielkość zakładu i położenie geograficzne. Na podstawie wyników tego badania opracowywane są także rozkłady zatrudnionych według wysokości wynagrodzenia oraz mierniki zróżnicowania płac.

Zgodnie z wynikami badania struktury wynagrodzeń według zawodów, przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w październiku 2024 r. wyniosło w województwie 8156,35 zł, co oznacza wzrost o 40,0% w relacji do stanu z 2022 r. (5826,48 zł). W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie osiągnęło w 2024 r. 8944,79 zł i było wyższe o 27,8% względem 2022 r. (7001,28 zł).

Pomimo wzrostu, przeciętne miesięczne wynagrodzenie ogółem brutto w województwie pozostało niższe niż przeciętne w kraju (w 2024 r. o 8,8%, a w 2022 r. o 16,8%).

Minimalne (4300 zł) lub mniejsze wynagrodzenie, zgodnie z przepisami o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, za październik 2024 r. otrzymało 7,9% zatrudnionych (w kraju 6,7%), przy czym w grupie mężczyzn było to 10,6%, a kobiet 5,2%.

Badanie struktury wynagrodzeń dostarcza danych jednostkowych o zatrudnionych, co umożliwia prezentowanie wynagrodzeń za pomocą miar pozycyjnych, takich jak mediana czy decyle.

W październiku 2024 r. połowa pracowników w województwie świętokrzyskim otrzymała przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto nie wyższe niż 7082,61 zł (mediana = decyl piąty = kwartył drugi = wynagrodzenie środkowe), podczas gdy w 2022 r. kwota ta wyniosła 5039,76 zł. W porównaniu z październikiem 2022 r. mediana była wyższa o 40,5%. Wynagrodzenie środkowe w województwie stanowiło 95,7% mediany w kraju (7404,69 zł), podczas gdy w 2022 r. 88,4% (5701,62 zł).

Grupa 10% najniżej zarabiających osób w województwie świętokrzyskim otrzymała w październiku 2024 r. wynagrodzenie w wysokości co najwyżej 4500,00 zł (decyl pierwszy), wobec nie więcej niż 3078,57 zł w 2022 r. Z kolei 10% najwyżej zarabiającym w województwie świętokrzyskim wypłacono w październiku 2024 r. pensje w wysokości co najmniej 12247,27 zł (decyl dziewiąty), podczas gdy w 2022 r. próg ten wynosił 8819,00 zł.

Przeciętne godzinowe wynagrodzenie ogółem brutto w październiku 2024 r. w województwie wyniosło 45,86 zł, podczas gdy w kraju – 49,62 zł. Stawki godzinowe w województwie wzrosły w porównaniu z 2022 r. średnio o 28,7%, a w kraju o 17,3%.

Zatrudnieni w jednostkach sektora publicznego zarabiali przeciętnie więcej niż pracownicy sektora prywatnego. W latach 2022-2024 w sektorze publicznym płace wzrosły o 34,5% do 8980,30 zł, podczas gdy w prywatnym o 42,0% do 7581,01 zł. We wskazanym okresie dystans między płacą wypłaconą w sektorze publicznym i prywatnym zmniejszył się z 25,0% do 18,5%.

Zmniejszył się dystans między wynagrodzeniami mężczyzn i kobiet. W październiku 2024 r. mężczyźni w województwie świętokrzyskim osiągnęli przeciętne wynagrodzenie w wysokości 8435,47 zł, tj. o 3,4% wyższe od średniego w badanych jednostkach (o 279,12 zł), podczas gdy w 2022 r. ich pensje przewyższały średnią o 4,2% (o 244,04 zł). Przeciętne wynagrodzenia kobiet w analogicznych okresach były niższe zarówno od średniego w województwie, jak i od pensji mężczyzn. W październiku 2024 r. wynagrodzenia kobiet (7879,04 zł) były niższe o 3,4% niż przeciętne w województwie (o 277,31 zł), podczas gdy w 2022 r. – o 4,0% (o 231,53 zł). Z kolei w porównaniu z mężczyznami kobiety zarabiały mniej o 6,6% (o 556,43 zł) w 2024 r. oraz o 7,8% (o 475,57 zł) w 2022 r.

Analizując rozkład pracowników zatrudnionych w gospodarce narodowej według krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto dla gospodarki narodowej oraz płci w październiku 2024 r., odnotowano że wynagrodzenie w wysokości:

- do 4472,40 zł, tj. co najwyżej 50% średniej krajowej, otrzymało 9,5% zatrudnionych (6,9% kobiet oraz 12,1% mężczyzn),
- od 4472,41 zł do 8944,79 zł, tj. powyżej 50%, ale nie więcej niż 100% średniej krajowej, otrzymało 60,7% zatrudnionych (65,2% kobiet oraz 56,3% mężczyzn),
- od 8944,80 zł do 17889,58 zł, tj. powyżej 100%, ale nie więcej niż 200% średniej krajowej, otrzymało 26,7% zatrudnionych (25,8% kobiet oraz 27,8% mężczyzn),
- powyżej 17889,59 zł, tj. powyżej 200% średniej krajowej, otrzymało 3,1% zatrudnionych (2,1% kobiet oraz 3,9% mężczyzn).

Poziom wykształcenia pracowników silnie różnicował wysokość wypłaconych przeciętnych wyn-

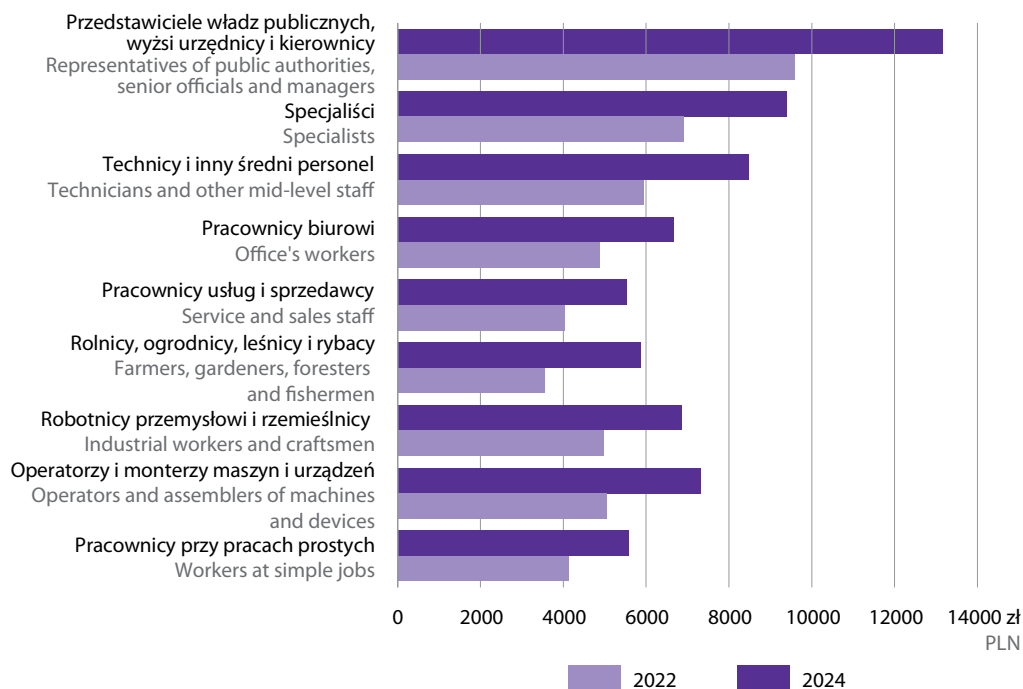
grodzień brutto. Płace powyżej przeciętnej w województwie otrzymały jedynie osoby legitymujące się wykształceniem wyższym ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym (9806,81 zł w październiku 2024 r., tj. wyższe o 38,0% niż w 2022 r.) oraz wyższym z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym (8480,98 zł, tj. wyższe o 30,3%). Wynagrodzenia osób nie legitymujących się wykształceniem wyższym nie przekroczyły średniej. Najniższe płace otrzymywały osoby o wykształceniu podstawowym i niepełnym podstawowym (5985,37 zł, tj. wyższe o 29,2%) oraz zasadniczym zawodowym (6475,29 zł, tj. wyższe o 41,3% niż w 2022 r.).

Poziom wynagrodzeń wzrastał wraz ze stażem pracy. Powyżej średniej w województwie zarabiali osoby o najdłuższej aktywności zawodowej, tj. posiadające co najmniej 15-letnie doświadczenie. W październiku 2024 r. osoby, które przepracowały przynajmniej 20 lat otrzymały przeciętne wynagrodzenie w wysokości 9045,38 zł (więcej o 36,7% niż w 2022 r.), a osobom pracującym od 15 do 19,9 lat wypłacono średnio 8322,81 zł (więcej o 37,0% niż w 2022 r.). Najmniej zarabiali osoby o najkrótszym stażu pracy, tj. nieprzekraczającym 2 lat. Ich płace były o blisko 31% niższe niż osób legitymujących się co najmniej 20-letnim stażem pracy.

W październiku 2024 r. najkorzystniejsze warunki płacowe oferowali pracodawcy prowadzący działalność w sekcjach: działalność finansowa i ubezpieczeniowa (12045,70 zł, tj. wyższe o 98,2% niż w 2022 r.), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (10978,92 zł, tj. wyższe o 4,9%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (10456,77 zł, tj. wyższe o 30,3%), ochrona zdrowia i pomoc społeczna (9824,28 zł, tj. wyższe o 32,3%), administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (9698,96 zł, tj. wyższe o 46,3%). Odchylenie od przeciętnej płacy w województwie wahało się we wskazanych sekcjach od 18,9% do 47,7%. Najniższe przeciętne wynagrodzenie otrzymali natomiast zatrudnieni w administrowaniu i działalności wspierającej (41,4% poniżej średniej), a także w zakwaterowaniu i gastronomii (34,2% poniżej średniej). W administrowaniu i działalności wspierającej wypłacono 4778,34 zł (tj. więcej o 27,2% niż w 2022 r.), a w zakwaterowaniu i gastronomii 5369,70 zł (tj. więcej o 24,0% niż w 2022 r.).

Wykres 27. Wynagrodzenia według zawodów

Chart 27. Wages and salaries by occupations

Badanie struktury wynagrodzeń dostarcza danych na temat zróżnicowania przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto również w podziale na zawody. Dane są prezentowane w układzie wielkich grup zawodów, zgodnie z obowiązującą w statystyce publicznej klasyfikacją zawodów i specjalności.

Do najlepiej zarabiających grup zawodowych, tj. powyżej średniej w województwie, należeli przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy, specjaliści oraz technicy i inny średni personel. Przedstawicielom władz publicznych, wyższym urzędnikom i kierownikom wypłacono w 2024 r. przeciętne wynagrodzenie w wysokości 13159,32 zł, co oznacza wzrost o 37,2% w relacji do 2022 r. Przeciętne wynagrodzenie specjalistów wyniosło 9400,69 zł i było wyższe o 35,9%. Technikom i innemu średniemu personelowi wypłacono 8480,63 zł, tj. o 42,8% więcej. Wynagrodzenie przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników przekroczyło przeciętne w województwie o 61,3%, specjalistów – o 15,3%, a techników i innego średniego personelu – o 4,0%. Najmniej zarabiali natomiast pracownicy usług i sprzedawcy (5527,57 zł, tj. wyższe o 36,9% niż w 2022 r.) oraz pracownicy przy pracach prostych (5577,24 zł, tj. więcej o 35,4%). Wynagrodzenie pracowników usług i sprzedawców było niższe o 32,2% od średniego w województwie, a pracowników przy pracach prostych – mniejsze o 31,6%.

W latach 2015-2024 w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz jednostkach sfery budżetowej (niezależnie od liczby pracujących) odnotowano wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto. Mimo to wynagrodzenia w województwie pozostały jednymi z niższych w kraju (w 2024 r., podobnie jak w roku poprzednim, niższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie odnotowano jedynie w województwach podkarpackim i warmińsko-mazurskim). Analizując zróżnicowanie terytorialne na poziomie województwa, wzrost wynagrodzeń odnotowano we wszystkich powiatach. Utrzymał się jednak wyraźny dystans między powiatami o najwyższej i najniższej płacy.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

W dalszej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie rocznego badania statystyki publicznej Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) - na tej podstawie przedstawiono zróżnicowanie terytorialne wynagrodzeń (do poziomu powiatów) w 2024 r. (jako ostatnim dostępnym).

W 2024 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie świętokrzyskim wyniosło 7664,18 zł i wzrosło zarówno w porównaniu z 2023 r. (o 16,4%), jak i 2015 r. (o 114,0%). Płaca ta stanowiła 88,8% średniej krajowej, podczas gdy przed rokiem 86,7%, a w 2015 r. 86,3%.

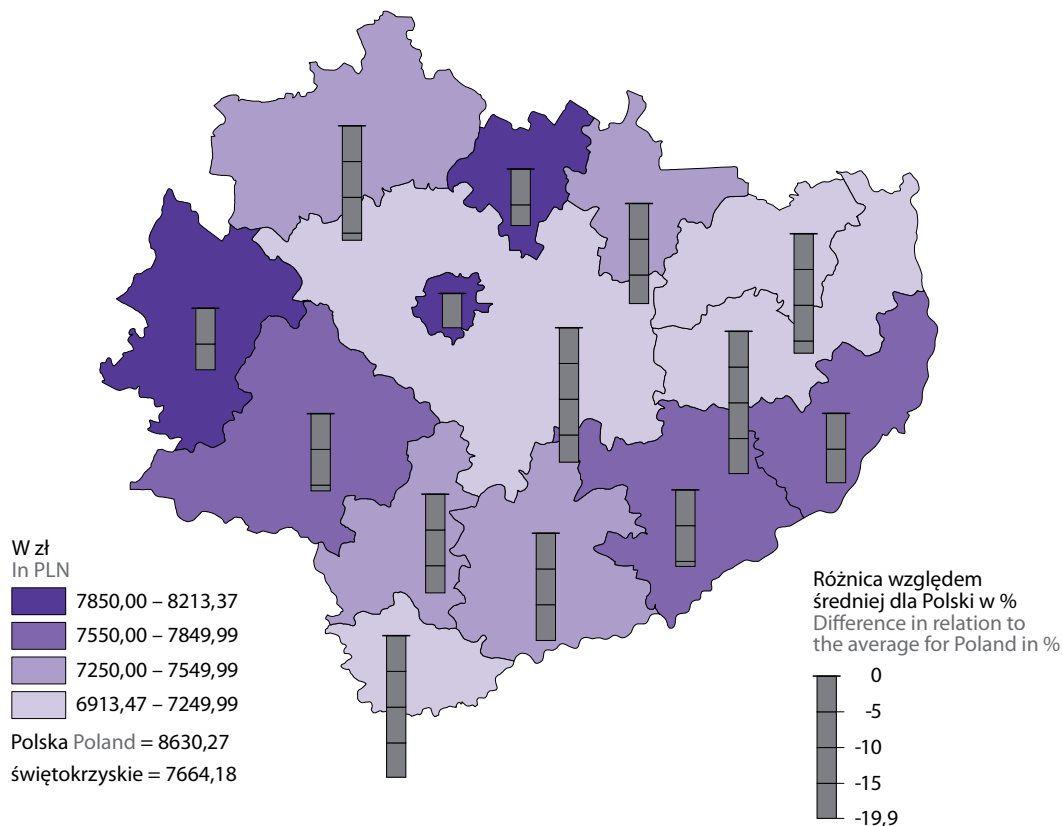
W 2024 r. poprawę warunków płacowych odnotowano we wszystkich powiatach zarówno w porównaniu z 2023 r., jak i w relacji do 2015 r. W porównaniu z 2023 r. skala wzrostu wahała się pomiędzy 12,9% w powiecie staszowskim a 19,9% w powiecie skarżyskim. Z kolei w relacji do 2015 r. najniższy wzrost płac odnotowano w powiecie jędrzejewskim (o 97,3%), a najwyższy – w skarżyskim (o 130,6%).

W 2024 r. w ośmiu powiatach odnotowano płace nieprzekraczające przeciętnej uzyskanej w województwie, przy czym najniższe wypłacono w powiatach: opatowskim 6913,47 zł (o 9,8% poniżej średniej), kazimierskim 6924,57 zł (o 9,7% mniej) oraz kieleckim 7009,11 zł (o 8,5% mniej).

Najwyższe pensje wypłacono w mieście na prawach powiatu Kielce 8213,37 zł (o 7,2% powyżej średniej) oraz w powiatach skarżyskim 7951,39 (o 3,7% powyżej) i włoszczowskim 7885,46 zł (o 2,9% powyżej).

Dystans między maksymalnym i minimalnym wynagrodzeniem odnotowanym w powiatach wahał się od 702,53 zł w 2015 r. przez 1285,02 zł w 2023 r. do 1299,90 zł w 2024 r.

Mapa 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2024 r.
Map 27. Average monthly gross wages and salaries^a in 2024

a Dotyczy podmiotów gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Concern economic entities employing more than 9 persons.

W latach 2015-2025 odnotowano poprawę warunków wynagradzania w sektorze przedsiębiorstw. Pomimo wzrostu, płace w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim pozostały jednymi z najniższych w kraju. W 2025 r. niższe wynagrodzenie wypłacono w województwach: lubelskim, podkarpackim i warmińsko-mazurskim.

W kolejnej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie miesięcznego meldunku o działalności gospodarczej DG-1 (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w ramach badania podmioty o liczbie pracujących 50 lub więcej osób badane są metodą pełną, a podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób - metodą reprezentacyjną) – na tej podstawie przedstawiono przeciętne miesięczne wynagrodzenia w województwie w sektorze przedsiębiorstw w 2025 r. (jako ostatnim dostępnym).

Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

W 2025 r. w województwie świętokrzyskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, ukształtowało się na poziomie 7708,38 zł i było o 9,1% wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim (wobec wzrostu o 16,0% w 2024 r.). Płaca ta stanowiła 86,3% średniej krajowej, wobec 85,5% przed rokiem.

W województwie świętokrzyskim w 2025 r. wzrost wynagrodzeń odnotowano zarówno w sferze produkcji, jak i usług. W przemyśle płace wzrosły średnio o 9,0%, w tym w dominującym pod względem udziału w zatrudnieniu przetwórstwie przemysłowym wzrost osiągnął 8,9%. W budownictwie wynagrodzenia zwiększyły się o 11%. W sektorze usług najwięcej zyskali zatrudnieni w: obsłudze rynku nieruchomości (21,5%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (14,0%), działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (12,9%), pozostałej działalności usługowej (11,1%), zakwaterowaniu i gastronomii (9,6%), informacji i komunikacji (9,5%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (9,1%). W mniejszym stopniu wzrost wynagrodzeń odnotowano w administrowaniu i działalności wspierającej (o 4,5%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 3,8%).

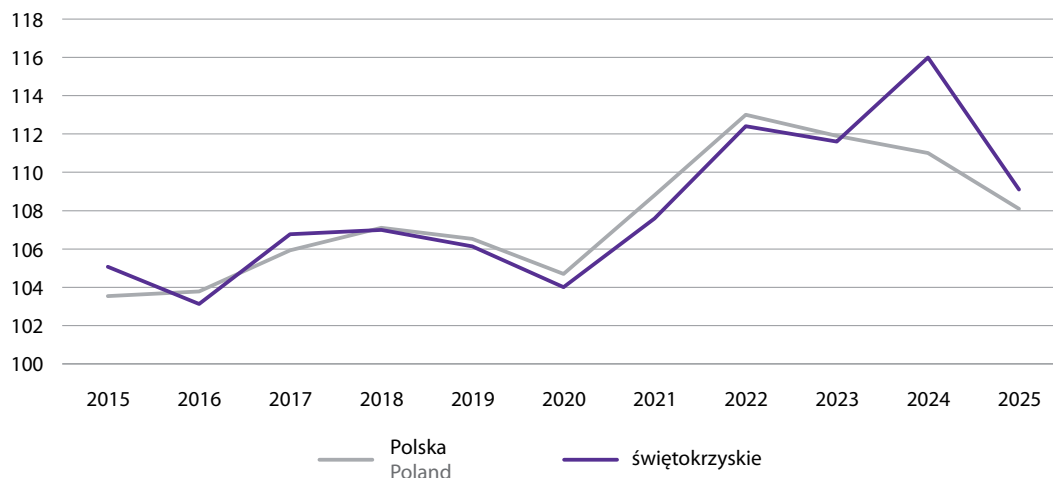
Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Table 13. Average monthly wages and salaries in enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3470,67	4513,57	7065,89	7708,38
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the national average (Poland=100)	84,2	83,4	85,5	86,3

Biorąc pod uwagę rozpiętość płac według sekcji PKD w 2025 r., stosunkowo wysoki poziom wynagrodzeń odnotowano w: obsłudze rynku nieruchomości (8983,26 zł), przemyśle (8179,83 zł) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (7932,84 zł). Wynagrodzenia te były wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie odpowiednio o: 16,5%, 6,1%, 2,9%. Z kolei płace znacznie poniżej średniej w województwie otrzymali zatrudnieni w: zakwaterowaniu i gastronomii (5639,22 zł), administrowaniu i działalności wspierającej (5812,82 zł), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (6785,93 zł). Wynagrodzenia te były niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie odpowiednio o: 26,8%, 24,6%, 12,0%.

Wykres 28. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Rok poprzedni=100

Chart 28. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector
Previous year=100

W 2025 r. odnotowano w skali roku wzrost przeciętnej liczby emerytów i rencistów. Wzrosły świadczenia wypłacone zarówno przez ZUS, jak i KRUS. Pomimo wzrostu, świadczenia wypłacone w województwie świętokrzyskim w latach 2015-2025 należały do najniższych w kraju. W 2025 r. niższe przeciętne świadczenia emerytalno-rentowe z ZUS otrzymali jedynie mieszkańcy województwa podkarpackiego, natomiast niższe świadczenia z KRUS wypłacono mieszkańcom województw: wielkopolskiego, podkarpackiego i małopolskiego.

W 2025 r. w województwie świętokrzyskim przeciętna liczba emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia wypłacane wyłącznie przez ZUS (bez rent wypadkowych finansowanych z FUS) oraz przez KRUS (bez świadczeń finansowanych z FER, a wypłacanych przez MON, MSWiA i MS) wyniosła 314,9 tys. osób. Ogólna liczba emerytów i rencistów była wyższa od notowanej przed rokiem o 1,1%, natomiast w stosunku do stanu z 2015 r. zwiększyła się o 4,8%. W 2025 r. udział świadczeniobiorców ZUS wyniósł 83,0% wobec 83,2% w 2024 r. i 78,0% w 2015 r.

Tablica 14. Świadczenia społeczne
Table 14. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	300,4	312,7	311,6	314,9
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1786,10	2152,28	3372,43	3666,07
w tym emerytura of which retirement pension	1898,67	2232,37	3491,85	3787,08
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of famers in PLN	1154,09	1366,71	2085,76	2202,29
w tym emerytura of which retirement pension	1178,10	1367,81	2089,55	2183,47

W 2025 r. emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie świętokrzyskim otrzymało 261,5 tys. osób (więcej o 0,9% w porównaniu z 2024 r. i o 11,5% w relacji do 2015 r.). Biorąc pod uwagę rodzaj pobieranych świadczeń, przeciętna liczba emerytów zwiększyła się zarówno w porównaniu z 2024 r. (o 1,3%), jak i 2015 r. (o 28,2%). Przeciętna liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy zmalała zarówno w relacji do 2024 r. (o 6,1%), jak i w stosunku do 2015 r. (o 53,6%), natomiast liczba osób pobierających renty rodzinne była wyższa niż przed rokiem (o 1,4%), ale niższa niż w 2015 r. (o 7,4%).

W okresie 2015-2025 wśród świadczeniobiorców z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych dominowali emeryci, a ich udział wzrósł z 69,3% do 79,6%. Na 2. miejscu uplasowali się pobierający renty rodzinne, przy czym ich udział zmniejszył się z 18,4% do 15,3%. Najmniejszy odsetek stanowili pobierający renty z tytułu niezdolności do pracy (spadek udziału z 12,3% do 5,1%).

W 2025 r. świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie świętokrzyskim pobierało 53,5 tys. osób (o 2,1% więcej niż w 2024 r. i o 19,0% mniej w stosunku do 2015 r.). Przeciętna liczba emerytów była większa o 1,4% niż w 2024 r. i mniejsza o 19,8% w relacji do 2015 r. Przeciętna liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy zmniejszyła się odpowiednio o 1,1% i 22,9%, natomiast liczba pobierających renty rodzinne była wyższa o 27,2% niż w 2024 r. i o 14,8% niż w 2015 r.

Podobnie jak w przypadku świadczeń wypłacanych z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, wśród rolników indywidualnych korzystających ze świadczeń społecznych dominowali emeryci, przy czym ich udział w latach 2015-2025 zmniejszył się z 80,4% do 79,6%. Jednocześnie udział pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy zmniejszył się z 15,9% do 15,1%, a pobierających renty rodzinne wzrósł z 3,7% do 5,3%.

W województwie świętokrzyskim w 2025 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacona przez ZUS wyniosła 3666,07 zł i była wyższa o 8,7% niż przed rokiem oraz o 105,3% niż w 2015 r. W kraju przeciętne świadczenie z ZUS osiągnęło 4054,57 zł, co oznacza, że wzrosło odpowiednio o 8,5% i 104,7%. To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych z KRUS ukształtowało się w województwie na poziomie 2202,29 zł i zwiększyło się o 5,6% w ciągu roku i o 90,8% w relacji do 2015 r. W kraju przeciętne świadczenie z KRUS wyniosło 2228,07 zł. Oznacza to, że wzrosło w analogicznych czasookresach o 5,9% i 88,9%.

Biorąc pod uwagę kategorie świadczeń, w 2025 r. przeciętna miesięczna emerytura w województwie świętokrzyskim z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosła 3787,08 zł i była wyższa o 8,5% niż w 2024 r. i o 99,5% niż w 2015 r. Przeciętne miesięczne świadczenie emerytalne rolników indywidualnych w 2025 r. wyniosło 2183,47 zł, tj. wzrosło o 4,5% w porównaniu z 2024 r. oraz o 85,3% w relacji z 2015 r.

Pomimo nominalnego wzrostu świadczeń, nie tylko emerytury, ale i pozostałe świadczenia społeczne wypłacone z KRUS były wyraźnie niższe niż pochodzące z ZUS. W 2025 r. przeciętna renta z tytułu niezdolności do pracy rolników indywidualnych wyniosła 2065,71 zł (więcej o 6,7% w relacji do 2024 r. i o 103,4% w porównaniu z 2015 r.), podczas gdy wypłacona przez ZUS osiągnęła 2952,83 zł (wzrost o 8,8% i 108,9%). Z kolei renta rodzinna z KRUS wyniosła 2875,89 zł, tj. wzrosła o 12,3% w relacji do 2024 r. i o 134,6% w porównaniu z 2015 r., natomiast renta rodzinna wypłacona z ZUS osiągnęła 3274,56 zł i zwiększyła się odpowiednio o 9,6% i 103,2%.

Pomimo tendencji wzrostowej przeciętnych świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, mieszkańcy województwa świętokrzyskiego otrzymywali jedne z najniższych kwot w Polsce. W 2025 r. województwo utrzymało ubiegłoroczne pozycje w rankingu ogólnopolskim - 15. miejsce pod względem wysokości świadczeń z ZUS oraz 13. w przypadku KRUS.

Mimo poprawy sytuacji materialnej gospodarstw domowych, przeciętny dochód rozporządzalny na osobę w województwie świętokrzyskim pozostawał jednym z najniższych w kraju.

W 2024 r. niższe wartości odnotowano w województwach opolskim i podkarpackim. Jednocześnie wzrósł odsetek gospodarstw pozytywnie oceniających swoją sytuację materialną.

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych (płacone przez płatnika w imieniu podatnika), o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawiciele wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne - wyniki **Badania Budżetów Gospodarstw Domowych**.

Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny^a
Table 15. Average monthly available income^a

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in a household	1202,80	1726,92	2418,76	2856,17	3167,17
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1171,10	1695,50	2380,72	2819,66	3103,06

^a Dane od 2021 r. pochodzące z badania budżetów gospodarstw domowych zostały uogólnione w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, uwzględniając dodatkowo strukturę ludności według wieku i płci, w związku z czym nie są one wprost porównywalne z analogicznymi danymi za lata wcześniejsze.

^a Data since 2021 obtained from the Household Budget Survey were generalized on the basis of the results of the National Population and Housing Census 2021, taking additionally into account the structure of the population by age and gender, and are not directly comparable with the data for previous years.

W 2024 r. przeciętne gospodarstwo domowe w województwie świętokrzyskim rozporządzało miesięcznym dochodem wynoszącym 2856,17 zł/1 osobę. W ujęciu nominalnym był on wyższy o 18,1% (o 437,41 zł) niż przed rokiem. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w województwie świętokrzyskim był w 2024 r. niższy od notowanego w kraju o 311,00 zł, tj. o 9,8%. Przeciętny dochód rozporządzalny na 1 osobę odnotowany w województwie świętokrzyskim był jednym z najniższych w Polsce (po województwach – opolskim i podkarpackim).

W 2024 r. połowa gospodarstw domowych w województwie świętokrzyskim rozporządzała dochodem w kwocie przynajmniej 2720,00 zł, podczas gdy w 2023 r. mediana dochodu rozporządzalnego wyniosła 2247,33 zł.

W latach 2023-2024 struktura dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych z poszczególnych źródeł nie uległa zasadniczej zmianie.

W 2024 r. dochód rozporządzalny w województwie świętokrzyskim w największym stopniu tworzyły:

- dochody z pracy najemnej – 51,6% dochodu rozporządzalnego (o 0,8 p.proc. mniej ni z w 2023 r.),
- dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych (łącznie z pozostałymi świadczeniami społecznymi) – 34,9% (o 0,7 p.proc. więcej niż w 2023 r.),
- dochody z pracy na własny rachunek – 6,8% (o 1,4 p.proc. mniej niż w 2023 r.).

Dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki (m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; niektóre podatki, składki na ubezpiecze-

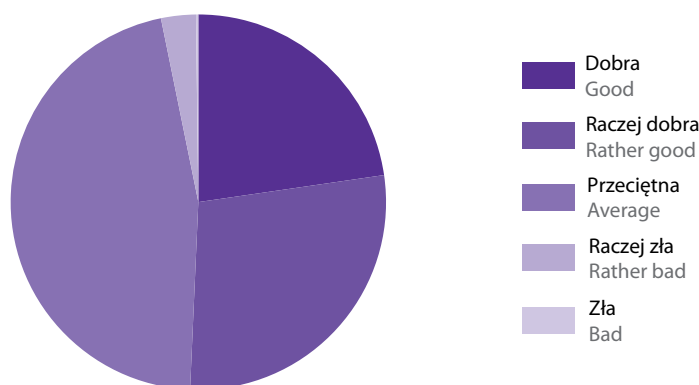
nia społeczne płacone samodzielnie przez podatnika, odszkodowania za wyrządzone szkody) jest dochodem do dyspozycji.

Dochód do dyspozycji na 1 mieszkańca województwa świętokrzyskiego wyniósł w 2024 r. średnio 2819,66 zł, co oznacza wzrost w stosunku do 2023 r. o 18,4% (o 438,94 zł). Dochód ten był niższy niż w kraju o 283,40 zł (o 9,1%). Niższe dochody niż w świętokrzyskim odnotowano jedynie w województwach opolskim i podkarpackim.

W 2024 r. poprawiły się subiektywne oceny sytuacji materialnej badanych gospodarstw domowych. Odsetek gospodarstw oceniających swoją sytuację materialną co najmniej jako raczej dobrą wzrósł z 49,5% w 2023 r. do 50,7% w 2024 r. Jednocześnie zmniejszył się odsetek gospodarstw domowych, które oceniły swoją sytuację materialną jako raczej złą albo złą do 3,2% w 2024 r. wobec 4,4% w 2023 r. W kraju odsetek zadowolonych ze swej sytuacji materialnej wyniósł 57,7% w 2024 r. wobec 54,0% w 2023 r., natomiast niezadowolonych odpowiednio 4,3% wobec 4,9%.

Wykres 29. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2024 r.

Chart 29. Subjective evaluation of material situation of household in 2024

Ubóstwo jest zjawiskiem złożonym, a oceny dotyczące jego rozmiarów zależą od przyjętych rozwiązań metodologicznych oraz źródeł danych. Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz wprowadzeniem w 2005 r. do programu badań statystyki publicznej realizowanego co roku Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC), GUS rozpoczął także pomiar i analizy ubóstwa dochodowego w Polsce według zharmonizowanej na poziomie Unii Europejskiej metodologii.

Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC):

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

Wyniki badania EU-SILC z 2024 r. wskazują, że – biorąc pod uwagę sytuację dochodową gospodarstw domowych z 2023 r. – wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów spo-

łącznych osiągnął w województwie świętokrzyskim 14,4% (w kraju 13,8%), co oznacza poprawę w porównaniu z wynikami badania przeprowadzonego w 2023 r. dla sytuacji dochodowej w 2022 r., kiedy to odsetek osób w gospodarstwach domowych dysponujących dochodem ekwiwalentnym poniżej progu zagrożenia ubóstwem wyniósł w województwie 19,9% (w kraju 14,0%).

W 2024 r. najwyższy wskaźnik zagrożenia ubóstwem w Polsce odnotowano w województwach: podlaskim (25,5%), warmińsko-mazurskim (21,8%) i kujawsko-pomorskim (18,3%). Województwo świętokrzyskie pod względem zagrożenia ubóstwem uplasowało się na 8. pozycji w kraju, podczas gdy w 2023 r. zajęło 4. lokatę. W 2024 r. najmniejszy odsetek osób żyjących w gospodarstwach zagrożonych ubóstwem odnotowano w województwach śląskim (7,6%) i mazowieckim (10,2%).

Do zbadania poziomu nierówności dochodowych najczęściej wykorzystywaną miarą jest współczynnik Giniego. Im niższa wartość wskaźnika, tym bardziej równomierny jest rozkład dochodów. Współczynnik Giniego dla przeciętnego ekwiwalentnego rocznego dochodu do dyspozycji w województwie świętokrzyskim wyniósł w badaniu z 2024 r. 24,1% (w 2023 r. współczynnik osiągnął 24,6%), co oznacza ograniczenie rozwarstwienia dochodowego. W kraju współczynnik Giniego dla przeciętnego ekwiwalentnego rocznego dochodu do dyspozycji ukształtował się w badaniu z 2024 r. na poziomie 26,0%, wobec 27,0% w badaniu z 2023 r.

5.2.2. Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

5.2.2. Social assistance and family support

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, z późniejszymi zmianami) pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej we współpracy z podmiotami niepublicznymi, w tym z organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi.

O ile w latach 2015-2022 odnotowano spadek rzeczywistej liczby osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej, o tyle 2024 r. był kolejnym, w którym liczba ta wzrosła. W 2024 r. odnotowano wyraźny wzrost wydatkowanych środków, przy czym zwiększone nakłady dotyczyły zarówno pomocy pieniężnej, jak i niepieniężnej.

W obszarze świadczeń na rzecz rodziny w 2024 r. zachowane zostały prawidłowości obserwowane w poprzednich latach, tj. przy wzroście świadczeń rodzinnych ogółem odnotowano spadek wypłaconych zasiłków rodzinnych.

W 2024 r. zasięg korzystania zarówno ze świadczeń środowiskowej pomocy, jak i świadczeń rodzinnych, pozostał na jednym z wyższych poziomów w kraju.

Pomimo znaczącej poprawy dostępności placówek świadczących opiekę nad dziećmi do 3 roku życia, w 2024 r. pozostała ona na jednym z najniższych poziomów w kraju.

W 2024 r. świadczenia społeczne w ramach zadań własnych i zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego przyznano na podstawie decyzji 36,2 tys. osób bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania (36,1 tys. osób w 2023 r. i 76,2 tys. osób w 2015 r.). O ile w latach 2015-2022 odnotowano spadek rzeczywistej liczby osób, którym przyznano świadczenia, o tyle 2024 r. był kolejnym, w którym liczba ta wzrosła. W 2024 r. osoby z województwa świętokrzyskiego stanowiły 4,3% krajowej populacji, której wydano decyzje, co oznacza niewielki wzrost względem 2023 r. (4,1%) i powrót do poziomu z 2015 r. (4,3%). W 2024 r. liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 311 osób w województwie, wobec 221 osób w kraju (w 2023 r. 307 wobec 236, a w 2015 r. 605 wobec 460).

Tablica 16. Świadczenia pomocy społecznej
Table 16. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of person)	76228	46030	36060	36174
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	150545	152534	164312	196774
pomoc pieniężna financial assistance	94078	87795	85816	105173
pomoc niepieniężna non-financial assistance	56467	64740	78496	91602
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	605	382	307	311

Ogólna liczba osób korzystających ze świadczeń to suma beneficjentów, którym przyznano decyzją poszczególne rodzaje świadczeń. W podziale na formy pomocy występuje zjawisko wielokrotnego liczenia tych samych osób, ponieważ mogły one otrzymywać pomoc zarówno pieniężną, jak i niepieniężną. W efekcie liczba osób objętych świadczeniami wyniosła w 2024 r. 48,7 tys., wobec 48,5 tys. osób w 2023 r. i 101,2 tys. osób w 2015 r. W 2024 r. świadczenia w formie pieniężnej otrzymało na podstawie decyzji 30,6 tys. osób, wobec 30,2 tys. osób przed rokiem i 58,6 tys. osób w 2015 r. Większość przyznanych świadczeń pieniężnych stanowiły zasiłki celowe. W 2024 r. otrzymało je 17,4 tys. osób, wobec 15,9 tys. osób w 2023 r. i 34,0 tys. osób w 2015 r. Świadczenia w formie niepieniężnej przyznano na podstawie decyzji 18,1 tys. osobom, podczas gdy w 2023 r. 18,3 tys. osobom, a w 2015 r. 42,6 tys. osobom. Było to przede wszystkim świadczenie w postaci codziennego gorącego posiłku – w 2024 r. skorzystało z tej formy 10,4 tys. osób, podczas gdy w 2023 r. 11,2 tys. osób, a w 2015 r. 36,8 tys. osób.

W ramach pomocy społecznej organizowanej i świadczonej przez jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zlecone), a także realizowanej przez powiatowe centra pomocy rodzinie (zadania własne oraz z zakresu administracji rządowej), w 2024 r. wydatkowano łącznie 196,8 mln zł. Kwota ta była większa o 19,8% niż przed rokiem i o 30,7% niż w 2015 r. Świadczenia udzielone w województwie stanowiły, podobnie jak w 2015 r., 4,2% kwoty wypłaconej w kraju (przed rokiem – 4,4%). W 2024 r. na pomoc pieniężną przeznaczono 105,2 mln zł (więcej o 22,6% niż w 2023 r. i o 11,8% niż w 2015 r.), co stanowiło 53,4% wydatkowanej kwoty ogółem, wobec 52,2% w 2023 r. i 62,5% w 2015 r. Z tego na zasiłki stałe przeznaczono 65,5 mln zł, na zasiłki celowe – 26,3 mln zł, a na zasiłki okresowe – 11,8 mln zł. W ramach pomocy niepieniężnej w 2024 r. na świadczenia wydano 91,6 mln zł (więcej o 16,7% niż w 2023 r. i o 62,2% niż w 2015 r.), co stanowiło 46,6% sumy wydatkowanych środków, wobec 47,8% w 2023 r. i 37,5% w 2015 r. Na usługi opiekuńcze wydano 49,2 mln zł, na posiłek – 16,4 mln zł, a na schronienie – 5,5 mln zł.

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informacje o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz 2268).

Środowiskowa pomoc społeczna jest kierowana zarówno do beneficjentów w wieloosobowych gospodarstwach domowych (z dużym udziałem gospodarstw z dziećmi), jak i osób samotnie gospodarujących oraz do osób bezdomnych.

Tablica 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Table 17. Beneficiaries of social assistance at domicile

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	47069	33386	27750	27094
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	119247	69026	52897	50034
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	946	573	451	430

Środowiskowa pomoc społeczna zrealizowana w województwie świętokrzyskim w 2024 r. na podstawie ustawy o pomocy społecznej została skierowana do 27,1 tys. gospodarstw domowych, wobec 27,8 tys. w 2023 r. i 47,1 tys. w 2015 r.

W 2024 r. ogólna liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w województwie świętokrzyskim wyniosła 50,0 tys. osób i była mniejsza o 5,4% niż przed rokiem i o 58,0% niż w 2015 r. Podobną tendencję spadkową odnotowano w kraju, gdzie liczebność beneficjentów zmniejszyła się z 2729,8 tys. osób w 2015 r. do 1175,3 tys. osób w 2024 r., tj. o 56,9%. Osoby z województwa świętokrzyskiego stanowiły od 4,4% w 2015 r. do 4,3% w 2024 r. krajowej populacji beneficjentów. W 2024 r. liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności wyniosła 430 osób w województwie, wobec 313 osób w kraju (w 2023 r. 451 wobec 338, podczas gdy w 2015 r. 946 wobec 710).

W 2023 r. zahamowana została tendencja wzrostowa udziału ubogich beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, tj. beneficjentów w gospodarstwach domowych oraz osób bezdomnych o dochodach na osobę poniżej progu dochodowego¹, która utrzymywała się w latach 2020-2022.

Odsetek ubogich beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej zmniejszył się w latach 2015-2019 z 68,9% do 55,0%, a następnie w latach 2020-2022 wzrósł z 55,8% do 63,5%. W 2023 r. ubodzy beneficjenci stanowili 59,0%, a w 2024 r. 53,6%.

W 2024 r. ubodzy beneficjenci z województwa świętokrzyskiego stanowili, podobnie jak w 2015 r., 4,3% w zbiorowości ubogich beneficjentów w kraju.

W okresie 2015-2024 wyraźnie zmniejszył się odsetek beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej wśród ludności ogółem województwa, czyli zasięg korzystania z pomocy społecznej – z 9,5% do 4,3% (w kraju z 7,1% do 3,1%). Pomimo tego w 2024 r. województwo świętokrzyskie obok podlaskiego (4,3%), kujawsko-pomorskiego (4,6%) i warmińsko-mazurskiego (5,2%), nadal plasowało się w grupie województw o największym zasięgu wsparcia z pomocy społecznej.

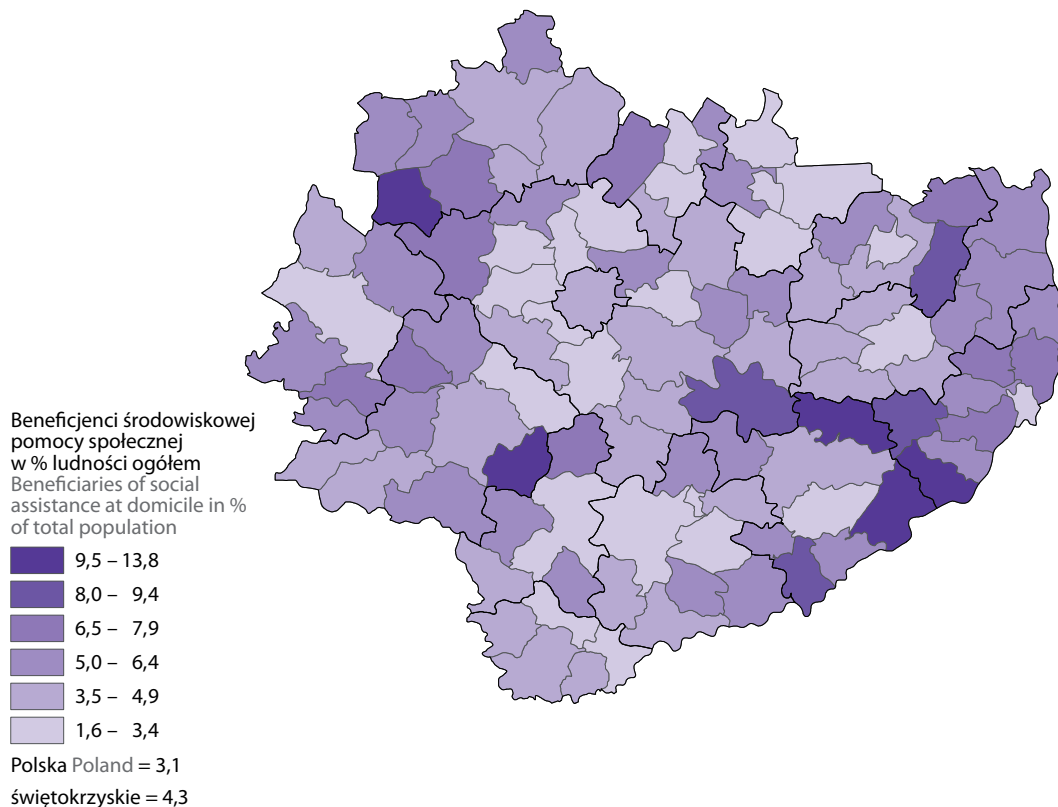
Biorąc pod uwagę podział terytorialny województwa, zasięg korzystania ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej był zróżnicowany. W 2024 r. w dziewięciu powiatach zasięg nie przekroczył średniej w województwie, przy czym najniższy odnotowano w powiatach: buskim, ostrowieckim i starachowickim (po 2,2%). Z kolei najwięcej osób korzystało z pomocy społecznej w powiatach sandomierskim (6,2%) i staszowskim (5,8%).

¹ W latach 2022-2024 kwota tego kryterium dla osoby w rodzinie wynosiła 600 zł, a dla osoby samotnie gospodarującej 776 zł (w latach 2018-2021 odpowiednio 527 zł i 701 zł).

Na poziomie gmin w 2024 r. w 38 gminach spośród 102 zasięg nie przekroczył wartości średniej – najniższy był w: Busku-Zdroju (1,6%), Ostrowcu Świętokrzyskim (1,8%) oraz Morawicy, Opatowcu i Włoszczowie (po 2,2%). Szczególnie wysokie odsetki odnotowano natomiast w gminach: Słupia Konecka (13,8%), Bogoria (11,4%), Łoniów (10,9%), Imielno (10,7%).

Mapa 28. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2024 r.

Map 28. Scope of use of social assistance at domicile in 2024

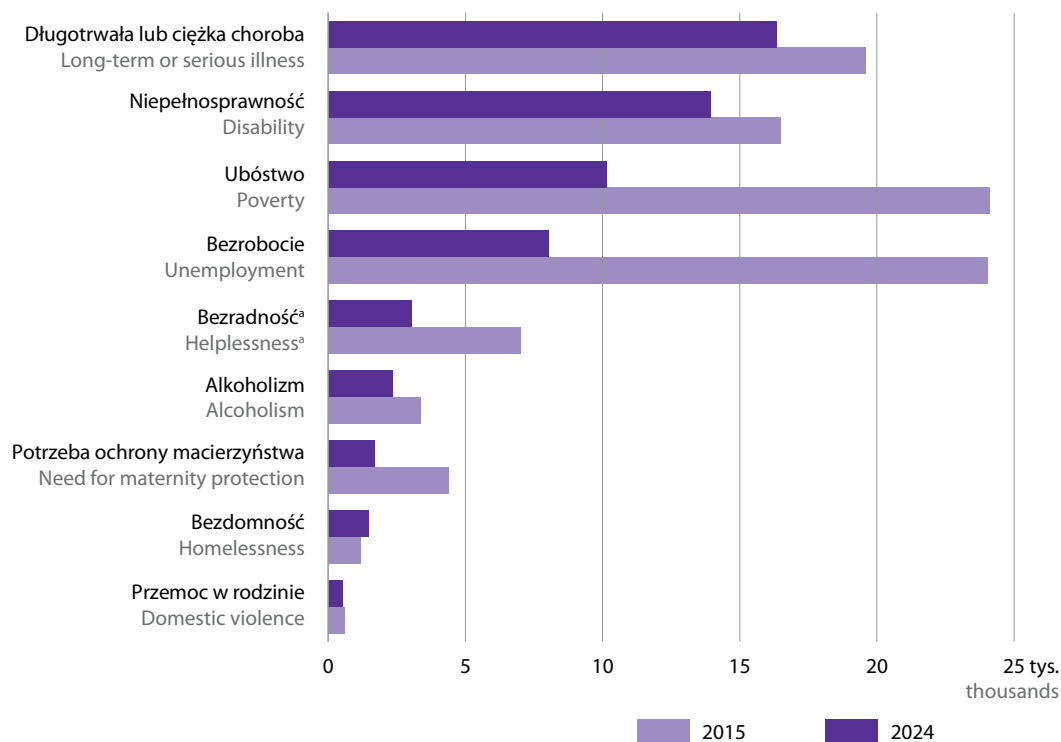

W 2024 r. w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej wyniósł 5,8% (o 0,2 p.proc. mniej niż w 2023 r.). W relacji do stanu z 2023 r. w 26 gminach wskaźnik ten zmniejszył się, w 11 – wzrósł, a w 3 – nie uległ zmianie. Najwyższy odsetek beneficjentów odnotowano w gminach: Imielno (10,7%), Klimontów (9,4%), Raków (9,2%) i Łubnice (po 9,1%).

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielenia pomocy środowiskowej, dlatego dana rodzina może być wykazana w raportach wielokrotnie. W 2024 r., tak jak w latach poprzednich, najczęściej pomocy udzielano z powodu:

- długotrwałej lub ciężkiej choroby – 16,3 tys. rodzin wobec 16,6 tys. w 2023 r. i 19,6 tys. w 2015 r.,
- niepełnosprawności – 13,9 tys. rodzin wobec 14,1 tys. i 16,5 tys.,
- ubóstwa – 10,2 tys. rodzin wobec 11,0 tys. i 24,1 tys.,
- bezrobocia – 8,0 tys. rodzin wobec 8,8 tys. i 24,0 tys.,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 3,1 tys. rodzin wobec 3,3 tys. i 7,0 tys.,
- alkoholizmu – 2,4 tys. rodzin wobec 2,5 tys. i 3,4 tys.

Wykres 30. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn^a
 Chart 30. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons^a

a Na podstawie decyzji. b W sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
 a Based on the decisions. b Care and education as well as household management problems.

Omawiając temat wsparcia należy wspomnieć o pomocy finansowej, na jaką mogą liczyć rodziny.

W 2024 r. kontynuowano realizowanie zapoczątkowanego w kwietniu 2016 r. rządowego programu „Rodzina 500 plus”, będącego długofalowym wsparciem kierowanym przede wszystkim do rodzin naturalnych, ale również do rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Od 1 stycznia 2024 r. wysokość świadczenia wychowawczego wzrosła do 800 zł miesięcznie na dziecko.

W 2024 r. wartość wypłaconych świadczeń wychowawczych (łącznie ze świadczeniami wypłaconymi dla dzieci w pieczy zastępczej i dzieci przybyłych z Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym) wyniosła 1804,0 mln zł wobec 1147,0 mln przed rokiem. Środki te w 2024 r. stanowiły 2,7% wydatkowanych w skali kraju wobec 2,8% przed rokiem. Miesięcznie świadczenie wypłacano średnio na 186,4 tys. dzieci, podczas gdy przed rokiem – na 189,3 tys.

Tablica 18. Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+”
Table 18. „FAMILY 500+” child-support benefit

Wyszczególnienie Specification	2016	2020	2023	2024
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	572239	1149102	1147040	1803969
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze w tys. Monthly average number of children for whom families received a child-raising benefit in thousands	127,6	182,0	189,3	186,4

Uwaga: Od 1 kwietnia 2016 do 30 czerwca 2019 r. przysługiwało rodzicom lub opiekunom dzieci do 18 roku życia, niezależnie od dochodu na drugie i kolejne dziecko, a w przypadku dochodu w wysokości nie przekraczającej 800 zł na osobę, także na pierwsze lub jedyne dziecko. Od 1 lipca 2019 roku przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę.
Note: From 1 April 2016 to 30 June 2019, it was available to parents or guardians for each child up to the age of 18, regardless of the income for the second and next child, and in the case of income not exceeding 800 PLN per person, also for the first or only child. Since 1 July 2019, child-raising benefit has been granted to every child until 18 years old, regardless of family income.

W 2024 r. kontynuowano program Karta Dużej Rodziny (KDR) oferujący rodzinom wielodzietnym (mającym obecnie lub w przeszłości na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci) system zniżek oraz dodatkowych uprawnień przy korzystaniu z oferty kulturalnej, rekreacyjnej, transportowej na terenie całego kraju. Prawo do KDR przysługuje także dzieciom: do 18. roku życia, w wieku do 25. roku życia – w przypadku uczących się w szkole lub szkole wyższej, bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. W 2024 r. Kartę Dużej Rodziny w województwie świętokrzyskim posiadało 57,4 tys. rodzin, wobec 54,4 tys. przed rokiem. Regionalny rozkład nie zmienił się - najwięcej rodzin posiadających kartę grupowały powiaty kielecki (22,7%) oraz m. Kielce (11,2%), a najmniej – kazimierski (1,9%).

Z dniem 1 czerwca 2018 r. wszedł w życie rządowy program „Dobry start” będący elementem długofalowej polityki rodzinnej. Program ma na celu wyrównywanie szans wśród uczniów i oferuje wsparcie dla rodzin z dziećmi w wieku szkolnym na utrzymaniu, bez względu na dochód. Pomoc realizowana jest w formie jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na uczące się dziecko i ma wspomóc rodziny w ponoszeniu wydatków związanych z rozpoczęciem roku szkolnego. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez dziecko 20. roku życia, a na dziecko z niepełnosprawnością do ukończenia przez nie 24. roku życia. W 2024 r. w województwie świętokrzyskim przekazano na ten cel 39,9 mln zł wobec 40,0 mln zł w 2023 r., co stanowiło 2,8% środków wydatkowanych w skali kraju, podczas gdy przed rokiem 2,9%.

Tablica 19. Świadczenia na rzecz rodziny
Table 19. Benefits to the family

Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2023	2024
Dobry Start^a Good Start ^a				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	.	39859	39965	39856
liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenie (w ciągu roku) number of children (and learners) for whom benefits have been paid (during a year)	.	132923	133304	132852
Zasiłek rodzinny Family allowance				
kwota świadczeń ^b wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of family allowances ^b (during a year) in thousand PLN	169653	132033	78536	59585
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny children, for which the parents shall receive family allowances	85109	64924	37589	28272
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku Share of children aged under 17 years, for which the parents shall receive family allowances in the total number of children in this age	37,7	29,1	17,8	13,7
Fundusz alimentacyjny Alimony fund				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	39761	33740	27288	26057
liczba wypłaconych świadczeń number of paid benefits	96192	78453	61476	55857
Ulga prorodzinna w zeznaniach podatkowych PIT Family tax relief in PIT tax returns				
kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej w tys. zł amount of tax deductions for family tax relief in thousand PLN	157453	153947	113948	.
liczba dzieci ^c number of children ^c	196276	191236	202003	.

a W ramach programu „Dobry Start” dla każdego uczącego się dziecka, rozpoczynającego rok szkolny, wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. b Wraz z dodatkami. c Liczba dzieci podana została łącznie, tj. dzieci, na które dokonano odliczenia od podatku, jak również dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi na dzieci.

a As part of the „Good Start” program, for each learning child, at the beginning of the school year, a benefit for a school layette is paid once a year. b Including appendices. c The number of children was given in total, i.e. children for whom the child relief was deducted from tax as well as children who were entitled to the reimbursement of not deducted child relief.

Świadczenia rodzinne mają na celu finansowe wsparcie rodziny, jeśli na jej utrzymaniu pozostaje dziecko (dzieci) lub osoba z niepełnosprawnością wymagająca opieki i pomocy. System świadczeń rodzinnych oparty jest o zasadę pomocniczości. W 2024 r. zachowane zostały prawidłowości obserwowane w poprzednich latach, tj. przy wzroście świadczeń rodzinnych ogółem odnotowano spadek wypłaconych zasiłków rodzinnych.

Kwota świadczeń rodzinnych ogółem wypłaconych w województwie świętokrzyskim w 2024 r. wyniosła 667,5 mln zł, co oznacza wzrost o 20,9% w relacji do stanu odnotowanego przed rokiem. Wypłacone środki stanowiły podobnie jak przed rokiem 4,5% wydatkowanych w skali kraju.

Wśród wydatków na świadczenia rodzinne podstawowe znaczenie miały wydatki na pomoc skierowaną do rodzin z dziećmi, czyli zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, tj. środki na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. W 2024 r. kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami wypłacona w województwie świętokrzyskim osiągnęła 59,6 mln zł, tj. o 24,1% mniej niż przed rokiem. Środki te stanowiły 3,5% wydatkowanych na ten cel w kraju (w 2023 r. 3,6%). Udział zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w świadczeniach rodzinnych w województwie zmniejszył się z 14,2% w 2023 r. do 8,9% w 2024 r. (w kraju – z 17,6% do 11,4%).

W latach 2023-2024 odnotowano spadek liczby rodzin pobierających to świadczenie w województwie świętokrzyskim – z 18,1 tys. do 13,4 tys., mniej było również dzieci, na które rodzice otrzymali zasiłek (z 37,6 tys. osób do 28,3 tys.). Zauważalnie zmniejszył się także udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymali zasiłek rodzinny w ogólnej populacji dzieci w tej grupie wieku z 17,8% do 13,7% (w kraju – z 13,9% do 10,9%).

W ramach świadczeń rodzinnych, obok zasiłków rodzinnych, znaczące środki uruchomione zostały na świadczenia pielęgnacyjne, czyli przyznane w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Kwota wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych w województwie świętokrzyskim wyniosła w 2024 r. 115,2 mln zł, tj. o 1,7% więcej niż przed rokiem. Środki te, podobnie jak rok wcześniej, stanowiły 4,6% wydatków na ten cel w kraju. Udział zasiłków pielęgnacyjnych w świadczeniach rodzinnych ogółem zmniejszył się z 20,5% w 2023 r. do 17,3% w 2024 r. (w kraju – z 19,9% do 17,0%).

W 2024 r. wypłacono w województwie świętokrzyskim 55,9 tys. świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wobec 61,5 tys. w 2023 r. Świadczenia te wypłacono na łączną kwotę 26,1 mln zł, tj. o 4,5% mniejszą niż w roku poprzednim. Kwota wydatkowana w województwie świętokrzyskim stanowiła, podobnie jak przed rokiem, 3,1% środków wypłaconych w kraju. W 2024 r. w województwie świętokrzyskim średnio miesięcznie wypłacono 4,7 tys. świadczeń, wobec 5,1 tys. przed rokiem. Kwota przeciętnego świadczenia wyniosła 466 zł wobec 444 zł w 2023 r. Tendencje w województwie świętokrzyskim nie odbiegały od obserwowanych w kraju.

Podatnicy wychowujący dzieci, po spełnieniu określonych wymogów, mogli skorzystać z ulgi prorodzinnej, pomniejszając należny podatek. Kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej w 2023 r. wyniosła 113,9 mln zł (w 2022 r. 96,2 mln zł), co stanowiło 2,6% odliczeń w skali kraju (w 2022 r. 2,5%).

Wprowadzony od 1 stycznia 2022 r. rodzinny kapitał opiekuńczy przysługuje na każde drugie i kolejne dziecko w rodzinie w wieku od 12 do 35 miesiąca życia. Świadczenie to nie zależy od dochodu rodziny i wynosi w sumie do 12 tys. zł na drugie i każde kolejne dziecko. Świadczenie dostępne jest w dwóch wariantach, tj.: pierwszy – 1000 zł miesięcznie wypłacane przez 12 miesięcy, albo drugi – 500 zł miesięcznie wypłacane przez 24 miesiące, a decyzja o wyborze wariantu należy do rodzica. W 2024 r. wypłacono mniej rodzinnych kapitałów opiekuńczych niż w 2023 r. (54,4 tys. na kwotę 50,0 mln zł wobec 62,9 tys. na kwotę 57,8 mln zł). W 2024 r. według pierwszego wariantu wypłacono 81,2% kapitałów (przed rokiem 80,0%), a wypłacone według tego wariantu środki stanowiły 89,7% (przed rokiem 89,0%).

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2022 r. poz 1324, z późn. zm.). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu to jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych. Od 2022 r. dane o oddziałach żłobkowych nie są dostępne, ponieważ podstawą kartoteki do badania był Rejestr Żłobków, który nie zawiera kategorii „oddziały żłobkowe”.

Dane o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 za 2023 r. zostały przygotowane na podstawie administracyjnych źródeł danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, tj. sprawozdania RKZ-4G z działalności żłobków, klubów dziecięcych i dziennych opiekunów.

Na przestrzeni lat 2015-2024 odnotowano korzystne zmiany w zakresie opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3, tj. wzrosła zarówno liczba oferowanych miejsc, jak i przebywających w placówkach dzieci.

W końcu 2024 r. działalność prowadziło 99 żłobków oraz 19 klubów dziecięcych, podczas gdy przed rokiem – 85 żłobków i 17 klubów, a w 2015 r. – 31 żłobków i 8 klubów. Liczba miejsc, jakimi dysponowały wymienione placówki wzrosła z 1,4 tys. w 2015 r. do 4,1 tys. w 2023 r. i 4,7 tys. w 2024 r. Według stanu na 31 grudnia, liczba dzieci przebywających we wskazanych placówkach wzrosła z 1,3 tys. w 2015 r. do 3,7 tys. w 2023 r. i 4,1 tys. w 2024 r.

Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
Table 20. Nurseries and children's clubs
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Żłobki Nurseries	31	68	85	99
w tym publiczne of which public	13	31	43	48
Oddziały żłobkowe Nursery sections	2	1	.	.
Kluby dziecięce Children's clubs	8	14	17	19
w tym publiczne of which public	4	5	10	12
Miejsca: Places:				
w żłobkach in nurseries	1221	2824	3802	4354
w oddziałach żłobkowych in nursery sections	42	17	.	.
w klubach dziecięcych in children's clubs	144	256	330	354
Dzieci przebywające: Children staying:				
w żłobkach in nurseries	1217	2471	3392	3831
w oddziałach żłobkowych in nursery sections	40	17	.	.
w klubach dziecięcych in children's clubs	95	215	262	291

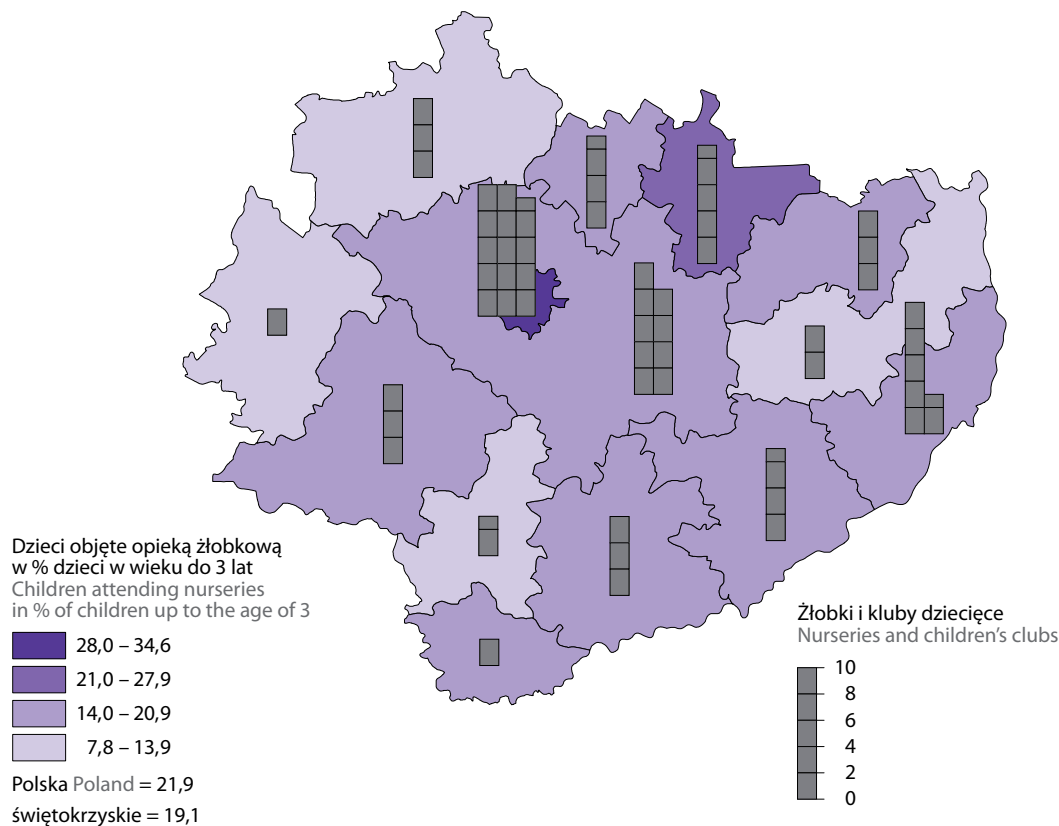
Według stanu na koniec 2024 r. w województwie świętokrzyskim odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych w liczbie ogółem dzieci w wieku do 3 lat wyniósł 19,1%, wobec w 2023 r. 15,3%, a w 2015 r. 4,1%. W kraju tego typu opieką zostało objętych w 2024 r. 21,9%, podczas gdy w 2023 r. 19,5%, a w 2015 r. 6,6%.

Na tle kraju, pomimo znaczącego wzrostu w ostatnich latach, dostępność w województwie świętokrzyskim do tego typu opieki pozostała niska. W 2024 r. niższy odsetek odnotowano jedynie w województwach warmińsko-mazurskim (16,9%) oraz lubelskim (18,0%). Z kolei najwyższe wskaźniki odnotowano w województwach: dolnośląskim (29,6%), opolskim (28,1%), lubuskim (27,9%) i zachodniopomorskim (25,8%).

Na niższym poziomie podziału terytorialnego, dostępność do opieki nad dziećmi do 3 roku życia była zróżnicowana. Według stanu na koniec 2024 r. najwięcej żłobków i klubów dziecięcych w województwie świętokrzyskim działało na terenie miasta Kielce (25 placówek) oraz powiatów: kieleckiego (18), sando-

mierskiego (13) i starachowickiego (9). Najmniej placówek, bo po 2, działało w powiatach kazimierskim i włoszczowskim. Największy odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych odnotowano w mieście Kielce (34,6%) oraz w powiatach: starachowickim (22,3%), oraz jędrzejowskim i sandomierskim (po 18,7%), najmniejszy w powiatach: włoszczowskim (7,8%), opatowskim (10,6%) i koneckim (10,7%).

Mapa 29. Żłobki i kluby dziecięce w 2024 r.
 Stan w dniu 31 grudnia
 Nurseries and children clubs in 2024
 As of 31 December

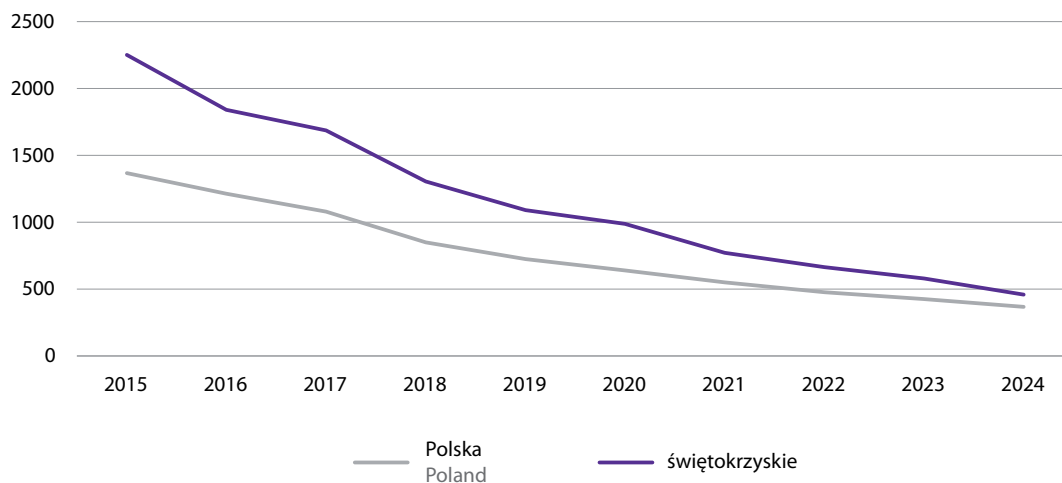

Według stanu na koniec 2024 r. w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych wyniósł 6,0% (o 2,1 p.proc. więcej niż w 2023 r.). Spośród 40 gmin zagrożonych trwałą marginalizacją opiekę tego typu zapewniono w 14 gminach, przy czym najwyższy odsetek dzieci odnotowano w gminach: Baćkowice (30,9%), Działoszyce (26,0%) i Łopuszno (21,3%).

O poprawie dostępności do placówek świadczących opiekę nad dziećmi poniżej 3. roku życia świadczy również malejąca liczba dzieci w wieku do 3 lat przypadająca na 100 miejsc w placówkach świadczących opiekę żłobkową. W województwie wskaźnik ten na przestrzeni lat 2015- 2024, przy włączeniu dostępnych danych dotyczących oddziałów żłobkowych, zmniejszył się z 2251 do 458, podczas gdy w kraju obniżył się z 1367 do 368. Pomimo znaczącego spadku, wskaźnik odnotowany w województwie świętokrzyskim był 2. co do wielkości w kraju, po warmińsko-mazurskim (480). Z kolei najniższe wskaźniki odnotowano w województwach dolnośląskim (268) oraz opolskim (289).

Wykres 31. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 31. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs As of 31 December

a Do 2021 r. łącznie z oddziałami żłobkowymi.

a Until 2021 including nursery wards.

5.2.3. Warunki mieszkaniowe

5.2.3. Housing conditions

Warunki mieszkaniowe charakteryzuje system wskaźników odnoszących się m.in. do średniej powierzchni mieszkań, przeciętnej liczby izb w mieszkaniu, zaludnienia mieszkań, czy ich wyposażenia w instalacje techniczne. Z analizy tych wskaźników wynika, że warunki mieszkaniowe w województwie systematycznie poprawiają się – zwiększa się przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (z 74,1 m² w 2015 r. do 77,9 m² w 2024 r.) i zmniejsza liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie (z 2,86 do 2,48). Więcej nowych mieszkań powstaje w miastach niż na obszarach wiejskich.

W latach 2015–2024 znacząco rozwinęła się infrastruktura komunalna. Długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 7,0%, przy jednoczesnym wzroście udziału ludności korzystającej z tej sieci o 0,9 p.proc. Sieć kanalizacyjna została wydłużona o 25,6% (wzrost udziału korzystających o 4,0 p.proc.), a gazowa – o 23,3% (wzrost o 6,8 p.proc.).

Według stanu na koniec 2024 r. zasoby mieszkaniowe województwa świętokrzyskiego liczyły 466,8 tys. mieszkań i stanowiły 2,9% zasobów mieszkaniowych kraju. Ponad połowa (53,1%) zasobów mieszkaniowych województwa znajdowała się w miastach (w kraju 67,9%). W porównaniu z 2023 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań o 0,9% (o 1,4% w miastach oraz o 0,4% na obszarach wiejskich), natomiast w porównaniu z 2015 r. nastąpił wzrost o 6,3% (w miastach o 11,3%, na wsi o 1,2%).

Wśród powiatów województwa świętokrzyskiego najwięcej mieszkań zlokalizowanych było w mieście Kielce (20,0%) oraz w powiecie kieleckim (14,2%), a najmniej w powiatach: kazimierskim (2,4%), pińczowskim (3,2%) oraz włoszczowskim (3,7%). W porównaniu z 2015 r. największy wzrost liczby zasobów mieszkaniowych odnotowano w mieście Kielce (o 12,8%) oraz w powiecie kieleckim (o 11,9%), a najmniejszy w powiecie opatowskim (o 0,5%).

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe^a
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 21. Dwelling stocks^a
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Mieszkania Dwellings	439069	452290	462588	466832
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	349,2	377,0	395,9	403,1
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,77	3,90	3,92	3,92
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	74,1	77,1	77,8	77,9
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,86	2,65	2,53	2,48

a Na podstawie bilansów.
 a Based on balances.

Badanie z zakresu gospodarki mieszkaniowej w części dotyczącej stanu zasobów mieszkaniowych, jak i wybranych informacji charakteryzujących warunki mieszkaniowe, zostało przygotowane na podstawie opracowania statystycznego **Bilans Zasobów Mieszkaniowych** za dany rok (według stanu na 31 grudnia).

Zasoby mieszkaniowe – ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej), z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań, pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

Warunki mieszkaniowe w województwie świętokrzyskim systematycznie się poprawiają. Według stanu na koniec 2024 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 77,9 m² i wzrosła o 3,8 m² w stosunku do 2015 r. (w kraju przeciętna powierzchnia użytkowa wynosiła 75,6 m² przy wzroście o 2,0 m² do 2015 r.). Przeciętna liczba izb przypadająca na 1 mieszkanie wyniosła 3,92 wobec 3,77 w 2015 r. (w kraju 3,83 wobec 3,82 w 2015 r.). Warunki mieszkaniowe na obszarach wiejskich były korzystniejsze (przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania 92,0 m², a liczba izb w mieszkaniu 4,31) niż w miastach (odpowiednio 65,3 m² oraz 3,57).

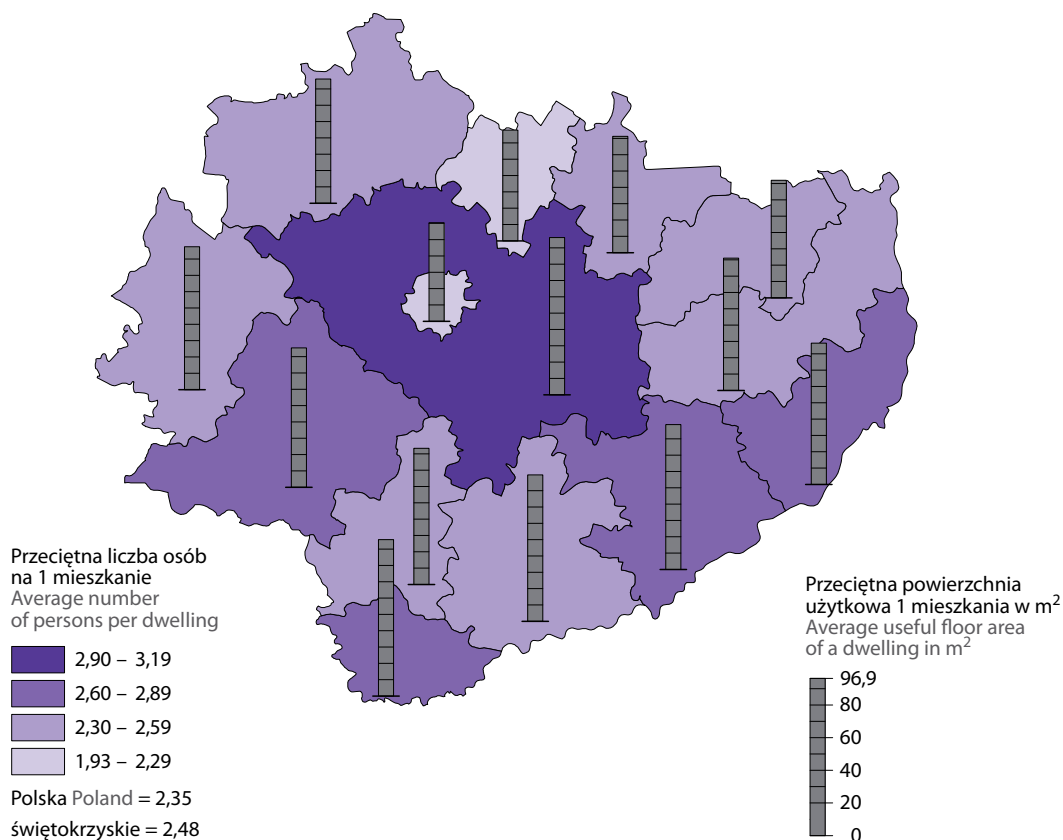
Warunki mieszkaniowe określone są także przez średnią liczbę osób przypadających na 1 mieszkanie oraz przez powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na 1 osobę. Od 2015 r. obserwujemy systematyczną poprawę tych wskaźników – zarówno w województwie świętokrzyskim, jak i w kraju. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie zmniejszyła się z 2,86 w 2015 r. do 2,48 w 2024 r. (w kraju odpowiednio z 2,72 do 2,35), jednocześnie wzrosła powierzchnia do dyspozycji jednej osoby z 25,9 m² do 31,4 m² (w kraju odpowiednio z 27,0 m² do 32,2 m²). W 2024 r. na obszarach miejskich w województwie na 1 mieszkanie przypadało mniej osób (2,11), lecz każda z nich dysponowała mniejszą powierzchnią użytkową (31,0 m²) niż na obszarach wiejskich (odpowiednio 2,90 oraz 31,7 m²).

Mapa 30. Warunki mieszkaniowe ludności w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 30. Housing conditions of population in 2024

As of 31 December

Wodociągi to kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

Dane o **korzystających z wodociągu** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych i budynkach zbiorowego zamieszkania podłączonych do sieci wodociągowej.

Na koniec 2024 r. długość sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w województwie świętokrzyskim osiągnęła 14,8 tys. km, a liczba przyłączy do budynków mieszkalnych – 271,3 tys. sztuk (w kraju odpowiednio 343,9 tys. km i 6387,9 tys. sztuk). W porównaniu z 2023 r. długość wybudowanej lub przebudowanej sieci wodociągowej w województwie zwiększyła się o 83,9 km, przy jednoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków o 2,7 tys. sztuk. W porównaniu z 2015 r. wzrost wyniósł odpowiednio 963,9 km sieci i 27,8 tys. przyłączy. W 2024 r. 17,0% długości sieci oraz 27,4% przyłączy do budynków mieszkalnych znajdowało się na obszarach miejskich województwa. W Polsce było to odpowiednio 24,5% i 38,0%.

Tablica 22. Wodociągi
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 22. Water supply system
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Sieć wodociągowa (rozdzielcza i przesyłowa) w km Water supply network (distribution and transmission) in km	13844,7	14496,7	14724,7	14808,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	243420	257187	268562	271267
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	34,8	35,0	33,5	35,7

W województwie świętokrzyskim wskaźnik gęstości sieci wodociągowej w 2024 r. wyniósł 126,5 km na 100 km² (w 2015 r. 114,7 km na 100 km²). W skali kraju wskaźnik ten był niższy i osiągnął wartość 109,5 km na 100 km² (w 2015 r. 95,3 km na 100 km²). W 2024 r. na obszarach miejskich zagęszczenie sieci wodociągowej było wyższe niż na obszarach wiejskich województwa (305,2 km na 100 km² wobec 112,9 km na 100 km²).

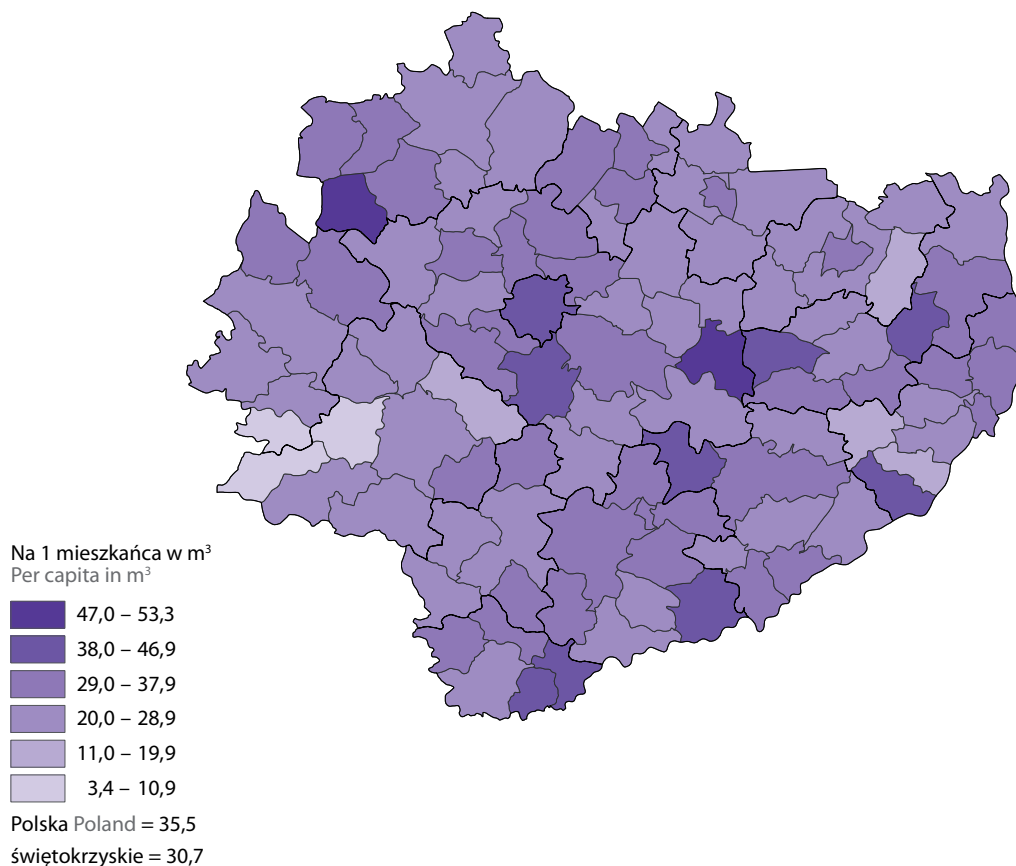
W 2024 r. z sieci wodociągowej korzystało 1,1 mln osób, co stanowiło 92,0% liczby ludności całego województwa (w kraju 92,7%). Więcej korzystających mieszkało w mieście (96,2%) niż na wsi (88,6%). W kraju było to odpowiednio (96,8% i 86,6%).

W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją wskaźnik gęstości sieci wodociągowej w 2024 r. wyniósł 121,8 km na 100 km², a z sieci wodociągowej korzystało 86,1% mieszkańców.

W miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze z sieci wodociągowej korzystało 96,9% mieszkańców.

Rozwój infrastruktury wodociągowej oraz wzrost liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej w województwie przyczyniły się do wzrostu zużycia wody na 1 mieszkańca z 27,6 m³ w 2015 r. do 30,7 m³ w 2024 r. Mimo tego gospodarstwa domowe w województwie zużywały o 4,8 m³ mniej wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca niż w kraju. Przeciętne zużycie wody na 1 mieszkańca w 2024 r. było wyższe w miastach (34,5 m³ wobec 36,9 m³ w kraju) niż na obszarach wiejskich (27,5 m³ wobec 33,5 m³).

Mapa 31. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2024 r.
Map 31. Consumption of water from water supply systems in households in 2024

Kanalizacja to kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

Dane o **korzystających z kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych i budynkach zbiorowego zamieszkania podłączonych do sieci kanalizacyjnej.

Długość sieci kanalizacyjnej w województwie świętokrzyskim w 2024 r. wynosiła 7,6 tys. km i wzrosła o 231,2 km w porównaniu z 2023 r., a wobec 2015 r. – o 1559,8 km. Sieć kanalizacyjna w województwie stanowiła 4,1% długości sieci krajowej. W 2024 r. w województwie było 149,4 tys. przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych, co stanowiło 3,7% przyłączy w kraju. Od 2017 r. liczba przyłączy stale wzrasta. W ciągu roku przybyło 5,4 tys., a od 2015 r. – 34,8 tys. sztuk. Na obszarach wiejskich znajdowało się 72,1% sieci kanalizacyjnej oraz 57,8% przyłączy. Siecią kanalizacyjną w województwie odprowadzono 26,9 hm³ ścieków.

Wskaźnik gęstości sieci kanalizacyjnej w 2024 r. wyniósł 65,3 (km na 100 km²) przy średniej dla kraju na poziomie 59,2. Od 2015 r. wzrósł o 13,4, a w ciągu roku o 2,0. Wskaźnik gęstości sieci był pięciokrotnie wyższy na obszarach miejskich (257,4) niż na obszarach wiejskich (50,7). W porównaniu z 2015 r. gęstość sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich wzrosła (o 11,8), a w miastach spadła (o 8,5).

Tablica 23. Kanalizacja
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 23. Sewage system
 As of 31 December

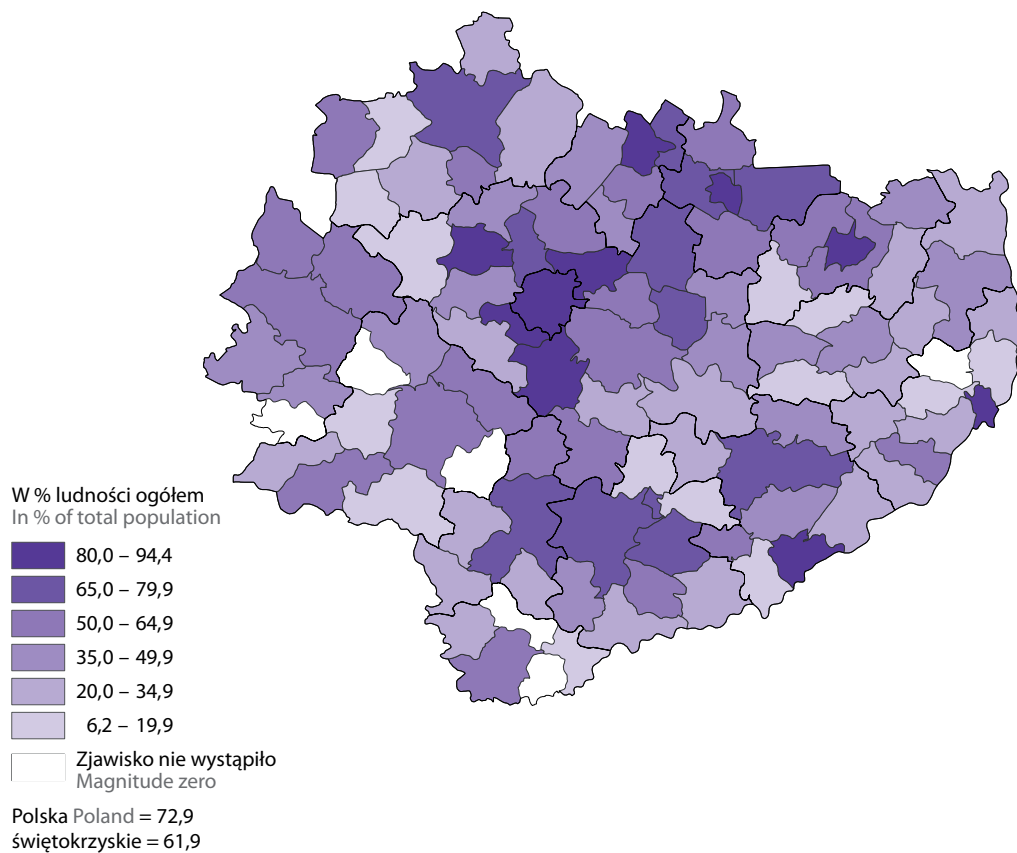
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	6081,5	6594,2	7410,1	7641,3
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	114604	129018	144064	149421
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	35,2	33,8	35,6	36,3
w tym oczyszczane of which treated	35,2	33,8	35,6	36,3

a Łącznie z kolektorami.
 a Including collectors.

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim z sieci kanalizacyjnej korzystało 717,4 tys. osób, co stanowiło 61,9% wszystkich mieszkańców województwa (w kraju 72,9%). Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej wzrósł o 4,0 p.proc. w porównaniu z 2015 r. oraz 0,6 p.proc. w stosunku do 2023 r. W miastach z sieci korzystało 87,7% ludności (wzrost o 0,7 p.proc. wobec 2015 r.), a na obszarach wiejskich 40,8% (wzrost o 6,3 p.proc. wobec 2015 r.).

W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją wskaźnik gęstości sieci kanalizacyjnej w 2024 r. wyniósł 38,4 km na 100 km², a z sieci kanalizacyjnej korzystało 31,3% mieszkańców tych gmin.

Mapa 32. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2024 r.
 Map 32. Population using sewage system in 2024

Sieć gazowa to system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów rozróżnia się:

- sieć przesyłową i rozdzielczą (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) – przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;
- przyłącza – system przewodów łączących sieć rozdzielczą z budynkami i innymi obiektami.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje doprowadzające gaz z sieci.

Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Table 24.

Stan w dniu 31 grudnia
Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	4293,4	4695,5	5255,3	5294,7
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in units	71137	80175	91899	93891
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	175,0	191,7	204,9	209,0
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	830,4	1043,5	1113,4	1166,6
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	659,1	866,0	948,9	1003,1

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
a Including gas customers using collective gas-meters.

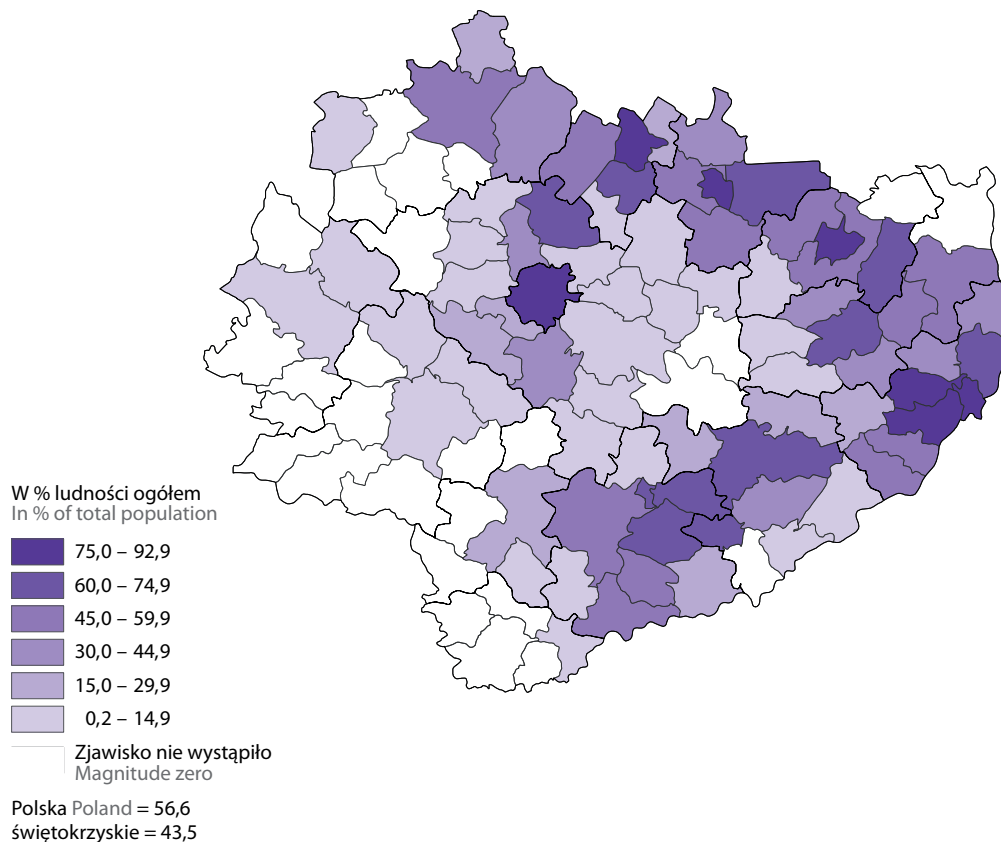
W 2024 r. w województwie świętokrzyskim długość sieci gazowej wyniosła 5,3 tys. km, a liczba przyłączy 93,9 tys. sztuk (w kraju odpowiednio 176,6 tys. km i 3,6 mln przyłączy). W porównaniu z 2015 r. długość wybudowanej lub przebudowanej sieci gazowej w województwie zwiększyła się o 1001,3 km, przy jednoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych o 22,8 tys. sztuk, a w porównaniu z 2023 r. wzrost wyniósł odpowiednio 39,4 km oraz 2,0 tys. sztuk. W 2024 r. większa część sieci gazowej znajdowała się na obszarach wiejskich województwa (62,9%), natomiast przyłączy było więcej w miastach (53,9%).

Długość czynnej sieci gazowej ogółem w km na 100 km² (wskaźnik gęstości) w województwie wynosił 45,2 – o 0,3 km na 100 km² więcej niż w 2023 r. oraz o 8,5 km na 100 km² więcej niż w 2015 r. Dla kraju w 2024 r. wskaźnik ten osiągnął wartość 56,3 (km na 100 km²). Zagęszczenie sieci gazowej było zdecydowanie wyższe w miastach (237,6 wobec 206,0 km w 2015 r.) niż na obszarach wiejskich (30,6 wobec 26,3 w 2015 r.).

W 2024 r. 43,5% mieszkańców województwa świętokrzyskiego korzystało z sieci gazowej (w kraju 56,6%). W porównaniu z 2015 r. w województwie odnotowano wzrost wskaźnika o 6,8 p.proc. W 2024 r. więcej korzystających z gazu z sieci było w miastach – 73,6% (wzrost o 4,8 p.proc. wobec 2015 r.) niż na obszarach wiejskich – 18,8% (wzrost o 8,0 p.proc.).

W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją z sieci gazowej korzystało 17,3% mieszkańców.

Mapa 33. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2024 r.
 Map 33. Population using gas supply system in 2024

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim gospodarstwa domowe zużyły 1166,6 GWh gazu z sieci, co stanowiło 2,1% zużycia gazu w kraju. W województwie zużyto 1003,1 kWh gazu na jednego mieszkańca, co w porównaniu z 2023 r. stanowi wzrost o 5,7%, a w porównaniu do 2015 r. wzrost o 52,2%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca trzykrotnie więcej gazu zużyli mieszkańcy miast (1578,4 kWh) niż obszarów wiejskich (529,2 kWh).

5.2.4. Ochrona zdrowia

5.2.4. Health care

W lecznictwie ambulatoryjnym na przestrzeni lat 2015–2024 w województwie świętokrzyskim obserwowano coroczny spadek liczby praktyk lekarskich. Z wyłączeniem okresu 2020–2021 liczba przychodni sukcesywnie wzrastała. W 2024 r. liczba udzielonych porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej była wyższa zarówno w porównaniu z 2023 r., jak i 2015 r.

W 2024 r. liczba hospitalizowanych pacjentów na 10 tys. mieszkańców województwa była wyższa niż przed rokiem, jak i w 2015 r. Odnotowany w 2024 r. w województwie świętokrzyskim wskaźnik był drugim najwyższym w kraju (po województwie łódzkim). Rok 2024 był kolejnym, w którym wzrósł stopień wykorzystania łóżek szpitalnych.

W latach 2019–2024 wzrosła liczba pracowników medycznych opiekujących się bezpośrednio pacjentami. Dostępność pracowników służby zdrowia, choć na tle kraju była w większości przypadków zadowalająca, pozostała niska.

W porównaniu z 2023 r. wzrosła liczba wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego (ZRM) na miejsce zdarzenia, a także liczba osób, którym udzielono pomocy medycznej.

W szpitalnych oddziałach ratunkowych w 2024 r. doraźną pomoc medyczną w trybie ambulatoryjnym otrzymało więcej osób niż rok wcześniej, ale mniej niż w 2019 r. Zwiększyła się natomiast liczba osób leczonych w trybie stacjonarnym i przekazanych do leczenia szpitalnego.

W 2024 r. wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia były mniejsze niż rok wcześniej.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W 2024 r. w lecznictwie ambulatoryjnym funkcjonowały 683 przychodnie, wobec 670 w 2023 r. i 576 w 2015 r. W 2024 r. 74,7% przychodni, tj. 510 prowadziło działalność w miastach. Liczba praktyk lekarskich zmniejszyła się z 236 w 2015 r. do 134 w 2024 r., w tym liczba praktyk stomatologicznych zmalała ze 177 do 108. Podobnie jak w przypadku przychodni, większość praktyk lekarskich prowadziła działalność w miastach (w 2024 r. 81,3%, tj. 109).

Dostępność placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w województwie była mniejsza niż przeciętnie w kraju (w 2024 r. 1417 osób/1 podmiot, wobec 1375 osób). W przekroju terytorialnym zróżnicowanie było znacznie większe. W 2024 r., podobnie jak rok wcześniej, w 19 gminach dostępność była lepsza niż przeciętnie w województwie. W najlepszej sytuacji znajdowali się mieszkańcy miasta Kielce, gdzie na 1 placówkę przypadało 714 mieszkańców, a także gmin: Michałów (866 osób/1 placówkę), Sandomierz (874 osoby/1 placówkę), Opatów (882 osoby/1 placówkę) i Fałków (972 osoby/1 placówkę). W 2024 r. w 83 gminach dostępność nie przekroczyła przeciętnej w województwie. Najmniejszą dostępność placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej odnotowano w gminach: Kunów (9064 osoby/1 placówkę), Bliżyn (7374 osoby/1 placówkę), Pacanów (6795 osób/1 placówkę) i Rytwiany (6219 osób/1 placówkę).

Wśród gmin zagrożonych trwałą marginalizacją dostępność mieszkańców do placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej była niższa niż w województwie. W 2024 r. na 1 placówkę przypadło 2019 osób. W korzystniejszej sytuacji znajdowali się mieszkańcy 19 jednostek tej grupy. Najwyższy poziom omawianego wskaźnika wystąpił w gminie Fałków (972 osoby/1 podmiot), a najniższy w gminie Iwaniska (6041 osób/1 placówkę).

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej

Stan w dniu 31 grudnia

Table 25. Health care facilities

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Przychodnie Out-patient departments	576	634	670	683
Praktyki lekarskie i lekarzy dentystów ^a Medical and dental prac- tices ^a	236	174	139	134
Porady udzielone ^{bc} w tys: Consultations provided ^{bc} in thousands:	9699,7	8367,4	10023,2	10229,1
lekarskie ^d doctors ^d	8675,5	7748,0	9112,8	9315,1
stomatologiczne dental	1024,3	619,5	910,4	914,0
Szpitaly ogólne General hospitals	25	24	24	25
Łóżka w szpitalach ogólnych Beds in general hospitals	6313	5404	5218	5307
na 10 tys. ludności per 10 thousand popula- tion	50,2	45,0	44,7	45,8
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	68,4	56,3	73,6	75,0
Przeciętny pobyt chorego w dniach Average patient stay in days	5,3	5,4	4,8	4,9

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów.

c W ciągu roku. d Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym.

a Data concern practices that have signed a contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year. d Including consultations provided to non-hospitalised patients in admission rooms.

Uwzględniając porady finansowane przez pacjentów oraz porady z izb przyjęć szpitali ogólnych udzielone pacjentom niehospitalizowanym, w ciągu 2024 r. udzielono 10229,1 tys. porad (9315,1 tys. lekarskich i 914,0 tys. stomatologicznych).

Liczba udzielonych porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej była większa o 2,1% niż przed rokiem i o 5,5% niż w 2015 r., przy czym liczba porad lekarskich wzrosła o 2,2% w relacji do 2023 r. i o 7,4% w porównaniu z 2015 r., natomiast liczba porad stomatologicznych była większa o 0,4% niż w 2023 r., a w porównaniu z w 2015 r. mniejsza o 10,8%.

Na przestrzeni lat 2015–2024 zmniejszył się udział porad stomatologicznych w poradach ogółem – z 10,6% do 8,9%.

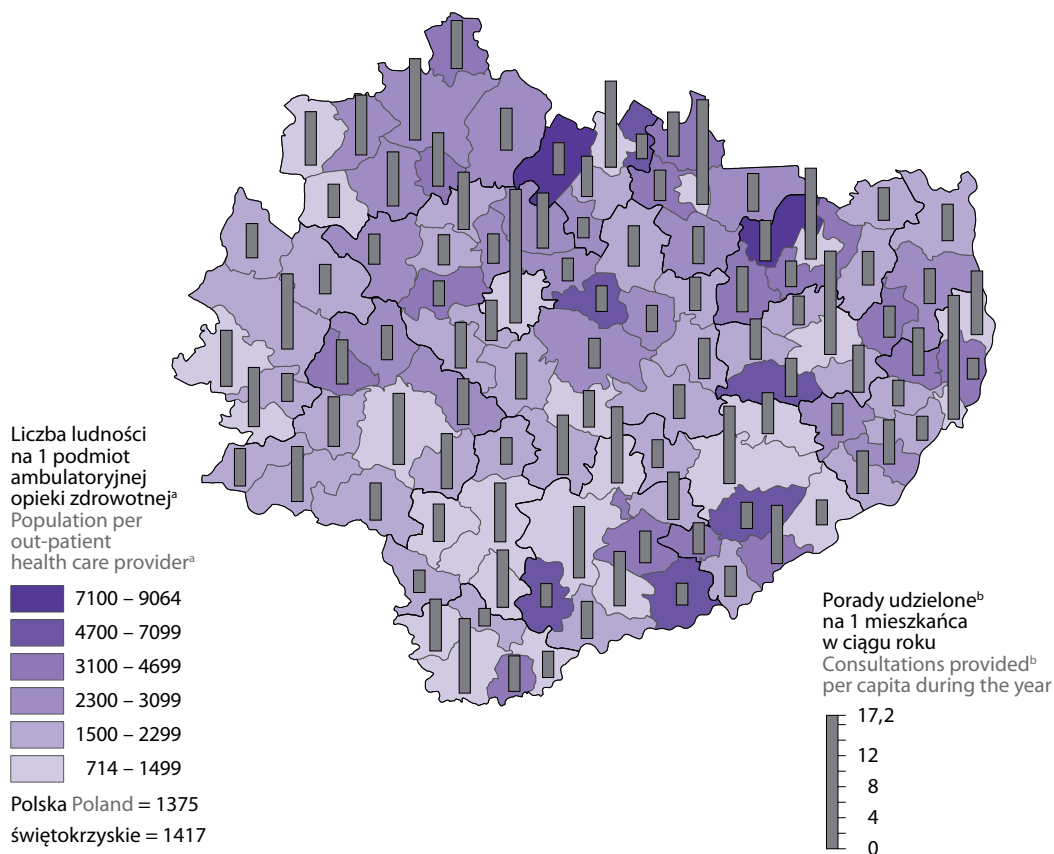
Liczba udzielonych porad ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa zwiększyła się z 7,7 w 2015 r. do 8,8 w 2024 r., w tym liczba porad lekarskich wzrosła z 6,9 do 8,0, a stomatologicznych pozostała na poziomie 0,8. W analogicznym okresie w kraju liczba porad ogółem wzrosła z 8,3 do 9,7, w tym

porad lekarskich zwiększyła się z 7,4 do 8,8, a stomatologicznych z 0,9 do 1,0.

W 2024 r. po wyłączeniu porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych (177,8 tys. porad), liczba udzielonych porad ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiła w województwie 8,6 podczas gdy w kraju 9,6. Na 102 gminy województwa większą niż przeciętnie w województwie liczbę udzielonych porad odnotowano w 13 gminach, przy czym największą w: mieście Kielce (17,2), Sandomierzu (16,0), Starachowicach (13,5), Opatowie (13,3) oraz Ostrowcu Świętokrzyskim (11,7). Z kolei najmniej porad na 1 osobę przypadało w gminach: Czarnocin (2,3), Łączna (2,6), Dwikozy (2,7) oraz Pacanów (2,8).

Mapa 34. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2024 r.

Map 34. Out-patient health care in 2024

a Stan na 31 grudnia. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych pacjentom niehospitalizowanym.

a As of 31 December. b Including consultations paid by patients; excluding consultations provided in admission rooms of general hospitals for non-hospitalized patients.

Stacjonarną opiekę zdrowotną w województwie świętokrzyskim na koniec 2024 r. można było uzyskać m.in. w udzielających świadczeń w trybie stacjonarnym i dziennym 25 stacjonarnych szpitalach ogólnych oraz udzielających świadczeń w trybie wyłącznie dziennym 10 szpitalach dziennych (tzw. szpitalach jednego dnia). Od 2019 r. klasyfikacji szpitali naienne i stacjonarne dokonuje się na podstawie deklaracji podmiotów leczniczych w Sprawozdaniu o działalności szpitala ogólnego MZ-29.

W 2024 r. szpitale dysponowały łącznie 5307 łóżkami (wraz z łóżkami i inkubatorami dla noworodków) oraz 188 miejscami dziennymi. Rok wcześniej było to odpowiednio 5218 łóżek i 188 miejsc, natomiast w 2015 r. – 6313 łóżek i 151 miejsc. Większość miejsc dziennych znajdowała się w stacjonarnych szpitalach ogólnych (78,7% w 2024 r., 81,9% w 2023 r., wobec 23,2% w 2015 r.).

W 2024 r. przeciętny czas pobytu pacjenta w szpitalu wyniósł 4,9 dnia, wobec 4,8 dnia w 2023 r. i 5,3 w 2015 r. W kraju średni czas pobytu wyniósł 4,9 dnia w 2024 r., 5,1 dnia w 2023 r. i 5,4 dnia w 2015 r.

Liczba łóżek w przeliczeniu na 10 tys. ludności ogółem w województwie wyniosła 45,8 w 2024 r. wobec 44,7 w 2023 r. i 50,2 w 2015 r. W kraju na 10 tys. ludności przypadało 42,6 łóżek w 2024 r. wobec 42,8 w 2023 r. i 48,6 w 2015 r.

W 2024 r. wskaźnik wykorzystania łóżek w stacjonarnych szpitalach ogólnych w województwie świętokrzyskim wyniósł 75,0% lub inaczej 274 dni, więcej o 5 dni niż w 2023 r. i o 25 dni niż w 2015 r. W kraju wykorzystanie łóżek w 2024 r. osiągnęło 68,6%, tj. 250 dni, co oznacza wzrost o 4 dni w relacji do 2023 r. i o 7 dni w porównaniu z 2015 r. Odnotowany w 2024 r. w województwie świętokrzyskim wskaźnik, podobnie jak rok wcześniej, był najwyższy w kraju. Najmniejsze wykorzystanie łóżek odnotowano w województwie opolskim (64,2%).

W 2024 r. w szpitalach ogólnych w trybie stacjonarnym (bez ruchu międzyoddziałowego) leczonych było 286,0 tys. osób wobec 271,6 tys. rok wcześniej i 286,8 tys. w 2015 r. W 2024 r. liczba hospitalizowanych pacjentów na 10 tys. mieszkańców województwa wyniosła 2459 wobec 2315 przed rokiem i 2276 w 2015 r. (w kraju 2017 wobec 1899 w 2023 r. i 2027 w 2015 r.). Odnotowany w 2024 r. w województwie świętokrzyskim wskaźnik był drugim najwyższym w kraju, po łódzkim, gdzie ukształtował się na poziomie 2797.

W ramach opieki dziennej realizowanej w szpitalach stacjonarnych oraz szpitalach dziennych w 2024 r. leczonych było łącznie 59,7 tys. osób, wobec 48,8 tys. w 2023 r. i 29,7 tys. w 2015 r. W szpitalach dziennych tzw. „jednego dnia” pacjentów leczonych dziennie było odpowiednio 8,2 tys. w 2024 r., 7,7 tys. w 2023 r. i 4,2 tys. w 2015 r. W latach 2015–2021 udział pacjentów leczonych dziennie w szpitalach stacjonarnych zmniejszył się z 85,7% do 67,4%, na rzecz szpitali dziennych. Od 2022 r. obserwuje się wzrost udziału pacjentów leczonych dziennie w szpitalach stacjonarnych do 82,0% w 2022 r., 84,3% w 2023 r. i 86,2% w 2024 r. Oznacza to, że udział pacjentów w ramach opieki dziennej w szpitalach jednego dnia wzrósł z 14,3% w 2015 r. do 32,6% w 2021 r., a w 2023 r. i 2024 r. zmniejszył się odpowiednio do 15,7% i 13,8%.

W ramach stacjonarnej opieki zdrowotnej oprócz szpitali ogólnych w województwie na koniec 2024 r. funkcjonował 1 szpital psychiatryczny, 21 zakładów opiekuńczo-leczniczych (w tym 1 typu psychiatrycznego), 3 zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, 11 hospicjów oraz 4 ośrodki rehabilitacyjne dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych. W 2024 r. leczonych w nich było łącznie 12,1 tys. osób (12,3 tys. w 2023 r.).

Integralną część systemu ochrony zdrowia stanowi lecznictwo uzdrowiskowe. Znanym i cenionym centrum lecznictwa uzdrowiskowego w województwie od lat pozostaje powiat buski. Na koniec 2024 r. na terenie województwa świętokrzyskiego czynnych było 14 sanatoriów, 2 szpitale uzdrowiskowe oraz 1 przychodnia uzdrowiskowa. Ponadto w województwie działały 3 stacjonarne zakłady rehabilitacji leczniczej (3 w powiecie buskim i 1 – w kieleckim). W porównaniu ze stanem z 2015 r. wzrosła liczba sanatoriów (o 2) i stacjonarnych zakładów rehabilitacji leczniczej (o 2), a zmniejszyła się liczba szpitali uzdrowiskowych (o 2).

Na koniec 2024 r., w dyspozycji placówek lecznictwa uzdrowiskowego znajdowało się, podobnie jak rok wcześniej, 3,4 tys. łóżek (w 2015 r. – 3,1 tys.). Ponadto stacjonarne zakłady rehabilitacji leczniczej na koniec 2024 r. dysponowały 0,3 tys. miejsc wobec 0,4 tys. w 2023 r. i 0,1 tys. w 2015 r.

W 2024 r. liczba pacjentów/kuracjuszy w placówkach lecznictwa uzdrowiskowego wyniosła 67,7 tys. w opiece stacjonarnej i 5,8 tys. w trybie ambulatoryjnym, wobec w 2023 r. odpowiednio 64,4 tys. i 6,1 tys. osób, a w 2015 r. 59,3 tys. i 10,3 tys. osób. Ponadto w stacjonarnych zakładach rehabilitacji leczniczej liczba pacjentów/kuracjuszy w 2024 r. osiągnęła 11,4 tys. osób wobec 8,3 tys. w 2023 r. i 2,7 tys. w 2015 r.

Od 2019 r. dane dotyczące **lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych** i od 2022 r. dane dotyczące **fizjoterapeutów** opracowywane są w oparciu o źródła administracyjne, w tym rejestry:

- posiadających prawo wykonywania zawodu (lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych oraz fizjoterapeutów),
- płatników składek ZUS,
- podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- praktyk lekarskich,
- praktyk pielęgniarek i położnych,
- praktyk fizjoterapeutów.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, bez względu na główne miejsce pracy. W związku z przejściem na nowe źródło dane nie są porównywalne z danymi opublikowanymi w poprzednich edycjach Raportu, opartymi o metodę sprawozdawczości.

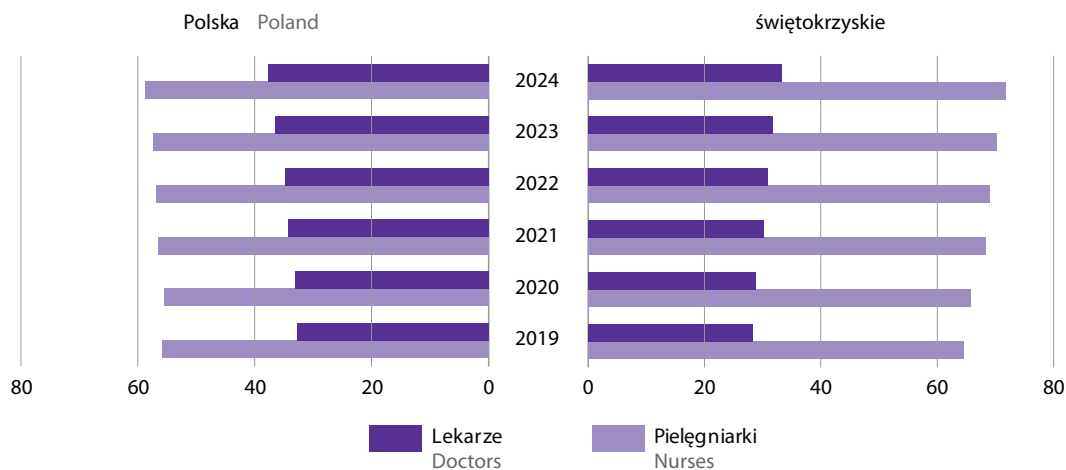
W województwie świętokrzyskim w 2024 r. w ochronie zdrowia bezpośrednio z pacjentem pracowało: 3840 lekarzy, 1031 lekarzy dentystów, 8313 pielęgniarek, 967 położnych, 747 farmaceutów, 2478 fizjoterapeutów i 553 diagnostów laboratoryjnych.

Jednym z najistotniejszych czynników wpływających na jakość opieki zdrowotnej jest efektywne wykorzystanie kadr medycznych. Zapewnienie odpowiedniej dostępności do personelu medycznego, opartej na potrzebach mieszkańców, stanowi jedno z najważniejszych wyzwań współczesnej polityki zdrowotnej.

Wykres 32. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 32. Doctors and nurses per 10 thousand population
As of 31 December

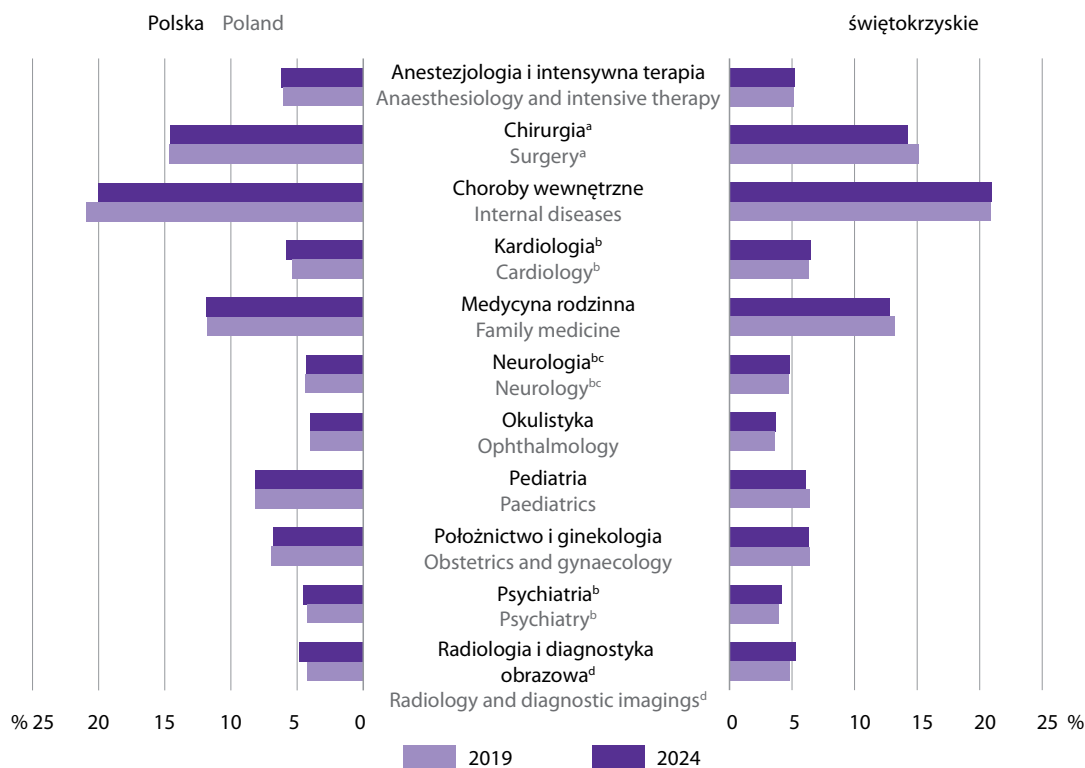
Na przestrzeni lat 2019–2024 liczba lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. ludności województwa wzrosła z 28,2 do 33,2, lekarzy dentystów – z 7,8 do 8,9, pielęgniarek z 64,6 do 71,8, farmaceutów z 6,2 do 6,5, diagnostów laboratoryjnych – z 4,2 do 4,8, a położnych w przeliczeniu na 10 tys. kobiet z 14,8 osób do 16,3.

Z wyjątkiem pielęgniarek, położnych i diagnostów laboratoryjnych wskaźniki dostępności ukształtowały się poniżej średniej krajowej, gdzie liczba lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. ludności wzrosła z 32,7 do 37,7, lekarzy dentystów – z 8,8 do 9,9, pielęgniarek – z 55,8 do 58,7, farmaceutów z 7,3 do 7,8, a położnych w przeliczeniu na 10 tys. kobiet – z 14,0 do 14,9. Liczba diagnostów laboratoryjnych przypadających na

10 tys. mieszkańców w porównaniu z 2019 r. w Polsce zmniejszyła – z 3,2 do 3,1.

Poza dostępnością pracowników medycznych, wyrażoną przez odniesienie liczby pracujących z pacjentem do liczby potencjalnych pacjentów, ważnym czynnikiem wpływającym na jakość opieki zdrowotnej są kwalifikacje kadry medycznej.

Wykres 33. Lekarze specjaliści^a
 Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 33. Medical specialists^a
 As of 31 December

a Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowo-twarzowej, kardiologii oraz chirurgii naczyniowej i urologii. b Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. c, d Także: c – neuropatologii, d – radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

a General surgery, paediatric, thoracic surgery, orthopaedics and traumatology of the locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardiosurgery as well as vascular surgery and urology. b Including children's specialists. c, d Also: c – neuropathology, d – oncological radiotherapy and children's radiology.

W 2024 r. liczba lekarzy ze specjalizacją (II stopnia i specjalistów) w województwie świętokrzyskim wynosiła 2569, tj. 66,9% lekarzy ogółem. W 2023 r. lekarze ze specjalizacją stanowili 67,3%, a w 2019 r. 70,5% lekarzy ogółem. Najczęściej posiadaną przez lekarzy specjalizacją były specjalizacje z zakresu chorób wewnętrznych, chirurgii oraz medycyny rodzinnej. W kraju odsetek lekarzy ze specjalizacją kształtował się w 2024 r. na poziomie 64,5% wobec 65,3% w 2023 r. i 67,5% w 2019 r., przy czym podobnie jak w województwie, najwięcej lekarzy posiadało specjalizację w dziedzinie chorób wewnętrznych, chirurgii oraz medycyny rodzinnej.

W przeliczeniu na 10 tys. ludności dostępność lekarzy ze specjalizacją wzrosła z 19,9 w 2019 r. do 22,2 w 2024 r. (w kraju z 22,1 do 24,3).

W 2024 r. wśród lekarzy dentyków w województwie świętokrzyskim specjalizację posiadało 118, co stanowiło 11,4% lekarzy dentyków ogółem (w 2023 r. 10,6%). W kraju udział dentyków ze specjalizacją osią-

gnał, podobnie jak rok wcześniej 18,1%. W przeliczeniu na 10 tys. ludności dostępność lekarzy dentyków ze specjalizacją wzrosła z 0,9 do 1,0 (w kraju wzrosła z 1,7 do 1,8).

W 2024 r. w ramach Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (podobnie jak rok wcześniej) funkcjonowało 50 zespołów ratownictwa medycznego (o 4 więcej niż w 2015 r.), z czego 42 podstawowe i 8 specjalistycznych. Na przestrzeni lat 2015–2024 odnotowano spadek liczby zespołów specjalistycznych (o 10) przy jednoczesnym wzroście liczby zespołów podstawowych (o 14). Oprócz naziemnych zespołów ratownictwa medycznego działał 1 lotniczy zespół ratownictwa medycznego. Doraźnej pomocy medycznej udzielało również 11 szpitalnych oddziałów ratunkowych (SOR) – podobnie jak w 2023 r. Z systemem współpracowało 1 centrum urazowe.

Zespoły ratownictwa medycznego (ZRM) udzielają pomocy medycznej poza szpitalem osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowia. W ramach medycznych czynności ratunkowych wykonano 110,7 tys. wyjazdów/wylotów, wobec 107,4 tys. w 2023 r. i 120,2 tys. w 2015 r. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa w 2024 r. przypadało 95,1 wyjazdów/wylotów zespołów ratownictwa medycznego (w 2023 r. 91,6, a w 2015 r. 95,4). W kraju wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 83,6 w 2024 r., wobec 73,8 w 2023 r. i 81,9 w 2015 r.

Struktura wyjazdów/wylotów ZRM ze względu na miejsce zdarzenia nie zmieniła się. Zdecydowaną większość stanowiły wyjazdy do domu pacjenta (77,5% w 2024 r. wobec 77,9% w 2023 r. i 73,1% w 2015 r.). Drugie co do liczebności miejsce zdarzenia zajęła kategoria „inne”, która obejmowała m.in. ulicę (wyłączając ruch uliczno-drogowy), sklep, kościół (16,7% w 2024 r. wobec 16,1% w 2023 r. i 21,9% w 2015 r.). W dalszej kolejności uplasowały się wyjazdy do zdarzeń zaistniałych w ruchu uliczno-drogowym (3,2% w 2024 r. wobec 3,1% w 2023 r. i 2,4% w 2015 r.) oraz do zdarzeń w pracy lub w szkole (2,6% w 2024 r. wobec 3,0% w 2023 r. i 2,7% w 2015 r.).

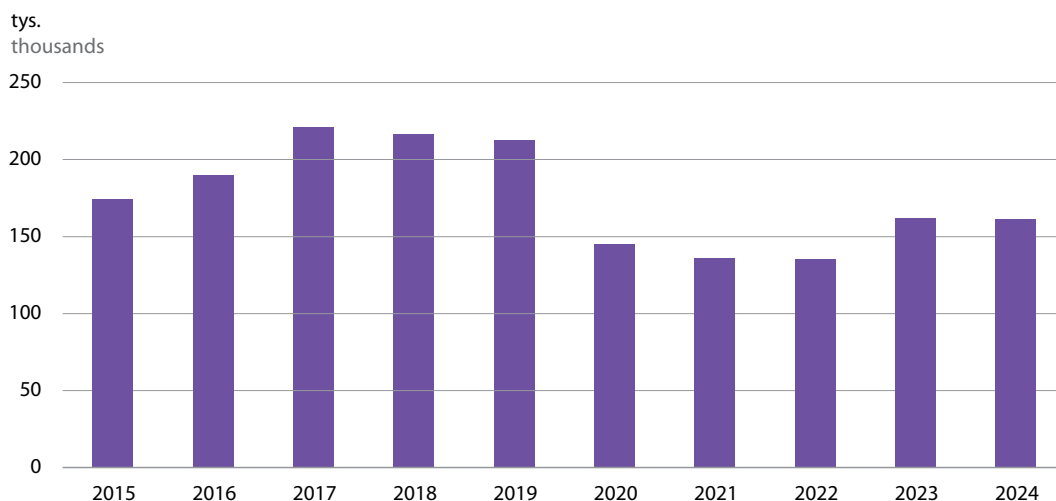
W trakcie jednego wyjazdu pomoc mogła zostać udzielona więcej niż jednej osobie, dlatego liczba osób, którym udzielono świadczeń w trakcie wyjazdów/wylotów ZRM była nieco większa niż liczba wyjazdów/wylotów i w 2024 r. wyniosła 110,8 tys., podczas gdy w 2023 r. 107,7 tys. i 120,8 tys. w 2015 r. W przeliczeniu na 1000 ludności w 2024 r. w województwie przypadły 95,3 osoby, którym ZRM udzieliły pomocy, podczas gdy w 2023 r. 91,8, a w 2015 r. 95,9. W kraju odpowiednio w 2024 r. 84,0 wobec 74,0 i 82,4 w latach 2023 i 2015. W województwie udział osób w wieku 65 lat i więcej, którym ZRM udzieliły pomocy wzrósł z 45,4% w 2015 r. do 51,8% w 2024 r., natomiast udział dzieci i młodzieży do 18 lat zmniejszył się z 6,2% do 4,8%. W kraju udział seniorów wzrósł z 41,7% do 50,5%, a dzieci i młodzieży wahał się między 6,4% a 5,9%.

Od 2019 r. szpitalne oddziały ratunkowe (SOR) zapewniały świadczenia zdrowotne w dwóch trybach: ambulatoryjnym (niezakończonym hospitalizacją) oraz stacjonarnym, podczas gdy w latach wcześniejszych – w trzech trybach tj.: ambulatoryjnym (niezakończonym hospitalizacją), leczenia jednego dnia (z zamiarem zakończenia udzielania świadczeń w okresie nieprzekraczającym 24 godzin) oraz stacjonarnym (powyżej 24 godzin). Skutkuje to brakiem pełnej porównywalności danych z latami wcześniejszymi. Niezależnie od analizowanego okresu, najwięcej świadczeń udzielono w trybie ambulatoryjnym.

Na 11 SOR-ach w 2024 r. w trybie ambulatoryjnym udzielono 161,6 tys. porad, a w 2023 r. – 162,3 tys., podczas gdy w 2019 r. na 10 SOR-ach i 1 izbie przyjęć udzielono 212,9 tys. porad. Doraźną pomoc medyczną w trybie ambulatoryjnym otrzymało 147,5 tys. osób, podczas gdy w 2023 r. 144,0 tys. osób, a w 2019 r. 162,6 tys. osób. W 2024 r. spośród osób, którym udzielono pomocy medycznej w trybie ambulatoryjnym, dzieci i młodzież do 18 roku życia stanowiły 23,1% (w 2023 r. 24,6%, wobec 21,7% w 2019 r.), a osoby w wieku 65 lat i więcej – 29,0% (przed rokiem 25,8%, a w 2019 r. 23,2%).

Wykres 34. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć

Chart 34. Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms

W trybie stacjonarnym w 2024 r. leczonych było 77,7 tys. osób, podczas gdy w 2023 r. 74,6 tys. osób a w 2019 r. 29,7 tys. osób. Z tego do leczenia szpitalnego w 2024 r. przekazano 26,1 tys. osób, podczas gdy w 2023 r. 25,3 tys. osób, natomiast w 2019 r. 6,9 tys. osób. W 2024 r. wśród osób leczonych stacjonarnie dzieci i młodzież do 18 roku życia stanowiły 10,6% (w 2023 r. 10,8%, a w 2019 r. 13,7%), a osoby w wieku 65 lat i więcej – 32,2% (w 2023 r. 29,5% wobec 39,8% w 2019 r.).

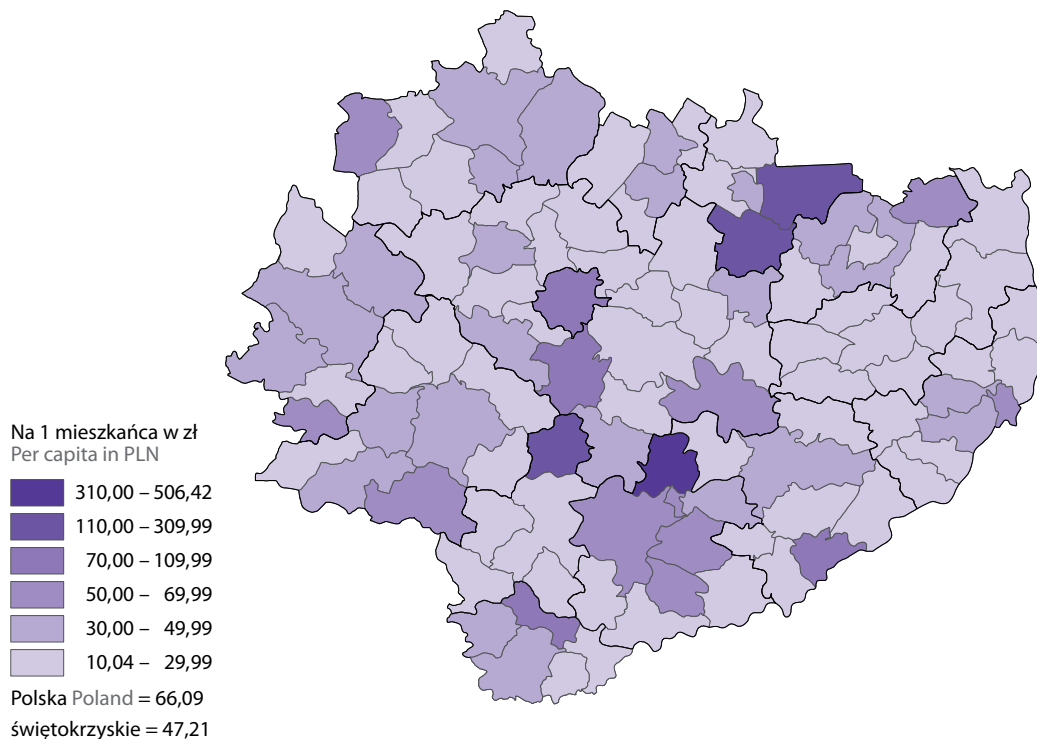
W 2024 r. w województwie świętokrzyskim liczba osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych w szpitalnych oddziałach ratunkowych lub izbach przyjęć (w trybie ambulatoryjnym i stacjonarnym) w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosła 193,6 (w 2023 r. 186,3, a w 2019 r. 155,4). W kraju odpowiednio w 2024 r. 171,1, wobec 160,3 i 159,6 w latach 2023 i 2019.

W województwie świętokrzyskim w 2024 r. gminy i miasto na prawach powiatu Kielce na opiekę zdrowotną wydały ogółem 54,9 mln zł, tj. o 10,8% mniej niż w 2023 r. i o 61,2% więcej niż w 2015 r. W 2024 r. udział wydatków na ochronę zdrowia w wydatkach ogółem wskazanych samorządów wyniósł 0,6%, podczas gdy w 2023 r. 0,7%, a w 2015 r. 0,8%.

Najwięcej wydatków w dziale „Ochrona zdrowia”, gminy i miasto na prawach powiatu przeznaczyły na przeciwdziałanie alkoholizmowi (59,8% w 2024 r., wobec 55,4% w 2023 r. i 54,4% w 2015 r.). Na zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze wydatkowanych było 11,7% środków, a na lecznictwo ambulatoryjne 8,2% (w 2023 r. odpowiednio 9,8% i 6,3%, a w 2015 r. 0,3% i 7,0%).

W 2024 r. wydatki na ochronę zdrowia w przeliczeniu na jednego mieszkańca gmin i miasta na prawach powiatu wyniosły średnio 47,21 zł (w kraju – 66,09 zł). W 2023 r. było to 52,44 zł, a w 2015 r. – 27,03 zł. W 2024 r. poziomu średniej w omawianych jednostkach nie osiągnęło 85 gmin (w 2023 r. – 87 gmin). Najwyższe wydatki na ochronę zdrowia w przeliczeniu na mieszkańca poniosły gminy: Gnojno (506,42 zł), Brody (183,08 zł), Pawłów (181,82 zł), Kije (121,15 zł), Kielce (86,80 zł) i Czarnocin (75,96 zł). Najniższe wydatki odnotowano w gminach Ruda Maleniecka (10,04 zł) i Iwaniska (10,35 zł).

Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2024 r.
 Map 35. Expenditures of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2024

5.2.5. Kultura

5.2.5. Culture

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się liczba klubów i świetlic. Nie zmieniła się liczba placówek bibliotecznych, muzeów i oddziałów muzealnych, galerii i salonów sztuki, teatrów i instytucji muzycznych, centrów kultury, domów i ośrodków kultury oraz kin stałych.

Wydatki budżetów gmin i miasta Kielce w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w przeliczeniu na 1 mieszkańca były niższe w odniesieniu do 2023 r. i 3-krotnie wyższe niż w 2015 r.

Tablica 26.

Instytucje kultury

Stan w dniu 31 grudnia

Table 26.

Cultural institutions

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	283	269	254	254
Muzea i oddziały muzealne ^a Museums with branches ^a	34	30	33	33
Galerie i salony sztuki Art galleries	9	9	9	9
Teatry i instytucje muzyczne Theatres and music institutions	4	4	4	4

Tablica 26. Instytucje kultury (dok.)
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 26. Cultural institutions (cont.)
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Centra, domy i ośrodki kultury Centres of culture, cultural centres and establishments	77	80	82	82
Kluby i świetlice Clubs and community centres	58	37	30	28
Kina stałe Indoor cinemas	14	18	18	18
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	4442	4459	4600	4559
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne ^{ab} na 1000 ludności Museums and exhibition visitors ^{ab} per 1000 population	600	170	534	502
Liczba ludności na 1 instytucję kultury ^c Number of population per 1 culture institution ^c	9312	10253	10433	10527

a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. b W ciągu roku. c Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

a Starting from 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulations agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. b During the year. c Centre of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

Najliczniejszą grupę instytucji kultury w województwie świętokrzyskim stanowiły placówki biblioteczne, tj. biblioteki publiczne wraz z filiami oraz punkty biblioteczne. Według stanu w końcu 2024 r. działalność prowadziły 254 tego typu placówki (tyle samo co przed rokiem i o 29 mniej niż w 2015 r.), które stanowiły 3,1% wszystkich placówek bibliotecznych w kraju. Większość placówek bibliotecznych prowadziła działalność na terenach wiejskich (65,4% ogólnej ich liczby). W 2024 r. na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi) przypadało średnio 4559 osób, przy czym w miastach – 5935 osób, a na wsi 3829. W kraju wskaźnik ten w latach 2023 i 2024 wynosił odpowiednio 4523 oraz 4555 osób (wobec 4113 w 2015 r.).

Na koniec 2024 r. biblioteki publiczne w województwie dysponowały księgozbiorem składającym się z 4234,7 tys. woluminów (o 0,7% więcej niż w 2023 r. i o 1,0% mniej niż w 2015 r.), który stanowił 3,4% ogółu woluminów w kraju. W ciągu 2024 r. z oferty bibliotek publicznych skorzystało 123,8 tys. czytelników (mniej o 0,4% niż rok wcześniej i o 24,9% niż w 2015 r.), którzy wypożyczyli na zewnątrz 2847,1 tys. woluminów księgozbioru (o 0,2% więcej niż w 2023 r. i o 15,2% mniej niż w 2015 r.). Wśród użytkowników aktywnie wypożyczających księgozbiór najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku do 15 lat (32,2%), a najmniej liczną – w wieku 20–24 lata (4,4%). Pod względem wykonywanego zajęcia, najliczniejszą grupę czytelników bibliotek publicznych stanowiły osoby pracujące (35,2% ogółu czytelników) oraz osoby uczące się (34,3%). W 2024 r. jeden czytelnik wypożyczył przeciętnie 23 pozycje księgozbioru (o 0,1 więcej niż w 2023 r.); w kraju podobnie jak rok wcześniej – 18,4. W 2024 r. w przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa przypadało 106 czytelników (tyle samo co rok wcześniej i o 25 mniej niż w 2015 r.). Dla Polski wskaźnik ten był wyższy i wyniósł 143 osoby. Rozwój nowoczesnych technologii znalazł odzwierciedlenie w usługach elektronicznych oferowanych przez biblioteki publiczne i filie. W 2024 r. 163 świętokrzyskie biblioteki i filie oferowały użytkownikom możliwość skorzystania z katalogu on-line, natomiast możliwość zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne oferowało 118 bibliotek publicznych.

W końcu 2024 r. na terenie województwa działalność wystawienniczą prowadziły 33 muzea i oddziały muzealne (tyle samo co w 2023 r. i o 1 mniej niż w 2015 r.). Świętokrzyskie placówki stanowiły 3,4% ogółu tych instytucji w kraju. Najwięcej placówek zlokalizowanych było na terenie miasta Kielce oraz w powia-

tach buskim i kieleckim (48,5% wszystkich muzeów). Wśród muzeów (łącznie z oddziałami) najwięcej było muzeów historycznych (16). Według stanu w końcu 2024 r. świętokrzyskie muzea posiadały 322,1 tys. sztuk zbiorów muzealnych (o 6,4% więcej w porównaniu z 2023 r.), co stanowiło 1,5% zbiorów krajowych. W 2024 r. muzea zaprezentowały 63 wystawy stałe (o 5,0% więcej niż w 2023 r.) oraz 116 wystaw czasowych (o 13,4% mniej). W ciągu 2024 r. muzea zwiedziło 584,1 tys. osób (mniej o 6,8% niż rok wcześniej i o 22,8% niż w 2015 r.), co stanowiło 1,3% wszystkich zwiedzających muzea i wystawy w kraju. 174,6 tys. zwiedzających skorzystało z oferty muzeów bezpłatnie, a 147,7 tys. z biletów ulgowych. Zorganizowane grupy młodzieży szkolnej stanowiły 17,8% ogółu zwiedzających (w 2023 r. – 18,7%). W przeliczeniu na 1000 ludności przypadało 502 zwiedzających (w kraju 1182). Największą popularnością wśród zwiedzających cieszyły się muzea interdyscyplinarne i historyczne, które odwiedziło odpowiednio 179,8 tys. i 167,2 tys. osób (59,4% ogólnej liczby zwiedzających). W „Nocy Muzeów” wzięło udział 20,4 tys. zwiedzających (w 2023 r. – 16,9 tys.). Oprócz wystaw muzea i oddziały muzealne zajmowały się również organizacją wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych. W ciągu roku odbyło się 3,3 tys. tego typu wydarzeń (o 0,5% więcej niż w 2023 r.), w których wzięło udział 179,5 tys. osób (o 2,1% mniej niż w 2023 r.). Najwięcej zorganizowanych było lekcji muzealnych i warsztatów (2111), seansów filmowych (540) oraz odczytów, prelekcji i spotkań (349), a najwięcej osób uczestniczyło w imprezach plenerowych (75,9 tys.) oraz lekcjach muzealnych i warsztatach (47,5 tys.).

Działalność wystawienniczą muzeów uzupełniały galerie i salony sztuki. W 2024 r. podobnie jak w 2023 r. i w 2015 r. na terenie województwa świętokrzyskiego działalność prowadziło 9 instytucji, z których większość (5) zlokalizowanych było w mieście Kielce. Świętokrzyskie galerie i salony sztuki stanowiły 2,9% tego rodzaju podmiotów w kraju. Instytucje te zorganizowały łącznie 107 wystaw w Polsce (o 13 więcej w porównaniu z 2023 r.), na które składały się 104 wystawy krajowe i 3 międzynarodowe. W porównaniu z 2023 r. zwiększyła się liczba wystaw w kraju z wykorzystaniem tzw. „nowych mediów” z 9 zorganizowanych w 2023 r. do 16 w 2024 r. Z oferty świętokrzyskich galerii sztuki skorzystało 42,9 tys. zwiedzających, z czego blisko $\frac{3}{4}$ z nich (73,8%) odwiedziło instytucje w mieście Kielce i powiecie ostrowieckim (odpowiednio 19,8 tys. i 11,9 tys. osób). Przeciętnie 1 galerię i salon sztuki zwiedziło 4,8 tys. osób (w 2023 r. 3,9 tys. i 4,3 tys. w 2015 r.), a 1 wystawę w kraju – 401 zwiedzających (rok wcześniej 373, a w 2015 r. 447). W 2024 r. państwowe i samorządowe galerie sztuki posiadały 6,0 tys. zbiorów własnych (o 5,6% więcej niż w 2023 r. i o 14,7% niż 2015 r.), wśród których najliczniejszą grupę stanowiła fotografia (42,2%). Zbiory z kategorii malarstwo, grafika oraz rysunek tworzyły łącznie ponad połowę zbiorów własnych galerii publicznych (51,7%).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r. działalność sceniczną prowadziły, podobnie jak rok wcześniej, 4 teatry i instytucje muzyczne posiadające własny zespół artystyczny (2,2% tego typu podmiotów w kraju). Wszystkie instytucje zlokalizowane były na terenie miasta Kielce. Strukturę teatrów i instytucji muzycznych tworzyły teatry: dramatyczny, lalkowy, muzyczny (teatr tańca) i filharmonia. Na 8 scenach dysponujących 2,0 tys. miejsc na widowni w stałych salach widowiskowych wystawiono 2,0 tys. przedstawień (o 19,0% więcej niż w 2023 r.), w których uczestniczyło 241,5 tys. widzów i słuchaczy (o 18,7% więcej niż przed rokiem). W 2024 r. jedno przedstawienie/koncert, podobnie jak przed rokiem obejrzały średnio 123 osoby, w kraju – 201 (o 6 osób mniej niż w 2023 r.).

Na terenie województwa działalność prowadziły także instytucje kultury, które angażowały uczestników w każdym wieku do bardziej aktywnego niż w roli widza uczestnictwa w życiu kulturalnym. Należały do nich centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice. W końcu 2024 r. funkcjonowało 110 tego rodzaju instytucji (mniej o 2 niż w 2023 r. i o 25 niż w 2015 r.). Omawiane placówki stanowiły 2,8% tych podmiotów w kraju. Wśród nich najwięcej było ośrodków kultury (34), centrow kultury (33) oraz świetlic (20), a najmniej było klubów (8). Zdecydowana większość (90,0%) centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic należała do sektora publicznego. Ponad połowa placówek (54,5%) zlokalizowana była w miastach, gdzie dominowały centra i ośrodki kultury oraz domy kultury (łącznie 86,7% ogólnej liczby instytucji kultury prowadzących działalność w miastach). Charakter placówek wiejskich posiadały świetlice oraz ośrodki kultury (blisko $\frac{3}{4}$ ogółu instytucji mających siedzibę na terenach wiejskich). W 2024 r. na 1 instytucję kultury przypadało średnio 10527 mieszkańców województwa, tj. o 94 osoby więcej niż w 2023 r. i o 1215 więcej niż w 2015 r. W Polsce na 1 instytucję przypadało średnio 9586 osób wobec 9502 w 2023 r. i 9444 w 2015 r.

Według stanu na koniec 2024 r. w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach oraz świetlicach prowadziły działalność 574 grupy artystyczne, gdzie swoje zainteresowania rozwijało 8,9 tys. członków (więcej odpowiednio o 16,2% i 3,7% niż w 2023 r.). Najczęściej prowadzone były grupy folklorystyczne (143 grupy) oraz wokalne i chóry (140). Zrzeszały one łącznie 45,8% ogólnej liczby członków. Wśród członków grup artystycznych przeważały dzieci i młodzież szkolna (59,2%), które najczęściej wybierały zajęcia w grupach tanecznych (41,2%) oraz muzyczno-instrumentalnych (19,3%).

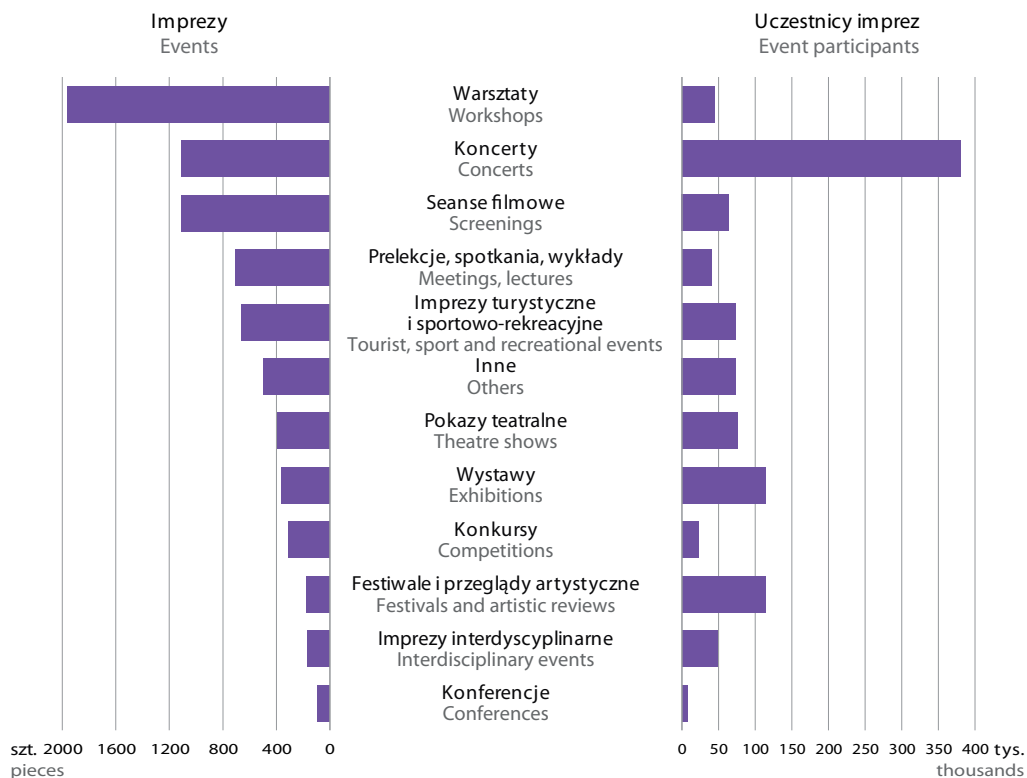
W centrach kultury, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach działało 605 różnego rodzaju kół, klubów, sekcji (o 15 więcej niż w 2023 r.), do których należało 11,5 tys. osób (o 0,6% mniej niż w 2023 r.). Najczęściej prowadzone były koła plastyczne i techniczne (200), które były również najliczniejsze pod względem liczby uczestników (3,2 tys., tj. 28,1% wszystkich członków kół, klubów, sekcji). Dzieci i młodzież szkolna stanowiły 62,3% uczestników kół, klubów i sekcji, a ich największym zainteresowaniem cieszyły się koła plastyczne i techniczne oraz taneczne. Kluby seniora i Uniwersytety Trzeciego Wieku (44 jednostki) zgromadziły 2,4 tys. osób (20,5% ogółu członków).

Oferta centrów, domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic obejmowała również organizację różnego rodzaju kursów. W 2024 r. zorganizowanych było ich łącznie 69 (o 12 mniej w porównaniu z 2023 r.), a status absolwenta otrzymało 0,7 tys. osób (o 43,8% mniej niż w 2023 r.), w tym 0,6 tys. dzieci i młodzieży szkolnej (o 47,1% mniej). Najwięcej prowadzonych było kursów nauki języków obcych (32,9% ogólnej liczby kursów) oraz nauki gry na instrumentach (18,8%).

W 2024 r. centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice zorganizowały 7,6 tys. imprez (więcej o 37,7% w porównaniu z 2023 r. i o 4,4% niż w 2015 r.), w których wzięło udział 1057,2 tys. uczestników, tj. o 21,2% więcej w niż rok wcześniej oraz o 3,4% mniej w relacji do 2015 r. Najwięcej zorganizowanych było warsztatów (26,0% ogółu imprez) oraz seansów filmowych i koncertów (po 14,7%). Uczestnicy imprez najczęściej wybierali udział w koncertach (36,0% wszystkich uczestników). Przeciętnie w jednej imprezie uczestniczyło 140 osób (w 2023 r. – 159, a w 2015 r. 151). Najliczniejsze pod względem średniej liczby osób uczestniczących w 1 imprezie były festiwale i przeglądy artystyczne, w których uczestniczyło przeciętnie 648 osób, koncerty (342) oraz wystawy (315).

Wykres 35. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2024 r.

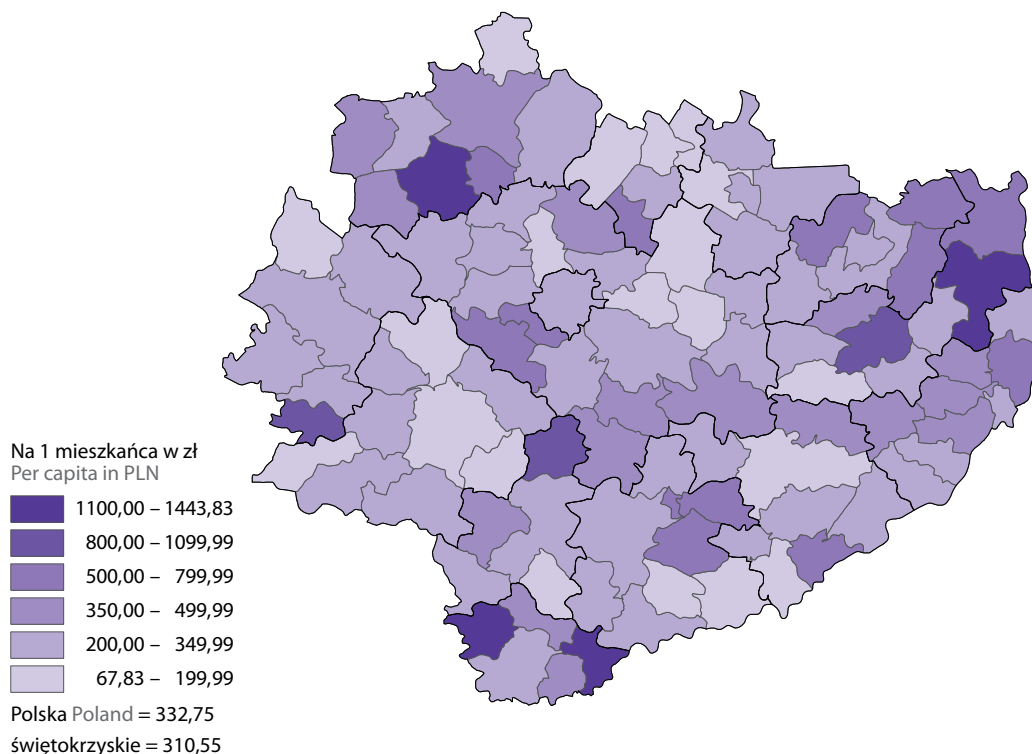
Chart 35. Events organised by culture institutions and event participants in 2024

W końcu 2024 r. działało również 18 kin stałych (tyle samo co w 2023 r. i o 4 więcej niż w 2015 r.), które stanowiły 3,4% ogólnej liczby kin stałych w kraju. Najwięcej kin działało w mieście Kielce (4). Świętokrzyskie kina stałe posiadały 39 sal projekcyjnych (tyle samo co przed rokiem) dysponujących 7,5 tys. miejsc na widowni (w 2023 r. 7,1 tys.). W ciągu roku w kinach województwa odbyło się 43,8 tys. seansów (o 0,8% więcej w porównaniu z 2023 r.), które obejrzało 954,3 tys. widzów (o 2,3% mniej niż w 2023 r.). W 2024 r. jeden seans obejrzały średnio, podobnie jak rok wcześniej 22 osoby, wobec 21 w 2015 r. Filmy polskiej produkcji wyświetlone były 10,0 tys. razy i zgromadziły 291,8 tys. osób. Na jedno kino stałe przypadało średnio 53,0 tys. widzów, wobec 92,6 tys. w kraju (w 2023 r. odpowiednio 54,3 tys. i 93,0 tys.), natomiast w przeliczeniu na 1000 ludności województwa – 821 widzów (1319 w kraju), wobec 832 w województwie i 1319 w kraju w 2023 r. Na 1 miejsce w kinach stałych przypadało 154 osób (129 w Polsce).

Mapa 36. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2024 r.

Map 36. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2024

W 2024 r. wydatki ponoszone przez samorządy świętokrzyskich gmin i miasta Kielce na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 361,2 mln zł i były o 7,6% niższe niż w 2023 r. i blisko 3-krotnie wyższe w porównaniu z 2015 r. Nakłady te stanowiły 2,9% ogółu wydatków na kulturę w kraju (wobec 3,7% w 2023 r. i 2,3% w 2015 r.). Gminy wraz z miastem Kielce przeznaczyły na kulturę 3,8% swoich wydatków budżetowych (o 0,6 p.proc. mniej niż w 2023 r.). W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki na ten cel wyniosły średnio 310,55 zł (o 6,8% mniej niż w 2023 r.). W skali kraju było to 332,75 zł (o 18,8% więcej niż rok wcześniej). Największe wydatki na kulturę w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniosła gmina Opatowiec (1443,83 zł). Najniższe wartości odnotowano w gminach Imielno (67,83 zł) oraz Miedziana Góra (83,83 zł).

5.2.6. Bezpieczeństwo publiczne

5.2.6. Public safety

W 2025 r. zarówno w Polsce, jak i w województwie świętokrzyskim odnotowano spadek liczby przestępstw w porównaniu z rokiem poprzednim. W regionie stwierdzono 18024 przestępstwa, w tym 11155 o charakterze kryminalnym, 1616 gospodarczych oraz 2136 drogowych.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw wzrósł w stosunku do roku poprzedniego o 1,1 p.proc. osiągając wartość powyżej średniej krajowej, tj. 73,1%.

Od 2016 r. systematycznie maleje liczba wypadków na drogach, przy czym w porównaniu z 2015 r. było ich mniej o 50,8%, w tym śmiertelnych o 38,9%. Mniej o 53,5% było osób rannych w wypadkach. W 2025 r. doszło do 617 wypadków, co stanowiło 2,9% wszystkich zdarzeń drogowych w kraju. Województwo świętokrzyskie znalazło się tym samym w grupie regionów o najniższej liczbie wypadków.

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

Według danych Komendy Głównej Policji, w 2025 r. na terenie województwa świętokrzyskiego w zakończonych postępowaniach przygotowawczych stwierdzono najmniej od 2015 r. przestępstw², i było ich 18024. Stanowiło to 2,3% ogólnej liczby przestępstw w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba przestępstw nieznacznie zmalała – o 31, a w porównaniu z 2015 r. o 6725 (o 27,2%). W Polsce ich liczba była wyższa w porównaniu z 2024 r. o 1,3%, natomiast w porównaniu z 2015 r. niższa o 2,2%.

Przestępstwa o charakterze kryminalnym stanowiły 61,9% wszystkich przestępstw stwierdzonych na terenie województwa i 2,6% wartości krajowej.

Przestępstw drogowych w 2025 r. stwierdzono 2136 (3,3% wartości krajowej i 11,9% ogółu przestępstw stwierdzonych w województwie).

Przestępstw o charakterze gospodarczym stwierdzono 1616, co stanowiło 9,0% przestępstw stwierdzonych w województwie i 1,2% wartości krajowej.

Najwięcej przestępstw stwierdzono w stolicy regionu, czyli w mieście Kielce (4004 przestępstw). Dominowały przestępstwa o charakterze kryminalnym (2734). Kolejnymi powiatami z wysoką ilością przestępstw były powiaty: kielecki (2743), starachowicki (2339) oraz ostrowiecki (1591). Najniższymi liczbami stwierdzonych przestępstw charakteryzowały się powiaty: kazimierski, włoszczowski i pińczowski.

Dla dokładniejszego przedstawienia obrazu przestrzennego zjawiska, statystyka posługuje się wskaźnikiem, który otrzymywany jest po podzieleniu przestępstw stwierdzonych przez 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten dla województwa świętokrzyskiego wyniósł w 2025 r. 15,6, rok wcześniej 15,5, a w 2015 r. 19,6. Dla Polski było to odpowiednio: 20,9, 20,6 i 20,8. Powiatem o najwyższym wskaźniku w 2025 r. był powiat starachowicki (28,4), w 2024 r. było miasto Kielce (26,6), a w 2015 r. powiat włoszczowski (70,8), natomiast najniższym wskaźnikiem w 2025 r. cechował się powiat kazimierski (10,0), w 2024 r. kielecki (8,5), a w roku 2015 powiat opatowski (10,2).

² Dane (z wyjątkiem wartości przestępstw stwierdzonych ogółem) są nieporównywalne z danymi za lata poprzednie, w związku z obowiązującymi od 2025 r. nowymi grupami kwalifikacji prawnych.

W grupie przestępstw o charakterze kryminalnym wskaźnik w województwie świętokrzyskim w 2025 r. miał wartość 9,7, w 2024 r. 8,5, a w 2015 r. 9,8 (w Polsce było to odpowiednio 11,4, 11,2 i 13,6 przestępstw stwierdzonych na 1000 mieszkańców). Wśród powiatów z najwyższym wskaźnikiem w 2025 r. na czele znalazł się powiat starachowicki, w 2024 r. ostrowiecki (14,2), a w 2015 r. powiat skarżyski (19,3). Najniższy wskaźnik w tych latach notowano w powiecie kazimierskim (3,0, 3,6 i 4,4).

Wśród przestępstw o charakterze gospodarczym stwierdzonych przez Policję wskaźnik dla województwa w 2025 r. wyniósł 1,4, wobec 4,5 przed rokiem i 7,4 w 2015 r. W skali kraju był wyższy w latach 2025 i 2024 i wyniósł odpowiednio: 3,7 i 6,4, natomiast w 2015 r. miał wartość 4,4. Powiatami o najwyższym wskaźniku w analogicznych latach były: starachowicki (5,0), miasto Kielce (11,7) i włoszczowski (62,5), natomiast najniższy wskaźnik notowany był w 2025 r. w powiecie buskim (0,0), a w latach 2024 i 2015 w powiecie opatowskim (1,5 i 1,1).

W grupie przestępstw drogowych wskaźnik przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1000 mieszkańców w województwie świętokrzyskim w 2025 r. miał wartość 1,9, w 2024 r. 1,6, a w 2015 r. 1,9 (w Polsce było to odpowiednio 1,7, 1,6 i 2,0). Wśród powiatów z najwyższym wskaźnikiem w latach 2025 i 2024 na czele znalazł się powiat starachowicki (2,2), a w 2015 r. powiat opatowski (2,4). Najniższy wskaźnik w 2025 r. notowano w powiecie buskim (1,4), w 2024 r. w mieście Kielce (1,1), natomiast w 2015 r. w powiecie skarżyskim (1,4).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla województwa wyniósł w 2025 r. 73,1%. W 2024 r. był on na poziomie 72,0%, a w 2015 r. 76,4%. Średnia dla Polski w tych latach wynosiła: 72,2%, 69,8% i 64,7%.

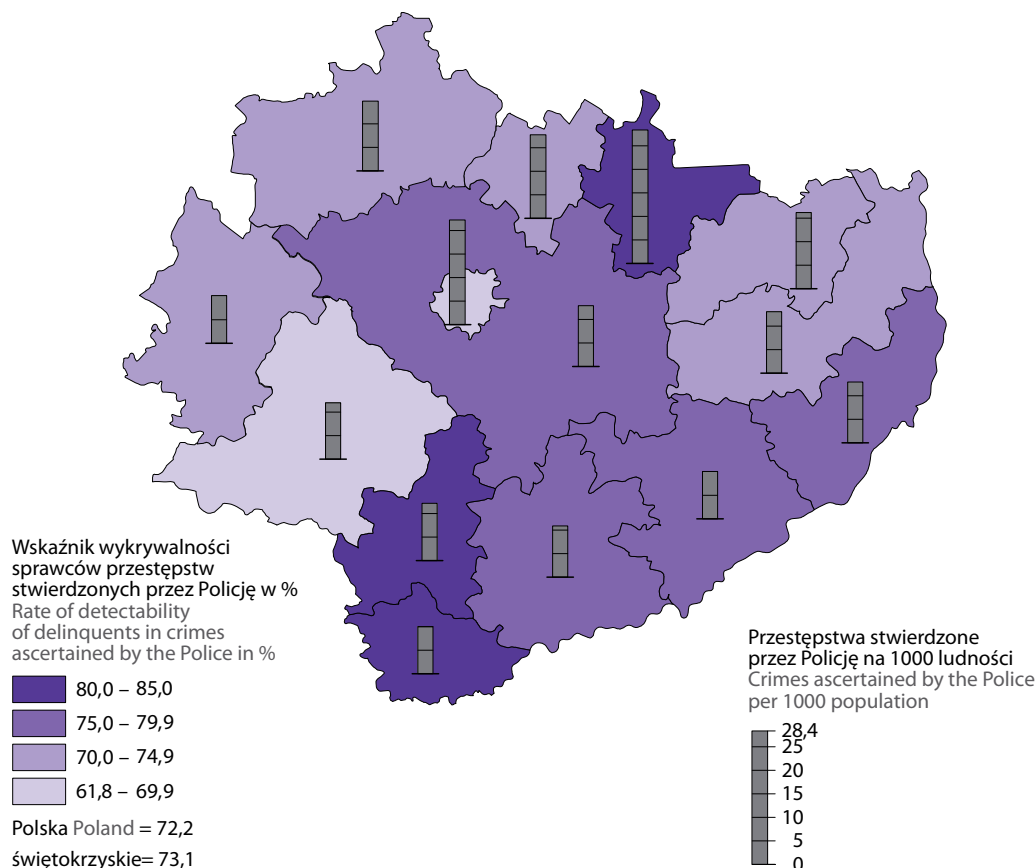
Najlepsze efekty w zwalczaniu przestępczości w województwie w latach 2025, 2024 i 2015 miały służby policji z powiatu kazimierskiego (85,0%, 85,3% i 96,8%). W latach 2025 i 2015 najtrudniej było wykryć sprawców popełnionych przestępstw funkcjonariuszom z Kielc (61,8% i 59,3%), natomiast w 2024 r. w powiecie kieleckim (63,2%).

Średnia wykrywalność sprawców przestępstw o charakterze kryminalnym dla województwa świętokrzyskiego w 2025 r. była na poziomie 66,0%, a dla Polski 65,0%. Najwyższy wskaźnik zanotowano w powiecie starachowickim (83,4%), a najniższy – w Kielcach (55,8%).

W grupie przestępstw o charakterze gospodarczym średnia wykrywalności sprawców przestępstw wyniosła 83,2%. W Polsce wskaźnik miał wartość 89,6%. Powiatem w którym wykrywalność sprawców przestępstw była najwyższa w 2025 r. był powiat kazimierski (98,5%). Najniższą skuteczność odnotowano w powiecie koneckim (72,5%).

Ze względu na swój charakter przestępstwa drogowe zawsze mają wysoki wskaźnik wykrywalności. W 2025 r. dla województwa miał on wartość 99,2%. Dla porównania w Polsce było to 98,7%. W połowie z 14 powiatów odnotowano 100% wskaźnik wykrywalności, a najniższy uzyskało miasto Kielce (97,5%).

Mapa 37. Zagrożenie przestępczością w 2025 r.
Map 37. Crime risk in 2025

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
Source: data of the National Police Headquarters.

Dane o wypadkach drogowych pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

W 2025 r. na drogach województwa świętokrzyskiego doszło do 617 wypadków, w których śmierć poniosło 66 osób, a 752 odniosło obrażenia ciała. W porównaniu z 2024 r. zmniejszyła się liczba: wypadków (o 48) i osób rannych (o 28), a liczba ofiar śmiertelnych pozostała bez zmian (19 osób). Zestawiając dane z 2015 r. otrzymujemy spadki wartości w: liczbie wypadków (o 736), liczbie ofiar śmiertelnych (o 42), osób rannych w wypadkach (o 924). Wypadki, które miały miejsce w województwie stanowiły 2,9% wszystkich wypadków w kraju (3,1% w 2024 r. i 4,1% w 2015 r.). Najwięcej wypadków (80) oraz osób śmiertelnych (11) było w sierpniu. Wysokimi – na tle pozostałych powiatów – liczbami wypadków oraz osób rannych w wypadkach (podobnie jak w pozostałych analizowanych latach), wyróżniało się miasto na prawach powiatu Kielce oraz powiat kielecki. I tak w 2025 r. w powiecie kieleckim wynosiły one odpowiednio 165

i 219, natomiast w Kielcach 134 i 151. Najmniej wypadków i osób rannych było w powiatach pińczowskim (odpowiednio 12 i 13) i kazimierskim (odpowiednio 12 i 15).

W skali województwa w przeliczeniu na 100 tys. ludności odnotowano 53,5 wypadków (57,2 w 2024 r. i 107,4 w 2015 r.). Dla Polski wartości te wynosiły odpowiednio: 55,9, 57,3 i 85,7. Najwyższy wskaźnik charakteryzował powiat kielecki (78,0), a najniższy powiat skarżyski (25,5).

W 2025 r. w przeliczeniu na 100 wypadków rannych zostało 121,9 osób, w 2024 r. 117,3 osób, a w 2015 r. rany odniosły 123,9 osoby. W Polsce było to odpowiednio: 117,5, 115,2 i 120,7 osób. Najwięcej rannych na każde 100 wypadków odnotowano w powiecie jędrzejowskim – 136,4 osób, natomiast najmniej w powiecie staszowskim – 95,8 osób. Rok wcześniej najwięcej rannych było w powiecie kazimierskim – 158,8 osób, a najmniej w powiecie starachowickim – 85,4, natomiast w 2015 r. najwięcej – 141,7 rannych w powiecie kazimierskim, a najmniej – 101,8 w powiecie staszowskim.

Liczba ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków w województwie wyniosła 10,7 i była wyższa o 0,8 w porównaniu z 2024 r. i o 2,7 w porównaniu z 2015 r. Wskaźnik osób śmiertelnych w kraju był niższy i w 2025 r. wyniósł 7,9 (o 0,9 mniej niż w 2024 r. i o 1,0 więcej niż w 2015 r.). W przekroju terytorialnym województwa świętokrzyskiego w 2025 r. największą liczbę ofiar śmiertelnych na 100 wypadków zarejestrowano w powiecie jędrzejowskim (27,3), natomiast najniższą w mieście Kielce (3,7).

Tablica 27. Wypadki drogowe^a oraz ich skutki
Table 27. Road accidents^a and their results

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Wypadki Accidents	1353	831	665	617
Ofiary śmiertelne Fatalities	108	96	66	66
na 100 wypadków per 100 road accidents	8,0	11,6	9,9	10,7
Ranni Injured	1676	953	780	752
na 100 wypadków per 100 road accidents	123,9	114,7	117,3	121,9

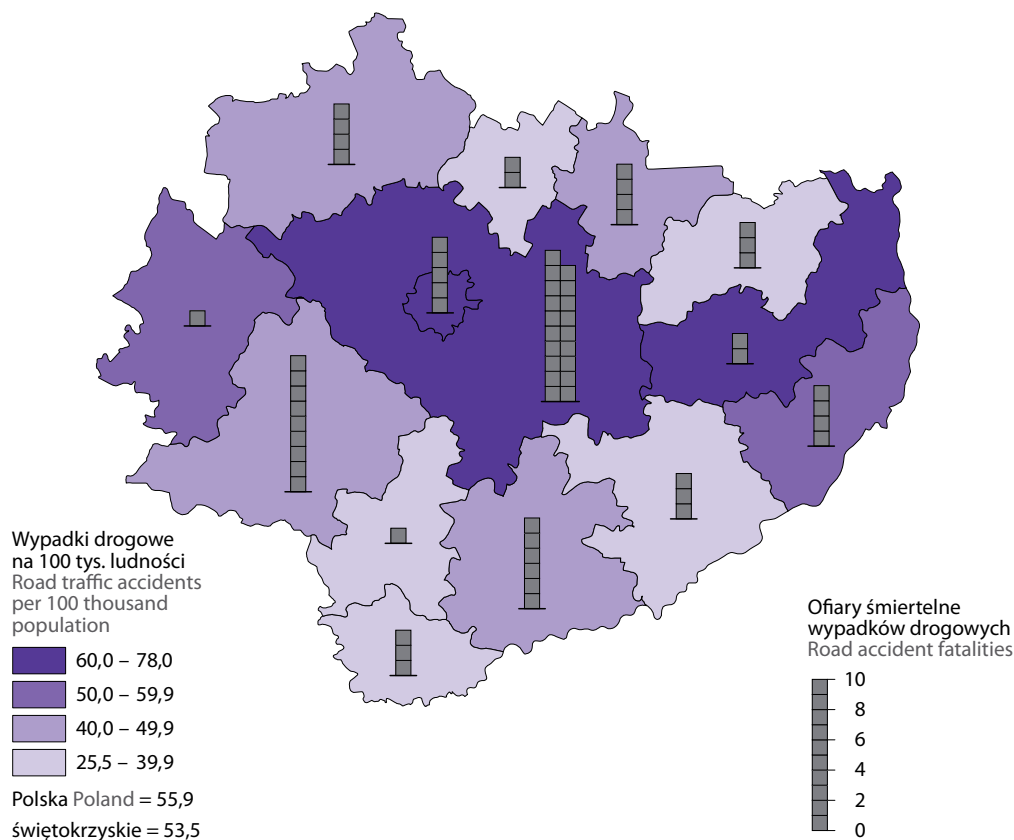
^a Zarejestrowane przez Policję.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police.

Source: data of the National Police Headquarters.

Mapa 38. Bezpieczeństwo na drogach w 2025 r.
Map 38. Road safety in 2025

5.2.7. Społeczeństwo informacyjne

5.2.7. Information society

W 2025 r. w województwie obserwowano spadek udziału gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu. W skali roku wzrósł odsetek osób korzystających z Internetu, w tym osób korzystających z niego regularnie. Odnotowano systematyczny wzrost zainteresowania usługami administracji publicznej przez Internet.

Dostęp do Internetu w 2025 r. w województwie świętokrzyskim miało 91,4% gospodarstw domowych (w Polsce 96,2%). Udział gospodarstw domowych w województwie posiadających łącze internetowe w domu zmalał o 3,2 p.proc. w porównaniu z 2024 r., natomiast w stosunku do 2015 r. wzrósł o 14,1 p.proc. (w kraju wzrost odpowiednio o 0,3 p.proc. i o 20,4 p.proc.).

Świętokrzyskie gospodarstwa domowe w 2025 r. korzystały z Internetu głównie poprzez połączenia szerokopasmowe (91,1% gospodarstw domowych, tj. o 3,5 p.proc. mniej w skali roku). Rozpatrując rodzaje łączy internetowych w gospodarstwach domowych w 2025 r. częściej wykorzystywane były łącza stacjonarne. Posiadanie Internetu przez szerokopasmowe łącza stacjonarne zadeklarowało 68,5% gospodarstw, wobec 67,7% w 2024 r. Na przestrzeni roku zmalał udział gospodarstw posiadających Internet przez szerokopasmowe łącza mobilne, z 67,1% w 2024 r. do 64,2% w 2025 r. W Polsce odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu przez szerokopasmowe łącza stacjonarne wyniósł 70,3% (mniej o 1,8 p.proc. w stosunku do 2024 r.), a przez szerokopasmowe łącza mobilne – 78,2% (więcej o 2,3 p.proc. w skali roku).

Tablica 28. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu

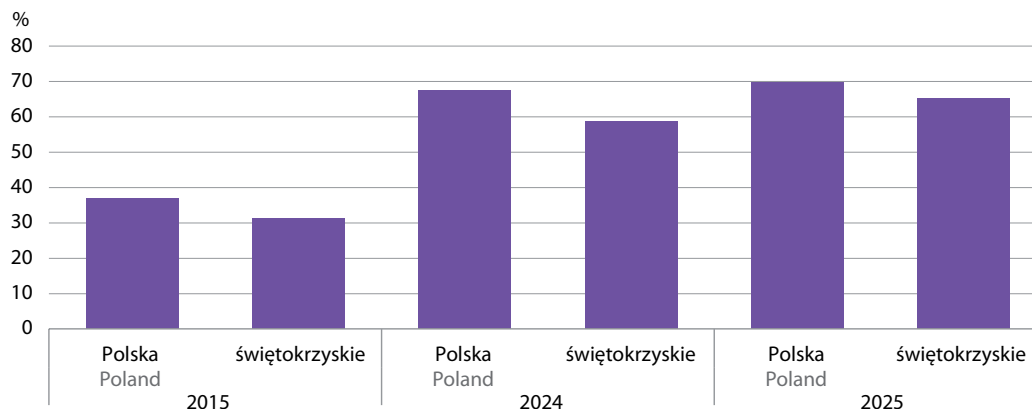
Table 28. Households with access to the Internet at home and Internet users

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Odsetek gospodarstw domowych ^a posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households ^a with access to the Internet at home	77,3	90,9	94,6	91,4
Odsetek osób ^b korzystających z Internetu Percentage of individuals ^b using the internet	67,1	85,5	85,9	88,0
Odsetek osób ^b regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals ^b using the Internet regularly (at least once a week)	55,2	77,5	80,5	84,3

a Dane dotyczą gospodarstw domowych z osobami w wieku 16-74 lata. b Osoby w wieku 16-74 lata.
a Data concern households with persons aged 16-74. b Persons aged 16-74.

W 2025 r. z Internetu korzystało 88,0% ogółu osób w wieku 16-74 lata (w Polsce 91,9%). Analizując dane za rok wcześniejszy i 2015 r. odnotowano wzrost wskaźnika o 2,1 p.proc. i o 20,9 p.proc. (w kraju wzrost o 0,4 p.proc. i o 19,0 p.proc.).

Odsetek osób regularnie korzystających z Internetu w 2025 r. wyniósł 84,3% (w Polsce 88,9%). Wzrósł zarówno w odniesieniu do roku poprzedniego, jak i 2015 r. o 3,8 p.proc. i o 29,1 p.proc. (w kraju odnotowano wzrost odpowiednio o 1,3 p.proc. i o 24,1 p.proc.).

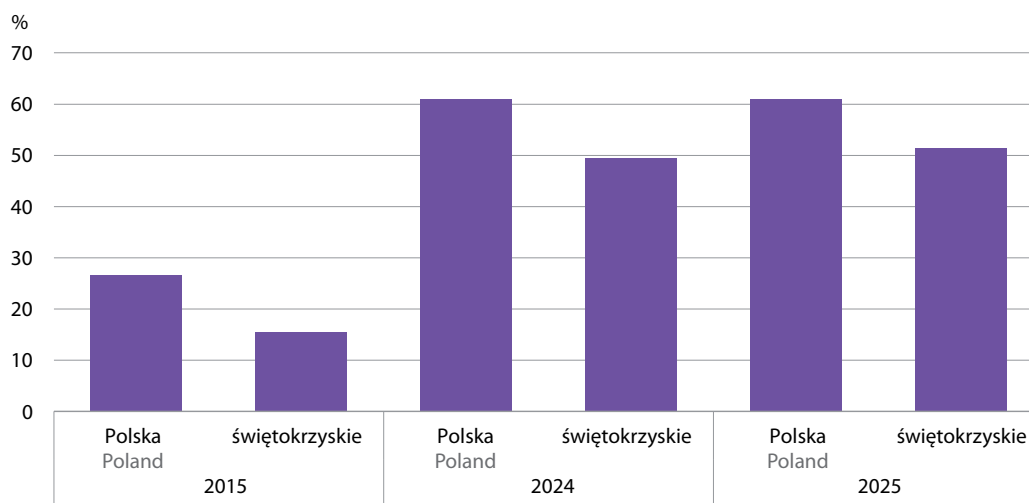
Wykres 36. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcyChart 36. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

a Osoby w wieku 16-74 lata.
a Persons aged 16-74.

W skali roku, zarówno w województwie, jak i w kraju wzrosło zainteresowanie zakupami przez Internet. W 2025 r. z e-zakupów w ciągu 12 miesięcy skorzystało 65,1% osób w wieku 16-74 lata (w kraju 69,7%). Było to więcej o 6,3 p.proc. niż w 2024 r. i o 33,9 p.proc. w porównaniu z 2015 r. (w kraju wzrost wyniósł odpowiednio 2,3 p.proc. i 32,8 p.proc.). Najczęściej zamawiane, podobnie jak w latach poprzednich, były: odzież, obuwie i dodatki oraz kosmetyki, produkty do pielęgnacji zdrowia i urody.

Wykres 37. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 37. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

a Osoby w wieku 16-74 lata.
a Persons aged 16-74.

Internet jest narzędziem, za pośrednictwem którego osoby coraz chętniej korzystają z usług e-administracji. W 2025 r. odsetek korzystających z usług administracji publicznej przez Internet w ciągu ostatnich 12 miesięcy wyniósł 51,4% populacji osób w wieku 16-74 lata (w Polsce 61,1%) i był wyższy w porównaniu z 2024 r. oraz 2015 r. odpowiednio o 2,0 p.proc. i o 35,8 p.proc. (w kraju wzrost odpowiednio o 0,1 p.proc. i o 34,5 p.proc.). Spośród usług elektronicznych administracji największym zainteresowaniem cieszyło się pobieranie lub drukowanie formularzy urzędowych oraz wysyłanie wypełnionych deklaracji podatkowych.

W skali roku odsetek osób pobierających lub drukujących formularze urzędowe wzrósł o 6,6 p.proc. i wyniósł w 2025 r. 28,2% populacji osób w wieku 16-74 lata (w Polsce spadek o 0,6 p.proc. do 28,5%). Z możliwości wysyłania wypełnionych deklaracji podatkowych w 2025 r. skorzystało 28,2% osób w wieku 16-74 lata, tj. więcej o 1,9 p.proc. niż w 2024 r. (w kraju wskaźnik pozostał na ubiegłorocznym poziomie - 39,4%).

5.2.8. Aktywność społeczna

5.2.8. Social activity

Rosnąca aktywność społeczna mieszkańców województwa świętokrzyskiego wpisuje się w ogólnopolski trend stopniowego rozwoju sektora organizacji pozarządowych. W regionie utrzymuje się wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, które odgrywają ważną rolę w animowaniu życia lokalnego. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba tego typu podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON wzrosła o 3,2%. Udział regionu w ogólnej liczbie organizacji w kraju pozostał stabilny i wyniósł 3,0%.

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim aktywnie działało 4,0 tys. organizacji non-profit, oznacza to wzrost o 11,1% w porównaniu z 2022 r. Wynik ten jest porównywalny z tempem rozwoju sektora obywatelskiego w regionach o podobnej strukturze społeczno-gospodarczej. Organizacje z województwa świętokrzyskiego stanowiły 3,5% wszystkich podmiotów non-profit w Polsce, co świadczy o stabilnej pozycji regionu w krajowym sektorze pozarządowym.

Według stanu na koniec grudnia 2025 r. w rejestrze REGON w województwie świętokrzyskim wpisanych było 5,6 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, tj. o 3,2% więcej niż na koniec 2024 r. oraz 36,7% więcej niż na koniec 2015 r. Dynamika ta była zbliżona do trendów ogólnopolskich – w kraju liczba takich podmiotów wyniosła w 2025 r. 184,0 tys. i była wyższa niż rok wcześniej o 3,5%, a w stosunku do 2015 r. wzrost osiągnął 36,5%.

Udział województwa świętokrzyskiego w krajowej liczbie organizacji pozarządowych wyniósł 3,0%, co – podobnie jak w latach poprzednich – plasowało region na 13. miejscu w kraju. Struktura przestrzenna sektora była typowa dla województw o dominującym ośrodku miejskim: co piąta organizacja działała w stolicy województwa, a wysokim udziałem charakteryzował się także powiat kielecki (14,6%). Najmniej koncentracja podmiotów występowała w powiatach: kazimierskim (2,9%), pińczowskim (3,2%) oraz włoszczowskim (4,2%), co z kolei odpowiadało tendencjom widocznym w innych regionach o przewadze obszarów wiejskich.

Wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w stosunku do roku poprzedniego odnotowano we wszystkich powiatach województwa, przy czym najczęściej przybyło ich w powiatach: ostrowieckim (o 5,5%), kazimierskim (o 5,1%) i skarżyskim (o 4,2%). Najwolniejszy wzrost wystąpił w powiecie starachowickim (1,8%) oraz w mieście Kielce (1,9%).

W perspektywie długookresowej (2015-2025) największy wzrost liczby organizacji pozarządowych wystąpił w powiatach: skarżyskim (o 64,4%), jędrzejowskim (o 49,8%) i buskim (o 43,1%). Z kolei najwolniej sektor rozwijał się w powiatach: kazimierskim (o 25,2%), w mieście Kielce (o 28,5%) oraz w sandomierskim (o 29,0%). Wskazuje to, że choć sektor rozwija się w całym regionie, to tempo tego rozwoju jest silnie uzależnione od lokalnych uwarunkowań społecznych, gospodarczych i demograficznych.

Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 29. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register

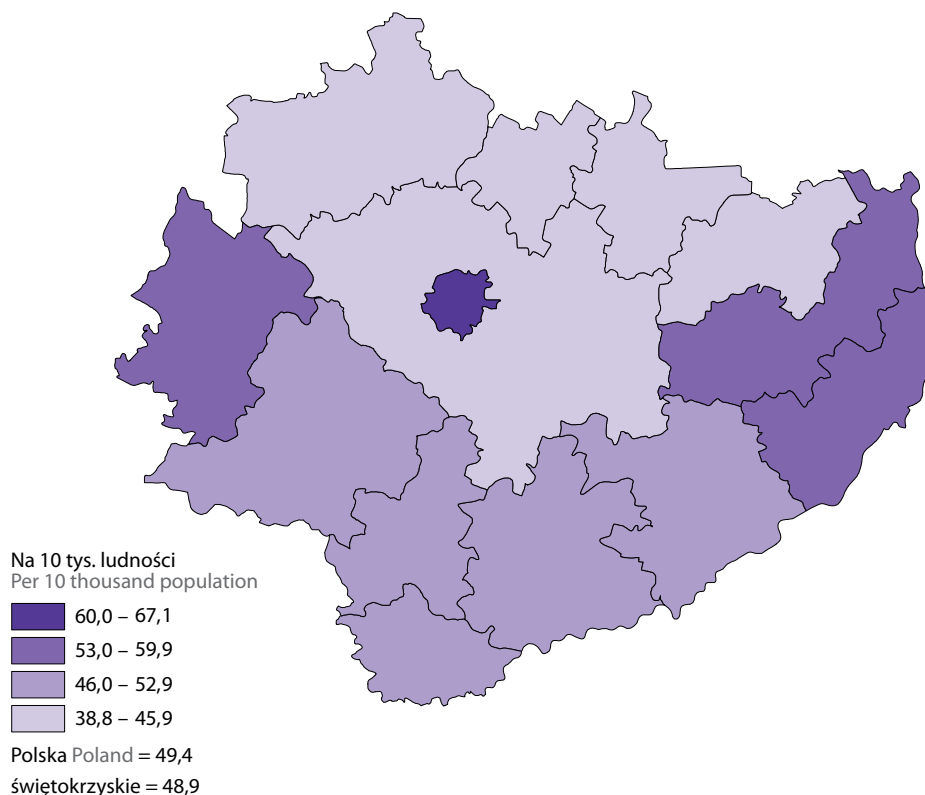
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Ogółem Total	4105	4634	5438	5611
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	33	39	47	49

Na koniec 2025 r. w województwie świętokrzyskim liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 49. To wynik wyższy zarówno od zanotowanego rok wcześniej (o 2 jednostki), jak i w porównaniu z 2015 r. (o 16 jednostek). Taki sam poziom 49 organizacji na 10 tys. ludności odnotowano w skali kraju, gdzie również widoczny był wzrost (o 2 jednostki względem roku poprzedniego i o 14 jednostek w porównaniu z 2015 r.).

Spośród powiatów najczęściej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. ludności działało w mieście Kielce (67) oraz w powiatach sandomierskim i włoszczowskim (po 56). Najniższym wskaźnikiem charakteryzowały się powiaty: kielecki (39) oraz starachowicki i konecki (po 41).

Mapa 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2025 r.
 Stan w dniu 31 grudnia
 Map 39. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register in 2025
 As of 31 December

W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON w 2025 r. wyniosła 1,0 tys., tj. o 2,5% więcej niż przed rokiem. Na 10 tys. ludności przypadało średnio 49 jednostek wobec 47 w 2024 r. Spośród gmin zagrożonych trwałą marginalizacją najwyższą wartością tego wskaźnika charakteryzowały się gminy Radków i Czarnocin (po 80), natomiast najniższą Mniów (23).

W miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON w 2025 r. wyniosła 1,2 tys., tj. o 5,3% więcej niż przed rokiem. Na 10 tys. ludności przypadało średnio 52 jednostki wobec 49 w 2024 r. Spośród miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze najwyższą wartością wskaźnika charakteryzowało się miasto Busko-Zdrój (83), natomiast najniższą Skarżysko-Kamienna (43).

Dane o **organizacjach non-profit** opracowano na podstawie dwóch badań statystyki publicznej:

- SOF-1 – Sprawozdania z działalności fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych,
- SOF-4s – Sprawozdania z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego.

W oparciu o wstępne wyniki badań dotyczących działalności stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów w wyznaniowych, kół gospodyń wiejskich oraz samorządu gospodarczego i zawodowego w 2024 r. na terenie województwa świętokrzyskiego aktywną działalność prowadziło 4,0 tys. zarejestrowanych organizacji pozarządowych non-profit (w kraju 113,1 tys.). W porów-

naniu z 2022 r. liczba tych podmiotów wzrosła o 11,1%, a względem 2020 r. o 25,0%. Udział województwa świętokrzyskiego w ogólnej liczbie organizacji non-profit w Polsce wyniósł 3,5%, co podobnie jak w latach 2022 i 2020 plasowało region na 13. miejscu w kraju.

W strukturze organizacji sektora non-profit w województwie dominowały stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (2,5 tys.), co stanowiło 3,5% jednostek tego typu w kraju). Drugą pod względem liczebności grupę stanowiły koła gospodyń wiejskich 1,0 tys. (6,0% w skali kraju). Ponadto działało 0,4 tys. fundacji (1,8% w skali kraju) oraz 0,1 tys. społecznych podmiotów wyznaniowych (2,9 % jednostek tego typu w kraju). Najmniej liczną kategorię stanowiły organizacje samorządu gospodarczego oraz kółka rolnicze, które łącznie odpowiadały za 2,9% takich podmiotów w kraju. Status organizacji pożytku publicznego posiadało 0,3 tys. aktywnych organizacji non-profit z województwa świętokrzyskiego (w kraju 9,9 tys.).

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim liczba aktywnych stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wyniosła 35 i była wyższa zarówno w stosunku do 2022 r. jak i 2020 r., kiedy wyniosła odpowiednio 31 i 27 (w Polsce odpowiednio 30, 27 i 25).

Struktura działalności organizacji non-profit była szeroka, ale jednocześnie wyraźnie zróżnicowana. W 2024 r. w województwie największą grupę stanowiły podmioty prowadzące działalność w obszarze sportu, turystyki, rekreacji i hobby – 0,9 tys. jednostek, czyli co czwarta wszystkich organizacji. Drugą pod względem liczebności kategorię tworzyły organizacje realizujące zadania z zakresu ratownictwa, (0,8 tys. – 20,8% ogółu), co potwierdzało istotną rolę służb ochotniczych i działań na rzecz bezpieczeństwa publicznego w regionie. W dalszej kolejności organizacje wskazywały jako główny obszar działalności rozwój lokalny w wymiarze społecznym i ekonomicznym (14,5%), kulturę i sztukę (12,9%), pomoc społeczną i humanitarną (9,1%) oraz edukację i wychowanie, badania naukowe (6,2%). Te proporcje świadczyły o zrównoważonym profilu sektora, obejmującym zarówno działania społeczne, jak i kulturalno-edukacyjne. Znacznie mniejszy udział miały organizacje związane z ochroną środowiska (3,8%), łowiectwem oraz ochroną zdrowia (po 2,2%). Najmniej liczne były podmioty koncentrujące swoją działalność na prawie, jego ochronie oraz prawach człowieka (1,2%), a także organizacje prowadzące pozostałą działalność, w tym międzynarodową i religijną (1,1%).

Na koniec 2024 r. aktywne organizacje non-profit w województwie świętokrzyskim zrzeszały 0,2 mln członków, spośród których 99,5% stanowiły osoby fizyczne (w kraju odpowiednio 7,7 mln członków, w tym 98,5% osób fizycznych). Liczba organizacji skupiających osoby fizyczne wyniosła 3,5 tys. (w kraju 86,9 tys.), podczas gdy organizacje zrzeszających osoby prawne było jedynie 0,1 tys. (w kraju 4,4 tys.).

Ponad dwie trzecie organizacji (72,7%) nie zatrudniało płatnego personelu i opierało swoją działalność wyłącznie na pracy społecznej. Wśród podmiotów korzystających z pracy odpłatnej większy udział miały organizacje zatrudniające wyłącznie na podstawie umów cywilnoprawnych (16,7%) niż na podstawie stosunku pracy (10,7%). Taka struktura zatrudnienia wskazywała na ograniczone zasoby finansowe sektora oraz jego silne oparcie na wolontariacie i pracy społecznej.

Na koniec 2024 r. w organizacjach non-profit zatrudnionych było 8,8 tys. osób na podstawie stosunku pracy, co oznaczało wzrost o 12,8% w porównaniu z 2022 r. Dla zdecydowanej większości pracowników (79,1%) była to główna forma zatrudnienia, a kobiety stanowiły 79,5% zatrudnionych, co potwierdzało silną feminizację sektora – zjawisko obserwowane również w skali kraju. Średnia liczba pracowników zatrudnionych w organizacjach wyniosła 20 osób, przy medianie 6 osób, co wskazywało na dużą rozpiętość wielkości podmiotów i dominację małych organizacji. Przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło 6,9 tys. Odzwierciedlało to zarówno rosnącą profesjonalizację części sektora, jak i utrzymującą się przewagę organizacji o niewielkiej skali działania.

W 2024 r. zdecydowana większość organizacji non-profit w województwie prowadziła wyłącznie nieodpłatną działalność statutową (82,5%). Odsetek ten był wyższy niż w poprzednich latach, gdzie wynosił 77,5% w 2022 r. oraz 79,6% w 2020 r. Pozostałe podmioty prowadziły działalność odpłatną w różnych formach: 12,5% realizowało wyłącznie odpłatną działalność statutową, 3,0% prowadziło tylko działalność gospodarczą, a 2,1% łączyło odpłatną działalność statutową z działalnością gospodarczą.

Rozkład przychodów organizacji wskazywał na dominację podmiotów o niewielkiej skali finansowej.

W 2024 r. 43,8% organizacji osiągało przychody nieprzekraczające 10 tys. zł, a kolejne 36,0% mieściło się w przedziale 10–100 tys. zł. Jedynie 20,2% dysponowało budżetem przekraczającym 100 tys. zł, co świadczyło o dużym rozdrobnieniu sektora i ograniczonych możliwościach finansowych większości organizacji.

Łączne przychody organizacji pozarządowych w województwie wyniosły 1,4 mln zł (o 11,7% więcej niż w 2022 r.). Struktura źródeł finansowania potwierdzała silne uzależnienie sektora od środków nierynkowych, które stanowiły 64,4% ogółu przychodów. W ramach tej kategorii kluczową rolę odgrywały środki publiczne (59,3%), w tym przede wszystkim dotacje samorządowe (37,1%). Oznaczało to, że lokalne władze samorządowe były głównym partnerem finansowym organizacji. Przychody ze źródeł rynkowych stanowiły 30,3% ogółu, z czego 16,5% pochodziło z odpłatnej działalności statutowej, a 12,8% z działalności gospodarczej. Składki członkowskie oraz inne formy finansowania odpowiadały łącznie za 5,3% przychodów, co potwierdzało, że organizacje w niewielkim stopniu opierały się na samofinansowaniu i wsparciu członków.

W okresie od września do grudnia 2024 r. 0,7 tys. organizacji pozarządowych w województwie świętokrzyskim – czyli 17,2% wszystkich aktywnych podmiotów – podjęło dodatkowe działania pomocowe w związku z powodzią w Polsce. Głównymi odbiorcami pomocy były osoby fizyczne, do których wsparcie kierowało 64,9% organizacji. Łącznie objęły one pomocą około 80,9 tys. odbiorców, przy czym ta sama osoba mogła zostać uwzględniona wielokrotnie przez różne organizacje pozarządowe. Podmioty te wspierały również inne organizacje pozarządowe – stowarzyszenia, fundacje, organizacje kościelne i podobne (22,3%), a także organy administracji samorządowej lub lokalnej (20,2%) oraz placówki ochrony zdrowia, edukacji, pomocy społecznej i inne jednostki świadczące usługi społeczne (6,1%).

Najważniejszą formą wsparcia było przekazywanie darów rzeczowych, deklarowane przez 75,9% organizacji. Szacunkowa wartość tej pomocy wyniosła 4,8 mln zł, co potwierdzało, że działania rzeczowe były podstawowym narzędziem reagowania na skutki powodzi. Środki finansowe przekazało 9,1% organizacji, a ich łączna wartość sięgnęła 3,7 mln zł, wskazywało to na istotny, choć bardziej ograniczony udział wsparcia pieniężnego.

Organizacje angażowały się również w działania operacyjne: prowadziły akcje ratownicze (15,0%), realizowały transport (9,5%), zapewniały wyżywienie (7,6%) oraz wykonywały prace porządkowe, remontowe i czyszczące (3,7%). Te formy aktywności pokazywały, że sektor non-profit nie ograniczał się jedynie do dystrybucji pomocy, lecz odgrywał także ważną rolę w bezpośrednim usuwaniu skutków katastrofy.

Rozdział 6. Gospodarka

Chapter 6. Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

Według wstępnego szacunku w 2024 r. kolejny rok z rządu notowano wzrost produktu krajowego brutto (PKB). Podobnie jak przed rokiem jego dynamika była przy tym wyższa niż w skali kraju.

W latach 2015–2023 PKB na 1 mieszkańca szybciej zwiększał się w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim, co skutkowało spadkiem zróżnicowania regionalnego. W rezultacie stosunkowo wysokiej dynamiki PKB na 1 mieszkańca w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim odnotowano wzrost tego wskaźnika w stosunku do średniego poziomu w Polsce, podczas gdy w kieleckim wystąpił spadek. Na przestrzeni ośmiu lat znacznie zwiększyła się wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego. Jej wzrost wystąpił zarówno w wartościach bezwzględnych, jak i w relacji do średniej krajowej.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Według wstępnego szacunku wartość produktu krajowego brutto w cenach bieżących w województwie świętokrzyskim w 2024 r. wyniosła 84575 mln zł i była o 9,1% większa niż w roku poprzednim. Wzrost ten był wyższy niż średnio w kraju, gdzie osiągnął 7,0%. Pomimo to w relacji do 2015 r. nadal kształtował się poniżej średniego wzrostu w Polsce. W świętokrzyskim produkt krajowy brutto przekroczył poziom sprzed dziewięciu lat o 93,3%, a w kraju o 101,9%. Udział województwa świętokrzyskiego w tworzeniu PKB wyniósł 2,3% i kształtował się na poziomie z roku poprzedniego.

Wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2024 roku wyniosła 74695 zł i w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 10,1%. Wzrost tego wskaźnika odnotowano również w odniesieniu do 2015 r. (o 112,5%).

Do przeliczeń danych **na 1 mieszkańca** przyjęto ludność spełniającą kryterium rezydencji według definicji Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (ESA 2010), zakładającej okres przebywania osoby na terytorium ekonomicznym danego państwa przez jeden rok lub dłużej. Liczba ludności została przeliczona według stanu w dniu 30 czerwca. Dane o liczbie ludności rezydującej od 2022 r. uwzględniają dane dotyczące ludności ukraińskiej.

Wartość PKB na 1 mieszkańca w 2024 r. stanowiła w świętokrzyskim 76,7% średniej krajowej (wobec 74,8% przed rokiem oraz 73,8% w 2015 r.) i lokowała województwo na 13. miejscu w Polsce. Była o 51,3% mniejsza niż w województwie mazowieckim (charakteryzującym się najwyższym poziomem tego wskaźnika) oraz o 8,6% wyższa niż w zajmującym pod tym względem ostatnie miejsce województwie lubelskim.

W 2023 r. PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w województwie świętokrzyskim stanowił 60% średniego poziomu w Unii Europejskiej¹. Na przestrzeni ośmiu lat odnotowano wzrost tego wskaźnika. W 2015 r. kształtował się on na poziomie 52%.

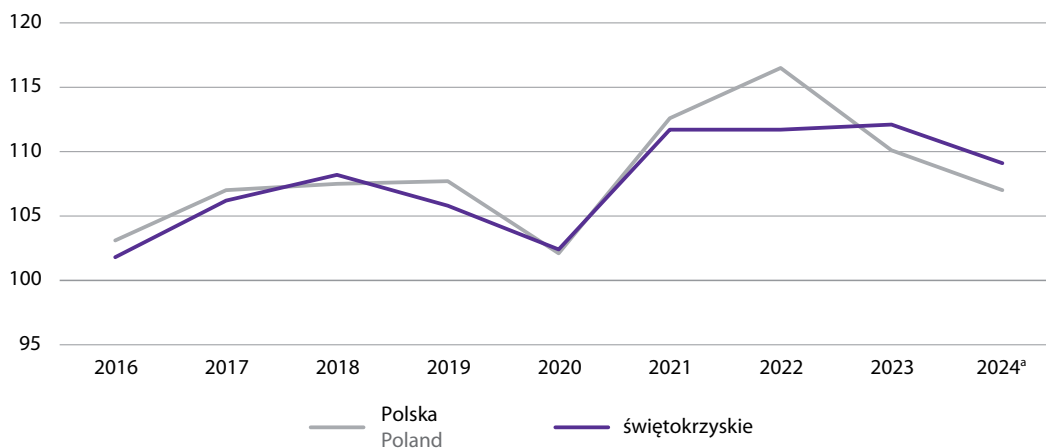
¹ Dane będą przedmiotem dalszej rewizji, zgodnie z rekomendacjami Zharmonizowanej Europejskiej Polityki Rewizji (HERP).

Wykres 38. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 38. Indices of gross domestic product (current prices)

Previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

Na podstawie danych zrewidowanych za 2023 rok w podregionie kieleckim wygenerowano 63,7% PKB wytworzonego w województwie świętokrzyskim. Odsetek ten w stosunku do 2015 r. uległ zmniejszeniu (z 66,1%). W tym samym czasie udział podregionu sandomiersko-jędrzejowskiego zwiększył się z 33,9% do 36,3%. Stosunkowo wolny wzrost PKB w podregionie kieleckim przełożył się na spadek jego udziału w tworzeniu wartości krajowej z 1,6% do 1,4%.

Pomimo niższego wzrostu PKB w podregionie kieleckim w ostatnich latach jego wartość w przeliczeniu na 1 mieszkańca była nadal wyższa niż średnio w województwie. W 2023 r. osiągnęła 70240 zł wobec 64015 zł w sandomiersko-jędrzejowskim.

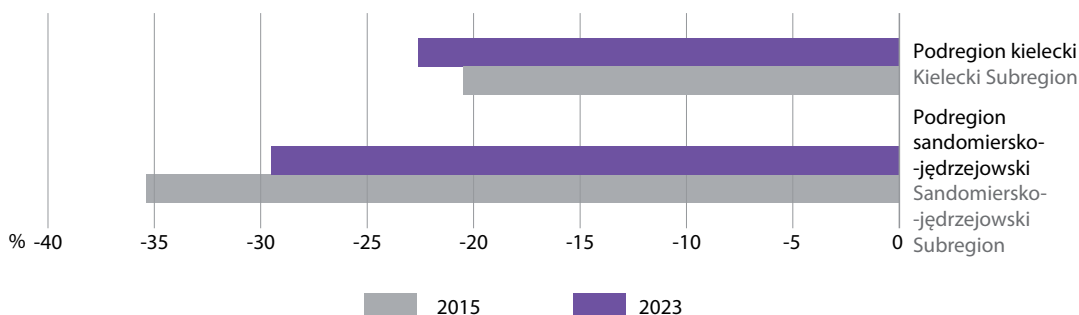
W latach 2015–2023 wartość PKB na 1 mieszkańca w relacji do średniej w województwie zmniejszyła się w podregionie kieleckim z 107,8% do 103,5%. W tym samym okresie w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim wystąpił wzrost z 87,6% do 94,4%.

W latach 2015–2023 w podregionie kieleckim odnotowano spadek PKB na 1 mieszkańca w stosunku do średniego poziomu PKB na 1 mieszkańca w Polsce (z 79,5% do 77,4%). W sandomiersko-jędrzejowskim relacja ta zmieniła się w przeciwnym kierunku i wzrosła z 64,6% do 70,5%.

Wykres 39. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów (ceny bieżące)**Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju**

Chart 39. Gross domestic product per capita by subregions (current prices)

Relative deviations from the national average value

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności rezydującej poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

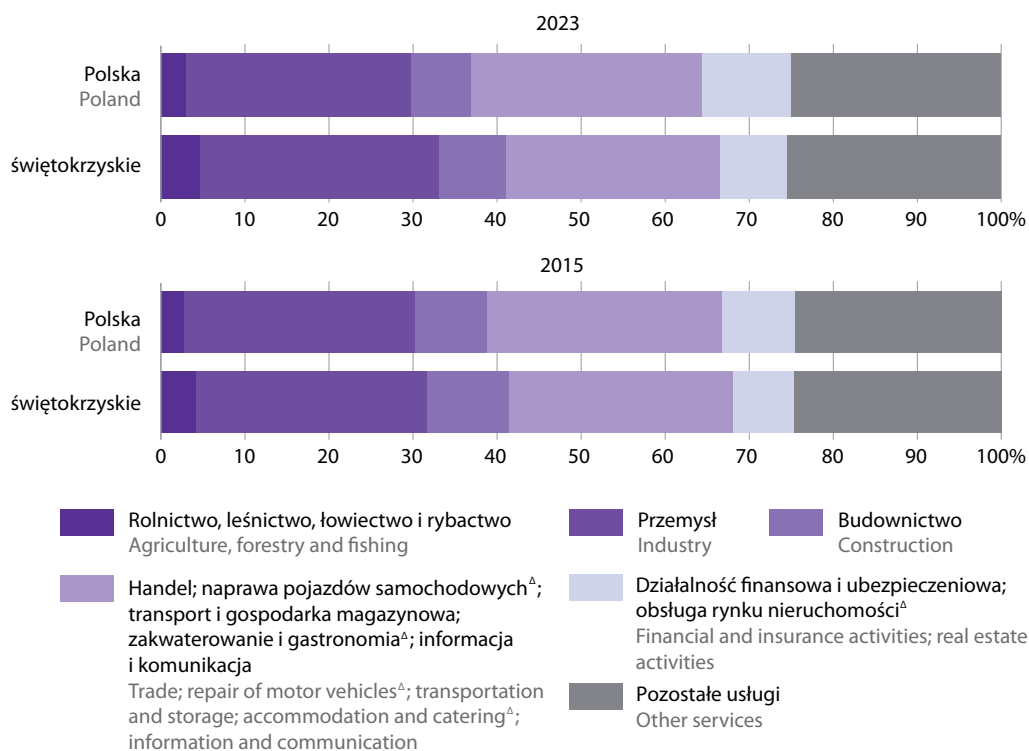
Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca w 2023 r. wyniósł 4,3% (wobec 7,8% przed rokiem i 9,6% w 2015 r.).

Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

Wartość dodana brutto (WDB) w województwie świętokrzyskim w 2023 r. wyniosła 70055 mln zł. Największy udział w jej tworzeniu przypadają na przemysł, przy czym w odniesieniu do 2015 uległ on zwiększeniu. W 2023 r. na podmioty prowadzące ten rodzaj działalności przypadało 28,5% wartości dodanej brutto, podczas gdy osiem lat wcześniej było to 26,8%. Wzrost wystąpił również w pozostałych usługach. W 2023 r. podmioty prowadzące taką działalność wytworzyły 25,4% wartości dodanej brutto (wobec 24,2% w 2015 r.). W pozostałych grupach sekcji odnotowano spadek udziału. Największy był on w budownictwie, które wytworzyło 8,0% wartości dodanej brutto wobec 9,8% osiem lat wcześniej. Udział handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji zmniejszył się z 26,9% w 2015 r. do 25,4% w 2023 r., a działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsługi rynku nieruchomości z 8,2% do 8,1%.

Wykres 40. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)

Chart 40. Gross value added by kind of activity (current prices)

Wydajność pracy mierzoną WDB na 1 pracującego w województwie świętokrzyskim w 2023 r. wyniosła 169330 zł i była o 94,1% wyższa niż osiem lat wcześniej. W stosunku do roku poprzedniego wzrosła jej relacja do średniej krajowej, która osiągnęła 82,3% wobec 80,6%. Nadal była wyższa niż w 2015 r., gdy wyniosła 76,3%.

Wyższą wydajnością pracy mierzoną WDB na 1 pracującego charakteryzował się podregion kielecki (176048 zł). W stosunku do roku poprzedniego wskaźnik ten zwiększył się o 11,0%. Wyższy wzrost wystąpił w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim, w którym wartość dodana brutto na 1 pracującego zwiększyła się w skali roku o 19,1% i osiągnęła 158690 zł.

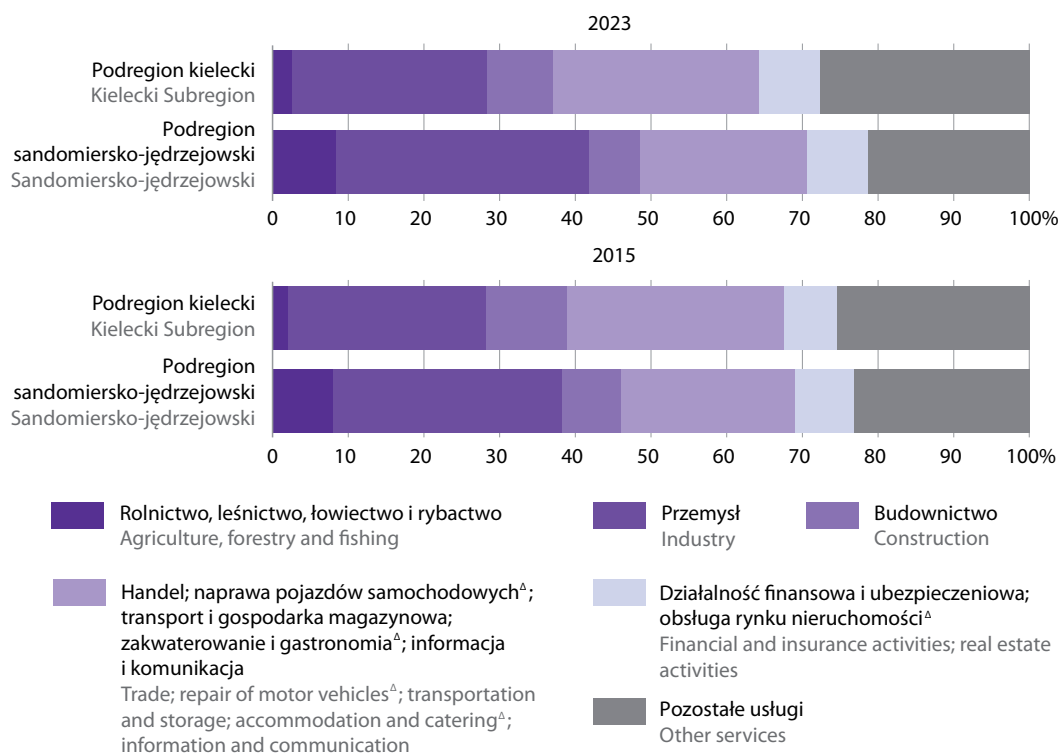
Relacja WDB na 1 pracującego do średniej krajowej wyraźnie zwiększyła się w skali roku w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim (z 72,1% do 77,1%), podczas gdy w kieleckim odnotowano niewielki spadek (z 85,9% do 85,6%). W porównaniu z 2015 r. wzrost WDB na 1 pracującego w relacji do średniej krajowej wystąpił również jedynie w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim (o 14,9 p.proc.), podczas gdy w podregionie kieleckim była ona o 0,7 p.proc. niższa niż przed ośmioma laty.

Struktura wartości dodanej brutto różni się w zależności od podregionu. W podregionie sandomiersko-jędrzejowskim dominował przemysł, który w 2023 r. stanowił 33,5% jej wartości. W podregionie kieleckim udział przemysłu był mniejszy (25,7%), natomiast największy udział przypadła na pozostałe usługi (27,6% wobec 21,3% w sandomiersko-jędrzejowskim). Duże znaczenie (niezależnie od podregionu) miały podmioty zajmujące się handlem; naprawą pojazdów samochodowych; transportem i gospodarką magazynową; zakwaterowaniem i gastronomią; informacją i komunikacją, przy czym ich udział był większy w podregionie kieleckim (27,2% wobec 22,2% w sandomiersko-jędrzejowskim). W podregionie tym większe znaczenie miało również budownictwo (odpowiednio 8,8% i 6,6%). Podregion sandomiersko-jędrzejowski charakteryzował się natomiast zdecydowanie wyższym udziałem rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (8,4% wobec 2,6% w kieleckim). Najmniej zróżnicowany był udział działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsługi rynku nieruchomości.

W podregionie kieleckim w latach 2015–2023 największy wzrost w strukturze wartości dodanej brutto odnotowano w pozostałych usługach. Udział podmiotów prowadzących taką działalność zwiększył się o 2,5 p.proc. Największy spadek wystąpił natomiast w budownictwie, którego udział był w 2023 r. o 2,1 p.proc. mniejszy niż osiem lat wcześniej. W podregionie sandomiersko-jędrzejowskim największy wzrost dotyczył przemysłu (o 4,4 p.proc.), natomiast spadek – handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji (o 1,9 p.proc.).

Wykres 41. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)

Chart 41. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Przedsiębiorczość

6.2. Entrepreneurship

6.2.1. Podmioty gospodarki narodowej

6.2.1. Entities of the national economy

Kolejny rok z rządu wzrosła liczba podmiotów gospodarki narodowej. Wzrost ten był udziałem wszystkich powiatów województwa świętokrzyskiego. W stosunku do 2024 r. nastąpił spadek zarówno liczby nowo zarejestrowanych podmiotów, jak również wykreśleń z rejestru REGON.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Na koniec 2025 r. liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie świętokrzyskim wyniosła 133914 i stanowiła 2,5% ich ogółu w Polsce. Była wyższa niż w roku poprzednim o 1,4% oraz o 21,1% niż w 2015 r. Wzrost ten był niższy niż w skali kraju, gdzie liczba podmiotów gospodarki narodowej zwiększyła się odpowiednio o 2,6% i 30,1%.

Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 30. Entities of the national economy in the REGON register

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025	2025 W odsetkach (Polska = 100) In percent (Poland = 100)
Ogółem Total	110574 ^a	120062 ^a	132008 ^a	133914 ^a	2,5
sektor publiczny public sector	3185	2858	2920	2934	2,6
sektor prywatny private sector	106915	116443	128029	129830	2,5
W tym: Of which:					
spółki partnerships and companies	14116	15128	17332	17803	1,7
fundacje foundations	359	496	704	760	1,8
stowarzyszenia i organizacje społeczne associations and social organisations	3746	4138	4734	4851	3,4
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity	84406	92130	100180	101381	2,6

^a W podziale na sektory własności dane nie obejmują podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

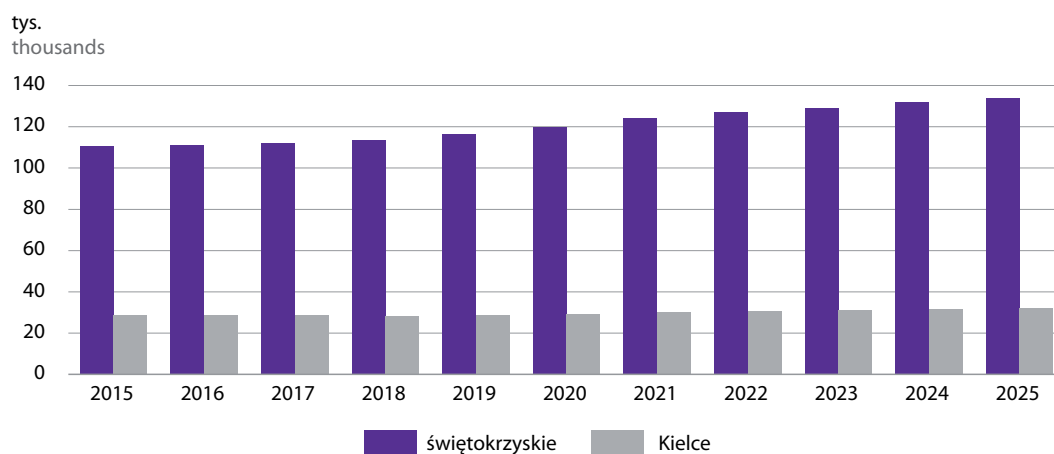
^a In division by ownership sectors, data do not include entities for which information on the ownership form does not exist in the REGON register.

Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 42. Entities of the national economy

As of 31 December

Spośród ogólnej liczby podmiotów w regionie świętokrzyskim 68,0% zlokalizowanych było na terenie podregionu kieleckiego. W skład tego podregionu wchodziły powiaty z największą liczbą podmiotów: miasto Kielce (24,0%), kielecki (17,3%) oraz ostrowiecki (8,2%). Podregion sandomiersko-jędrzejowski skupiał 32,0% podmiotów.

Wzrost liczby podmiotów w stosunku do roku poprzedniego odnotowano w 12 powiatach, przy czym najszybciej przybywało ich w kazimierskim (o 2,7%). Wzrost odnotowano również w powiatach: kieleckim (o 2,5%), jędrzejowskim (o 2,3%) i starachowickim (o 2,2%). Mniejszą liczbę podmiotów niż w 2024 r. odnotowano jedynie w powiecie koneckim (o 0,1%).

W ujęciu terytorialnym wśród gmin największy przyrost podmiotów w ciągu roku odnotowano w gminach: Sędziszów (o 6,7%), Waśniów (o 6,4%), Mirzec (o 5,2%), Lipnik (o 4,5%), Michałów (o 4,4%) oraz Górnio (o 4,2%). Spadek liczby podmiotów dotyczył 14 gmin w województwie, a największy zanotowano w: Gowarczowie (o 3,8%), Fałkowie (o 3,3%) oraz Wojciechowicach, Szydłowie, Działoszycach (po 2,3%).

Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze na koniec 2025 r. skupiały 22,8% ogółu podmiotów w województwie (23,0% rok wcześniej; 24,5% w 2020 r.). W gminach zagrożonych trwała marginalizacją zlokalizowanych było 13,0% podmiotów wpisanych do rejestru REGON.

O poziomie przedsiębiorczości na danym obszarze świadczy wskaźnik, który może być wyrażony liczbą podmiotów gospodarki narodowej na 1000 ludności zamieszkujących dany obszar. W 2025 r. na 1000 mieszkańców województwa świętokrzyskiego przypadało 116,7 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON wobec 114,0 rok wcześniej. W podziale na powiaty największym poziomem tego wskaźnika charakteryzowały się powiaty: miasto Kielce (180,0), skarżyski (127,0) i ostrowiecki (113,3). Najmniej podmiotów na 1000 mieszkańców odnotowano w powiatach: kazimierskim (78,3), opatowskim (86,1) i pińczowskim (88,8). W przekroju gmin największą liczbą podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców (poza Kielcami pełniącymi funkcję miasta na prawach powiatu) charakteryzowały się: Sandomierz (159,3), Skarżysko-Kamienna (137,6) i Masłów (134,7). Podobnie jak przed rokiem najniższe wskaźniki osiągnęły gminy: Szydłów (59,1), Bejsce (60,9) oraz Waśniów (61,4).

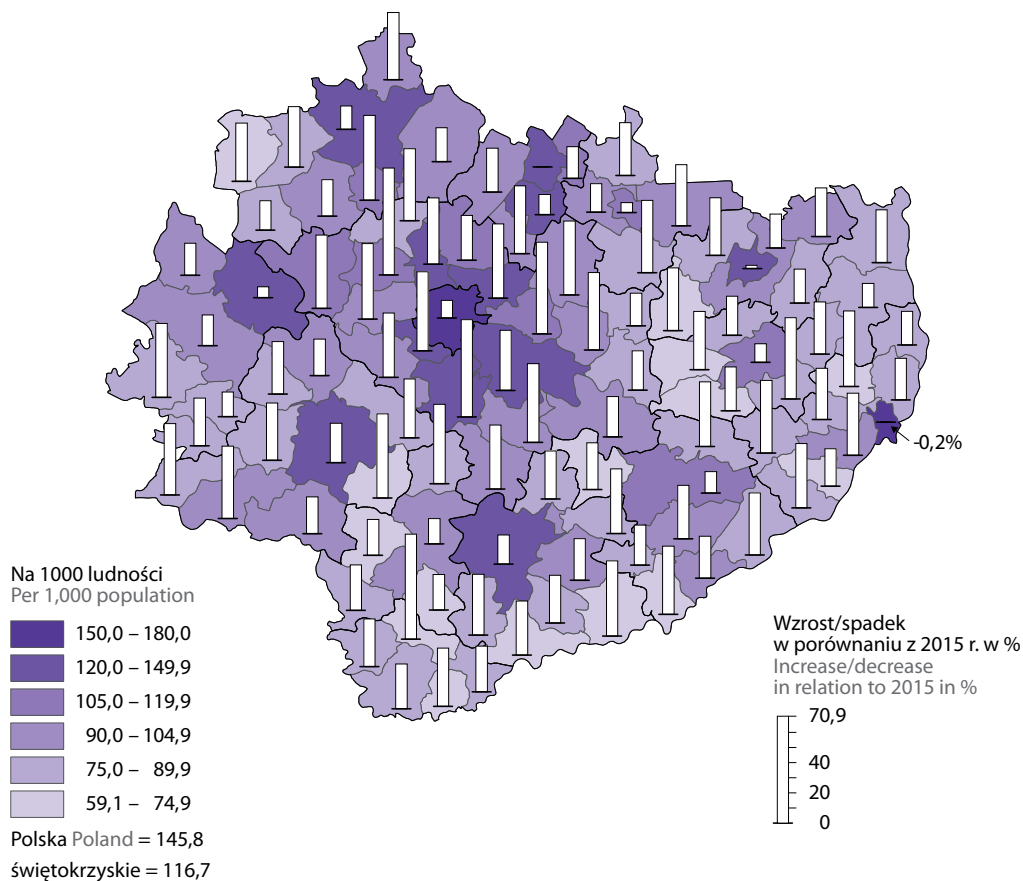
Analizowany wskaźnik dla miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze w województwie świętokrzyskim w 2025 r. wyniósł 137,5 wobec 134,7 w 2024 r. i 123,0 – w 2020 r. W gminach zagrożonych trwała marginalizacją liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności wzrosła z 68,2 w 2020 r. i 80,8 w 2024 r. do 83,0 w 2025 r.

Mapa 40. Podmioty gospodarki narodowej w 2025 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 40. Entities of the national economy in 2025

As of 31 December

W 2025 r. do rejestru REGON wpisane zostały 7833 nowe podmioty, tj. 11,2% mniej niż na przestrzeni 2024 r. Wśród nowo zarejestrowanych podmiotów dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których do rejestru wpisano 6522 (o 8,1% mniej niż rok wcześniej). Więcej nowych wpisów odnotowano w przypadku spółdzielni (prawie sześciokrotnie) oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych (o 48,7%), mniej natomiast zarejestrowano spółek cywilnych (o 26,9%), fundacji (o 11,7%) oraz spółek handlowych (o 2,9%).

W 2025 r. wykreślono z rejestru REGON 5577 podmiotów, tj. o 0,8% mniej niż w roku poprzednim. Najwięcej wyrejestrowań dotyczyło osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (4976), których wykreślono o 2,1% mniej niż w 2024 r. Mniej niż przed rokiem wyrejestrowano spółdzielni (o 16,7%) oraz spółek handlowych (o 8,6%). Więcej wykreśleń natomiast dotyczyło stowarzyszeń i organizacji społecznych (o 14,9% niż w 2024 r.), spółek cywilnych (o 13,3%), oraz fundacji (o 7,7%).

W porównaniu z 2024 r. w województwie świętokrzyskim wzrosła liczba podmiotów wykreślonych z rejestru w relacji do jednostek nowo zarejestrowanych. W 2025 r. na 100 nowo zarejestrowanych podmiotów przypadło 71 zlikwidowanych wobec 64 rok wcześniej.

Na koniec 2025 r. najwięcej podmiotów deklarowało prowadzenie działalności w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (23,0% ogółu). Ich udział w stosunku do 2024 r. i 2015 r. zmniejszył się odpowiednio o 0,8 p.proc. i 7,4 p.proc.). Podmioty prowadzące głównie działalność budowlaną stanowiły,

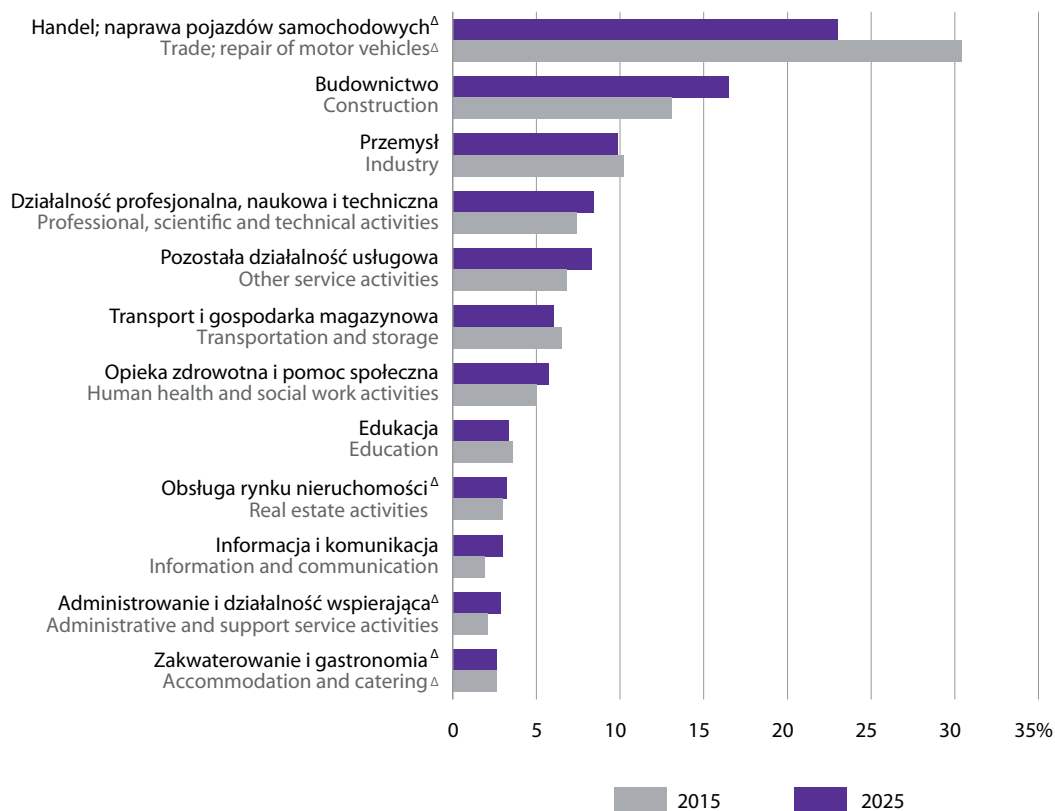
podobnie jak rok wcześniej, 16,5% ogółu (w 2015 r. – 13,1%). W relacji do 2015 r. zwiększyły się także m.in. udziały: działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (z 7,4% do 8,4%), pozostałej działalności usługowej (z 6,8% do 8,3%) oraz opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (z 5,0% do 5,7%).

Wykres 43. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD 2007

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 43. Entities of the national economy by selected PKD 2007 sections

As of 31 December

W strukturze podmiotów według form prawnych dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na koniec 2025 r. było ich 101381, co stanowiło 75,7% ogółu zarejestrowanych podmiotów (w 2024 r. 75,9%). W stosunku do 2015 r. ich udział zmniejszył się o 0,6 p.proc.

Kolejną grupą były spółki handlowe (9998), których udział w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 7,5% i był wyższy niż w 2024 r. i 2015 r. odpowiednio o 0,3 p.proc. i 1,6 p.proc. W rejestrze REGON województwa świętokrzyskiego na koniec 2025 r. figurowało 7718 spółek cywilnych, których udział w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 5,8% i był mniejszy zarówno w porównaniu do 2024 r., jak i 2015 r. (odpowiednio o 0,1 p.proc. oraz 1,0 p.proc.).

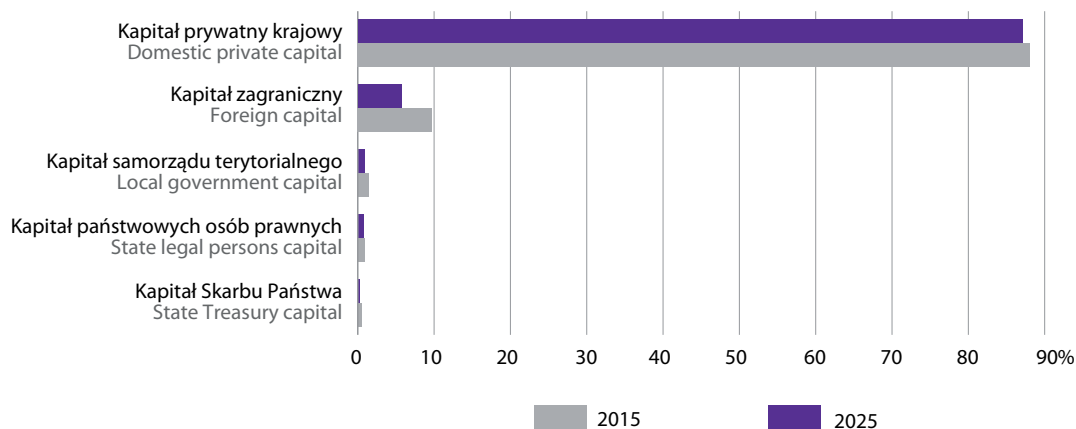
Wśród spółek handlowych według rodzaju kapitału w 2025 r. największy udział miały spółki, w których dominował kapitał prywatny krajowy (92,1% sumy kapitałów). Udział takich firm na przestrzeni kilku lat wyraźnie się zwiększył (na koniec 2015 r. było to 87,5%). Kolejne miejsca pod względem wielkości kapitału zajmowały spółki handlowe o kapitale: zagranicznym 6,0% (o 3,6 p.proc. mniej niż w 2015 r.), samorządu terytorialnego 1,0% (o 0,4 p.proc. mniej niż w 2015 r.), państwowych osób prawnych 0,7% (o 0,2 p.proc. mniej niż w 2015 r.) oraz Skarbu Państwa 0,2% (o 0,3 p.proc. mniej niż w 2015 r.).

Wykres 44. Spółki handlowe według rodzaju kapitału^a

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 44. Commercial companies by type of capital^a

As of 31 December

a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na „ogółem”, ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich każdego rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.
 a Data concerning number of companies by type of capital should not be summed up to “total” as they list companies by share of capital type rather than their predominant capital.

Działalność spółek handlowych koncentrowała się głównie w: handlu, naprawie pojazdów samochodowych – 19,4% (o 9,8 p.proc. mniej niż w 2015 r.), budownictwie 15,6% (więcej o 1,5 p.proc.), przetwórstwie przemysłowym 13,2% (o 3,1 p.proc. mniej) oraz w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej 11,7% (więcej o 3,2 p.proc. niż w 2015 r.).

6.2.2. Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

6.2.2. Research and development activity as well as innovation activity

Na przestrzeni lat 2015–2024 zaangażowanie przedsiębiorstw z województwa świętokrzyskiego w działalność badawczą i rozwojową oraz innowacyjną pozostawało na jednym z najniższych poziomów w kraju. W 2024 r. niższą intensywność prac B+R niż województwo świętokrzyskie wykazało jedynie lubuskie.

W okresie 2015–2024 wartość nakładów na działalność badawczą i rozwojową podlegała wahaniom. W 2024 r. odnotowano wzrost zaangażowania w B+R. Struktura nakładów nie uległa zasadniczym zmianom. Według rodzajów prowadzonych badań, podobnie jak w latach poprzednich, w 2024 r. najwięcej środków finansowych zostało przeznaczonych na prace rozwojowe, a w dalszej kolejności na pozostałe rodzaje badań, tzn. badania podstawowe i badania stosowane.

Od 2023 r. głównym źródłem finansowania nakładów wewnętrznych na działalność B+R były środki wewnętrzne, czyli środki kontrolowane i przeznaczone na projekty B+R według uznania jednostki prowadzącej tego rodzaju prace.

Głównymi sektorami finansującymi działalność B+R pozostawał sektor przedsiębiorstw oraz sektor rządowy.

Działalność B+R była realizowana przede wszystkim przez personel wewnętrzny (pracujących). W strukturze personelu według realizowanej funkcji dominowali badacze.

W latach 2022–2024, podobnie jak w okresach wcześniejszych, aktywność innowacyjna przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim kształtowała się poniżej średniej krajowej. Niższy niż w województwie świętokrzyskim udział aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw przemysłowych odnotowano w czterech województwach. Mniej aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw usługowych było natomiast w ośmiu województwach. Przychody ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych stanowiły niewielki odsetek przychodów ogółem w przedsiębiorstwach województwa świętokrzyskiego.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

W 2024 r. wartość nakładów wewnętrznych poniesionych na działalność badawczą i rozwojową (B+R) w województwie świętokrzyskim wyniosła 509,4 mln zł i była wyższa o 2,4% w porównaniu z poprzednim rokiem oraz o 95,2% w relacji do stanu z 2015 r. Nakłady te stanowiły 1,0% ogółu nakładów przeznaczonych na tę działalność w Polsce (0,9% w 2023 r. i 1,4% w 2015 r.). Podobne udziały odnotowano w województwach opolskim i podlaskim, a niższy – jedynie w województwie lubuskim, natomiast 1. lokatę zajęło województwo mazowieckie z udziałem 36,1%, a 2. – małopolskie z odsetkiem 14,4%.

W 2024 r. według wstępnego szacunku udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R w relacji do PKB, czyli wskaźnik intensywności prac B+R wyniósł 0,60%, co oznacza spadek w skali roku o 0,04 p. proc., a w porównaniu z 2015 r. – spadek o 0,01 p. proc. (w kraju – 1,41%, tj. o 0,15 p. proc. mniej niż przed rokiem i o 0,41 p. proc. więcej niż w 2015 r.). W 2024 r. mniejszą intensywność prac B+R odnotowano jedynie w województwie lubuskim.

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim w działalność B+R było zaangażowanych 121 podmiotów wobec 126 przed rokiem i 107 w 2015 r.

Analizując strukturę nakładów poniesionych na działalność B+R według rodzajów prowadzonych badań można stwierdzić, że podobnie jak w latach poprzednich, w 2024 r. najwięcej środków finansowych w województwie zostało przeznaczonych na prace rozwojowe – 370,1 mln zł, tj. 72,7% ogółu nakładów wewnętrznych na B+R. Na pozostałe rodzaje badań tzn. badania podstawowe i badania stosowane przeznaczono odpowiednio 106,0 mln zł i 33,3 mln zł, tj. 20,8% i 6,5% ogółu nakładów wewnętrznych na B+R. W kraju w 2024 r. prace rozwojowe stanowiły 59,0% nakładów, podczas gdy badania podstawowe – 29,2%, a stosowane – 11,8%.

Tablica 31. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według źródeł finansowania (ceny bieżące)
Table 31. Intramural expenditure^a on R&D by source of funds (current prices)

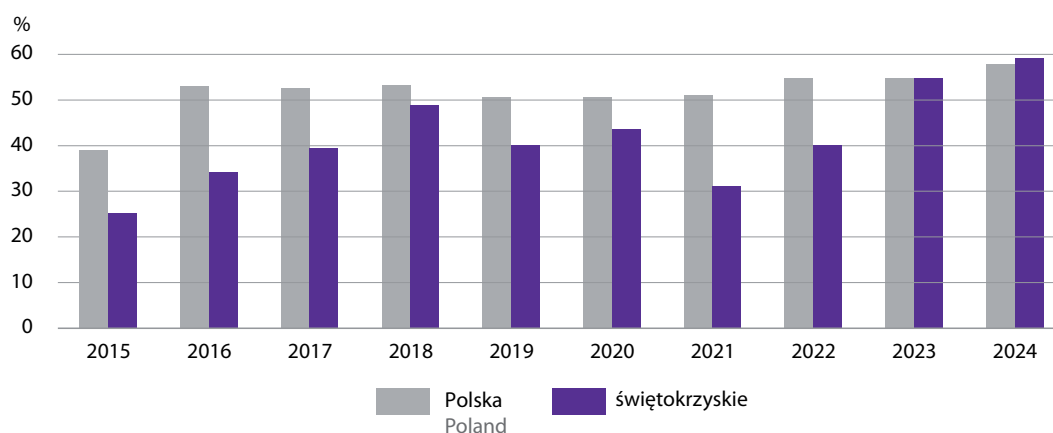
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	261,0	273,4	497,3	509,4
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	125,8	104,9	160,6	178,8
Przedsiębiorstw Business enterprise	65,5	118,8	272,0	301,0
Szkolnictwa wyższego Higher education	.	.	21,1	.
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	.	.	1,7	.
Reszta świata Rest of the world	.	42,0	41,9	4,8

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Nakłady wewnętrzne na prace badawcze i rozwojowe w województwie świętokrzyskim finansowane były głównie ze środków sektorów przedsiębiorstw oraz rządowego. W 2024 r. środki tych sektorów stanowiły odpowiednio 59,1% i 35,1% nakładów brutto ogółem na działalność B+R (przed rokiem odpowiednio 54,7% i 32,3%, a w 2015 r. 25,1% i 48,2%). W mniejszym zakresie działalność B+R finansowała „reszta świata” (w 2024 r. 1,0%, wobec 8,4% w 2023 r.). W kraju w 2024 r. środki sektora przedsiębiorstw stanowiły 57,9%, a sektora rządowego – 35,4% wobec odpowiednio 54,7% i 31,9% w 2023 r., a w 2015 r. – 39,0% i 41,8%, natomiast środki z zagranicy wyniosły 3,8% w 2024 r. wobec 9,5% w 2023 r. i 16,7% w 2015 r.

Wykres 45. Udział nakładów wewnętrznych^a na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 45. Share of intramural expenditure^a on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Wartość nakładów wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie świętokrzyskim w 2024 r. wyniosła 438 zł, przy czym w podregionie kieleckim – 669 zł,

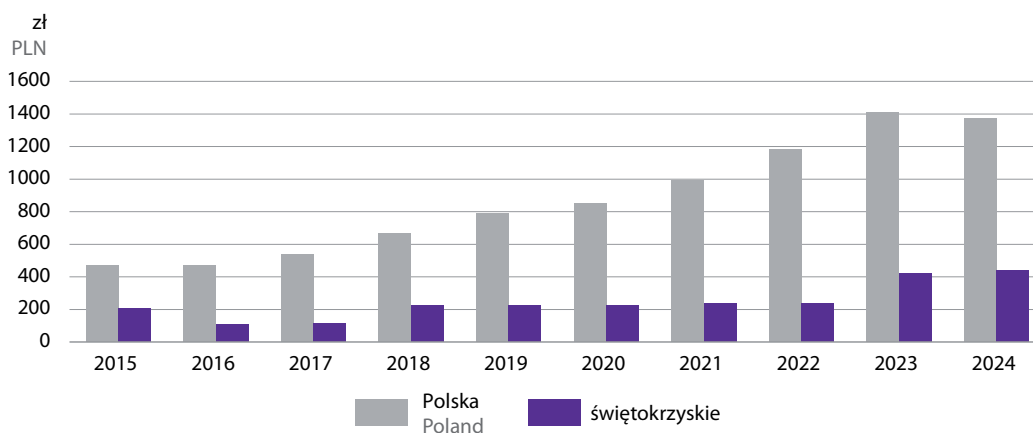
a w sandomiersko-jędrzejowskim – 67 zł. W kraju wskaźnik ten osiągnął 1370 zł. W porównaniu z 2023 r. w województwie wartość nakładów wewnętrznych na B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca zwiększyła się o 3,3%, natomiast w relacji do 2015 r. – wzrosła o 111,5%.

Nakłady na działalność badawczą i rozwojową per capita w województwie świętokrzyskim były w 2024 r. o 68,0% niższe niż poniesione średnio na 1 mieszkańca w Polsce (w 2023 r. niższe o 69,9%, a w 2015 r. niższe o 55,9%).

Nakłady na działalność B+R per capita w województwie świętokrzyskim od lat pozostają jednymi z najniższych w kraju (w 2024 r. 15. lokata, analogicznie jak przed rokiem i 11. w 2015 r.). Z kolei w grupie województw z najwyższymi nakładami na działalność B+R od lat przewodzą mazowieckie i małopolskie, gdzie w 2024 r. nakłady per capita wyniosły odpowiednio 3368 zł oraz 2156 zł.

Wykres 46. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R na 1 mieszkańca

Chart 46. Intramural expenditure^a on R&D per capita

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

Analiza nakładów wewnętrznych na działalność B+R według źródeł pochodzenia środków wskazuje, że o ile w latach 2015–2022 w województwie świętokrzyskim w większości zostały one sfinansowane ze środków zewnętrznych, tj. pozostających poza kontrolą jednostki prowadzącej takie prace, o tyle od 2023 r. głównym źródłem finansowania były środki wewnętrzne, czyli środki kontrolowane i przeznaczone na projekty B+R według uznania jednostki prowadzącej tego rodzaju prace.

W 2024 r. środki ze źródeł wewnętrznych wyniosły 325,7 mln zł, co oznacza wzrost o 16,4% w skali roku oraz wzrost o 135,1% w porównaniu z 2018 r. W efekcie środki ze źródeł wewnętrznych pozwoliły sfinansować w 2024 r. 63,9% nakładów wewnętrznych na działalność B+R, podczas gdy w 2023 r. – 56,3%, a w 2018 r. – 49,3%. Podobnie w kraju w 2024 r. ponad połowa nakładów wewnętrznych na działalność B+R w Polsce była finansowana ze środków wewnętrznych (58,1%).

W 2024 r. środki ze źródeł zewnętrznych wyniosły 183,7 mln zł, tj. mniej o 15,5% w skali roku i więcej o 29,2% w porównaniu z 2018 r. W skali roku udział środków ze źródeł zewnętrznych zmniejszył się zarówno w podregionie kieleckim (o 7,5 p.proc. do 37,9%), jak i w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim (o 22,5 p.proc. do 6,8%). Zasadniczą część środków ze źródeł zewnętrznych pochodziła od instytucji rządowych i samorządowych (79,7% w 2024 r. wobec 72,5% w 2023 r. i 81,2% w 2018 r.). W 2024 r. środki instytucji rządowych i samorządowych wyniosły 146,4 mln zł, tj. mniej o 7,1% niż przed rokiem i więcej o 26,9% niż w 2018 r. W efekcie w 2024 r. środkami z tego źródła zewnętrznego sfinansowano 28,7% nakładów wewnętrznych na działalność B+R wobec 31,7% w 2023 r. i 41,1% w 2018 r.

Tablica 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)
 Table 32. Intramural expenditures^a on R&D by origin of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2023	2024	2024 Polska=100 Poland=100
	w mln zł in million PLN				
Ogółem Total	280,7	273,4	497,3	509,4	1,0
nakłady finansowane ze środków: expenditures financed by:					
Wewnętrznych Internal funds	138,5	122,3	279,9	325,7	1,1
Zewnętrznych External funds	142,2	151,1	217,4	183,7	0,9
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which funds from general government	115,4	102,6	157,7	146,4	0,8

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

W 2024 r. rzeczywiste zaangażowanie personelu B+R w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe w województwie świętokrzyskim wyniosło 1472,0 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) i zmniejszyło się w skali roku o 2,7%. Rzeczywiste zaangażowanie personelu w prace B+R w województwie świętokrzyskim należy od lat do najniższych w kraju. W 2024 r. niższe odnotowano jedynie w lubuskim (1195,4 EPC). Największe zaangażowanie ponownie wykazało województwo mazowieckie (66945,4 EPC).

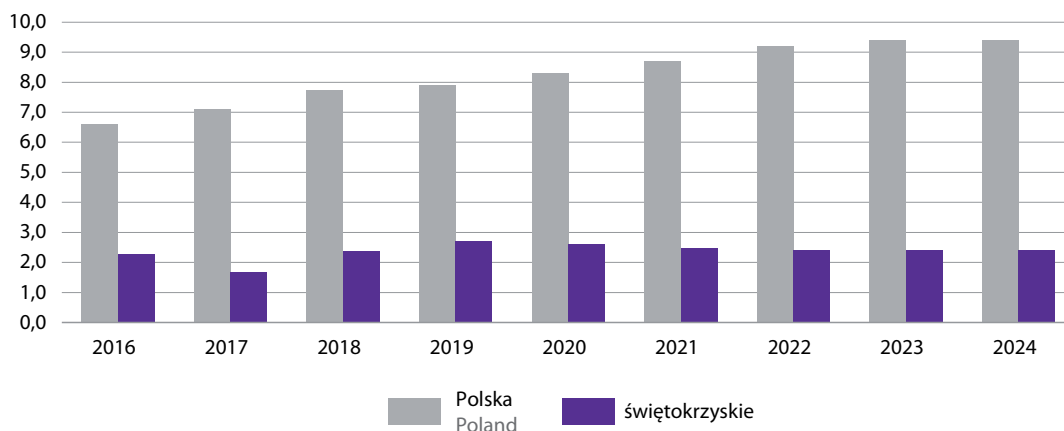
Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

W dalszym ciągu w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w kraju, działalność B+R była realizowana przede wszystkim przez personel wewnętrzny (pracujących).

Rzeczywiste zaangażowanie personelu wewnętrznego B+R w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe w województwie świętokrzyskim w 2024 r. wyniosło 1258,6 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) wobec 1276,4 przed rokiem. W 2024 r. personel wewnętrzny mierzony w EPC stanowił 85,5% ogółu personelu B+R, a w 2023 r. 84,3%. Wskaźniki te nie odbiegały znacząco od średnich w kraju, gdzie udziały te wyniosły odpowiednio w 2024 r. 84,4%, a w 2023 r. 83,7%.

W 2024 r., podobnie jak przed rokiem w województwie świętokrzyskim na 1000 osób aktywnych zawodowo przypadają 2,4 pracujących z personelu wewnętrznego w B+R mierzonego w EPC. Wskaźnik ten średnio w kraju w 2024 r. wyniósł 9,4 (rok wcześniej podobnie). W 2024 r. wskaźnik odnotowany w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w lubuskim, był najniższy w kraju.

Wykres 47. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^bChart 47. Internal R&D personnel^a per 1,000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo w wieku 15–89 lat na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) — przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active aged 15–89 years were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) — annual averages.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

Podobnie jak w latach poprzednich, w 2024 r. w strukturze personelu wewnętrznego B+R według realizowanej funkcji dominowali pracownicy naukowo-badawczy. Zaangażowanie badaczy z personelu wewnętrznego wyrażone w ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC) na przestrzeni roku zwiększyło się o 1,4% do 928,6 EPC. W 2024 r. badacze stanowili 73,8% personelu wewnętrznego B+R wyrażonego w EPC wobec 71,8% przed rokiem. Wskaźniki te nie odbiegały znacząco od średnich w kraju, gdzie udziały te wyniosły 72,9% w 2024 r. wobec 71,9% w 2023 r.

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W województwie świętokrzyskim w latach 2022–2024 aktywność innowacyjną (tj. wdrożenie innowacji produktowych lub procesów biznesowych, bądź prowadzenie działalności innowacyjnej zaniechanej lub niezakończonyj) wykazało 34,7% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 27,0% usługowych (w latach 2020–2022 odpowiednio 31,6% firm przemysłowych i 31,8% usługowych). W kraju w latach 2022–2024 udział aktywnych innowacyjne przedsiębiorstw przemysłowych wyniósł 36,5%, a usługowych 28,9% (w latach 2020–2022 odpowiednio 36,1% i 34,2%). Niższy niż w województwie świętokrzyskim udział aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw przemysłowych odnotowano w czterech województwach. Mniej aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw usługowych było natomiast w ośmiu województwach.

W latach 2022–2024 innowacje (nowe lub ulepszone produkty lub procesy biznesowe) w województwie świętokrzyskim wprowadziło 30,7% przedsiębiorstw przemysłowych i 26,8% przedsiębiorstw usłu-

wych, tj. więcej niż w latach 2020–2022, kiedy to wprowadziło je odpowiednio 26,8% i 31,6% badanych przedsiębiorstw. W kraju w latach 2022–2024 innowacje wprowadziło 32,8% przedsiębiorstw przemysłowych i 26,6% przedsiębiorstw usługowych (w latach 2020–2022 odpowiednio 32,2% i 32,1% badanych przedsiębiorstw). W latach 2022–2024 mniej niż w województwie świętokrzyskim przemysłowych przedsiębiorstw innowacyjnych odnotowano w czterech województwach, podczas gdy usługowych przedsiębiorstw innowacyjnych było mniej w dziesięciu województwach.

Tablica 33. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
Table 33. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2013–2015	2020–2022	2022–2024	2022–2024 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises			
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	13,7	26,8	30,7	32,8
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	9,6	9,2	16,6	15,9
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	9,5	25,1	24,3	28,5
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	9,2	31,6	26,8	26,6
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	5,3	14,8	5,6	8,2
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	5,6	20,1	26,3	24,9

a W latach 2013–2015 dane dotyczą innowacji procesowych.
a In the years 2013–2015 the data relate to process innovations.

Wyniki badania działalności innowacyjnej wskazują, że zarówno w przedsiębiorstwach przemysłowych, jak i w usługowych wyższy był udział przedsiębiorstw, które w latach 2022–2024 wprowadziły innowacje w procesach biznesowych (nowe lub ulepszone procesy biznesowe) niż innowacje produktowe (nowe lub ulepszone produkty).

Innowacje procesów biznesowych w latach 2022–2024 w województwie świętokrzyskim wdrożyło 24,3% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 26,3% przedsiębiorstw usługowych. Przedsiębiorstwa przemysłowe najczęściej wprowadzały nowe lub ulepszone: metody produkcji wyrobów lub świadczenia usług (17,0%), metody przetwarzania informacji lub komunikacji (9,0%), metody marketingowe w zakresie opakowań, kształtowania cen produktów, technik promocji, lokowania produktów lub usług posprzedażowych (8,1%), zasady działania wewnątrz przedsiębiorstwa lub w relacji z otoczeniem (6,9%), metody podziału zadań, uprawnień decyzyjnych lub zarządzania zasobami ludzkimi (6,7%), a podmioty usługowe – metody podziału zadań, uprawnień decyzyjnych lub zarządzania zasobami ludzkimi (20,7%), zasady działania wewnątrz przedsiębiorstwa lub w relacji z otoczeniem (20,4%), metody przetwarzania informacji lub komunikacji (16,0%), metody marketingowe w zakresie opakowań, kształtowania cen produktów, technik promocji, lokowania produktów lub usług posprzedażowych (16,0%), metody księgowania lub inne czynności administracyjne (15,2%).

Innowacje procesów biznesowych były wdrażane w województwie świętokrzyskim w mniejszym zakresie niż przeciętnie w kraju w przedsiębiorstwach przemysłowych, a częściej w usługowych. W Polsce innowacje procesów biznesowych wdrożyło 28,5% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 24,9% przed-

siębiorstw usługowych. W kraju przedsiębiorstwa przemysłowe najczęściej wprowadzały nowe lub ulepszone metody produkcji wyrobów lub świadczenia usług (17,7%), a podmioty usługowe – nowe lub ulepszone zasady działania wewnątrz przedsiębiorstwa lub w relacji z otoczeniem (12,5%).

W latach 2022–2024 w województwie świętokrzyskim innowacje produktowe, częściej wprowadzały przedsiębiorstwa przemysłowe niż usługowe (odpowiednio 16,6% przedsiębiorstw przemysłowych wobec 5,6% przedsiębiorstw usługowych). W kraju innowacje produktowe wprowadziło 15,9% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 8,2% usługowych.

W latach 2022–2024 w województwie świętokrzyskim w ramach innowacji produktowych, nowe lub ulepszone wyroby wprowadziło 16,3% przedsiębiorstw przemysłowych i 4,5% usługowych, natomiast nowe lub ulepszone usługi – 6,3% przedsiębiorstw przemysłowych i 1,0% usługowych. W kraju w ramach innowacji produktowych, nowe lub ulepszone wyroby wprowadziło 15,0% przedsiębiorstw przemysłowych i 4,1% usługowych, a nowe lub ulepszone usługi – 5,2% przedsiębiorstw przemysłowych i 6,5% usługowych.

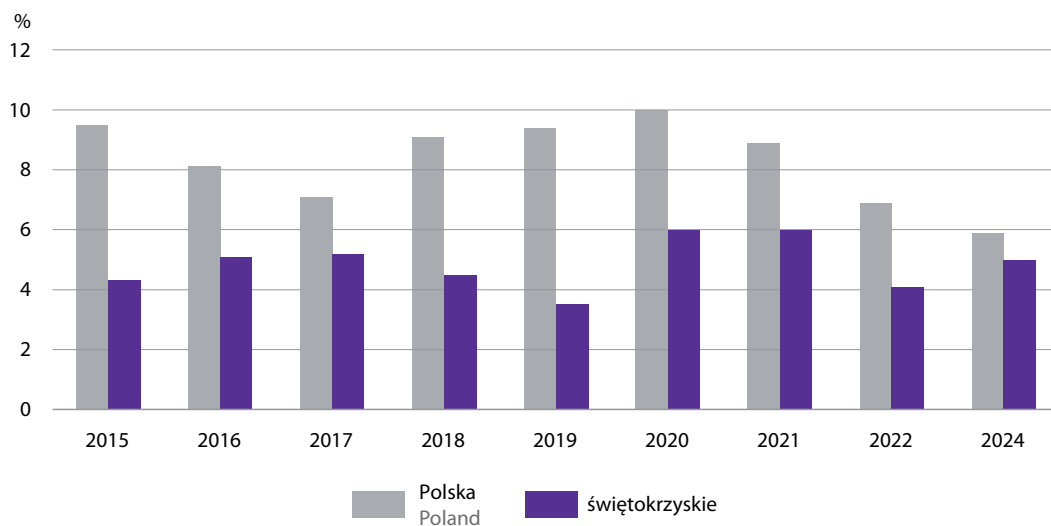
W latach 2022–2024 wysoki udział innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych odnotowano w działach: produkcja mebli (88,9%), wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (66,7%), produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (57,1%), pozostała produkcja wyrobów (50,0%). Wśród przedsiębiorstw usługowych najwyższy udział przedsiębiorstw, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych odnotowano w działach: reklama, badanie rynku i opinii publicznej (100,0%), działalność usługowa w zakresie informacji (100,0%), finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych (38,7%), działalność pocztowa i kurierska (33,3%).

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesów biznesowych badanych przedsiębiorstw przemysłowych wyniosły 458,1 mln zł i były wyższe o 91,0% niż w 2022 r. W 2024 r. nakłady te stanowiły 1,9% ogólnej wartości nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa przemysłowe w kraju (w 2022 r. 0,9%).

Z kolei nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesów biznesowych badanych przedsiębiorstw usługowych wyniosły w 2024 r. 6,4 mln zł i były o 71,9% niższe niż w 2022 r. Nakłady te stanowiły 0,02% ogólnej wartości nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa usługowe w kraju (w 2022 r. 0,08%).

Wykres 48. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 48. Share of revenues of industrial enterprises from sale of new or improved products in total revenues from sales

W 2024 r. udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2022–2024 w przychodach ze sprzedaży ogółem dla przedsiębiorstw przemysłowych wyniósł 5,0%. W 2022 r. udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2020–2022 osiągnął 4,1%. W kraju udział ten wyniósł 5,9% w 2024 r. wobec 6,9% w 2022 r.

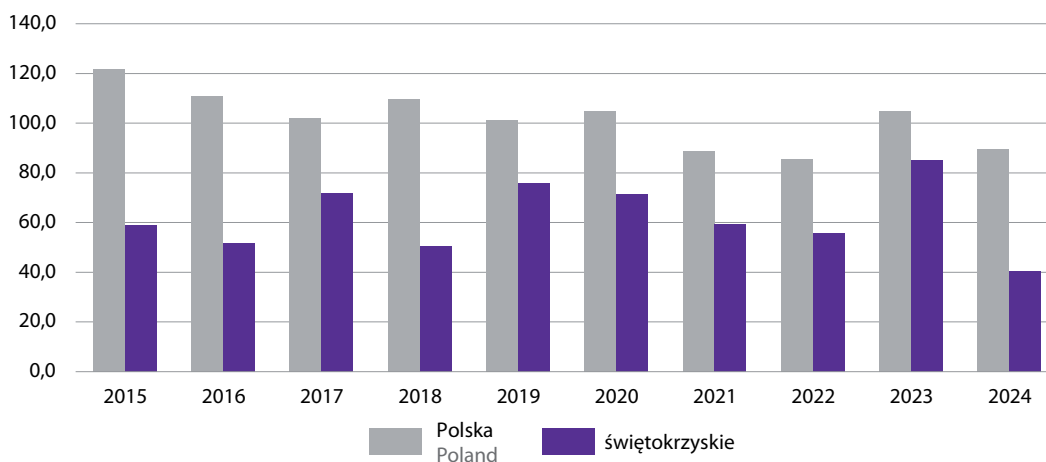
W województwie zwiększył się, w przychodach ze sprzedaży ogółem, udział przychodów ze sprzedaży produktów innowacyjnych nowych tylko dla przedsiębiorstwa (o 0,1 p. proc. do 2,7%), jak również wzrósł udział przychodów ze sprzedaży produktów nowych dla rynku (o 0,7 p. proc. do 2,3%). W kraju w przychodach ze sprzedaży ogółem odnotowano spadek zarówno udziału przychodów ze sprzedaży produktów nowych tylko dla przedsiębiorstwa (o 1,0 p. proc. do 3,3%), jak i udziału przychodów ze sprzedaży produktów innowacyjnych nowych dla rynku (o 0,1 p. proc. do 2,5%).

Dla przedsiębiorstw usługowych w 2024 r. udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2022–2024 w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł 0,1%. Przed rokiem udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2020–2022 osiągnął 0,5%. W kraju w 2024 r. wskaźnik ten wyniósł 4,6%, tj. o 1,9 p. proc. więcej niż w 2022 r.

Na przestrzeni lat 2015–2024 zarówno liczba zgłoszonych wynalazków i wzorów użytkowych, jak i udzielonych praw ochronnych podlegała wahaniom.

Wykres 49. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców

Chart 49. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

W 2024 r. podmioty krajowe z województwa świętokrzyskiego zgłosiły do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej 47 wynalazków, co stanowiło 1,4% zgłoszeń wynalazków ogółem w kraju (w 2015 r. – 74, tj. 1,6% zgłoszeń ogółem). Mniej wynalazków zgłosiły podmioty z województw warmińsko-mazurskiego (43) i lubuskiego (46). Najwięcej wynalazków zgłosiły podmioty z województw mazowieckiego (720) i śląskiego (439). W województwie świętokrzyskim liczba zgłoszeń wynalazków w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców w 2024 r. wyniosła 40,4 wobec 58,7 w 2015 r. (w kraju 89,5 wobec 121,6). W 2024 r. był to 15. wynik w kraju – niższy odnotowano jedynie w województwie warmińsko-mazurskim (31,8).

Biorąc pod uwagę podmiot zgłaszający wynalazek, w województwie świętokrzyskim udział podmiotów naukowych (jednostki naukowe Polskiej Akademii Nauk, instytuty badawcze, szkoły wyższe) w 2024 r. wyniósł 46,8% wobec 35,1% w 2015 r., podmiotów gospodarczych – 38,3% wobec 37,8% przed dziewięć-

cioma laty, a osób fizycznych – 14,9% wobec 27,0% w 2015 r.

W 2024 r. Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej udzielił na zgłoszone wynalazki 41 patentów (w 2015 r. – 32), przy czym podmiotom naukowym przypadło 16, podmiotom gospodarczym – 19, a osobom fizycznym – 6. Niska liczba zgłoszonych wynalazków, przełożyła się na niski udział patentów udzielonych jednostkom z województwa świętokrzyskiego w liczbie udzielonych patentów na wynalazki ogółem w kraju (w 2015 r. 1,3% i w 2024 r. 2,1%). W województwie świętokrzyskim liczba udzielonych patentów w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców w 2024 r. wyniosła 35,3 wobec 25,4 w 2015 r. (w kraju – 53,2 wobec 62,5). W 2024 r. był to 13. wynik w kraju.

W 2024 r. podmioty krajowe z województwa świętokrzyskiego zgłosiły do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej 17 wzorów użytkowych (w 2015 r. – 24). Liczba udzielonych praw ochronnych w przeliczeniu na 100 tys. ludności w województwie świętokrzyskim w 2024 r. wyniosła 1,5 wobec 1,8 w 2015 r. (w kraju – 1,2 wobec 1,5). W 2024 r. był to 4. wynik w kraju.

6.2.3. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

6.2.3. Using of information and communication technologies in enterprises

W 2025 r. dostęp do szerokopasmowego Internetu posiadały prawie wszystkie przedsiębiorstwa. Zwiększył się odsetek przedsiębiorstw mających dostęp do Internetu dużych prędkości.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

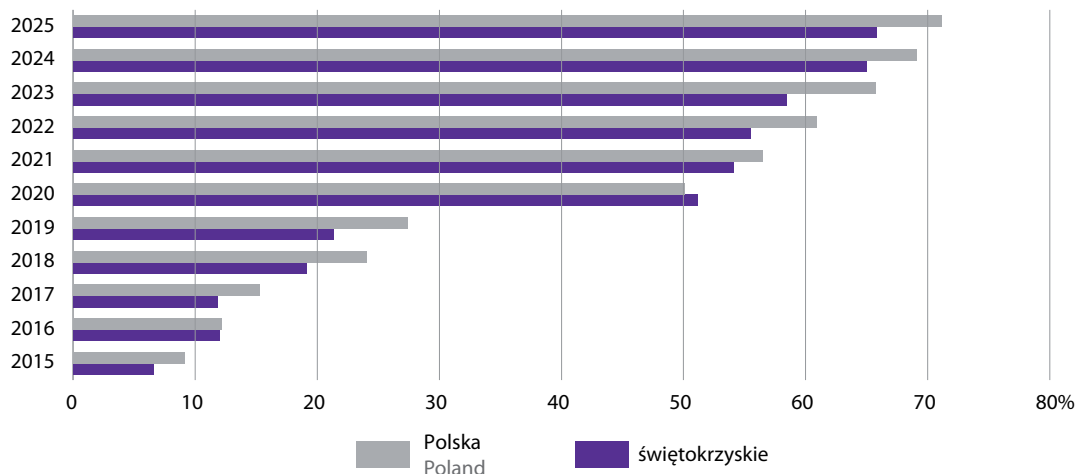
Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI-01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2025 r. ze stałego łącza internetowego korzystało 99,8% przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim i 98,6% w kraju. Dla porównania w 2015 r. było to odpowiednio 87,4% i 91,9%.

Stale łącze szerokopasmowe w 2025 r. wykorzystywało 93,7% ogółu przedsiębiorstw w województwie (o 1,9 p.proc. więcej niż w kraju), podczas gdy rok wcześniej było to 90,3%, a w 2015 r. 80,9%. Najczęściej deklarowaną przez te przedsiębiorstwa prędkością stałego łącza był przedział obejmujący zakres przynajmniej 100 Mbit/s, ale mniej niż 500 Mbit/s (w województwie 36,5%, w kraju 32,0%). Kolejny rok z rzędu obserwuje się zmniejszenie odsetka przedsiębiorstw korzystających z łączy internetowych o niższej szybkości na rzecz połączeń charakteryzujących się wyższą prędkością przepływu informacji. W 2025 r. przedsiębiorstwa korzystające z łączy o prędkości mniejszej niż 30 Mbit/s stanowiły w województwie 9,2% ogółu przedsiębiorstw posiadających stałe łącze, podczas gdy przed rokiem było ich 10,6%, a w 2015 r. 81,3%. Z łączy o prędkości przynajmniej 100 Mbit/s w 2025 r. korzystało natomiast 65,8% przedsiębiorstw ze stałym łączem, tj. o 0,8 p.proc. więcej niż przed rokiem i 59,2 p.proc. więcej niż w 2015 r.

Wykres 50. Przedsiębiorstwa posiadające łącze internetowe o prędkości przynajmniej 100 Mbit/s (w % przedsiębiorstw korzystających ze stałego łącza szerokopasmowego)

Chart 50. Enterprises with access to the Internet with a speed of at least 100 Mbit/s (in % of enterprises using fixed broadband connection)

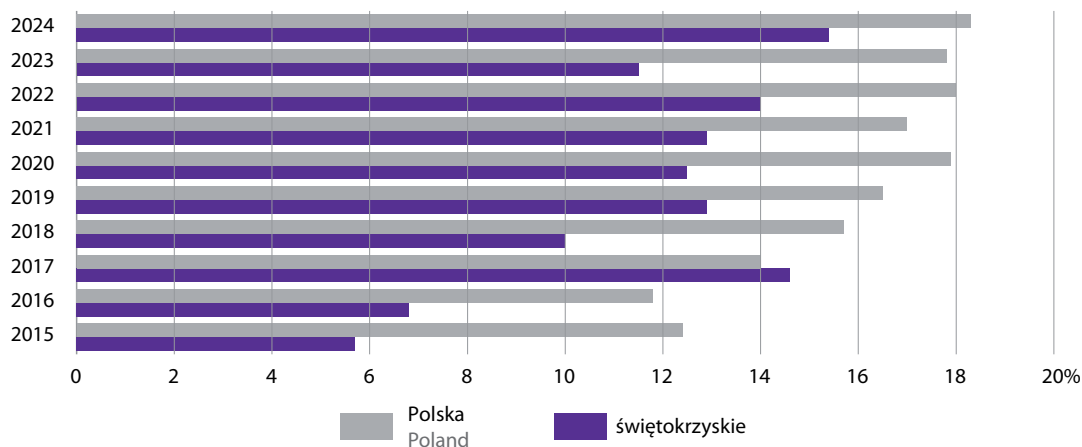

Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim odsetek przedsiębiorstw prowadzących sprzedaż elektroniczną wyniósł 15,4% i był wyższy o 3,9 p.proc. niż przed rokiem oraz o 9,7 p.proc. w odniesieniu do 2015 r. W kraju sprzedaż przez sieci komputerowe prowadziło w 2024 r. 18,3% przedsiębiorstw, tj. więcej o 0,5 p.proc. niż w 2023 r. oraz o 5,9 p.proc. w porównaniu z 2015 r. W województwie świętokrzyskim przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż elektroniczną najczęściej wykorzystywały do tego celu własną stronę internetową lub aplikację mobilną (67,1%).

Wykres 51. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe

Chart 51. Enterprises receiving orders via computer networks

Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

W 2024 r. 18,4% przedsiębiorstw z województwa świętokrzyskiego korzystało z otwartych danych publicznych, tj. o 3,7 p.proc. więcej niż w 2023 r. (w kraju 17,4%, o 2,1 p.proc. mniej). Przedsiębiorstwa te najczęściej wykorzystywały dane z kategorii gospodarka i finanse (76,8%), transport (47,6%) oraz dane przestrzenne (47,2%).

6.2.4. Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

6.2.4. Financial results of non-financial enterprises

W okresie styczeń-grudzień 2025 r. w badanych przedsiębiorstwach mających siedzibę w województwie świętokrzyskim w skali roku odnotowano wzrost wyniku na sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz spadek wyniku na pozostałej działalności operacyjnej, natomiast wynik na operacjach finansowych pozostał ujemny.

Odnotowano wyższy niż przed rokiem wynik finansowy netto. W 2025 r. przychody rosły wolniej niż koszty działalności. W efekcie zmalała rentowność badanych przedsiębiorstw, a wzrósł poziom kosztów. Poprawiła się płynność finansowa zarówno I, jak i II stopnia.

Zmniejszył się odsetek przedsiębiorstw wykazujących zysk netto, przy wzroście udziału przychodów tych przedsiębiorstw w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności.

Odnotowane na przestrzeni roku zmiany w sprawności działania przedsiębiorstw spowodowały skrócenie cyklu konwersji gotówki.

Dane dotyczą **przedsiębiorstw niefinansowych** (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007), szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Przychody z całokształtu działalności w 2025 r. osiągnęły 71797,9 mln zł, co oznacza wzrost o 8,0% w relacji do 2024 r. oraz o 81,1% w porównaniu z 2015 r. W 2025 r. podobnie jak w 2024 r. oraz w 2015 r. największe udziały w przychodach z całokształtu działalności miało przetwórstwo przemysłowe oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych. Firmy działające w przetwórstwie przemysłowym osiągnęły 53,9% ogółu przychodów z całokształtu działalności w województwie (w 2024 r. 51,1%, a w 2015 r. 41,1%), a w handlu; naprawie pojazdów samochodowych 22,1% (w 2024 r. 22,9% oraz w 2015 r. 27,2%).

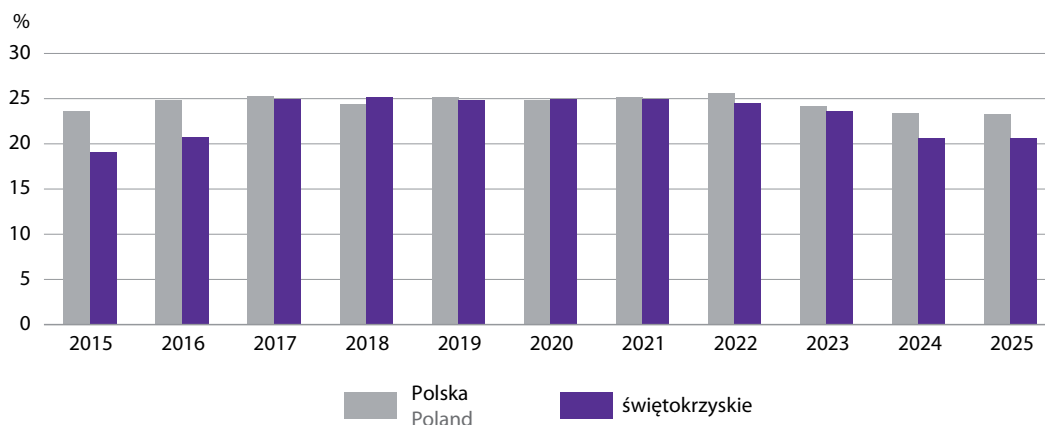
Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w 2025 r. wyniosły 69430,8 mln zł, tj. były wyższe o 9,0% niż 2024 r. oraz o 96,6% niż w 2015 r. Największy wzrost w ujęciu rocznym przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów odnotowano w: obsłudze rynku nieruchomości (o 132,0%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 28,0%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 15,6%), przetwórstwie przemysłowym (o 14,6%). Najgłębszy spadek wystąpił natomiast w informacji komunikacji (o 25,4%) oraz górnictwie i wydobywaniu (o 20,4%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport (eksport) obejmują wewnątrzspółnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozajunijnych.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport wyniosły w 2025 r. 14298,7 mln zł, co oznacza wzrost o 8,9% w relacji do 2024 r. oraz 112,7% w porównaniu z 2015 r. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem wyniósł podobnie jak w 2024 r. 20,6%, wobec 19,0% w 2015 r. W strukturze przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport większość stanowiły przychody z eksportu produktów (w 2025 r. 83,5% wobec przed rokiem 83,4%, a w 2015 r. 77,0%). Pozostałą część stanowił eksport towarów i materiałów (w 2025 r. 16,5% wobec w 2024 r. 16,6% i w 2015 r. 23,0%).

Wykres 52. Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 52. Share of export in total revenue from sale of products, goods and materials

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności w 2025 r. osiągnęły 67410,1 mln zł, co oznacza wzrost o 8,3% w relacji do 2024 r. oraz o 90,4% w porównaniu z 2015 r. W 2025 r. podobnie jak w 2024 r. oraz w 2015 r. największe udziały w kosztach uzyskania przychodów z całokształtu działalności miało przetwórstwo przemysłowe oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych. Firmy działające w przetwórstwie przemysłowym poniosły w 2025 r. 53,0% ich ogółu w województwie (w 2024 r. 51,0%, wobec w 2015 r. 44,1%), natomiast w handlu; naprawie pojazdów samochodowych 23,4% (w 2024 r. 24,1%, wobec w 2015 r. 30,9%).

Koszty sprzedanych produktów oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów w 2025 r. wyniosły 64973,9 mln zł, tj. były wyższe o 8,8% niż w 2024 r. oraz o 91,1% niż w 2015 r. W ujęciu rocznym ich największy wzrost odnotowano w: obsłudze rynku nieruchomości (o 74,8%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 54,9%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii (o 23,0%). Najgłębszy spadek wystąpił natomiast w informacji komunikacji (o 30,0%) oraz górnictwie i wydobywaniu (o 21,7%).

Koszty bieżącej działalności w 2025 r. wyniosły 47580,8 mln zł, tj. wzrosły o 5,6% w relacji do 2024 r. i o 104,2% niż w stosunku do 2015 r. W strukturze rodzajowej kosztów w 2025 r. najwięcej pochłaniało: zużycie materiałów i energii (50,6%), usługi obce (20,5%) oraz wynagrodzenia (17,1%), a najmniej – amortyzacja (4,2%), ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia (4,0%), pozostałe koszty rodzajowe i usług (1,9%) oraz podatki i opłaty (1,7%).

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem;
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 4456,9 mln zł i był wyższy o 485,2 mln zł (o 12,2%) niż w 2024 r. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej zmniejszył się o 360,7 mln do 279,9 mln zł (o 56,3%). Wynik na operacjach finansowych wyniósł minus 349,0 mln zł, podczas gdy w 2024 r. ukształtował się na poziomie minus 384,6 mln zł.

Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 4387,8 mln zł i był wyższy o 160,1 mln zł (o 3,8%) od uzyskanego w 2024 r. Zmniejszyła się relacja podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych do zysku brutto — z 17,9% do 16,0%.

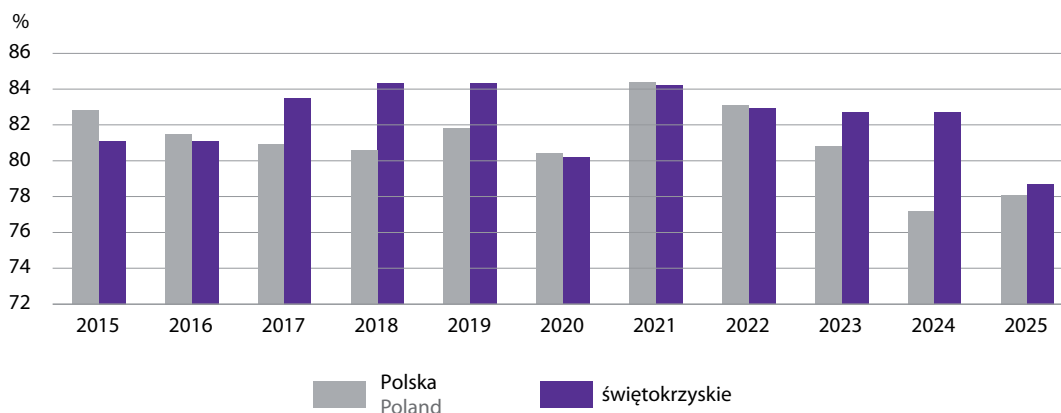
Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 3565,4 mln zł i był wyższy o 202,7 mln zł (o 6,0%) w porównaniu z uzyskanym w 2024 r.; zysk netto zwiększył się o 8,6% do 4323,2 mln zł, a strata netto wzrosła o 22,4% osiągając 757,7 mln zł. W 2025 r. największy udział w wypracowanym wyniku finansowym netto miało przetwórstwo przemysłowe 64,4% (w 2024 r. 53,0%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna 8,9% (w 2024 r. 2,5%).

W 2025 r. zysk netto wykazało 78,7% badanych przedsiębiorstw wobec 82,7% w 2024 r. i 81,1% w 2015 r. W kraju wskaźnik ten wyniósł 78,1%, wobec 77,2% w 2024 r. i 82,8% w 2015 r. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności w województwie zmniejszył się z 87,0% w 2024 r. do 84,6% w 2025 r., podczas gdy w 2015 r. wynosił 82,0%. Z kolei w kraju udział ten w 2025 r. osiągnął 85,1%, wobec 82,9% w 2024 r. i 85,6% w 2015 r.

W przetwórstwie przemysłowym zysk netto w 2025 r. odnotowało 74,5% przedsiębiorstw w województwie (w 2024 r. 79,4%), a udział uzyskanych przez nie przychodów w przychodach z całokształtu działalności wszystkich podmiotów tej sekcji wyniósł 84,6% (rok wcześniej 81,5%). W działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej zysk netto odnotowało 87,5% przedsiębiorstw w województwie (w 2024 r. 80,0%), a udział uzyskanych przez nie przychodów w przychodach z całokształtu działalności wszystkich podmiotów tej sekcji wyniósł 90,4% (rok wcześniej 95,8%).

Wykres 53. Przedsiębiorstwa wykazujące zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 53. Enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności sprzedaży brutto to relacja wyniku finansowego ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W województwie świętokrzyskim wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności osiągnął w 2025 r. 93,9%, co oznacza jego wzrost o 0,3 p.proc. w relacji do stanu z 2024 r. oraz o 4,6 p.proc. w porównaniu z 2015 r. Biorąc pod uwagę lata 2015-2025 to w dwóch latach wskaźnik poziomu kosztów w województwie kształtował się powyżej wartości średniej w kraju, w ośmiu latach – poniżej średniej, a w jednym roku był równy przeciętnej krajowej.

W 2025 r. wskaźnik rentowności sprzedaży brutto w województwie osiągnął 6,4%, tj. więcej o 0,2 p.proc. w relacji do stanu z 2024 r. oraz o 2,7 p.proc. w stosunku do 2015 r. W porównaniu ze średnią krajową, rentowność sprzedaży brutto w województwie na przestrzeni lat 2015-2025 była wyższa niż w kraju w ośmiu latach, a niższa – w trzech.

Wskaźnik rentowności obrotu brutto w województwie osiągnął 6,1% w 2025 r., co oznacza spadek w relacji do roku poprzedniego o 0,3 p.proc. oraz o 4,5 p.proc. w relacji do 2015 r. W latach 2015-2025 w porównaniu z rentownością obrotu brutto w kraju, wskaźnik osiągnięty w województwie był wyższy w ośmiu okresach podczas gdy niższy – w dwóch, a w jednym podobny.

Wskaźnik rentowności obrotu netto w województwie wyniósł 5,0% w 2025 r., tj. mniej o 0,1 p.proc. niż w 2024 r. i o 5,1 p.proc. niż w 2015 r. W latach 2015-2024 w relacji do rentowności obrotu netto w kraju, wskaźnik osiągnięty w województwie był wyższy w siedmiu okresach podczas gdy niższy – w trzech, a w jednym podobny.

W 2025 r. wysoką rentowność obrotu netto w województwie odnotowano m.in. w sekcjach: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (55,5%), zakwaterowanie i gastronomia (11,9%) oraz górnictwo i wydobywanie (10,6%). Z kolei niską rentowność obrotu netto wykazały firmy z sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (0,2%) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (0,5%).

Tablica 34.
Table 34.

Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025	2025 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	89,3	94,3	93,6	93,9	95,4
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	3,7	6,1	6,2	6,4	4,6
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	10,6	5,7	6,4	6,1	4,6
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	10,1	4,7	5,1	5,0	3,7

Tablica 34. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych (dok.)

Table 34. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025	2025 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	46,8	54,6	48,8	51,8	48,9
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	104,6	110,5	103,6	114,0	109,0

W 2025 r. wskaźnik płynności finansowej I stopnia (51,8%) ukształtował się w województwie na wyższym poziomie zarówno niż w 2024 r., jak i w relacji do stanu z 2015 r. Podobnie płynność II stopnia (114,0%) była wyższa zarówno niż w 2024 r., jak i w 2015 r.

Firmy w województwie świętokrzyskim posiadały przeważnie większą zdolność do regulowania zobowiązań niż przeciętnie w kraju. Na przestrzeni lat 2015-2025 płynność finansowa I stopnia w województwie była większa niż w kraju w okresie dziewięciu lat, natomiast płynność finansowa II stopnia przewyższyła średni poziom w kraju w sześciu okresach.

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw wyniosła na koniec grudnia 2025 r. 27956,2 mln zł i była wyższa o 1,1% od stanu odnotowanego w końcu grudnia 2024 r., przy czym odnotowano wzrost: krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 16,1%), należności krótkoterminowych (o 11,7%) oraz inwestycji krótkoterminowych (o 4,3%), natomiast spadek – zapasów (o 9,5%). W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększyły się udziały: należności krótkoterminowych (z 30,0% do 33,1%), inwestycji krótkoterminowych (z 26,7% do 27,5%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 2,2% do 2,6%), natomiast udział zapasów obniżył się (z 41,1% do 36,8%). W strukturze zapasów zwiększyły się udziały produktów gotowych – o 2,7 p.proc. do 19,5% oraz materiałów – o 0,7 p.proc. do 28,6%, a zmniejszyły się odsetki półproduktów i produktów w toku – o 2,7 p.proc. do 17,3% oraz towarów – o 1,7 p.proc. do 27,0%.

Cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług w 2025 r. wyniósł 38 dni, wobec 39 dni przed rokiem. Oznacza to, że przedsiębiorstwa średnio o 1 dni krócej oczekiwały na przepływy pieniężne od kontrahentów. Jednocześnie obserwowano skrócenie cyklu rotacji zapasów – z 64 dni w 2024 r. do 61 dni w 2025 r. Oznacza to, że wzrosła częstotliwość odtwarzania zapasów przez przedsiębiorstwa.

Aktywa obrotowe nadal finansowane były głównie zobowiązaniami krótkoterminowymi — relacja zobowiązań krótkoterminowych do aktywów obrotowych wyniosła w 2025 r. 53,2% wobec 54,7% rok wcześniej.

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) w końcu grudnia 2025 r. wyniosły 23991,1 mln zł i były o 0,1% wyższe niż przed rokiem. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 38,1% ogółu zobowiązań (wobec 36,9% na koniec czwartego kwartału 2024 r.). Wartość zobowiązań długoterminowych wyniosła 9128,7 mln zł i była o 3,1% wyższa niż rok wcześniej. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw wyniosły 14862,4 mln zł i w skali roku zmniejszyły się o 1,7%, w tym z tytułu kredytów i pożyczek zmalały o 9,6%, natomiast zwiększyły się z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń o 37,6%, a z tytułu dostaw i usług wzrosły o 2,1%.

W okresie 2015-2025 relacja zobowiązań krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu wahała się od 106,6% w 2015 r. i 111,8% w 2024 r. do 104,3% w 2025 r.

Cykl spłaty zobowiązań krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług w 2025 r. wyniósł podobnie jak w 2024 r. 44 dni.

Odnotowane na przestrzeni roku zmiany w sprawności działania, wpłynęły na skrócenie cyklu konwersji gotówki. W 2025 r. środki zainwestowane przez przedsiębiorstwa zwracały się średnio po 55 dniach, podczas gdy przed rokiem – po 59 dniach. Skrócenie cyklu konwersji gotówki ma pozytywną wymowę, gdyż oznacza, że zainwestowane w aktywa bieżące środki wracały szybciej do przedsiębiorstw, a co za tym idzie częściej mogły być ponownie wykorzystane.

6.2.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

6.2.5. Investment outlays of enterprises

W 2024 r. nakłady inwestycyjne realizowane w województwie świętokrzyskim, tj. klasyfikowane według lokalizacji inwestycji, przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 9 osób były mniejsze o 12,2% niż w 2023 r. W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących stosunkowo najwięcej per capita w 2024 r. zainwestowano w powiecie skarżyskim i opatowskim, natomiast relatywnie najniższy poziom nakładów odnotowano w powiecie kazimierskim.

Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2025 r. przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 49 osób (z wyłączeniem sekcji A i K), mające siedzibę w województwie świętokrzyskim były większe niż rok wcześniej o 3,7%. Nakłady inwestycyjne poniesione w województwie świętokrzyskim stanowiły niewielki odsetek nakładów poniesionych ogółem w kraju (podobnie jak w 2024 r. 1,2%, wobec 1,1% w 2015 r.). W porównaniu z 2024 r. na budynki i budowle wydatkowano o 4,3% więcej, a wartość zakupów inwestycyjnych była wyższa o 3,4%. Największym inwestorem pozostały przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przemysłu, a przede wszystkim firmy przetwórstwa przemysłowego, które w 2025 r. poniosły 57,9% nakładów ogółem, wobec 66,3% w 2024 r.

W 2025 r. odnotowano 953 inwestycji nowo rozpoczętych (o 76 więcej niż w 2024 r.). Ich wartość kosztorysowa była niższa niż przed rokiem (o 16,4%). Na przestrzeni roku, w wartości kosztorysowej inwestycji nowo rozpoczętych zwiększył się udział nakładów na ulepszenie istniejących środków trwałych (o 8,3 p.proc. do 36,6%).

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

W pierwszej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (na podstawie rocznych sprawozdań: SP, F-03, F-02/dk, SP-3); dane prezentowane są zgodnie z lokalizacją inwestycji.

W 2024 r. nakłady inwestycyjne realizowane w województwie świętokrzyskim, tj. klasyfikowane według lokalizacji inwestycji, przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osiągnęły wartość 4545,0 mln zł (w cenach bieżących) i były o 12,2% mniejsze niż w 2023 r. oraz o 61,2% większe niż w 2015 r. Wartość nakładów poniesionych w kraju osiągnęła w tym samym czasie 263925,6 mln zł, co oznacza spadek o 6,3% w relacji do stanu z 2023 r. oraz wzrost o 57,9% w porównaniu z 2015 r.

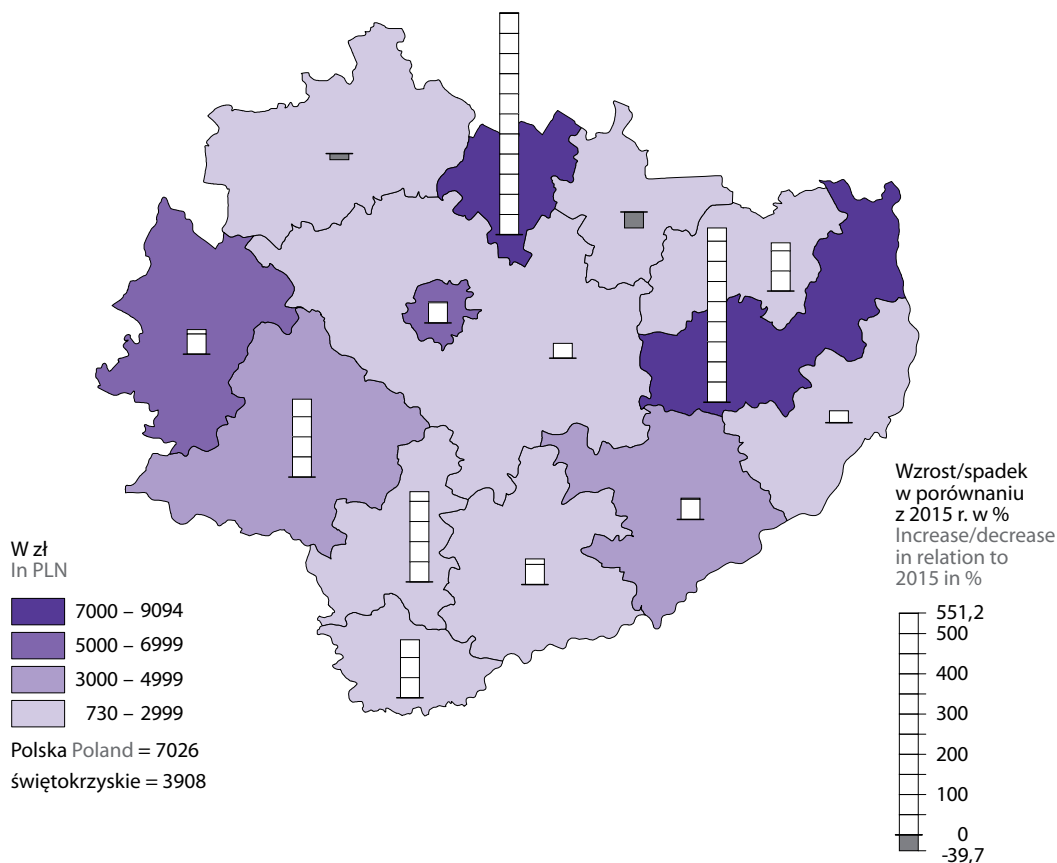
Podobnie jak w 2015 r., w 2024 r., nakłady zrealizowane w województwie świętokrzyskim stanowiły 1,7%

nakładów inwestycyjnych poniesionych przez jednostki z całego kraju. Na jednego mieszkańca województwa świętokrzyskiego przypadało w 2024 r. 3908 zł poniesionych nakładów, wobec 7026 zł w kraju, podczas gdy w 2023 r. – 4414 zł, wobec 7476 zł, a w 2015 r. – 2238 zł, wobec 4347 zł.

W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących stosunkowo najwięcej w 2024 r. zainwestowano w powiecie skarżyskim i opatowskim, gdzie nakłady inwestycyjne per capita wyniosły odpowiednio 9094 zł i 7360 zł. Najniższy poziom nakładów odnotowano w powiecie kazimierskim (730 zł per capita).

Mapa 41. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach^a na 1 mieszkańca w 2024 r. (ceny bieżące)

Map 41. Investment outlays in enterprises^a per capita in 2024 (current prices)

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; by investment location.

W drugiej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób (na podstawie kwartalnego sprawozdania F-01/I-01); dane prezentowane są zgodnie z siedzibą inwestora.

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

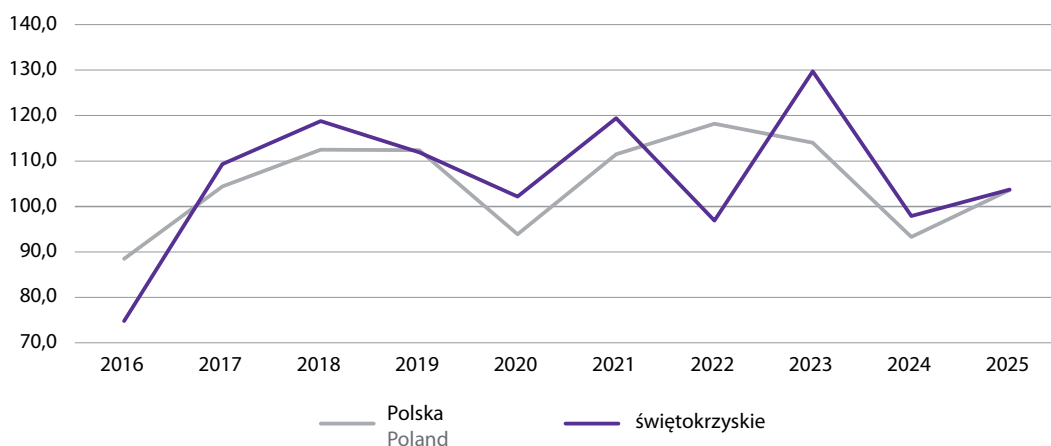
Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2025 r. przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 49 osób mające siedzibę w województwie świętokrzyskim wyniosły 2504,7 mln zł i były wyższe niż rok wcześniej o 3,7%, podczas gdy w relacji do 2015 r. wzrosły o 69,4%. W Polsce nakłady inwestycyjne w 2025 r. osiągnęły 217571,1 mln zł, co oznacza wzrost w odniesieniu do 2024 r. o 3,6%, natomiast w porównaniu z 2015 r. – o 59,4%.

Wykres 54. Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 54. Indices of investment outlays of non-financial enterprises (current prices)

Previous year=100

Nakłady inwestycyjne poniesione w województwie świętokrzyskim stanowiły niewielki odsetek nakładów poniesionych ogółem w kraju (w 2025 r. podobnie jak w 2024 r. 1,2%, wobec 1,1% w 2015 r.).

W 2025 r. w skali roku więcej wydatkowano zarówno na budynki i budowle, jak i na zakupy.

Tablica 35. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)
Table 35. Investment outlays of non-financial enterprises (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Ogółem: w milionach złotych Total: in million PLN	1478,5	1645,5	2415,4	2504,7
Polska=100 Poland=100	1,1	1,1	1,2	1,2
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
budynki i budowle buildings and structures	36,1	36,4	34,0	34,2
zakupy purchases	62,9	63,5	65,9	65,7
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	54,3	57,0	52,1	53,6
środków transportu transport equipment	8,6	6,5	13,8	12,0

Wartość kosztorysowa inwestycji dotyczy nakładów na budowę środków trwałych zarówno rozpoczętą i zakończoną, jak również rozpoczętą i niezakończoną w roku sprawozdawczym, przyjmując wartość w cenach bieżących wynikającą z dokumentacji projektowo-kosztorysowej, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w wartości kosztorysowej dokonanych do końca roku sprawozdawczego.

Przez **inwestycje nowo rozpoczęte** rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w roku sprawozdawczym.

W 2025 r. z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych zrealizowanych przez świętokrzyskie przedsiębiorstwa na budynki i budowle wydatkowano 856,4 mln zł (o 4,3% więcej niż w 2024 r.). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 1644,6 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim była wyższa o 3,4%, przy czym na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia przeznaczono 1343,3 mln zł (o 6,8% więcej), a na środki transportu – 301,3 mln zł (o 9,7% mniej). Na przestrzeni roku udział zakupów w nakładach ogółem zmniejszył się o 0,2 p.proc. do 65,7%.

W 2025 r. firmy związane z przemysłem zainwestowały 1889,0 mln zł, tj. o 1,6% mniej niż w 2024 r., przy czym nakłady inwestycyjne w przetwórstwie przemysłowym wyniosły 1450,7 mln zł, co oznacza spadek o 9,5% w skali roku. Firmy specjalizujące się w budownictwie zainwestowały 38,6 mln zł, tj. o 16,4% więcej niż przed rokiem. Nakłady inwestycyjne firm usługowych wyniosły w sumie 577,1 mln zł, co oznacza wzrost o 25,0% w relacji do 2024 r.

W 2025 r. ponownie najwięcej zainwestowały przedsiębiorstwa przemysłowe, tj. 75,4% poniesionych nakładów ogółem (w 2024 r. 79,5%). Spośród sekcji PKD związanych z przemysłem, zarówno w 2025 r., jak i przed rokiem najwięcej nakładów w relacji do nakładów ogółem poniosło przetwórstwo przemysłowe (57,9%, wobec 66,3%).

W strukturze według sekcji, w porównaniu z okresem styczeń-grudzień 2024 r., znacząco zwiększył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność głównie w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych (o 4,1 p.proc. do 8,6%). Z kolei najbardziej zmniejszyły się udziały nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa specjalizujące się w przetwórstwie przemysłowym (o 8,4 p.proc. do 57,9%).

W 2025 r. inwestorzy z województwa świętokrzyskiego rozpoczęli 953 inwestycje wobec 877 przed rokiem, natomiast wartość kosztorysowa rozpoczętych przedsięwzięć zmniejszyła się z 891,7 mln zł do 745,6 mln zł, tj. o 16,4%. W wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych zwiększył się udział nakładów na ulepszenie istniejących środków trwałych z 28,3% w 2024 r. do 36,6% w 2025 r., przy czym ich wartość zwiększyła się o 8,2% do 272,8 mln zł.

Podobnie jak przed rokiem większość nowo rozpoczętych inwestycji podjęły przedsiębiorstwa związane z przemysłem, tj. 877 wobec 800 (92,0% w 2025 r. wobec 91,2% w 2024 r.). Najczęściej nowe inwestycje podejmowały przedsiębiorstwa z sekcji przetwórstwo przemysłowe (64,8% w 2025 r., wobec 67,7% w 2024 r.).

Wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych w przemyśle wyniosła 686,0 mln zł, wobec 838,5 mln zł w 2024 r. (spadek o 18,2%), a ich udział w wartości ogółem inwestycji nowo rozpoczętych wyniósł 92,0%, wobec 94,0% przed rokiem. Wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych w przetwórstwie przemysłowym zmniejszyła się o 18,1%, z 768,0 mln zł w 2024 r. do 628,9 mln zł w 2025 r., a ich udział w wartości ogółem inwestycji nowo rozpoczętych w województwie zmniejszył się z 86,1% do 84,3%.

Nakłady na ulepszenie istniejących środków trwałych poniesione w przemyśle zwiększyły się w skali roku o 21,5% do 260,8 mln zł, przy czym poniesione tylko w przetwórstwie przemysłowym zwiększyły się o 42,4% do 244,8 mln zł. Nakłady na ulepszenie istniejących środków trwałych poniesione w przemyśle stanowiły w 2025 r. 95,6% nakładów na ulepszenie ogółem w województwie, wobec 85,1% w 2024 r., a poniesione tylko w przetwórstwie przemysłowym – 89,7%, wobec 68,2% przed rokiem.

6.3. Produkcja i usługi

6.3. Production and services

6.3.1. Rolnictwo

6.3.1. Agriculture

W 2025 r. w województwie świętokrzyskim, w wyniku zwiększenia powierzchni uprawy oraz lepszego plonowania rzepaku i rzepiku oraz ziemniaków uzyskano produkcję większą niż przed rokiem. Zbiory zbóż ogółem, pszenicy i żyta były większe z powodu lepszej wydajności z 1 ha pomimo mniejszej powierzchni zasiewów niż w 2024 r. Buraków cukrowych zebrano mniej z powodu zmniejszenia areалу i gorszego plonowania niż rok wcześniej.

W województwie świętokrzyskim w 2024 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, zmniejszyło się pogłowie bydła i drobiu. W analizowanym okresie odnotowano natomiast zwiększenie stada trzody chlewnej i owiec.

W województwie świętokrzyskim w 2025 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, obserwowano spadek skupu żywca wołowego, a więcej skupiono zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), ziemniaków, żywca rzeźnego, w tym wieprzowego i drobiowego oraz mleka.

Na rynku rolnym w 2025 r. średnie ceny skupu pszenicy, żywca wołowego i drobiowego oraz mleka były wyższe niż przed rokiem, natomiast ceny żywca wieprzowego i ziemniaków jadalnych niższe.

W relacji do 2023 r. nastąpił spadek globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych), o czym zdecydowała niższa wartość produkcji roślinnej, przy wzroście produkcji zwierzęcej. Podobne kierunki zmian w skali roku notowano w produkcji końcowej i towarowej, tj. nastąpiło zmniejszenie produkcji ogółem, przy spadku produkcji roślinnej i wzroście zwierzęcej.

Według danych wynikowego szacunku powierzchnia zbóż ogółem w czerwcu 2025 r. wyniosła 219,6 tys. ha i była mniejsza o 2,5% niż w roku poprzednim i o 5,3% niż notowana w 2015 r. Plony zbóż ogółem w 2024 r. osiągnęły poziom 49,1 dt z ha i zwiększyły się w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim o 30,6%, zaś w stosunku do 2015 r. – wzrosły o 58,9%. W odniesieniu do średnich plonów w kraju były one o 8,9% niższe. W 2025 r. zbiory zbóż ogółem w regionie oszacowano na 1077,6 tys. ton, czyli o 27,2% więcej niż przed rokiem i stanowiły one 2,9% zbiorów w kraju.

Areał zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2025 r. wyniósł 185,4 tys. t i był mniejszy o 4,3% niż w 2024 r. i o 15,2% niż w 2015 r. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2025 r. wynio-

sły 47,1 dt z ha i zwiększyły się w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim o 30,5%, zaś w stosunku do 2015 r. – wzrosły o 52,9%. W odniesieniu do średnich plonów w Polsce były one o 3,1% niższe. W 2025 r. zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosły 873,1 tys. ton, czyli o 24,9% więcej niż przed rokiem i stanowiły one 3,3% zbiorów krajowych.

Powierzchnia uprawy pszenicy w czerwcu 2025 r. wyniosła 90,5 tys. ha i była o 1,3% mniejsza niż rok wcześniej i o 17,8% większa niż dziesięć lat temu. W omawianym roku z 1 ha zebrano 51,8 dt pszenicy, czyli o 31,1% więcej niż w roku poprzednim. Plony uzyskane w województwie świętokrzyskim były o 7,3% mniejsze niż średnio w kraju. Produkcja pszenicy w regionie w 2025 r. wyniosła 468,5 tys. ton i pomimo zmniejszenia powierzchni, zwiększyła się o 29,3% z powodu wzrostu wydajności z 1 ha. Zbiory pszenicy w analizowanym roku stanowiły średnio 3,5% zbiorów w Polsce.

Według szacunków powierzchnia żyta w 2025 r. wyniosła 6,7 tys. ha i była mniejsza o 16,4% niż w roku poprzednim i o 37,7% mniejsza niż notowana w 2015 r. Plony żyta w 2025 r. osiągnęły poziom 38,4 dt z ha i zwiększyły się w stosunku do uzyskanych w 2024 r. o 37,6% oraz wzrosły o 62,0% w stosunku do 2015 r. W odniesieniu do średnich plonów w kraju były one o 0,5% wyższe. W analizowanym roku zbiory żyta w regionie oszacowano na 25,8 tys. ton, czyli o 15,0% więcej niż przed rokiem i stanowiły one 1,1% zbiorów kraju.

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2025 r. wynosiła 34,4 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 27,3%, a w stosunku do 2015 r. wzrosła 3,5-krotnie. W omawianym roku plony wyniosły 32,7 dt z ha i były o 1,2% niższe niż średni poziom w kraju. W porównaniu z plonami uzyskanymi rok wcześniej zwiększyły się o 16,0%, a w odniesieniu do 2015 r. były wyższe o 28,2%. Zbiory rzepaku i rzepiku w województwie w omawianym roku oszacowano na 112,3 tys. ton i były one o 47,6% wyższe od uzyskanych w 2024 r., a ich udział w zbiorach krajowych wyniósł 3,1%.

W 2025 r. powierzchnia uprawy ziemniaków wynosiła 9,8 tys. ha i była o 9,0% większa niż w roku poprzednim. Wojewódzki areał ziemniaków stanowił 4,6% krajowej powierzchni uprawy. W omawianym roku z 1 ha zebrano 286 dt ziemniaków, czyli o 5,1% więcej niż w poprzednim roku. Plony uzyskane w województwie świętokrzyskim były o 12,5% mniejsze niż średnio w kraju. Produkcja ziemniaków w regionie w 2025 r. wyniosła 279,9 tys. ton i z powodu wzrostu wydajności z 1 ha oraz powierzchni uprawy, zwiększyła się o 14,6% w stosunku do zbiorów w poprzednim roku. Zbiory ziemniaków w analizowanym roku stanowiły 4,0% zbiorów w Polsce.

Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w czerwcu 2025 r. wyniosła 2,6 tys. ha i była mniejsza o 19,3% niż rok wcześniej i o 23,4% niż dziesięć lat temu. W omawianym roku z 1 ha zebrano 655 dt buraków cukrowych, czyli o 0,2% mniej niż w roku poprzednim. Plony uzyskane w województwie świętokrzyskim były o 8,9% mniejsze niż średnio w kraju. Produkcja buraków cukrowych w regionie w 2025 r. wyniosła 168,5 tys. ton i w wyniku zmniejszenia powierzchni uprawy i spadku wydajności z 1 ha, spadła o 19,4%. Zbiory buraków cukrowych w analizowanym roku stanowiły 0,9% zbiorów w Polsce.

Województwo świętokrzyskie specjalizuje się w ogrodnictwie, a w szczególności w uprawie drzew owocowych. Zbiory owoców z drzew w 2025 r. osiągnęły poziom 635,9 tys. ton i zwiększyły się w stosunku do roku poprzedniego o 50,2%, a ich udział w zbiorach krajowych wyniósł 15,0%.

Duże znaczenie w produkcji krajowej w województwie mają też warzywa gruntowe, których udział w 2025 r. wyniósł 5,6%. Zbiory w analizowanym roku wyniosły 229,2 tys. ton, tj. o 8,8% więcej niż w 2024 r.

Większe niż w roku poprzednim były zbiory owoców jagodowych. W 2025 r. zebrano 23,4 tys. ton owoców jagodowych, tj. o 11,1% więcej niż rok wcześniej, a ich udział w zbiorach krajowych wyniósł 4,8%.

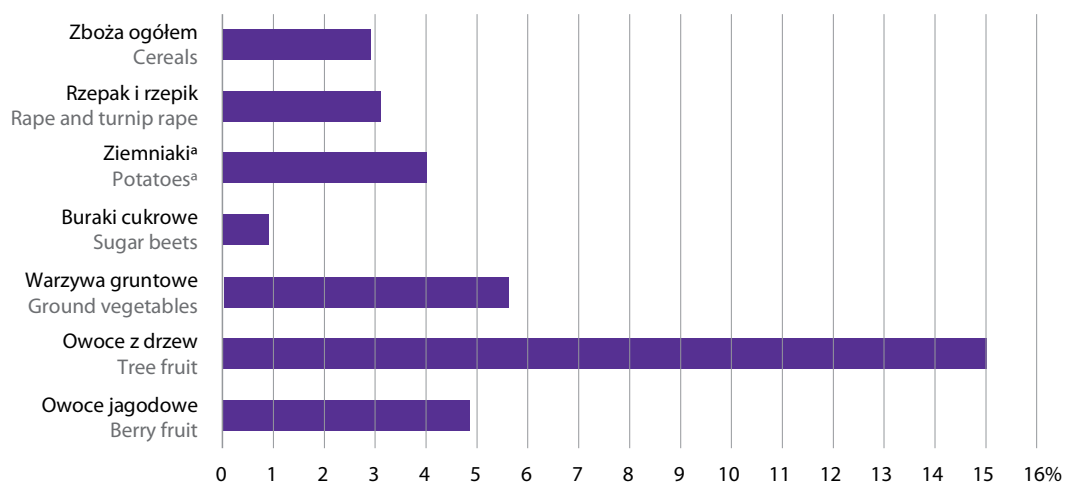
Tablica 36. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych
Table 36. Yields of selected agricultural crops

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025	2025 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Total cereals	30,9	34,0	37,6	49,1	53,9
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals with cereal mixtures	30,8	33,3	36,1	47,1	48,6
w tym: of which:					
pszenica wheat	34,5	37,4	39,5	51,8	55,9
żyto rye	23,7	26,5	27,9	38,4	38,2
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	25,5	27,4	28,2	32,7	33,1
Ziemniaki ^a Potatoes ^a	220	348	272	286	327
Buraki cukrowe Sugar beets	554	605	656	655	719

a Bez uprawy w ogrodach przydomowych.
a Excluding kitchen gardens.

Wykres 55. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnicych w 2025 r.

Chart 55. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2025

a Bez uprawy w ogrodach przydomowych.
a Excluding kitchen gardens.

Pogłowie bydła w województwie świętokrzyskim według stanu w czerwcu 2025 r. liczyło 125,4 tys. sztuk, co stanowiło 2,0% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W stosunku do 2024 r. liczebność stada bydła zmniejszyła się o 7,1% (w Polsce spadła o 3,0%), natomiast w odniesieniu do 2015 r. odnotowano spadek o 24,9% (w kraju wzrost o 3,1%). W 2025 r. w ogólnym pogłowiu bydła 32,9% stanowiły krowy, w tym 95,6% krowy mleczne (dla Polski odsetki te wyniosły odpowiednio 35,1% i 93,1%). Duży udział krów

mlecznych w stadzie bydła w regionie świadczy o ukierunkowaniu hodowli tego gatunku zwierząt na produkcję mleka. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wynosiła w czerwcu 2025 r. 26,3 sztuk wobec 28,3 sztuk w czerwcu 2024 r.

Według danych z czerwca 2025 r. pogłowie trzody chlewnej w województwie ukształtowało się na poziomie 143,2 tys. sztuk (w tym 13,1 tys. sztuk, tj. 9,2% stanowiły lochy). Udział regionu w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 1,6%. W odniesieniu do stanu w 2024 r. wielkość stada trzody chlewnej zwiększyła się o 0,2% (w Polsce zanotowano spadek o 0,1%). W porównaniu z 2015 r. odnotowano znaczny spadek pogłowia, który wyniósł 37,9% (w kraju – 21,6%). W czerwcu 2025 r. obsada świń ogółem na 100 ha użytków rolnych wynosiła 30,0 sztuk (tyle samo co w czerwcu 2024 r.).

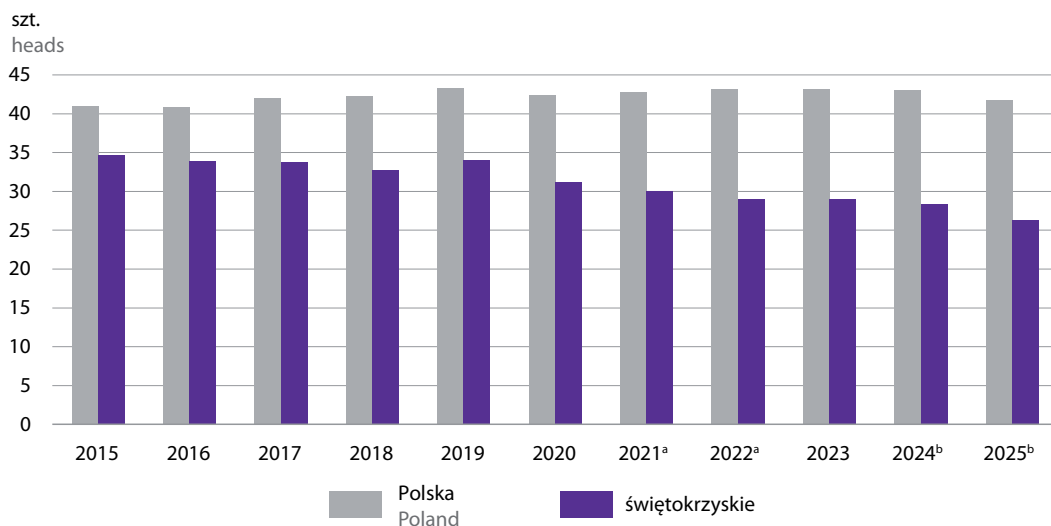
W 2025 r. stado owiec liczyło 7,3 tys. szt., co stanowiło 2,5% pogłowia krajowego. W porównaniu z 2024 r. jego stan zwiększył się o 8,0% (w Polsce odnotowano spadek o 2,3%). W odniesieniu do 2015 r. pogłowie owiec w regionie zwiększyło się o 38,3% (w kraju wzrosło o 28,2%).

W grudniu 2025 r. stado drobiu ogółem w regionie ukształtowało się na poziomie 6270,1 tys. sztuk i stanowiło 2,3% ogólnego pogłowia w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim jego liczebność zmniejszyła się w województwie o 24,0% (w kraju nastąpił wzrost o 1,5%). W odniesieniu do stanu notowanego w 2015 r. w województwie pogłowie drobiu było o 12,2% mniejsze, a w Polsce wzrosło o 78,2%. W grudniu 2025 r. obsada drobiu ogółem na 100 ha użytków rolnych wynosiła 1314,4 sztuk wobec 1730,3 sztuk w grudniu 2024 r.

Wykres 56. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 56. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

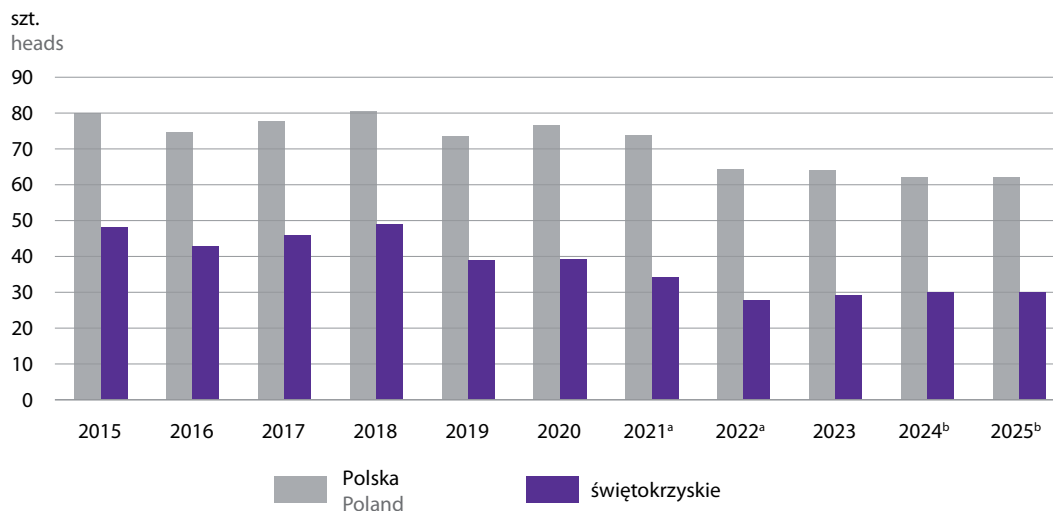
b Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2023 r.

a The area of agricultural land as at June 1, 2020 was adopted as the basis for the calculations.

b The area of agricultural land as at June 1, 2023 was adopted as the basis for the calculations.

Wykres 57. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 57. Pigs density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

b Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2023 r.

a The area of agricultural land as at June 1, 2020 was adopted as the basis for the calculations.

b The area of agricultural land as at June 1, 2023 was adopted as the basis for the calculations.

W 2025 r. skupiono 163,8 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 1,8% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku poprzedniego skup był wyższy o 47,6%, a w porównaniu z 2015 r. – większy o 84,1% (w kraju - odpowiednio spadek o 1,6% i o 8,9%).

Skup ziemniaków w 2025 r. ukształtował się na poziomie 22,7 tys. ton, co stanowi 1,0% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost ilości skupionych ziemniaków o 23,0%, natomiast w odniesieniu do 2015 r. – 3,4-krotnie więcej (w kraju odnotowano wzrost o 12,0% w odniesieniu do poprzedniego roku oraz o 45,5% w stosunku do 2015 r.).

W omawianym roku skupiono 112,7 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej, co stanowi 1,6% skupu ogólnokrajowego. Tym samym skup był większy niż przed rokiem o 8,3%, a w skali kraju zaobserwowano wzrost o 1,6%. W odniesieniu do 2015 r. nastąpił spadek skupu żywca rzeźnego w województwie o 24,1%, a w kraju wzrost o 20,4%.

W ciągu ostatniego roku skupiono 47,6 tys. ton żywca wieprzowego, tj. o 8,1% więcej niż w roku poprzednim i o 10,8% mniej niż dziesięć lat wcześniej. Skup żywca wieprzowego w województwie stanowił 2,0% skupu krajowego.

Skup żywca wołowego ukształtował się na poziomie 18,4 tys. ton i był mniejszy o 2,2% niż przed rokiem oraz o 46,5% niż w 2015 r., a udział w skupie ogólnokrajowym wynosił 2,6%.

Żywca drobiowego skupiono 46,5 tys. ton, czyli o 13,6% więcej niż w 2024 r. i o 21,6% mniej w porównaniu z 2015 r. Skup żywca drobiowego w województwie stanowił 1,2% skupu krajowego.

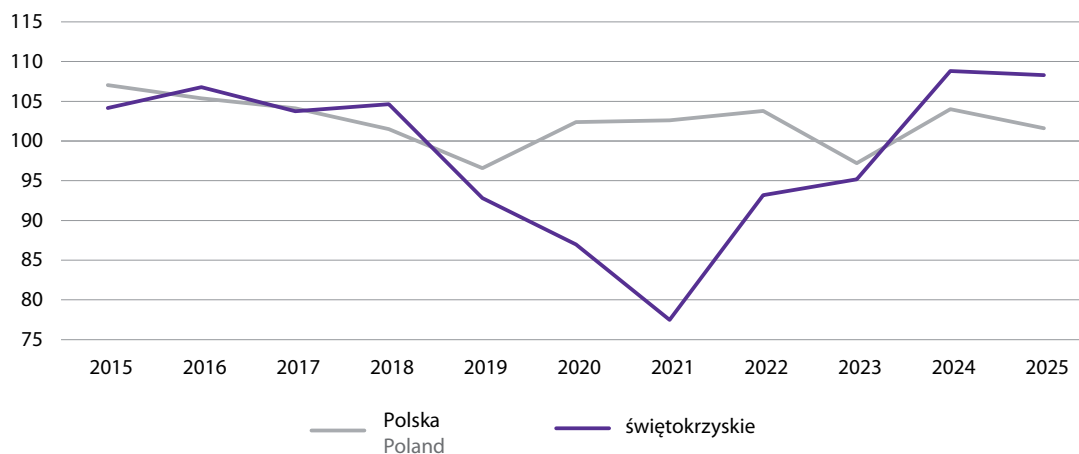
W 2025 r. skup mleka krowiego wyniósł 181,8 mln litrów (co stanowi 1,3% ogółu mleka skupionego w kraju), tj. o 3,0% więcej niż przed rokiem i o 7,0% więcej niż dziesięć lat wcześniej (w skali kraju odnotowano wzrost zarówno do poprzedniego roku jak i do 2015 r. odpowiednio o 3,2% i o 28,3%).

Wykres 58. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

Rok poprzedni=100

Chart 58. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)

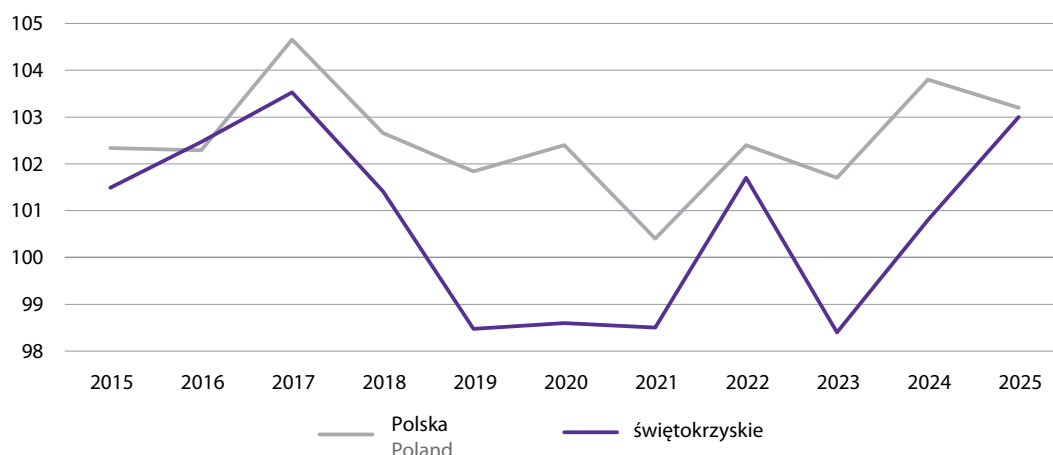
Previous year=100

Wykres 59. Dynamika skupu mleka krowiego

Rok poprzedni=100

Chart 59. Indices of procurement of cows' milk

Previous year=100

Średnia cena skupu pszenicy w województwie w 2025 r. wyniosła 82,91 zł za 1 dt (w kraju – 81,72 zł) i była wyższa o 3,5% niż przed rokiem i o 37,0% – w porównaniu z 2015 r.

W analizowanym roku cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 74,58 zł za dt (w kraju – 64,79 zł), tj. o 3,8% wyższym w porównaniu z zanotowanym w 2024 r. i o 42,1% wyższym niż w 2015 r.

W 2025 r. za ziemniaki jadalne (bez wczesnych) w skupie płacono 83,99 zł za dt (w kraju – 92,26 zł), tj. o 12,3% mniej niż przed rokiem i o 98,7% więcej niż w 2015 r.

W omawianym roku cena skupu żywca wołowego wyniosła 11,70 zł za kg (w kraju – 13,54 zł), tj. zwiększyła się o 30,5% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku, a w odniesieniu do 2015 r. była wyższa o 83,3%.

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 6,28 zł za kg (w kraju – 6,31 zł), tj. o 10,6% niższą niż w 2024 r. i o 55,8% wyższą w porównaniu z zanotowaną dziesięć lat wcześniej.

W 2025 r. relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta w odniesieniu do roku poprzedniego pogorszyła się, a do roku 2015 – poprawiła się. Ukształtowała się ona na poziomie 8,1 (wobec 9,7 w 2024 r. i 7,3 w 2015 r.), w kraju relacja wyniosła 7,3 (wobec 8,6 w 2024 r. i 7,3 w 2015 r.). Relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen jęczmienia w analizowanym okresie również uległa zmniejszeniu i wyniosła 6,5 w 2025 r. wobec 8,1 w 2024 r. i 6,2 w 2015 r. (w kraju ukształtowała się odpowiednio na poziomie – 6,0, 6,9 i 6,3).

W 2025 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 5,70 zł za kg (w kraju – 6,26 zł) i była o 8,3% wyższa w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku oraz o 54,3% wyższa w porównaniu z 2015 r.

Za 1 l mleka w omawianym roku płacono 2,16 zł (w kraju – średnio 2,22 zł), tj. o 4,5% więcej niż w 2024 r. i o 105,3% więcej niż dziesięć lat wcześniej.

Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 100,99 zł (w kraju – 111,09 zł), tj. o 6,5% więcej niż w roku poprzednim i o 48,9% więcej niż dziesięć lat wcześniej.

W obrocie targowiskowym cena żyta wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 6,8%, a w odniesieniu do uzyskanej przed dziesięcioma laty – zwiększyła się o 40,5% osiągając poziom 77,34 zł (w Polsce – 86,34 zł).

Na targowiskach cena ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) ukształtowała się na poziomie 161,78 zł za dt (w Polsce – 197,70 zł), tj. o 14,2% mniej niż w 2024 r. i o 171,0% więcej niż w 2015 r.

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W ogólnej wartości globalnej produkcji rolniczej w 2024 r. w województwie świętokrzyskim 62,8% przypadało na dominującą produkcję roślinną, natomiast pozostałe 37,2% stanowiła produkcja zwierzęca. W porównaniu z 2023 r. zanotowano spadek produkcji globalnej o 9,6%, o czym zdecydowała niższa niż rok wcześniej produkcja roślinna o 20,0%, przy wzroście produkcji zwierzęcej o 15,9%. W 2024 r. udział województwa świętokrzyskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 2,9% i w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 4,0%, a zwierzęcej – 2,0%. W analizowanym roku produkcja globalna w Polsce była wyższa od produkcji z 2023 r. o 13,9%, przy wzroście w produkcji roślinnej o 3,7% i w produkcji zwierzęcej o 24,3%.

Z wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie świętokrzyskim w 2024 r. 54,6% stanowiła dominująca produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadało 45,4%. Wartość produkcji końcowej w omawianym roku, w porównaniu z 2023 r. była o 11,6% niższa, co było uwarunkowane spadkiem produkcji roślinnej (o 26,3%), przy wzroście produkcji zwierzęcej (o 16,1%).

W analizowanym roku w towarowej produkcji rolniczej nastąpił spadek produkcji ogółem o 10,6%, przy spadku wartości produkcji roślinnej o 25,8% i wzroście produkcji zwierzęcej o 16,3%.

W 2024 r. udział regionu w ogólnokrajowej produkcji końcowej ukształtował się na poziomie 2,8%, a produkcji towarowej – 2,7%.

6.3.2. Przemysł

6.3.2. Industry

W 2024 r. produkcja sprzedanej przemysłu w świętokrzyskim zmniejszyła się o 2,1% w relacji do zanotowanej w roku poprzednim. Jej wartość w przeliczeniu na 1 mieszkańca sytuowała województwo na 14. miejscu w Polsce.

Według wstępnych danych w 2025 r., produkcja sprzedana przemysłu była większa niż przed rokiem. Przy równoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się wydajność pracy.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: B – „Górnictwo i wydobywanie”, C – „Przetwórstwo przemysłowe”, D – „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz E – „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W pierwszej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

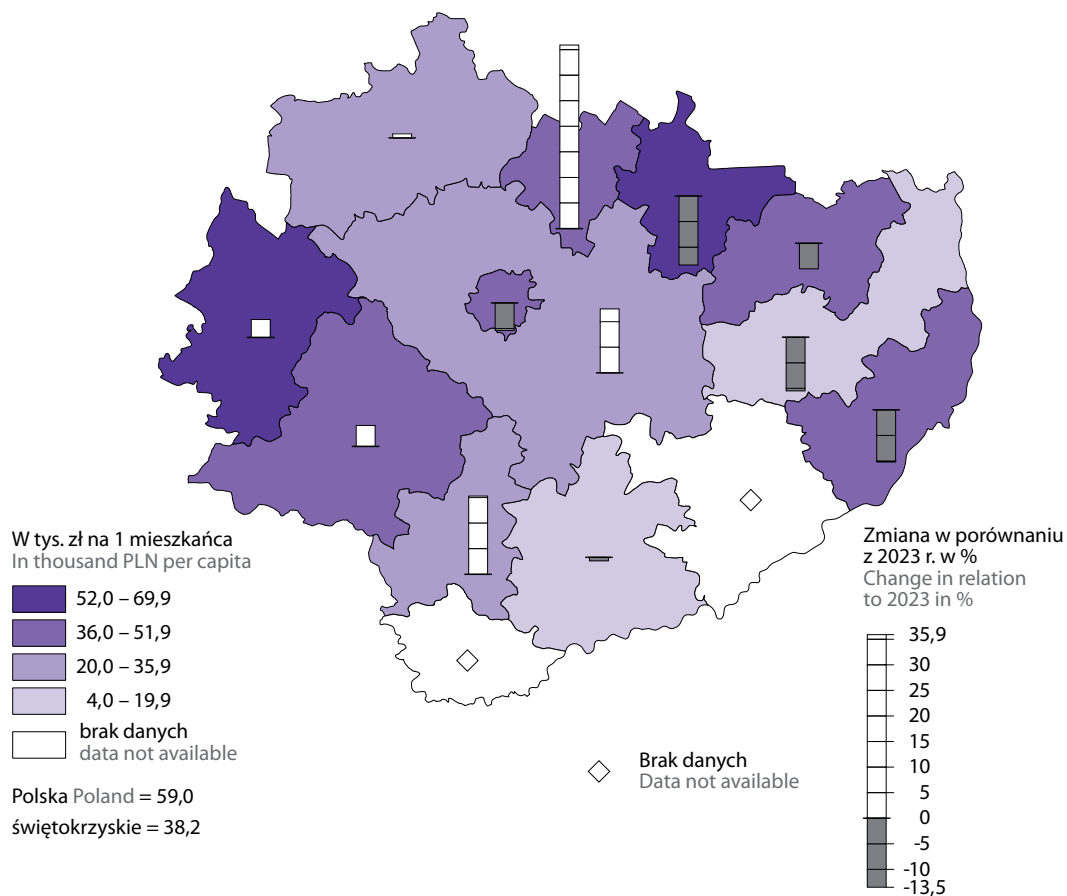
W województwie świętokrzyskim w 855 podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób produkcja sprzedana przemysłu w 2024 r. osiągnęła wartość 44410,8 mln zł (w cenach bieżących) i (w cenach stałych) zmniejszyła się o 2,1% w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim, natomiast w relacji do 2021 r. zwiększyła się o 9,0%. Udział województwa w produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce wyniósł podobnie jak rok wcześniej 2,0%. Lokowało to świętokrzyskie na 14. miejscu w kraju.

W przekroju powiatów w 2024 r. największą produkcją sprzedaną przemysłu, podobnie jak przed rokiem, charakteryzowało się miasto Kielce, na które przypadało 16,1% sprzedaży w województwie. Kolejne miejsca pod względem wartości sprzedaży zajęły powiaty starachowicki (12,0%) i ostrowiecki (10,7%). Niską produkcję odnotowano natomiast w m.in. powiatach opatowskim i buskim (odpowiednio 0,4% i 1,2% wielkości ogółem).

Największy spadek produkcji przemysłowej w skali roku (w cenach bieżących) odnotowano w starachowickim, w którym sprzedaż zmniejszyła się o 13,5% i opatowskim (o 10,5%), a największy wzrost w skarżyskim (o 35,9%) i pińczowskim (15,3%).

Produkcja sprzedana przemysłu w 2024 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie świętokrzyskim wyniosła 38186 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się (w cenach bieżących) o 4,0%, natomiast w relacji do 2021 r. wzrosła o 27,3%. Podobne tendencje widoczne były również w skali kraju. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca w 2024 r. wyniosła w Polsce 58967 zł i była o 5,9% mniejsza niż rok wcześniej oraz o 24,8% większa przed trzema laty. Wartość produkcji w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2024 r. lokowała świętokrzyskie na 13. miejscu w kraju. Na przestrzeni trzech lat produkcja województwa nie ulega zmianie.

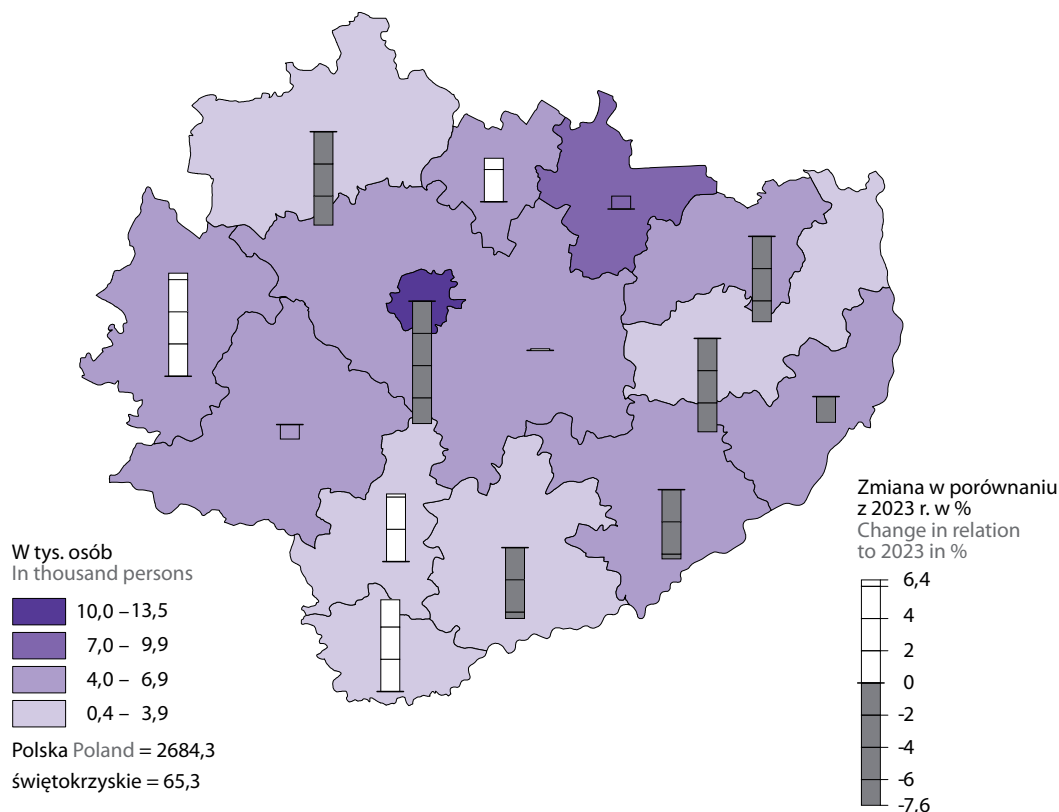
Mapa 42. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2024 r.
 Map 42. Sold production of industry (current prices) in 2024

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2024 r. wyniosło 65,3 tys. osób i było o 2,3% mniejsze niż przed rokiem. Największy udział w zatrudnieniu ogółem miało miasto Kielce, na które przypadało 20,7% przeciętnego zatrudnienia w województwie, a następnie – powiaty starachowicki (14,8%) i kielecki (9,3%). Na przeciwnym biegunie znalazły się kazimierski (0,5%) i opatowski (1,0%).

W 2024 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle zmalało w 8 powiatach, przy czym najbardziej w m. Kielce, w którym było o 7,6% niższe niż przed rokiem oraz w koneckim i opatowskim (po 5,8%). Przeciętne zatrudnienie zwiększyło się najbardziej w powiatach włoszczowskim (o 6,4%) i kazimierskim (o 5,7%).

Mapa 43. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2024 r.
Map 43. Average employment in industry in 2024

Wydajność pracy w przemyśle w 2024 r. wyniosła 679,6 tys. zł i była o 2,6% mniejsza niż przed rokiem oraz o 29,8% niż w 2021 r. W stosunku do roku poprzedniego wzrost wydajności wystąpił w 9 powiatach, a najwyższy był w skarżyskim (o 32,4%). Znaczny spadek odnotowano natomiast m.in. w powiecie starachowickim (o 14,2%).

W drugiej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych krótkookresowych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Według wstępnych danych produkcja sprzedana przemysłu w 2025 r. w województwie osiągnęła wartość 48894,6 mln zł (w cenach bieżących) i (w cenach stałych) i była o 6,2% większa niż przed rokiem oraz była wyższa o 16,9% niż w 2021 r. W kolejnych kwartalnych okresach narastających w 2025 r. odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w skali roku odpowiednio: w pierwszym kwartale – o 7,7%, w pierwszym półroczu – o 7,2%, a w okresie trzech kwartałów – o 7,9%. Dynamika sprzedaży w województwie była większa niż w Polsce. W skali kraju w porównaniu z rokiem poprzednim sprzedaż w 2025 r. wzrosła o 3,0%. W rezultacie w relacji do 2021 r. wzrost w całej Polsce pozostał mniejszy niż w świętokrzyskim i wyniósł 11,8%.

Tablica 37. Przemysł
Table 37. Industry

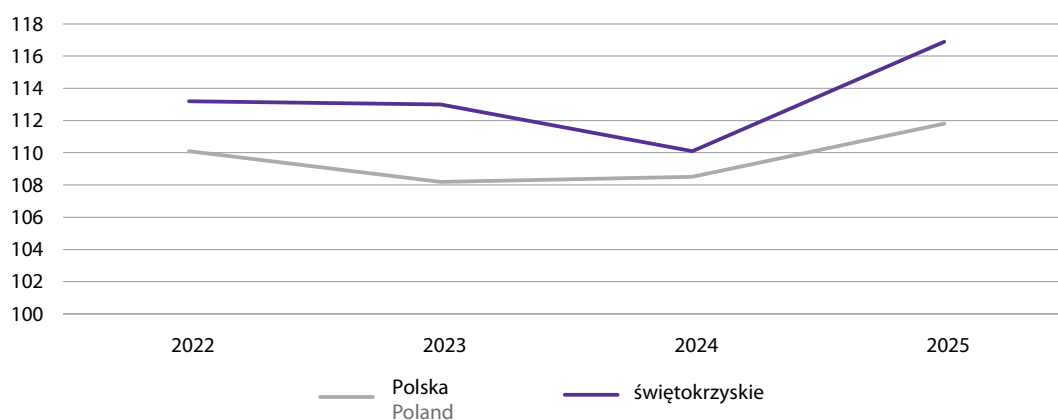
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): Sold production of industry (current prices):				
w milionach złotych in million PLN	23350,6	30889,5	46136,1	48894,6
Polska=100 Poland=100	2,0	2,0	2,0	2,1
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	82,9	85,7	79,9	84,1
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	57,9	68,7	66,2	66,6

Wykres 60. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)

2021=100

Chart 60. Indices of sold production of industry (constant prices)

2021=100

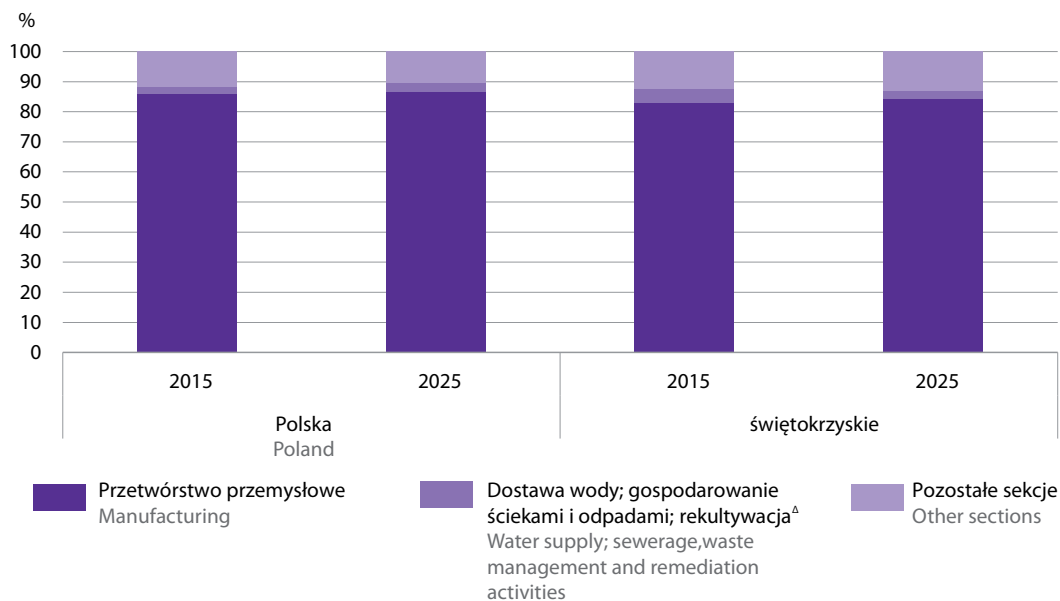
Spośród sekcji przemysłu największa wartość produkcji sprzedanej (w bieżących cenach bazowych) przypadała na przetwórstwo przemysłowe. W 2025 r. osiągnęła 41126,1 mln zł, co stanowiło 84,1% łącznej produkcji sprzedanej przemysłu (wobec 79,9% rok wcześniej). W dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji sprzedaż osiągnęła natomiast 1316,8 mln zł, tj. 2,7% ogółu (podobnie jak przed rokiem). Spośród działów przetwórstwa przemysłowego w dalszym ciągu zdecydowanie największym udziałem w sprzedaży charakteryzowała się produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, na którą przypadało 23,7% produkcji sprzedanej przemysłu (w 2024 r. – 21,7%). Wzrost wystąpił także m.in. w produkcji wyrobów z metali (z 11,1% do 12,0%) i produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i nacze (z 10,2% do 12,4%). Nie zmienił się udział produkcji artykułów spożywczych, który wyniósł 10,1%. Obniżył się natomiast m.in. udział produkcji maszyn i urządzeń (z 3,8% do 3,5%) i produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (z 3,1% do 2,9%).

W porównaniu z rokiem poprzednim znacznie zwiększyła się dynamika produkcji sprzedanej w przetwórstwie przemysłowym. W 2025 r. sprzedaż w tej sekcji (w cenach stałych) była o 11,0% wyższa niż w 2024 r. Szybciej niż przed rokiem rosła także produkcja sprzedana w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji, która zwiększyła się o 3,2%.

Udział województwa świętokrzyskiego w produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce wyniósł 2,1% (wobec 2,0% przed rokiem).

Wykres 61. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)

Chart 61. Sold production of industry by PKD sections (current prices)

Wśród działów przetwórstwa przemysłowego o znaczącym udziale w sprzedaży znacznie wzrosła (po wyraźnym spadku rok wcześniej) produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep. Wzrost w tym dziale wyniósł 22,8%. Zatrzymany został także spadek w produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, która przekroczyła poziom sprzed roku o 14,4%. Nadal szybko rosła produkcja wyrobów z metali (o 14,0%). Znacznie szybciej niż przed rokiem zwiększała się produkcja artykułów spożywczych (o 8,7%), a wolniej produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 4,7%). W skali roku wzrosła także m.in. produkcja metali (o 4,4%). Na przeciwnym biegunie znalazła się produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny, która po wzroście przed rokiem obniżyła się o 14,8%. Znacznie ograniczony został spadek w produkcji maszyn i urządzeń (do 2,1%).

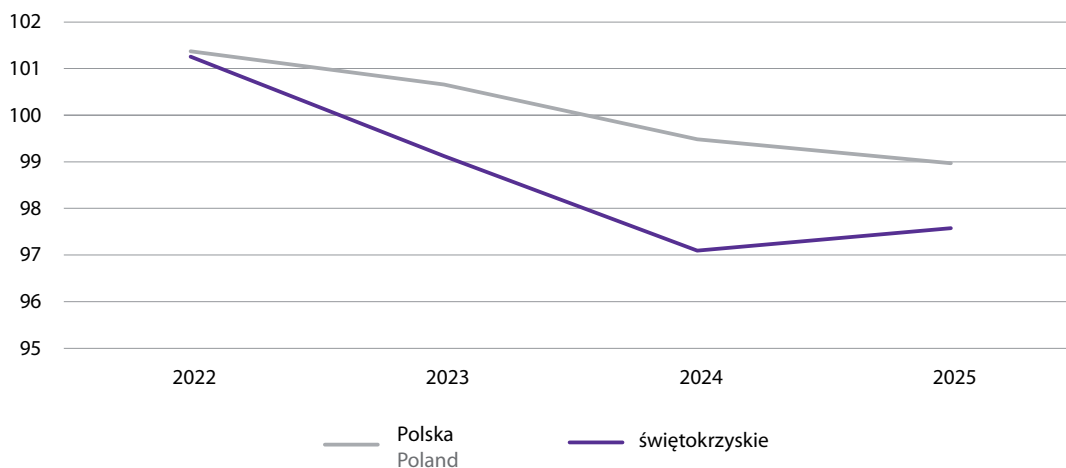
Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu w województwie świętokrzyskim w skali roku towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia. W 2025 r. zwiększyło się o 0,5% i ukształtowało na poziomie 66,6 tys. osób. Odmiennie przedstawiała się sytuacja w skali kraju, gdzie przeciętne zatrudnienie w odniesieniu do roku poprzedniego obniżyło się o 0,5%.

Wykres 62. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

2021=100

Chart 62. Indices of average paid employment in industry

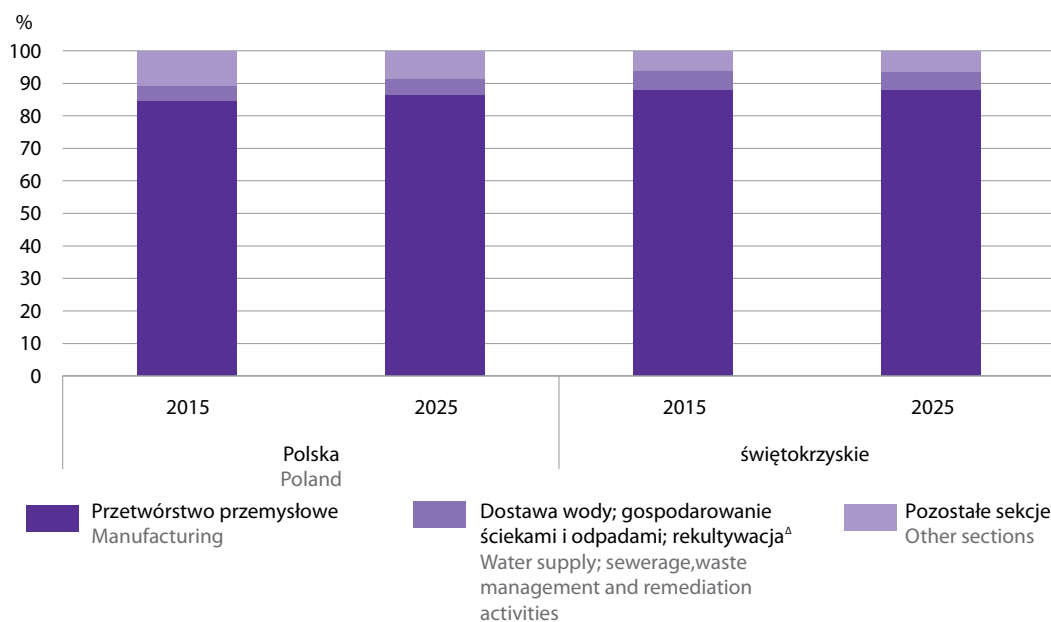
2021=100

W 2025 r. w województwie świętokrzyskim przeciętne zatrudnienie w przetwórstwie przemysłowym zwiększyło się o 1,8% osiągając 58,7 tys., co stanowiło 88,1% przeciętnego zatrudnienia w przemyśle. W dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji wystąpił natomiast spadek (o 8,4% – do 3,7 tys.). W konsekwencji udział tej sekcji w strukturze przeciętnego zatrudnienia w przemyśle obniżył się do 5,6%.

Wykres 63. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD

Chart 63. Average paid employment in industry by PKD sections

Wydajność pracy w przemyśle w 2025 r. mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego w województwie świętokrzyskim (w bieżących cenach bazowych) wyniosła 734,5 tys. zł i była o 5,7% wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. W skali kraju również wystąpił wzrost wydajności pracy w przemyśle (o 3,5%).

Wzrost wydajności pracy w 2025 r. odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (o 9,0% do 701,2 tys. zł) oraz w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji o 12,7% – do 353,6 tys. zł.

6.3.3. Budownictwo

6.3.3. Construction

W 2025 r. w województwie świętokrzyskim zwiększyła się w skali roku produkcja sprzedana budownictwa, natomiast zmalała produkcja budowlano-montażowa. Wydajność pracy w budownictwie była wyższa niż przed rokiem, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia.

W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się liczba mieszkań oddanych do użytkowania, mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz liczba rozpoczętych budów.

Dane zarówno o **produkcji sprzedanej budownictwa, jak i sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W 2025 r. w województwie świętokrzyskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 8038,6 mln zł i zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 16,9% (wobec spadku o 12,9% w 2024 r.). Z kolei w odniesieniu do 2021 r. zanotowano wzrost o 78,8%. W kraju produkcja sprzedana budownictwa była o 4,2% wyższa od zanotowanej w roku poprzednim (wobec spadku o 1,6% w 2024 r.), a w relacji do 2021 r. wzrost wyniósł 41,6%. W 2025 r. w województwie świętokrzyskim udział produkcji sprzedanej budownictwa w produkcji krajowej wyniósł 1,9%, co (podobnie jak przed rokiem) uplasowało województwo na 14. lokacie w kraju.

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”.

Tablica 38.

Table 38.

Budownictwo

Construction

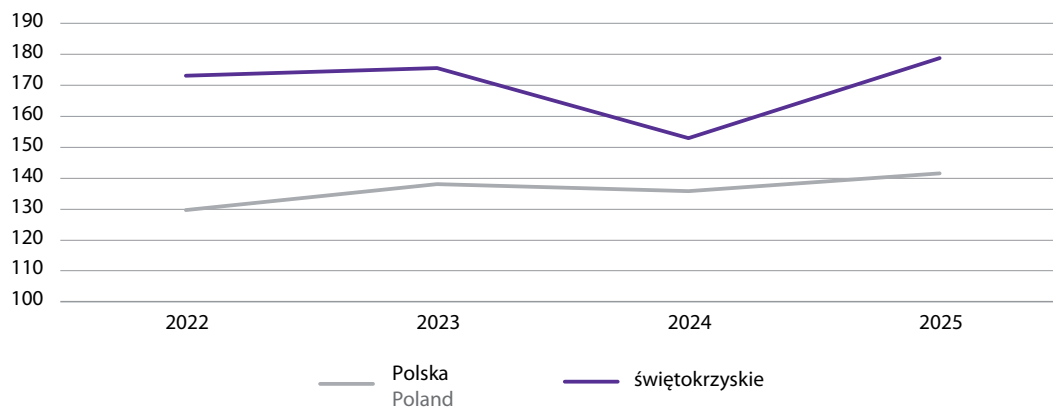
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące): Sold production of construction (current prices):				
w milionach złotych in million PLN	4493,8	4700,6	6877,4	8038,6
Polska=100 Poland=100	2,5	1,8	1,7	1,9
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	43,2	45,0	45,5	36,9
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	9,8	10,3	9,0	9,4

Wykres 64. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)

2021=100

Chart 64. Indices of sold production of construction (current prices)

2021=100

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów.

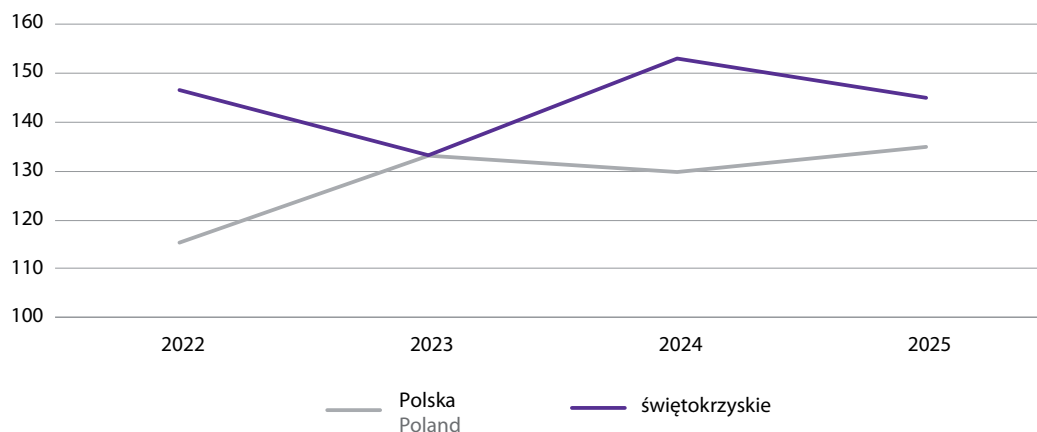
W województwie produkcja budowlano-montażowa w 2025 r. wyniosła 2963,9 mln zł (36,9% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i zmniejszyła się w skali roku o 5,3% (wobec wzrostu o 14,8% w 2024 r.). W relacji do 2021 r. wystąpił znaczny wzrost wynoszący 45,0%. W kraju produkcja budowlano-montażowa zwiększyła się w skali roku o 3,9% (wobec spadku o 2,5% w 2024 r.), a w porównaniu z 2021 r. – wzrosła o 40,1%. W analizowanym roku pod względem wartości produkcji budowlano-montażowej województwo świętokrzyskie zajęło 13. lokatę w kraju, przed województwami: opolskim, lubuskim i warmińsko-mazurskim. Z kolei poziom wskaźnika dynamiki w odniesieniu do roku poprzedniego, który w skali kraju kształtował się w przedziale od 85,1 (województwo warmińsko-mazurskie) do 123,9 (województwo lubuskie), uplasował województwo świętokrzyskie na 13. miejscu.

Wykres 65. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

2021=100

Chart 65. Indices of construction and assembly production (current prices)

2021=100

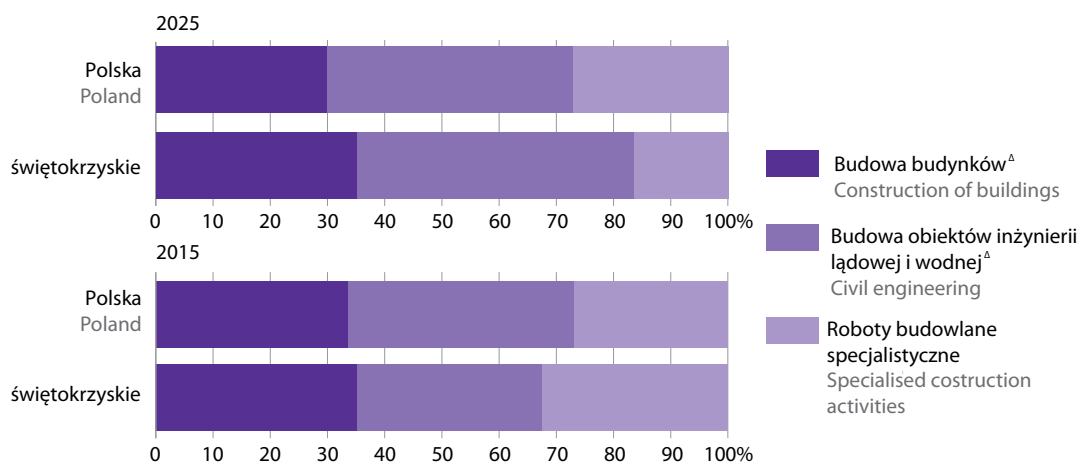

Spadek w skali roku produkcji budowlano-montażowej odnotowano w podmiotach prowadzących działalność przede wszystkim w zakresie robót budowlanych specjalistycznych (o 24,1%) i w jednostkach specjalizujących się w budowie budynków (o 3,2%). W podmiotach zajmujących się głównie budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej produkcja budowlano-montażowa zwiększyła się natomiast o 1,8%.

W 2025 r. wśród przedsiębiorstw budowlanych największy udział w produkcji budowlano-montażowej posiadały podmioty zajmujące się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (48,3%). W relacji do 2024 r. udział tych jednostek zwiększył się o 3,3 p.proc. (w porównaniu z 2015 r. wzrost o 15,9 p.proc.). W porównaniu z rokiem poprzednim wzrósł także udział jednostek specjalizujących się w budowie budynków (o 0,8 p.proc. do 35,2%). W konsekwencji był on o 0,1 p.proc. większy niż w 2015 r. Znaczny spadek dotyczył natomiast podmiotów wykonujących roboty budowlane specjalistyczne. Ich udział w porównaniu z 2024 r. zmniejszył się o 4,1 p.proc., a w relacji do 2015 r. - o 16,0 p.proc. (do 16,5%).

Wykres 66. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)

Chart 66. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

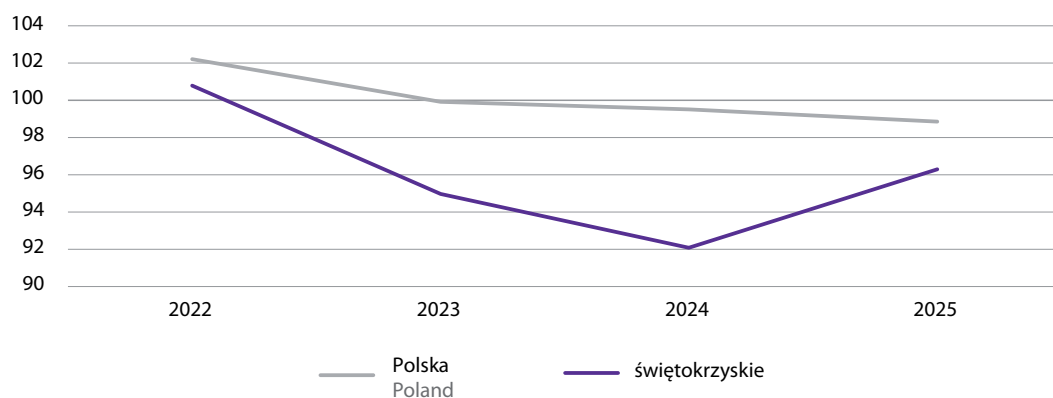
Spadkowi produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia, które w 2025 r. wyniosło 9,4 tys. osób i w relacji do 2024 r. zwiększyło się o 4,6% (w kraju spadek o 0,7% do poziomu 417,9 tys.).

Wykres 67. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie

2021=100

Chart 67. Indices of average employment in construction

2021=100

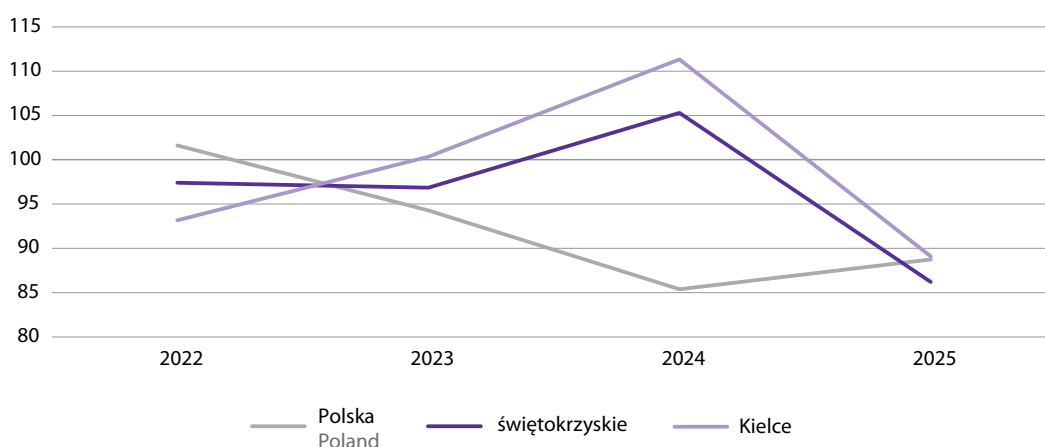

W 2025 r. w województwie świętokrzyskim wydajność pracy w budownictwie, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego, wyniosła 853,4 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza wzrost o 11,8% w stosunku do roku poprzedniego.

W 2025 r. w województwie świętokrzyskim oddano do użytkowania 3901 mieszkań (1,9% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w kraju) o łącznej powierzchni 393,0 tys. m² (2,2% powierzchni użytkowej mieszkań oddanych do eksploatacji w kraju). Odnotowane wartości oznaczały (w relacji do roku poprzedniego) spadek o 17,9% dla liczby mieszkań oraz spadek o 11,5% w stosunku do ich powierzchni użytkowej (w kraju wzrost odpowiednio o 4,1% i 1,5%). Z kolei w porównaniu z 2021 r. liczba mieszkań zmalała o 13,8%, a powierzchnia 21,0%. W skali kraju na przestrzeni czterech lat również wystąpił spadek. Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na terenie Polski zmniejszyła się o 11,2%, a ich powierzchnia użytkowa o 16,9%.

Wykres 68. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania
2021=100

Chart 68. Indices of the number of dwellings completed
2021=100

Tablica 39. Budownictwo mieszkaniowe
Table 39. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025	2025 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1,000 population	2,7	3,3	4,1	3,4	5,6
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	109,1	101,1	93,4	100,7	87,0
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings for which permits were granted or which were registered with a construction project per 1,000 population	2,4	4,0	5,1	4,6	7,1
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings started per 1,000 population	2,5	3,4	4,3	4,1	5,7

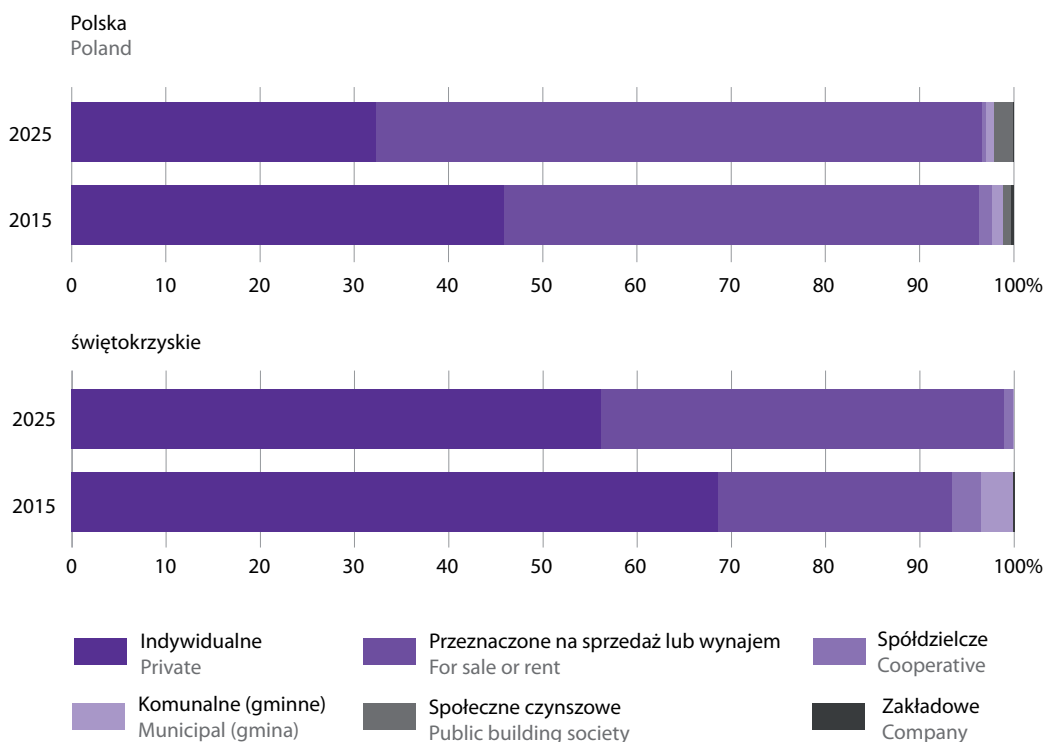
W 2025 r. przeważały mieszkania oddane do użytkowania na wsi (50,8% ogółu). Na terenach wiejskich odnotowano również wyższą niż w miastach ich dynamikę w stosunku do roku poprzedniego. W 2025 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania była na wsi o 2,0% mniejsza niż rok wcześniej, podczas gdy w miastach zmniejszyła się o 29,7%.

Pod względem powierzchni użytkowej mieszkań dominowały mieszkania na terenach wiejskich stanowiące 63,5% powierzchni użytkowej w województwie. Większy niż w przypadku liczby mieszkań udział wsi w powierzchni użytkowej wynikał z większego metrażu lokali mieszkalnych zlokalizowanych na obszarach wiejskich. W 2025 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wybudowanego na wsi wyniosła 125,8 m² i była o 51,0 m² większa niż w miastach.

Dominujący udział w efektach budownictwa mieszkaniowego w województwie świętokrzyskim miało budownictwo indywidualne, w ramach którego w 2025 r. oddano do użytkowania 2191 mieszkań (o 1,6% mniej niż w 2024 r.). Mieszkania indywidualne stanowiły 56,2% wszystkich mieszkań oddanych do użytkowania w województwie. Drugą istotną formą budownictwa w województwie było budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem. W 2025 r. przekazano do użytkowania 1666 mieszkań tego typu, tj. o 29,3% mniej niż w roku poprzednim. Zmniejszył się również udział tej formy budownictwa w liczbie mieszkań oddanych do użytkowania ogółem – z poziomu 49,6% w 2024 r. do 42,7% w 2025 r. W analizowanym roku w województwie oddano do użytkowania także 40 mieszkań spółdzielczych i 4 mieszkania komunalne. W 2025 r. nie oddano natomiast do użytkowania żadnego mieszkania społecznego czynszowego i zakładowego.

Wykres 69. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa

Chart 69. Dwellings completed by forms of construction

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

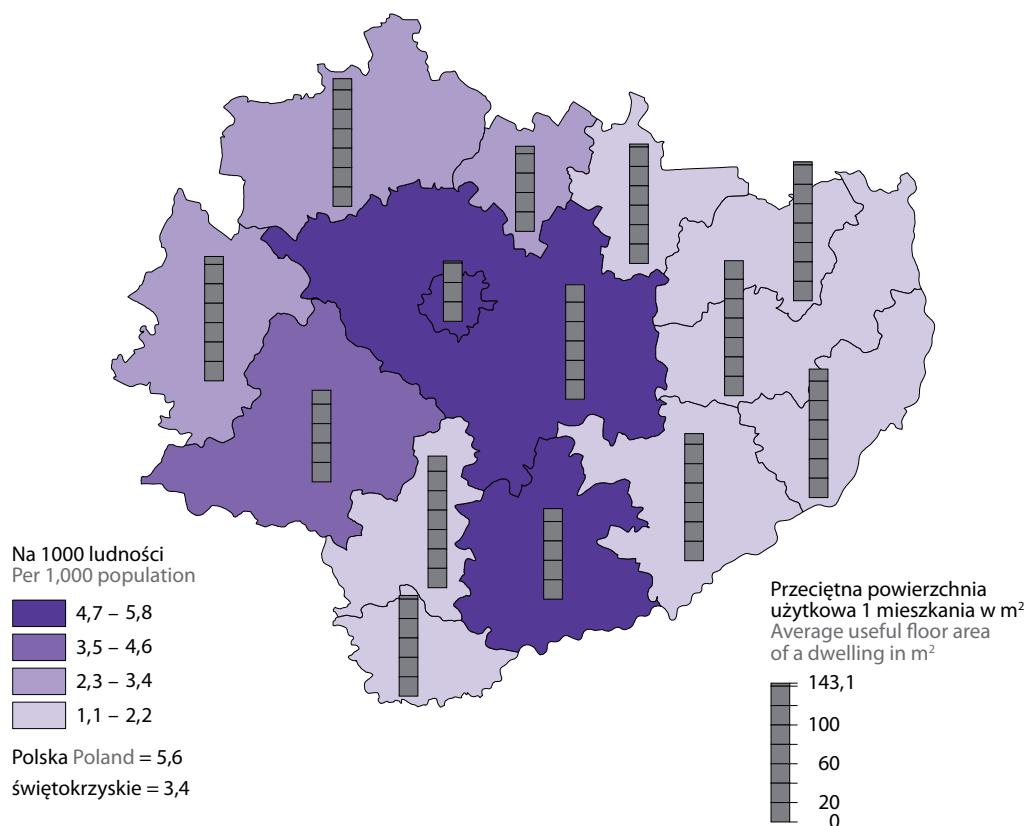
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie świętokrzyskim w 2025 r. wyniosła 100,7 m² (w kraju – 87,0 m²) i w stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się o 7,3 m² (w kraju spadek o 2,2 m²), a w relacji do 2015 r. – zmalała o 8,4 m² (w kraju spadek o 12,8 m²). Największe mieszkania, podobnie jak w latach ubiegłych, wybudowali inwestorzy indywidualni. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w budownictwie indywidualnym wyniosła 133,0 m² (o 5,2 m² więcej niż w roku poprzednim). Najmniejszą powierzchnią charakteryzowały się natomiast mieszkania komunalne – 26,8 m² (o 8,0 m² mniej niż w 2024 r.).

Mieszkania oddane do użytkowania w województwie są większe niż w kraju także pod względem przeciętnej liczby izb. W 2025 r. wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 4,3 wobec 3,7 w Polsce. W województwie mieszkania w miastach mają 3,3 izby, a na wsi – 5,3 (w kraju odpowiednio 3,0 i 4,8).

Wszystkie mieszkania oddane do użytkowania w województwie świętokrzyskim w 2025 r. wyposażone były w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne (wodociąg, kanalizację). Wodociąg z sieci posiadało 95,1% mieszkań, a kanalizację z odprowadzeniem do sieci 72,1%. W gaz z sieci wyposażonych było 22,6% mieszkań, natomiast w ciepłą wodę dostarczaną z elektrociepłowni, ciepłowni lub kotłowni osiedlowej – 24,1%. Do centralnej sieci grzewczej podłączonych było 24,1% mieszkań, a pozostałe posiadały indywidualne centralne ogrzewanie (20,9% wyposażonych było w kotły/piece na paliwo stałe, 24,7% w kotły/piece na paliwo gazowe, 4,3% w kotły/piece na biopaliwa, 14,4% w kotły/piece na energię elektryczną, a 11,7% w pozostałe rodzaje ogrzewania).

Jednym z mierników natężenia budownictwa mieszkaniowego jest liczba mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności. W 2025 r. wskaźnik ten w województwie świętokrzyskim osiągnął wartość 3,4 (wobec 4,1 przed rokiem). Wśród powiatów województwa najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności oddano do użytkowania w m. Kielce (5,8). Wskaźnik na poziomie przekraczającym średnią wielkość dla województwa uzyskano również w powiecie kieleckim (5,0), buskim (4,7) i jędrzejowskim (3,9). Najmniej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności przekazano natomiast w powiatach pińczowskim (1,1) oraz opatowskim, ostrowieckim i sandomierskim (po 1,4). Największe powierzchniowo mieszkania oddano do użytkowania w ostrowieckim i opatowskim, gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła odpowiednio 143,1 m² i 139,2 m², a najmniejsze wybudowano w m. Kielce (62,1 m²).

Mapa 44. Mieszkania oddane do użytkowania w 2025 r.
Map 44. Dwellings completed in 2025

W 2025 r. (podobnie jak przed rokiem) w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją liczba mieszkań oddanych do użytkowania była w przeliczeniu na 1000 mieszkańców znacznie mniejsza niż przeciętna w województwie i wyniosła 2,0. Relatywnie niskim poziomem wskaźnika charakteryzowały się także miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze. W 2025 r. na 1000 mieszkańców przypadało w nich 3,0 mieszkań oddanych do użytkowania (wobec 3,3 w miastach ogółem).

Mieszkania oddawane do użytkowania w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją charakteryzowały się relatywnie dużą powierzchnią użytkową. W 2025 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na tych terenach była o 26,6% większa niż w województwie ogółem i wyniosła 127,5 m². Relatywnie duże lokale oddawano także w miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze. W 2025 r. przeciętna powierzchnia mieszkania użytkowa wyniosła w nich 80,4 m² (wobec 74,8 m² w miastach ogółem).

W 2025 r. w województwie świętokrzyskim wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na realizację 5323 mieszkań, tj. o 10,3% mniej niż rok wcześniej i o 73,9% więcej niż w 2015 r. Liczba mieszkań, na które wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia w województwie podobnie jak przed rokiem stanowiła 2,0% ogółu w kraju.

Biorąc pod uwagę strukturę liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym według form budownictwa, największy udział miało budownictwo indywidualne (49,4%), a następnie budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (41,1%), społeczne czynszowe (9,4%) i komunalne (0,2%). W 2025 r. w województwie nie wydano pozwoleń lub nie dokonano zgłoszeń z projektem budowlanym na budowę mieszkań w ramach budownictwa spółdzielczego i zakładowego.

W 2025 r. wśród powiatów województwa świętokrzyskiego najwięcej mieszkań, na które wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia odnotowano w mieście Kielce (1262) i powiecie kieleckim (1215), najmniej zaś w powiecie kazimierskim (76). Wzrost liczby mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym (w relacji do 2024 r.) odnotowano w dziewięciu powiatach, przy czym największy w powiecie staszowskim (o 187,0%). Mniejsza niż przed rokiem była ona natomiast w pięciu powiatach, a największy spadek wystąpił w powiecie starachowickim (o 57,8%).

W 2025 r. rozpoczęto budowę 4716 mieszkań, tj. o 6,1% mniej niż w poprzednim roku (w skali kraju odnotowano spadek na poziomie 9,2%). W porównaniu z 2015 r. liczba rozpoczętych budów mieszkań wzrosła w województwie o 48,9% (w kraju wzrost o 26,1%). Rozpoczęte budowy w województwie stanowiły 2,2% ogółu rozpoczętych budów w kraju (wobec 2,1% w 2024 r.).

W 2025 r. wśród mieszkań, których budowę rozpoczęto w województwie 54,2% stanowiły inwestycje indywidualne. Znaczny udział przypadł również na mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (40,3% ogółu rozpoczętych budów w województwie).

W przekroju terytorialnym największą liczbę mieszkań, których budowę rozpoczęto w 2025 r. zanotowano w powiecie kieleckim (1189). Z kolei najmniej budów mieszkań rozpoczęto w powiecie kazimierskim (54). W odniesieniu do roku poprzedniego, wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto, odnotowano w sześciu powiatach; najwyższy – w starachowickim (o 118,9%), natomiast spadek wystąpił w siedmiu powiatach, w tym największy – w powiecie koneckim (o 40,7%).

6.3.4. Rynek wewnętrzny

6.3.4. Internal market

W 2025 r. w województwie świętokrzyskim zatrzymany został, obserwowany od dwóch lat, spadek sprzedaży detalicznej. Po ubiegłorocznym wzroście zmniejszyła się natomiast sprzedaż hurtowa.

Dane zarówno o **sprzedaży detalicznej**, jak i **hurtowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W województwie świętokrzyskim w 2025 r. sprzedaż detaliczna towarów (w cenach bieżących), zrealizowana przez jednostki handlowe i niehandlowe o liczbie pracujących powyżej 9 osób, w relacji do poprzedniego roku nie uległa zmianie (wobec spadku o 0,6% w 2024 r.). W porównaniu z 2021 r. sprzedaż detaliczna wzrosła o 14,1%. W kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie o 4,6% wyższym niż w roku poprzednim (wobec wzrostu o 3,3% w 2024 r.).

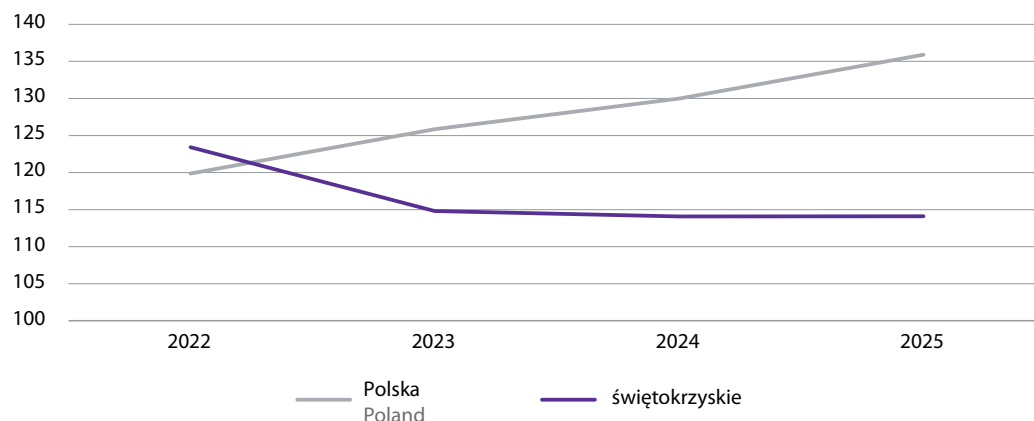
Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Wykres 70. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)

2021=100

Chart 70. Indices of retail sales of goods (current prices)

2021=100

Tablica 40.
Table 40.**Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)**Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025	2025 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	91,6	94,8	99,4	100,0	104,6
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	122,7	57,7	139,6	25,2	104,7
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	78,2	77,4	242,2	91,2	99,6
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	111,3	103,4	98,0	115,5	104,5
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	121,0	100,6	73,4	127,6	108,5
Tekstylnia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	119,2	78,7	104,0	58,7	108,1
Meble, rtv, agd Furniture, radio, TV and household appliances	32,1	99,2	98,3	107,8	114,1
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialised stores	66,7	190,4	79,8	193,6	98,0
Pozostałe Others	89,5	96,1	86,0	71,7	102,7

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included in a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail sales index results, inter alia, from a change in both the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

W 2025 r. wśród grup o znaczącym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem największy wzrost w ujęciu rocznym zanotowały jednostki zaklasyfikowane do grupy prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach (o 93,6%). Po ubiegłorocznych spadkach zwiększyła się także sprzedaż w jednostkach zgrupowanych w kategoriach: farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny (o 27,6%), żywność, napoje i wyroby tytoniowe (o 15,5%) oraz meble, rtv, agd (o 7,8%). Największy spadek sprzedaży detalicznej wykazały natomiast przedsiębiorstwa handlujące pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami (o 74,8%). Zmniejszyła się również sprzedaż wśród jednostek z grupy paliw stałe, ciekłe i gazowe o (8,8%), w których rok wcześniej notowano wysoki wzrost. Pogłębił się spadek sprzedaży firm zgrupowanych w kategorii pozostałe (o 28,3%). Po ubiegłorocznym wzroście znaczny spadek sprzedaży zanotowały także jednostki handlujące tekstyliami, odzieżą, obuwiem (o 41,3%).

Największy udział w wartości sprzedaży detalicznej ogółem miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (34,9% wobec 30,2% w 2024 r.), a następnie przedsiębiorstwa zgrupowane w kategorii pozostałe (15,1% wobec 21,1%) oraz jednostki handlujące meblami, artykułami rtv i agd (14,1% wobec 13,1% w 2024 r.).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W 2025 r. w województwie świętokrzyskim sprzedaż hurtowa towarów (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych ukształtowała się na poziomie o 3,8% niższym niż w roku poprzednim, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zmniejszyła się o 9,1% (wobec wzrostu odpowiednio o 14,0% i 22,8% w 2024 r.). Z kolei w porównaniu z 2021 r. sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych wzrosła o 1,7%, a w jednostkach hurtowych – o 8,4%. Dla porównania w kraju sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych w omawianym roku była o 4,6% wyższa niż w 2024 r. (kiedy notowano jej spadek o 0,2%), w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zwiększyła się o 2,2% (wobec spadku przed rokiem o 1,4%).

W 2025 r. w województwie świętokrzyskim wśród grup o znaczącym udziale w sprzedaży hurtowej (w jednostkach hurtowych) największy spadek w relacji do poprzedniego roku obserwowano w grupie żywność (o 21,2%), a w dalszej kolejności w grupie półprodukty i odpady pochodzenia nierolniczego oraz złom (o 13,1%). Z kolei wzrost odnotowano m.in. w grupach: wyroby włókiennicze, odzież, obuwie (o 39,0%), narzędzia technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyny, sprzęt i dodatkowe wyposażenie (o 4,0%) oraz sprzedaż niewyspecjalizowana (o 3,6%).

6.3.5. Transport

6.3.5. Transport

W 2024 r., w relacji do roku ubiegłego, zanotowano w województwie pogorszenie sytuacji w obszarze sieci dróg publicznych. Skróceniu uległa zarówno długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej, jak również dróg gruntowych. Kolejny rok z rządu obserwowano natomiast rozbudowę infrastruktury rowerowej. Podobnie jak przed rokiem zwiększyły się przewozy pasażerskie regularną komunikacją autobusową. Wzrost liczby pasażerów odnotowano także w ramach komunikacji miejskiej.

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego. Jednym z istotnych elementów sieci transportowej jest sieć dróg publicznych.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 320) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe, drogi wojewódzkie, drogi powiatowe oraz drogi gminne.

W województwie świętokrzyskim na koniec 2024 r. długość dróg publicznych wyniosła 17,2 tys. km, z czego 86,4% stanowiły drogi o nawierzchni twardej, a 13,6% – drogi o nawierzchni gruntowej. Dla porównania w kraju udziały te wyniosły odpowiednio 75,6% oraz 24,4%.

W 2024 r. sieć dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie uległa skróceniu. W relacji do 2023 r. ich długość zmalała o 1,0%, tj. o 147,6 km, natomiast w odniesieniu do 2015 r. zanotowano wzrost na poziomie 5,2% (o 736,3 km). W 2024 r. wśród dróg o nawierzchni twardej 92,3% stanowiły drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. Ich długość zmniejszyła się o 0,8% w porównaniu z rokiem poprzednim. Kolejny rok z rzędu skróceniu uległa sieć dróg o nawierzchni gruntowej. W skali roku ich długość zmniejszyła się o 2,6% (o 62,8 km), a w relacji do 2015 r. – o 30,4% (o 1022,3 km). W 2024 r. w granicach województwa leżało 4,7% ogólnej długości dróg o nawierzchni twardej w kraju i 2,3% dróg gruntowych.

Tablica 41. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 41. Public roads by type of surface

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem w km Total in km	17489,6	17499,6	17414,0	17203,6
O nawierzchni twardej Hard surface	14126,0	14774,5	15009,9	14862,3
ulepszonej improved	12290,0	13410,1	13820,0	13712,1
O nawierzchni gruntowej Unsurfaced	3363,6	2725,1	2404,1	2341,3

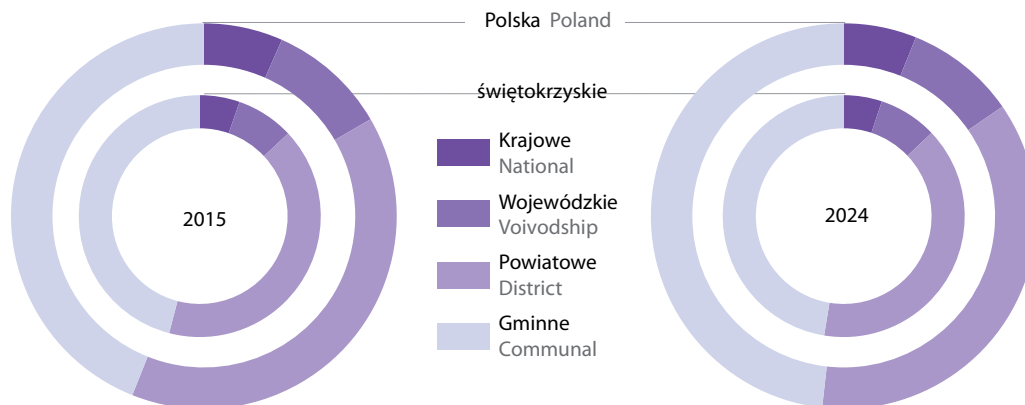
Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W strukturze dróg województwa o nawierzchni twardej przeważały drogi o znaczeniu lokalnym, tj. powiatowe i gminne. W 2024 r. ich długość wyniosła odpowiednio 5893,4 km i 7046,5 km, stanowiąc łącznie 87,1% długości dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie. Z kolei długość dróg krajowych przebiegających przez teren województwa świętokrzyskiego w 2024 r. wyniosła 758,9 km, a wojewódzkich 1163,5 km. Wśród wyżej omawianych kategorii dróg o nawierzchni twardej, w porównaniu z 2023 r. najbardziej rozwinęła się sieć dróg powiatowych, których długość zwiększyła się o 0,4%, natomiast w stosunku do 2015 r. gminnych – o 8,6%.

Wykres 71. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 71. Structure of hard surface public roads
As of 31 December

Na terenie województwa świętokrzyskiego drogami o najwyższych parametrach technicznych były drogi ekspresowe. W 2024 r. tworzyły one sieć o długości 105,5 km, co stanowiło 0,7% dróg o twardej nawierzchni w województwie. W porównaniu z 2023 r. ich długość nie uległa zmianie, natomiast w relacji do 2015 r. zanotowano wzrost o 48,4 km. W przeliczeniu na 1000 km² powierzchni województwa w 2024 r. długość tej kategorii dróg wyniosła 9,0 km (w 2015 – 4,9 km).

Tablica 42. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 42. Hard surface public roads
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem w km Total in km	14126,0	14774,5	15009,9	14862,3
na 100 km ² per 100 km ²	120,6	126,2	128,2	126,9
W tym o nawierzchni ulepszonej Of which with improved surface	12290,0	13410,0	13820,0	13712,1
ekspresowe expressways	57,1	105,5	105,5	105,5

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W 2024 r. w przeliczeniu na 100 km² powierzchni długość dróg o twardej nawierzchni (krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych) w województwie wyniosła 126,9 km (w kraju – 101,4 km), podczas gdy w 2023 r. – 128,2 km. Pod względem gęstości sieci dróg publicznych o twardej nawierzchni województwo świętokrzyskie znajdowało się na trzecim miejscu w kraju (najwyższy wskaźnik odnotowano w województwie śląskim – 177,1 km na 100 km², a najniższy w województwie warmińsko-mazurskim – 61,2 km na 100 km²).

W analizowanym roku na 100 km² powierzchni województwa przypadło 6,5 km dróg krajowych, 9,9 km dróg wojewódzkich oraz 110,5 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni.

W przekroju terytorialnym województwa w 2024 r. najwyższy wskaźnik gęstości dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni zanotowano w m. Kielce (258,2 km na 100 km²) i w powiecie kazimierskim

(184,7 km), a najniższy w powiecie włoszczowskim (69,1 km) i koneckim (79,9 km). Z kolei największy wzrost analizowanej relacji, w odniesieniu do 2015 r., wystąpił w powiecie kazimierskim, gdzie gęstość dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni wzrosła o 17,0 km na 100 km², a spadek w staszowskim (o 19,2 km na 100 km²).

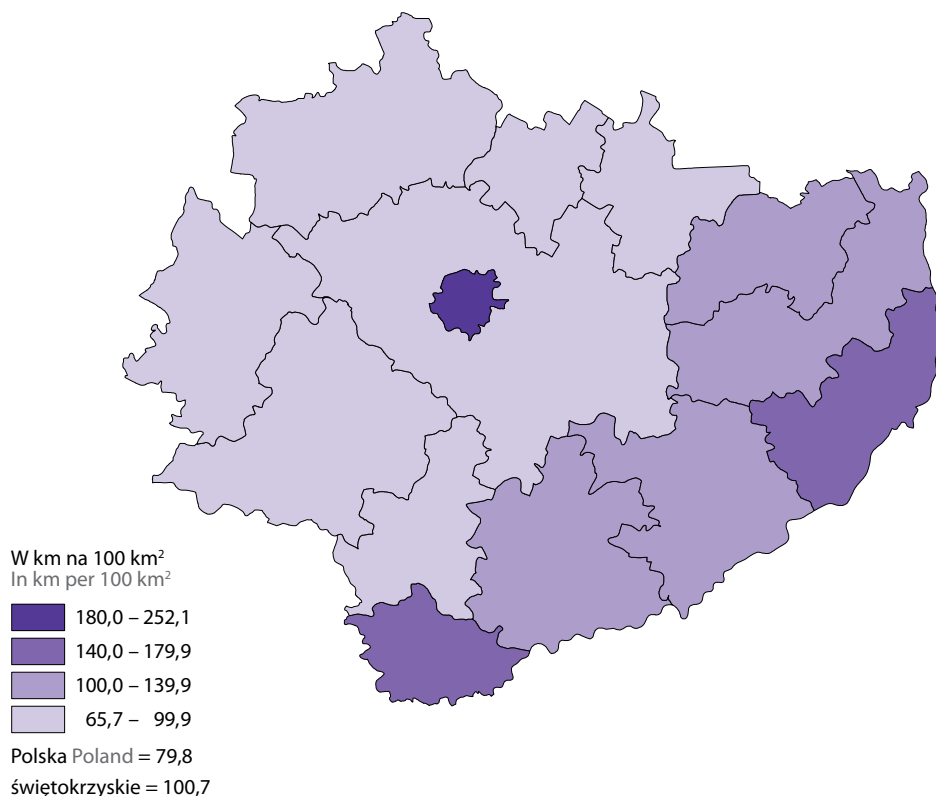
Obniżył się udział dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg. W porównaniu z 2023 r. uległ on zmniejszeniu o 0,2 p.proc. (o 6,2 p.proc. w relacji do 2015 r.) i w 2024 r. osiągnął 15,3%. W przekroju terytorialnym analizowany udział wahał się między 6,8% w powiecie jędrzejowskim a 23,4% w powiecie staszowskim.

Mapa 45. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 45. Improved hard surface communal and district roads in 2024

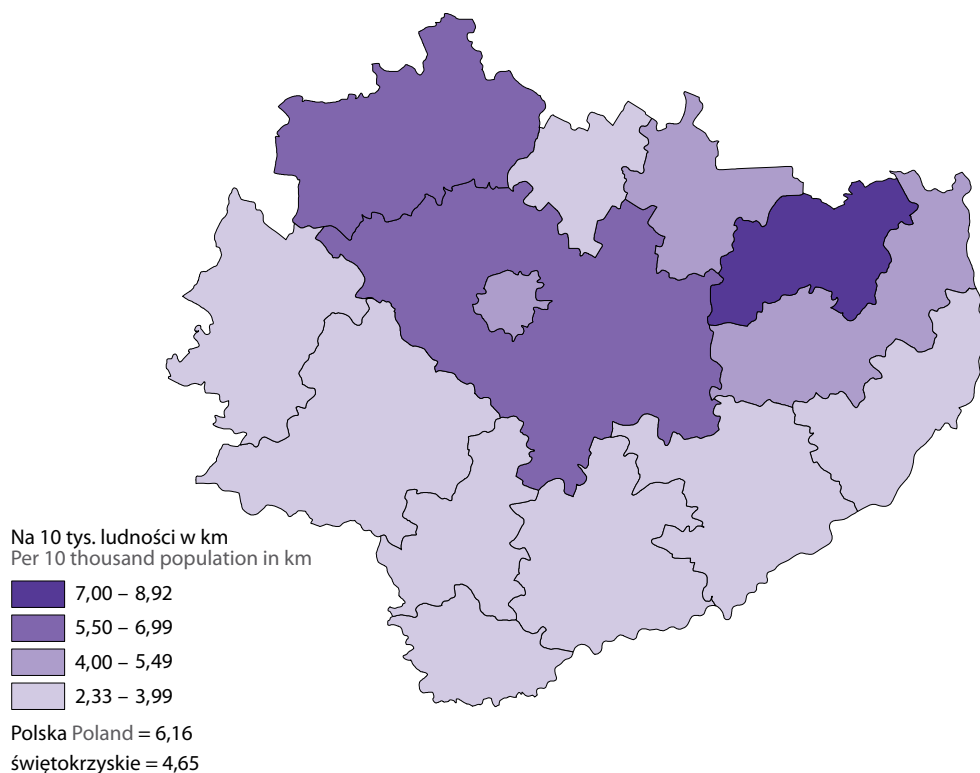
As of 31 December

Istotnym elementem infrastruktury drogowej, w szczególności w kontekście gospodarki niskoemisyjnej i ochrony środowiska, jest sieć dróg dla rowerów (ścieżek rowerowych). W województwie świętokrzyskim, podobnie jak w skali całego kraju, obserwuje się roczny wzrost ich długości. W 2024 r. w województwie świętokrzyskim łączna długość ścieżek rowerowych wyniosła 538,8 km, co w porównaniu z 2023 r. oznacza wzrost o 36,0 km, a w relacji do 2015 r. – o 322,6 km.

W 2024 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 4,60 km ścieżek rowerowych (przeciętnie w kraju – 7,36 km). Znacznie poniżej średniej krajowej ukształtował się również wskaźnik przedstawiający długość ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W 2024 r. dla województwa świętokrzyskiego wyniósł 4,65 km i był o 1,51 km niższy niż przeciętnie w kraju. W porównaniu z 2023 r. długość ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wzrosła o 8,1%, a w relacji do 2015 r. wzrost był ponad dwuipółkrotny.

Mapa 46. Ścieżki rowerowe w 2024 r.
Map 46. Cycle paths in 2024

W 2024 r. w odniesieniu do 2015 r. we wszystkich powiatach odnotowano wzrost długości ścieżek rowerowych. Najwięcej powstało ich w powiecie kieleckim (88,8 km), a najmniej – w powiecie sandomierskim (2,2 km). Największą gęstość dróg rowerowych – 89,56 km na 100 km² posiadało m. Kielce, a najmniejszą powiat włoszczowski – 1,10 km na 100 km². Z kolei największą długością ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. ludności w województwie charakteryzował się powiat ostrowiecki (8,92 km), a najkrótszą – powiat staszowski (2,33 km).

W 2024 r. w województwie regularna komunikacja autobusowa, realizowana przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób (bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej), prowadzona była wyłącznie na 363 liniach krajowych (brak linii międzynarodowych) o długości 15,5 tys. km. W relacji do 2023 r. liczba połączeń krajowych zwiększyła się o 12 linii, a ich długość wzrosła o 0,4 tys. km. Spadek odnotowano natomiast w odniesieniu do 2015 r., gdzie liczba krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej zmniejszyła się o 14 połączeń, a ich długość o 5,6 tys. km. W ogólnej liczbie linii krajowych 80,4% stanowiły linie podmiejskie (linie w granicach do 50–60 km, łączące osiedla wiejskie z ośrodkami gminnymi, powiatowymi i wojewódzkimi).

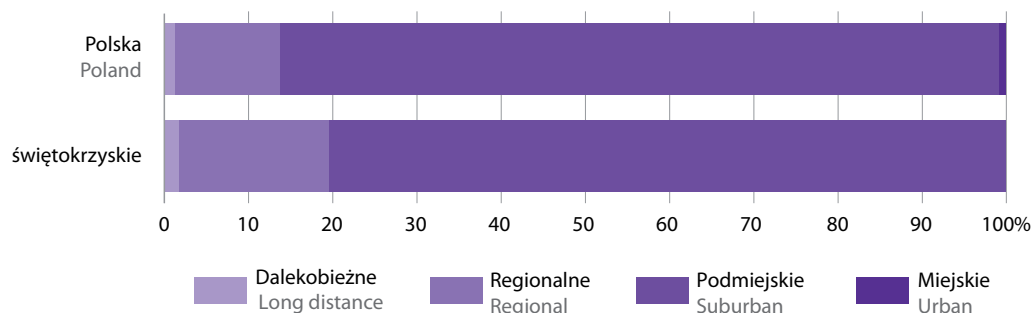
W 2024 r. transportem autobusowym w komunikacji krajowej przewieziono 4,8 mln pasażerów, tj. o 22,6% więcej niż w 2023 r. oraz o 34,0% mniej niż w 2015 r. Zwiększyła się, zarówno w porównaniu z 2023 r. (o 2,0 km), jak i z 2015 r. (o 2,5 km), średnia odległość przewozu 1 pasażera i w 2024 r. wyniosła 27,8 km.

Wykres 72. Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 72. National lines of scheduled bus transport in 2024

As of 31 December

W 2024 r. przedsiębiorstwa komunikacji miejskiej (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w województwie świętokrzyskim prowadziły przewozy na 113 liniach autobusowych o łącznej długości 1,6 tys. km. W skali roku długość linii komunikacyjnych zmniejszyła się o 28,8 km, natomiast w relacji do 2015 r. zanotowano spadek na poziomie o 697,0 km.

W 2024 r. komunikacja miejska dysponowała 301 autobusami o łącznej liczbie miejsc wynoszącej 29,7 tys. W skali roku tabor komunikacji miejskiej uległ nieznacznemu zmniejszeniu (o 1 pojazd). Z kolei liczba miejsc zmniejszyła się o 826. Udział autobusów, które były przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych pozostał na poziomie z roku poprzedniego (99,7%). Taborem komunikacji miejskiej przewieziono 47,9 mln pasażerów, co oznacza wzrost o 1,7% w porównaniu z 2023 r. i spadek o 1,3% w relacji do 2015 r.

Tablica 43. Komunikacja miejska^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 43.

Urban transport^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	2247,7	1760,0	1579,5	1550,7
linii autobusowych bus lines	2247,7	1760,0	1579,5	1550,7
Tabor komunikacji miejskiej Urban transport stock				
autobusy buses	484	319	302	301
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	325	259	301	300
Liczba miejsc w autobusach Number of seats in buses	43060	31633	30557	29731
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	32357	26072	30532	29710
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	48,5	32,9	47,1	47,9
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	38,5	27,3	40,1	41,2

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

^a Data concern entities and urban transport enterprises in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Sieć kolejowa w 2024 r. w województwie świętokrzyskim wyniosła 727 km (3,7% długości sieci kolejowej w kraju) i w relacji do 2023 r. zwiększyła się o 7 km. Zmniejszył się wskaźnik obrazujący gęstość sieci kolejowej, czyli długość linii kolejowych na 100 km² powierzchni. W 2024 r. wyniósł on 6,2 km wobec 6,1 km przed rokiem (w kraju podobnie jak przed rokiem 6,3 km). Ponad 76% linii kolejowych eksploatowanych w województwie było zelektryfikowanych (w kraju – 62,3%). W 2024 r. transportem kolejowym w województwie przewieziono ok. 4 miliony pasażerów (1,0% ogółu w kraju).

6.3.6. Energia

6.3.6. Energy

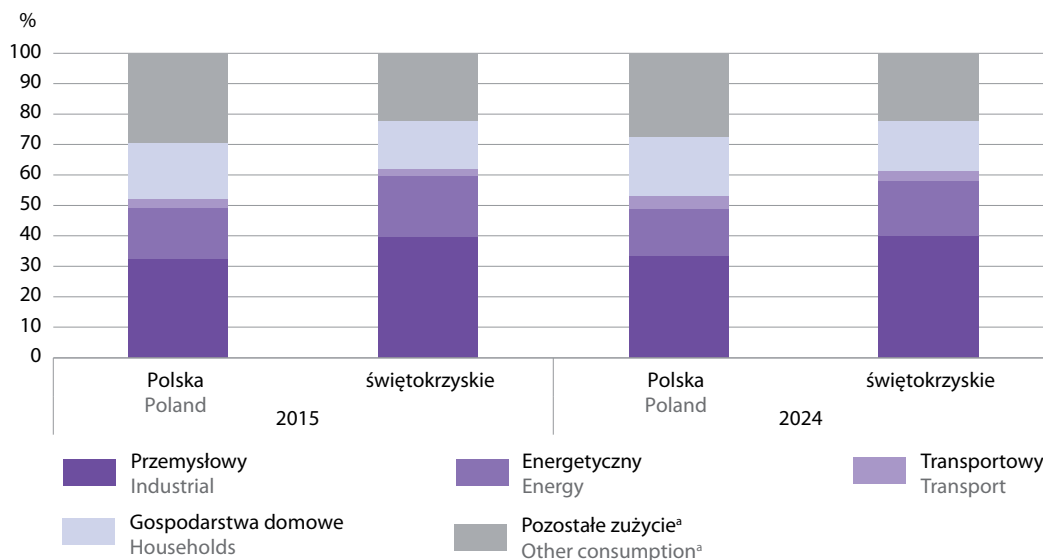
W 2024 r. w województwie świętokrzyskim, w relacji do roku ubiegłego zarówno moc zainstalowana jak i osiągalna elektrowni zwiększyła się w relacji do roku poprzedniego. Wzrósł również udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem i był nieznacznie większy niż przeciętny poziom w kraju. W sektorze gospodarstw domowych zanotowano wzrost zużycia energii elektrycznej. Wyższy poziom osiągnął również wskaźnik obrazujący zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę.

W 2024 r. łączna moc zainstalowana elektrowni wyniosła w Polsce 73518,2 MW, a moc osiągalna 71396,2 MW. Z wartości ogółem odpowiednio 3,1% (2271,4MW) oraz 3,2% (2288,1 MW) posiadały zakłady zlokalizowane na terenie województwa świętokrzyskiego. W relacji do 2015 r. w województwie świętokrzyskim w przedsiębiorstwach produkujących energię elektryczną zwiększyła się zarówno moc zainstalowana, jak i moc osiągalna (analogiczna tendencja w kraju). Wzrost w przypadku mocy zainstalowanej wyniósł 21,0%, a mocy osiągalnej – 19,4% (w kraju wzrost odpowiednio o 82,2% i 78,7%). Wzrost zanotowano także w relacji do 2023 r., gdzie moc zainstalowana zwiększyła się o 2,7%, a moc osiągalna – o 2,7% (w kraju odpowiednio o 11,2% i 11,2%).

Energia produkowana była przede wszystkim w elektrowniach zawodowych, tj. elektrowniach dostarczających energię elektryczną do ogólnej sieci elektroenergetycznej i na potrzeby wszystkich odbiorców. W 2024 r. w porównaniu z rokiem poprzednim w województwie wielkość mocy zainstalowanej i osiągalnej tego typu elektrowni nie uległa zmianie. Moc zainstalowana elektrowni zawodowych w 2024 r. wyniosła 1909,7 MW, a moc osiągalna tych elektrowni 1929,5 MW. Moc osiągalna elektrowni zawodowych stanowiła podobnie jak przed rokiem 86,6% ogółu mocy osiągalnej w elektrowniach ogółem.

Wykres 73. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki

Chart 73. Structure of electricity consumption by economy sectors

a Łącznie z rolnictwem.
a Including agriculture.

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim wyprodukowano 7496,5 GWh energii elektrycznej, co stanowiło 4,3% ogółu energii elektrycznej wyprodukowanej w kraju. W relacji do 2015 r. zanotowano spadek produkcji energii na poziomie 24,3% (w kraju wzrost o 4,5%). Z kolei w porównaniu z 2023 r. produkcja energii elektrycznej w województwie zmalała o 3,7% (w Polsce wzrost o 3,1%).

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim produkcja energii elektrycznej z odnawialnych nośników energii wyniosła 2263,3 GWh, tj. o 16,7% mniej niż w 2015 r. i o 1,6% więcej niż w roku poprzednim (w skali kraju zanotowano wzrost odpowiednio o 120,3% oraz 9,1%). Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w województwie ukształtował się na poziomie 30,2% (więcej o 2,7 p. proc. niż w 2015 r. i o 1,6 p. proc. niż w 2023 r.) i był nieznacznie większy niż przeciętny poziom w kraju, który w 2024 r. wyniósł 29,0% (wzrost o 15,2 p. proc. w relacji do 2015 r. i o 1,6 p. proc. w porównaniu z 2023 r.).

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii** elektrycznej dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 44. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
 Table 44. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	458,5	484,7	494,5	499,2
miasta urban areas	234,3	257,8	266,4	269,7
wieś rural areas	224,2	226,9	228,1	229,5
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	759,9	811,3	748,4	785,1
miasta urban areas	343,3	375,7	356,6	367,4
wieś rural areas	416,6	435,6	391,7	417,7
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	1657,3	1673,6	1513,4	1572,8
miasta urban areas	1464,9	1457,2	1338,7	1362,3
wieś rural areas	1858,3	1919,4	1717,5	1820,2

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

Source: data of Ministry of Climate and Environment.

Odbiorcami energii są przede wszystkim sektor przemysłowy i gospodarstwa domowe. W 2024 r. w województwie świętokrzyskim w sektorze gospodarstw domowych prawie pół miliona odbiorców zużyło 785,1 GWh energii elektrycznej. W porównaniu z 2015 r. liczba odbiorców zwiększyła się o 8,9% (w kraju o 14,7%). W porównaniu z 2023 r. również obserwuje się wzrost liczby gospodarstw domowych korzystających z energii elektrycznej – w województwie o 0,9%, a w Polsce o 1,4%. Wraz ze wzrostem liczby odbiorców w świętokrzyskim zwiększyło się zużycie energii elektrycznej ogółem przez gospodarstwa domowe. W relacji do 2015 r. wzrosło ono o 3,3%, a w porównaniu z 2023 r. – o 4,9% (w kraju odpowiednio o 7,4% i o 2,1%).

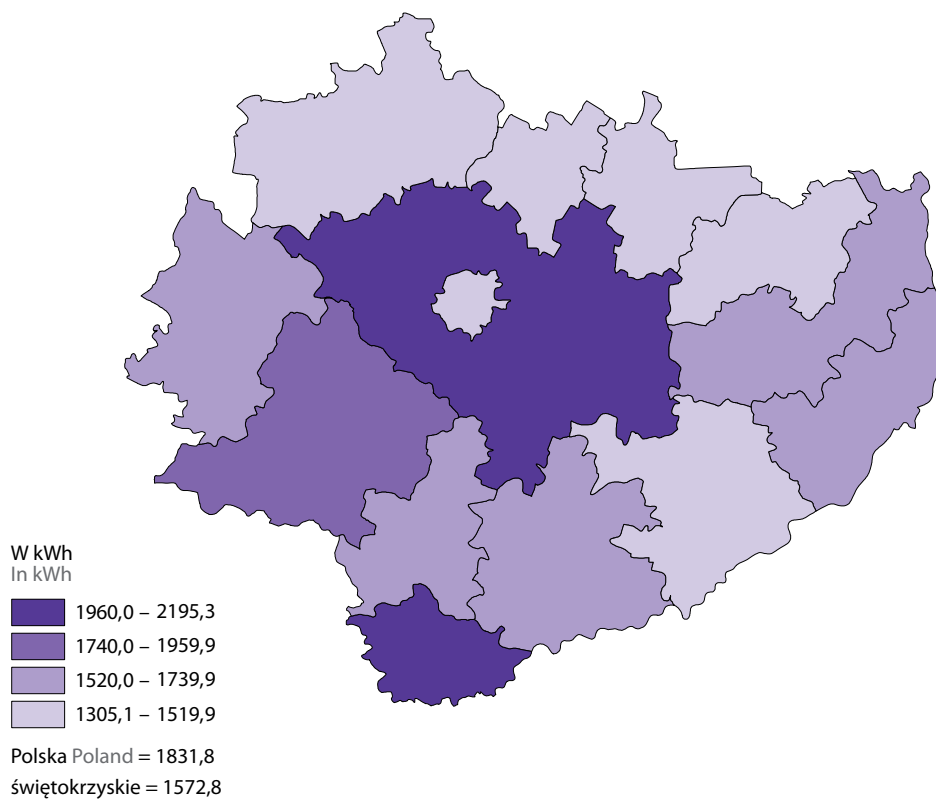
Wśród odbiorców energii elektrycznej w województwie świętokrzyskim nieznacznie przeważali mieszkańcy miast, stanowiąc 54,0% ogółu odbiorców. Ich liczba w skali roku zwiększyła się o 1,2%. Liczba odbiorców z terenów wiejskich wzrosła w tym okresie o 0,6%.

Większe zużycie energii obserwowano na wsi. W 2024 r. odbiorcy z terenów wiejskich województwa zużyli 53,2% ogółu energii elektrycznej zużytej w województwie. W relacji do 2023 r. zużycie energii w miastach zwiększyło o 3,0%, a na wsi o 6,6%.

Wzrosło zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę. W 2024 r. wskaźnik ten w gospodarstwach domowych w województwie świętokrzyskim wyniósł 1572,8 kWh i w porównaniu z 2023 r. zwiększył się o 3,9%. Nieznacznie wyższy był także analizowany wskaźnik obliczony odrębnie dla miast i terenów wiejskich województwa. W skali roku zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę w miastach zwiększyło się o 1,8%, a na wsi o 6,0%.

W układzie przestrzennym województwa zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę było zróżnicowane i wahało się między 1305,1 kWh (powiat ostrowiecki) a 2195,3 kWh (powiat kazimierski). W skali roku wzrost zużycia energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę wystąpił we wszystkich powiatach. Największy był w kazimierskim (o 8,6%), a najmniejszy w m. Kielce (o 1,1%).

Mapa 47. Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę w gospodarstwach domowych w 2024 r.
Map 47. Consumption of electricity in households per consumer in 2024

Drugi rok z rzędu odnotowano wzrost zużycia energii elektrycznej przypadającej na 1 mieszkańca. W 2024 r. relacja ta kształtowała się na poziomie 675,1 kWh (w kraju – 809,3 kWh) i w porównaniu z 2023 r. zwiększyła się o 5,8% (w kraju o 2,5%).

Rozdział 7. Zarządzanie rozwojem

Chapter 7. Development management

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W 2024 r. jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli uzyskały dochody wyższe niż rok wcześniej, przy czym relatywnie najbardziej wzrosły dochody budżetów powiatów. Struktura dochodów według źródeł, obejmująca dochody własne, subwencje oraz dotacje pozostała na poziomie zbliżonym do odnotowanego w roku poprzednim. Głównym źródłem dochodów JST były dochody własne, które wzrosły w porównaniu z 2023 r.

W 2024 r. jednostki samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego osiągnęły dochód w wysokości 12895,2 mln zł. W strukturze dochodów ogółem największy udział miały dochody gmin (57,1%). W mniejszym stopniu na osiągnięty dochód złożyły się dochody powiatów (18,1%), miasta Kielce (15,3%) oraz województwa (9,5%).

Lata 2015–2024 to w województwie okres systematycznego wzrostu dochodów ogółem JST. W odniesieniu do 2015 r. zwiększyły się one ponad dwukrotnie. W porównaniu z 2023 r. dochody ogółem JST były wyższe o 1863,3 mln zł, tj. o 16,9%. Większy niż przeciętnie wzrost dochodów odnotowano w budżetach powiatów (o 24,4%), województwa (o 19,5%) i miasta Kielce (o 17,4%), natomiast mniejszy w budżetach gmin (o 14,2%).

Dochody ogółem JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2024 r. wyniosły łącznie 11088 zł i były wyższe o 1685 zł (tj. o 17,9%) niż przed rokiem oraz o 6180 zł (ponad dwukrotnie) niż w 2015 r. Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego dość wyraźnie różniły się między sobą pod względem wielkości omawianego wskaźnika. W mieście Kielce i gminach był on znacznie wyższy niż w powiatach i województwie.

Wśród gmin najwyższy przeciętny dochód na 1 mieszkańca w 2024 r. odnotowano w: Radkowie (12825 zł), Bałtowie (12008 zł) i Nowinach (10894 zł), a najniższy w: Miedzianej Górze (5724 zł), Skarżysku-Kamiennej (5922 zł) i Włoszczowie (6027 zł). Wśród powiatów omawiany wskaźnik wyniósł od 1198 zł w kieleckim do 4056 zł w opatowskim.

W 2024 r. dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca gmin zagrożonych trwałą marginalizacją wyniosły przeciętnie 8479 zł i były wyższe o 1052 zł (tj. o 14,2%) niż w 2023 r. Dochody ogółem per capita powyżej średniej dla gmin zmarginalizowanych odnotowano w 19 jednostkach z tej grupy. Najwyższy poziom omawianego wskaźnika wystąpił w gminie Radków (12825 zł), a najniższy w gminie Wilczyce (6645 zł).

Tablica 45. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 45. Revenue of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem docho- dów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4908	7745	9403	11088	38,6
Gminy ^a Gminas ^a	3199	5555	6516	7501	38,8
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	5497	8055	9170	10884	49,3
Powiaty Powiats	973	1454	1897	2380	29,4
Województwo Voivodships	527	572	871	1050	37,1

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Jedną z podstawowych miar samodzielności JST jest ich samodzielność finansowa mierzona udziałem dochodów własnych w dochodach ogółem. Wysoki udział dochodów własnych gwarantuje możliwość prowadzenia autonomicznej polityki rozwoju, w tym polityki inwestycyjnej.

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są m.in.: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej) i inne. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

Głównym źródłem dochodów JST były dochody własne, które w 2024 r. wyniosły 4973,6 mln zł i stanowiły 38,6% dochodów ogółem JST. Wzrosły one zarówno w porównaniu z 2023 r. (o 15,7%), jak i 2015 r. (ponad dwukrotnie). Najwyższy udział dochodów własnych w dochodach ogółem odnotowano w budżecie miasta Kielce (49,3%), a następnie w budżetach gmin (38,8%), województwa (37,1%) oraz powiatów (29,4%).

Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w poszczególnych gminach województwa świętokrzyskiego był zróżnicowany i kształtował się w zakresie od 12,9% w Imielnie do 66,6% w Połańcu. Wśród powiatów najwyższy udział dochodów własnych odnotowano w kieleckim (53,2%), a najmniejszy w kazimierskim (22,3%).

W przypadku gmin zagrożonych trwałą marginalizacją udział dochodów własnych w dochodach ogółem kształtował się w przedziale od 12,9% w Imielnie do 41,8% w Baćkowicach.

W strukturze dochodów własnych JST największy udział miały wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (34,9%). Wpływy z podatku od nieruchomości stanowiły 15,6% dochodów własnych, z podatku dochodowego od osób prawnych – 8,6%, a dochody z majątku – 3,7%.

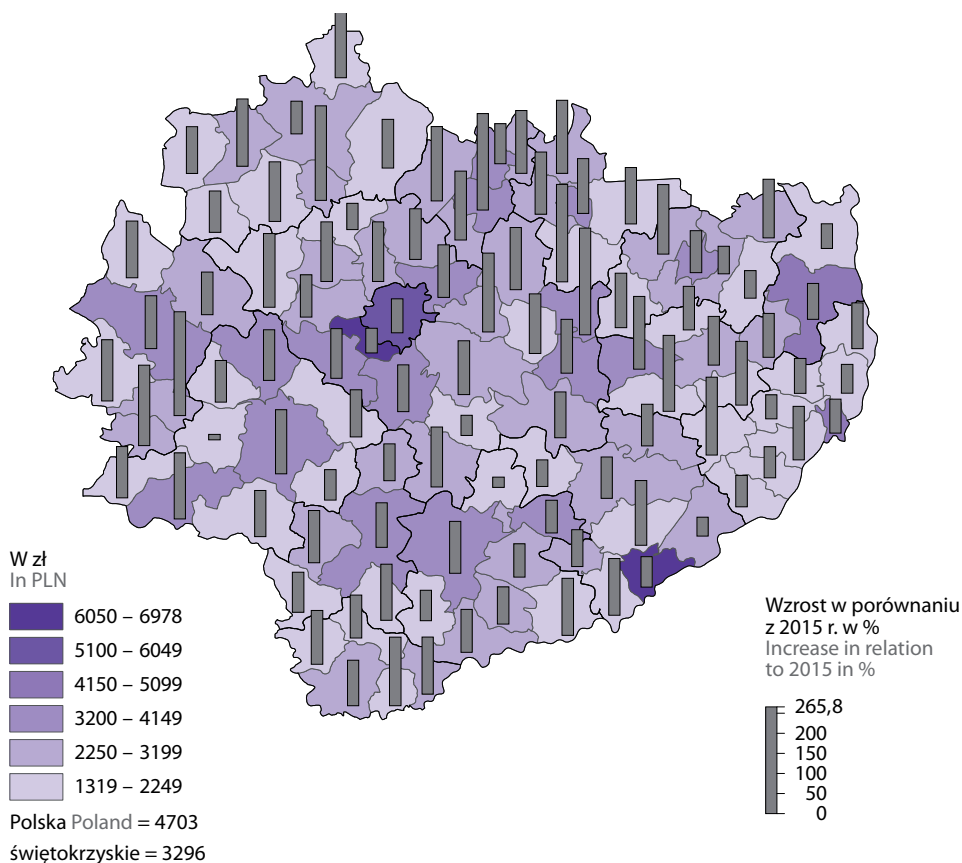
Dochody własne budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się w 2024 r. na poziomie 4 277 zł i były wyższe niż w 2023 r. o 16,8%, a w porównaniu z 2015 r. – ponad dwukrotnie wyższe.

Najwyższe dochody własne na 1 mieszkańca zanotowano w mieście Kielce – 5364 zł (o 930 zł więcej niż w 2023 r.). W gminach na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 2914 zł (o 363 zł więcej), w powiatach – 700 zł (o 134 zł więcej), a w województwie – 390 zł (o 50 zł więcej). Znaczne dysproporcje pomiędzy jednostkami poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego wynikają przede wszystkim z ustawowo różnych udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych.

W 2024 r. w grupie najzamożniejszych gmin województwa znalazły się Nowiny i Połaniec, gdzie na 1 mieszkańca przypadało średnio odpowiednio 6978 zł oraz 6841 zł dochodów własnych. Najniższe dochody własne na 1 mieszkańca odnotowano w gminach Mniów (1319 zł) i Imielno (1395 zł). Wśród gmin zagrożonych trwałą marginalizacją najwyższy poziom omawianego wskaźnika odnotowano w Baćkowicach (4142 zł), a najniższy w Mniowie.

Mapa 48. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2024 r.

Map 48. Own revenue of budgets of gminas^a per capita in 2024

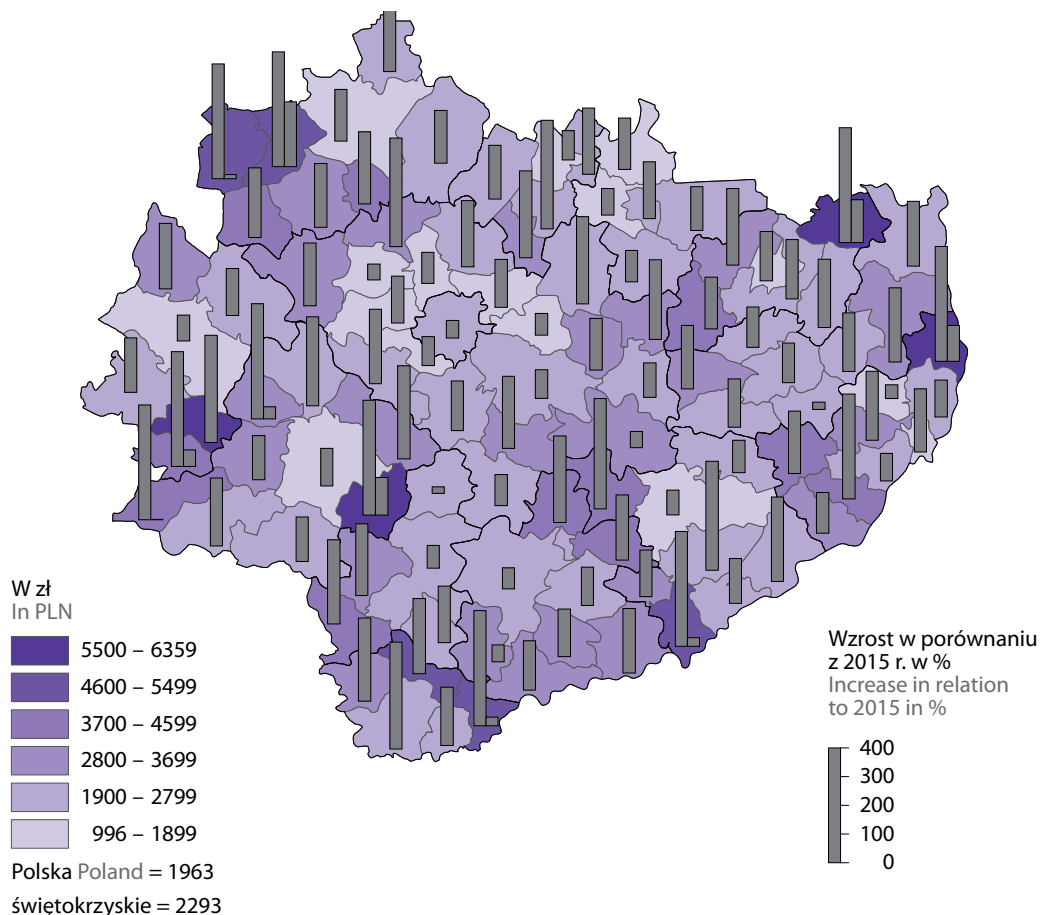
a Dochody miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
a Revenues of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Oprócz dochodów własnych na rachunki jednostek samorządu terytorialnego wpływają dotacje, które w 2024 r. wyniosły 3609,8 mln zł, z czego 1551,8 mln zł (43,0%) to dotacje na zadania inwestycyjne. Łącznie dotacje stanowiły 28,0% ogółu dochodów JST (podobnie jak w 2023 r.), przy czym w budżetach gmin 31,0%, województwa 30,0%, powiatów 24,7%, a najmniej w budżecie miasta Kielce – 19,3%. W porównaniu z 2023 r. dotacje ogółem były wyższe o 523,3 mln zł (o 17,0%), w tym dotacje na zadania inwestycyjne – o 137,7 mln zł (o 9,7%).

W 2024 r. dotacje ogółem otrzymane przez JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 3104 zł. W gminach było to przeciętnie 2329 zł, w mieście Kielce – 2096 zł, powiatach – 588 zł, a w województwie 315 zł. W ujęciu gminnym dotacje ogółem na przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się od 996 zł we Włoszczowie do 6359 zł w Radkowie.

Mapa 49. Dotacje^a dla gmin^b na 1 mieszkańca w 2024 r.

Map 49. Grants^a for gminas^b per capita in 2024

a Dane dotyczą dotacji celowych oraz dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej; w 2024 r. wraz z dotacjami z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (w tym z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych) i dotacjami z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy. b Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.

a Data concerning targeted grants and grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification; in 2024 with grants from the COVID-19 Prevention Fund (including Local Government Investment Fund) and grants from the Assistance Fund or other funds for financing or subsidising the implementation of tasks in the field of helping Ukrainian citizens. b Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

W 2024 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały subwencję ogólną z budżetu państwa w wysokości 4311,7 mln zł, tj. o 18,2% więcej niż w 2023 r., przez co jej udział w strukturze dochodów ogółem zwiększył się z 33,1% w 2023 r. do 33,4% w 2024 r. (tj. o 0,3 p.proc.). Największą składową subwencji ogólnej (63,0%) stanowiła część oświatowa w kwocie 2716,7 mln zł. Najbardziej zależne od subwencji były budżety powiatów, w których jej udział w dochodach ogółem wyniósł 45,9%. W budżecie województwa wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 32,9%, w budżecie miasta Kielce – 31,5%, a w budżetach gmin – 30,1%.

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w porównaniu z 2023 r. były wyższe, przy czym najbardziej wzrosły wydatki budżetów powiatów. W strukturze wydatków JST zmniejszył się udział wydatków majątkowych na rzecz wydatków bieżących. W skali roku zmniejszyła się wartość wydatków inwestycyjnych oraz ich udział w wydatkach ogółem.

Jednostki samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego w 2024 r. zrealizowały wydatki ogółem w wysokości 12935,9 mln zł. W tej kwocie największy udział miały wydatki gmin (7533,5 mln zł, tj. 58,2% wydatków ogółem JST), a wyraźnie mniejszy – miasta Kielce (2049,3 mln zł; 15,8%), powiatów (2318,9 mln zł; 17,9%) i województwa (1034,2 mln zł; 8,0%).

W porównaniu z 2023 r. wydatki ogółem JST były wyższe o 11,2% (tj. o 1304,8 mln zł), natomiast w odniesieniu do 2015 r. – ponad dwukrotnie (tj. o 6697,7 mln zł). Wzrost wydatków w porównaniu z 2023 r. odnotowano we wszystkich szczeblach jednostek samorządu terytorialnego, przy czym najwyższy wystąpił w budżetach powiatów (o 25,4%). W budżecie miasta Kielce wydatki zwiększyły się w skali roku o 10,3%, w budżetach gmin – o 8,2%, a w budżecie województwa – o 7,3%.

Główne obciążenie budżetów JST stanowiły wydatki bieżące. W 2024 r. osiągnęły one wartość 10140,1 mln zł, co stanowiło 78,4% wydatków ogółem (o 4,0 p.proc. więcej niż przed rokiem). W skali roku wydatki bieżące JST wzrosły o 17,1%.

Wydatki majątkowe jednostek samorządu terytorialnego wyniosły w 2024 r. 2795,7 mln zł, co stanowiło 21,6% ich wydatków ogółem. Kwota ta była o 5,9% niższa niż w roku 2023 oraz ponad dwukrotnie wyższa w porównaniu z rokiem 2015. Prawie całość (98,0%) wydatków majątkowych przeznaczona była na inwestycje – 2740,4 mln zł, tj. o 5,8% mniej niż w 2023 r. Wydatki inwestycyjne w gminach kształtowały się na poziomie 1639,0 mln zł (o 10,8% mniej), w powiatach – 496,8 mln zł (o 38,2% więcej), w województwie – 420,5 mln zł (o 6,8% mniej), a w mieście Kielce – 184,0 mln zł (o 29,9% mniej).

Tablica 46.
Table 46.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Expenditure of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of invest- ment expendi- tures in % of total expenditure
Ogółem Total	4951	7390	9913	11123	21,2
Gminy ^a Gminas ^a	3133	5285	7029	7673	21,8
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	6067	8266	10147	11309	9,0
Powiaty Powiats	960	1359	1868	2362	21,4
Województwo Voivodship	547	493	821	889	40,7

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Wydatki ogółem JST na 1 mieszkańca wyniosły 11123 zł, co stanowiło wzrost o 12,2% w porównaniu z rokiem 2023 oraz ponad dwukrotny wzrost w stosunku do roku 2015. Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego charakteryzowały się znacznymi różnicami w wielkości wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W mieście na prawach powiatu (Kielce) oraz w gminach wydatki te były znacząco wyższe niż w powiatach i województwie.

Wśród gmin najwyższe wydatki na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Radków (13219 zł), a najniższe w gminie Miedziana Góra (5065 zł). W odniesieniu do powiatów omawiany wskaźnik wahał się od 1200 zł w kieleckim do 3837 zł w opatowskim.

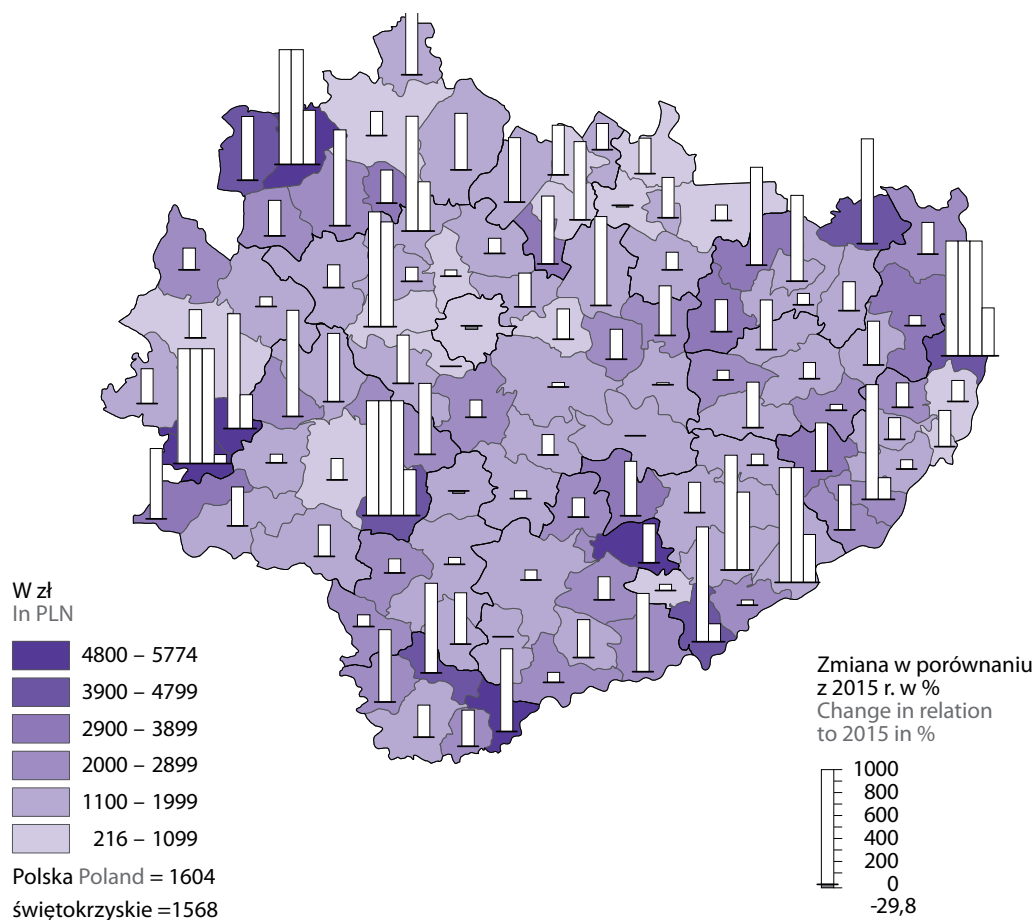
W 2024 r. wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca gmin zagrożonych trwały marginalizacją wyniosły przeciętnie 8664 zł i były wyższe o 475 zł (tj. o 5,8%) w porównaniu z 2023 r. Wydatki ogółem per capita powyżej średniej dla gmin zmarginalizowanych odnotowano w 19 jednostkach z tej grupy. Najwyższy poziom omawianego wskaźnika wystąpił w gminie Radków (13219 zł), a najniższy w gminie Sadowie (6482 zł).

Wydatki inwestycyjne budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się na poziomie 2356 zł. W gminach było to przeciętnie 1669 zł, w mieście Kielce – 1015 zł, w powiatach – 506 zł, a w województwie – 362 zł.

Wśród gmin najwyższe wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w Tuczępach (5774 zł) i Rudzie Malenieckiej (5515 zł), natomiast najniższe w Miedzianej Górze (216 zł) i Wąchocku (507 zł). W przypadku powiatów omawiany wskaźnik wyniósł od 306 zł w pińczowskim do 1059 zł we włoszczowskim.

W 2024 r. wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca gmin zagrożonych trwały marginalizacją wyniosły 2368 zł i były niższe o 329 zł (tj. o 12,2%) w relacji do 2023 r. Najwyższy poziom omawianego wskaźnika wystąpił w gminie Ruda Maleniecka (5515 zł), a najniższy w gminie Oleśnica (991 zł).

Mapa 50. Wydatki inwestycyjne gmin^a na 1 mieszkańca w 2024 r.
 Map 50. Investment expenditure of gminas^a per capita in 2024

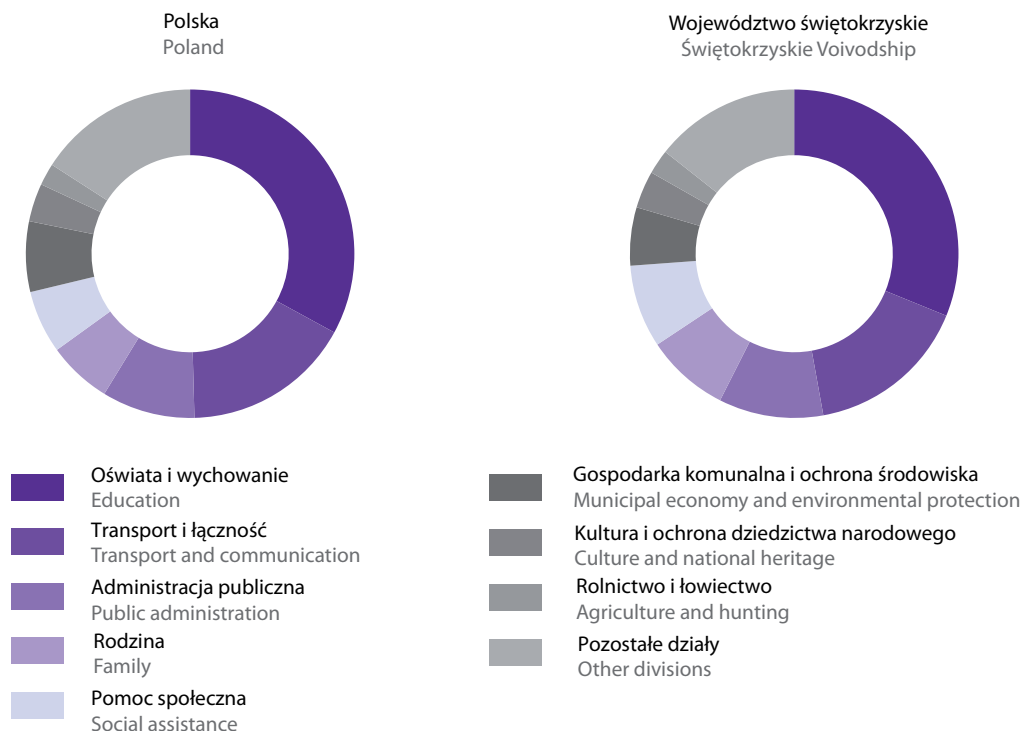

^a Wydatki miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.
^a Expenditure of cities with powiat status concerns the statutory tasks of gminas and powiats.

W strukturze wydatków budżetów JST według działów w 2024 r. 8 działów klasyfikacji budżetowej odpowiadało za ponad 85% wszystkich wydatków. Największa część środków trafiła na oświatę i wychowanie (31,2% wydatków ogółem). Znaczące kwoty przekazano również na: „Transport i łączność” (16,0%), „Administracja publiczna” (10,3%), „Rodzina” (8,2%) oraz „Pomoc społeczna” (8,2%). Podobny rozkład procentowy wydatków między tymi działami wystąpił w skali całej Polski.

Wykres 74. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2024 r.

Chart 74. Expenditure of local government units budgets by divisions in 2024

Największy udział w wydatkach budżetów gmin, miasta na prawach powiatu i powiatów miały wydatki na „Oświatę i wychowanie”. W budżetach gmin wydatki te stanowiły 32,7% ogółu, w budżecie Kielc – 36,9%, a w budżetach powiatów – 33,0%. Z kolei w budżecie województwa najwięcej środków poczyniono na „Transport i łączność” (48,5%).

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2024 r. wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego był ujemny, podobnie jak rok wcześniej. O deficycie budżetowym zdecydował ujemny wynik budżetów gmin oraz budżetu miasta Kielce.

Jednostki samorządu terytorialnego w województwie zamknęły rok budżetowy 2024 deficytem w wysokości 40,7 mln zł (wobec deficytu w wysokości 599,3 mln zł w 2023 r.). Na ten stan złożyły się deficyty w budżetach gmin (168,9 mln zł) oraz miasta Kielce (76,9 mln zł).

Relacja deficytu budżetowego JST do dochodów ogółem w 2024 r. wyniosła 0,3% (tj. o 5,1 p.proc. mniej niż rok wcześniej). W mieście Kielce relacja ta wyniosła 3,9%, natomiast w gminach 2,3%. W województwie stosunek nadwyżki budżetowej do dochodów ogółem osiągnął poziom 15,3%, a w powiatach 0,8%.

W 2024 r. deficyt budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł przeciętnie 35 zł, przy czym w mieście Kielce było to 424 zł, natomiast w gminach 172 zł. Nadwyżka budżetowa w województwie wyniosła 161 zł na osobę, a w powiatach 18 zł.

Tablica 47. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Result of budgets of local government units

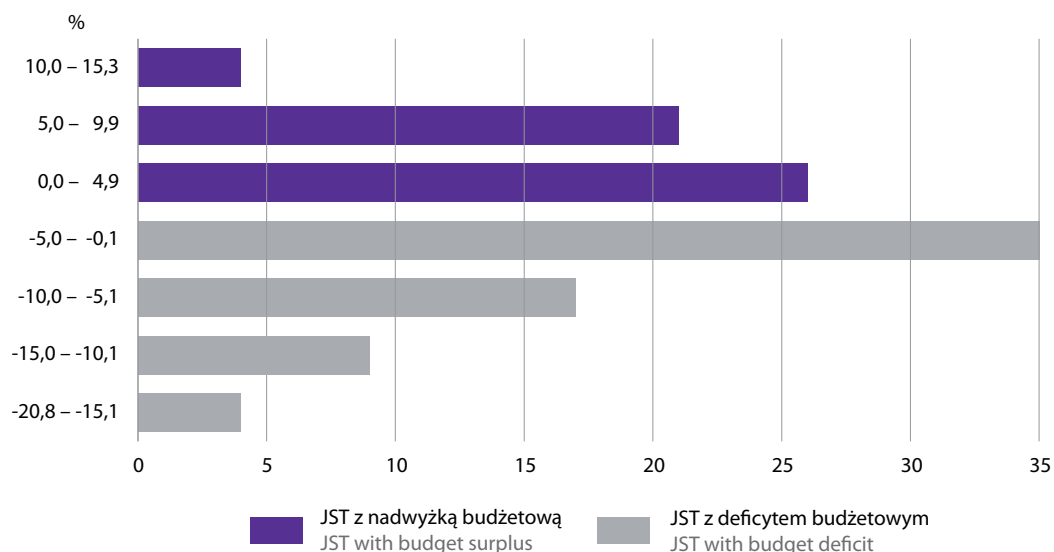
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	w mln zł in million PLN				relacja do dochodów ogółem w % relation to total revenue in %
Ogółem Total	-54,5	427,5	-599,3	-40,7	-0,3
Gminy ^a Gminas ^a	69,9	275,1	-508,1	-168,9	-2,3
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	-113,2	-39,7	-178,9	-76,9	-3,9
Powiaty Powiats	14,1	96,5	29,3	17,8	0,8
Województwo Voivodship	-25,4	95,6	58,4	187,3	15,3

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Spośród 101 gmin województwa świętokrzyskiego (bez miasta na prawach powiatu) 43 gminy uzyskały nadwyżkę budżetową. Pozostałe 58 zamknęło rok budżetowy deficytem. Wśród nich 77,6% stanowiły gminy, w których relacja deficytu do dochodów nie przekroczyła 10,0%. Z kolei w gronie gmin zagrożonych trwałą marginalizacją 17 uzyskało nadwyżkę budżetową, natomiast 23 zamknęły rok budżetowy deficytem. W przypadku powiatów 7 uzyskało nadwyżkę budżetową, a 6 wykazało deficyt.

Wykres 75. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2024 r.

Chart 75. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2024

Gminami z relatywnie największą nadwyżką budżetową były: Miedziana Góra (nadwyżka stanowiła 11,5% ogółu dochodów), Mniów (11,4%) i Oleśnica (10,6%). Z kolei gminami, które w stosunku do swoich dochodów osiągnęły największy deficyt były Wilczyce (20,8%), Staszów (20,2%) i Lipnik (20,2%). Wśród gmin zagrożonych trwałą marginalizacją największą nadwyżkę budżetową odnotowano w Mniowie, na-

tomiast najwyższy deficyt w Wilczycach. W przypadku powiatów stosunkowo największa nadwyżka budżetowa wystąpiła w starachowickim (7,4%), a najwyższy deficyt w staszowskim (10,3%).

Tablica 48. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 48. Debt of local government units in 2024

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in mil- lion PLN	Na 1 miesz- kańca w zł Per capita in PLN	W % docho- dów ogółem In % of total revenue	2023=100
Ogółem Total	3414,2	2936	26,5	107,8
Gminy ^a Gminas ^a	1914,9	1950	26,0	110,6
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	1269,5	7006	64,4	106,5
Powiaty Powiats	214,8	219	9,2	95,7
Województwo Voivodship	15,0	13	1,2	75,0

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

W 2024 r. zobowiązania ogółem JST województwa (papiery wartościowe, kredyty i pożyczki, przyjęte depozyty i wymagalne zobowiązania) wyniosły 3414,2 mln zł i w relacji do 2023 r. wzrosły o 7,8%. Wzrost zadłużenia odnotowano w gminach (o 10,6%) oraz mieście Kielce (o 6,5%). Z kolei zadłużenie w budżetach powiatów i województwa zmalało odpowiednio o 4,3% i 25,0%.

Największe zadłużenie wystąpiło w budżetach gmin – 1914,9 mln zł, następnie w mieście Kielce (1269,5 mln zł) i powiatach (214,8 mln zł), a najmniejsze w budżecie województwa (15,0 mln zł). Najwyższe zadłużenie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wystąpiło w budżecie miasta Kielce – 7006 zł, następnie w gminach – 1950 zł, powiatach – 219 zł oraz województwie – 13 zł.

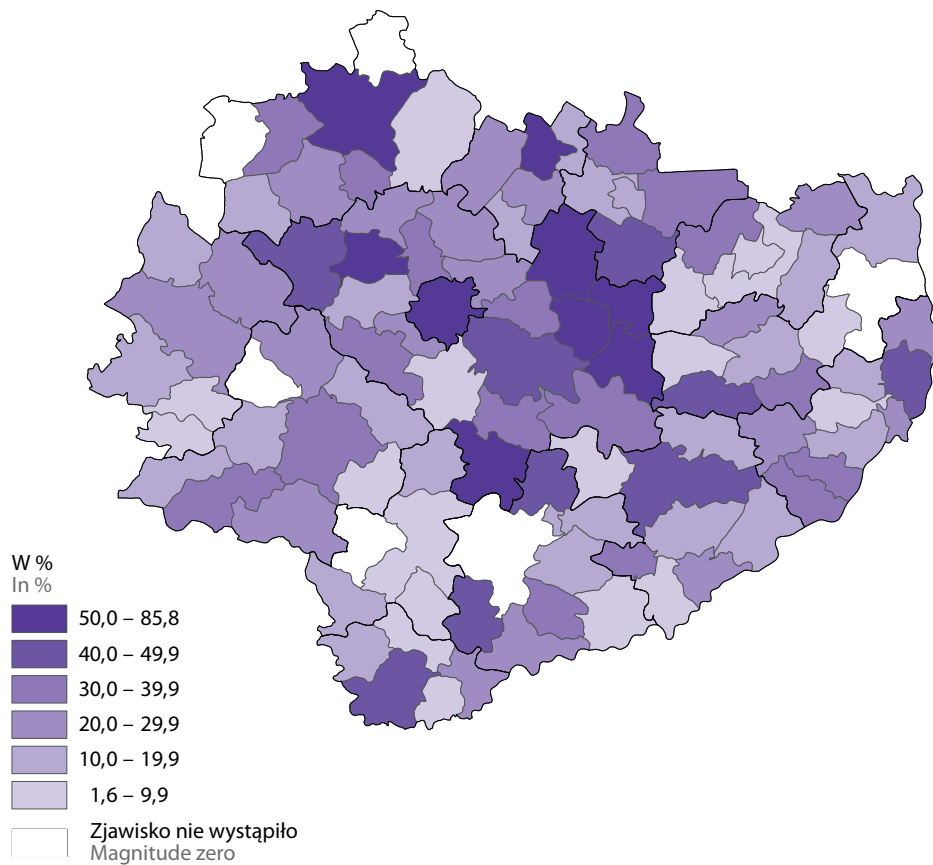
Wskaźnik zadłużenia (liczony jako relacja zobowiązań do dochodów ogółem) w 2024 r. dla wszystkich JST województwa świętokrzyskiego wyniósł 26,5%, tj. o 2,2 p.proc. mniej w porównaniu z 2023 r. Najniższa relacja zadłużenia do dochodów wystąpiła w budżecie województwa (1,2%), a najwyższa w mieście Kielce (64,4%). Dla gmin i powiatów wskaźnik ten wyniósł kolejno 26,0% i 9,2%.

Mapa 51. Zadłużenie gmin w % do dochodów ogółem w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 51. Debt of gminas in % of revenue in 2024

As of 31 December

W 2024 r. na 101 gmin województwa świętokrzyskiego 95 było zadłużonych. Z tej liczby 8 gmin wykazało zadłużenie przekraczające 50% ich dochodów. Do tych najbardziej zadłużonych należały: Łagów (85,8% dochodów ogółem), Skarżysko-Kamienna (64,6%) i Bieliny (63,8%). Gminami bez zadłużenia były: Busko-Zdrój, Oksa, Fałków, Gowarczów, Ożarów i Michałów.

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich

7.4. Projects co-financed by the European funds

Do 31 grudnia 2025 r. w województwie świętokrzyskim w ramach Umowy Partnerstwa 2021–2027 zawarto umowy o dofinansowanie projektów o wartości 9,2 mld zł, co stanowiło 19,6% całkowitej wartości w kraju. Największe środki przeznaczono na realizację projektów w ramach Regionalnych Funduszy Europejskich oraz Funduszy Europejskich dla Polski Wschodniej.

Fundusze Europejskie wspierają rozwój krajów członkowskich Unii Europejskiej. Z tych środków są finansowane m.in. inwestycje realizowane przez samorządy, instytucje publiczne czy firmy z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Wśród nich są projekty, które zapobiegają wykluczeniu społecznemu i poprawiają jakość życia obywateli. Dotychczas Polska korzystała z Funduszy Europejskich w trzech perspektywach finansowych na lata 2000–2006, 2007–2013, 2014–2020. Obecnie jest beneficjentem czwartej perspektywy na lata 2021–2027.

W perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021–2027 obowiązuje „Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności na lata 2021–2027 w Polsce” (UP). To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich w najbliższej dekadzie. W ramach UP realizowanych jest 8 programów na poziomie krajowym (zarządzanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej) oraz 16 programów regionalnych (zarządzanych przez Urzędy Marszałkowskie). Dane pochodzą z systemu teleinformatycznego wykorzystywanego na potrzeby wdrażania Funduszy Europejskich w Polsce w perspektywie finansowej na lata 2021–2027. System ten nie obejmuje programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021–2027 (FEPŻ), z tego powodu dane dla tego programu nie są prezentowane.

Wartość umów/decyzji o dofinansowanie oznacza kwotę wynikającą z podpisania dokumentów między instytucją np. Urzędem Marszałkowskim a beneficjentem np. gminą, firmą. Natomiast wartość wniosków o płatność do certyfikacji to etap rozliczania i refundacji wydatków. Wnioski o płatność do certyfikacji obejmują wydatki już sprawdzone i zatwierdzone przez instytucje, które mogą zostać przedstawione Komisji Europejskiej do refundacji. Ich wartość jest zazwyczaj znacznie niższa niż wartość samych umów, co wynika z cyklu realizacji projektów. Jest to kwota, którą beneficjent faktycznie wydał i zgłosił wniosek do urzędu, aby otrzymać jej zwrot.

Na koniec 2025 roku wartość umów i decyzji o dofinansowanie w województwie świętokrzyskim osiągnęła poziom 9229,0 mln zł. Z tej puli 1812,7 mln zł stanowią wnioski o płatność przekazane do certyfikacji, co oznacza, że rozliczono dotychczas niespełna 20% zakontraktowanych środków. Tak relatywnie niski wskaźnik potwierdza, że większość inwestycji znajduje się obecnie w fazie intensywnej realizacji, a nie końcowego rozliczania.

Analiza struktury wydatków wskazuje na wyraźne różnice w dynamice wdrażania poszczególnych programów. Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego (FEŚ) były głównym motorem napędowym inwestycji w regionie. Dominowały one pod względem skali finansowej (4900,6 mln zł), a wskaźnik certyfikacji wyniósł 19,3%. Przekłada się to na konkretne korzyści dla obywateli, gdyż na jednego mieszkańca województwa przypada 1580 zł rozliczonych środków z tego funduszu. Drugie miejsce pod względem wartości umów/decyzji o dofinansowanie przypadało na przedsięwzięcia realizowane w ramach Funduszy Europejskich dla Polski Wschodniej (FEPW) – 1924,7 mln zł. Znaczne środki pozyskiwano także poprzez Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS). Wartość zawartych umów/decyzji o dofinansowanie na koniec grudnia 2025 r. osiągnęła w tym przypadku 1546,6 mln zł.

Największą efektywnością charakteryzowały się cechujące się stosunkowo niewielką skalą finansową

Fundusze Europejskie dla Rybactwa (FER), dla których wskaźnik certyfikacji na koniec grudnia 2025 r. osiągnął 31,1%.

Tablica 49. Wartość umów/decyzji o dofinansowanie w ramach Umowy Partnerstwa 2021–2027 na terenie województwa do 31 grudnia 2025 r.

Table 49. Value of grant agreements/decisions under the Partnership Agreement 2021–2027 in the Voivodship until 31 December 2025

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	W tym wartość wniosków o płatność do certyfikacji Of which value of payment applications			
		razem total	w tym dofinansowane ze środków Unii Europejskiej of which co-financing from the European Union resources	w % ogółem in % of grand total	na 1 mieszkańca ^a w zł per capita ^a in PLN
Ogółem Total	9229,0	1812,7	1368,6	19,6	1580
w tym: of which:					
Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) European Funds for Infrastructure Climate and Environment	1546,6	421,7	349,6	27,3	368
Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) European Funds for Smart Economy	756,7	136,4	75,4	18,0	119
Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) European Funds for Digital Development	40,3	–	–	–	–
Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) European Funds for Eastern Poland	1924,7	291,1	220,1	15,1	254
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS) European Funds for Social Development	21,7	4,0	3,3	18,5	3
Fundusze Europejskie dla Rybactwa (FER) European Funds for Fisheries	38,5	12,0	8,1	31,1	10
Regionalne Fundusze Europejskie Regionalne Fundusze Europejskie	4900,6	947,5	712,2	19,3	826

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia 2025 r.

Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

a Data were calculated using the population size as of 31 December 2025.

Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

Tylko część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów jest realizowana przez samorządy, natomiast pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

W obecnej perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021–2027 system wsparcia opiera się na Umowie Partnerstwa, ale realny strumień środków płynących do regionów jest znacznie szerszy i obejmuje źródła pozafundusze oraz mechanizmy pozaunijne. Kluczowe znaczenie mają fundusze, które nie podlegają bezpośrednio rygorom Umowy Partnerstwa i Ministerstwu Funduszy i Polityki Regionalnej:

- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej finansowany z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i zarządzany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi; skupia się on na modernizacji wsi i rolnictwa,
- Krajowy Plan Odbudowy (KPO) – odrębny instrument finansujący reformy i inwestycje wzmacniające odporność gospodarki po pandemii.

Uzupełnieniem są fundusze z państw EFTA, które funkcjonują równolegle do budżetu UE, tj. z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (tzw. Fundusze Norweskie) oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, które wydatkowane są przede wszystkim na ochronę środowiska, zdrowie, kulturę oraz rozwój lokalny, a także Szwajcarsko-Polski Program Współpracy (tzw. Fundusz Szwajcarski) wspierający m.in. rozwój miast oraz badania naukowe i innowacje.

W województwie świętokrzyskim w 2024 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały dotacje na projekty europejskie w kwocie 545,1 mln zł. Najwięcej uzyskał samorząd województwa 46,0% ogółu. Na gminy przypadało 44,4% dotacji na projekty europejskie, na powiaty – 6,1%, a na miasto na prawach powiatu – 3,5%.

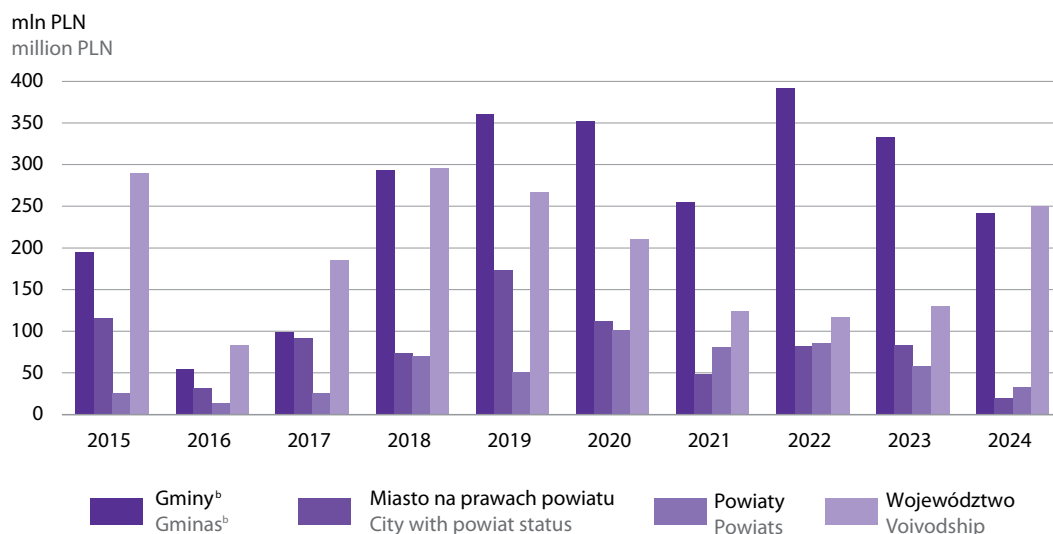
W stosunku do roku poprzedniego dotacje na projekty europejskie zmniejszyły się o 9,7%. Znaczny spadek odnotowano w mieście na prawach powiatu (o 76,6%), powiatach (o 42,6%) i gminach (o 27,2%). Na szczeblu województwa wystąpił natomiast wzrost kwoty dotacji na projekty europejskie o 92,1%.

Dotacje z funduszy europejskich (nie tylko z budżetu Unii Europejskiej, ale także ze środków pochodzących z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy) oznaczone są w klasyfikacji dochodów budżetowych czterema paragrafami.

Dotacje z tytułu §§ 200 i 205 odnoszą się do projektów i zadań o charakterze nieinwestycyjnym, a dotacje z §§ 620 i 625 – do zadań inwestycyjnych. Dotacje te wchodzi do budżetów jednostek samorządu terytorialnego, gdy jednostki te skutecznie aplikują o ich przyznanie.

Wykres 76. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich^a

Chart 76. Grants received by local government units for the implementation of European projects^a

a Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

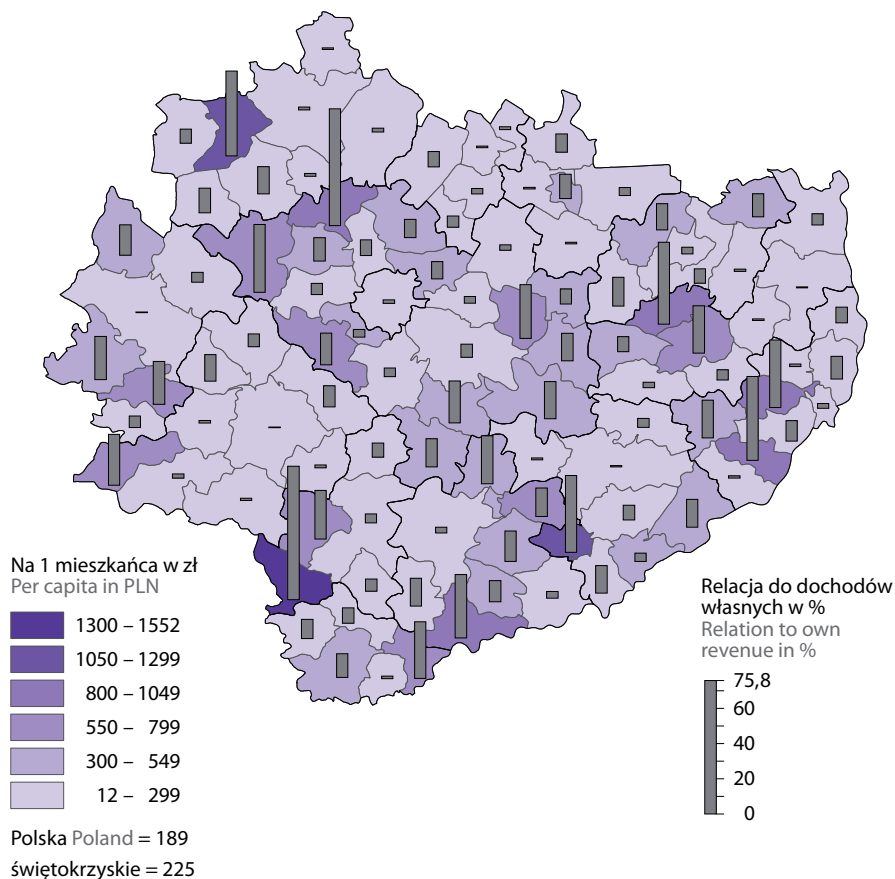
W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość dotacji na projekty europejskie wyniosła w województwie świętokrzyskim 469 zł. Największą wartością tego wskaźnika charakteryzowały się gminy (246 zł), a następnie województwo (215 zł), miasto na prawach powiatu (107 zł) i powiaty (34 zł).

Dotacje na projekty europejskie wystąpiły we wszystkich gminach (łącznie z miastem na prawach powiatu). Spośród nich największą wartość na 1 mieszkańca odnotowano w Działoszycach (1552 zł), Rudzie Malenieckiej (1168 zł) i Oleśnicy (1108 zł).

Relacja dotacji otrzymanych przez JST na realizację projektów europejskich do dochodów własnych wyniosła 11,0%. Zdecydowanie najwyższa była w województwie i wyniosła 55,3%.

W gminach dotacje na realizację projektów europejskich stanowiły średnio 8,5% dochodów własnych, przy czym największy poziom wskaźnika wystąpił w: Działoszycach (75,8%), Mniowie (66,4%) i Rudzie Malenieckiej (48,1%). W powiatach relacja wartości dotacji na projekty europejskie do dochodów własnych osiągnęła 4,8%, natomiast w mieście na prawach powiatu 2,0%.

Mapa 52. Dotacje otrzymane przez gminy^a na realizację projektów europejskich^b w 2024 r.
 Map 52. Grants received by gminas^a for the implementation of European project^b in 2024

a Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. b Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej.

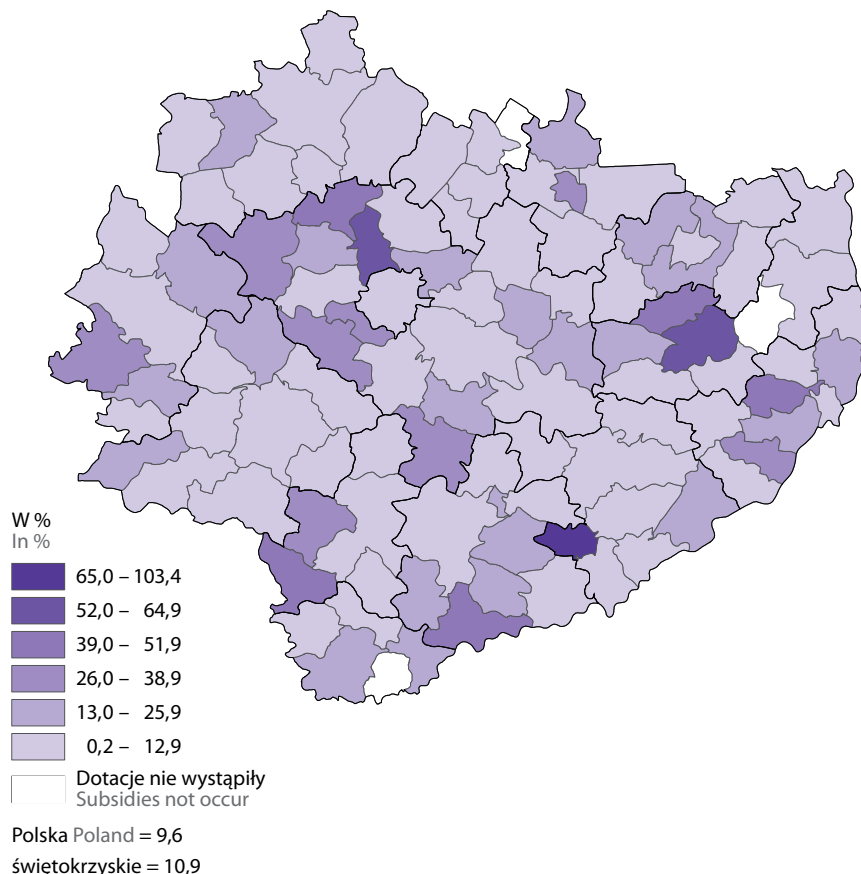
a Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. b Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification.

Z ogółu dotacji europejskich 63,9% (348,1 mln zł) stanowiły dotacje na zadania inwestycyjne (§§ 620 i 625). W tej kwocie największy udział miały gminy (192,9 mln zł), a w dalszej kolejności – województwo (133,6 mln zł), powiaty (16,1 mln zł) i miasto na prawach powiatu (5,5 mln zł). W porównaniu z 2023 r. dotacje z funduszy europejskich na cele inwestycyjne zmniejszyły się o 23,3%.

W 2024 r. fundusze europejskie były źródłem finansowania 12,7% wydatków inwestycyjnych zrealizowanych przez JST. Zdecydowanie najwyższy był na poziomie samorządu województwa, gdzie wyniósł 31,8%. W gminach fundusze europejskie stanowiły 11,8% wydatków inwestycyjnych, w powiatach 3,2%, a w mieście na prawach powiatu 3,0%.

Spośród gmin udział europejskich dotacji inwestycyjnych przekraczał 50% wydatków inwestycyjnych w Oleśnicy (103,4%), Miedzianej Górze (60,8%), Opatowie (59,5%) i Sadowiu (51,9%).

Mapa 53. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2024 r.
Map 53. Share of the European investment grants in total investment expenditure in 2024

7.5. Planowanie przestrzenne i rewitalizacja

7.5. Spatial planning and revitalisation

W 2024 r. w odniesieniu do roku poprzedniego wzrosła liczba obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz powierzchnia nimi objęta. Udział powierzchni województwa objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego kształtował się na niższym poziomie niż przeciętnie w kraju.

W działania rewitalizacyjne zaangażowanych było 21,6% gmin województwa świętokrzyskiego. Wyznaczony przez gminy obszar zdegradowany obejmował $\frac{1}{9}$ ogólnej powierzchni województwa, a na koniec 2024 r. mieszkało ponad $\frac{1}{5}$ ludności województwa.

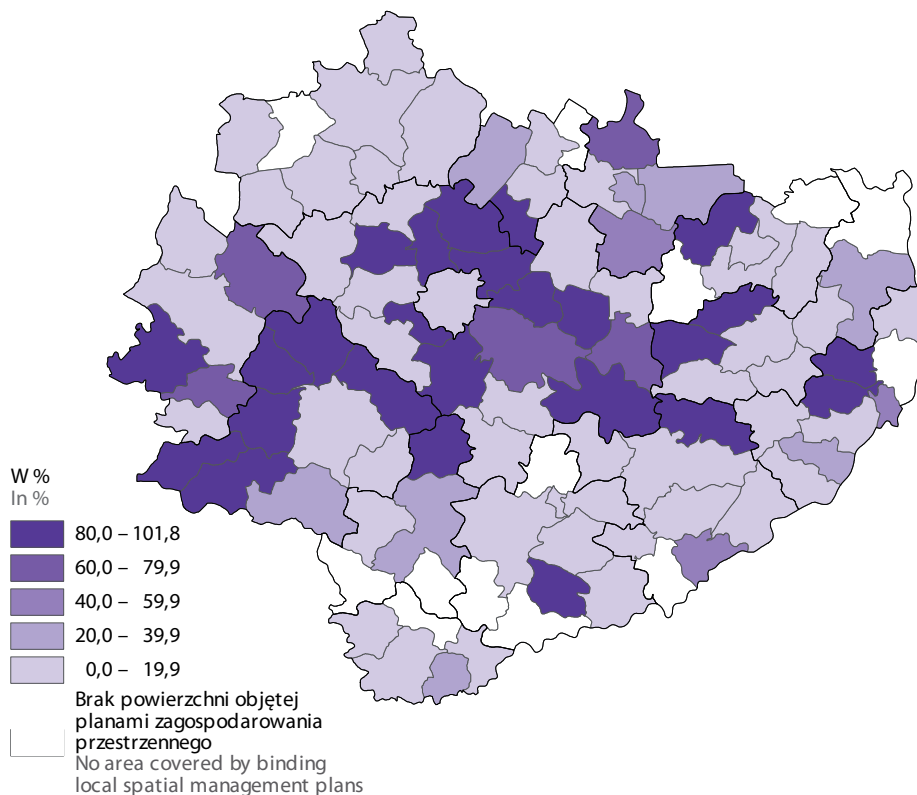
W 2024 r. w województwie świętokrzyskim obowiązywały 984 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (o 24 więcej niż rok wcześniej), co stanowiło 1,5% wszystkich planów obowiązujących w kraju. Wraz ze wzrostem liczby planów zwiększyła się powierzchnia obszaru objętego planami zagospodarowania przestrzennego (373,0 tys. ha wobec 372,6 tys. ha w 2023 r.). Udział powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wyniósł 31,9% w powierzchni ogółem województwa (w kraju 32,5%) i w skali roku zwiększył się o 0,1 p.proc. (w kraju wzrost o 0,2 p.proc.). W ujęciu gminnym był on mocno zróżnicowany. W 16 gminach tereny zagospodarowane planami obejmowały

całą powierzchnię gminy, w kolejnych 6 odsetek ten wyniósł więcej niż 90%, natomiast w 40 gminach wskaźnik nie przekroczył 10%. Na terenie 13 gmin nie odnotowano powierzchni pokrytej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

W gminach województwa zagrożonych trwałą marginalizacją w 2024 r. znajdowało się 10,5% ogółu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (10,2% rok wcześniej) obejmujących 134,1 tys. ha (35,9% powierzchni obszaru objętego planami w województwie).

Mapa 54. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem^a w 2024 r.

Map 54. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area^a in 2024

Polska Poland = 32,5

świętokrzyskie = 31,9

^a Wartość wskaźnika większa od 100% wynika z rozbieżności zapisów w dokumentacji planistycznej gmin w stosunku do powierzchni geodezyjnej publikowanej przez GUGIK z uwzględnieniem prowadzonej od 2006 rewizji granic jednostek terytorialnych.

^a The index value greater than 100% results from the discrepancy in the planning documentation of the municipalities in relation to the geodetic area published by GUGIK, taking into account the revision of territorial units' borders since 2006.

Obok istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na koniec 2024 r., w województwie w trakcie sporządzania na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r. znajdowało się 230 projektów (o 19,8% więcej niż w 2023 r.) o łącznej powierzchni 123,7 tys. ha. Udział powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego będącymi w trakcie opracowania wyniósł 10,6% w powierzchni województwa (wzrost o 1,3 p.proc. r/r). Sporządzenie planów zagospodarowania przestrzennego może być procesem długotrwałym. Odsetek projektów planów, których sporządzanie trwało dłużej niż 3 lata wyniósł 26,1% (25,0% w 2023 r.).

Dokument planistyczny określający politykę przestrzenną gminy i koordynujący ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego to studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania

przestrzennego. Począwszy od 2024 r. dotyczy również gmin, które posiadają studium, ale są w trakcie zmiany dokumentu. Powierzchnia terenów wskazanych w studium w województwie wyniosła 295,2 tys. ha (4,0% omawianej powierzchni w kraju) i w porównaniu z 2023 r. zwiększyła się o 8,6% (w kraju wzrost o 23,9%). Powierzchnia terenów wskazanych w dokumencie, która wymagała zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze wyniosła 6,7 tys. ha (w 2023 r. – 6,0 tys. ha.).

Rewitalizacja stanowi jeden z obszarów działań władz lokalnych nakierowanych na poprawę stanu zagospodarowania i jakości życia na obszarach będących w stanie kryzysowym. Potrzeba rewitalizacji wynika z narastających problemów o charakterze przestrzennym i infrastrukturalnym, jak i społecznym oraz gospodarczym. Jej efektem powinno być przywrócenie funkcji danego obszaru z uwzględnieniem nowych uwarunkowań i potrzeb poprzez np. likwidację zagrożeń środowiska naturalnego, przywrócenie wartości użytkowych terenu, stwarzanie nowych miejsc pracy, spadek zagrożenia przestępczością, zachowanie dziedzictwa kulturowego, poprawę dostępu do usług kulturalnych lub edukacyjnych, przeciwdziałanie trudnościom gospodarczym tych terenów oraz złemu stanowi technicznemu budynków.

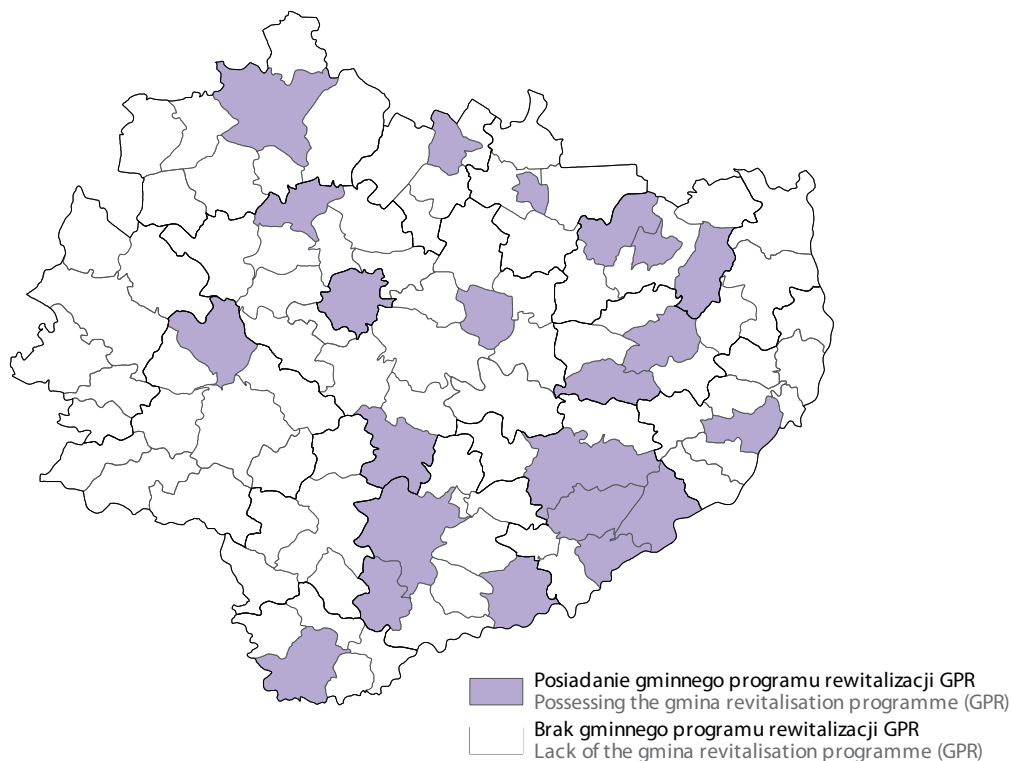
Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, na podstawie działań przygotowanych przez gminy i prowadzonych na podstawie dokumentu strategicznego.

Po wejściu w życie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, gminy zyskały możliwość prowadzenia procesów rewitalizacyjnych w oparciu o gminne programy rewitalizacji (GPR). W okresie przejściowym, tj. do końca 2023 r., działania rewitalizacyjne mogły być prowadzone również na podstawie programów rewitalizacji (PR) wprowadzanych na podstawie ustawy o samorządzie gminnym lub innych dokumentów strategicznych (IDS). Od 1 stycznia 2024 r. jedynymi programami, w oparciu o które gminy mogą prowadzić działania rewitalizacyjne pozostają GPR przyjęte na podstawie ustawy o rewitalizacji.

W województwie świętokrzyskim gminny program rewitalizacji (GPR) posiadały 22 gminy (o 29,4% więcej niż w 2023 r.), co stanowiło 5,4% takich gmin w kraju. Wśród gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne znajdowały się 4 gminy miejskie (w tym Kielce będące miastem na prawach powiatu), 14 gmin miejsko-wiejskich oraz 4 gminy wiejskie.

Wśród gmin zagrożonych trwałą marginalizacją 4 prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR (Bieliny, Mniów, Iwaniska i Samborzec), stanowiąc 18,2% gmin w województwie posiadających taki program.

Mapa 55. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2024 r.
 Map 55. Activity of the gminas in the field of revitalisation in 2024

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (m.in.: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (m.in.: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (m.in.: niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznych (m.in.: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego stanowi pierwszy etap działań prowadzących do wskazania terytorium gminy, na którym będzie prowadzona rewitalizacja.

W 2024 r. obszar zdegradowany wyznaczyło i podało jego powierzchnię 30 gmin, tj. 29,4% gmin w województwie świętokrzyskim. Powierzchnia wyznaczonego obszaru zdegradowanego zajmowała

134,5 tys. ha, co stanowiło 11,5% ogólnej powierzchni województwa.

1/5 powierzchni obszaru zdegradowanego wyznaczonego w województwie znajdowało się w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją (27,8 tys. ha.)

Tablica 50. Obszary zdegradowane w gminach
Table 50. Degraded area in gminas

Wyszczególnienie Specification	2023 ^a	2024		2023 ^a	2024	
	liczba gmin, które wyznaczyły obszar zdegradowany number of gminas which have designated degraded area			powierzchnia obszaru zdegradowanego area of degraded area		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % gmin ogółem in % of total gminas		w ha in ha	w % powierzchni ogółem in % of total area	
Ogółem Total	92	30	29,4	351477	134484	11,5
Gminy miejskie ^b Urban gminas ^b	4	3	75,0	4569	4321	25,2
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	1	1	100,0	1933	1933	17,6
Gminy wiejskie Rural gminas	47	7	13,5	172886	30053	5,7
Gminy miejsko-wiejskie Urban-rural gminas	40	19	42,2	172089	98177	16,0

a łącznie z gminami, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie programu PR. b Bez miasta na prawach powiatu.
a including gminas which carried out revitalisation activities on the basis of PR. b Excluding city with powiat status.

Obszar zdegradowany w gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie programu GPR (22 gminy w 2024 r., 17 gmin w 2023 r.) obejmował 107,1 tys. ha i zwiększył się w skali roku o 10,1%. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem tych gmin wyniósł 40,2% (48,3% rok wcześniej), przy czym różnił się znacząco pomiędzy poszczególnymi jednostkami. Najmniejszy zanotowano w gminach: Małogoszcz (0,1%), Opatów (3,0%), Kazimierza Wielka (4,2%), a największy w Mniowie, Pacanowie i Staszowie, gdzie stanowił odpowiednio 89,8%, 82,0% i 74,5% powierzchni gminy.

Dla gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, które prowadziły działania rewitalizacyjne w 2024 r. udział obszaru zdegradowanego wyniósł 54,0% powierzchni ogółem tych gmin.

Wyznaczony przez gminy obszar zdegradowany w dniu 31 grudnia 2024 r. zamieszkiwało 256,1 tys. osób (22,1% wszystkich mieszkańców województwa), w tym 211,9 tys. osób mieszkało w gminach, gdzie prowadzone były działania rewitalizacyjne.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego o charakterze gospodarczym lub środowiskowym lub technicznym lub przestrzenno-funkcjonalnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji powinien być wyznaczony na podstawie zapisów uchwały rady gminy lub przynajmniej wskazany w dokumentach strategicznych uchwalonych przez radę gminy.

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim obszar rewitalizacji w gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR obejmował 16,4 tys. ha i stanowił 1,4% powierzchni województwa (w kraju 0,9%). W ujęciu rocznym powierzchnia ta zwiększyła się o 3,1% (w kraju o 33,0%). Udział obszaru rewitalizacji w ogólnej powierzchni gmin, które posiadały program GPR wyniósł 6,1% (7,9% rok

wcześniej) i w poszczególnych gminach był zróżnicowany. Najniższe wartości wskaźnika odnotowano w gminach: Małogoszcz (0,1% powierzchni gminy), Iwaniska (0,2%) i Ćmielów (0,4%), natomiast najwyższe w Wiślicy (18,4%), Pacanowie (18,0%) i Mniowie (17,4%).

W gminach zagrożonych trwałą marginalizacją obszar rewitalizacji zajmował 2,0 tys. ha (ponad 1/8 powierzchni obszaru rewitalizacji w województwie), a udział terenów objętych rewitalizacją wyniósł 5,3% w ogólnej powierzchni tych gmin.

Obszar rewitalizacji w dniu 31 grudnia 2024 r. zamieszkiwało 111,5 tys. osób, tj. 9,6% ogółu ludności województwa (w kraju 6,9%) i 20,5% ogółu mieszkańców gmin prowadzących działania rewitalizacyjne na podstawie GPR. Największy udział liczby osób zamieszkujących tereny rewitalizacji w relacji do ludności ogółem gminy wystąpił w: Kunowie (43,2%), Wiślicy (31,3%) i Opatowie (30,2%), najmniejszy w Samborcu (4,8%) i Końskich (10,6%).

Struktura powierzchni obszarów rewitalizacji według wybranych typów terenów w gminach, w których prowadzone były działania rewitalizacyjne na podstawie GPR różniła się w województwie i przeciętnie w kraju. W 2024 r. w gminach województwa dominowały działania obejmujące pozostałe tereny niezamieszkałe tj. użytki rolne, lasy, nieużytki (34,5% powierzchni wobec 30,6% w kraju) oraz tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi na wsi (33,9% wobec 33,4% w kraju). Udział terenów mieszkaniowych łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi w mieście wyniósł 20,8%, terenów zieleni, do których zaliczamy m.in. powierzchnię parków, zieleńców oraz cmentarzy – 7,6%, a terenów niezamieszkałych, zabudowanych – 3,2% (w kraju odpowiednio: 25,6%, 5,0%, 5,5%).

Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji to sformalizowana i zdefiniowana w programach rewitalizacji forma aktywności podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji służąca realizacji celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane mogą być przez gminę (jej jednostki organizacyjne) lub inny podmiot publiczny lub prywatny. Przedsięwzięcia podstawowe to takie, dla których zawarto: nazwy przedsięwzięć i podmioty je realizujące, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość środków finansowych, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia, dla których nie ma możliwości wskazania powyższych informacji – zgodnie z ustawą o rewitalizacji - stanowią przedsięwzięcia dopuszczalne.

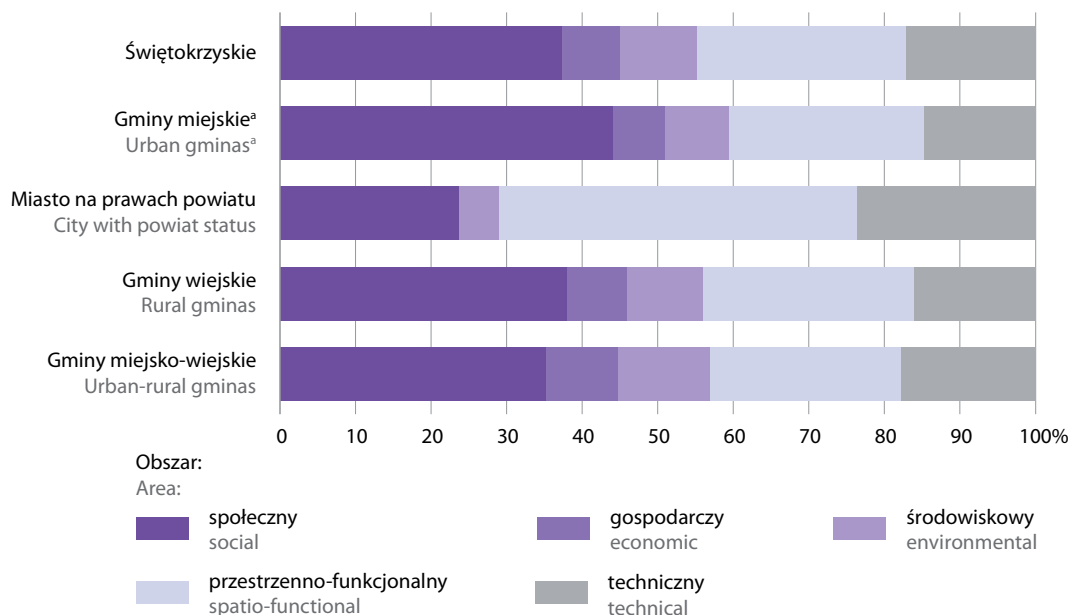
W 2024 r. w gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie programów rewitalizacji (GPR) na cały okres obowiązywania zaplanowanych było 461 przedsięwzięć, co stanowiło 4,3% przedsięwzięć w kraju. Najwięcej przedsięwzięć w województwie zaplanowały gminy miejsko-wiejskie (49,9%). Udział przedsięwzięć w gminach miejskich (bez miasta na prawach powiatu) wyniósł 31,0%, zaś w gminach wiejskich – 10,8%. Miasto Kielce na cały okres obowiązywania programu rewitalizacji zaplanowało 38 przedsięwzięć (8,2% przedsięwzięć w województwie).

W strukturze przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji w województwie świętokrzyskim w badanym okresie dominowały interwencje w obszarze społecznym (37,3% ogółu wobec 32,0% w kraju). Liczną grupę stanowiły przedsięwzięcia z obszaru przestrzenno-funkcjonalnego. Ich udział wyniósł 27,5% (w kraju 30,2%). Interwencje obejmowały również działania w obszarach: technicznym – 17,1%, środowiskowym – 10,2% i gospodarczym – 7,8% (w kraju odpowiednio: 23,7%, 8,1% i 5,9%).

W 2024 r. według poszczególnych rodzajów gmin, podobnie jak w województwie, większość zaplanowanych przedsięwzięć dotyczyło interwencji w obszarze społecznym. Jedynie w Kielcach dominowały interwencje w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym.

Wykres 77. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR według obszaru interwencji w 2024 r.

Chart 77. Structure of revitalisation undertakings planned in GPR revitalisation programmes by intervention areas in 2024

^a Bez miasta na prawach powiatu.

^a Excluding city with powiat status.

W 2024 r. w gminach, które wdrażały program rewitalizacji na podstawie GPR realizowane lub rozpoczęte były 74 przedsięwzięcia. Udział ich w ogólnej liczbie przedsięwzięć zaplanowanych na cały okres obowiązywania wyniósł 16,1% (w kraju 16,2%). Najwięcej przedsięwzięć rozpoczętych/realizowanych w województwie odnotowano w obszarze społecznym, a ich odsetek wśród przedsięwzięć zaplanowanych w tym obszarze wyniósł 20,9%. W kraju wśród przedsięwzięć realizowanych lub rozpoczętych dominowały interwencje w obszarze technicznym (20,7% zaplanowanych przedsięwzięć w tym obszarze).

Udział przedsięwzięć zakończonych w 2024 r. w gminach posiadających programy GPR w przedsięwzięciach zaplanowanych na cały okres obowiązywania tych programów w województwie wyniósł 1,7% (w kraju 3,9%).

W ramach przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych w gminach posiadających GPR w 2024 r., m.in.:

- 2,1 tys. osobom udzielono pomocy (w formie np.: stypendiów, dożywiania, pomocy osobom bezdomnym),
- przeprowadzono blisko 0,9 tys. zajęć, szkoleń i warsztatów, w tym 0,5 tys. skierowanych do dzieci i młodzieży,
- utworzono 44 miejsca pracy,
- powstało lub zmodernizowano 9 przestrzeni do uprawiania sportu lub rekreacji,
- w 17 obiektach zlikwidowano pokrycia azbestowe,
- dostosowano 3 budynki do potrzeb osób z niepełnosprawnością,
- wyremontowano/wybudowano drogi lub ścieżki rowerowe o długości blisko 2,2 km,
- wyremontowano 4 budynki zabytkowe.

Rozdział 8. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim

Chapter 8. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship

Tablica 51. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim
Table 51. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2019	2020	2021
1	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	466200,6	387731,0	453950,0	361869,6
2	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	58166,9	69250,5	90969,3	83391,6
3	Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w danym³	0,028	0,028	0,028	0,029
4	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	26,3	29,5	31,1	32,3
5	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-3,04	-3,45	-6,49	-8,12
6	Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,40	8,26	7,87	7,31
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-1,88 ^a	-2,80	-1,67	-1,95
8	Wskaźnik starości demograficznej w %	17,2	19,7	20,6	21,1
9	Dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^b na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	.	874	843	880
10	Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^c w 4 kwartale w %	.	49,7	51,3	53,7
11	Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^c w 4 kwartale w %	.	51,2	53,7	55,6
12	Stopa bezrobocia według BAEL ^c w 4 kwartale w %	.	2,8	4,2	3,6
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^d (stan w dniu 31 grudnia)	87	53	57	25
14	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^e w zł	3470,67	4339,56	4513,57	4855,22
15	Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	300,4	312,5	312,7	309,7
16	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1786,10	2034,25	2152,28	2301,63
17	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1202,80	1626,46	1726,92	1831,64
18	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w %	.	18,1	16,3	13,4
19	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	9,5	6,3	5,7	5,0
20	Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	41,4	84,7	87,7	115,3

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. b Łącznie z dziećmi przebywającymi przez rezydującą w Polsce zamieszkałą w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. W związku z tym nie są w pełni porównywalne na zmiany metodologiczne wynikające z wejścia w życie ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. z 2025 r. poz. 620). e Dane dotyczą a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. b Including children in units living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. As a result, they are not fully comparable to the data from the entry into force of the Act on the Labour Market and Employment Services (Journal of Laws of 2025, item 620). e Data concern economic entities

2022	2023	2024	2025	Specification	No.
394686,1	569695,7	340980,3	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN	1
103635,5	95930,0	84894,9	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN	2
0,030	0,030	0,031	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³	3
33,6	35,0	36,3	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %	4
-6,45	-6,09	-6,69	-6,75	Natural increase per 1,000 population	5
6,90	6,17	5,56	5,28	Live births per 1,000 population	6
-1,89	-2,30	-2,25	-2,26	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population	7
21,8	22,5	23,2	23,8	Old age ratio in %	8
911	930	948	.	Children aged 3-6 years attending pre-primary education establishments ^b per 1,000 children aged 3-6	9
53,9	52,4	53,5	53,8	Employment rate by LFS ^c in 4th quarter in %	10
56,1	54,4	55,5	55,7	Activity rate by LFS ^c in 4th quarter in %	11
4,1	3,7	3,8	3,3	Unemployment rate by LFS ^c in 4th quarter in %	12
29	32	34	45	Registered unemployed persons per 1 job offer ^d (as of 31 December)	13
5458,30	6090,03	7065,89	7708,38	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^e in PLN	14
308,1	309,3	311,6	314,9	Annual average number of retirees and pensioners in thousands	15
2510,86	2949,48	3372,43	3666,07	Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in PLN	16
2050,21	2418,76	2856,17	.	Average monthly available income per capita in households in PLN	17
14,8	19,9	14,4	.	At-risk-of-poverty rate after social transfers in %	18
4,6	4,5	4,3	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	19
137,4	152,5	191,0	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	20

cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. c Wyniki badania od 2021 r. zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności z danymi prezentowanymi za wcześniejsze lata. d Od 1 czerwca 2025 r. dane o ofertach pracy nie są w pełni porównywalne z okresami wcześniejszymi ze względu na podmioty gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

performing health care activities throughout the school year. c Since 2021 the survey results have been generalized using data on resident population of Poland presented for previous years. d Since June 1, 2025, data on job offers are not fully comparable with previous periods due to methodological changes resulting in employing from more than 9 persons.

Tablica 51. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim (cd.)
 Tablica 51. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2019	2020	2021
21	Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	349,2	365,3	377,0	383,2
22	Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³	27,6	27,6	29,0	28,8
23	Porady lekarskie ^a udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	6,9	7,3	6,4	7,0
24	Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 grudnia)	1548	1469	1485	1490
25	Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b w %	89,3	95,4	94,3	93,2
26	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b w %	10,1	3,6	4,7	5,6
27	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b w mln zł (ceny bieżące)	1478,5	1610,7	1645,5	1964,4
28	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	94,9	111,9	102,2	119,4
29	Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową ^c na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	207,1	226,5	226,9	239,0
30	Sprzedaż detaliczna towarów ^d (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	91,6	101,3	94,8	109,2
31	Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w km (stan w dniu 31 grudnia)	104,9	109,9	110,2	110,5
32	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	27,5	21,1	29,6	25,8
	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:				
33	ogółem	39,3	38,0	39,1	37,6
34	gminy ^e	42,0	37,5	39,2	36,2
35	miasto na prawach powiatu	52,8	46,4	46,4	47,4
36	powiaty	27,6	35,5	34,1	33,3
37	województwo	21,6	28,0	32,8	36,5

a Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; łącznie z poradami z izb przyjęć szpitali ogólnych udzielonymi pacjentom niehospitalizowanym, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. c Bez amortyzacji środków trwałych. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących a Including consultations paid by patients; including consultations provided in admission rooms of general hospitals for non-hospitalized patients. Data have persons. c Excluding depreciation of fixed assets. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. e Excluding

2022	2023	2024	2025	Specification	No.
389,4	395,9	403,1	.	Dwelling stocks per 1,000 population (as of 31 December)	21
28,6	31,6	30,7	.	Consumption of water from water supply system in households per capita w m ³	22
7,5	7,8	8,0	.	Doctor's consultation ^a provided within the scope of out-patient health care per capita	23
1462	1444	1417	.	Population per out-patient health care unit (as of 31 December)	24
94,7	93,3	93,6	93,9	Cost level indicator in non-financial enterprises ^b in %	25
4,3	5,5	5,1	5,0	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^b in %	26
1903,0	2467,7	2415,4	2504,7	Investment outlays of non-financial enterprises ^b in million PLN (current prices)	27
96,9	129,7	97,9	103,7	Investment outlays of non-financial enterprises ^b (previous year=100; current prices)	28
238,0	423,9	438,0	.	Intramural expenditures on research and development ^c per capita in PLN (current prices)	29
123,4	93,0	99,4	100,0	Retail sale of goods ^d (previous year=100; current prices)	30
110,2	111,8	110,5	.	Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area in km (as of 31 December)	31
20,8	28,6	30,2	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %	32
				Share of own revenue in total revenue of local government units in %:	
40,1	39,0	38,6	.	total	33
39,0	39,2	38,8	.	gminas ^e	34
49,6	48,3	49,3	.	city with powiat status	35
35,1	29,8	29,4	.	powiats	36
40,3	39,0	37,1	.	voivodship	37

Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, przekracza 9 osób. e Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.

included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration. b Data concern economic entities employing more than 49 gminas which are also cities with powiat status.

Tablica 51. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim (dok.)
 Tablica 51. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2019	2020	2021
	Dotacje inwestycyjne ogółem ^a dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł:				
38	ogółem	707,1	851,8	605,3	505,3
39	gminy ^b	242,4	389,8	319,4	330,7
40	miasto na prawach powiatu	114,9	183,7	99,0	33,2
41	powiaty	82,6	67,7	66,3	78,5
42	województwo	267,3	210,5	120,6	62,9
	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:				
43	ogółem	21,2	20,1	16,8	14,8
44	gminy ^b	15,6	17,9	16,5	15,4
45	miasto na prawach powiatu	23,8	20,1	13,3	7,8
46	powiaty	13,3	12,0	12,8	13,2
47	województwo	55,7	50,6	39,8	32,5
	Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł:				
48	ogółem	-54,5	128,0	427,5	561,0
49	gminy ^b	69,9	56,8	275,1	366,6
50	miasto na prawach powiatu	-113,2	-53,6	-39,7	9,7
51	powiaty	14,1	110,5	96,5	107,8
52	województwo	-25,4	14,3	95,6	76,9

a Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych. b Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.

2022	2023	2024	2025	Specification	No.
				Total investment grants ^a for local government units in milion PLN:	
704,1	1414,0	1551,8	.	total	38
470,0	996,7	1005,4	.	gminas ^b	39
69,5	94,5	70,9	.	city with powiat status	40
109,1	226,0	297,1	.	powiats	41
55,4	96,8	178,4	.	voivodship	42
				Share of investment expenditure in total expediture of local government units in %:	
17,8	25,0	21,2	.	total	43
18,6	26,4	21,8	.	gminas ^b	44
10,7	14,1	9,0	.	city with powiat status	45
17,3	19,4	21,4	.	powiats	46
29,6	46,8	40,7	.	voivodship	47
				Result of budgets of local government units in milion PLN:	
-206,4	-599,3	-40,7	.	total	48
-230,3	-508,1	-168,9	.	gminas ^b	49
-95,2	-178,9	-76,9	.	city with powiat status	50
-22,5	29,3	17,8	.	powiats	51
141,5	58,4	187,3	.	voivodship	52

a Sum of all types of investment grants. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Rozdział 9. Wybrane dane o Kielcach

Chapter 9. Selected data on Kielce

Tablica 52. Wybrane dane o Kielcach
Table 52. Selected data on Kielce

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2019	2020	2021
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:				
1	gazowych	308498	342311	327785	341611
2	pyłowych	278	216	147	131
3	Odpady wytworzone ^a w tys. t	118,1	197,0	112,5	120,7
4	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	269,9	259,9	249,4	262,0
5	Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	198046	194852	187427	185478
6	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,69	-2,55	-5,87	-6,85
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-3,29 ^b	-2,43	-1,86	-2,54
8	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	637	733	751	763
9	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^c (stan w dniu 31 grudnia) w %	8,8	4,9	5,8	5,2
10	Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (stan w dniu 31 grudnia) w %	59,4	52,6	54,9	58,6
11	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^d (stan w dniu 31 grudnia)	.	27	26	15
12	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan w dniu 31 grudnia)	2,39	2,25	2,10	2,06
13	Dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^e na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	.	1008	1035	1074
14	Liczba osób na 1 przychodnię (stan w dniu 31 grudnia)	1246	1015	961	932
15	Porady lekarskie ^f udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	11,6	12,9	11,6	12,8

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicą oparciu o wyniki: dla lat 2015 i 2019 – Powszechnego Spisu Rolnego 2010, dla lat 2020 i 2021 – Powszechnego Spisu Rolnego 2020, od 2022 r. na podstawie metodologiczne wynikające z wejścia w życie ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. z 2025 r. poz. 620). e Łącznie z dziećmi przebywającymi przez szpitale ogólnych pacjentom niehospitalizowanym. Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. a During the year; excluding municipal waste. b For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 sus 2010, for 2020 and 2021 – Agricultural Census 2020, since 2022 on the basis of administrative data sources. d Since June 1, 2025, data on job offers are not fully (Journal of Laws of 2025, item 620). e Including children in units performing health care activities throughout the school year. f Including consultations paid by of National Defence, the Ministry of Interior and Administration.

2022	2023	2024	2025	Specification	No.
				Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in tonnes/year:	
335229	304569	261822	.	gaseous	1
159	115	53	.	particulates	2
143,6	106,1	109,2	.	Waste generated ³ in thousand tonnes	3
254,4	258,3	262,5	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg	4
183885	182295	180537	178837	Population (as of 31 December)	5
-5,02	-4,67	-6,22	-5,59	Natural increase per 1,000 population	6
-3,72	-3,73	-4,08	-3,30	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population	7
774	787	796	801	Non-working age population per 1,000 persons of working age (as of 31 December)	8
4,6	4,6	4,5	5,3	Registered unemployment rate ^c (as of 31 December) in %	9
52,8	50,6	50,8	47,7	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons (as of 31 December) in %	10
15	18	14	15	Registered unemployed persons per 1 job offer ^d (as of 31 December)	11
2,02	1,98	1,93	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)	12
1113	1124	1128	.	Children aged 3-6 years attending pre-primary education establishments ^e per 1,000 children aged 3-6	13
844	817	824	.	Population per out-patients department (as of 31 December)	14
13,9	14,5	15,1	.	Doctor's consultation ^f provided within the scope of out-patient health care per capita	15

nicznych za 2014 r. c Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych administracyjnych źródeł danych. d Od 1 czerwca 2025 r. dane o ofertach pracy nie są w pełni porównywalne z okresami wcześniejszymi ze względu na zmiany cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. f Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; bez porad udzielonych w izbach przyjęć

were used. c Data were compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated of the results: for 2015 and 2019 – the Agricultural Cen comparable with previous periods due to methodological changes resulting from the entry into force of the Act on the Labour Market and Employment Services patients; excluding consultations provided in admission rooms of general hospitals for non-hospitalized patients. Data have included health care of the Ministry

Tablica 52. Wybrane dane o Kielcach (dok.)
 Table 52. Selected data on Kielce (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2019	2020	2021
16	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w %	6,5	5,0	4,4	3,9
17	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych w % (stan w dniu 31 grudnia)	15,8	22,1	24,5	26,6
18	Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	153,4	234,0	277,1	300,4
19	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	145,7	147,9	157,3	163,3
20	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	101,0	102,0	108,2	111,5
21	Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	17,0	17,7	19,3	21,4
22	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	21,3	2,3	5,2	4,6
23	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	4499	4240	4165	5628
24	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	4,8	7,3	8,2	6,3
25	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	2901	3542	3740	3948
26	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	1530	1602	1149	667

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba
 a Data concern economic entities employing more than 49 persons. b Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment

2022	2023	2024	2025	Specification	No.
3,8	4,1	4,2	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	16
29,3	28,7	34,6	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's club in % (as of 31 December)	17
314,7	316,9	389,9	.	Places in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	18
167,3	171,5	175,9	180,0	Entities of the national economy per 1,000 population (as of 31 December)	19
113,8	116,1	118,4	120,9	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population (as of 31 December)	20
22,5	23,8	25,1	26,2	Commercial companies per 1,000 population (as of 31 December)	21
2,3	5,5	3,7	1,8	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %	22
8641	9890	6844	.	Investment outlays of non-financial enterprises ^b per capita in PLN (current prices)	23
5,9	6,4	7,2	5,8	Dwellings completed per 1,000 population	24
4242	4433	5364	.	Own revenue of the city budget per capita in PLN	25
982	1474	1037	.	Property expenditure of the city budget per capita in PLN	26

pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
location.

Aneks. Wybrane dane dla Obszarów Strategicznej Interwencji na tle miast i obszarów wiejskich w województwie świętokrzyskim

Annex. Selected data for the Areas of Strategic Intervention against the background of cities and rural areas in Świętokrzyskie Voivodship

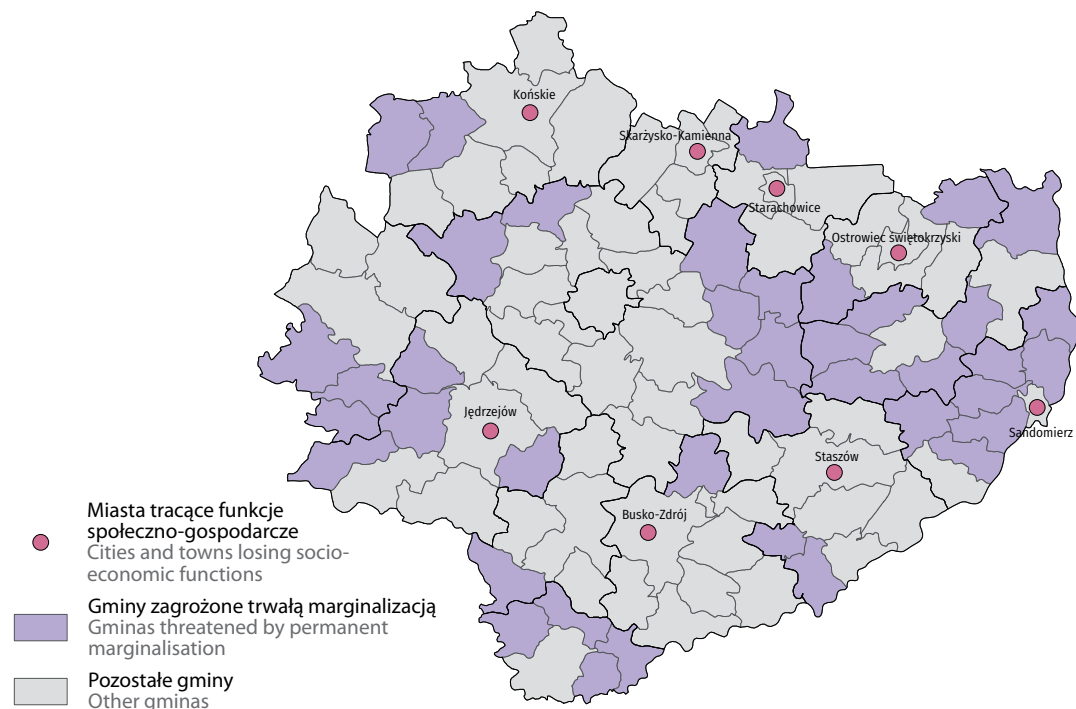
Obszar strategicznej interwencji (OSI) – obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje finansowane z różnych źródeł, w tym w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne i w zasoby ludzkie, lub rozwiązania regulacyjne.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 na terenie województwa świętokrzyskiego wyznacza dwa rodzaje OSI (oba o charakterze obszarów problemowych):

- obszary zagrożone trwałą marginalizacją (w województwie świętokrzyskim 40 gmin),
- miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze (Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice, Jędrzejów i Staszów oraz Końskie, Skarżysko-Kamienna, Sandomierz i Busko-Zdrój).

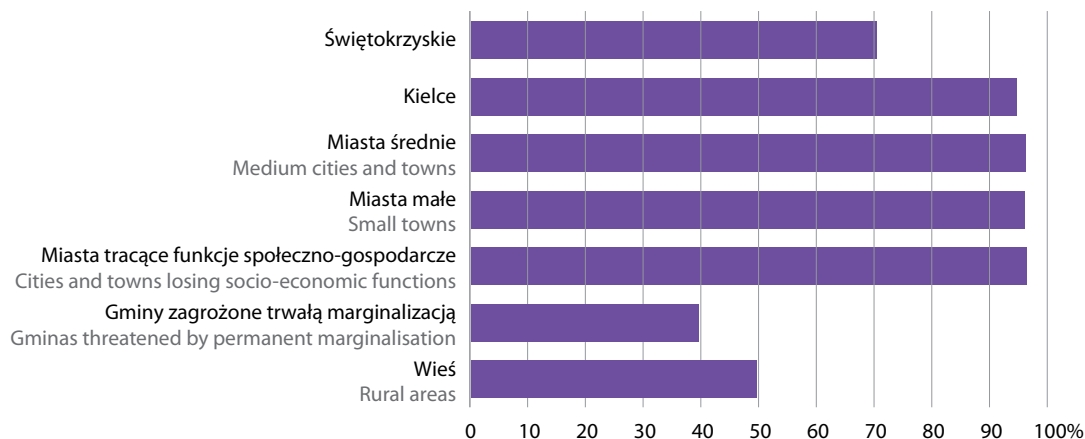
Mapa 56. Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz gminy zagrożone trwałą marginalizacją w województwie świętokrzyskim wyznaczone w KSRR 2030

Map 56. Cities and towns losing socio-economic functions and gminas threatened by permanent marginalisation in Świętokrzyskie Voivodship designated in the KSRR 2030

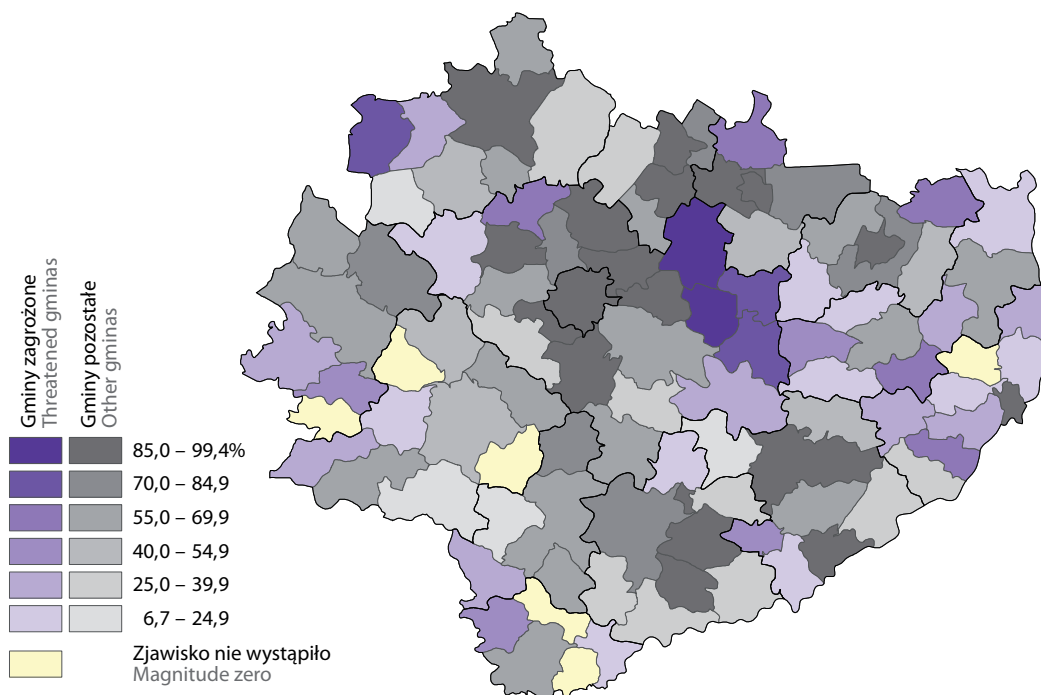
Wykres 79. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem 2024 r.

Chart 79. Population connected to wastewater treatment plants in % of total population in 2024

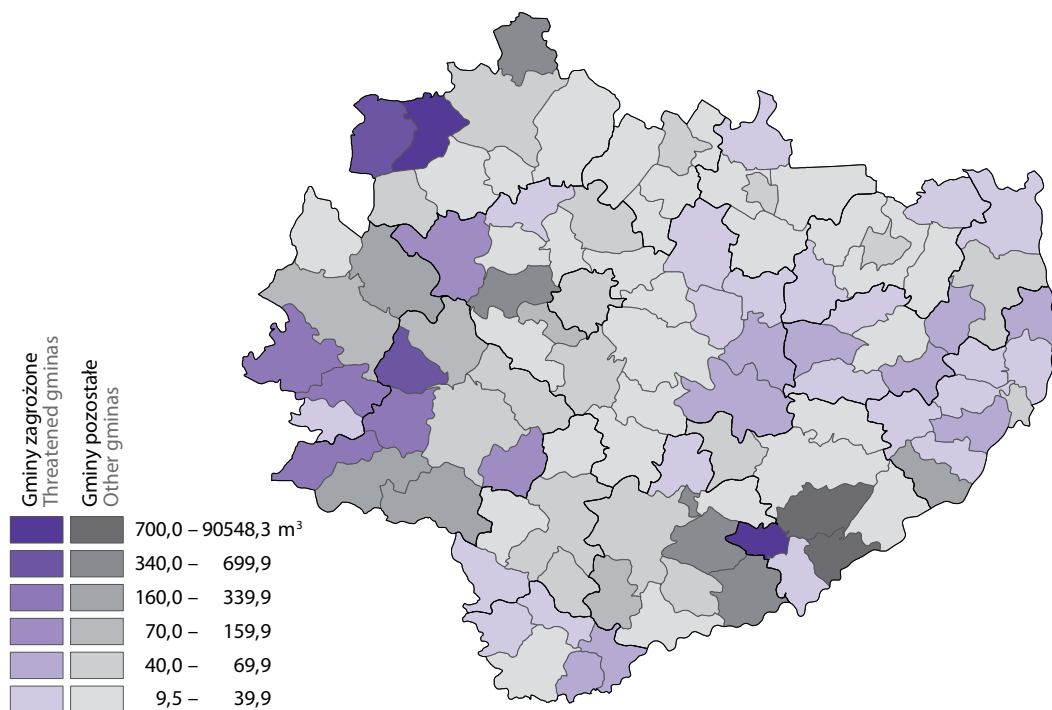

Mapa 58. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem 2024 r.

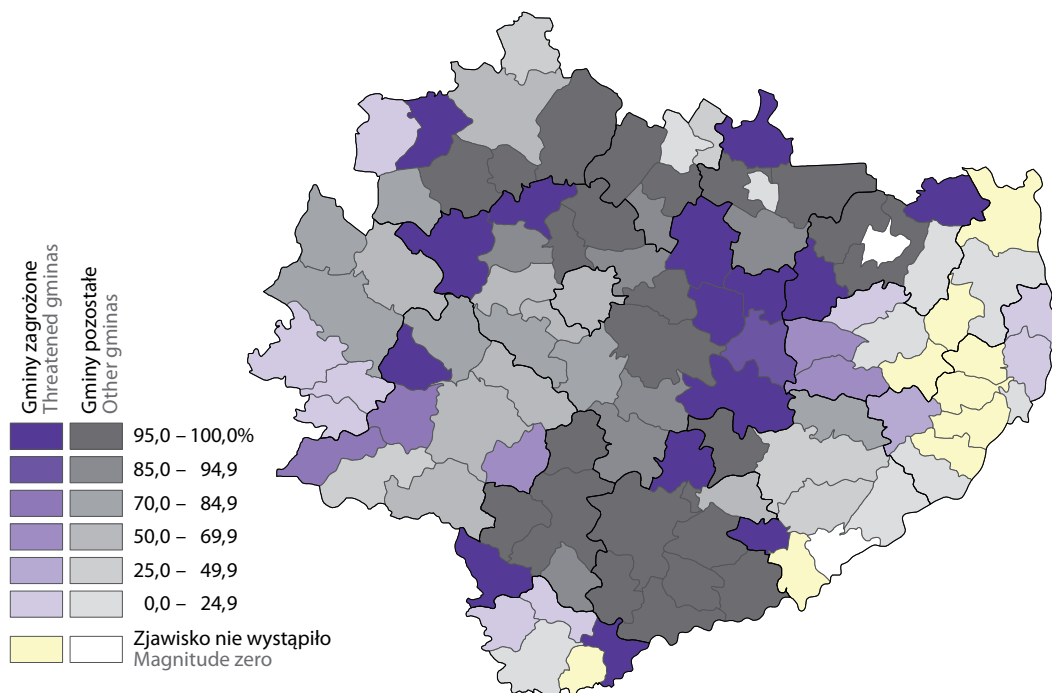
Map 58. Population connected to wastewater treatment plants in % of total population in 2024

Mapa 59. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca w 2024 r.
Map 59. Water consumption for needs of the national economy and population per capita in 2024

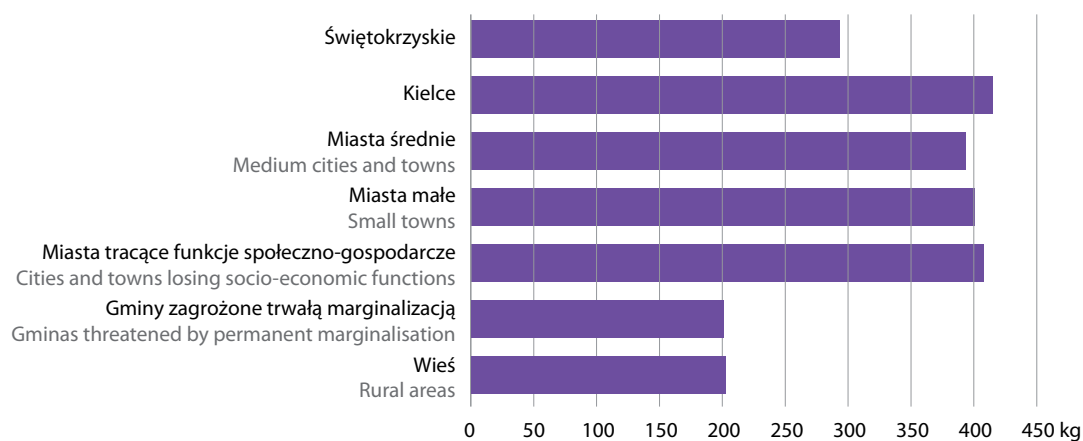

Mapa 60. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 60. Share of areas under legal protection in total area in 2024
As of 31 December

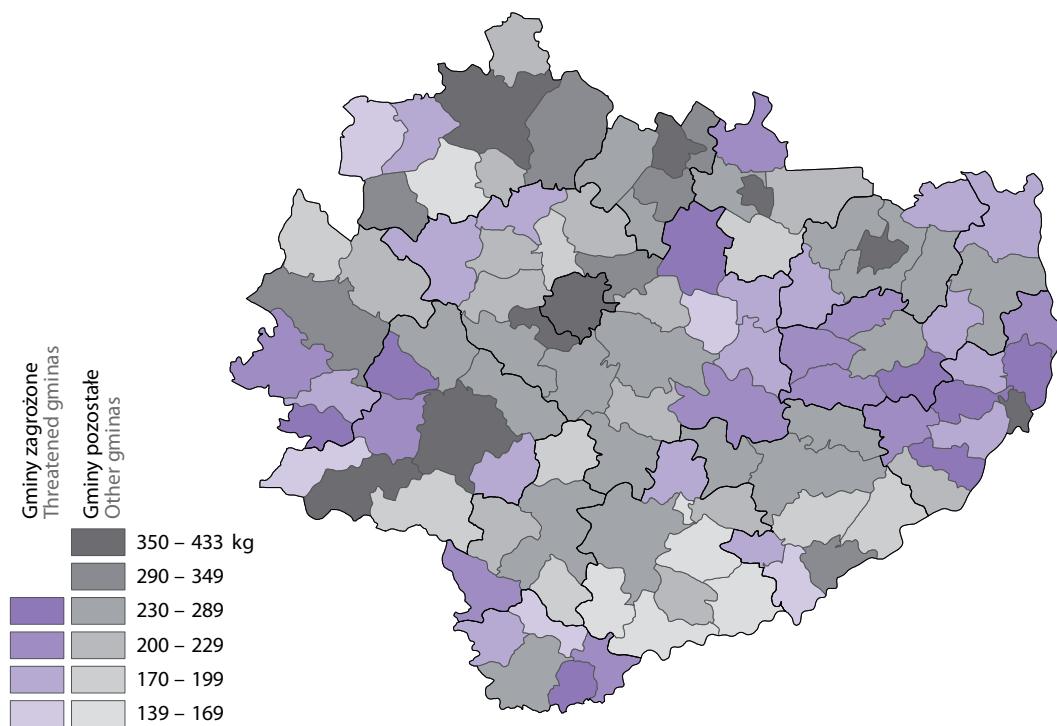

Wykres 80. Odpady komunalne wytworzone na 1 mieszkańca w 2024 r.

Chart 80. Municipal waste generated per capita in 2024

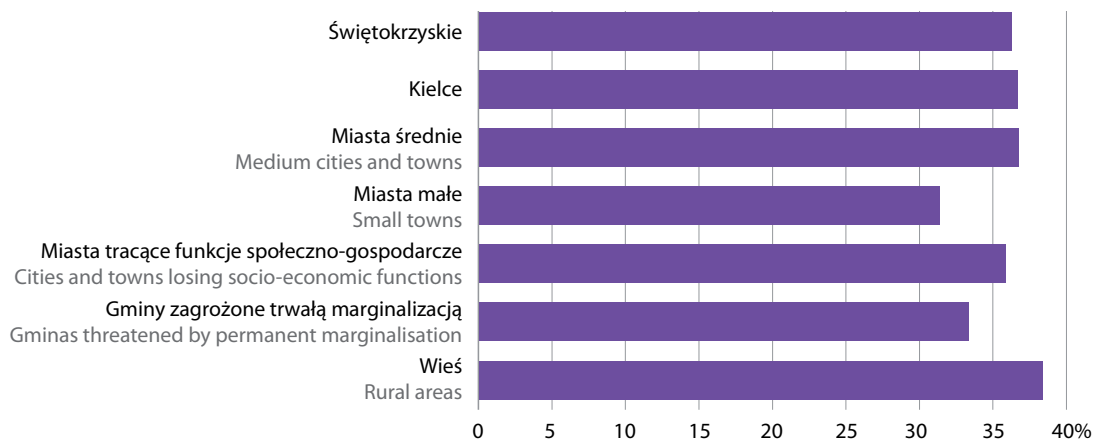
Mapa 61. Odpady komunalne wytworzone na 1 mieszkańca w 2024 r.

Map 61. Municipal waste generated per capita in 2024

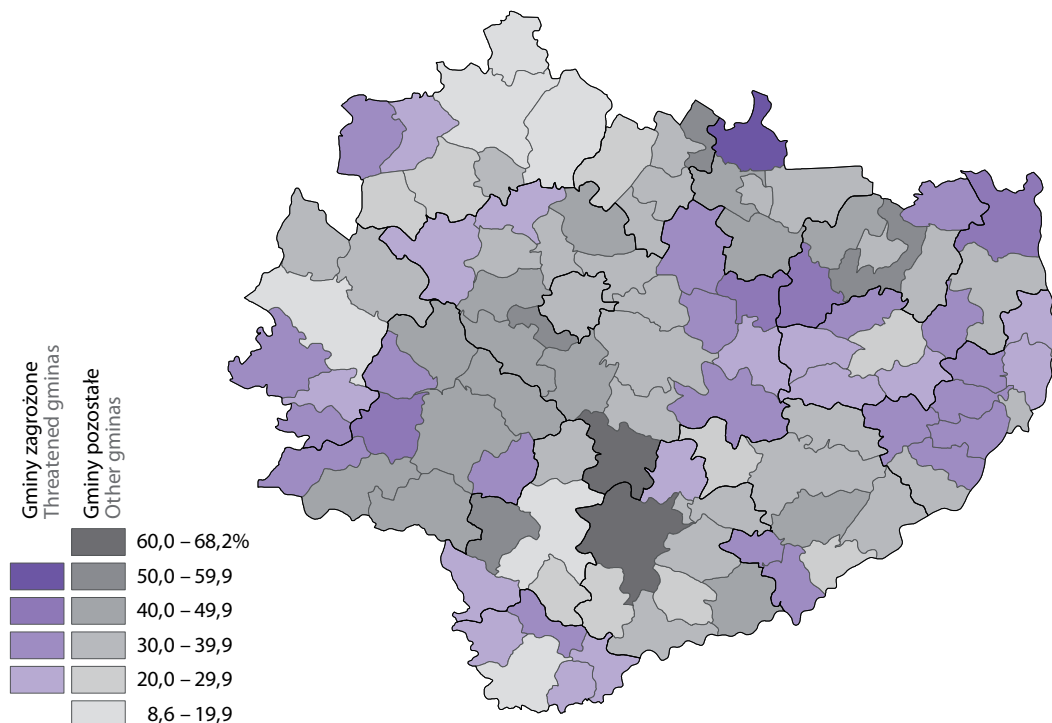
Wykres 81. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych wytworzonych w 2024 r.

Chart 81. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste generated in 2024

Mapa 62. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych wytworzonych w 2024 r.

Map 62. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste generated in 2024

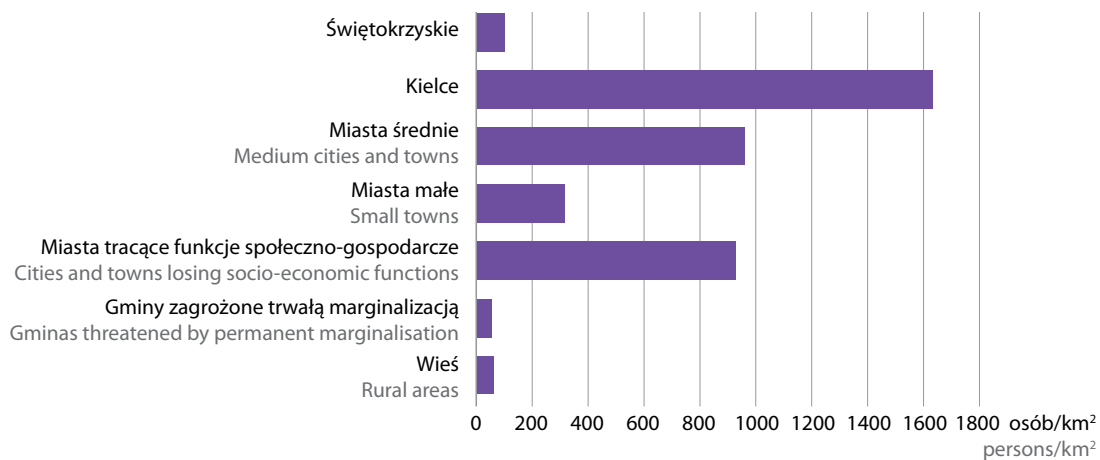

Wykres 82. Gęstość zaludnienia w 2025 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 82. Population density in 2025

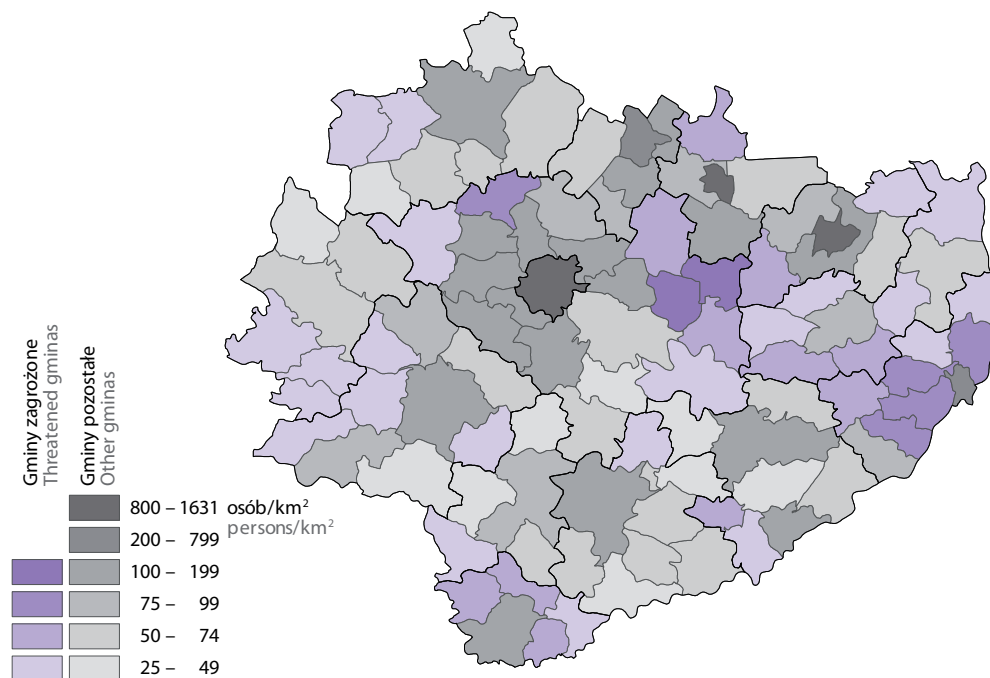
As of 31 December

Mapa 63. Gęstość zaludnienia w 2025 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 63. Population density in 2025

As of 31 December

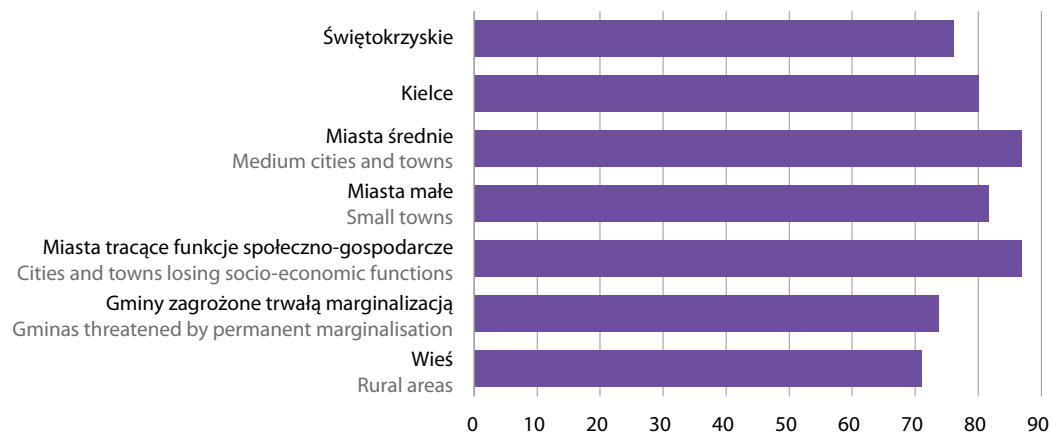

Wykres 83. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2025 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 83. Non-working age population per 100 persons of working age in 2025

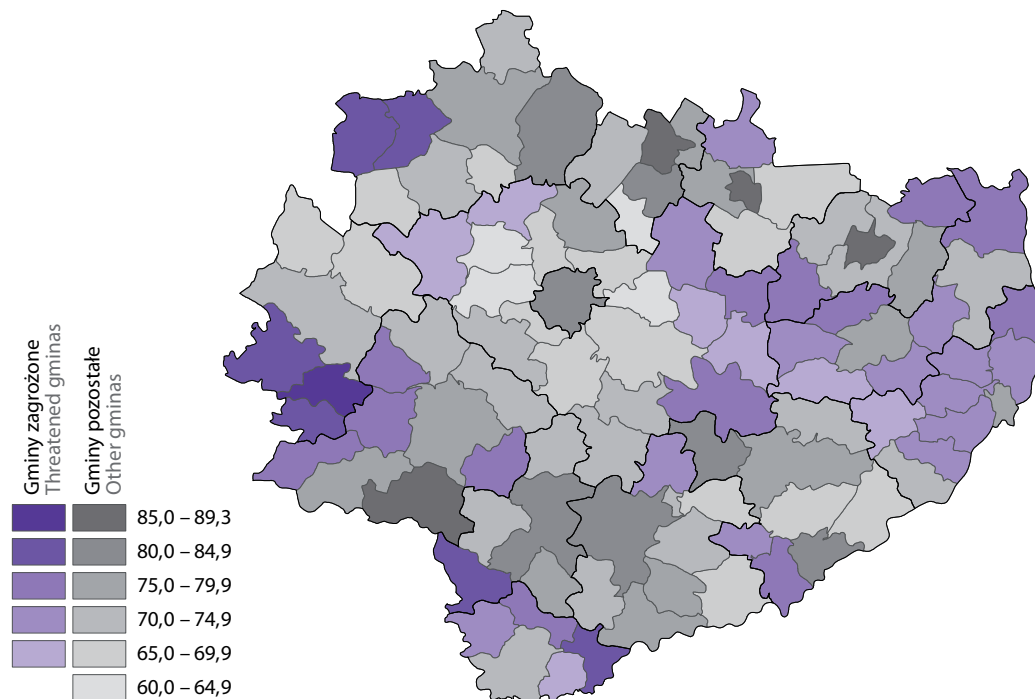
As of 31 December

Mapa 64. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2025 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 64. Non-working age population per 100 persons of working age in 2025

As of 31 December

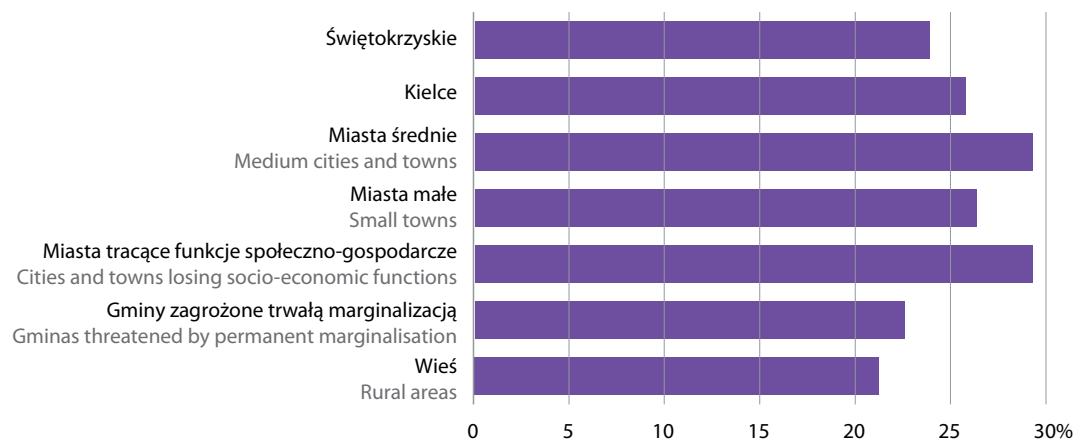

Wykres 84. Udział ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności w 2025 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 84. Share of population at age 65 and more in total population in 2025

As of 31 December

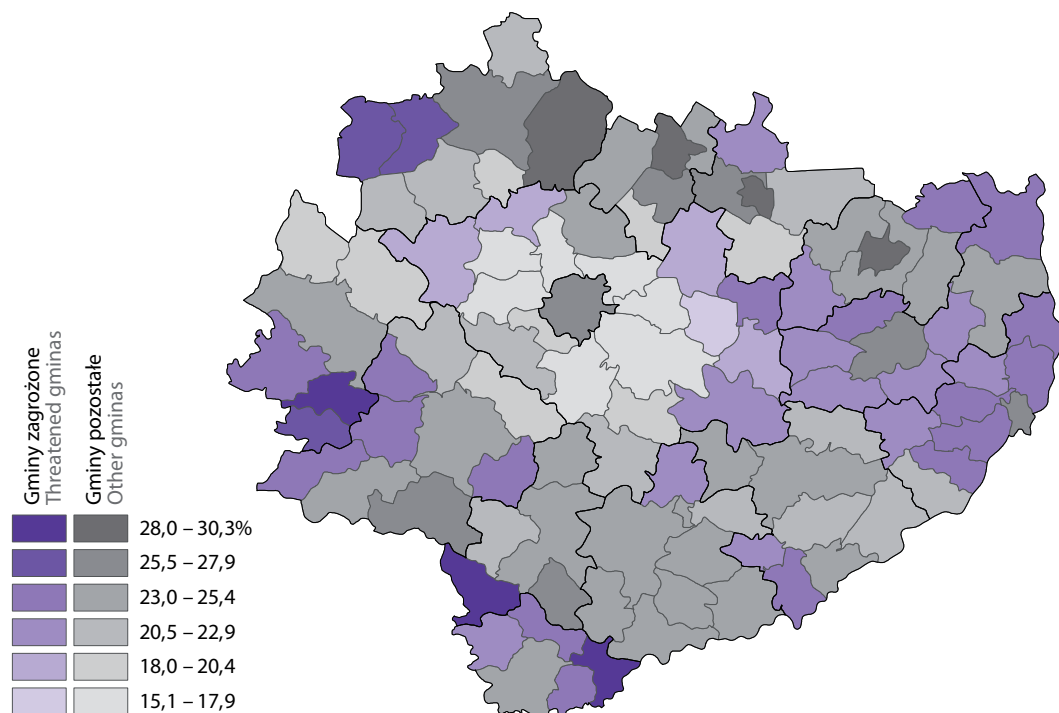

Mapa 65. Udział ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności w 2025 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 65. Share of population at age 65 and more in total population in 2025

As of 31 December

Wykres 85. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2025 r.

Chart 85. Natural increase per 1,000 population in 2025

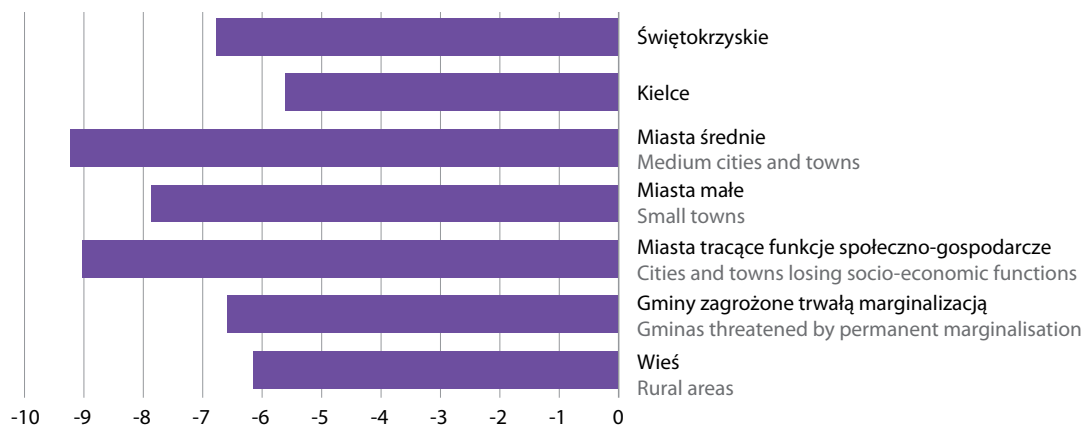
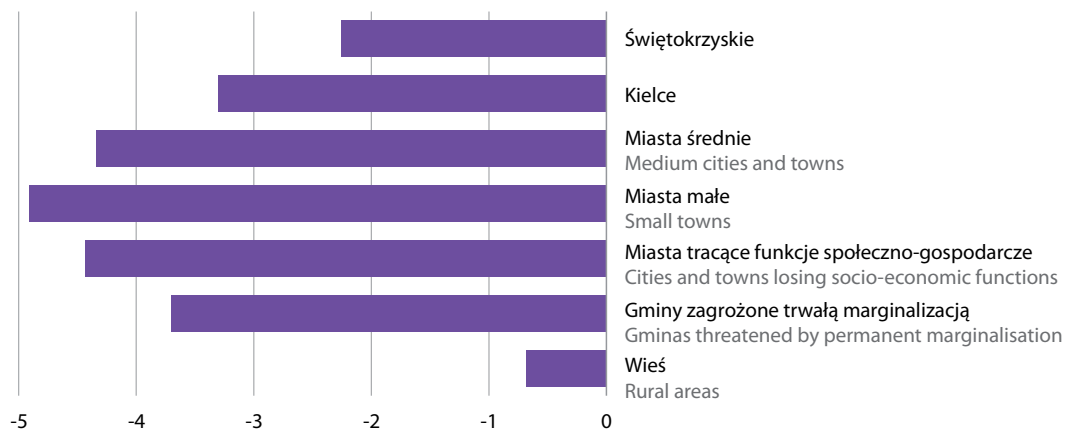
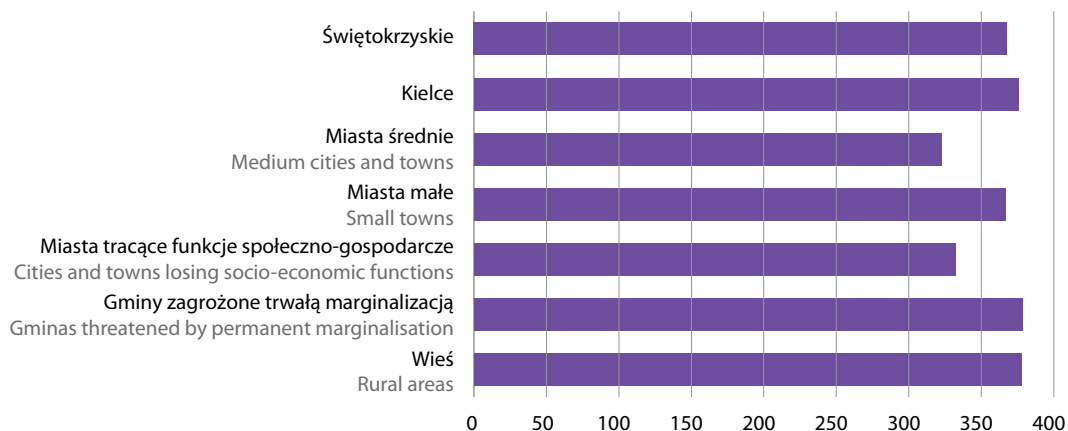
Wykres 86. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w 2025 r.

Chart 86. Net migration of population for permanent residence per 1,000 population in 2025

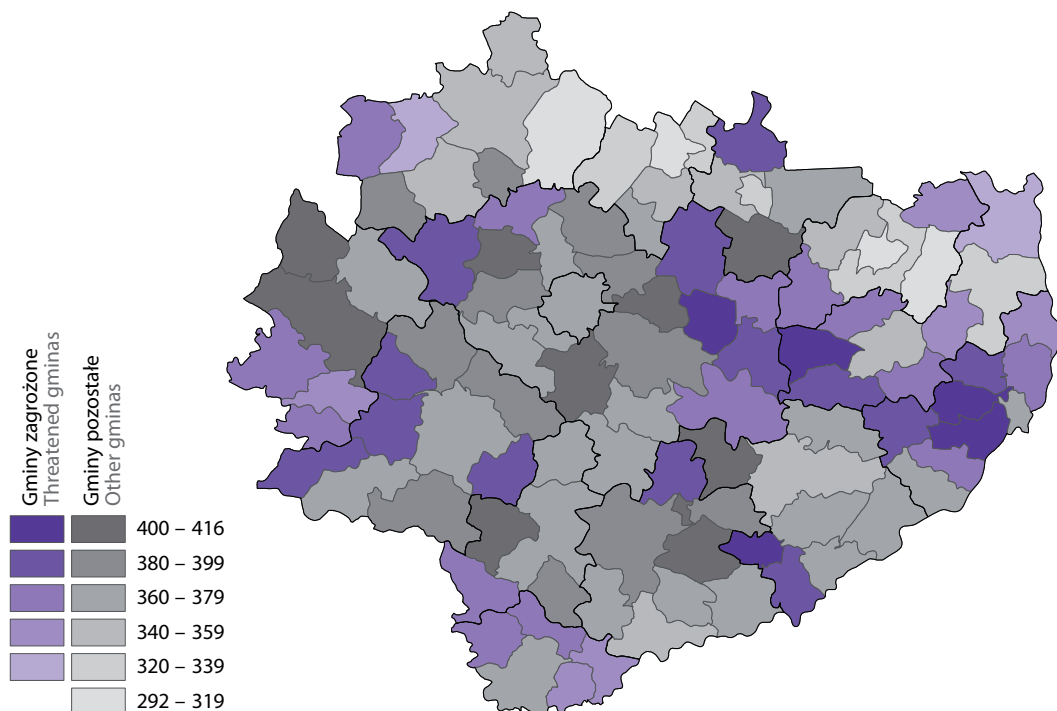
Wykres 87. Pracujący w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania na 1000 ludności w 2025 r.
Stan w dniu 30 czerwca

Chart 87. Employed persons in the national economy by place of residence per 1,000 population in 2025
As of 30 June

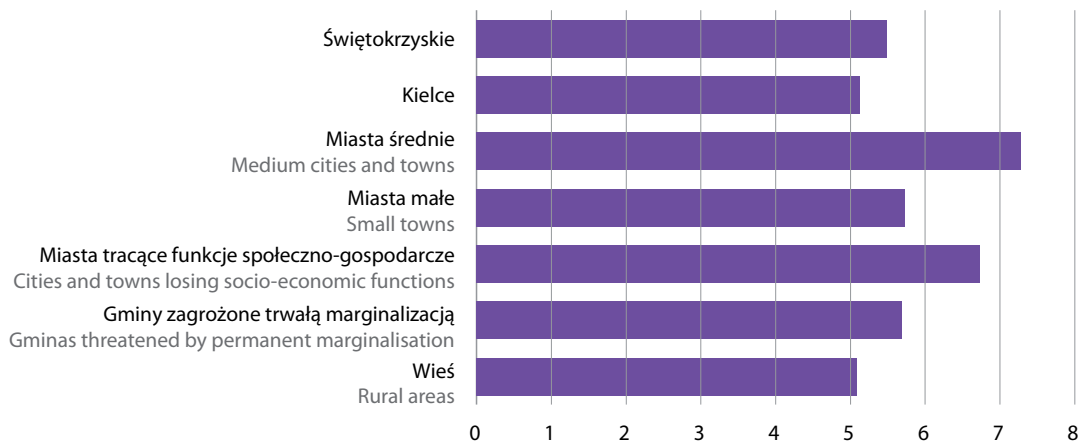
Mapa 66. Pracujący w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania na 1000 ludności w 2025 r.
Stan w dniu 30 czerwca

Map 66. Employed persons in the national economy by place of residence per 1,000 population in 2025
As of 30 June

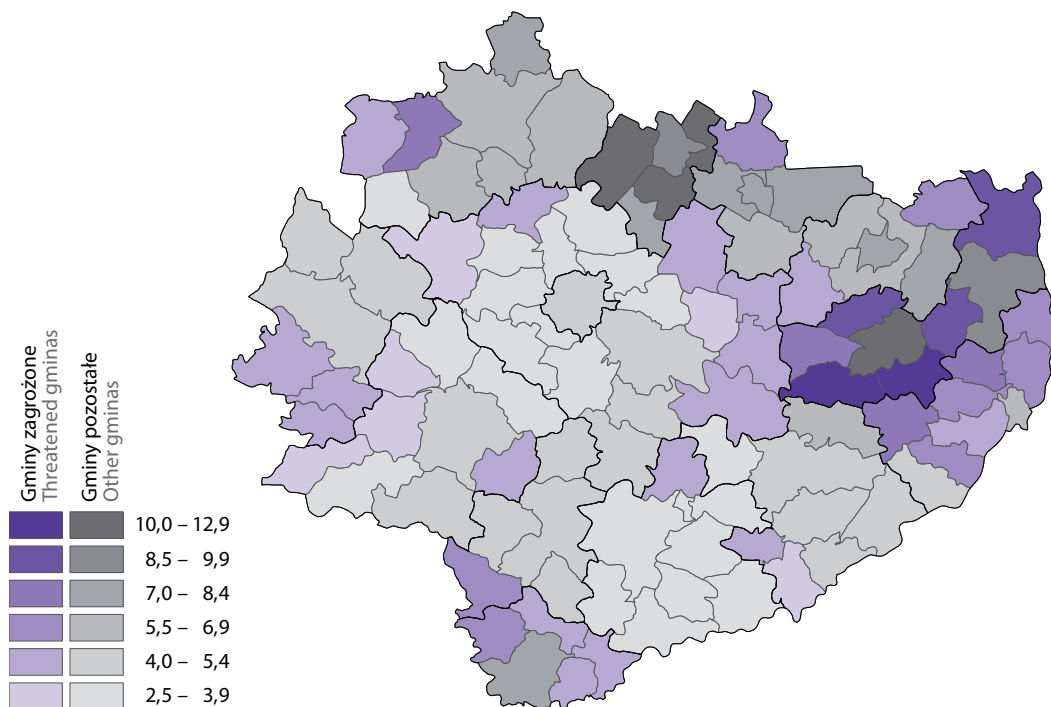

Wykres 88. Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2025 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 88. Registered unemployed persons per 100 persons of working age in 2025
As of 31 December**Mapa 67. Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2025 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

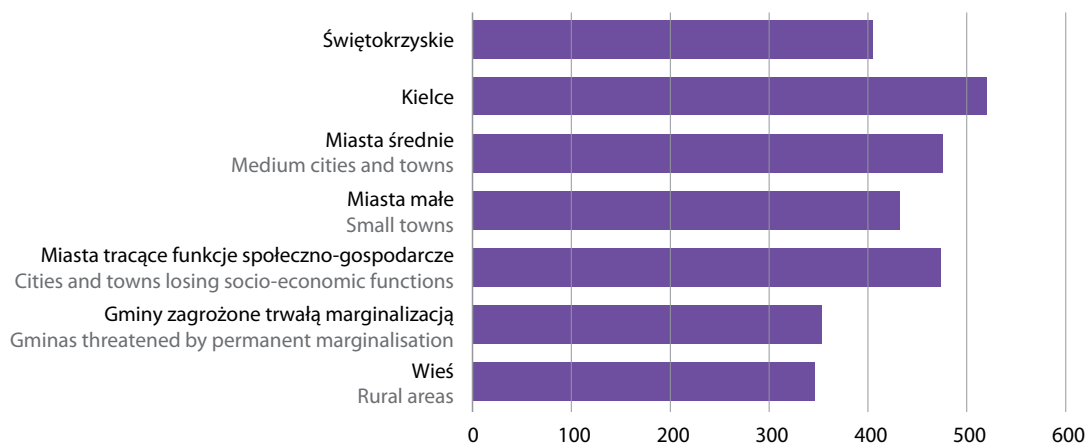
Map 67. Registered unemployed persons per 100 persons of working age in 2025
As of 31 December

Wykres 89. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 89. Dwelling stocks per 1,000 population in 2024

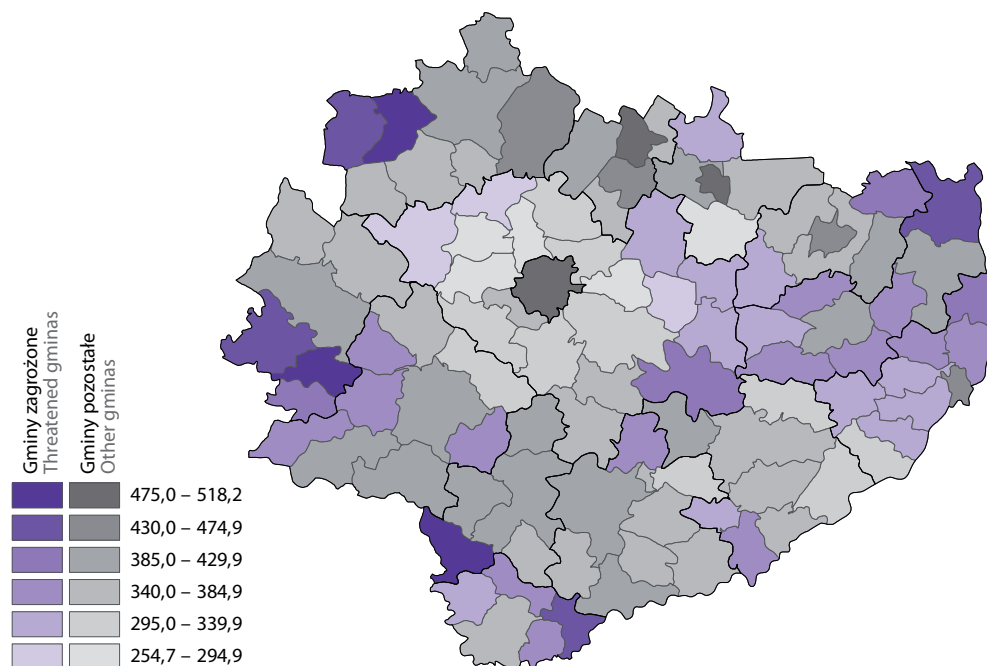
As of 31 December

Mapa 68. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

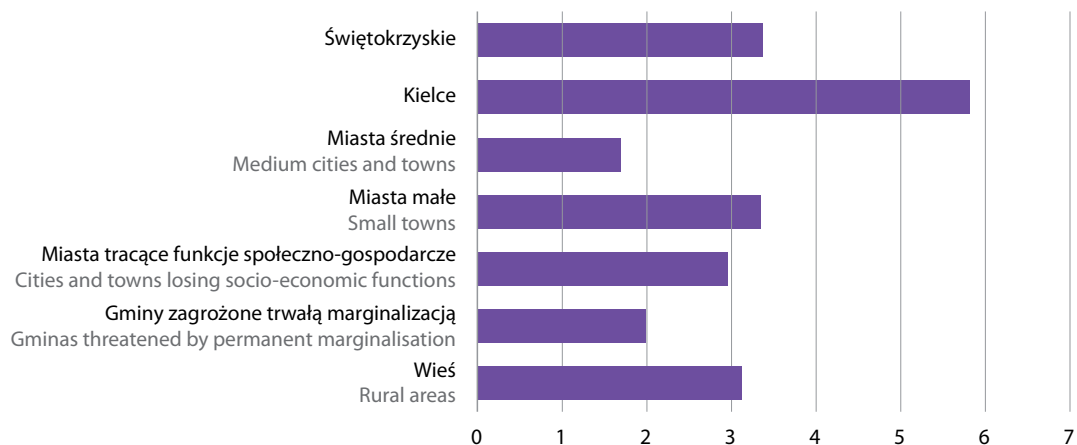
Map 68. Dwelling stocks per 1,000 population in 2024

As of 31 December

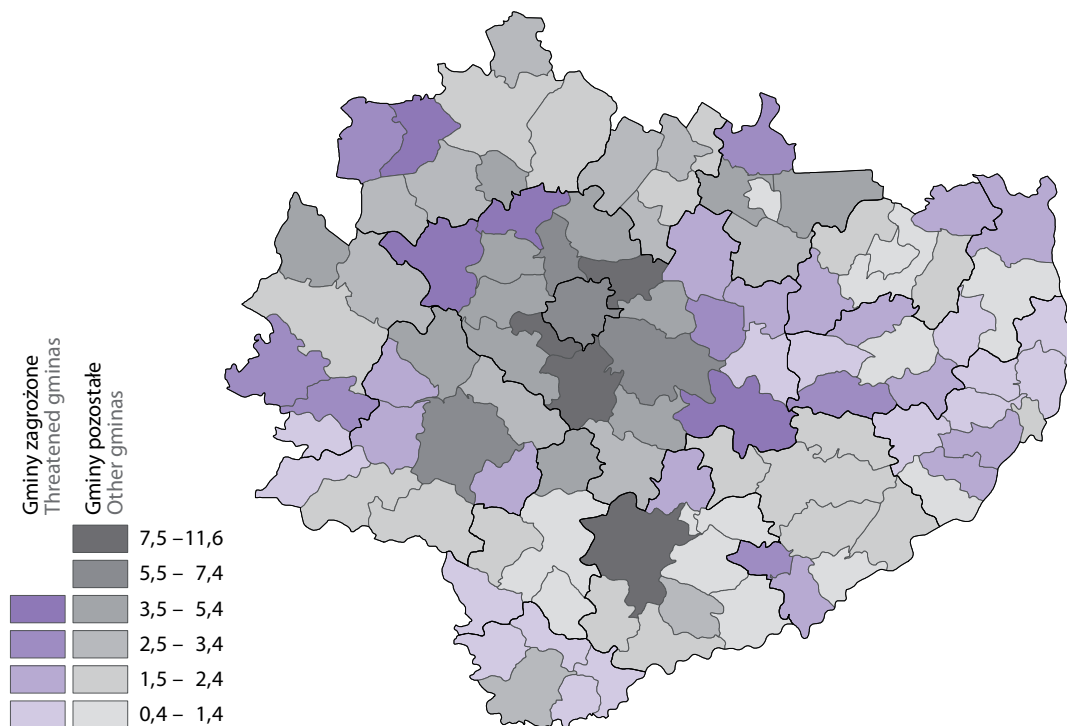

Wykres 90. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2025 r.

Chart 90. Dwellings completed per 1,000 population in 2025

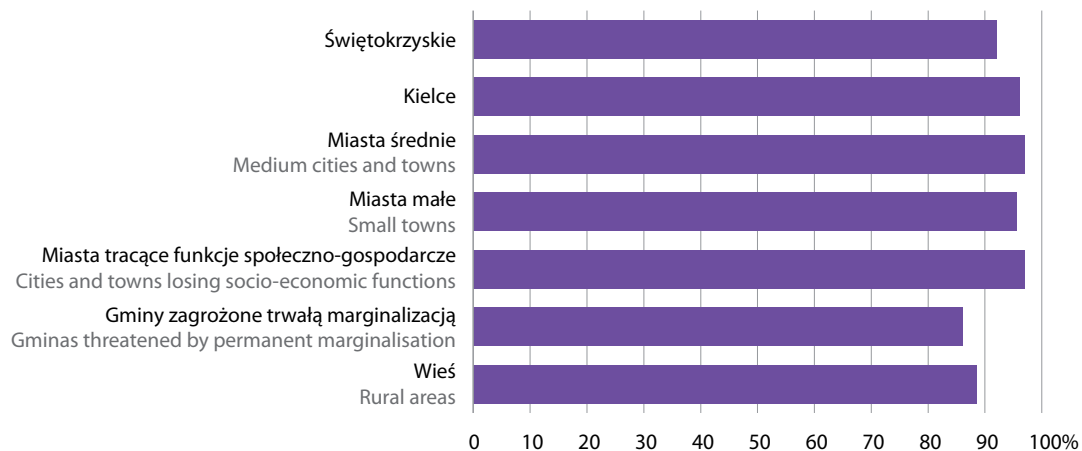
Mapa 69. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2025 r.

Map 69. Dwellings completed per 1,000 population in 2025

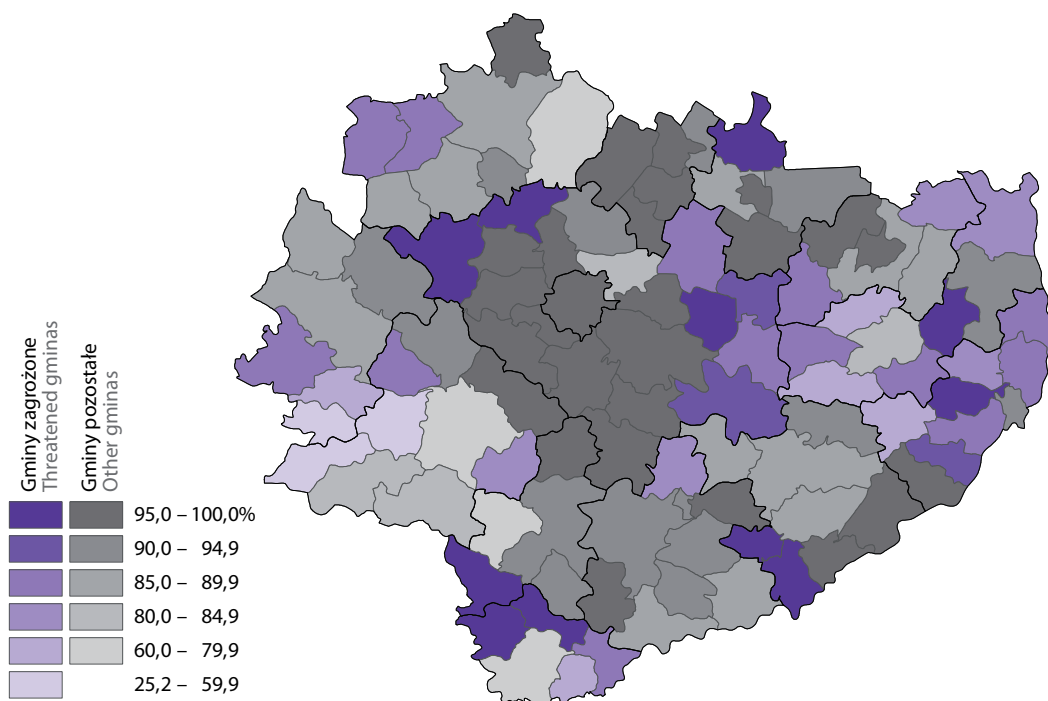

Wykres 91. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2024 r.

Chart 91. Percentage of population using water supply system in 2024

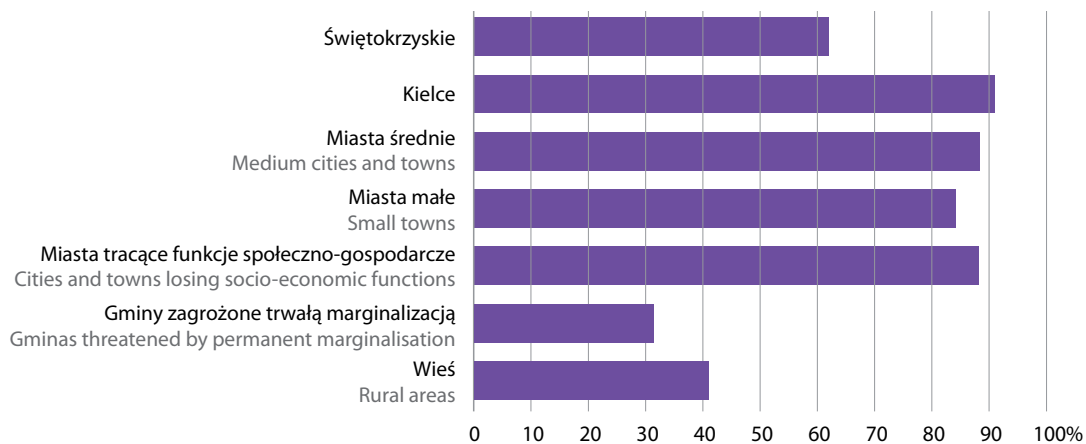
Mapa 70. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2024 r.

Map 70. Percentage of population using water supply system in 2024

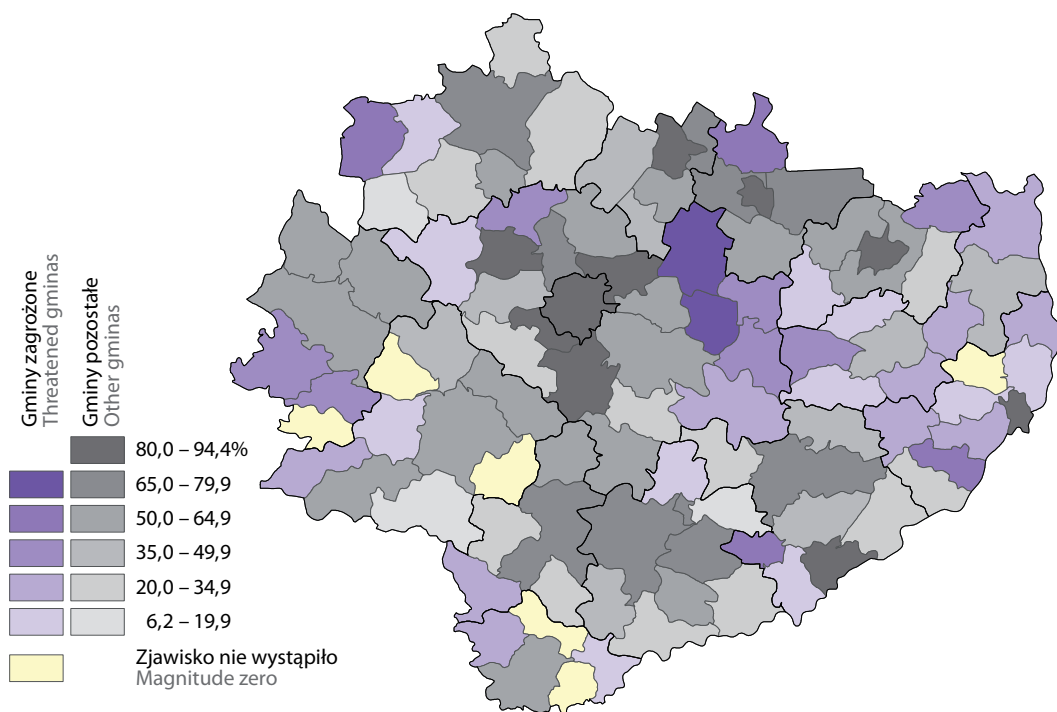

Wykres 92. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2024 r.

Chart 92. Percentage of population using sewage system in 2024

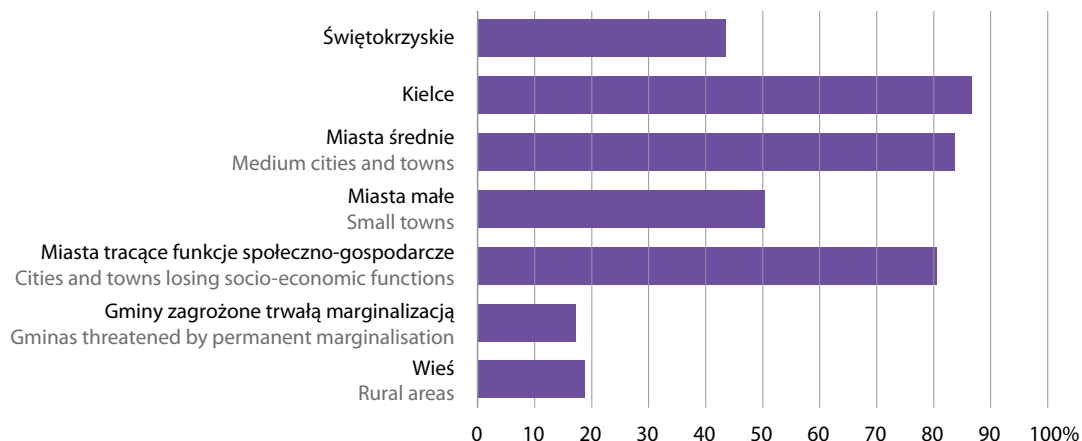
Mapa 71. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2024 r.

Map 71. Percentage of population using sewage system in 2024

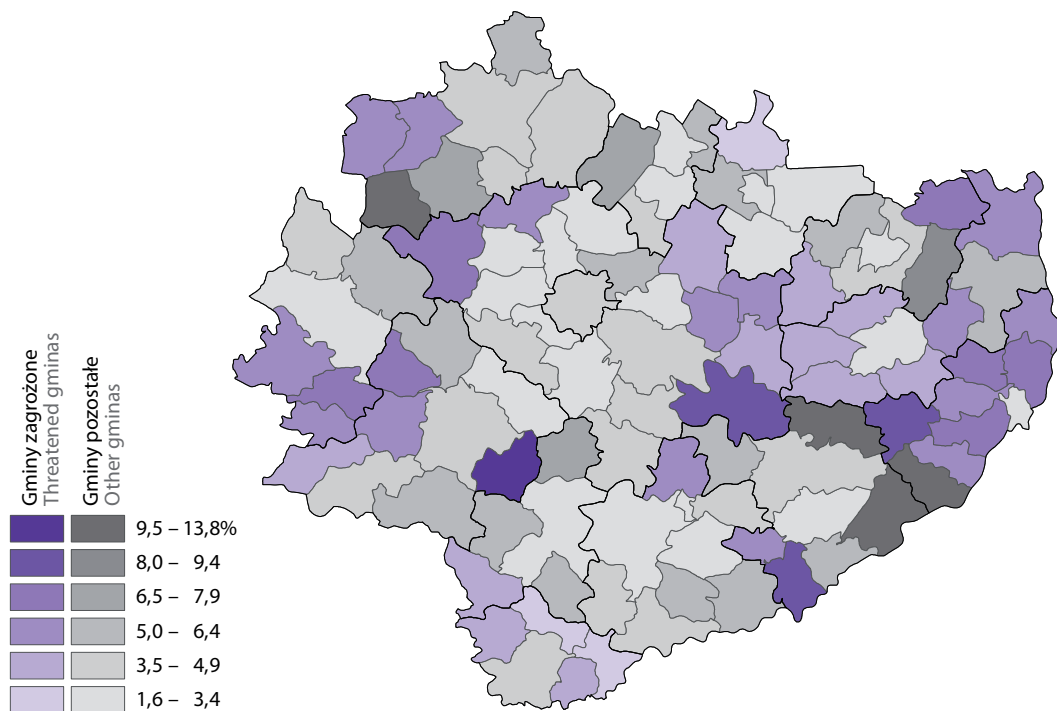

Wykres 93. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w 2024 r.

Chart 93. Percentage of population using gas supply system in 2024

Mapa 72. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w 2024 r.

Map 72. Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2024

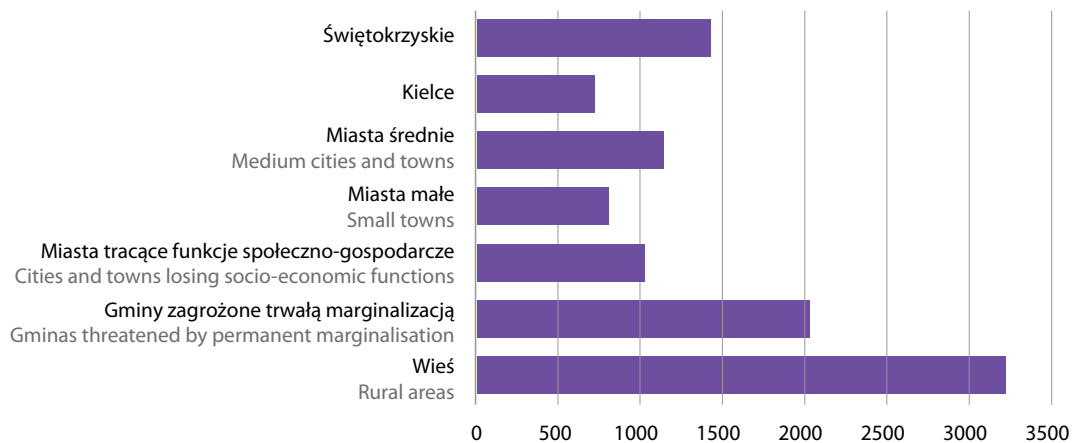

Wykres 94. Liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 94. Population per out-patient health care provider in 2024

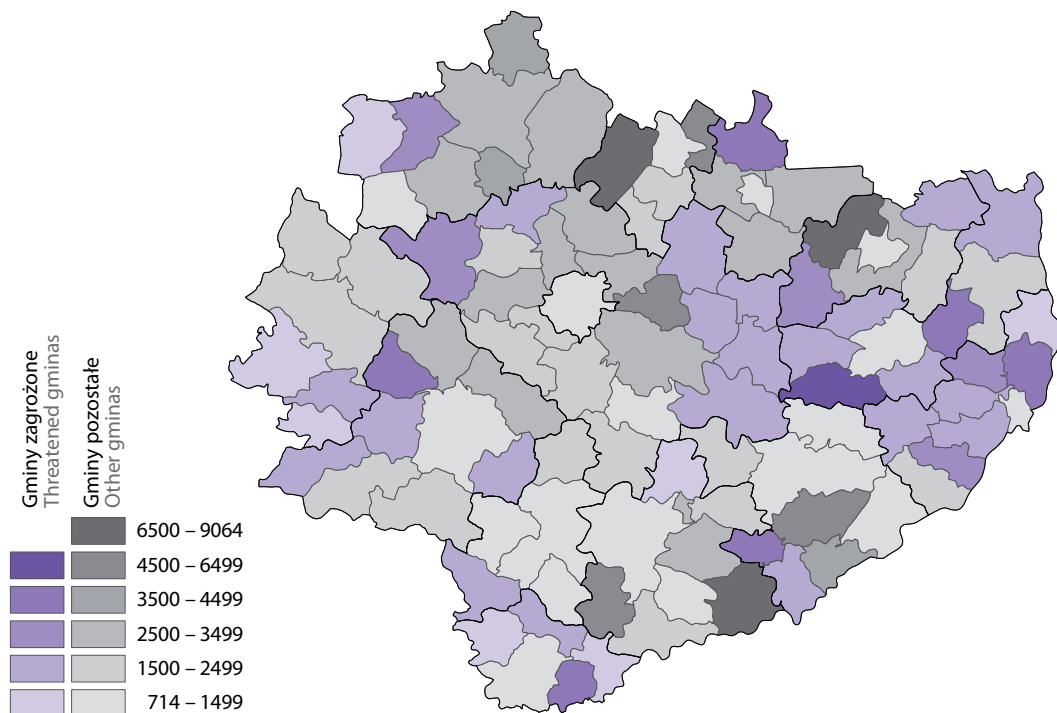
As of 31 December

Mapa 73. Liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

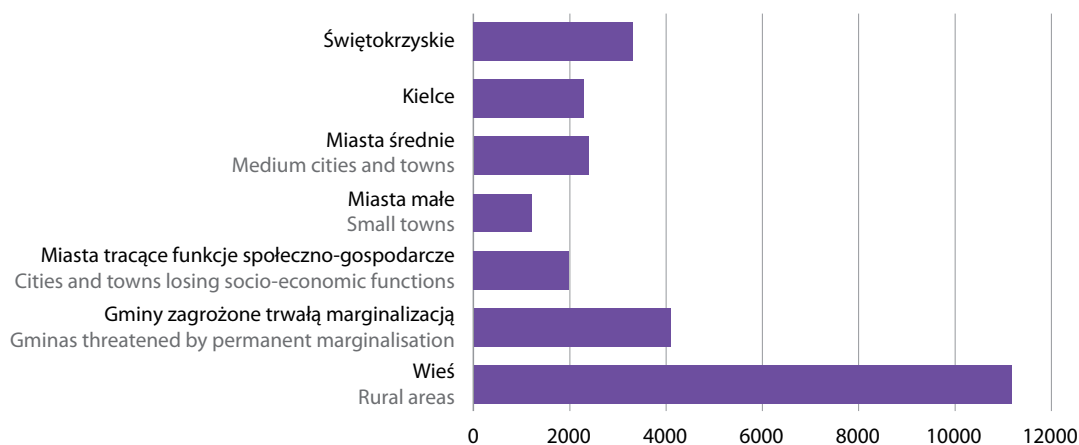
Map 73. Population per out-patient health care provider in 2024

As of 31 December

Wykres 95. Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną w 2024 r.

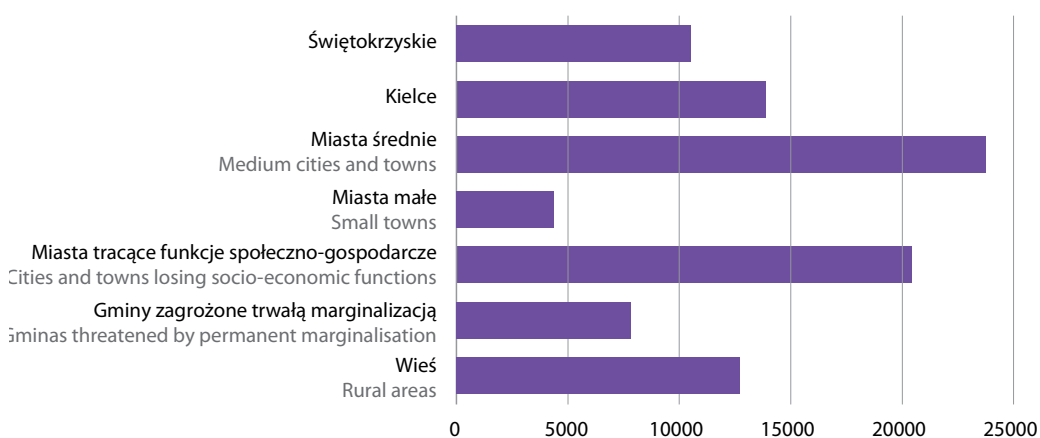
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 95. Population per generally available pharmacy in 2024
As of 31 December

Źródło: obliczenia na podstawie danych administracyjnych Narodowego Funduszu Zdrowia.
Source: calculation based on administrative data of the National Health Fund.

Wykres 96. Liczba ludności na 1 placówkę kultury^a w 2024 r.

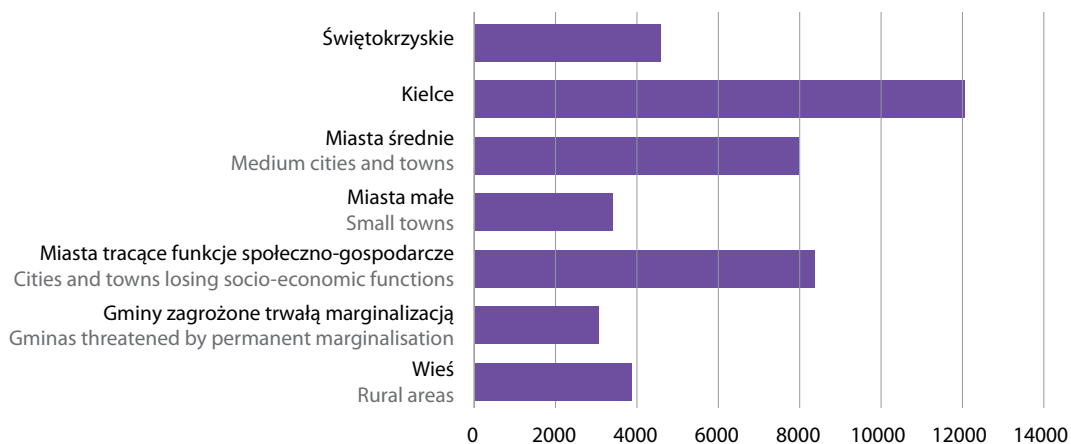
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 96. Population per culture center^a in 2024
As of 31 December

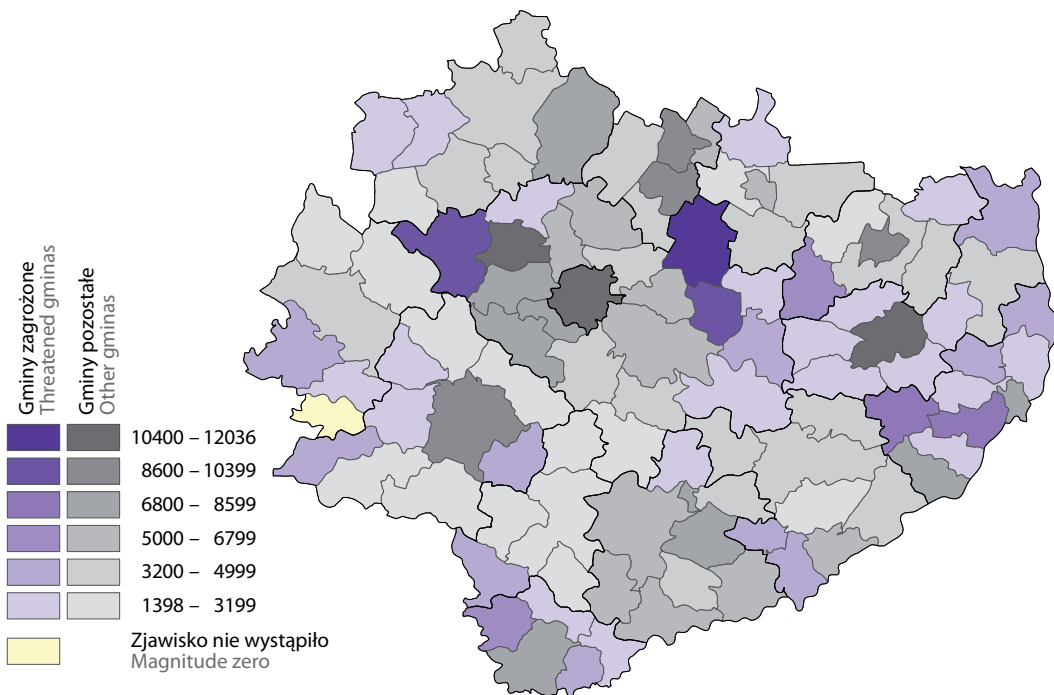
^a Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice
^a Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centers.

Wykres 97. Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 97. Population per library establishment in 2024
As of 31 December**Mapa 74. Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną w 2024 r.**

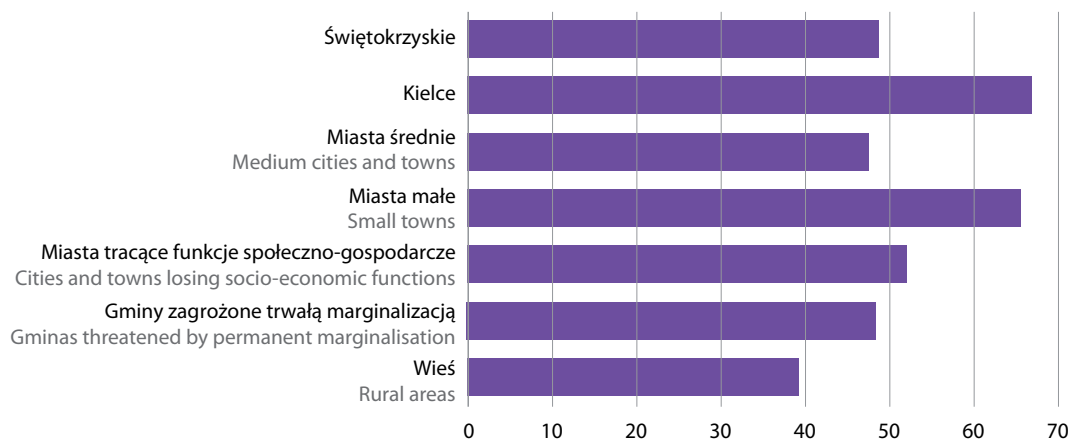
Stan w dniu 31 grudnia

Map 74. Population per library establishment in 2024
As of 31 December

Wykres 98. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2025 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 98. Number of foundations, associations and social organisations entered in the REGON register per 10 thousand population in 2025
As of 31 December

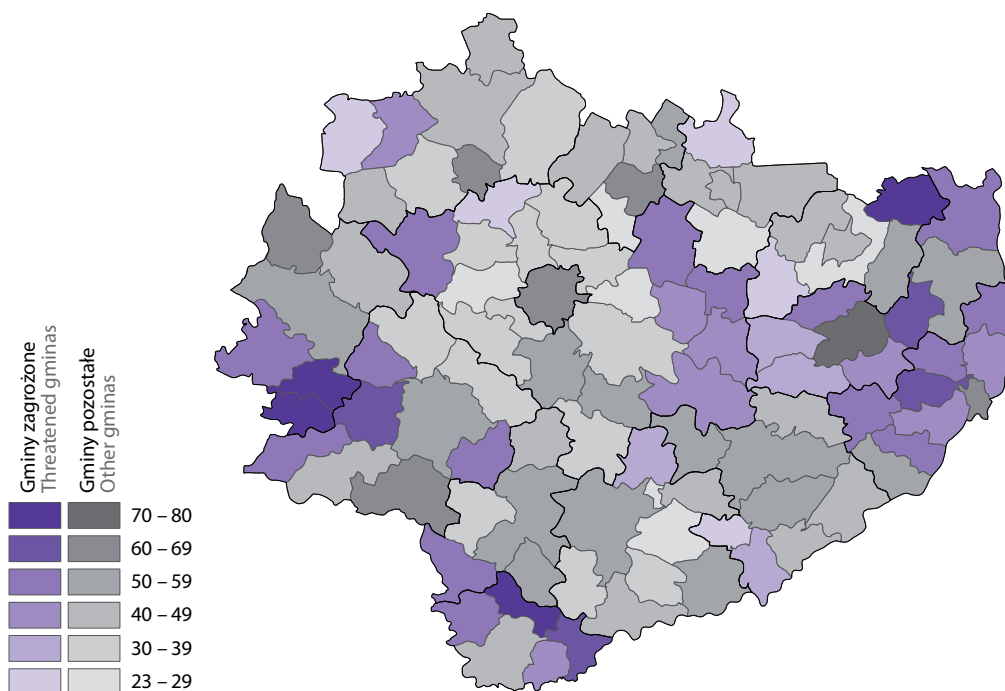

a Centrum kultury, dom i ośrodek kultury, klub i świetlica.
a Center of culture, cultural center and establishment, club and community center.

Mapa 75. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2025 r.

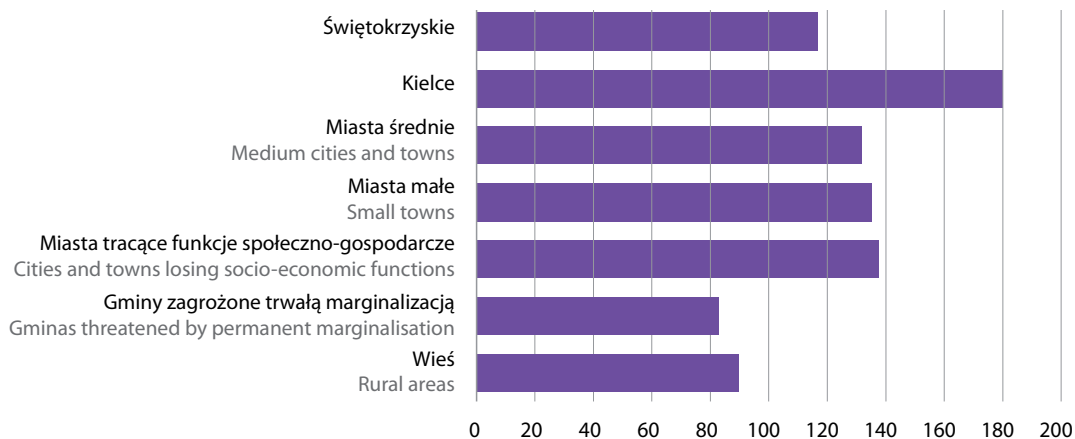
Stan w dniu 31 grudnia

Map 75. Number of foundations, associations and social organisations entered in the REGON register per 10 thousand population in 2025
As of 31 December

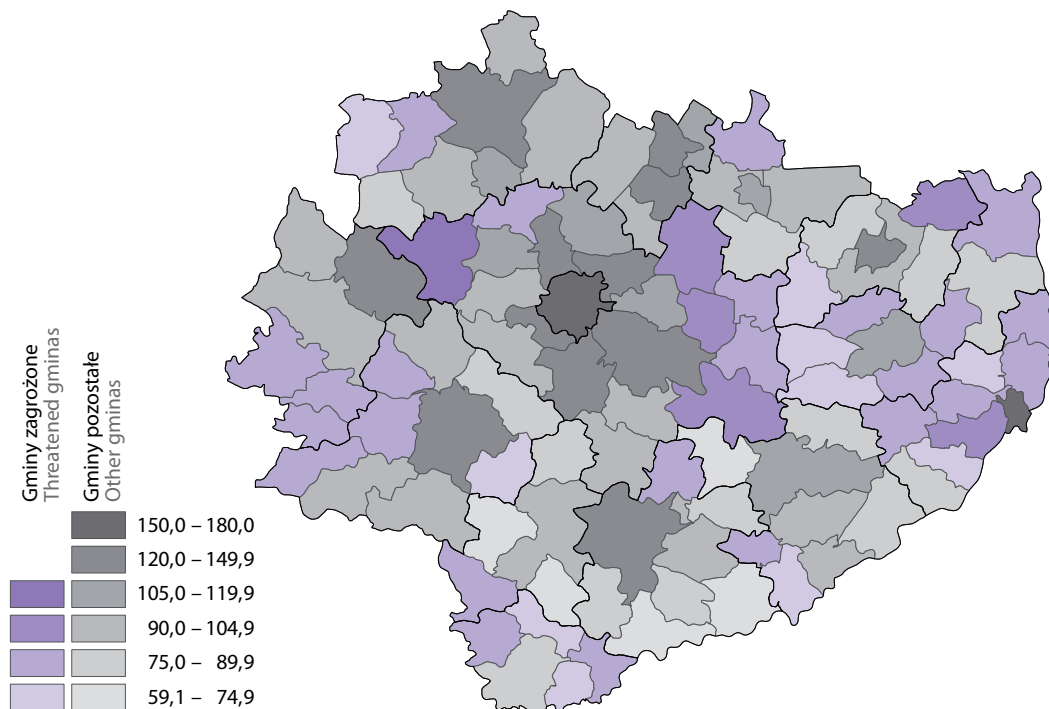
Wykres 99. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności w 2025 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 99. Entities of the national economy in the REGON register per 1,000 population in 2025
As of 31 December

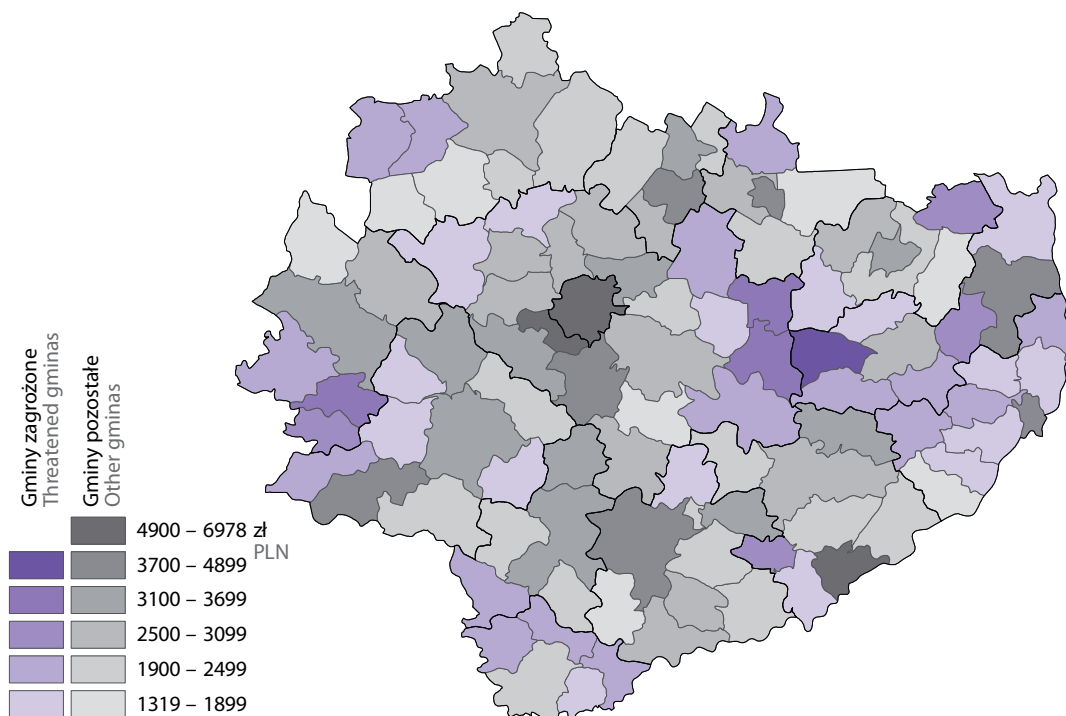

Mapa 76. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności w 2025 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Map 76. Entities of the national economy in the REGON register per 1,000 population in 2025
As of 31 December

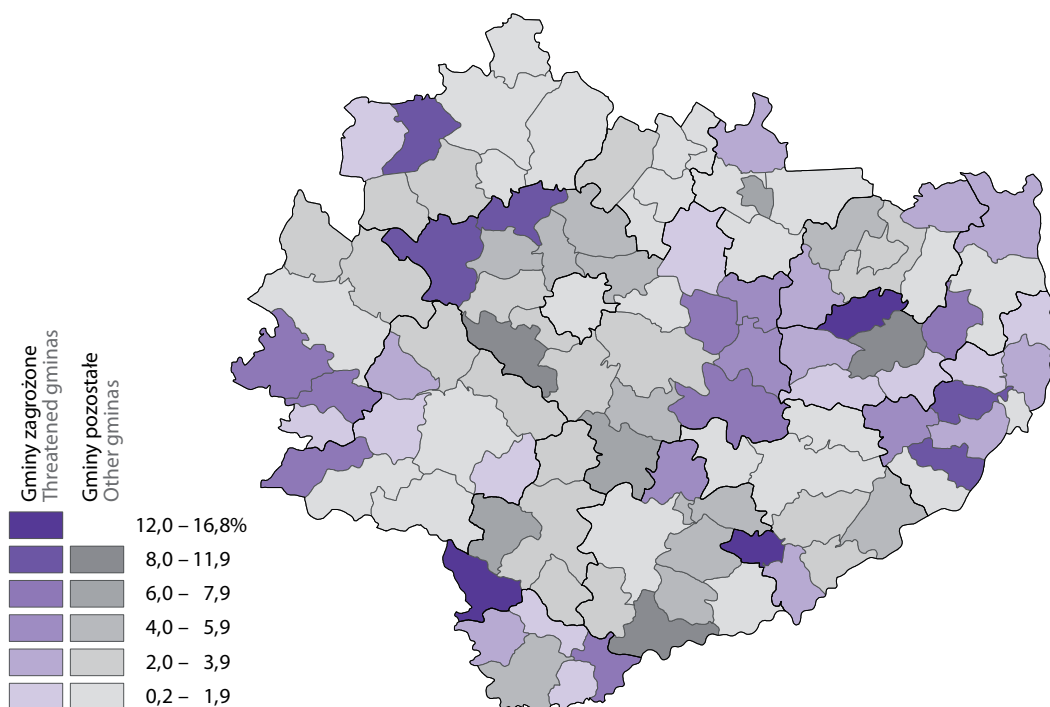

Mapa 77. Dochody własne budżetów gmin i miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2024 r.
Map 77. Own revenue of budgets of gminas and city with powiat status per capita on 2024

Mapa 78. Dochody gmin i miasta na prawach powiatu na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach ogółem w 2024 r.

Map 78. Revenue of gminas and city with powiat status for the financing and co-financing of EU programs and projects in total revenue in 2024

Mapa 79. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin i miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2024 r.
Map 79. Investment expenditure of budgets of gminas and city with powiat status per capita in 2024

